

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS

2014. JÚNIUS 23.

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS

Készült Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata megbízásából

Készítette a Nyíregyháza 2014-2020 Konzorcium

MEGAKOM Tanácsadó Iroda

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és
Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft.

***Nyíregyháza Megyei Jogú Város fenntartható városfejlesztési programjának
előkészítése, társadalmasítása ÉAOP-5.1.1/H-13-2013-0002***

2014.

Adatgyűjtés lezárva: 2014. március 1.

TARTALOMJEGYZÉK

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ.....	6
1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	6
1.1.1 Nemzetközi szerepkör	6
1.1.2 Országos szerepkör	8
1.1.3 Regionális szerepkör	9
1.1.4 Megyei szerepkör.....	11
1.1.5 Mikroregionális szerepkör.....	12
1.1.6 Nyíregyháza funkciók szerinti vonzáskörzeteinek azonosítása.....	17
1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata.....	21
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	22
1.3.1 Országos Területrendezési Terv.....	22
1.3.2 Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Terve.....	24
1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	26
1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	27
1.5.1 <i>A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai ..</i>	<i>27</i>
1.5.1.1 Nyíregyháza város településfejlesztési koncepciója	27
1.5.1.2 Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája.....	27
1.5.2 <i>Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések</i>	<i>29</i>
1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	30
1.6.1 <i>A hatályban lévő településrendezési eszközök.....</i>	<i>30</i>
1.6.1.1 Településrendezési Terv	31
1.6.1.2 Helyi Építési Szabályzat.....	32
1.6.2 <i>A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek</i>	<i>33</i>
1.7 A település társadalma	34
1.7.1 <i>Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség.....</i>	<i>34</i>
1.7.1.1 Demográfiai trendek.....	34
1.7.1.2 Nemzetiségi összetétel	39
1.7.1.3 Foglalkoztatottság	39
1.7.1.4 Képzettség.....	42
1.7.1.5 Egészségi állapot.....	43
1.7.1.6 Jövedelmi helyzet	47
1.7.2 <i>Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok.....</i>	<i>49</i>
1.7.3 <i>Települési identitást erősítő tényezők</i>	<i>49</i>
1.7.3.1 Történeti, kulturális adottságok, nemzetiségi kötődés.....	49
1.7.3.2 Identitásvizsgálat eredményei.....	50
1.7.3.3 Civil szerveződések	50
1.8 A település humán infrastruktúrája	53
1.8.1 <i>Humán közszolgáltatások.....</i>	<i>53</i>
1.8.1.1 Oktatás-nevelési intézményhálózat.....	53
1.8.1.2 Egészségügyi ellátás.....	60
1.8.1.3 Szociális ellátás.....	63
1.8.1.4 Közművelődés, sport, szabadidő	68
1.8.2 <i>Esélyegyenlőség biztosítása.....</i>	<i>70</i>

1.9	A település gazdasága.....	72
1.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	72
1.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	73
1.9.2.1	Meghatározó iparágak	73
1.9.2.2	Turizmus.....	74
1.9.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése 78	
1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők.....	84
1.9.4.1	Elérhetőség	84
1.9.4.2	Munkaerő képzettsége	84
1.9.4.3	K+F.....	85
1.9.4.4	Üzleti infrastruktúra.....	87
1.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	90
1.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	94
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	94
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	95
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	97
1.10.4	Foglalkoztatáspolitiká.....	99
1.10.5	Lakás- és helyiséggazdálkodás	100
1.10.6	Intézményfenntartás, energiagazdálkodás	101
1.11	Településüzemeltetési szolgáltatások.....	102
1.12	A táji és természeti adottságok vizsgálata	103
1.12.1	Természeti adottságok.....	103
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet	104
1.12.3	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	106
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	109
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	109
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	109
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái.....	114
1.14	Az épített környezet vizsgálata	115
1.14.1	Területfelhasználás vizsgálata.....	115
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata.....	123
1.14.3	Önkormányzati tulajdon kataszter	124
1.14.4	Az építmények vizsgálata (beépítési jellemzők, településkarakter)	124
1.14.5	Az épített környezet értékei.....	127
1.14.6	Az épített környezet konfliktusai, problémái	130
1.15	Közlekedés.....	131
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	131
1.15.2	Közúti közlekedés.....	131
1.15.3	Közösségi közlekedés	132
1.15.4	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	136
1.15.5	Parkolás.....	138
1.16	Közművesítés.....	140
1.16.1	Víziközművek	140
1.16.2	Energia	143
1.16.3	Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények).....	145
1.17	Környezetvédelem	145
1.17.1	Talaj.....	145
1.17.2	Felszíni és a felszín alatti vizek.....	146
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	147
1.17.4	Zaj- és rezgésterhelés.....	148

1.17.5	Sugárzás védelem	149
1.17.6	Hulladékkezelés	149
1.17.7	Vizuális környezetterhelés	151
1.17.8	Árvízvédelem	152
1.17.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	152
1.18	Katasztrófavédelem	152
1.19	Ásványi nyersanyag lelőhely	155
1.20	Városi klíma	155
2.	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	158
2.1.	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	158
3.	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	164
3.1.	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	164
3.1.1.	A folyamatok értékelése	164
3.1.2.	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	165
3.1.3.	A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	168
3.2.	Problématérkép / értéktérkép	168
3.3.	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	173
3.3.1.	Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	173
3.3.1.1	Belső lakóterület	177
3.3.1.2	Örökösöld	183
3.3.1.3	Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep	187
3.3.1.4	Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor	191
3.3.1.5	Jósváros, Stadion környéke, Hímes	195
3.3.1.6	Nyírszőlős, Felsőpázsit	199
3.3.1.7	Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros	203
3.3.1.8	Kőlapos, Oros, Nagyszállás	207
3.3.1.9	Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka	211
3.3.1.10	Bokortanyák, Császárszállás	215
3.3.2.	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	220
3.3.2.1.	A szegregátumok, illetve a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása	220
3.3.2.2.	A lehatárolt területek helyzetelemzése	226
3.3.3.	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	249
	Ábrák, táblázatok, térképek jegyzéke	250
	Felhasznált irodalom	254

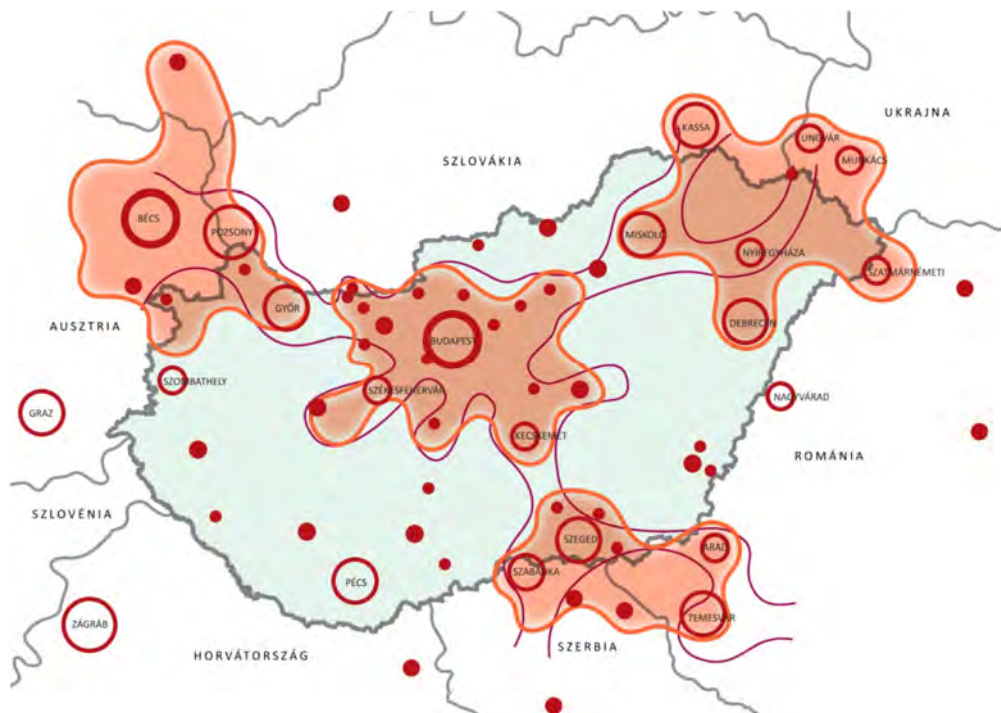
1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

1.1.1 Nemzetközi szerepkör

Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelye. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Magyarország észak-keleti periferiáján, és egyúttal az Európai Unió keleti határán helyezkedik el. A magyar-ukrán határszakasz tekintetében elmondható, hogy az Európai Unió keleti kapuja. A megye három országgal határos (Szlovákia, Ukrajna, Románia), erős határmenti kapcsolatokkal rendelkezik. Nyíregyháza nemzetközi kapcsolatrendszere tradicionális és erős alapokon nyugszik, amelynek sajátos történeti és geopolitikai okai vannak. Egyrészt Nyíregyháza tekinthető Magyarország legkeletibb nagyvárosának, amely felértékeli kapcsolatait Ukrajna és Románia irányába. Másrészt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét, Kárpát-medencei szinten egy nagyvárosokból áll pólusrendszer öleli körül, melynek alkotórészei Kassa – Ungvár – Nagyvárád – Debrecen – Miskolc. Nyíregyházának centrális pozíciói vannak ebben a nagyvárosi gyűrűben. Magyarország keleti határai környezetében nincs meglévő vagy potenciális európai pólus, így a térség regionális pólusai (Nagyvárád, Debrecen, Miskolc, Kassa, illetve távolabb a jóval nagyobb Lemberg) és alközpontjai (Nyíregyháza, Szatmárnémeti, Ungvár, Munkács) számára az európai térségbe való felzárkózás kiemelten függ e központok közötti kooperációs stratégiáktól, az együttes felzárkózást erősítő politikák támogatottságától. Nyíregyháza nemzetközi integrációjában ezeknek a pólusoknak van kiemelkedő szerepe.

1. térkép: Magyarország policentrikus városhálózati csomópontja és határontúli kapcsolatai

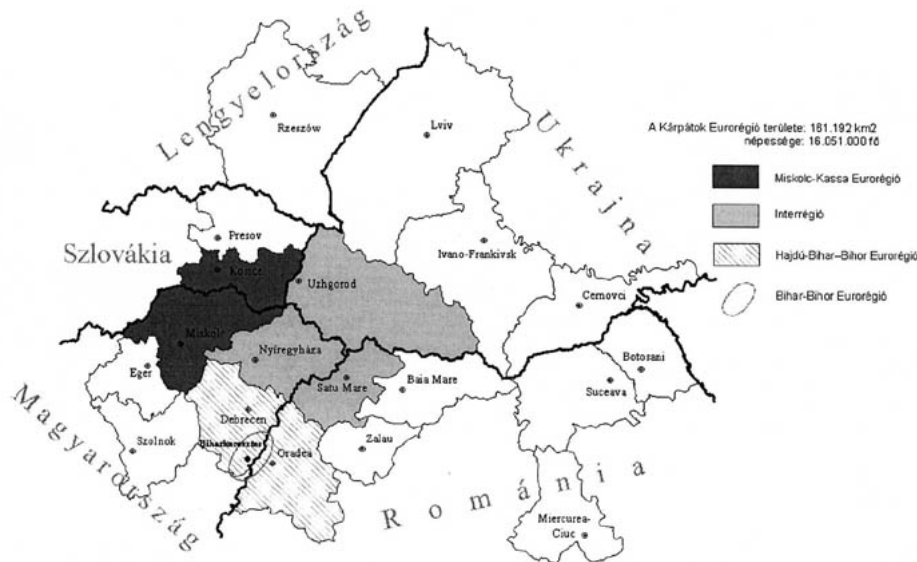

Forrás: Team Pannon Kft.

A határmenti és nemzetközi kapcsolatok intézményesülése a rendszerváltás óta folyamatosan erősödik, amelynek az euroregionális együttműködések és a testvérvárosi kapcsolatok a katalizátorai. A legnagyobb ilyen típusú nemzetközi területi együttműködések az eurorégiók. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és ezáltal Nyíregyháza a Kárpátok Eurorégiójának a tagja, amely a legnagyobb Magyarországot is érintő eurorégió.

A Kárpátok Eurorégióinak tagjai még lengyelországi, romániai, szlovákiai és ukrainai megyék. 2000 októberében Nyíregyházán megalakult az Interregio, melynek tagjai Kárpátalja megye (UA), Szatmár megye (RO) és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (HU). Az Interregionak azonban nincsen intézményi kerete, sem jogi személyisége.

2. térkép: A Kárpátok Eurorégió és a működési területén lévő, illetve formálódó eurorégió típusú interregionális szervezetek

Forrás: Baranyi Béla

A nagy kiterjedésű eurorégiók csak ritkán fednek le valódi, funkcionális határtérsegeket, ebből adódóan egyre jobban felélénkültek az intézményesült, kisebb területi egységeket felölelő határon átnyúló együttműködések. Ennek elősegítésére alakult ki az EGTC (Európai Területi Társulás) intézménye is. Nyíregyháza 2012-ben kezdeményezte Szatmárnémetivel közösen egy önálló EGTC létrehozását, amely az egyik leghatékonyabb módja lehet a testvérvárosi kapcsolatok erősítésének, intézményesítésének. 2012 elején Szatmárnémeti hivatalosan is csatlakozott a kezdeményezéshez. Beregszász bevétele az EGTC-be szintén szerepel a tervek között, azonban a romániai jogszabályok Beregszász tagságát megfigyelő tagként teszik lehetővé. Az EGTC megalakulása jelenleg is folyamatban van.

Nyíregyháza tagja két olyan nemzetközi szervezetnek, mely a városok közötti együttműködést biztosítja, az egyik a CİNTE – Európai köri Városhálózat, mely a dél-európai városok, míg a másik a Közepes Méretű Európai Városok Együttműködési Hálózata, mely a közép-európai városok együttműködését segíti. Ezen hálózatoknak köszönhetően is alakította ki Nyíregyháza széles testvér- és partnerváros hálózatát a következő városokkal:

Testvérvárosai:

- Ungvár (Ukrajna)
- Eperjes (Szlovákia)
- Kajaani (Finnország)
- Iserlohn (Németország)
- St Albans (Anglia)
- Rzeszów (Lengyelország)
- Kiryat Motzkin (Izrael)
- Szatmárnémeti (Románia)
- Harbin (Kína)

Partnervárosai:

- Gorlice (Lengyelország)
- Gorizia (Olaszország)
- Krosno (Lengyelország)
- Máramarossziget (Románia)
- Nagybánya (Románia)
- Beregszász (Ukrajna)

Nyíregyháza testvérvárosi kapcsolata több várossal is már közel 20 éve áll fent. A legrégebbi testvérvárosa a német *Iserlohn*, mellyel már 25. éve tarja fent a kapcsolatot. A partnerség jellege főként kulturális, valamint az oktatást támogatja. Iserlohn és Nyíregyháza oktatási intézményei között folyamatos a testvériskolai kapcsolat, minden évben csereprogram is megvalósul. 20 éve áll fent *Ungvárral* a kapcsolat, mely főként a kultúra, sport és képzőművészet területén mutatkozik meg, bár egyre jobban felértékelődnek a gazdasági kapcsolatok. Nyíregyháza erős kapcsolatokkal rendelkezik a lengyelországi *Rzeszów*, *Gorlice*, *Krosno* városokkal, ezen városok esetében a kulturális és idegenforgalmi együttműködések igen jelentősek. Ennek egyik kézzel fogható eredménye, hogy az utóbbi években Lengyelországból érkezők által Nyíregyházán eltöltött vendégéjszakák száma számottevő növekedési tendenciát mutat. Nyíregyházának szoros kapcsolata van *Beregszászsal*, a két városnak határmenti projektje is megvalósult az elmúlt években, amely elsősorban az üzleti együttműködést célozta meg. Több sikeres határmenti projekt valósult meg Szatmárnémetivel is, amelyek az üzleti körök és a városi intézmények közötti együttműködés erősítését támogatták.

1.1.2 Országos szerepkör

Nyíregyháza Magyarország 7. legnagyobb városa, lakónépessége a 2012-es KSH adatok alapján 118 185 fő, állandó népessége 119 160 fő. Nyíregyházánál lakosságszám alapján nagyobb városok: Budapest, Debrecen, Miskolc, Szeged, Pécs és Győr.

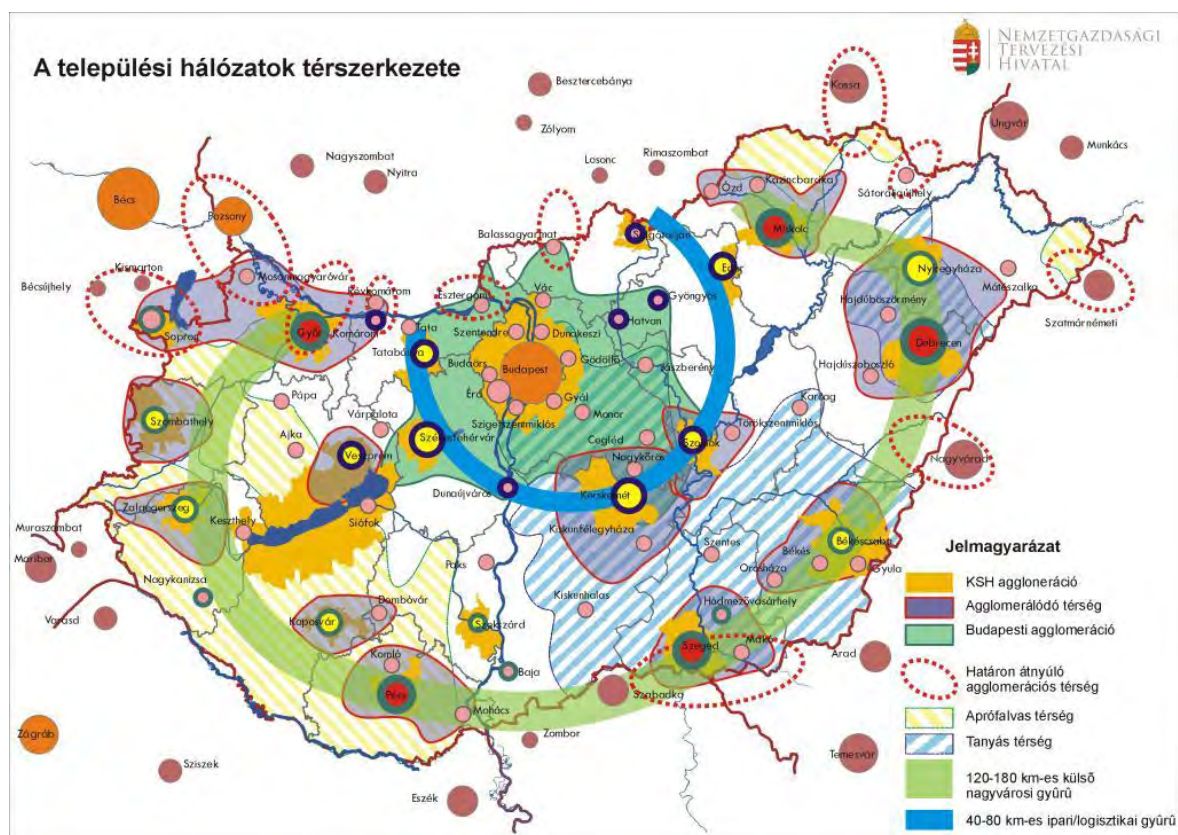
1. táblázat: Magyarország legnagyobb népességszámú városainak állandó és lakónépessége, 2012

	Állandó népesség (fő)		Lakónépesség fő)
Budapest	1 694 614	Budapest	1 735 711
Debrecen	204 985	Debrecen	204 333
Miskolc	166 258	Miskolc	162 905
Szeged	165 774	Szeged	161 837
Pécs	152 459	Pécs	147 719
Győr	126 323	Győr	128 567
Nyíregyháza	119 160	Nyíregyháza	118 185
Kecskemét	112 203	Kecskemét	111 863
Székesfehérvár	100 093	Székesfehérvár	99 247
Szombathely	78 207	Szombathely	77 547
Szolnok	73 358	Szolnok	73 193
Tatabánya	70 581	Tatabánya	67 406
Kaposvár	66 102	Kaposvár	65 337
Érd	65 484	Érd	63 333
Békéscsaba	62 013	Békéscsaba	61 046
Zalaegerszeg	59 097	Veszprém	60 876
Sopron	58 612	Sopron	60 528
Veszprém	57 867	Zalaegerszeg	59 618
Eger	54 493	Eger	54 867
Nagykanizsa	49 425	Nagykanizsa	49 070
Dunaújváros	48 690	Dunaújváros	46 813
Hódmezővásárhely	46 395	Hódmezővásárhely	45 700
Dunakeszi	41 457	Dunakeszi	40 441
Salgótarján	38 422	Salgótarján	37 199

Forrás: KSH, 2012

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (Nemzeti Fejlesztés 2030), Nyíregyházát egy úgynevezett külső nagyvárosi körgyűrű (Győr – Pécs – Szeged – Békéscsaba – Debrecen – Nyíregyháza – Miskolc) részeként említi. A külső nagyvárosi gyűrű városai fontos szerepet töltenek be a gyűrűn belüli térkapcsolatok fenntartásában és megyéjükön belüli térszervezésükkel. Nyíregyháza térszervező ereje elsődlegesen Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területére terjed ki, azonban Borsod-Abaúj-Zemplén megye bizonyos keleti területei is Nyíregyháza irányába gravitálnak. A külső nagyvárosi gyűrű városai fontos termelési-szolgáltatási funkciókat és markáns gazdasági, esetleg innovációs profilokat már most is megjelenítenek, és ezek a jövőben tovább fognak erősödni. A külső nagyvárosi gyűrű városaiban a határon átnyúló nemzetközi foglalkoztatási és gazdasági együttműködés a városfejlesztések fontos iránya lehet. A külső gyűrű nagyvárosi vonzókörzetének kialakításához és a gyűrű kis és nagyvárosai közötti funkciómegosztásához elengedhetetlen a városok közötti közlekedési kapcsolatok jelentős javítása, mely a közösségi közlekedésszervezés mellett jelentős közúti és vasúti infrastrukturális fejlesztéseket is igényel. (Nemzeti Fejlesztés 2030)

3. térkép Magyarország városhálózata (külső és belső városi gyűrű)

Forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030

Nyíregyháza a magyarországi településhálózaton belül megyeközponti komplex várostípus kategóriába sorolható. A vidéki nagyvárosok (Szeged, Nyíregyháza, Debrecen, Kecskemét) szerepe az Alföldön kiemelten jelentős, mivel ők az egész Alföld fejlődésének központjai. Nyíregyháza az Alföld észak-keleti fejlődésében kap meghatározó szerepet.

1.1.3 Regionális szerepkör

Az Észak-alföldi régió az ország második legnépesebb régiója, ahol három megyei jogú város található: Debrecen (régióközpont), Nyíregyháza és Szolnok. Az ország településeinek 12,3%-a található itt, melyek területe és népessége meghaladja az országos átlagot.

Az Észak-alföldi régió településstruktúrája tekintetében elmondható, hogy Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megye településrendszere hasonló, tipikus alföldi településhálózat jellemzi, azonban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye kiugróan magas településállománnyal rendelkezik (ez az aprófalvas településrendszer a megye egyik sajátossága). A városhálózat tekintetében elmondható, hogy a régió az ország egyik legvárosodottabb régiója, a 10,4%-os országos átlaggal szemben a régió városi jogállású településeinek aránya 17,45%. Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megyében a települések több mint egynegyede városi jogállású, míg Szabolcs-Szatmár-Bereg megye esetében ez az arány 11,79%, a legtöbb városi jogállású település azonban ebben a megyében található (27 db).

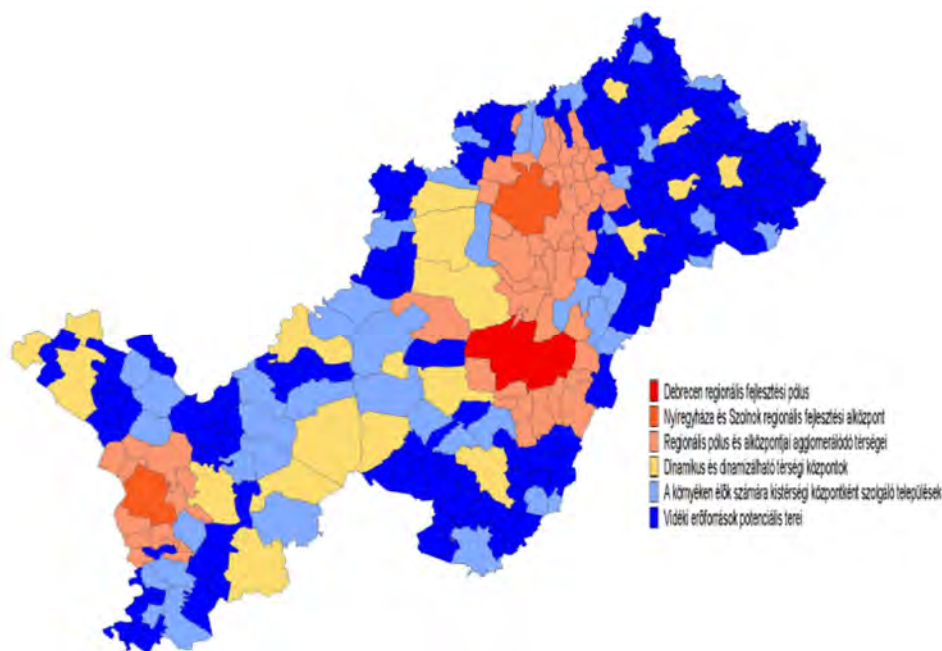
2. táblázat: Országos és regionális városhálózat

Megye, régió	Összes település száma	Ebből: városok száma	Városok aránya az összes településen belül
Hajdú-Bihar	82	21	25,61
Jász-Nagykun-Szolnok	78	20	25,64
Szabolcs-Szatmár-Bereg	229	27	11,79
Észak-alföldi régió	389	68	17,48
Magyarország	3154	328	10,40

Forrás: KSH, 2012

Az észak-alföldi régiót jellemző térszerkezeti folyamatok és jellegzetességek közül még egy vonást szükséges kiemelni. A régió három nagyvárosa, Debrecen, Nyíregyháza és Szolnok körül fokozatosan egy agglomeráló térség alakult ki az elmúlt évtized során, amely kezdetben megyeszékhelyekből kitelepülő lakosság, a későbbiekben pedig a gazdasági tevékenységek elsődleges célterületévé vált. Debrecent és Nyíregyházát körülveszi egy kétközpontú agglomeráló térség, mely 17 Hajdú-Bihari és 31 Szabolcs-Szatmár-Beregi települést foglal magába.

4. térkép: Az Észak-alföldi régió térkategóriái

Forrás: Észak-alföldi Régió Stratégiai Programja

1.1.4 Megyei szerepkör

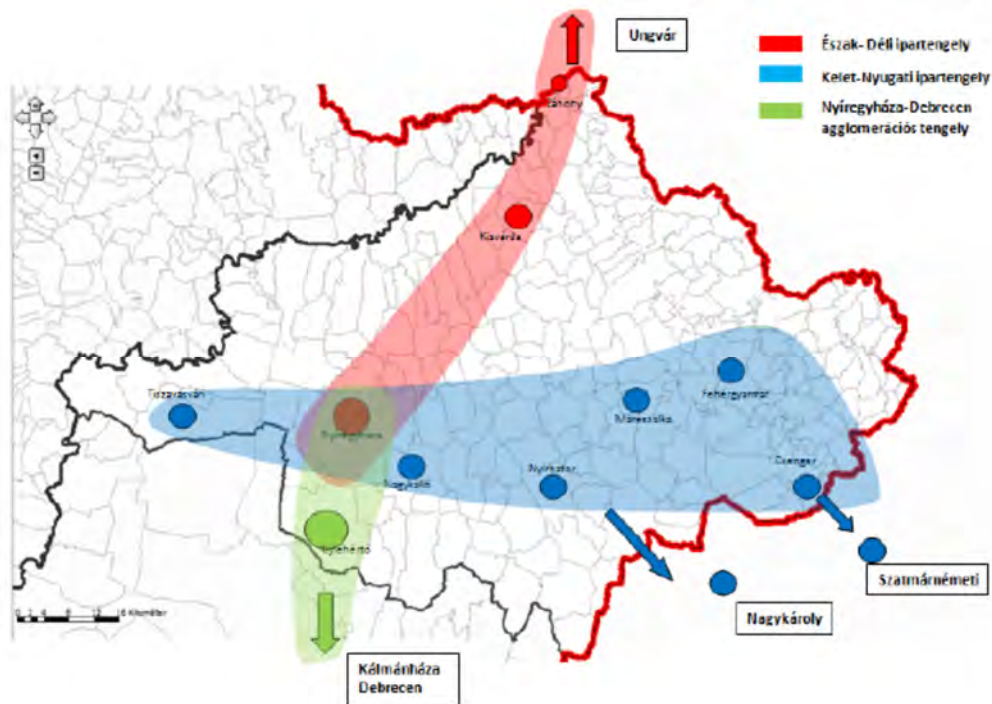
Nyíregyháza Magyarország fiatal megyeszékhelyei közé tartozik (hasonlóan Békéscsabához és Szolnokhoz). A város életében a vasútépítés hozott fordulópontot a 19. század második felében: Nyíregyháza viszonylag korán vasúti fővonalhoz jutott, melynek hatására Szabolcs vármegye forgalmi centrumává vált (ekkor még Nagykálló volt a vármegye székhelye). A közlekedési pozíciók megerősödése révén a polgári közigazgatás kiépítésekor a megyeszékhelyet Nagykállóból áttették az új vasúti csomópontba, Nyíregyházára. Nyíregyháza ettől kezdve Szabolcs megye igazgatási, oktatási, forgalmi, kereskedelmi központjává vált.

A megye lakosságából 303 103 fő él városi jogállású településen, a megye urbanizációs indexe 53,8%. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye városhálózata, hasonlóan az ország egyéb határmenti térségeihez, meglehetősen kiegyensúlyozatlan. Nyíregyháza megyei szinten nagyságából és funkcióellátottságából eredően egyértelműen kiemelkedő jelentőséggel bír. Számos közszolgáltatási és közigazgatási funkciót tölt be, valamint a megye legnépesebb városa. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében Nyíregyháza méreteiből, funkcióiból, gazdasági jelentőségéből eredően egyértelműen a megye gazdasági, társadalmi súlypontja. Mivel a megyében nincsenek olyan középvárosok (20 000 fő, de inkább a 30 000 fő lakosságszám fölötti városokat tekintjük középvárosoknak Magyarországon), amelyek Nyíregyháza mellett súlyponti területek lennének, a megyeszékhely szerepe felértékelődik.

Jelenleg Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében három gazdaságfejlesztési tengely azonosítható: észak-déli növekedési és iparfejlesztési tengely, kelet-nyugati növekedési és iparfejlesztési tengely, és a Nyíregyháza-Debrecen agglomerációs tengely. A három tengely metszéspontjában foglal helyet Nyíregyháza. A megyei iparban, kereskedelembe, turizmusban, feldolgozóiparban és a K+F¹ vonatkozásában egyaránt meghatározó a város jelentősége. Nyíregyháza a megyén belül a legjelentősebb befektetési célpont, a külföldi működő tőke beáramlásának legfőbb területe. Nyíregyházán található a megye regisztrált gazdasági szervezeteinek 22%-a. A város ebből adódóan a megye legnagyobb foglalkoztatási centruma, a megyeszékhely kiterjedt ingázási övezettel rendelkezik.

¹ K+F: tudományos kutatás, kísérleti fejlesztés az a tevékenység, amelynek célja az ismeretanyag bővítése, beleértve a természetre, az emberre, a társadalomra és a kultúrára vonatkozó ismereteket a tudományos eredmények felhasználását, új alkalmazási lehetőségek kidolgozását. A K+F három típusú tevékenységet ölel fel: az alapkutatást, az alkalmazott kutatást és a kísérleti fejlesztést. (Forrás: <http://www.nih.gov.hu/letolt/k+f>)

5. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye növekedési tengelyi

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciója, 2013

A megyén belül gazdasági szerepköre mellett kiemelkedik Nyíregyháza oktatási, közszolgáltatási, kulturális szerepköre is. A megyeszékhely tekinthető Szabolcs-Szatmár-Bereg megye felső- és középfokú oktatási centrumának, kiemelt helyet foglal el az egészségügyi és szociális ellátórendszerben, de erőteljes a koncentráció az igazgatási, közigazgatási funkciók vonatkozásában is. A város dinamikus és sokszínű kulturális élete, kulturális és közművelődési intézményei és szervezetei hozzájárulnak, hogy a megyén belül kulturális centrumpozíciókat töltsön be.

1.1.5 Mikroregionális szerepkör

A mikroregionális szerepkör kapcsán meg kell határozni azokat a funkciókat, amely alapján azonosíthatók a város vonzáskörzetei. Nyíregyháza esetében több mikroregionális vonzáskörzet azonosítható, hiszen a kistérségi, járási, agglomerációs határok eltérnek egymástól.

Nyíregyházai kistérség

Nyíregyháza a Nyíregyházai kistérségben helyezkedik el, melynek egyben központja is. A kistérségben összesen 9 település található, ebből 2 település város (Nyíregyháza, Nyírtelek) és 7 település község.

3. táblázat: A Nyíregyházai kistérség települései

Név	Jogállás	Terület (100ha)	Népesség (fő)
Kálmánháza	Község	37	1 936
Kótaj	Község	26	4 556
Nagycserkesz	Község	41	1 851
Napkor	Község	37	3 799
Nyíregyháza	Megyei jogú város	275	119 160
Nyírpazony	Község	15	3 521
Nyírtelek	Város	68	7 082
Nyírtura	Község	21	1 861
Sényő	Község	18	1 437
Összesen		539	145 203

Forrás: KSH, 2012

A kistérség lakosságának 82%-át Nyíregyháza népessége adja, a kistérség urbanizációs indexe, vagyis a városi lakosság aránya 86,9%. 2005-ben kilenc önkormányzat hozta létre a Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulást. A Társulás célja a szociális, egészségügyi ellátások megszervezése, a Társulás településeinek összehangolt fejlesztésének biztosítása, a térségi közszolgáltatások biztosítása, fejlesztése, szervezése, intézmények fenntartása. A 2011. évi CLXXXIX. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény értelmében (továbbiakban: Möt.) a Társulási megállapodást 2013-ban újították meg az érintett települési önkormányzatok.

Nyíregyházi járás

2013. január 1-jével ismét létrejöttek a magyar közigazgatás egykor szerves egységét képező járások. A kormány célja olyan modern kori járások kialakítása volt, melyek hozzájárulnak a mai közigazgatásnál alacsonyabb társadalmi költséggel működő rendszer létrejöttéhez. A Kormány által megfogalmazottak szerint a járások az államigazgatás legalsóbb területi szintjét jelentő egységek, melyek az államigazgatási tevékenységek, szolgáltatások döntő többségét minden magyarországi állampolgár számára elérhető közelségben és magas minőségben biztosítják. A kialakítás alapelvei: gyors és könnyű hozzáférés biztosítása az államigazgatási szolgáltatásokhoz; a létező ügyintézési helyszínek megőrzése; a területi államigazgatási szervek illetékességi területeinek járási alapú rendezése; a megyék határainak megőrzése. A járások és járási hivatalok a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti egységeiként kerültek felállításra. A járási kormányhivatalok legfontosabb feladata a megyei szintnél alacsonyabb szinten intézendő államigazgatási feladatok ellátása. Ennek alapján a járási kormányhivatalokhoz kerültek a jegyző – kivételesen a polgármester, illetve a polgármesteri hivatal ügyintézője – hatáskörébe tartozó államigazgatási ügyek; a megyei kormányhivatalok szakigazgatási szervei kistérségi kirendeltségeinek, ügyfélszolgálatainak, irodáinak feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek. (Forrás: www.kormany.hu)

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 13 db járást alakítottak ki, melynek egyik járása a Nyíregyházi járás. A nyíregyházi járáshoz 15 település tartozik, lakossága összesen 169 277 fő, területe 80 960 ha.

4. táblázat: A Nyíregyházi járás települései

Név	Jogállás	Terület (100ha)	Népesség (fő)
Apagy	Község	32	2 318
Kálmánháza	Község	37	1 936
Kótaj	Község	26	4 556
Nagycserkesz	Község	41	1 851
Napkor	Község	37	3 799
Nyíregyháza	Megyei jogú város	275	119 160
Nyírpazony	Község	15	3 521
Nyírtelek	Város	68	7 082
Nyírtura	Község	21	1 861
Rakamaz	Város	42	4 769
Sényő	Község	18	1 437
Szabolcs	Község	5,8	370
Timár	Község	21	1 411
Tiszanagyfalu	Község	27	1 930
Újfehértó	Város	140	13 276
Összesen		805,8	169 277

Forrás: KSH, 2012

Nyíregyházi nagyvárosi településeggyüttes

A munkaerőpiaci vonzáskörzet meghatározásához leginkább az agglomerációk adnak optimális támpontot, amelyek meghatározása elsősorban az ingázási adatokra épül. A Központi Statisztikai Hivatal legutóbb 2003 augusztusában végezte el a nagyvárosi településeggyüttesek jelenleg is érvényes lehatárolását. Ez alapján az ország területén 21 nagyvárosi településeggyüttes található. A nagyvárosi településeggyütteseknek 3 típusa van: agglomeráció, agglomerálódó térség és településeggyüttes. A KSH által használt módszertan alapján 2003-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében egy településeggyüttes került lehatárolásra, ez a Nyíregyházi nagyvárosi településeggyüttes, Nyíregyháza központtal. A KSH nagyvárosi településeggyüttes fogalom alatt az ország területén már kialakult agglomerációkat, az agglomerálódás valamely stádiumában levő agglomerálódó térséget, illetve a többé-kevésbé szorosan összefonódó település együtteseket érinti. A KSH lehatárolása szerint 5 település tartozik a településeggyütteshez: Nyíregyháza (központi település), Nyírtelek, Kótaj, Nyírpazony, Nyírtura, közülük kettő város (Nyíregyháza, Nyírtelek). A nyíregyházi agglomeráció területe 405 km², népessége 134 656 fő (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Területrendezési Terve, Helyzetelemzés II.).

A 2011. évi népszámlálás mérte legutóbb az ingázási adatokat. (Az erre vonatkozó adatokat Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmányterve tartalmazza a KSH-tól lekért adatok alapján.) Az ingázási adatok alapján megkülönböztetünk a Nyíregyházára naponta ingázókat (bejárókat) és Nyíregyházáról naponta ingázókat (eljárókat). Az abszolút számok tükrében a legtöbb vidéki (más településről bejáró) nyíregyházi munkavállaló a következő településekről kerül ki: Nyírtelek, Újfehértó (az ő esetükben ezer fő fölötti a napi ingázók száma), Nyírpazony, Kótaj, Nagykálló, Ibrány, Kemece, Nagyhalász, Napkor (az ő esetükben 500 és 1000 fő közötti az ingázók száma). Amennyiben a Nyíregyházára ingázók arányát vesszük figyelembe a foglalkoztatottakon belül más kép rajzolódik ki. A legnagyobb arányban Nyírpazonyról, Nyírturáról, Kótajból járnak be Nyíregyházára, az ő esetükben a foglalkoztatottak több mint fele bejár a megyeszékhelyre dolgozni. Jelentős még Sényő, Nyírtelek, Kemece, Buj, Napkor, Nagycserkesz településekről bejárók aránya, ezekben az esetekben 40 és 50% közötti a Nyíregyházára ingázók aránya.

30% fölötti Apagy, Vasmegyer, Beszterec, Kálmánháza, Nagyhalász, Nyírbogdány, Székely, Érpatak esetében a bejárók aránya. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei települések vonatkozásában a nyíregyházára bejáró munkavállalók aránya 28,39%, a Nyíregyházáról ingázó munkavállalók aránya 4,14%. A megyén belül a Nyíregyházáról naponta ingázók száma Nyírbátor, Nyírtelek és Nagykálló esetében kiemelkedő, a többi település esetében 50 fő körül van.

5. táblázat: Nyíregyháza ingázási adatai a 2011-es népszámlálás adatai alapján

Településnév	Nyíregyházára naponta ingázó (bejáró)	Nyíregyházáról naponta ingázó (eljáró)	Összesen foglalkoztatott	Nyíregyházára naponta ingázók (bejáró) aránya	Nyíregyházáról naponta ingázók (eljárók) aránya	Népesség (fő)
Apagy	333	35	836	39,83	4,19	2 191
Beszterec	115	8	320	35,94	2,5	1 026
Buj	274	16	676	40,53	2,37	2 237
Demecser	349	47	1 284	27,18	3,66	4 304
Érpatak	131	14	408	32,11	3,43	1 728
Ibrány	651	52	2 237	29,1	2,32	6 886
Kállósemjén	337	18	1 276	26,41	1,41	3 630
Kálmánháza	254	62	673	37,74	9,21	1 988
Kék	175	13	567	30,86	2,29	1 916
Kemecse	660	38	1 551	42,55	2,45	4 720
Kótaj	811	49	1 472	55,1	3,33	4 536
Levelek	264	20	994	26,56	2,01	2 892
Nagycserkesz	175	54	424	41,27	12,74	1 754
Nagyhalász	614	52	1 820	33,74	2,86	5 586
Nagykálló	765	241	3 506	21,82	6,87	9 996
Napkor	559	46	1 256	44,51	3,66	3 785
Nyírbátor	163	186	4 446	3,67	4,18	12 150
Nyírbogdány	346	45	964	35,89	4,67	2 929
Nyírpazony	896	70	1 400	64	5	3 497
Nyírtelek	1 135	311	2 482	45,73	12,53	6 899
Nyírtét	109	9	349	31,23	2,58	1 044
Nyírtura	420	32	735	57,14	4,35	1 850
Rakamaz	230	67	1 563	14,72	4,29	4 688
Sényő	215	15	455	47,25	3,3	1 418
Székely	112	14	343	32,65	4,08	1 065
Tiszarád	32	1	128	25	0,78	621
Tiszavasvári	325	93	4 353	7,47	2,14	12 619
Újdombrád	79		249	31,73		680
Újfehértó	1 105	99	4 427	24,96	2,24	13 116
Vasmegyer	209	21	524	39,89	4,01	1 667
Összesen:	11 843	1 728	41 718	28,39	4,14	119 921

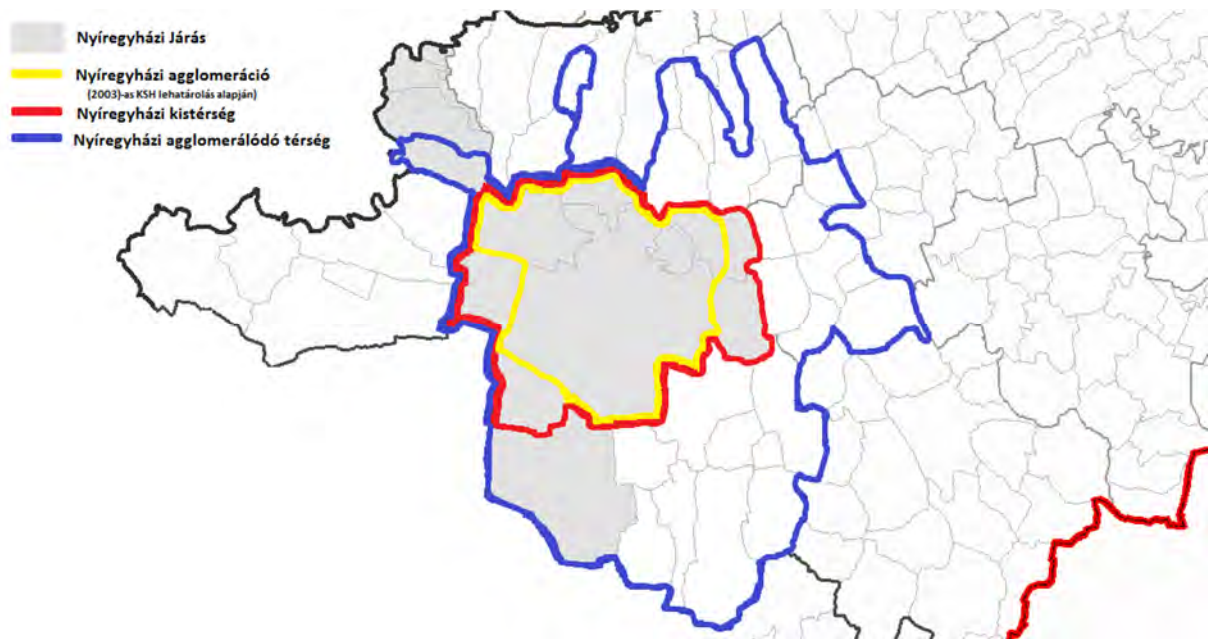
Forrás: Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmány

A megyén kívüli városok közül Debrecen és Tiszaújváros emelkedik ki az ingázást tekintve. Debrecenből a napi ingázók száma Nyíregyházára 362 fő, amely a debreceni munkavállalók 0,4%-a. A Nyíregyházáról Debrecenbe ingázó Nyíregyházi munkavállalók száma 590 fő, a nyíregyházáról napi ingázók száma Debrecenben a legmagasabb. Nyíregyházáról 162 munkavállaló ingázik Tiszaújvárosba, ezzel az ötödik legmagasabb foglalkoztató város a nyíregyházáról eljárók körében.

Nyíregyházi agglomerálódó térség

Az Észak-alföldi régió Operatív Programjában meghatározásra került egy agglomerálódó térség is, amelyet Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területrendezési terve is rögzít, illetve az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban is szerepel. Az agglomerálódó térség lehatárolásakor mindazon településeket ide sorolták, amelyek legfeljebb 25 km-re vannak a központi településtől. Az ilyen módon meghatározott településeggyüttes egy Debrecent és Nyíregyházát körülölelő kétpólusú agglomerálódó térség, mely a két pólus mellett 17 Hajdú-Bihar megyei és 31 Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei települést foglal magában. A lehatárolás háttérében az áll, hogy 1990 és 2001 között megindult egy agglomerálódási folyamat a két nagyváros között. (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Területrendezési Terve, Helyzetelemzés II.).

6. térkép: Nyíregyháza mikroregionális vonzaskörzetei funkcionális szerepkörök alapján

Forrás: saját szerkesztés

Funkcionális várostérség

A város vonzaskörzetét több funkció térbeli szerveződése jelöli ki. A város és környéke kölcsönösen szolgáltató egymás számára, így Nyíregyháza és környéke funkcionálisan összetartozó rendszert képez. A városnak és vidéknek egyaránt megvannak azok a jellegzetes tulajdonságai és sajátosságai, melyeken alapulva speciális funkciókat ellátva, együttműködve hozzájárulnak a térségben élők életminőségének javulásához. (Magyar Növekedési Terv 2011). A területi fejlesztések alapegységei a jövőben a városok és vonzaskörzetük együttesei, a várostérségek lesznek (szakmai kifejezéssel funkcionális várostérség – FVT). Lehatárolásuk alapulhat a különböző funkciók vonzaskörzeteit kimutató területi elemzésekre, de ugyanígy a térségi együttműködés hagyományokra és térségi identitásmenták eloszlására. Mindez azt jelenti, hogy a központi szinten is meg kell határozni a szerveződések kereteit, szabályait és intézményeit. A kialakításban magának a helyi szintnek is mozgásteret kell biztosítani, hogy valóban jól működő fejlesztési térségek jöjjenek létre. Az eddigi lehatárolási kezdeményezések (pl. kistérségek, járások) arra utalnak, hogy hazánkban a jelenlegi kistérségi vagy járási léptéknek megfelelő várostérségek kialakítása indokolt. A fejlesztési egységeknek viszont nem kell a jelenlegi járáshatárok mentén szerveződniük. Az egyes várostérségek a helyi viszonyok alapján jelentősen eltérhetnek egymástól (pl. a kisvárosok és a nagyvárosok körüli várostérségek közötti különbségek).

1.1.6 Nyíregyháza funkciók szerinti vonzaskörzeteinek azonosítása

A városok vonzaskörzeteinek lehatárolásában egyértelmű módszertani iránymutatást nem adnak az ITS készítéséhez kiadott útmutatók. A város vonzaskörzete azon településeket foglalja magában, melyek lakosságára, valamint gazdasági és civil szereplőinek tevékenységére a megyei jogú város gazdasága jelentős közvetlen hatással van. Ez elsősorban a munkaerőpiac integráltságának magas fokában, a gazdasági szereplők kapcsolatrendszerének jellegzetességében, az ebből fakadó közlekedési szokásokban, esetlegesen a szolgáltatások, infrastrukturális rendszerek közös használatában jelenik meg. A vonzaskörzet lehatárolásának legfontosabb szempontjai:

- A térségi kapcsolatrendszer, kiemelten a munkaerőpiac szempontjából
- Településekkel közös érdekeltségű fejlesztések
- Egyéb földrajzi és kulturális tényezők

A módszertani irányelvek szerint a vonzaskörzet lehatárolásához egyéni és rugalmas megoldásokat célszerű alkalmazni, minden megyei jogú város maga határozza meg, mely településeket tekinti saját vonzaskörzetének. Ennek érdekében szükséges bemutatni a térségi kapcsolatrendszer aspektusait, amely alapján meghatározható a város vonzaskörzete.

Vonzaskörzet azonosítása közlekedési funkciók alapján

A városhoz tartozó szoros vonzaskörzet azonosítására kimondottan jó támpontot ad a közösségi közlekedés. A járatsűrűség alapján meg lehet állapítani, hogy melyik települések között a legnagyobb a napi lakossági ingázás, ezáltal mely települések esetében erősek az agglomerációs hatások. Ennek érdekében egy átfogó vizsgálatot végeztünk el, hogy azonosítani tudjuk Nyíregyháza közösségi közlekedési agglomerációját. Ehhez a Szabolcs Volán Zrt. Hivatalos Volán Autóbusz Menetrendjét, valamint az iskolai előadási és munkanapokon közlekedő buszokat vettük figyelembe.

6. táblázat: A nyíregyházáról indított autóbuszjáratok száma/nap

Nyíregyháza -	Autóbuszjárat/nap
Nagykálló	64 db
Ibrány	39 db
Nagycserkesz	36 db
Nyírtelek	36 db
Levelek	35 db
Nagyhalász	33 db
Baktalórántháza	31 db
Nyírbátor	28 db
Nyírbogdány	25 db
Tiszavasvári	24 db
Balkány	23 db
Kemecse	21 db
Újfehértó	19 db
Kótaj	14 db
Buj	12 db
Rakamaz	9 db

Forrás: Szabolcs Volán Zrt. hivatalos volán autóbusz menetrend

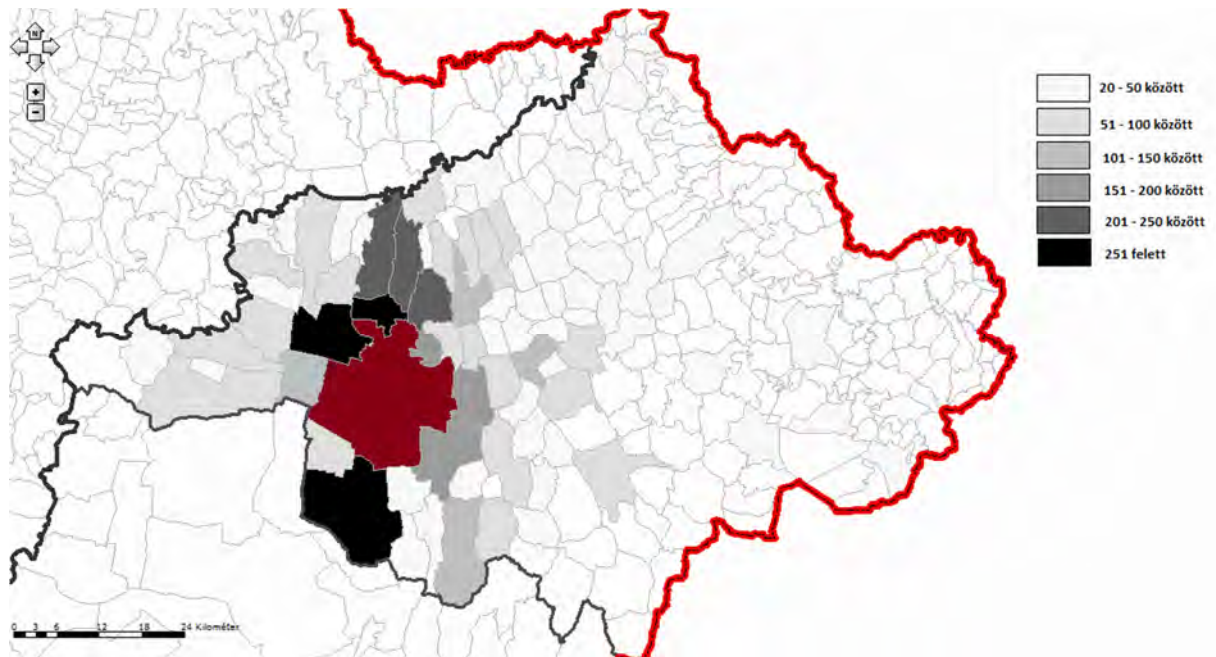
A járatsűrűség vizsgálata alapján megállapítható, hogy Nyíregyháza közlekedési agglomerációjába tartozik Nagykálló, Ibrány, Nyírtelek, Nagycserkesz, Levelek, Nagyhalász és Baktalórántháza.

Vonzáskörzet azonosítása oktatási funkciók alapján

Az oktatási, kulturális funkciók alapján Nyíregyháza egyértelműen erős megyei hatókörrel rendelkezik, hiszen egész Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében csak itt található felsőoktatási intézmény. A megyeszékhely közép fokú oktatási intézményei is erőteljesen megyei hatókörűek, Nyíregyháza kétségtelenül a megye közép fokú oktatási centruma. Nyíregyháza közép fokú oktatási intézményeiben több mint 5600 olyan tanuló tanul, akik nem nyíregyházi lakosok. A Nyíregyházán tanuló középiskolai diákok 57%-a nem nyíregyházi lakos, vagyis minden második gyerek bejáró vagy kollégista. Az általános iskolai tanulók 6,1%-a szintén nem nyíregyházi lakos. Az adatok egyértelműen alátámasztják Nyíregyháza közoktatásban elfoglalt térségi szerepét.

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Nyíregyházi Tankerülete által megadott adatok alapján rekonstruálható, hogy mekkora a megyeszékhely oktatási vonzáskörzete. A 2013-as adatok figyelembevételével a Nyíregyházán tanuló diákok közül 6231 tanuló nem nyíregyházi lakos, ebből 1419 diák kollégista, 4812 diák pedig bejáró, vagyis jóval magasabb a bejáró (napi ingázó) diákok száma. Az alábbi térkép bemutatja, hogy melyik településekről jár be a legtöbb diák. Nyíregyháza közoktatási vonzáskörzete tágabb értelemben Balkány-Újfehértó-Tiszavasvári-Rakamaz-Ibrány-Gégény-Baktalórántháza körben érvényesül, szűkebb értelemben pedig a térkép alapján egyértelműen látszik, hogy Nyíregyházára Újfehértóról, Kótajból, Nyírtelekről jár be a legtöbb diák, de igen jelentős számú tanuló jár be Kemecséről, Ibrányból és Nagyhalászból. Jelentős továbbá a Nagykállóból, Napkorról, Nyírpazonyból, Levelekről, Nagycserkeszről bejáró tanulók száma.

7. térkép: Nyíregyházára bejáró tanulók megoszlása településenként, 2013

Forrás: KLIK adatai alapján saját szerkesztés

Vonzáskörzet azonosítása gazdasági és foglalkoztatási funkciók alapján

Nyíregyháza gazdasági szerepe megyei szinten meghatározó, azonban közvetlen gazdaságfejlesztő hatása a megyeszékhelynek excentrikus elhelyezkedéséből adódóan keleti irányba Nyírbátor, Mátészalka, Kisvárda vonaláig erőteljes, a decentrumoktól keletre mérsékeltebb. A közvetlen gazdasági vonzáskörzet azonosítására nem állnak rendelkezésre olyan indikátorok, amellyel pontosan lehatárolható lenne ez a terület. Nincs életben ugyanis olyan foglalkoztatási és más gazdasági paktum, amely egyértelműen kijelölné a város gazdasági hatókörét, illetve a vállalkozások közötti klaszteresedés vizsgálatával sem mutatható ki egy egyértelmű vonzáskörzet.

Négy nyíregyházi bejegyzésű klaszter azonosítható (Szabolcsi Almaklaszter, Első Magyar Digitális Tartalomszolgáltató és Online Marketing Innovációs Klaszter, Szatmár-Beregi Helyi Termék Klaszter, Plan-net Építőipari Klaszter), melyből az ágazati specifikumok a meghatározóak.

A foglalkoztatás esetében már egyértelműen kimutatható a város munkaerőpiaci vonzáskörzete. Az abszolút számok tükrében a legtöbb Nyíregyházára bejárók a következő településekről kerül ki: Nyírtelek, Újfehértó, Nyírpazony, Kótaj, Nagykálló, Ibrány, Kemece, Nagyhalász, Napkor. Amennyiben a Nyíregyházára ingázók arányát vesszük figyelembe, a legnagyobb arányban Nyírpazony, Nyírtura, Kótaj, Sényő, Nyírtelek, Kemece, Buj, Napkor, Nagycserkesz településekről a legmagasabb a bejárók aránya, ezen kívül jelentős még Apagy, Vasmegyer, Beszterec, Kálmánháza, Nagyhalász, Nyírbogdány, Székely, Érpatak településekről a bejárók aránya.

Közigazgatási vonzáskörzet azonosítása

Közigazgatási szempontból Nyíregyháza vonzáskörzete közvetlenül a Nyíregyházi járás területére terjed ki, mint a közigazgatás legalsó területi szintjére, azonban megyei jogú városként megyei hatókörrel is rendelkezik.

A járási szintű igazgatási funkciókat a járási hivatalok látják el. A járási hivatalok legfontosabb feladata a megyei szintnél alacsonyabb szinten intézendő államigazgatási feladatok ellátása, így megvalósul az államigazgatási és az önkormányzati feladatok szétválasztása, a járások kizárólag államigazgatási területi egységet jelentenek. Elsősorban okmányirodai feladatokat, a gyermekvédelmi és gyámügyeket, valamint egyes szociális, környezetvédelmi, természetvédelmi igazgatási ügyek intézését vették át a településektől a járási hivatalok, vagyis Nyíregyháza igazgatási vonzáskörzete elsősorban ezeknek a funkcióknak a tükrében alakul².

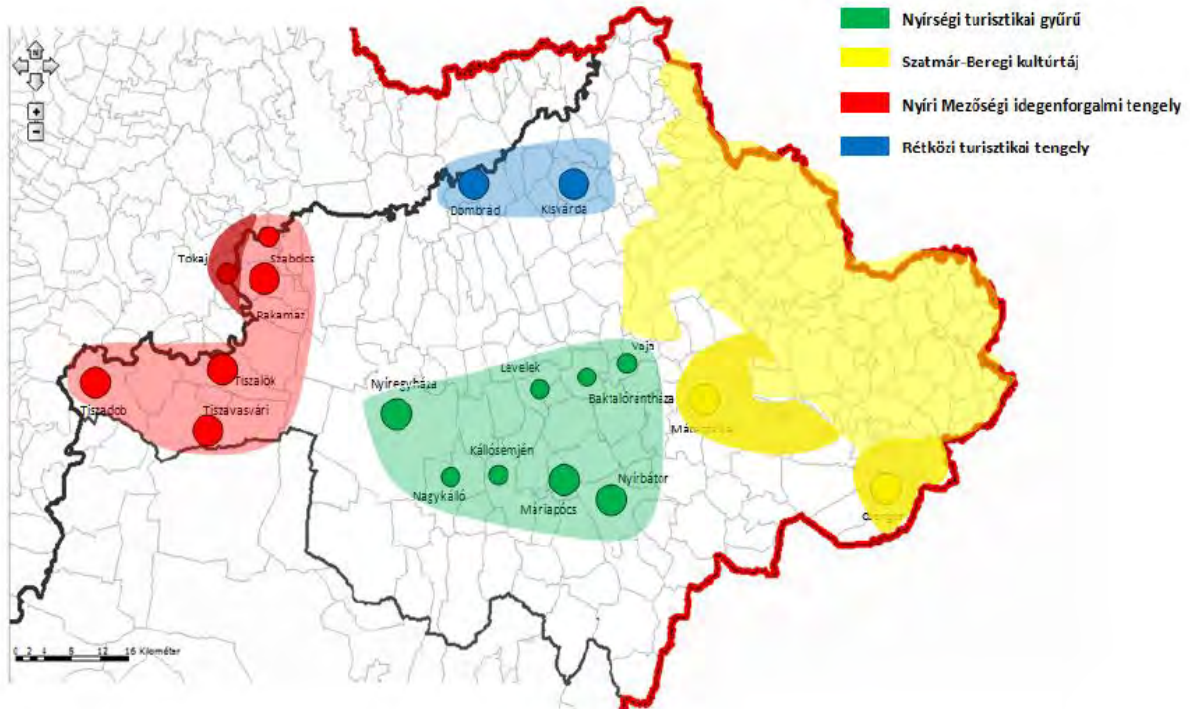
Az igazgatási funkciók szerint Nyíregyháza számos megyei hatókörű intézménynek a székhelye, ezek többsége egyfajta ernyőszervezetként működik. Ide tartoznak többek között az igazságszolgáltatási, rendészeti, katasztrófavédelmi szervezetek, amelyeknek megyei központja Nyíregyházán található.

² A járási törzshivatalhoz kerülő hatósági feladatok: Okmányirodai feladatok teljes köre; Szociális igazgatási feladatok; Kommunális igazgatással kapcsolatos feladatok; Menekültekkel kapcsolatos feladatok; A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásával kapcsolatos feladatok; Földügyi igazgatással kapcsolatos feladatok; Hegyközségi szervezettel kapcsolatos feladatok; Állatvédelemmel, állattartással kapcsolatos feladatok; Honvédelemmel kapcsolatos feladatok; Ipari igazgatással kapcsolatos feladatok; Kereskedelmi igazgatással kapcsolatos feladatok; Vízügyi igazgatással kapcsolatos feladatok; Kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos feladatok; Oktatással kapcsolatos feladatok; Növényvédelmi igazgatással kapcsolatos feladatok; Ingatlanvállalkozással kapcsolatos feladatok; Közlekedési igazgatással kapcsolatos feladatok; Környezetvédelmi igazgatással kapcsolatos feladatok; Gyámhivatali feladatok (Forrás: www.jaras.info.hu)

Nyírségi turisztikai desztináció

Turisztikai funkciók szerint Nyíregyháza közvetlen vonzáskörzete a nyírségi turisztikai desztináció, amelyet a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei területfejlesztési koncepció konkrétan le is határol.

8. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye turisztikai desztináció

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció

A nyírségi turisztikai desztinációhoz tartozó települések Nyíregyháza, Nagykálló, Kállósemjén, Máriapócs, Nyírbátor, Baktalórántháza, Levelek. A felsorolt települések esetében mutathatók ki markánsan olyan tengelyek, amelyek homogén termékkínálatot és egybekapcsolt termékcsomagokat nyújtanak. A Nyírségi TDM működési területe a települések által lehatárolt térségre terjed ki. A Nyíregyháza-Nyírbátor turisztikai tengely a megyei turizmusforgalom közel kétharmadát, 57,7%-át bonyolítja le (vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyeken 2012-es adatok alapján: Nyíregyházán 120 509, Nyírbátorban 21 066, Máriapócsban 6 289, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 247 593). A tengely fejlődésének az elmúlt években több nagy idegenforgalmi beruházás is komoly lendületet adott (ebből Nyíregyházát, Máriapócsot, Nyírbátort és Kállósemjént kiemelt projekt érintette).

Közmű agglomeráció

A szennyvízhálózat és az ivóvízhálózat agglomerációja alapján lehatárolható Nyíregyháza közmű vonzáskörzete. A nyíregyházi szennyvíz agglomerációba négy település tartozik: Nyíregyháza, Nyírpazony, Kálmánháza és Kótaj. Az ivóvízhálózati agglomerációhoz 19 település tartozik (Nyíregyháza, Nyírtura, Nyírpazony, Sényő, Nagycserkesz, Kálmánháza, Tiszabercel, Ibrány, Nagyhalász, Kótaj, Paszab, Nyírtelek, Buj, Balsa, Gávavencsellő, Tiszatelek, Kálmánháza, nyíregyházi és nagycserkeszi bokortanyák).

Mint látható, Nyíregyháza funkcionális vonzáskörzete igen heterogén attól függően, hogy melyik elemzési szempontot vesszük alapul. Kimutatható egy szélesebb körű vonzáskörzet, amely egy Újfehértó-Balkány-Nagykálló-Baktalórántháza-Nyírtura-Kemecse-Nyírbogdány-Ibrány-Rakamaz-Tiszavasvári körrel határolt. A szélesebb körű vonzáskörzetben elsősorban az oktatási, közlekedési, közigazgatási funkciók a meghatározóak. A szűkebb funkcionális vonzáskörzetét a városnak elsősorban a gazdasági, munkaerő-piaci tendenciák és közmű agglomeráció kiterjedése határozza meg. Ebbe a vonzáskörzetbe Nyírpazony, Kótaj, Nyírtelek, Kálmánháza tartozik.

1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióval való összefüggések vizsgálata

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió szerint Szeged, Debrecen, Nyíregyháza és Kecskemét az Alföld fejlődésének központjai, vagyis Nyíregyháza felértékelődik ebben a tekintetben. Másrészt az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió Nyíregyházát egy úgynevezett külső nagyvárosi körgyűrű (Győr – Pécs – Szeged – Békéscsaba – Debrecen – Nyíregyháza – Miskolc) részeként említi.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió megállapítása Nyíregyházára vonatkozóan a következő: a város három ország határánál elhelyezkedve dinamikusan fejlődő gazdasági és logisztikai központként szolgálhat a *Kelet kapujaként*. Húzóágazataival mellett (műanyagipar, háztartástechnika, gumiipar, autóipar, építőipar) a kívánt pozíciót erősítő kitorési pontjai a nemzetközi logisztikai, kereskedelmi és pénzügyi szolgáltatások, K+F igényű iparágak és a turizmus. A megyeszékhely a Nyírség és Szatmár természetes központja, Kárpátalja/Munkács felé irányuló szorosabb térségi kapcsolatokkal.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciójával való összefüggések vizsgálata

Nyíregyháza fejlesztése Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciójában önálló területi tematikus célként jelenik meg, a megye célrendszer ötödik pillérének (Fejlett centrum - a nyíregyházi agglomerációnak, mint gazdasági-foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése). A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése önálló prioritás Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési programjában. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye városhálózata meglehetősen kiegyensúlyozatlan: egyetlen nagyvárosa (100.000 főt meghaladó lakosságszámmal) a megyeszékhely, Nyíregyháza, a funkciógazdag középvárosok pedig teljes egészében hiányoznak. A megye városhálózata azért is sajátos, mert Nyíregyháza a megyén belül nem központi elhelyezkedésű, és a megye keleti részének természetes vonzásközpontjai a határon túlra kerültek. A megye fejlesztésének – különösen a versenyképes gazdaság fejlesztésének – a motorja ugyanakkor csak egy – meghatározó centrumtelepülés köré szerveződő – funkciógazdag és erős városok hálózata lehet. Nyíregyháza az elmúlt évtizedekben dinamikus fejlődésen ment keresztül, így a térségébe tartozó településekkel együttműködve alkalmas ennek a funkciónak a betöltésére.

A megyeszékhelyen az alapadottságok rendelkezésre állnak, a prioritás keretében olyan beavatkozások megvalósítására van szükség, amelyek ezekre építenek, és segítenek Nyíregyháza kisugárzó hatásának kiterjesztésében, miközben választ adnak a 21. századi urbanizációs kihívásokra is.

A célok megvalósulása érdekében az alábbi irányok fogalmazódtak meg Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciójában Nyíregyháza fejlesztésére vonatkozóan.

A megyeszékhely fejlesztésének legfontosabb pillére a gazdaság foglalkoztatás-orientált fejlesztése: a munkahelyek bővülésével – megfelelő közlekedési kapcsolatok esetén – ez választ adhat a megyeszékhely tágabb környezetének foglalkoztatási gondjaira. A gazdaság megerősítése érdekében fontos a vállalkozások letelepítéséhez szükséges infrastrukturális feltételek biztosítása (ipari területek kialakítása, a KKV-k igényeihez igazodó üzleti parkok, modulrendszerű csarnokok fejlesztése, a K+F tevékenységet segítő technológia transzfer központ létrehozása, valamint a barnamezős területek hatékony hasznosítása). Fontos továbbá a munkaerő – különösen a pályakezdő munkanélküliek – célzott fejlesztése, valamint a magas képzettségű szakemberek megtartása, illetve visszavonása.

A centrumpozíció megerősítéséhez csakúgy, mint a széndioxid kibocsátás csökkentése érdekében elengedhetetlen a közlekedési hálózat átgondolt fejlesztése is. Biztosítani kell a megfelelő közlekedési feltételeket valamennyi városrészből és az agglomerációs településekről: ehhez egyaránt szükségesek útfejlesztések csakúgy, mint a közösségi közlekedés fejlesztése. Fokozatosan csökkenteni kell a városon belül az egyéni autós közlekedés arányát a közösségi, kerékpáros és gyalogos közlekedés javára.

Nyíregyháza dinamikusan fejlődő turisztikai centrum, amely potenciálisan jelentős kisugárzó hatást gyakorol a megye egészére. Néhány fontos kiegészítő fejlesztéssel (minőségi szálláshely kialakítása, további vonzerőfejlesztés Sóstógyógyfürdőn), valamint a megyeszékhelyről kiinduló komplex megyei turisztikai termékek kialakításával és közös marketingjével tovább növelhető a vendégéjszakák száma és a turisták költése.

A kommunális infrastruktúra kiépítettsége a városban összességében jó, a legfontosabb, legnagyobb területet érintő hiányosság a megfelelő csapadékvíz-elvezetés megoldatlansága a város számos részén. A klímaváltozás hatásaira való felkészülés részeként fontos ennek a mielőbbi megoldása. A város hosszú távú kiegyensúlyozott fejlődése szempontjából elengedhetetlen a minőségi lakhatási feltételek biztosítása, a viszonylag kompakt városszerkezet fenntartása mellett. Fontos feladat a bérlakások körének bővítése, valamint a lakásállomány (kiemelten a lakótelepi épületek) állagmegóvása, energiahatékonyságának javítása.

Végül a megyeszékhely sajátos, egyedi adottsága a bokortanyák város körüli hálózata; meg kell őrizni ezt az értéket, építeni kell a bokortanyákra, mint a város minőségi helyi élelmiszerrel való ellátásának forrásaira, illetve akár mint sajátos turisztikai célpontokra, valamint biztosítani kell bekapcsolásukat a városi életbe.

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

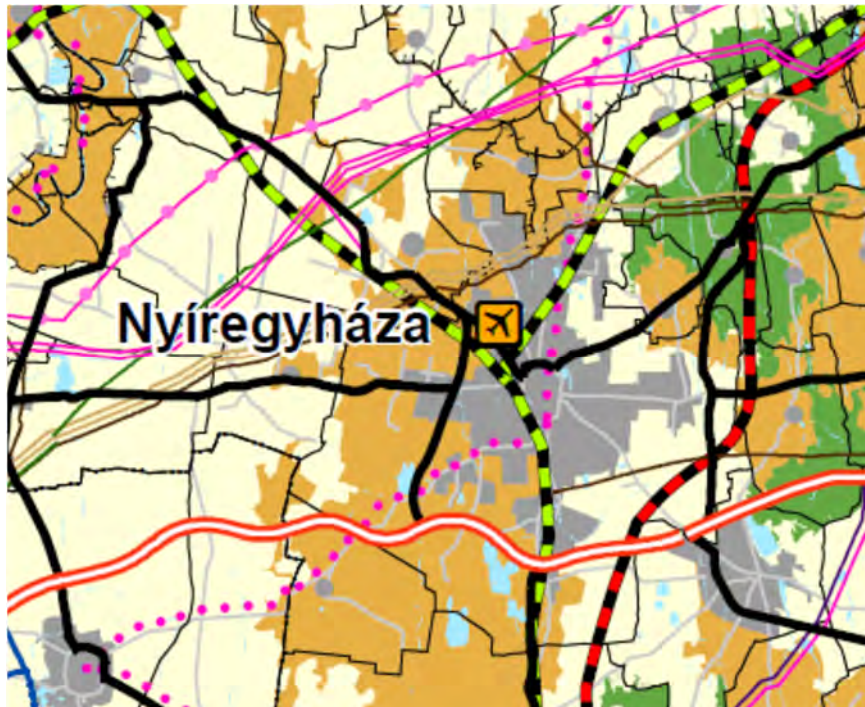
1.3.1 Országos Területrendezési Terv

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény célja, hogy „meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére” (2003. évi XXVI. törvény).

Az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény első átfogó módosítására 2008-ban került sor, illetve a törvény rendelkezése szerint a terv felülvizsgálatát legalább 5 évente el kell végezni, amely 2013. év végén megtörtént, a módosítás 2014. január 1-jén lépett hatályba. A módosítás során változtak az országos övezetek az alábbiak szerint:

- országos ökológiai hálózat
- kiváló termőhelyi adottságú szántóterület
- jó termőhelyi adottságú szántóterület
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület
- országos jelentőségű tájképvédelmi terület
- világörökségi és világörökségi várományos terület
- országos vízminőség-védelmi terület
- nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területe
- kiemelt fontosságú honvédelmi terület

9. térkép: Országos Területrendezési Terv Országos Szerkezeti Terve tervlapjából

Forrás: OTrT, 2013

Az Országos Területrendezési Tervben Nyíregyháza várost közvetlenül vagy közvetve érintő változások, tervezett fejlesztési elemek:

- KSH által lehatárolt településegységekbe tartozó egyes települések települési területének növekedése, amit a településegységekben zajló strukturális változások okoznak. Ennek következtében a központi települések környezetében több vonzott településen a beépített, illetve beépítésre szánt területek nagyságrendje már átlépte az 1000 hektáros küszöböt. A tendencia elsősorban a Budapesti Agglomeráció területén jellemző, de más településegységekben is előfordul (Debrecen, Győr, Kecskemét, Nyíregyháza). A vonatkozó szabály szerint a települési térség területfelhasználási kategóriát a kiemelt térség és megye területrendezési tervében

legalább 75%-ban városias és hagyományosan vidéki települési térség kategóriába kell sorolni.

- Az „I. osztályú, azaz nemzetközi kereskedelmi repülőterek” kategória (korábban „Országos jelentőségű polgári repülőterek”) kategória három repülőteret (Budapest, Debrecen, Sármellék) foglal magába. A „II. osztályú repülőterek, azaz kereskedelmi és bizonyos nem kereskedelmi repülőterek” kategória (korábban „Kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérré fejleszthető repülőterek”) négy repülőteret (Nyíregyháza, Pécs – Pogány, Pér (Győr), Szeged) foglal magába.
- Országos jelentőségű közlekedési hálózat és egyedi építmények: M3-as autópálya
- Országos jelentőségű energetikai hálózatok és egyedi építmények: tervezett országos villamosenergia-átviteli hálózatok, 400 kV-os átviteli távvezeték – Nyírtelek térsége
- Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete: megyeszékhelyek

1.3.2 Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Terve

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Önkormányzata Közgyűlése 2011. évben hagyta jóvá Szabolcs-Szatmár-Bereg megye hatályos területrendezési tervét. (A megyei terv a készítéskor hatályos, 2008. évi Országos Területrendezési Tervvel van összhangban.) A megyei területrendezési tervben a következő Nyíregyházára vonatkozó ajánlások, fejlesztési utalások szerepelnek:

- A térségi szerkezeti tervben főúti paraméterekkel kiépülő térségi jelentőségű útként szereplő elkerülő utak a következők:
 - Nyíregyháza északi elkerülő út (38. sz. főút és 4. sz. főút között);
- Meglévő mellékúthálózatot kiegészítő térségi jelentőségű mellékutak kiépítése javasolt:
 - Nyíregyháza – Nagyhalász – Dombrád – Tizsakanyár elkerülő út – 3814 j. út nyomvonalán tervezett főút (alternatív szakasza: Nyíregyháza – Kemece – Nagyhalász)
- A térségi jelentőségű kerékpár-úthálózat elemeit a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére készített Kerékpárút Hálózati Terv tartalmazza:
 - főútvonalak mentén vezetett kerékpárutak: 36., 38., 4., 41., 49., 471., és 491. főutak menti kerékpárutak,
 - Tizsalök – Tizavasvári – Hajdúnánás; a Nyíregyháza – Nyírbátor városokat összekötő kerékpárút
- Koncentrált, térségi szerepű iszapkezelő központok kiépítése tervezett Nyíregyházán, Mátészalkán és Kisvárdán.
- A megye tanyás települési térsége Nyíregyháza és az Észak-alföldi régió stratégiai programja szerinti agglomerálódó térség területére esik. Ennek megfelelően megfontolás tárgya, hogy e térségre külön ajánlások kerüljenek megfogalmazásra, vagy az agglomerálódó térségre vonatkozó ajánlások keretében indokolt sajátos kezelést javasolni.

- OTrT-ből kimaradt a Debrecen-Nyíregyháza közötti közúti kapcsolat fejlesztése. A gyorsforgalmi Nyíregyháza alközpont közötti kapcsolat-együttműködésre alapozott dinamikus nagyvárosi régió kialakulásához szükséges feltételek megteremtése egyaránt indokolja.
- A Nyíregyháza – Nagyhalász összekötő út jelenleg is térségi jelentőséggel bír, javasoljuk ezt az utat a tervben térségi jelentőségű mellékútként szerepeltetni.
- A szerkezeti terv a környezetvédelmi szempontok fokozott érvényesítése érdekében főúti paraméterekkel kiépítendő térségi jelentőségű elkerülő utak kiépítését javasolja a környezetminőség javítása érdekében:
 - Nyíregyházától északra a város szerkezeti tervével összhangban a külső főúti körgyűrű kialakítása érdekében. Ezzel a külső körgyűrűvel a városközpont mentesíthető a főutak teljes átmenő forgalmától, ami környezetvédelmi szempontból rendkívül kedvező.
- A térségi szerkezeti terv programja az OTrT-vel összhangban kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérre fejleszthető repülőtérként jelöli ki a nyíregyházi repülőtér. A megyei területrendezési terv szerint legalább középtávon indokolt, hogy a Nyíregyháza repülőtér III-as kategóriába (regionális) kerüljön, az OTrT-ben szabályozott II-es kategória helyett.
- Nyíregyháza térségében számos tanya rész található, melyekhez kiépített út nem vezet.
- Nyíregyháza történeti települési terület övezetbe sorolt település, amely tekintetében kiemelendő, hogy az értékek megfelelő védelme érdekében több szükséges lépést is meg kell tenni, melyek akár ajánlásként is megfogalmazhatók. Ahhoz, hogy az övezet megfelelő lehatárolása megtörténjen részletes értékvédelmi vizsgálatot javasolt készíteni. Az egységes településszerkezeti karakter megtartása érdekében a jellemző utca és tömbszerkezet, telekstruktúra védelmét a meghatározó térfalakkal együtt kell szabályozni a településrendezési tervekben.
- A megyében több településen – többek között Nyíregyházán is – található tájseb, melyek többségében felhagyott bányák és legfőképpen az építkezésekhez használt anyagok (homok, agyag) kitermelésében volt szerepük. A tájsebek területén el kell végezni a tájrehabilitációt, melyre vonatkozóan az OTrT határoz meg szabályokat.
- Az alföldi tájra jellemző, nemzeti értéket képviselő Nyíregyháza térségi bokortanyás védelmét is biztosítani kell. Élővé kell tenni a tanyákat azzal, hogy lehetővé váljon valódi birtokközpontként való fenntartásuk, fejlesztésük. A többfunkciós mezőgazdaság elvének megfelelően lehetővé kell tenni a tanyák területén az agrárturizmus (pl. lovasturizmus) fejlesztésének lehetőségét is.

A megyei területrendezési terv Nyíregyháza területét is érintő – OTrT törvény alapján – övezetei:

- Magterület
- Puffer-terület
- Ökológiai folyosó
- Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület
- Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület
- Erdőtelepítésre alkalmas terület
- Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület
- Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület
- Történeti települési terület
- Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület
- Együtt tervezhető térségek
- Rendszeresen belvíz járta terület
- Szélerózióknak kitett terület

1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Nyíregyháza várossal szomszédos települések a következők: Kálmánháza, Kemece, Nagycserkesz, Nagykálló, Napkor, Nyírpazony, Nyírtelek, Újfehértó. A fejezet összeállításához az érintett települések településszerkezeti tervéből azok a fejlesztési elképzelések kerültek felsorolásra, melyek közvetve vagy közvetlenül érintik Nyíregyházát. A szomszédos települések településszerkezeti tervében többségében olyan Nyíregyházát érintő fejlesztések fogalmazódtak meg, amelyek a közlekedési kapcsolatok javításához, valamint gazdaságfejlesztéshez köthetők.

Kálmánháza

- A település fejlődése szempontjából fontos közúti kapcsolatok kiépítése, a meglévő utak korszerűsítése és a kerékpárút hálózat fejlesztése szükséges;
- az ipari és logisztikai tevékenység, a nagy- és kiskereskedelmi tevékenység, a raktározás-tárolás – manipulációs tevékenység, az idegenforgalom mellett a mezőgazdasági tevékenység fejlesztése is szükséges
- a mezőgazdasági profilú fejlesztések között a biogazdálkodás meghonosítását illetően fejlesztését támogatni kell;
- A közelben meglévő ipari gazdasági tevékenység bázisára alapozva szükséges a kapcsolódó beszállítói kisipar, a kutatás-fejlesztés, az oktatás-képzés fejlesztése.

Kemece

- Ipari, üzemi, raktározási területek: Kemecei Ipari – Agro Logisztikai Park kialakítása

Nagycserkesz

- A keletkező szennyvizek elvezetési lehetőségeinek vizsgálatát követően célszerűnek látszik a települési szennyvizek Nyíregyházi II. számú szennyvíz tisztítótelepre történő vezetése³.

Nagykálló

- M3-as autópálya és 4911. sz. főút mentén a településnek a belterületén kívüli szakaszainak fejlesztése
- a 4911. sz. főútra, vagy annak a tervezett új szakaszára mezőgazdasági feldolgozóipar (pl. hűtőházak, olajkészítés) kisipari bedolgozóipar, raktározás, logisztikai tevékenységek telepítése

Napkor

- Ipari gazdasági területek kijelölése két helyen történik:
 - a belterület déli szélén fekvő meglévő gazdasági terület bővítéseként, meglévő mezőgazdasági területek bevonásával lehetőség nyílik a jellemzően mezőgazdasági üzemi tevékenységekkel foglalkozó vállalkozások területének fejlesztésére;
 - új ipari gazdasági terület kijelölése a 41. sz. főút és a vasút környezetében,
 - a terület kiváló megközelíthetősége lehetőséget ad az egyéb ipari gazdasági telephelyek megtelepedésére.

³ megjegyzés: Nagycserkesz nem része a nyíregyházi szennyvíz agglomerációnak, ebből adódóan ennek a fejlesztési beavatkozásnak az előfeltétele a vonatkozó kormányrendelet módosítása lenne.

Nyírpazonny

- Közlekedési kapcsolatok fejlesztése: a település nyugati részén észak-déli irányban húzódó Kemece-Nyíregyháza összekötő út megépítése.

Nyírtelek

- Ipari-kereskedelmi-szolgáltató területek bővítése a település gazdaságfejlesztése érdekében.

Újfehértó

- A város megközelíthetőségnek javítása, a 4-es út Nyíregyháza irányába történő négy-sávossítása, a főút kül- és belterületi szakaszainak 11,5 tonnás tengelyterhelésre történő megerősítése.

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1 A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

1.5.1.1 Nyíregyháza város településfejlesztési koncepciója

Nyíregyháza hosszú távú településfejlesztési koncepciója 2000-ben készült el. A koncepció két alapvető stratégiai célkitűzést jelölt ki, ezekhez pedig az alábbi stratégia célokat fogalmazta meg:

1. stratégiai cél: Stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott, fejlődő gazdaság megvalósítása

- Fejlett vállalkozói infrastruktúra kiépítése
- A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás fejlesztés
- Egészséges gazdasági struktúra, húzó ágazatok kialakítása és fejlesztése
- A regionális szerepkör erősítése

2. stratégiai cél: Minőségi életkörülmények biztosítása

- Környezet- és természetvédelem
- Az épített környezet fejlesztése és védelme
- A lakosság egészségi állapotának javítása
- A magas szintű kultúra és közművelődés lehetőségeinek biztosítása
- A szociális biztonság megteremtése

Jelenleg zajlik Nyíregyháza Megyei Jogú Város új településfejlesztési koncepciójának kidolgozása.

1.5.1.2 Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája

Nyíregyháza város 2008-ben elkészítette a középtávú Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS), amely a településfejlesztési koncepció stratégiai céljai alapján fogalmazta meg hosszú távú, átfogó célját: „Stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott, fenntartható módon fejlődő gazdaság megvalósítása és minőségi életkörülmények biztosítása”.

Az IVS-ben a koncepció stratégiai programjait alapul véve 7-8 évre szóló középtávú, tematikus célokat, az egyes városrészekre – a helyzetelemzés eredményeit felhasználva – pedig 2-3 év időtartamra szóló városrészi célokat fogalmaztak meg:

Középtávú, tematikus célok:

- *A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása*
- *Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához*
- *A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés*
- *A(z inter)regionális szerepkör erősítése*
- *A fenntartható turizmus kialakítása és Nyíregyháza versenyképes turisztikai célterületté tétele*
- *Kiegyensúlyozott településszerkezet kialakítása és az épített környezet védelme*
- *A természeti és környezeti állapot javítása, a környezeti ártalmak csökkentése*
- *A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése*
- *A magas szintű kultúra és a közművelődés lehetőségeinek biztosítása*
- *A szociális biztonság megteremtése*

Városrészi szintű célok:

- *A belváros funkcionális megújítása és térbeli kiterjesztése*
- *Az érkerti lakótelep nagyvárosias lakókörnyezetének minőségi megújítása*
- *Az örökösöldi lakótelep közlekedési infrastruktúrájának, valamint szociális és közösségi tereinek megújításával az életkörülmények átfogó javítása*
- *A Nyíregyházi Főiskola szerepének megerősítése, valamint a jósavárosi és a stadion környéki lakótelep átfogó megújítása*
- *Borbánya és Kistelekiszőlő lakóterületeinek összekapcsolása és fejlesztése*
- *A Sóstó környéki területek turisztikai, rekreációs és zöldfelületi funkciójának megerősítése*
- *Intenzívebb lakóövezeti beépítés és a barnamezős területek rehabilitációja a nyugati városrészben*
- *A keleti városrész lakóterületeinek minőségi javítása intenzívebb hasznosítással és a kereskedelmi, rekreációs funkciók erősítésével*
- *Nyírszőlős és Felsőpázsit lakó- és közösségi funkcióinak erősítése*
- *A Huszártelep területi és társadalmi reintegrációja, valamint a déli ipari területek nagyobb arányú hasznosítása*
- *A bokortanyás övezet multifunkcionalitásának megőrzése, valamint infrastrukturális és (köz)szolgáltatási ellátottságának javítása*

Az IVS-ben a 2007-2013 közötti fejlesztési időszakra fejlesztési akcióterületek kerültek lehatárolásra, amely területekhez stratégia fejlesztési célokat fogalmazott meg:

Akcióterület	Cél
Belváros és a Búza téri piac környéke	A városmag élővé tétele a központi kereskedelmi és szolgáltatási funkció megerősítésével
Huszártelep	A Huszártelep társadalmi-gazdasági leszakadásának megállítása a lakókörnyezet és az életminőség átfogó és fenntartható javításával
Érkerti lakótelep	A megindult szegregációs folyamatok megállítása és visszafordítása az épületállomány és a közterek megújításával, valamint a közszolgáltatások fejlesztésével
Örökösöldi lakótelep	Az örökösöldi lakótelep élhetőbbé tétele a hiányzó közszolgáltatások kialakításával és a közösségi terek megújításával
Tiszavasvári út menti laktanyák	A Tiszavasvári út menti laktanyák területének gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból optimális hasznosítása

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Nyíregyháza településrendezési terveinek módosításai folyamatosan történnek, a szükségességének legfontosabb okai a következők:

- kiemelt társadalmi cél érdekében és nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügy tárgyát képező építési beruházások megvalósítása (K),
- gazdasági-fejlesztési célból munkahelyteremtő nagy beruházások megvalósítása (G),
- lakossági igényeknek való megfelelés (L),
- jogszabályi kötelezettségből, jogszabály változásokból adódó felülvizsgálatok (J).

A rendezési tervet érintően a kisebb jelentőségű, lakossági igényt kielégítő módosítások, a pontosítások és javítások kivételével az ún. településrendezési szerződés megkötésével folytak és folynak a településrendezési terv módosításai. Kialakult gyakorlat alapján a településrendezési szerződések mellett szélesebb körű, ún. közérdekű kötelezettség / vagy keretszerződés vállalásával a kérelmezők kinyilvánítják az elkötelezettségüket a hely (Nyíregyháza) lakói előtt és a közvetlen érdekeltségük vagy kötelezettségük mellett a köz érdekében egyéb beruházást-felajánlást is vállalnak.

Az elmúlt három évben (2011-től jelen napig) megkötött településrendezési szerződések száma négy, jelenleg előkészítés alatt három db van.

Ezek közül kiemelendő a LEGO gyár létesítése. A szabályozási terv módosításával mintegy 300 ha összterületű gazdasági-ipari-logisztikai terület (iparfejlesztési terület) kialakítása történt.

A „LEGO Iparterületen” a város külterületén, a 36-os és a tervezett 338-as számú főútvonalak keresztedződésében kialakított körforgalmi csomóponttól Nyugatra, délnyugatra elhelyezkedő ingatlanokon (megközelítőleg 100 ha összterületen) gyártó és logisztikai csarnok létesítése valósul meg, 122 ezer négyzetméteres új gyárkomplexummal.

1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény alapján a településrendezés feladata, hogy a település területének, telkeinek felhasználására és az építés helyi rendjére vonatkozó szabályok kialakításával

- meghatározza a település összehangolt, rendezett fejlődésének térbeli-fizikai kereteit,
- a település adottságait és lehetőségeit hatékonyan kihasználva elősegítse annak működőképességét a környezeti ártalmak legkisebbre való csökkentése mellett,
- biztosítsa a település működéséhez szükséges infrastruktúra-hálózatot, valamint
- biztosítsa a település, településrészek megőrzésre érdemes jellegzetes, értékes szerkezetének, beépítésének, építészeti, természeti és tájképi arculatának védelmét.

E feladatok elvégzése érdekében a településrendezés eszközei a következők:

- a településszerkezeti terv, amelyet a településfejlesztési koncepció alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete dolgoztat ki és állapít meg,
- a helyi építési szabályzat – amelyet a településszerkezeti terv alapján - az építés rendjét a helyi sajátosságoknak megfelelően megállapító és biztosító települési önkormányzati rendelet.

A 314/2012 (XI.8.) Kormányrendelet alapján a településszerkezeti terv hosszútávra szól, a település teljes közigazgatási területére érvényes. A tervben kell megállapítani „a táj, az épített és a természeti környezet alakításának és védelmének területfelhasználással összefüggő módját, valamint ki kell jelölni a település fejlesztésének területi irányait. A településszerkezeti tervben meg kell határozni a település egyes területrészeinek területfelhasználását, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeknek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését.” (314/2012 (X.8.) Kormányrendelet). A településszerkezeti tervvel összhangban a helyi építési szabályzat állapítja meg – „a táj, az épített- és a természeti környezet, valamint a környezeti elemek védelmével kapcsolatos területhasználati korlátozásokkal, továbbá az egyes területek felhasználásával, az azokon való építés rendjével és intenzitásával kapcsolatos előírásokkal - a helyi építési követelményeket, jogokat és kötelezettségeket”. (314/2012 (X.8.) Kormányrendelet)

Nyíregyháza Megyei Jogú Város 117/2005. (V.4) számú határozattal hagyta jóvá a településszerkezeti tervét, a Helyi Építési Szabályzatát pedig a Közgyűlés a 21/2007. (VI.12.) KGY rendelettel fogadta el.⁴

⁴ Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének 92/2013. (IV.25.) számú határozata Nyíregyháza településszerkezeti terve módosításának jóváhagyásáról - A Közgyűlés az épített környezet alakításáról és védelméről szóló többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény 6.§ (3) bekezdés a.) pontjában kapott felhatalmazás alapján - a 331/2012. (XII.13.) számú határozattal, a 266/2012. (X.18.) számú határozattal, a 178/2012. (VI.28.) számú határozattal, a 143/2012. (V.31.) számú határozattal, a 243/2011. (XI.15.) számú határozattal, a 213/2011. (XI.24.) számú határozattal, a 150/2011. (VII.25.) számú határozattal, a 28/2011. (II.10) számú határozattal, 150/2010. (VI.28.) számú határozattal 253-2/2009. (XL23.) számú határozattal, 252-2/2009. (XI. 23) számú határozattal, 110/2009. (V. 26) sz. határozattal, 39/2009. (111.2) sz. határozattal, 77/2008. (111.31) számú határozattal, 76/2008. (111.31) számú határozattal, 122/2007. (VI.11) sz. határozattal, 117/2005. (V.4) sz. határozattal módosított és kiegészített 103/2004. (VI.21) sz. településszerkezeti tervi leírást az alábbiak szerint módosítja

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének 21/2007. (VI. 12.) KGY rendelete Nyíregyháza 19/2005. (V. 5.) KGY rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzatának módosításáról és egységes szerkezetű szövegének megállapításáról (Egységes szerkezetben a 16/2008. (IV. 1.) KGY, a 17/2008. (IV. 1.) KGY, a 11/2009. (III.3.) KGY, 16/2009. (V.26.) KGY, a 29/2009.(IX.29.) KGY, a 36/2009.(XI.24.) KGY, a 36/2009.(XI.24.) KGY, a 18/2010.(VI.29.), a 7/2011.(II.11.) a 28/2011.(VIII.26.), a 41/2011.(XI.25.) az 51/2011.(XII.16.), a 25/2012.(VI.6.), a

1.6.1.1 Településrendezési Terv

Nyíregyháza Megyei Jogú Város 117/2005. (V.4.) sz. határozatával hagyta jóvá a településszerkezeti tervét. Nyíregyháza településrendezési terveinek (településszerkezeti terv, szabályozási tervek) készítése, illetve a későbbi módosítások során az alábbi alapelvek érvényesítése kerül figyelembe:

- a világ globális társadalmi-gazdasági-környezeti változásaira adott tudatos befolyásolási szándékokat tükröző, nemzetközi egyezményekben, állásfoglalásokban megtestesülő globális és
- a hazai társadalmi, gazdasági átalakulásból származó sajátos hazai tervezési-rendezési alapelvek.

Nyíregyháza hosszú településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott stratégiai célok megvalósulásához kapcsolódva:

- A településszerkezeti terv szerint az ipari park bővítése, illetve új – jó külső közlekedési kapcsolatokkal rendelkező – gazdasági területek előkészítése, létesítése szükséges
- a város elérhetőségének javítása országos (nemzetközi) közlekedési hálózaton belül, mind a régióon belül: M3-as gyorsforgalmi út kiépítése az országhatárig, az M47-es kiépítése Nyíregyháza és Debrecen között, a városkörnyéki települések megközelítését javító külső forgalmi gyűrűk rendszerének létesítése (a 36., 38. sz. főutak, valamint a 41. sz. és 4. sz. főutakat összekötő utak építése)
- a középfokú és felsőfokú oktatási intézmények működéséhez szükséges terület biztosítása
- bővíteni kell elsősorban a települési központi területet csápszerűen a nagykörút vonaláig
- ki kell jelölni a további lehetséges kereskedelmi központok területeit, azaz a különleges kereskedelmi célú területeket a belterület határán, ill. azon kívül
- bővíteni kell a kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területeket, raktárbázisok, logisztikai funkciók befogadására
- meg kell határozni azokat a közlekedési sávokat, melyek mellett kereskedelmi szolgáltató-gazdasági sávok alakíthatók ki
- további területkínálatot kell teremteni a tradicionális feldolgozóipar számára.
- A városközpont belül irodaházak, üzleti negyedek részére területeket kell tartalékolni
- A városközpont területét elsősorban a településközpont vegyes területek bővítésével növelni kell
- a repülőtér regionális szerepkörének ellátásához a repülőtérhez kapcsolódóan új gazdasági területeket kell kijelölni és a környezet közúthálózatát fejleszteni kell, mind külső, mind belső irányban
- a közlekedési hálózat olyan átrendezése, fejlesztése, mely az átmenő-forgalmat, ill. a teherforgalmat a lakóterületek lehető legkisebb zavarásával képes levezetni.
- zöldfelületek rendszerré fejlesztése
- természeti értékeket hordozó területeket védelmi kategóriába sorolása, további helyileg védett területek kijelölése
- a város karaktermegőrző rendezése, mely elsősorban a városközpont többfunkciós, ill. a változó funkciójú bokortanyák területén jelentkezik
- a városi közterületek bővítése, a közterületek hasznosítása
- a parkolók területeinek kijelölése
- a bokortanyák közül a lakóterületfejlesztésre alkalmas területek meghatározása és e területek városi rendszerbe való kapcsolása

- non-profit bérlakások részére területek kijelölése
- a lakótelepi komplex rehabilitációra előirányozható területek kijelölése
- minőségi szabadidős tevékenységek területeinek bővítése.

1.6.1.2 Helyi Építési Szabályzat

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 21/2007. (VI.12.) KGY rendelettel elfogadta el a Helyi Építési Szabályzatát. A szabályozási terv, valamint az építési szabályzat I. és II. rendű, ill. egyéb szabályozási elemeket tartalmaz. Az I. rendű szabályozási elemek módosítása csak a településszerkezeti terv felülvizsgálatával és módosításával engedélyezhető.

A szabályozási terv a város közigazgatási területén beépítésre szánt területet (ezen belül beépített területet, és további beépítésre kijelölt területet), valamint beépítésre nem szánt területet jelöl ki.

A város területén a szabályozási terv

- a) rendeltetési,
- b) építési (a beépítésre szánt területek építési előírásait rögzítő zónák),-
- c) értékvédelmi-,
- d) tilalmi és korlátozási

zónákat jelöl ki.

A város területén az alábbi rendeltetési zónákat jelöli ki:

- a) *horizontális rendeltetési zónák*
 1. a beépítésre szánt területen
 - lakó
 - vegyes
 - gazdasági
 - üdülő
 - különleges
 2. a beépítésre nem szánt területen
 - közlekedési és közmű
 - közpark
 - erdő
 - mezőgazdasági
 - vízgazdálkodási
- b) *vertikális rendeltetési zónák*
- c) *reklám és reklámberendezések elhelyezését korlátozó zónák*

A szabályozási tervlap a város közigazgatási területén

- belvárosi
- polgárvárosi
- mezővárosi
- belső kertségi
- külső kertségi
- falusias / tanyabokros
- egyéb

építési zónákat határol le

1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A településszerkezeti terv építési szempontból beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területeket tartalmaz. A két fő kategórián belül a használat jellege alapján a következő területegységek kerültek meghatározásra:

A) Beépítésre szánt területek:

- 1.) lakóterület
 - nagyvárosias lakóterület
 - kisvárosias lakóterület
 - kertvárosias lakóterület
 - falusias lakóterület
- 2.) vegyes terület
 - településközponti vegyes terület
 - központi vegyes terület
- 3.) gazdasági terület
 - kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület
 - zavaró hatású ipari gazdasági terület
 - egyéb ipari gazdasági terület
- 4.) üdülőterület
 - üdülőházas terület
 - hétvégiházas üdülőterület
- 5.) különleges terület
 - különleges kereskedelmi terület
 - különleges intézményi terület 10%-nál nagyobb beépítettséggel
 - különleges intézményi terület 10%-nál kisebb beépítettséggel
 - különleges honvédelmi terület
 - különleges hulladék elhelyezésére szolgáló terület
 - különleges városüzemeltetési célokat szolgáló kertészeti terület
 - különleges közlekedési terület

B) Beépítésre nem szánt területek:

- 1.) általános közlekedési terület
- 2.) vasúti közlekedési terület
- 3.) zöldterület
- 4.) erdőterületek
 - védelmi célú és egyéb erdő
 - egészségügyi-turisztikai erdő
- 5.) mezőgazdasági
 - mezőgazdasági kertes zóna
 - mezőgazdasági általános zóna
 - mezőgazdasági korlátozott használatú zóna
- 6.) egyéb területek
 - vízgazdálkodási területek

A város településszerkezetének fő szervező elemei a következők: autópálya; országos főutak; országos mellékutak, települési főutak; gyűjtőutak; vasút; jelentős szintbeni és külön szintű csomópontok; vízfolyások.

A szerkezeti terv megfogalmaz szabályozási elveket, amelyek a település különböző területegységeire (lakó, üdülő területek; gazdasági területek), vagy a település szerkezetét meghatározó táji, épített elemekre vonatkoznak (közlekedés, táj- és természetvédelem).

1.7 A település társadalma

1.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.7.1.1 Demográfiai trendek

Nyíregyháza állandó népességének száma a 2011-es népszámláláskor 119 746 fő volt. A 2012-es KSH adatok alapján a város állandó népessége 119 160 fő, lakónépessége 118 185 fő. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye állandó népességének 20,6%-a, lakónépességének 20,9%-a él a megyeszékhelyen. Nyíregyháza Magyarország hetedik legnagyobb népességszámú települése.

Nyíregyháza lakónépesség változásában 0,8%-os növekedés következett be a két legutóbbi népszámlálás között. Mindössze 5 megyei jogú város esetében beszélhetünk növekedésről, míg 18 megyei jogú város esetében a népesség számának a csökkenése figyelhető meg. Megyei és országos szinten is csökkent a lakónépesség száma, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 1,8%-kal, míg Magyarországon 2,56%-kal csökkent a népesség a két népszámlálás között. Tehát az, hogy Nyíregyháza népessége az elmúlt évtizedekben növekedett, a jelenlegi népesedési tendenciák figyelembevételével kimondottan jó eredménynek számít.

7. táblázat: Magyarország megyei jogú városainak lakónépességének változása a 2001. és 2011. évi népszámlálás között

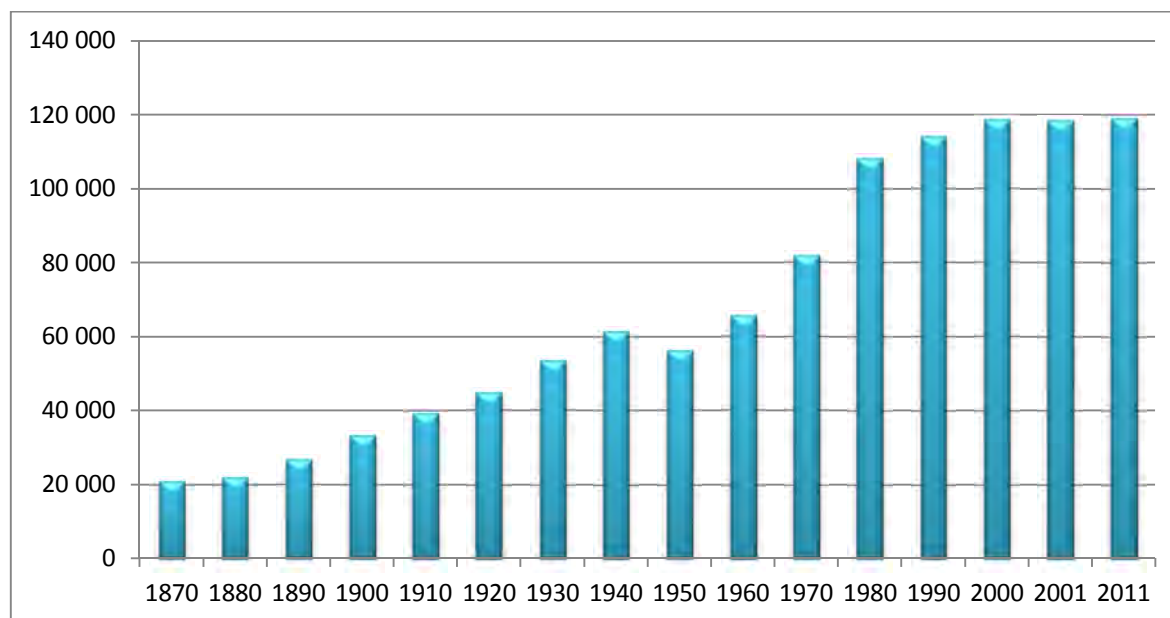
Város	Lakónépesség 2001 (fő)	Lakónépesség 2011 (fő)	A lakónépesség számának változása 2001 és 2011 között (%)
Békéscsaba	67 968	62 050	-8,71
Debrecen	211 034	211 320	0,14
Dunaújváros	55 309	48 484	-12,34
Eger	57 986	56 569	-2,44
Érd	56 567	63 631	12,49
Győr	129 412	129 527	0,09
Hódmezővásárhely	49 393	46 047	-6,77
Kaposvár	68 697	66 245	-3,57
Kecskemét	107 749	111 411	3,40
Miskolc	184 125	167 754	-8,89
Nagykanizsa	52 106	49 026	-5,91
Nyíregyháza	118 795	119 746	0,80
Pécs	162 498	156 049	-3,97
Salgótarján	42 528	37 262	-12,38
Sopron	56 175	60 548	7,78
Szeged	168 273	168 048	-0,13
Székesfehérvár	106 346	100 570	-5,43
Szekszárd	36 219	34 296	-5,31
Szolnok	77 631	72 953	-6,03
Szombathely	81 920	78 884	-3,71
Tatabánya	72 470	67 753	-6,51
Veszprém	62 851	61 721	-1,80
Zalaegerszeg	61 667	59 499	-3,52
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	587 994	577 420	-1,80
Ország összesen	10 198 315	9 937 628	-2,56

Forrás: KSH, Népszámlálás

Nyíregyháza népsűrűsége 436 fő/km², az ország 9. legalacsonyabb népsűrűségű megyei jogú városa. Az alacsony népsűrűség a város jelentős kiterjedésű külterületeivel, bokortanyavilágával van összefüggésben. (Alapvetően az alföldi városokra jellemző az alacsony népsűrűség, Hódmezővásárhely, Békéscsaba, Kecskemét az ország legalacsonyabb népsűrűségű megyei jogú városai).

Nyíregyháza népességének alakulását a népszámlálások alapján az alábbi ábra mutatja be.

1. ábra: Nyíregyháza népességének alakulása 1870-2011 között

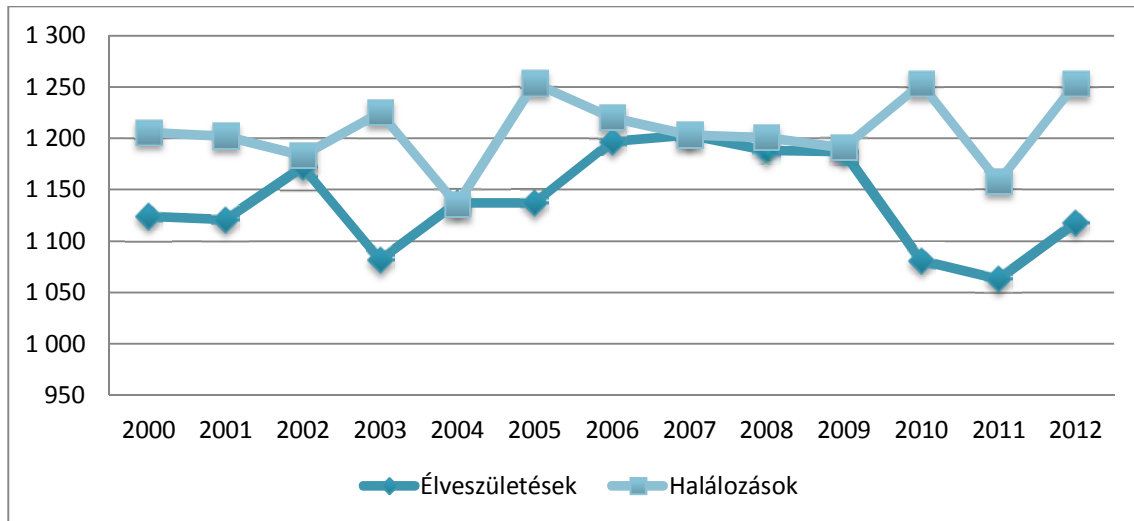
Forrás: VÁTI

Az utóbbi két népszámlálás között Nyíregyháza népessége összesen 951 fővel nőtt, ezen belül a 2001-2003 közötti időszakban minimális csökkenés figyelhető meg, azonban 2003 óta növekszik a város népessége.

A népességváltozás okait a népmozgalmi mutatókkal – természetes szaporodás, fogyás, illetve az elvándorlások és odavándorlások alakulása – lehet a legjobban szemléltetni.

Az elmúlt évtizedben igen hullámzó volt az élveszületések és a halálozások száma, a halálozások száma évente 1150 és 1250 között ingadozott, az élveszületések száma 1050 és 1200 között volt. Összességében a halálozások száma szinte minden évben magasabb volt, mint az élveszületések száma.

2. ábra: Élveszületések és halálozások számának alakulása 2001-2011 között

Forrás: KSH, T-STAR

Bár Nyíregyházán a természetes fogyás vált tendenciózussá, azonban ennek mértéke jóval alacsonyabb, mint a többi megyei jogú városé (mindössze Veszprémben alacsonyabb a természetes fogyás volumene), továbbá Nyíregyházán a természetes fogyás mértéke jóval a megyei (-1,93) és jóval az országos átlag (-4) alatt van.

Ebben a tekintetben az országos, a megyei vagy a többi megyei jogú várossal összehasonlítva, jóval kedvezőbbek a város demográfiai tendenciái.

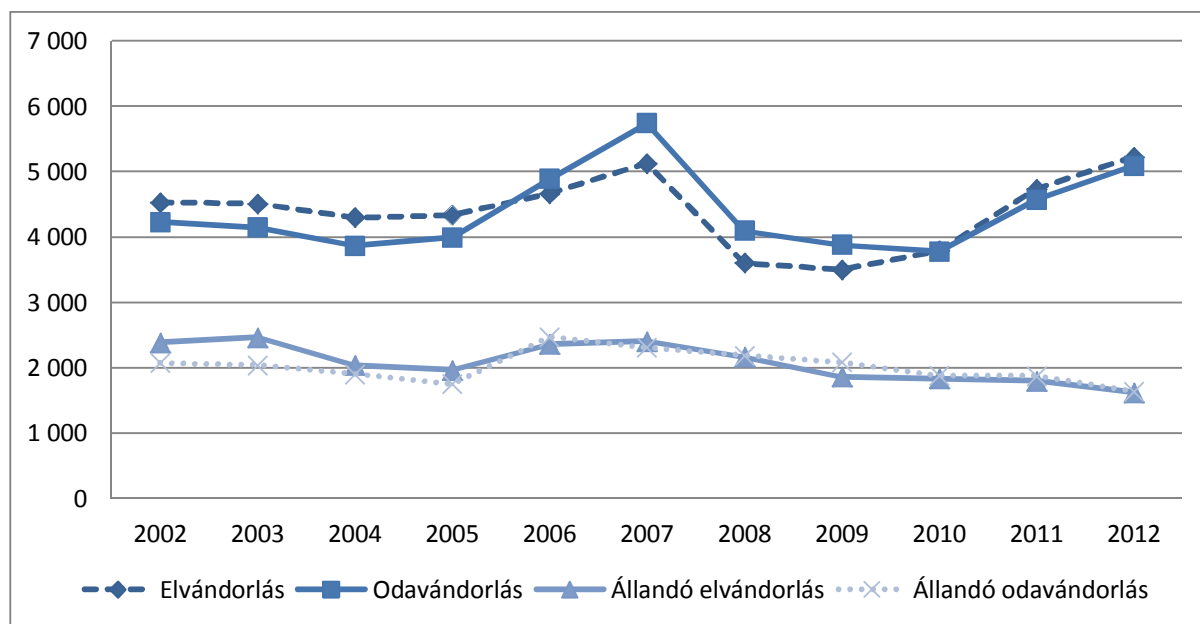
8. táblázat: Természetes szaporodás, illetve természetes fogyás mértéke Magyarország megyei jogú városaiban, 2012

Megnevezés	Lakónépesség összesen (fő)	Az élve születések száma (fő)	Ezer lakosra jutó élve születés (fő)	A halálozások száma (fő)	Ezer lakosra jutó halálozás (fő)	Ezer lakosra jutó természetes szaporodás, fogyás (-)
Békéscsaba	61 046	456	7,47	831	13,61	-6,14
Debrecen	204 333	1768	8,65	2062	10,09	-1,44
Dunaújváros	46 813	374	7,99	654	13,97	-5,98
Eger	54 867	443	8,07	602	10,97	-2,90
Érd	63 333	560	8,84	687	10,85	-2,01
Győr	128 567	1265	9,84	1512	11,76	-1,92
Hódmezővásárhely	45 700	433	9,47	586	12,82	-3,35
Kaposvár	65 337	534	8,17	814	12,46	-4,29
Kecskemét	111 863	1099	9,82	1281	11,45	-1,63
Miskolc	162 905	1421	8,72	2305	14,15	-5,43
Nagykanizsa	49 070	384	7,83	615	12,53	-4,71
Nyíregyháza	118 185	1 118	9,46	1 253	10,60	-1,14
Pécs	147 719	1218	8,25	1963	13,29	-5,04
Salgótarján	37 199	252	6,77	523	14,06	-7,29
Sopron	60 528	535	8,84	643	10,62	-1,78
Szeged	161 837	1363	8,42	1844	11,39	-2,97
Székesfehérvár	99 247	856	8,62	1091	10,99	-2,37
Szekszárd	33 599	320	9,52	390	11,61	-2,08
Szolnok	73 193	622	8,50	873	11,93	-3,43
Szombathely	77 547	661	8,52	945	12,19	-3,66
Tatabánya	67 406	713	10,58	912	13,53	-2,95
Veszprém	60 876	603	9,91	575	9,45	0,46
Zalaegerszeg	59 618	470	7,88	724	12,14	-4,26
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	563 653	5 583	9,91	6671	11,84	-1,93
Magyarország	9 908 798	89 263	9,01	128 889	13,01	-4,00

Forrás: KSH T-STAR

A város népességszámának alakulásában a másik mutatórendszert a vándorlási adatok nyújtják. A városba költözők és a városból elköltözők száma között nagyobb eltérés nem figyelhető meg az elmúlt 10 évben. Nyíregyháza a természetes fogyásból eredő népességcsökkenését a vándorlási nyereségével kompenzálta nagyrészt ebben az időszakban. Összességében elmondható, hogy Nyíregyháza népességének növekedésének az okai: a városba és a városból elköltözők arányának kiegyenlítetttsége, a város nem produkál vándorlási veszteséget, valamint a természetes fogyás értéke alacsony.

3. ábra: El- és odavándorlók száma 2002-2012 között Nyíregyházán

Forrás: KSH T-STAR

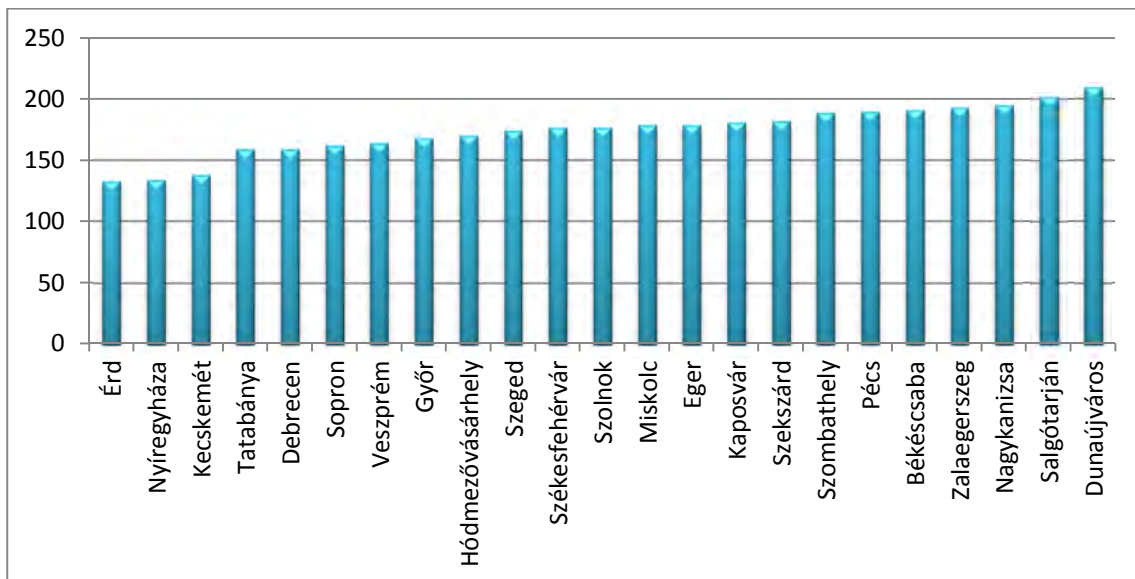
Kedvezőtlen demográfiai folyamatok zajlanak le az európai és a magyar népesség korstruktúrájában, amely már egy összetett demográfiai jelenségre vezethető vissza. Ehhez képest Nyíregyháza korstruktúrája az országos átlaghoz és a többi megyei jogú város átlagához képest jóval kedvezőbb képet mutat. Nyíregyháza öregedési indexének (a 60 éven felüliek és a 14 éven aluliak arányszáma) értéke 134, amely alacsonyabb az országos értéknél (161). A megyei korstruktúra kedvezőbb képet mutat, mint a megyeszékhely korstruktúrája, azonban a többi megyei jogú várost tekintve Nyíregyházán az egyik legkedvezőbb a korstruktúra, itt az egyik legalacsonyabb az öregedési index mértéke.

9. táblázat: Nyíregyháza népességének korcsoport szerinti összetétele, 2011

Kor	Nyíregyháza lakossága (%)	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye lakossága	Ország lakossága
0-14 éves	15%	17%	15%
15-19 éves	7%	7%	6%
20-24 éves	6%	6%	6%
25-29 éves	6%	6%	6%
30-39 éves	17%	15%	16%
40-49 éves	13%	14%	13%
50-59 éves	14%	15%	14%
60-x éves	20%	20%	23%
Lakónépesség összesen (fő)	119 746	559 272	9 937 628

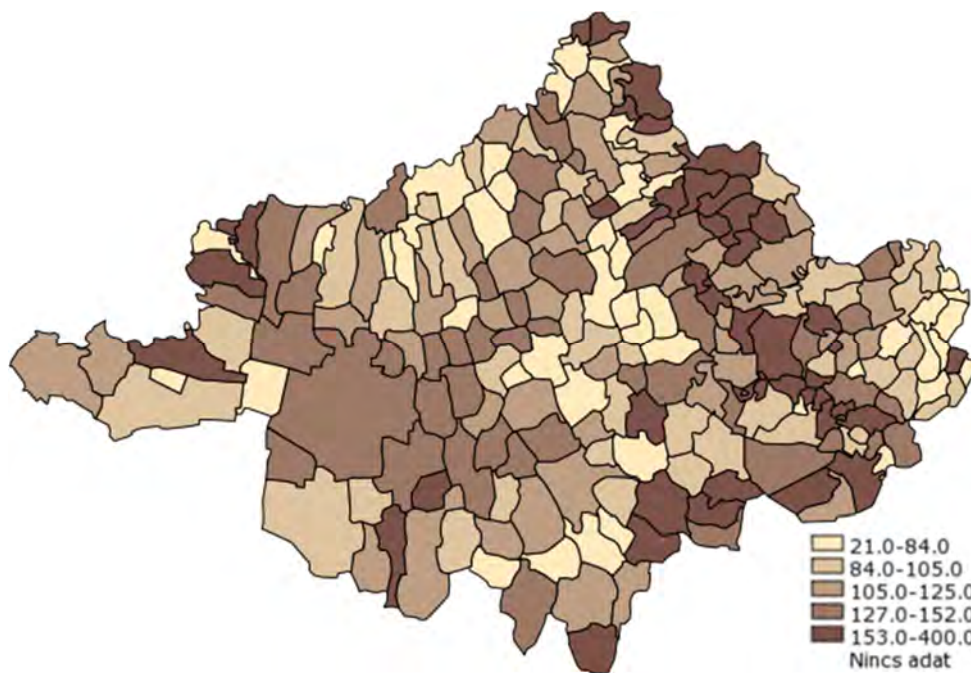
Forrás: KSH Népszámlálás 2011

4. ábra: Magyarország megyei jogú városainak öregedési indexe, 2011

Forrás: KSH Népszámlálás 2011

10. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye településeinek öregedési mutatója, 2012

Forrás: TEIR-T-MER

Nyíregyházán a gyermeknépesség eltartottsági rátája 23%, mely a megyei és országos átlagtól is mindössze egy 1%-kal alacsonyabb. A 2001. évihez képest minimális csökkenés figyelhető meg, mindössze 1%-kal lett alacsonyabb a ráta. A többi megyei jogú várossal összehasonlítva Nyíregyháza az 5. legnagyobb rátával rendelkezik. Az idős népesség eltartottsági rátája Nyíregyházán a legalacsonyabb a megyei jogú városokat tekintve, a ráta értéke 31%. Az előző évhez képest még így is 8 százalékpontos növekedést mutat. Az átlagos érték a megyei jogú városok között 37%. Ezek a mutatók is egyértelműen megerősítik, hogy Nyíregyháza fiatal korstruktúrával rendelkezik a többi megyei jogú várossal vagy az országos átlaggal összehasonlítva.

1.7.1.2 Nemzetiségi összetétel

A Központi Statisztikai Hivatal a nemzetiségi bevallásra vonatkozó felmérést kizárólag a népszámlálások során végezték, így a legfrissebb adataink a 2011-es népszámlálás kapcsán állnak rendelkezésre. Nyíregyháza nemzetiségi összetétele az elmúlt 10 évben jelentősen megváltozott. Míg 2001-ben a lakosság 95%-a vallotta magát magyarnak, 2011-re a nemzetiségek aránya jelentősen megnőtt. A városban a nemzetiségek közül a cigány lakosság száma a legnagyobb, közel 2 177 fő vallotta magát cigánynak a népszámláláskor. Jelentős továbbá a német és az ukrán nemzetiséghez tartozók száma a megyeszékhelyen. Megfigyelhető, hogy szinte minden nemzetiség aránya jelentős mértékben növekedett az elmúlt tíz évben.

10. táblázat: Nyíregyháza nemzetiségi megoszlása, 2011

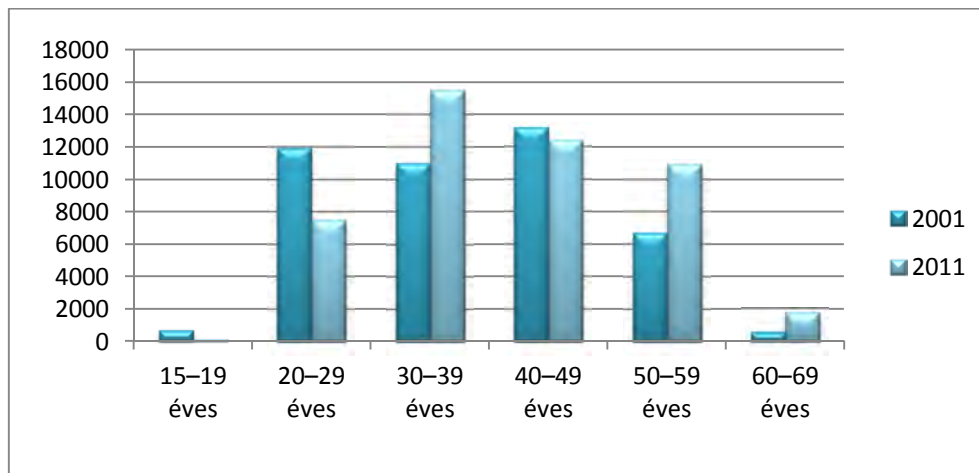
	Nemzetiséghez tartozók száma (2001)	Nemzetiséghez tartozók száma (2011)	Változás mértéke
Magyar	113 057	101 745	-10,01%
Arab	10	22	120,00%
Bolgár	11	28	154,55%
Cigány	1 073	2 177	102,89%
Görög	8	19	137,50%
Horvát	3	3	0,00%
Kínai	30	137	356,67%
Lengyel	26	78	200,00%
Német	107	317	196,26%
Örmény	19	32	68,42%
Román	29	239	724,14%
Ruszin	13	85	553,85%
Szerb	10	15	50,00%
Szlovák	77	189	145,45%
Szlovén, vend	14	6	-57,14%
Ukrán	136	354	160,29%
Ismeretlen	141	157	11,35%
Nem válaszolt	4 031	14 143	250,86%
Népesség	118 795	119 746	

Forrás: KSH Népszámlálás 2011

1.7.1.3 Foglalkoztatottság

A foglalkoztatottak számát és összetételét települési szinten a Központi Statisztikai Hivatal kizárólag a népszámlálások alkalmával méri fel, vagyis a 2011-es népszámlálás tekinthető a legfrissebb adatnak. Nyíregyházán a munkaképes korú lakosság, azaz a 15-64-éves korúak foglalkoztatottsága az elmúlt tíz évben növekedett. 2001-ben 44 136 fő volt a foglalkoztatottak száma a városban, míg 2011-ben 48 835 főre növekedett számuk. A lakosság 40,5%-a tartozik foglalkoztatottak közé, ez az arány az országos átlagnál 1%-kal magasabb. A két népszámlálás között eltelt időszakban elsősorban az idősebb korosztály foglalkoztatottságánál tapasztalható egyértelmű növekedés, hiszen az 50-69 év közötti dőgozók száma 43%-kal nőtt a 2001. évhez képest, amely egyrészt a nyugdíj korhatár kitolásával van összefüggésben, másrészt az 50 éven felüliek foglalkoztatásában történt javulás eredményezte. Javult a 30-39 éves korosztály foglalkoztatási helyzete is. Csökkent azonban a 20-29 éves korosztály körében a foglalkoztatottak száma, amelyben azonban szerepet játszik a tanulási idő kitolódása, a felsőfokú tanulmányokat folytatók számának növekedése.

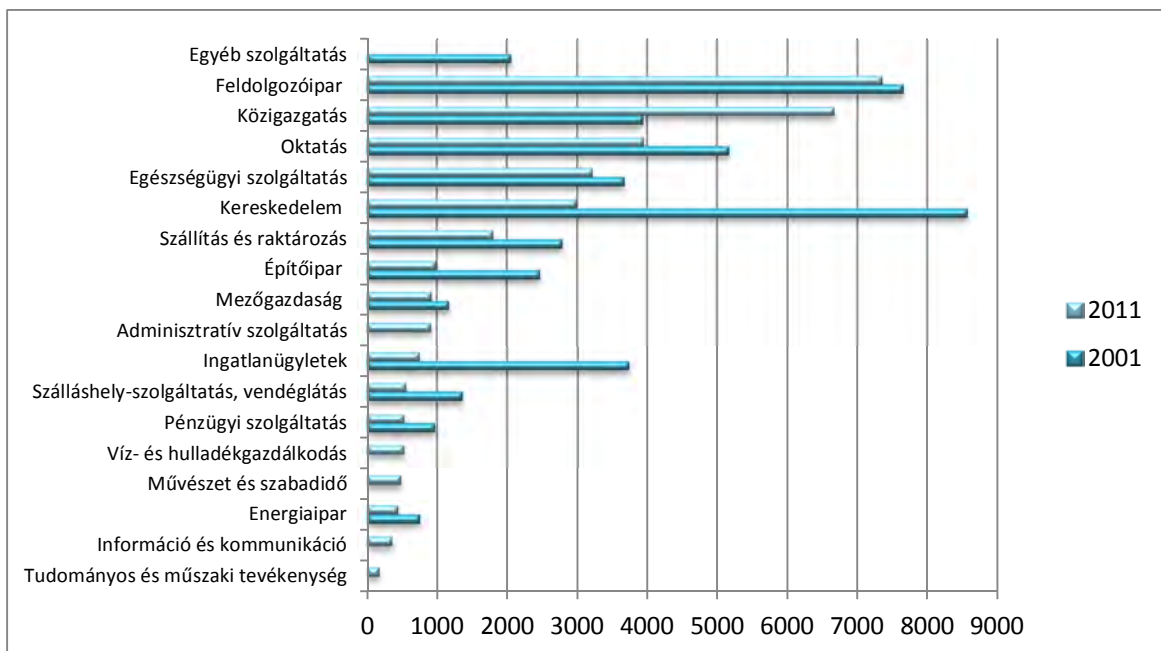
5. ábra: A foglalkoztatottak megoszlása kor szerint Nyíregyházán (2001. és 2011. évben)

Forrás: KSH Népszámlálás 2001., Népszámlálás 2011.

A foglalkoztatottak nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlásából jól látszik, hogy 2011-ben Nyíregyházán a feldolgozóiparban dolgoztak a legtöbben, a foglalkoztatottak 22%-a. Ugyanez igaz országos szinten is, hiszen a foglalkoztatottak 24%-a dolgozik abban az ágazatban. Nyíregyházán jelentős a közigazgatásban dolgozók száma, hiszen a foglalkoztatottak 20%-a helyezkedik el ebben a nemzetgazdasági ágban, országos összehasonlításban ez kiemelkedő adat, hiszen Magyarországon a foglalkoztatottak 10%-a dolgozik a közigazgatásban (ez a magas szám a város települési hierarchiában elfoglalt pozícióival van összefüggésben). A harmadik legnagyobb foglalkoztató szektor a kereskedelem Nyíregyházán, az ágazatban foglalkoztatottak aránya szintén jelentős mértékben emelkedett az elmúlt 10 év során. Legnagyobb változás a kereskedelem és a közigazgatás ágakban történt, míg 2001-ről 2011-re a kereskedelemben dolgozók száma a felére csökkent, addig a közigazgatásban dolgozók száma a duplájára nőtt. Az oktatási nemzetgazdasági ágban dolgozók száma szintén kimagasló és szintén jelentős mértékben nőtt az ágazatban foglalkoztatottak száma. Összességében elmondható, hogy szinte minden nemzetgazdasági ágban nőtt a foglalkoztatottak száma.

6. ábra: Foglalkoztatottak megoszlása Nyíregyházán nemzetgazdasági ágak szerint, 2001/2011

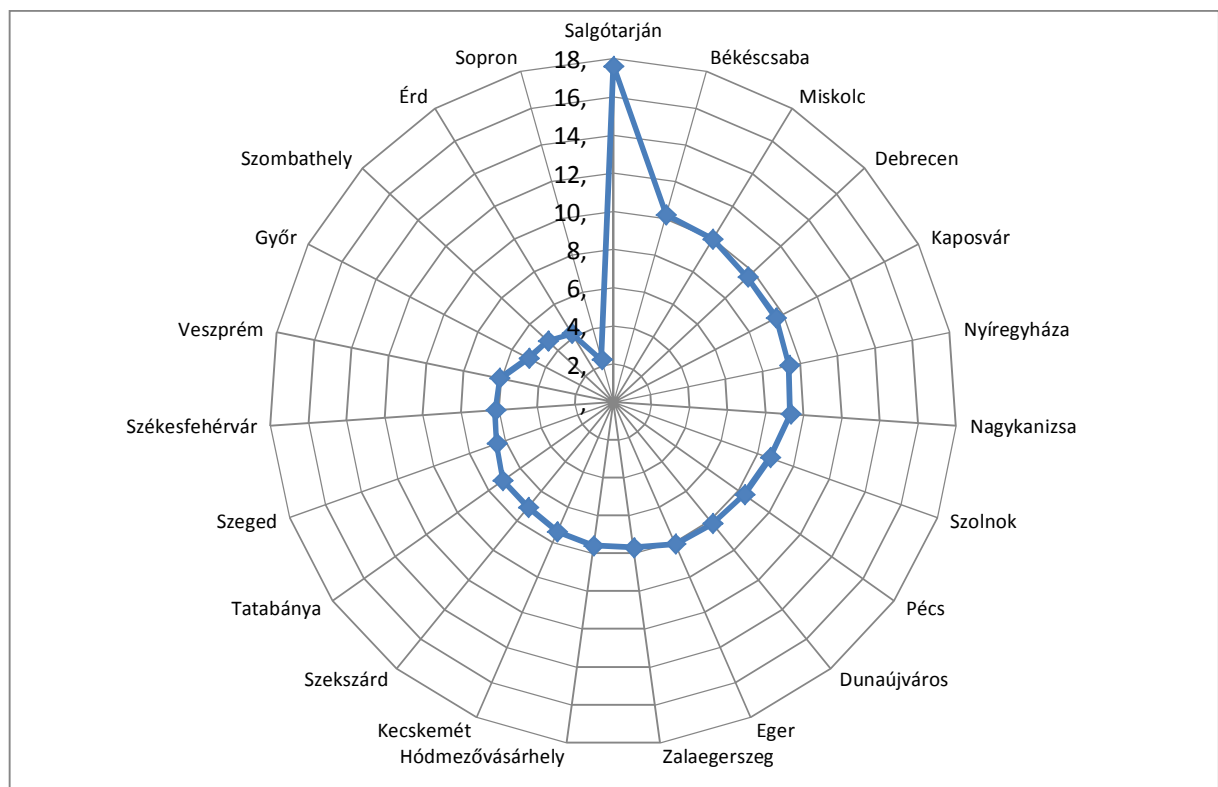

KSH Népszámlálás 2001, 2011

Az elmúlt két év során több nagyobb vállalat létesített új munkahelyet, ezek közül jelentősebbek: a Raiffeisen Bank Zrt. (országos műveleti központ nyitáskor 150 fő, ezt követően újabb 170 új munkahely), a LEGO Manufacturing Kft. 250 új munkahely, az Eissmann Automotive Hungaria Kft. 117 új munkahely, a Hübner-H Kft: 50 új munkahely, a Sematic Hungaria Kft. 50 új munkahely, a MARSO Kft. 14 új munkahely.

Magyarország megyei jogú városainak munkanélküliségi rátáját az alábbi ábrán összesítettük csökkenő sorrendben a 2012-es adatok figyelembevételével. Látható, hogy Nyíregyházán alacsonyabb a munkanélküliségi ráta, mint Debrecenben, Kaposváron, Miskolcon vagy Békéscsabán, nem beszélve Salgótarjánról, ahol 18%-ot megközelítő a munkanélküliségi ráta.

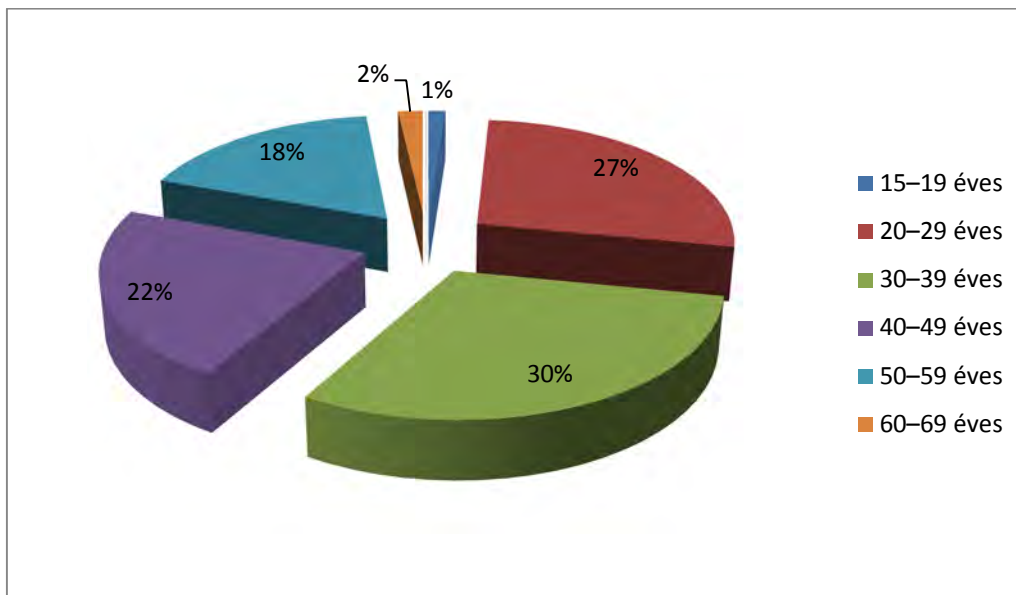
7. ábra: Magyarország megyei jogú városainak munkanélküliségi rátája, 2012

Forrás: TEIR-T-MER

A munkanélküliek kor szerinti megoszlásában egyértelműen látszik, hogy a 30-39 év közöttiek és 20-29 évesek között a legmagasabb a munkanélküliek aránya, ezt követik a 40-49 év közöttiek.

8. ábra: Munkanélküliek arányának megoszlása korcsoportok szerint, 2011

Forrás: KSH, Népszámlálás

1.7.1.4 Képzettség

A lakosság képzettségi mutatóit, adatait a Központi Statisztikai Hivatal kizárólag a népszámlálások alkalmával méri fel, vagyis a 2011-es népszámlálás tekinthető a legfrissebb adatnak. Nyíregyházáról általánosságban elmondható, hogy minden képzettségi mutató alapján az országos átlagnál kedvezőbb helyzetű és jelentős javulást mutat a 2001-es népszámláláshoz képest. A 2001-es és 2011-es népszámlálás között eltelt 10 év alatt Nyíregyházán csökkent az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya, mely alacsonyabb, mint a megyei vagy az országos átlag, tehát ebben a tekintetben javult a lakosság képzettsége. A 15-X éves korosztályban a legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya közel 98,5%, amely azt jelenti, hogy az elmúlt 10 évben Nyíregyházán 5,4 százalékponttal nőtt ez az arány is. A 18-X éves korosztályban is 6,3 százalékpontos emelkedés figyelhető meg azok között, akik legalább középiskolai érettségivel rendelkeznek. A megyeszékhelyen ez az arány 2011-ben 55,2% volt, ami az országosnál 6,2 százalékponttal, a megyei átlagnál pedig 21,1 százalékponttal volt magasabb. Az egyetemi vagy főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya is jelentősen emelkedett a vizsgált periódus alatt, a leglátványosabb változás ebben a tekintetben zajlott le, 18%-ról, 25%-ra emelkedett a felsőfokú végzettségűek aránya.

11. táblázat: Nyíregyháza képzettségi mutatói, 2001/2011

	10–X éves			15–X éves			18–X éves			25–X éves		
	összesen	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen	férfi	nő
	általános iskola első évfolyamát sem végezte el			legalább általános iskola 8. évfolyam			legalább középiskolai érettségivel			egyetem, főiskola stb. oklevéllel		
2001												
Magyarország	0,7	0,6	0,7	88,8	92,3	85,8	38,2	35,9	40,2	12,6	13,8	11,6
SzSzB megye	1,2	1	1,4	83,8	88,4	79,6	28,3	24,9	31,4	8,3	8,3	8,4
Nyíregyháza	0,4	0,3	0,5	93,1	95,8	90,7	48,9	45,3	51,9	18,1	20	16,6
2011												
Magyarország	0,6	n.a.	n.a.	95,1	n.a.	n.a.	49,0	n.a.	n.a.	19,0	n.a.	n.a.
SzSzB megye	0,8	1,1	1,0	94,2	89,0	91,4	34,1	42,0	38,3	11,4	14,9	13,3
Nyíregyháza	0,3	0,7	0,5	98,5	95,7	97,0	55,2	62,3	59,1	25,1	27,8	26,6

Forrás: KSH, Népszámlálás

A statisztikai képzettségen túl érdemes megjegyezni azt a pozitívumot, hogy a nyíregyházi középiskolákban kifejezetten magas a nyelvvizsgával rendelkezők aránya.

1.7.1.5 Egészségi állapot

A születéskor várható átlagos élettartam esetében nem állnak rendelkezésre városi adatok, csak megyei szintűek. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a születéskor várható átlagos élettartam férfiaknál 70,05, míg a nők esetében 78,26 év, amelyek nem érik el az országos átlagot (71,45, illetve 78,38 év). Az elmúlt 20 év során a férfiak esetében több mint 7 évvel nőtt ugyan a várható élettartam (a megyében volt a legdinamikusabb az emelkedés), a többi megyéhez viszonyítva, ugyanakkor – Borsod-Abaúj-Zemplén megye után – itt a második legalacsonyabb a várható életkor.

Nők esetében kedvezőbb a helyzet, a megyék viszonylatában közép mezőnyben helyezkedik el a nők várható élettartamát tekintve Szabolcs-Szatmár-Bereg megye. A nők és férfiak születéskor várható átlagos élettartama közötti különbség itt a legnagyobb.

12. táblázat: Születéskor várható átlagos élettartam

Területi egység	Születéskor várható átlagos élettartam					
	férfi			nő		
	1990	2001	2012	1990	2001	2012
Budapest	66,30	69,28	73,58	73,78	76,52	79,23
Pest	63,81	68,68	71,94	73,33	76,54	78,22
Fejér	65,37	68,54	71,47	73,81	76,41	78,36
Komárom-Esztergom	64,21	67,95	70,27	72,52	76,25	77,57
Veszprém	65,62	69,01	71,70	74,95	76,08	79,11
Győr-Moson-Sopron	66,81	69,48	71,95	75,02	78,04	78,71
Vas	66,00	68,84	70,66	73,94	77,12	78,25
Zala	65,77	68,24	71,84	74,56	76,83	78,96
Baranya	65,46	68,20	70,99	72,94	75,63	78,12
Somogy	65,12	67,28	70,29	73,34	75,39	78,07
Tolna	64,85	67,96	71,88	74,23	76,57	78,85
Borsod-Abaúj-Zemplén	63,38	66,59	68,95	72,72	76,10	76,76
Heves	65,18	66,77	70,78	75,16	76,78	78,03
Nógrád	64,76	67,14	70,47	73,88	75,97	77,71
Hajdú-Bihar	65,72	68,04	71,83	73,63	76,63	79,23
Jász-Nagykun-Szolnok	65,60	67,43	70,55	73,24	76,25	77,62
Szabolcs-Szatmár-Bereg	63,34	65,78	70,05	73,25	75,74	78,26
Bács-Kiskun	63,77	67,41	70,96	73,64	76,73	78,22
Békés	65,79	68,84	71,06	74,35	76,60	77,54
Csongrád	65,60	68,68	71,50	73,64	76,56	78,78
Ország összesen	65,13	68,15	71,45	73,71	76,46	78,38

Forrás: KSH, STADAT, 2012

Nyíregyháza lakosságának életmódjához kapcsolódóan az ifjúság vonatkozásában állnak rendelkezésre adatok, amelyek alapján az alábbi következtetések vonhatók le:

- A tanulóifjúság egészségügyi állapota, állóképessége elmarad a kívánt szinttől,
- az óvodai és iskolai egészségügyi szűrővizsgálatok megtörténtek, ezek eredményeire tekintettel prevenció program indult, ami a mozgásszervi rehabilitációra terjedt ki,
- a gyermekek helyes táplálkozási szokásainak alakításában még vannak hiányosságok,
- a rendszeres testmozgás, sportolási igény még nem általános,
- a káros szenvedélyek megjelenése (dohányzás, alkohol, drog) az érintett korosztálynál egyre fiatalabb korban jelenik meg és fokozódó mértékben van jelen. (Forrás: Beszámoló - Nyíregyháza Megyei Jogú Város lakosainak egészségi állapotáról és az egészségügyi alapellátás működéséről, 2011)

A nyíregyházi felnőtt lakosság életmódjára vonatkozóan az Országos Lakossági Egészségfelmérés értékeléséből lehet következtetni.

Dohányzási szokások

2000-ben országosan a nők 23%-a, a férfiak 38%-a dohányzott napi rendszerességgel, amely 2009-ben 25%-ra, illetve 42%-ra módosult. A fiatalokhoz képest a középkorúaknál (35-64 év) a rendszeresen dohányzók aránya csekély mértékben kisebb, viszont közöttük az erős dohányosok aránya nagyobb. Az összképet az idősek (65 év felett) átlagnál kedvezőbb adatai javítják, amiben szerepe van a leszokásnak és a dohányosok magasabb halandóságának is.

Az Észak-alföldi régió értékei minden korosztályban rosszabbak az országos átlagnál. Nyíregyházán – 1996 és 2008 közötti időszakban – évente a 25-64 éves korcsoportban 120 férfi és 37 nő halála hozható összefüggésbe a dohányzással.⁵

Alkoholfogyasztás

Magyarországon a felnőtt női lakosság több mint ötöde, a férfiak mintegy fele mértékletesen fogyaszt alkoholt, a nők 5%-a, a férfiak 20%-a tekinthető nagyivónak. Az Észak-alföldi régióban az alkoholfogyasztással kapcsolatos statisztikák kedvezőtlenebbek, mivel a felnőtt lakosság egészét tekintve a férfiak 26,3%-a, a nők 7,1%-a tekinthető nagyivónak. Nyíregyházán – 1996 és 2008 közötti időszakban – évente a 25-64 éves korcsoportban 91 férfi és 25 nő halála hozható összefüggésbe a rendszeres alkoholfogyasztással.⁶

Táplálkozási szokások, mozgás

A magyar lakosság táplálkozási szokásaira összességében a túlzott energia, zsír, koleszterin, hozzáadott cukor és só, valamint elégtelen ételmi rost bevitel, kevés zöldség és gyümölcs, valamint a kívánatosnál kevesebb teljes kiőrlésű gabonafogyasztás jellemző.

A régióban a zöldség és gyümölcsfogyasztás a férfiak között az országos átlaghoz képest alacsonyabb, ezzel szemben a nőknél ez az érték az országos átlagnál magasabb.

A túlsúly és az elhízás számos betegség kockázati tényezője lehet. E testsúly problémák kialakulásában a genetikai tényezők és táplálkozás mellett a megfelelő testmozgás hiánya is szerepet játszik. A lakosság harmada szinte egyáltalán nem, a fiatal nők harmada és a férfiak ötöde is csak ritkábban, mint hetente végez testmozgást.

A helytelen táplálkozás és a megfelelő, rendszeres testmozgás hiánya egyértelműen szerepet játszik a keringési rendszer, az elhízás és szövődényei, a legtöbb mozgásszervi megbetegedés kialakulásában, de még egyes daganatos megbetegedések kialakulásával is összefüggésbe hozható.

⁵ Az 1996 és 2008 közötti időszakra vonatkozó nyíregyházi vizsgálat szerint 1445 férfi és 442 nő halála hozható össze a dohányzással; ezzel összefüggésben lévő kórképek (ajak, szájüreg és garat, nyelőcső daganat, ischaemiás szív- és agyérbetegség, valamint a légzőrendszeri betegségek okozta halálozások) mortalitási aránya alapján került évenként megbontásra a dohányzással összehozható halálesetek száma. (Forrás: Beszámoló - Nyíregyháza Megyei Jogú Város lakosainak egészségi állapotáról és az egészségügyi alapellátás működéséről, 2011)

⁶ Az 1996 és 2008 közötti nyíregyházi vizsgálat szerint 1090 férfi és 300 nő halála függött össze az alkoholfogyasztással; ezzel összefüggő kórképek (nyelőcső és gége rosszindulatú daganatai, krónikus májbetegség és májzsugor, külső okok miatt bekövetkezett halálozás – ittas állapotban elszenvedett, öngyilkosság, önsértés miatt bekövetkezett halálozás) mortalitási aránya alapján került évenként megbontásra az alkoholfogyasztással összefüggésbe hozható halálesetek száma. (Forrás: Beszámoló - Nyíregyháza Megyei Jogú Város lakosainak egészségi állapotáról és az egészségügyi alapellátás működéséről, 2011)

A lakosság szűken vett egészségi állapotára leginkább a betegségi (morbiditási) és a halálozási (mortalitási) statisztikai mutatók alapján lehet következtetni. Nyíregyházán az országos helyzethez hasonlóan népbetegségnek számít a magas vérnyomás, a különböző szívbetegségek és a mozgásszervi elváltozások. Közel hasonló súlyú problémát jelent a cukorbetegség és a csontritkulás okozta megbetegedés. Az időskorosztályra ezek a betegségtípusok különösen jellemzőek. A leggyakoribb mindkét nem esetében a magas vérnyomás, a szív-érrendszeri megbetegedések. Emiatt az idősek több mint 70%-a keresi fel a házi orvosát. Az országos arány alig haladja meg a 60%-ot. A 65 év felettek 30%-a kezelt cukorbeteg, 12%-uk esetében a koleszterin szintjük is magasabb. Mozgásszervi panaszok miatt az idősek csaknem felét kezelik, a nők több mint negyedénél igazolt a csontritkulás. Növekszik a 65 év felettek között a demencia megjelenésének aránya. A magányosság, a fizikai és szellemi aktivitás hiánya, a társtalanság, depresszióval társul, ami szintén növeli a morbiditási mutatókat.

13. táblázat: A leggyakoribb betegségek alakulása Nyíregyházán, 2011

Betegség	2007 férfi	2010 férfi	2007 nő	2010 nő	2010 összesen	Nyíregyháza 2010
Hypertónia	12441	14480	16726	18855	33335	27,97%
Mozgásszervi betegségek	6712	7033	10243	11181	18214	15,28%
Szív és érrendszeri betegségek	5279	6698	6286	8278	14976	12,57%
Diabetes	3391	4026	3981	4900	8926	7,49%
Cerebrovasculáris betegségek	2599	2685	3319	3756	6441	5,40%
Csontritkulás	876	1064	3890	4426	5490	4,61%
Asztma	1408	1801	2398	2773	4574	3,84%
Rosszindulatú daganatok	1011	1217	1513	1818	3035	2,55%
Pajzsmirigy rendellenességek	512	646	2050	2185	2831	2,38%

Forrás: Beszámoló - Nyíregyháza Megyei Jogú Város lakosainak egészségi állapotáról és az egészségügyi alapellátás működéséről, 2011

A 2007-2010. évi adatokat összevetve jól látható, hogy a betegségek előfordulási gyakoriságának a sorrendjében változás nem történt, viszont az egyes betegségekben szenvedők száma jelentősen magasabb lett. Kedvezőtlen tendencia a magas vérnyomás, a szív, mozgásszervi, cukorbetegség, csontritkulás, az emésztőrendszeri és tumoros betegségek számának nagymértékű emelkedése.

A 2011. évi népszámlálás során tartós betegséggel, illetve fogyatékossgal kapcsolatos kérdések is szerepeltek (szenzitív adat, így a válaszadás nem volt kötelező). Nyíregyháza lakosságának 16,38%-a vallotta magát tartósan beteg személynek, amellyel a többi városhoz viszonyítva középmezőnyben helyezkedik el. Ettől kedvezőtlenebb a helyzet a fogyatékossgal élő személyek arányát tekintve, mivel a város lakónépességének 4,73%-a fogyatékossgal él, ami a 6. legmagasabb arány a megyei jogú városok között.

14. táblázat: Tartósan beteg, illetve fogyatékkal élők aránya megyei jogú városokban, 2011

	Tartósan beteg személyek aránya	Fogyatékossgal élő személyek aránya
Érd	14,16	3,77
Dunaújváros	16,30	4,08
Székesfehérvár	15,01	3,84
Tatabánya	16,87	4,46
Veszprém	13,44	3,39
Győr	13,36	3,11
Sopron	12,93	3,86
Szombathely	13,36	3,29
Zalaegerszeg	16,47	4,17
Nagykanizsa	15,53	3,72

	Tartósan beteg személyek aránya	Fogyatékossgal élő személyek aránya
Pécs	17,76	4,87
Kaposvár	18,00	4,43
Szekszárd	16,88	4,83
Miskolc	17,99	4,94
Eger	16,42	4,44
Salgótarján	19,78	6,74
Debrecen	15,82	4,15
Nyíregyháza	16,38	4,73
Szolnok	15,68	4,58
Szeged	15,82	4,14
Kecskemét	15,06	3,73
Békéscsaba	18,62	5,35
Hódmezővásárhely	17,97	4,71
Ország összesen	16,00	22,50

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011.

A halálloki struktúrát illetően megfigyelhető, hogy az évek távlatában vezető helyen mindvégig a keringési rendellenességek állnak, második leggyakoribb halálok a daganatos betegség, aminek részaránya egyre növekszik. A rosszindulatú daganatok közül mindkét nem esetében a tüdődaganatok végződnek leggyakrabban halálos kimenetellel. (Országosan a nők esetében mindenhol megelőzi az emlőrák miatt elveszített betegek száma a tüdőrákos áldozatokét.) Ezeket követi a sérülésekből és mérgezések által bekövetkezett halálozás, majd az emésztőrendszeri okok miatti mortalitás. E két utóbbi ok előfordulásában, 2000. évtől indulva, bizonyos csökkenés figyelhető meg.

15. táblázat: Általános haladóság Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében és Nyíregyházán

Halálok	Férfi		Nő		Összesen Nyíregyháza	Arány (%)
	SzSzB	Nyh	SzSzB	Nyh		
Keringési rendszer betegségei	1609	250	1958	295	545	45,49%
Daganatok	1081	192	668	147	339	28,30%
Egyéb halállokok	202	42	237	41	83	6,93%
Morbiditás és mortalitás külső okai	288	59	110	23	82	6,85%
Légzőrendszer betegségei	210	36	156	43	79	6,59%
Emésztőrendszer betegségei	258	42	172	25	67	5,59%
Fertőző és elősdiák okozta betegségek	18	0	19	3	3	0,25%
Összesen	3666	621	3320	577	1198	100,00%

Forrás: Beszámoló - Nyíregyháza Megyei Jogú Város lakosainak egészségi állapotáról és az egészségügyi alapellátás működéséről, 2011

Az Önkormányzat kiemelt hangsúlyt fordít az egészséges életmód fontosságának hangsúlyozására és a prevencióra. Ennek érdekében már iskolás korúak között elindultak szemléletformáló rendezvények. A 2011-es tanévtől minden iskolában szerveztek közösségi programokat, ahol kötetlen formában alkalmazhatók az egészséges életmódra nevelés módszerei. Az elmúlt években komplex együttműködés jött létre külső szervezetekkel (Rendőrség, ANTSZ). Az egészségnapokat több helyen összekötik veradás szervezéssel is. A szülők és tanárok jelentős számban vesznek részt ezeken a rendezvényeken.

A 2013-as évre vonatkozóan adatok:

Egészségnevelés előadások száma:	857	
Közösségi rendezvényeken részt vettek száma:	21.775	
Tanulók részvétele: (a tanuló ifjúság 69,62 %-a)	16.642	(76.42 %)
Tanárok, szülők részvétele:	5.133	(23.57 %)

Közösségi egészségnevelés programjai, témakörei:

1. Testtömeg, testzsírmérés BMI számítás
2. Vércukorvizsgálat (koleszterin szűrés)
3. Vérnyomásmérés, tanácsadás
4. Újraélesztési bemutató mentősök részvételével
5. Bűnmegelőzési, balesetelhárítási bemutató rendőrség részvételével
6. CO-szűrés ÁNTSZ munkatársakkal
7. Családtervezési tanácsadás Családvédelmi Szolgálat munkatársakkal
8. Arcdiagnosztika
9. Szépségszalon, kozmetikai tanácsok
10. Kortárs segítők előadásai káros szenvedélyek megelőzése témakörben
11. Szemészeti szűrés
12. Anyajegyszűrés bőrgyógyász részvételével
13. Allergiateszt pulmonológiai szakemberek közreműködésével
14. Anorexia - bulimia vándorkiállítás
15. Egészséges táplálkozás, bioételek kiállítása, vásár
16. Medi-ball bemutató
17. Alternatív gyógy módok

Nyíregyházán szerveződő rendezvényeken fontosnak tartják, hogy felhívják a figyelmet az egészségre, az egészség megtartására és a betegségek korai felismerésére, ezért egészségügyi szűrésekkel, előadásokkal hívják fel a figyelmet ezek fontosságára. Ilyen programok, amelyeken az Önkormányzat képviseltette magát egészségügyi szűrésekkel a 2013-as évben:

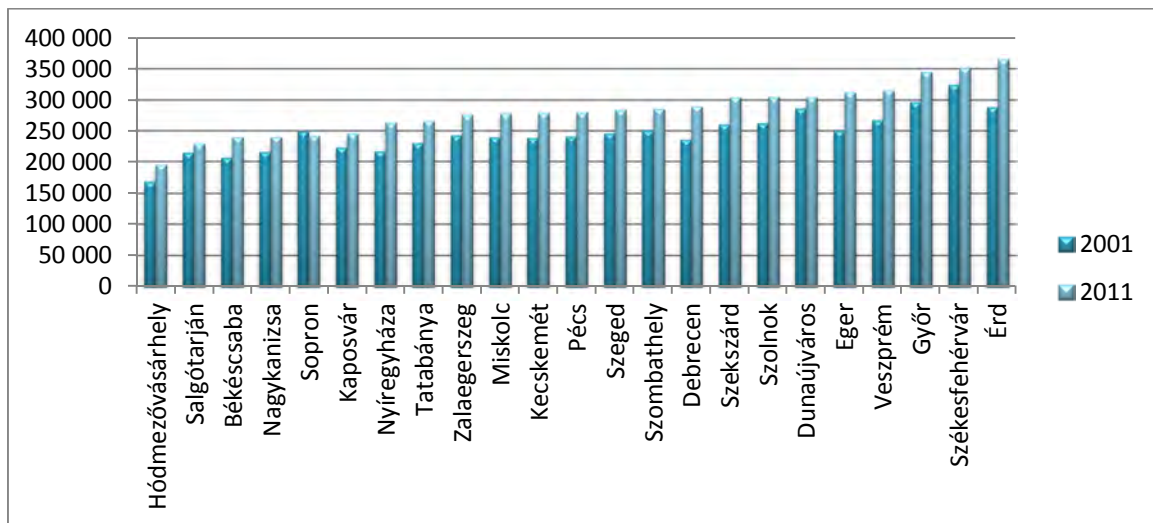
- Szív Világnapja (egyik fő szervezőként)
- Mozdulj Nyíregyháza (egészségügyi szűrések)
- Idősek Világnapja (egészségügyi szűrések)
- Restart a Heart Day (Újraélesztés napja Nyíregyházán, egyik fő szervezőként)
(Forrás: Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság, 2014)

1.7.1.6 Jövedelmi helyzet

Nyíregyházán a bruttó átlagkereset 186.031 Ft volt 2011-ben, amely magasabb a megyei átlagkeresettől – melynek összege 161.500 Ft -, ugyanakkor ez az összeg elmarad az országos átlagkeresettől, a 213.094 Ft-tól.

Az ezer lakosra jutó adófizetők száma Nyíregyházán 468 fő. Az adófizetők száma Nyíregyházán az elmúlt tíz évben 43,2%-ról, 46,7%-ra növekedett. 2011-ben az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem Nyíregyházán 1 725 461 Ft volt, az országban 1 787 322 Ft, míg a megyei jogú városoknál 1 860 205 Ft. Az eltérés a városok között meglehetősen nagy, hiszen míg Érd, Székesfehérvár, Veszprém és Győr városokban 2 000 000 Ft felett volt az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alapot képező jövedelem, addig Hódmezővásárhely még az 1 500 000 Ft jövedelmet sem érte el. Nyíregyháza a rangsor harmadik harmadában helyezkedik el, amely jelzi, hogy a város jelentősen el van maradva az országos átlagbérektől. A lista alsó harmadában elsősorban dél-dunántúli, alföldi és észak-magyarországi városok találhatóak.

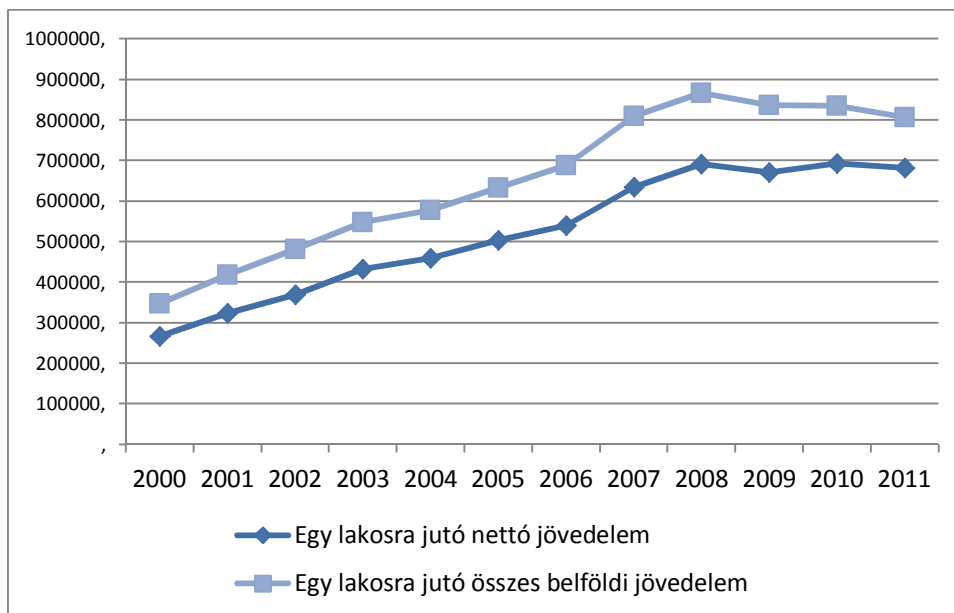
9. ábra: Egy adózóra jutó személyi jövedelemadó, eFt, 2001/2011

Forrás: KSH, Népszámlálás 2001, 2011

Az egy főre jutó személyi jövedelemadó 2001-ről 2011-re jelentősen megnövekedett. Nyíregyházán 46 071 Ft-tal, mellyel a többi városhoz képest a 6. helyen áll. A városok közötti nagy eltérés itt is megfigyelhető, hiszen Érden és Székesfehérváron az egy adózóra jutó adó meghaladta a 350 ezer forintot, míg Hódmezővásárhelyen nem érte el a 200 ezret. Nyíregyházán az egy lakosra jutó nettó és belföldi összes jövedelem egyaránt dinamikusan növekedett 2000-2007 között, azonban 2007. után stagnálás következett, sőt az egy lakosra jutó összes belföldi jövedelem esetében csökkenés történt. A jövedelemszint alakulása szoros korrelációt mutat a gazdasági recesszióval.

10. ábra: Egy lakosra jutó jövedelem alakulása 2000-2011 között

Forrás: TEIR, T-MER

1.7.2 *Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok*

Nyíregyházán belül differenciáltság mutatható ki az egyes településrészekben élők jövedelmi viszonyaiban, az ott élők életminőségében, amely szoros analógiát mutat a város társadalmának térbeli rétegződésével. A legrosszabb helyzetben lévő településrészek a Huszártelep, a Keleti lakótelep, és Polyákbokor, amelyek a város szegregátumainak minősülnek. A legsúlyosabb társadalmi problémák ezekben a településrészekben koncentrálnak.

A város társadalmi rétegződésének másik körét a lakótelepek jelentik, ide tartozik az Érkert, Örökösöld, Jósaváros. A városrehabilitációs folyamatok hatására megindulhat a magasabb jövedelmű lakosság betelepítése. Az Északi körút melletti lakótelepek és a Malomkert fiatalabb lakóterületnek számít, ahol a lakosság jövedelemszintje magasabb.

A város külterületén elterülő bokortanyák és a város külvárosának számító Nagyszállás, Nyírszőlős, Nyírjes, Kőlapos, Rozsrét városrészekben a fő problémát az alacsony ellátottsági szint és a belvárossal való gyenge integritás jelenti.

A társadalmi rétegződésnek egy magasabb fokát a kertvárosok és a belváros jelentik, ide tartozik a Kertváros, Hímes, Borbánya, Oros, Sóstóhegy, ezekre a településrészekre már magasabb jövedelmi szint és életminőség jellemző, de itt is megfigyelhetők végletek a társadalmi rétegződésben. A legkedvezőbb életminőséggel jellemezhető településrészei Nyíregyházának a Korányi út Sóstó felé eső szakasza, a Sóstói út villanegyede, a Korányi-Kosbor-Makay utcák által közrefogott terület, a Pazonyi-Család-Szalag utcák által határolt településrész. A belváros szintén a kedvező jövedelmi helyzetű településrészek közé tartozik, itt azonban megjegyzendő, hogy több belvárosi utcában találhatóak hátrányos helyzetű családok által lakott szociális bérlakás.

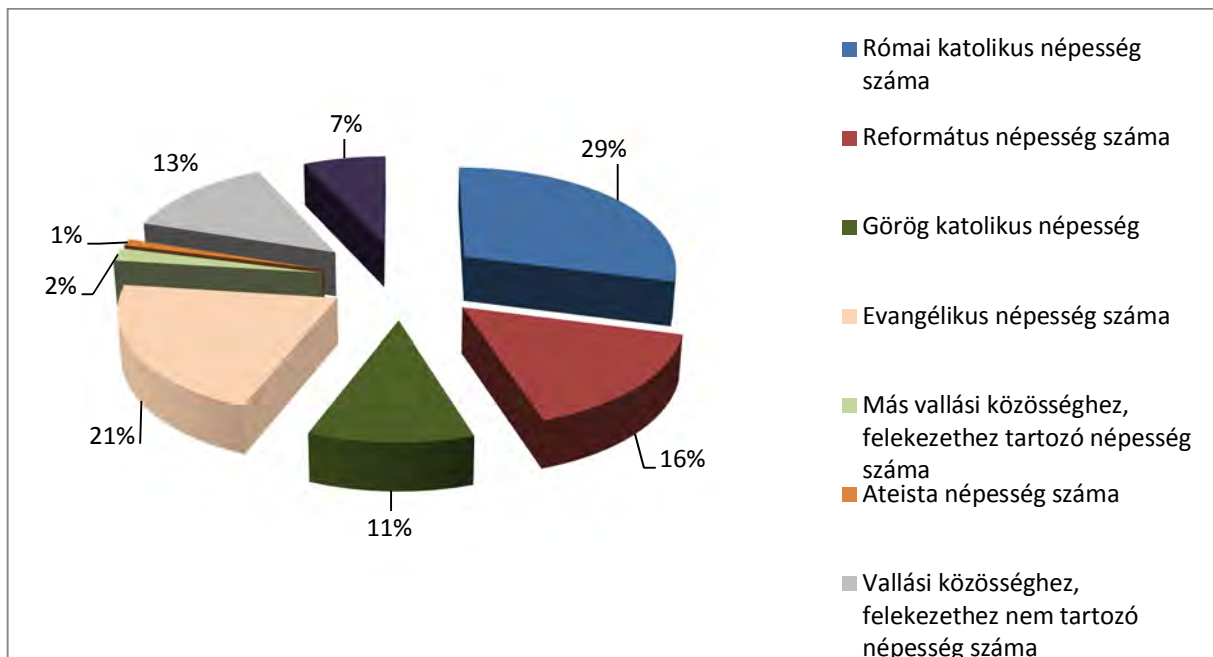
1.7.3 *Települési identitást erősítő tényezők*

1.7.3.1 *Történeti, kulturális adottságok, nemzetiségi kötődés*

A török háborúkat követően, a XVIII. század közepén Nyíregyháza lakóinak száma nem lehetett több 400-500 főnél. Gróf Károlyi Ferenc Nyíregyházára és környékére Békés megyéből szlovák földműveseket telepített át. 1753 őszén Szarvasról, Békéscsabáról, Mezőberényből és Orosházáról 300 család költözött át Nyíregyházára. A „tírpák” jelzővel látták el a Felvidékről származó, elütő dialektusban beszélő újabb („tót”) bevándorlókat, minden nyíregyházi szlovákot „tírpáknak” neveztek, sőt Nyíregyházát is tírpákvárosként emlegették. Az etnikai telepítés magával hozta a társadalmi kultúra átalakulását és ezzel egy saját települési identitási tényező létrejöttét. A néprajzi szerkezet átalakulásával járó vallási-felekezeti hovatartozás megváltozott, a zömmel református, görög katolikus, valamint római katolikus magyar etnikum heterogénné vált a 18. századi betelepítéseket követően. Elsősorban a 18. században betelepülő tírpákok és felvidéki szlovákság adta az evangélikus felekezethez tartozó szigeteket, melynek hatására Nyíregyháza lett a mai Magyarországi evangélikus felekezet egyik centruma. Az etnikai és vallási szigetek kialakulásával sokszínűbb lett a Nyírség hagyományának világa, amely tetten érhető a néphagyományokban, a táncdialektusokban, a népi és egyházi építészetben. Nyíregyháza az evangélikusok mellett a görög katolikusok egyik központja.

A vallásnak rendkívül jelentős szerepe van az identifikációban. A lakosság vallási, felekezeti megoszlását a Központi Statisztikai Hivatal kizárólag a népszámlálások alkalmával méri fel, vagyis a 2011-es népszámlálás tekinthető a legfrissebb adatnak. Eszerint Nyíregyháza felekezeti megoszlásában a római katolikus felekezethez tartozók vannak a legtöbben, de jelentős a református, a görög katolikus és az evangélikus vallású lakosság aránya is.

11. ábra: Nyíregyháza lakosságának vallási-felekezeti megoszlása a 2011-es népszámlálási adatok alapján

Forrás: KSH, 2011

1.7.3.2 Identitásvizsgálat eredményei

2012. évben egy átfogó kutatást indított a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft., amely vizsgálta a térség lakosságának identitását is többek között. A megkérdezettek 47%-a nyíregyházi lakos, tehát ezek az eredmények sokat sejtetnek kifejezetten a nyíregyházi attitűdről is. A kutatásnak egy momentumát érdemes kiemelni. A vizsgálat tárgya volt, hogy ki vagy mi lehet Szabolcs-Szatmár-Bereg megye márkajelképe, szimbóluma, vagyis leginkább mivel lehetséges a térséget azonosítani. Ez a kérdés erőteljes jelzésértékkel bír arra vonatkozóan, hogy mire büszke leginkább a helyi lakosság. Ebben a kérdésben már Nyíregyházára vonatkozóan is fontos információkat kaphatunk. A válaszadók 20%-a említette a pálinkákat, 16%-a az almát gondolja legjobb márkajelképnek. 13-13% a primer mezőgazdasági termékeket és a turisztikai látványosságokat alakítaná megyei szimbólumokká. Markánsan megjelent (10% körüli arányban) a válaszok között Sóstó, mint szimbólum, illetve az attrakció kategóriában a Nyíregyházi Állatpark kiemelt helyen szerepelt. A szimbólumok közül - a gazdasági potenciál esetében - a LEGO 50% említést kapott, és a Michelin céget is sokan azonosították jelképnek. Látható, hogy megyei márkameghatározások közül több olyan tényező van, amely erőteljesen kötődik Nyíregyházához, ezek közül Sóstó, az Állatpark, a LEGO és Michelin emelkedik ki.

1.7.3.3 Civil szerveződések

Nyíregyházára közel 770 civil szervezet van bejegyezve, melyből 285 alapítvány, 478 társadalmi szervezet. Tevékenység és feladatkörüket tekintve a kultúraközvetítés, az oktatás színvonalának emelése, a szociális szolgáltatások biztosítása, a környezetvédelem, a közbiztonság, a szabadidő hasznos eltöltése tekinthető a legnépszerűbb területeknek.

A Nyíregyházi Civil Fórum 1999-ben 27 szervezettel jött létre és jelenleg 176 tagja van. Ez a bíróságon nem bejegyzett, informális, pártpolitika-mentes, társadalmi-közösségi szerveződés alapvetően azzal a céllal alakult meg, hogy a Nyíregyháza város közigazgatási területére bejegyzett, itt működő civil szervezetek együttműködéséhez, közös érdekérvényesítő szerepéhez keretet adjon. Az elmúlt 10 év során a Fórum nemcsak létszámában, de ismertségében és elismertségében is nagyfokú fejlődést ért el, ma már a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének, illetve a Nyíregyházi Önkormányzatnak elfogadott partnere. A Civil Fórum legfőbb feladatai az érdemi együttműködések kialakítása és folyamatos fejlesztése a civil szféra szereplői és az önkormányzat, annak testületei, intézményei, a gazdasági élet szereplői között. A Civil Fórum szervezett keretet biztosít az önszerveződés, az állampolgári öntevékenység, az érdekérvényesítés, a társadalmi ellenőrzés megalapozásához, továbbá lényeges motorja az információáramlás biztosításának. A Civil Fórumot az Első Nyírségi Fejlesztési Társaság működteti, amely ingyenes és kedvezményes szolgáltatásokat nyújt (információs és tanácsadó szolgáltatás, irodabérlés, módszertani segítségnyújtás, képzések, tréningek szervezés) a nyíregyházi civil szervezetek számára. Az Első Nyírségi Fejlesztési Társaság 2011. szeptember 1-jétől működteti a Szabolcs Szatmár Bereg Megyei Esélyek Házát, 2012. szeptember 1-jétől pedig a Család, Esélyteremtési és Önkéntes Házak hálózatának tagja.

2011-ben fogadta el Nyíregyháza Város Önkormányzata Nyíregyháza Civil Koncepcióját. A Civil Koncepció célja az önkormányzat civil szervezetekkel való hosszú távú kapcsolatának megalapozása.

Nyíregyháza Város Önkormányzata jelentősen hozzájárul a civil szervezetek szakmai programjainak támogatásához. Az önszerveződő közösségek pénzügyi támogatása érdekében négy alapot hozott létre, amelyeket az Önkormányzati Bizottságok pályáztatnak meg. A négy pályázati alap és azok kiírói a következők:

- Kulturális Alap - Köznevelési, Kulturális és Sport Bizottság
- Civil Alap - Városstratégiai és Környezetvédelmi Bizottság
- Városfejlesztési és Környezetvédelmi Alap - Városstratégiai és Környezetvédelmi Bizottság
- Közbiztonsági Alap - Jogi, Ügyrendi és Etikai Bizottsága

A Civil Alapot a Városstratégiai és Környezetvédelmi Bizottsága hirdeti meg a civil szervezetek programokkal, programsorozatokkal, rendezvényekkel kapcsolatos költségek finanszírozásának támogatása érdekében. Minden évben két szakaszban nyújthatnak be pályázatot a nyíregyházi székhelyű civil szervezetek, tavasszal és karácsony előtt. A Civil Alap polgári védelem, szociális, környezetvédelem, kulturális és egyéb területen működő szervezeteknek nyújt támogatást. A karácsony előtt megjelenő felhívás elsősorban a szociális tevékenységet végző civil szervezeteket támogatja. A Kulturális Alap Nyíregyháza város együtteseinek és kulturális tevékenységet ellátó szervezeteinek városi programok, rendezvények megszervezéséhez, színvonalas lebonyolításához kapcsolódó költségek finanszírozását segíti. A város természeti és épített környezetének megőrzése, a városszépítés, a környezetállapot javítását szolgáló kezdeményezések elősegítése és a környezettudatos életmódra nevelés támogatása céljából jelenik meg minden évben a Városfejlesztési és Környezetvédelmi Alap. A Közbiztonsági Alap célja azon civil szervezetek támogatása, amelyek a lakosság biztonságérzetét, a személyi és vagyónbiztonság mértékének növelését biztosítják.

Szakmai programok megvalósítására 2013-2014 folyamán jelentős többletforrásokhoz, mintegy 86 millió forinthez jutott a városi civil szektor. A város területén megvalósuló városrehabilitációs programok részeként úgynevezett mini projektek megvalósítására írt ki Nyíregyháza Város Önkormányzata pályázati felhívásokat. Az érkerti, a huszártelpei és az örökösöldi városrehabilitációs programok részeként, kifejezetten ebben a három városrészben nyílt lehetőség civil programok megvalósítására.

Mindezek túl javult a civil szervezetek működését biztosító infrastruktúrák helyzete is. Megtörtént az Érkertben található Nyírségi Civilház felújítása az Érkerti város rehabilitációs program keretében. A felújítást követően elsődlegesen olyan civil szervezetek számára biztosít infrastrukturális feltételeket, amelyek közösségi programokat szerveznek, ezzel a Civilház foglalkoztató szerepe megerősödött. A felújított épületben egy Lakóközösségi Információs Szolgáltató Irodát is kialakítottak, amely az érkerti lakóközösség életét segíti. Bővült a civil szervezeteket fogadó infrastruktúrák köre, a Városmajor utcán is megnyitotta kapuit a civil centrum, amely elsősorban a civil szervezetek működésének biztosít helyszínt.

A város civil életében egyre erősödő tendenciák, változások ez elmúlt években:

- Az egyik legjelentősebb pozitív tendencia, hogy egyre több civil szervezet vállal át önkormányzati feladatokat, ez jelzi, hogy a civil szervezetek súlya erősödik a közszolgáltatások ellátásában és jelzi, hogy az Önkormányzat és a civil szervezetek között egyre erősebb partneri kapcsolatok bontakoznak ki. Sajnos a szociális és gyermekvédelem területén nem erősödött a civil jelenlét.
- Nőtt a városi civil szervezetek pályázati aktivitása és sikere, egyre több civil szervezet pályázik hazai és Európai Unió civil forrásokra. Az Önkormányzat folyamatosan szakmai fórumokat szervez a civil szervezetek számára, amely segíti, hogy a civil szervezetek hozzájussanak a legfontosabb pályázati, adózási, törvényi információkhoz.
- A civil szervezetek bemutatkozási lehetőségei sokat javultak, az önkormányzati szervezésű városi nagyrendezvények többsége lehetőséget ad arra, hogy a civil szervezetek bemutassák a tevékenységüket és ezzel interakcióba kerüljenek a lakossággal. Ennek eredményeként erősödött a civil jelenlét a kulturális rendezvényeken.
- Szintén erős partnerségi kapcsolat alakult ki a civil szervezetek és az Önkormányzat között az adománygyűjtések terén, az Önkormányzat számos lehetőséget biztosít adománygyűjtésre.
- Az egészségmegőrzés területén megerősödött az együttműködés a civil szervezetek és az Önkormányzat, illetve intézményei vonatkozásban, számos jelentős programot valósítottak meg ezen a területen.
- A nyugdíjas szervezetek aktivitása erős.
- Kiemelten kezeli az Önkormányzat a fogyatékkal élőket képviselő civil szervezeteket, munkájuk segítése, partnerségi együttműködések kialakítása révén.
- A nemzetiségi civil szervezetekkel szintén sokat erősödtek a partneri kapcsolatok az elmúlt évek során.
- Határozottan megerősödtek az iskolai, óvodai civil szervezetek, jelentősen nőtt a közösségi aktivitásuk.

1.8 A település humán infrastruktúrája

1.8.1 Humán közszolgáltatások

1.8.1.1 Oktatás-nevelési intézményhálózat

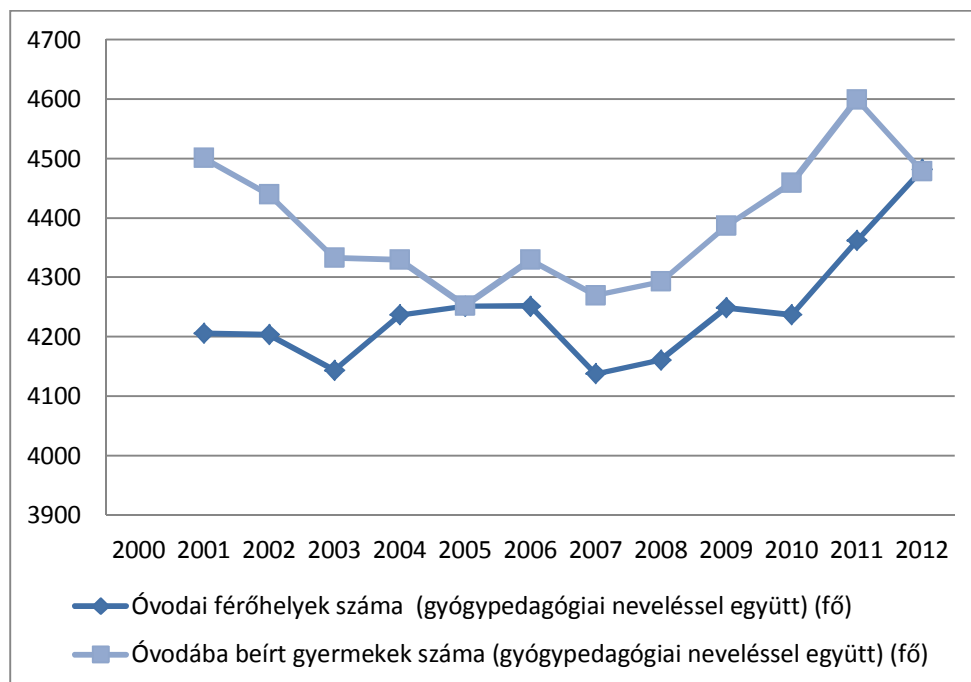
Óvodai feladatellátás

A megyeszékhelyen 4 (összesen 34 feladatellátási helyen) önkormányzati, 5 db egyházi és 1 db alapítványi fenntartású óvoda működik.

A megyei és országos tendenciáktól eltérően Nyíregyházán nőtt az óvodák száma az elmúlt tíz évben, amely folyamat egyértelműen a demográfiai tendenciákkal van összefüggésben, amely jelzi, hogy Nyíregyházán volt igény az elmúlt években az óvodai férőhelyek bővítésére. Magyarország megyei jogú városai közül Nyíregyházán található a hatodik legtöbb óvodai feladatellátási hely. Nyíregyházán 2012-ben az óvodákban összesen 4482 db férőhely volt és összesen 4479 volt a beírt gyermekek száma, vagyis a városban lévő óvodák maximális kihasználtság mellett működnek. 2010 óta dinamikusan növekszik az óvodai férőhelyek száma, melynek hatásra fokozatosan találkoznak a keresleti és kínálati mutatók. (Ennek oka egyrészt az Önkormányzat által megvalósított óvodafejlesztési projektek, másrészt az egyházak által létesített óvodák működése.) Megyei adatokhoz viszonyítva az óvodai férőhelyek 19,3%-a, míg a beírt gyermekeknek a 21%-a a megyeszékhelyen realizálódik. Az óvodai gyermekcsoportok száma 2012-ben 180 db volt.

A közeljövőre vonatkozóan várható tendencia, hogy a GYED Extra bevezetésének hatására, valamint a 2015. szeptember 1-jétől a 3 éves kortól kötelező óvodába járás előírásának következményeként az óvodák (valamint a bölcsődék) iránti kereslet növekedni fog, amely esetlegesen férőhely hiányát eredményezheti.

12. ábra: Az óvodákba beírt gyerekek számának és az óvodai férőhelyek számának alakulása Nyíregyházán 2001-2012 között

Forrás: KSH T-star

Általános iskolai feladatellátás

Az általános iskolai oktatás Nyíregyházán 26 feladatellátási helyen zajlik, az általános iskolai feladatellátási helyek száma csökkent az ezredforduló óta. Nyíregyházán található a megyei általános iskolák több mint tíz százaléka. Az általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban 2012-ben 415 db volt, ez 15%-kal kevesebb, mint 2001-ben volt. Az alapfokú oktatásban résztvevő, nappali oktatásban részesülő általános iskolai tanulók száma szintén csökkenő tendenciát mutat, 2012-ben 9717 fő volt, ami 16%-kal alacsonyabb a 2001. évihez képest. Az alábbi táblázat alapján megállapítható, hogy Magyarország egész területén csökkent a vizsgált időszakban az általános iskolai tanulók száma, a csökkenés mértéke 21%-os. Ugyanez a tendencia jellemző Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére is, ahol a csökkenés mértéke 23%-os.

16. táblázat: Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt), fő

	Nyíregyháza	Szabolcs- Szatmár- Bereg megye	Magyarország összesen
2001	11 606	65 558	944 736
2002	11 394	64 661	930 386
2003	11 306	64 126	909 769
2004	11 011	62 906	887 785
2005	10 722	61 623	859 315
2006	10 403	59 981	828 943
2007	10 221	59 012	809 160
2008	10 126	57 244	788 639
2009	10 000	55 805	773 706
2010	9 863	53 952	756 569
2011	9 701	52 088	747 601
2012	9 717	50 594	742 931

Forrás: KSH T-star

Az általános iskolában tanuló első évfolyamosok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai előkészítő osztályok tanulóival együtt) Nyíregyházán 1 366 fő volt 2012-ben. 2012-ben 1 180 fő tanuló járt be más településről általános iskolába. Kollégiumban lakó általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) szintén csökkenő tendenciát mutat a vizsgált időszakban ugyanúgy, mint az általános iskolában tanulók száma. 2012-ben 202 fő általános iskolást helyeztek el kollégiumban. Ez az érték 8%-kal kevesebb, mint 2001-ben volt. A gyógypedagógiai oktatásban részesülő általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (az integráltan oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) 2012-ben 341 fő. Nemzetiségi oktatásban tanulók száma az általános iskolában 2012-ben 104 fő volt.

Középfokú oktatás

Nyíregyházán összesen 20 db gimnázium és 21 db szakközépiskola található, az elmúlt tíz év alatt növekedett a középfokú feladatellátási helyek száma. Szakiskolai és speciális szakiskolai feladatellátási helyek száma a 2001-es évhez képest (11 db) megduplázódott. A 2012-es évben összesen 10 914 fő tanult valamelyik középiskolai intézményben a megyeszékhelyen. A tanulók 56%-a szakközépiskolában és 44%-a pedig gimnáziumban. A város 398 középiskolai osztálya maximálisan kihasználta a rendelkezésre álló 380 osztálytermet. A megyei középiskolás diákok közel fele (46%) tanul valamelyik Nyíregyházi intézményben.

A tanulók számát figyelembe véve, összességében mindkét esetben folyamatos növekedés figyelhető meg 2009-ig, majd ezt követően egy minimális csökkenést tapasztalhatunk.

17. táblázat: Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (a hat- és nyolcévfolyamos gimnáziumok adataival együtt) (fő), 2001-2012

	Nyíregyháza	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	Magyarország
2001	10 021	22 059	421 035
2002	10 299	22 481	426 301
2003	10 590	22 884	438 069
2004	10 602	23 189	438 668
2005	10 956	23 666	441 218
2006	11 249	23 929	443 388
2007	11 314	23 986	442 042
2008	11 381	23 864	440 120
2009	11 688	24 041	443 212
2010	11 453	24261	439 064
2011	11 319	24 095	428 291
2012	10 914	23 547	413 740

Forrás: TEIR, KSH

Felsőfokú oktatás

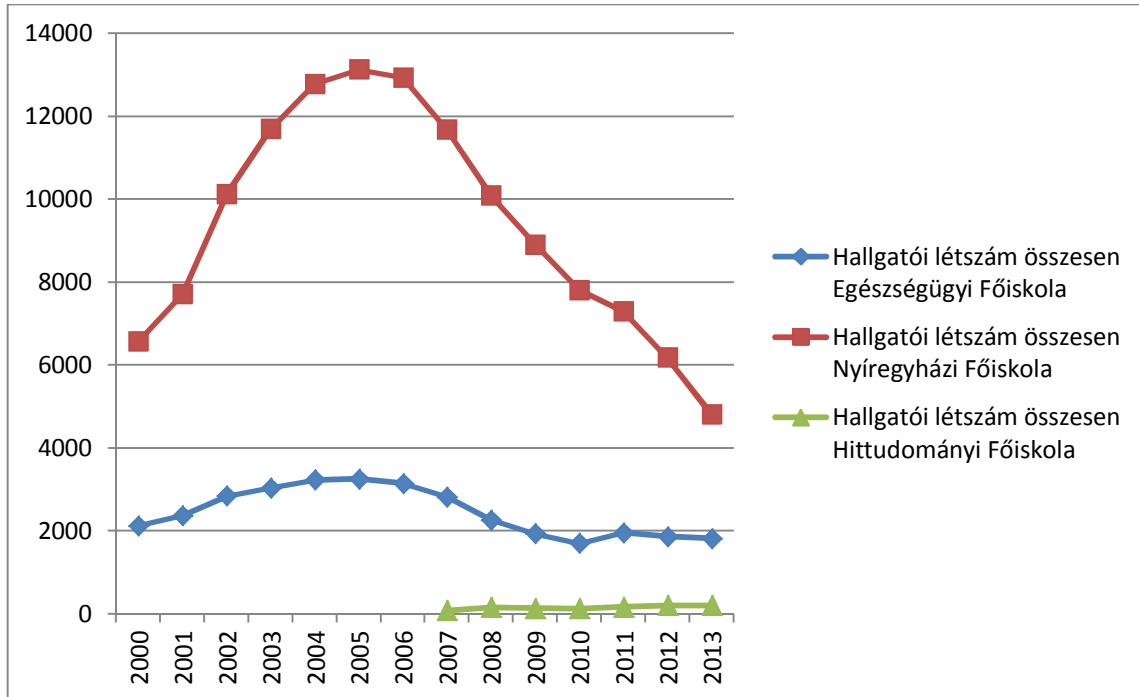
Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 4 felsőoktatási intézmény működik, ebből 2 kihelyezett tagozat. A megyében működő felsőoktatási intézmények közel tízezer hallgató oktatását végzik. Nyíregyházán található a Nyíregyházi Főiskola, a Debreceni Egyetem OEC-Egészségügyi Kara, a Gábor Dénes Főiskola és a Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola.

A Nyíregyházi Főiskola hallgatóinak létszáma 2000 és 2005 között dinamikusan növekedett, ezt követően drasztikus csökkenésnek indult. 2013. évi hallgatói létszám 4 808 fő, amely a 2005. évi 13 127 főhöz viszonyítva 36,6%-os csökkenést jelent.

A Debreceni Egyetem OEC Egészségügyi Karán a hallgatók létszáma 2000-től egyenletesen emelkedett. A legmagasabb hallgatói létszám 2005. évben volt, 3250 fő. Ezt követően 2010-ig lassú csökkenés jellemzi, majd 2011. évben kissé emelkedett a hallgatói létszám. 2012-től ismét csökkenő tendencia figyelhető meg.

A Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola 2007. évben kezdte meg működését, 77 fő hallgatói létszámmal. 2008. évben megduplázódott a hallgatók száma, ezt követően 2009. és 2010. években kissé csökkent, 2011. évtől ismét emelkedett.

13. ábra: A főiskolai hallgatók létszámának alakulása Nyíregyházán 2000-2013 között

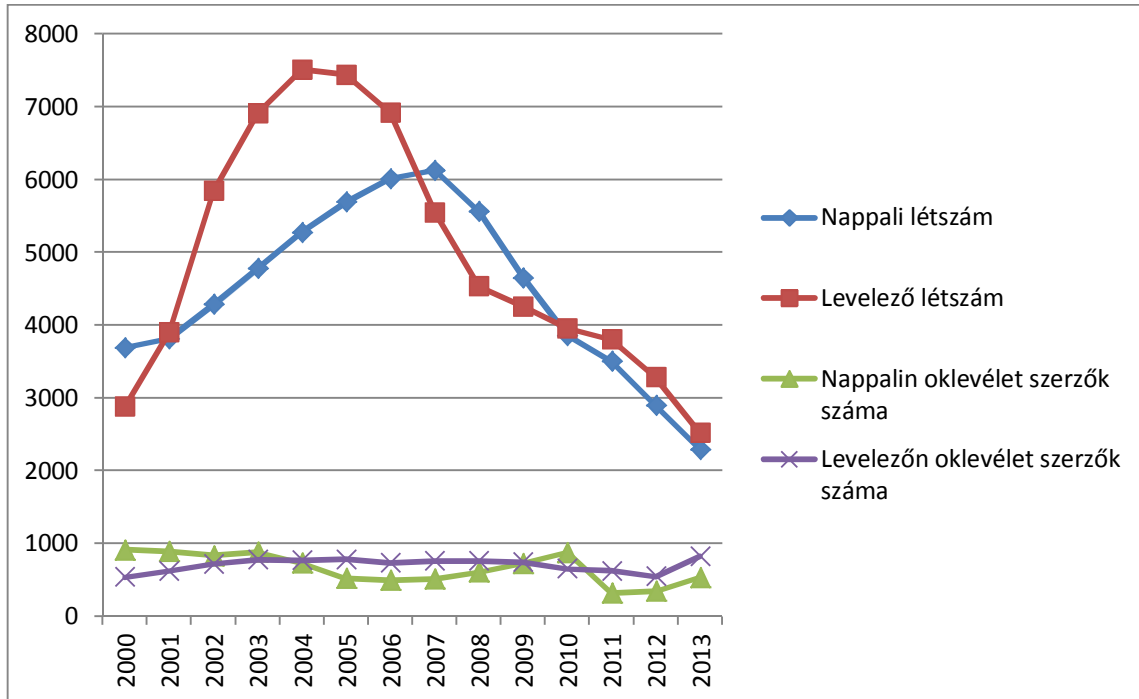
Forrás: Debreceni Egyetem OEC- Egészségügyi Kar, Nyíregyházi Főiskola, Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola

A Nyíregyházi Főiskolán a nappali tagozaton tanulók létszáma 2000. és 2007. között dinamikusan emelkedett, 2008. évtől csökkenő tendencia jellemzi. A levelező létszám 2012. és 2006. közötti időszakban kiemelkedően magas volt, majd szintén csökkent. 2010. évtől magasabb arányú a levelező hallgatói létszám az intézményen belül, mint a nappali.

A nappali tagozaton oklevelet szerzők száma 2000. évben volt a legmagasabb, majd folyamatosan csökkent 2006. évig, ezt követően emelkedett, 2011. évben visszaesés volt tapasztalható.

A levelező hallgatók esetében a diplomát szerzők száma egyenletesebb értéket mutat, kiugróan magas 2013. év, az előző évhez képest megduplázódott a diplomát szerzők száma.

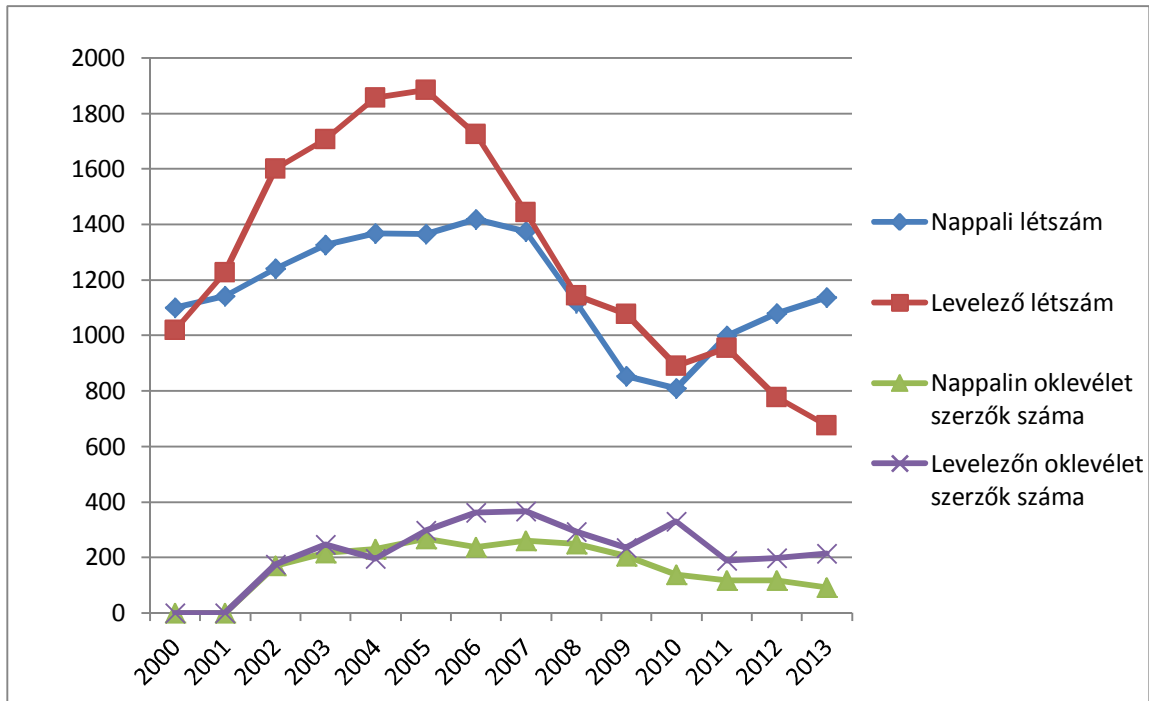
14. ábra: Nyíregyházi Főiskolai nappali, levelező hallgatói létszám alakulása, oklevelet szerzők száma 2000-2013 között

Forrás: Nyíregyházi Főiskola

A Debreceni Egyetem OEC Egészségügyi Karán a nappali tagozatos hallgatók száma 2000 és 2007 között emelkedett, a 2008-2011. közötti időszakot kismértékű csökkenés jellemezte, majd ismét növekedést mutat. A levelező hallgatók száma 2005. évben volt a legmagasabb, ezt követően csökkent. 2002-2009 között a nappali tagozaton oklevelet szerzők száma folyamatosan nőtt, majd csökkenésnek indult. A levelező hallgatók esetében folyamatosan növekedő tendenciát mutat az oklevelet szerzők száma.

15. ábra: Debreceni Egyetem OEC Egészségügyi Karán a nappali és levelező tagozatos hallgatói létszám, valamint az oklevelet szerzők számának alakulása 2000-2013 között

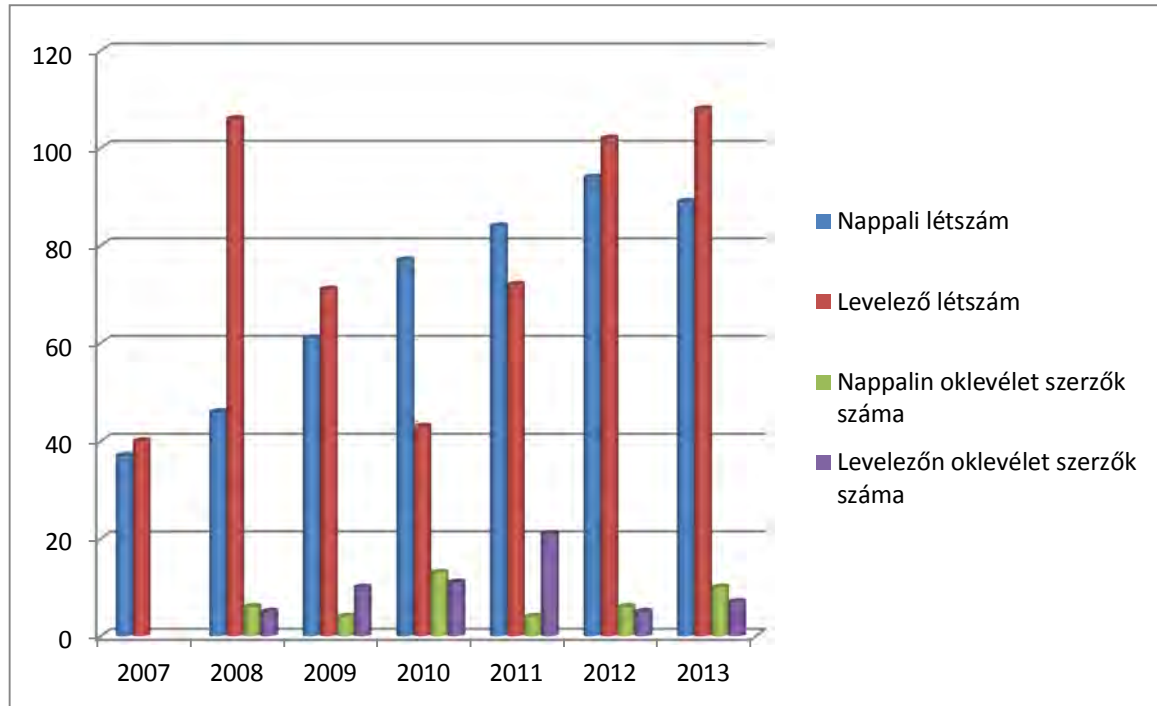

Forrás: Debreceni Egyetem OEC Egészségügyi Karán

A Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola hallgatói között a nappali tagozaton tanulók száma emelkedik, 2013. évben egy kisebb visszaesés mutatkozik. A levelezői létszám hullámzóan változik, míg 2007-ben 40 fő volt, 2008-ban 106 fő, 2010-ben 40 fő körüli, majd ismét 100 fő feletti a létszám.

A nappali tagozaton oklevelet szerzők száma szintén hullámzóan változik, a legtöbbet 2010. évben szereztek diplomát, a legkevesebbet 2011. évben. A levelező tagozatos hallgatók körében az oklevelet szerzők száma 2008 és 2011 között folyamatosan emelkedett, 2012. évben drasztikusan csökkent, majd 2013. évben kismértékű emelkedés jelentkezik.

16. ábra: A Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola a nappali és levelező tagozatos hallgatói létszámának, valamint az oklevelet szerzők számának alakulása 2000-2013 között

Forrás: Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola

Nyíregyháza fejlődése szempontjából az alábbi felsőoktatási szakok és szakirányú továbbképzések szerepe lehet jelentős a jövőben:

- gépészmérnök
- mezőgazdasági és élelmiszeripari gépészmérnök
- turizmus-vendéglátás
- gazdálkodási és menedzsment
- mezőgazdasági mérnök
- gumiipari technológiai
- ápolás és betegellátás
- logisztika

Nyíregyháza közoktatási infrastruktúra fejlesztése során a 2007-2013 közötti időszakban, az Észak-alföldi Regionális Operatív Program keretében közel 2,3 milliárd állami fejlesztési forrás érkezett az intézményhálózat infrastrukturális fejlesztése érdekében. Az infrastrukturális fejlesztések során számos óvoda kapacitásbővítése és egy új óvoda létrehozása, továbbá több általános iskola és középiskola korszerűsítése valósult meg. Ezen felül a város saját költségvetéséből jelentős forrásokat fordított a közoktatás infrastrukturális fejlesztésére.

1.8.1.2 Egészségügyi ellátás

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról, a fogorvosi alapellátásról, az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról, a védőnői ellátásról, az iskola-egészségügyi ellátásról. Ezen felül Nyíregyháza Megyei Jogú Város gondoskodik az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóságon keresztül, az otthoni szakápolás és hospice palliatív ellátás megszervezéséről, valamint a hajléktalanok ellátására, háziorvosi szintű gyógyító- megelőző ellátást biztosít, hajléktalanokat ellátó háziorvosi praxis formájában. Nyíregyházán, az egészségügyi alapellátás működésének biztosítása érdekében, a következő egészségügyi szolgáltatásokat szervezi meg az önkormányzat:

- Házi felnőttorvosi, házi gyermekorvosi ellátás
- Házi felnőtt orvosi, házi gyermekorvosi ügyelet
- Felnőtt fogorvosi alapellátás
- Iskola fogászat
- Fogorvosi ügyelet
- Hajléktalanok egészségügyi ellátása
- Területi védőnői ellátás
- Iskolavédőnői ellátás
- Iskola egészségügyi ellátás
- Foglalkozás-egészségügyi alapellátás
- Otthoni szakápolás és hospice palliatív tevékenység

Házi felnőtt- és gyermekorvosi központi ügyelet

A napi munkarenden kívül bekövetkező sürgősségi esetekben az egészségügyi ellátás folyamatos igénybevételének lehetőségét biztosítja a felnőtt korú lakosság részére. A központi ügyelet nyíregyházán hétköznap naponta 18 és 08 óra között, hétvégén és munkaszüneti napon 24 órás folyamatos időben történik az ellátás. Ellátási terület: Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulás, valamint Apagy és Nyírtét Község közigazgatási területe, melyen közel 145 ezer ember ellátásáról gondoskodik.

Felnőtt nappali orvosi ügyelet

A nyíregyházi felnőtt háziorvosok több éves kérésére és az általuk felvetett igény kielégítésére, 2013. március 1-jétől, az önkormányzat anyagi támogatásával, megkezdte működését a felnőtt nappali orvosi ügyeletet. Nyíregyháza Szent István u. 70. szám alatt a Központi Ügyelet épületében a város felnőtt lakói számára így folyamatosan, a nap 24 órájában az egészségügyi ügyeleti ellátás biztosított.

2014. március 1-jétől, továbbfejlesztve az alapellátás háziorvosi szintű sürgősségi ellátását, a nappali ügyelet kiterjesztéséről döntött az Nyíregyháza Város Önkormányzata, amellyel a Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulás, valamint Apagy és Nyírtét Község közigazgatási területén is elérhető munkanap nappal az ügyeleti ellátás, ezzel közel 125 ezer felnőtt lakos háziorvosi szintű sürgősségi ellátását segítve.

Ez az egészségügyi szolgáltatás nem kötelező eleme az alapellátásnak, ez egy olyan pluszszolgáltatás, amely az országban kevés helyen működik, kevés helyen elérhető. Az Ügyeletre több olyan páciens is érkezik, akik nem magyar állampolgárok, illetve bővül az ellátottak száma az átutazókkal, turistákkal és szorgalmi időben a kollégista diákokkal.

A lakosság részéről pozitív a nappali ügyelet megítélése, hiszen kulturált körülmények között magas szakmai színvonalon és rövid várakozási idő alatt kapnak sürgősségi orvosi ellátást.

Fogorvosi alapellátási ügyelet

Az érintett fogorvosi körzetek lakosságának meghatározott időben alapellátási szintű sürgősségi ellátás. A betegek száma évről évre növekedik, az ügyeleti szolgáltatást a környező városokból és településekről is nagy megelégedéssel veszik igénybe, mivel ez a fajta ügyeleti ellátás a megyében is kevés helyen elérhető. A tevékenység jogszabályok adta finanszírozás a tényleges költségek körülbelül egy harmadát fedezi, a hiányzó összeget Önkormányzati támogatásból kerül kiegészítésre.

Az elmúlt években több, nagyobb összegű szakmai eszköz vásárlásával lett fejlesztve az orvosi ügyelet: 2 db. Dacia Duster ügyeleti személygépkocsi, orvostechikai eszközök: EKG készülék /EDAN SE-601, CRP vizsgáló készülék, alternatív légút biztosításra alkalmas eszközök, vérnyomásmérők, defibrillátorok; irodatechnikai eszközök, számítógépek.

Hajléktalanok orvosi ellátása

Háziorvosi szintű gyógyító- megelőző ellátást biztosít a hajléktalanok részére. Közegészségügyi szempontból is fontos szerepet tölt be a hajléktalanokat ellátó háziorvosi praxis. A járó betegeken kívül gyógyító- megelőző tevékenységet folytat a hajléktalanok ismert szálláshelyein, de sokszor a beteg feltalálási helyén is megkeresik az ellátandó személyt. Az ellátások száma évről évre növekszik: 2012-es évben összesen 2050 főt, míg 2013-as évben összesen 2360 főt láttak el. A fertőzések megelőzése miatt, a hajléktalanoknál félévente kéri a tüdőszűrő elvégzését. 50 év feletti és krónikus betegségben szenvedők esetében - lehetőségekhez mérten - biztosítják az influenza elleni védőoltásokat, vagy egyéb beszerezhető és szükséges oltásokat. Aktív az együttműködés az MKH Bőr szakrendelőjével, mivel sok a bőrgyógyászati és parazitás megbetegedések előfordulása, mivel alacsony a higiénés elvárások a hajléktalanoknál, magukkal szemben.

Területi védőnői szolgálat

Körzetbeosztás szerint gondoskodik a nővédelemmel, a várandós anyák gondozásával, a gyermekágyas időszakban a tanácsadással, a 0-6 éves korú gyermekek gondozásával, az óvodások ellátásával, az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermek gondozásával, a családgondozással, valamint az egyén és a közösség egészségfejlesztésével, egészségvédelmével kapcsolatos feladatok ellátásáról. Ellátják az egyén és a közösség egészségfejlesztés kompetenciájukba tartozó területeit, gondoskodnak egészségvédelmével kapcsolatos feladatok ellátásáról. Az ellátandó körzetek szociális összetétele között jelentős különbségek mutatkoznak. A területi védőnők a házi gyermekorvossal együttműködve a védőnői tanácsadóban dolgoznak.

A várandós anyák gondozása a Stadion utcai bölcsőde egyik épületrészében kialakított terhes tanácsadóban történik. A védőnői ellátás finanszírozását, valamint a dologi kiadások fedezését az OEP által folyósított összegben felül az Önkormányzat egészségügyi céltartalékból egészíti ki.

A családlátogatás és a tanácsadás mellett minden védőnő ellát iskola-egészségügyi feladatot az óvodában, meghatározott időnként tisztasági vizsgálatot végez. Emellett egészségnevelő előadást tart a gyermekeknek különböző témában. (egészséges életmód, mozgás, sport szeretete) Ezen kívül a védőnők karitatív tevékenységet is végeznek. Rendezvényeken, családi napokon vérnyomásmérést, vércukormérést egészségügyi tanácsokat adnak. Családok felajánlása alapján gyermekruhát, pelenkát, játékot juttatnak el a rászoruló családoknak.

A városban 38 területi és 25 iskolai védőnő tevékenykedik. A védőnői munka eredményessége statisztikailag nehezen értékelhető, de az eredményes munkát támasztja alá, hogy a városban nőtt az anyatejes táplálás száma, országos szinten a legalacsonyabb a csecsemőhalandóság, ami a terhistanácsadás színvonalának is köszönhető.

A védőoltások beadása csaknem 100 %-os. Családlátogatások száma körzetenként havonta átlag 100 alkalom.

Az elmúlt években az alábbi jelentős fejlesztések valósultak és valósulnak meg a városi egészségügyi ellátás korszerűsítése érdekében:

- Az Önkormányzat által a Környezetvédelmi és Energetikai Operatív Program keretében elnyert, közel 500 millió forintos támogatással bíró, 9 városi intézményt érintő projekt elemeként a Szent István utcai 14. sz. alatt a városi rendelő teljes felújítása. A felújítás során a külső nyílászárók cseréje, külső hőszigetelés, fűtéskorszerűsítés, valamint villamos energia rendszer korszerűsítése valósulna meg a pályázati forrásból. Ennek a pályázatnak a megvalósulása kapcsán felújításra kerül: 2 házi gyermekorvosi rendelő, 5 fogorvosi rendelő, 1 foglalkozás-egészségügyi szakrendelő, 1 fogászati röntgen szakrendelő, 1 háziorvosi rendelő (nem Területi Ellátási Kötelezettséggel működő), 1 magán szemésorvosi rendelő, 1 otthoni szakápolás és hospice telephely, 2 védőnői szoba, 1 fogászati-fogszabályozó szakrendelő, 1 sportorvosi rendelő. Szintén uniós forrásból valósul meg a tervek szerint 9 önkormányzati tulajdonban álló háziorvosi rendelő felújítása mintegy 60 millió forint támogatásból az Észak-Alföldi Regionális Operatív Program keretében. Ezek a Vay Ádám krt. 5-7. szám alatti 3 orvosi rendelő, valamint az Ungvár stny. 35. és 37. szám alatti 6 rendelő.
- 2013. évben Önkormányzati forrásból megvalósult a Kert köz 4. szám alatti háziorvosi rendelő akadálymentesítése, a Vécsey köz 4. szám alatti fogorvosi rendelő akadálymentesítése és a működési engedélyhez szükséges átalakítása, valamint a Fazekas János tér 8. szám alatti rendelő együttes padlóburkolatának cseréje, javítása.
- A házi orvosi rendelők korszerűsítését, fejlesztését az Önkormányzat Egészségügyi Támogató Alap Program (ETAP) keretében vissza nem térítendő támogatással támogatja. Az ETAP célja: Nyíregyháza város területén területi ellátási kötelezettséggel működő háziorvosi (házi felnőtt-, gyermekorvosi, fogorvosi) praxisok korszerű és hatékony feltételrendszerének kialakítása és a minőségi ellátás biztosítása, javítása. Támogatható tevékenységek köre:
 - a működő alapellátást szolgáló orvosi rendelők, infrastruktúrafejlesztése akadálymentesítéssel (saját tulajdonú, illetve önkormányzattól bérelt ingatlan esetén);
 - a területi ellátási kötelezettséggel rendelkező háziorvosi rendelőknek, fogorvosi rendelőknek helyt adó helyiségek felújítása, a jogszabályi és a szakmai minimum feltételeknek megfelelően, és az akadálymentesítés szempontjainak figyelembevételével (saját tulajdonú, illetve önkormányzattól bérelt ingatlan esetén);
 - a 60/2003 (X. 20.) ESzCsM rendeletben foglalt minimumfeltételeknek megfelelő orvos technikai műszer, gép, eszköz, berendezések beszerzése;
 - az OEP szerződésben engedélyezett tevékenységek végzéséhez szükséges minőségi definitív ellátás biztosításához elengedhetetlen műszer, gép, eszköz beszerzése, kivéve képződiagnosztika (pl. ultrahang);

- az alapellátásban használható sürgősségi ellátás eszközeinek (pl. sürgősségi táska, defibrillátor) beszerzése abban az esetben, ha az orvosi rendelő kompetens alkalmazottja, vagy funkcionális privatizációban működtetett egészségügyi szolgáltató munkavállalója vállalja legalább 5 éven keresztül, évente a sürgősségi ellátás vizsgával egybekötött továbbképzést;
- olyan mobil eszközök beszerzése, amely szükséges a szolgáltatás ellátásához (pl.: laptop, hordozható defibrillátor, esetleg hordozható EKG);
- egészségügyi alapellátáshoz szükséges, telekommunikációt segítő IT fejlesztés: hardver és szoftver beszerzése;
- egyéb kapcsolódó eszközök, berendezés, bútorzat, amelyek a váróterem és rendelő komfortosítását szolgálják, továbbá a levegő fertőtlenítésére (elpusztítja a mikroorganizmusokat) alkalmas légtisztító berendezések beszerzése;

azzal a feltétellel, hogy az az egészségügyi alapellátást szolgálja.

- Nyíregyháza város és a megye kórházi ellátásának jelentős hányadát a Jósa András Oktató kórház végzi. A városban a járóbeteg szakellátásban megjelent esetek száma 1 846 732 db volt 2012-ben. Az elmúlt évben 1 720 db kórházi ágy működött a városban. A kórházakban ténylegesen teljesített ápolási napok száma növekedett a vizsgált időszakban. 2011-ben 515 689 nap volt, amely a kórházakban teljesíthető ápolási napok számának csupán 77%-a. Nyíregyházán van a megyében működő összes kórházi ágy 47%-a, amely jelzi Nyíregyháza meghatározó szerepét a megyei egészségügyi ellátásban. A városban látják el a megye betegeinek 54%-át.

A Nyíregyházi Jósa András Kórház korszerűsítésére indult el a „Jósa András Tömbkórház projekt”, melynek költségigénye 12 385 077 826 Ft. A beruházás jelentős fejlesztéseket irányoz elő a kórház területén. A projekt célja a legmagasabb technikai színvonalú, progresszív betegellátásokhoz való hozzáférés megteremtése a lakosság egésze számára a betegközpontúság szem előtt tartásával. A jelenleg több telephelyen, különböző pavilonokban működő kórház épületeinek tömbösítése céljából épületbővítés, valamint a kórház szakmai programjához illeszkedő korszerű gép-műszerek beszerzése.

Továbbá egy több, mint 688 millió forintos beruházás indult el, melynek célja egy Sürgősségi Központ létrehozása a Jósa András Kórház területén. A fejlesztések hatására gyökeres változások és a szolgáltatási színvonal minőségi emelkedése várható a városi és megyei kórházi ellátásban (Forrás: Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság).

1.8.1.3 Szociális ellátás

Szociális és gyermekjóléti ellátások, szolgáltatások

Nyíregyháza Megyei Jogú Városban jól kiépült a szociális és gyermekjóléti ellátások rendszere. Az ellátások, szolgáltatások biztosítása egyrészt jogszabályi kötelezettség, másrészt a helyi társadalmi, gazdasági jellemzők alapján önként vállalt feladatként biztosítottak.

A pontos helyzetképhez elengedhetetlen a statisztikai adatok ismerete, amelyek részben a Központi Statisztikai Hivatal felméréseiből származnak, részben önkormányzati, intézményi adatgyűjtésből származnak. Ezen túlmenően az Önkormányzat a Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar Alkalmazott Társadalomtudományi Tanszékével közösen 2008-ban elindított egy városi kutatássorozatot, melynek célja a városlakók életminőségének folyamatos figyelemmel kísérése, a változások elemzése és bemutatása. A kutatási program nemzetközi és hazai mintákon alapul, mely az ún. háztartáspanel módszertanát követi. Ennek lényege, hogy elsődlegesen a városi háztartásokról gyűjt információkat, másodsorban a háztartástagok meghatározott jellemzőiről. Sajátossága, hogy azonos lakossági mintán, azonos kérdőívvel próbálja feltárni a változásokat, úgy, hogy a kérdezők ugyanazokat a háztartásokat keresik fel meghatározott időközönként. Az első felmérés 2008-ban zajlott, amelyet 2010 első felében, illetve 2012-ben követett a második és harmadik adatfelvétel.

Szociálpolitikai célkitűzéseit, a szükséges ellátásokat, szolgáltatásokat a helyi viszonyok ismeretében alakítja az Önkormányzat. A legfontosabb mutatók, amelyeket figyelembe kell venni: demográfiai jellemzők (pl.: korstruktúra, család szerkezete), foglalkoztatottság, munkanélküliség helyzete, sérülékeny társadalmi csoportok helyzete (pl. fogyatékkal élők, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegségben szenvedők). A célkitűzések megjelennek elméleti, koncepcionális szinten illetve a megvalósítás során, gyakorlati szinten is. Koncepcionális szinten meg kell említeni a Szolgáltatástervezési Koncepciót⁷, az Idősügyi Programot⁸, a Helyi Esélyegyenlőségi Programot⁹.

A szolgáltatások rendszere

Nyíregyháza, mint megyei jogú város saját területén köteles az alapszolgáltatási feladatokat, éjjeli menedékhelyet, hajléktalan személyek átmeneti szállását, idősek otthonát, valamint – amennyiben a lakossági szükségletek indokolják – hajléktalanok otthonát és hajléktalan személyek rehabilitációs intézményét megszervezni és fenntartani. A gyermekjóléti szolgáltatások tekintetében az települési önkormányzat kötelezettsége a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátása, és a gyermekek átmeneti gondozása feladatokra terjed ki.

Az Önkormányzat ellátási kötelezettségének

- intézményt fenntartó önkormányzati társulásban¹⁰ történő részvétellel (Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ),
- valamint szolgáltatót, intézményt működtető fenntartóval létrejött ellátási szerződés megkötésével (Magyarországi Evangélikus Egyház, Nyíregyháza-Városi Református Egyházközség, Human-Net Alapítvány, Periféria Egyesület, Kék Nefelejcs Alapítvány, Mozgáskorlátozottak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete, ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete)

tesz eleget.

⁷ 1993. évi III. törvény 92. § (3) bekezdése alapján a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít. Amennyiben a települések egyes szociális feladataikat társulás keretében látják el, e szolgáltatások tekintetében a szolgáltatástervezési koncepciót a társulás készíti el. A szolgáltatástervezési koncepció tartalmát az önkormányzat, illetve a társulás két évente felülvizsgálja és aktualizálja.

⁸ Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 259/2012. (X.18.) számú határozatával fogadta el.

⁹ Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján kötelező elkészíteni a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, amelyet Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 159/2013. (VI.28.) számú határozatával fogadott el.

¹⁰ Társulás neve: Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulás (NYITÖT)

Társulásban fenntartott intézmények szolgáltatásai

A szociális szolgáltatások jelentős részét a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ biztosítja. Az intézmény alapszolgáltatásként

- szociális étkeztetést,
- házi segítségnyújtást,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtást,
- pszichiátriai betegek részére nyújtott közösségi alapellátást,
- támogató szolgáltatást,
- nappali ellátást (idősek klubja),
- fogyatékos személyek nappali ellátását,
- pszichiátriai betegek nappali ellátását,
- szociális foglalkoztatást nyújt.

Szakosított ellátásként a telephelyeken (Pacsirta u. 29-35., Rozsnyai u.8.) tartós bentlakásos elhelyezést nyújtó idősek otthonát működtet.

18. táblázat: Az intézményi telephelyek, kihasználtság mutatók, 2013

Ellátási forma	Feladatellátás helye	Engedélyezett férőhelyszám	Kihasználtság %
Idősek Otthona	Pacsirta u. 29-35.	43	99
	Rozsnyai u. 8/a.	20	98
Nappali ellátás:			
1. számú Idősek Klubja	Vécsey köz 2.	30	103
2. számú Idősek Klubja	Fő u. 3.	20	110
3. számú Idősek Klubja	Csaló köz 11-13.	41	112
6. számú Idősek Klubja	Vécsey köz 31.	25	109
7. számú Idősek Klubja	Dália u. 1.	20	112
9. számú Idősek Klubja	Család u. 11.	20	105
Nyírszőlősi Idősek Klubja	Kollégium u. 58.	25	126
Fogyatékos Személyek Nappali Intézménye	Tiszavasvári u. 41.	35	91
Pszichiátriai betegek nappali ellátása	Vécsey köz 31.	5	100
	Csaló köz 11-13.	8	175
Házi segítségnyújtás	Vécsey köz 2.	600	98
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Szent István u. 63.	135	100

Forrás: Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, Beszámoló a 2013. évi tevékenységről

A támogató szolgáltatást összesen 111 ügyfél vette igénybe 2013-ban, 2013. december 31-én 90 ellátott volt, ebből 13 fő volt az, aki csak a szállító szolgáltatást igényelte, illetve csak ezen szolgáltatás igénybevételére rendelkezett megállapodással, 77 fő volt az, aki mindkét szolgáltatástípus (szállítás-személyi segítség) igénybevételét kérelmezte. A pszichiátriai betegek közösségi ellátása során átlagosan 77 főt láttak el.

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ, mint integrált intézmény biztosítja a gyermekjóléti szolgáltatást, a gyermekek napközbeni ellátását és a gyermekek átmeneti elhelyezését. A gyermekjóléti szolgáltatás a város területén működő 3 gyermekjóléti központ keretében biztosított.

- Az Északi Gyermekjóléti Központ (Nyíregyháza, Tas u. 2.) a város közigazgatási területének északi részén (Bethlen Gábor és a Bocskai István utcától északra eső területen, valamint Nyírszőlős, Sóstógyógyfürdő, Sóstóhegy, Oros területén) és Nyírpazony területén látja el a tevékenységét.
- A Déli Gyermekjóléti Központ (Nyíregyháza Vécsey u. 15.) alatt fogadja közigazgatásilag a város déli területén élő klienseket. Ellátási területünk még a városhoz tartozó külterület egy része is (Kistelekiszőlő, Borbánya, Butykatelep, Császárszállás, Nyírjes, Nagyszállás, Rozsrétszőlő).
- A Huszár-telepi Gyermekjóléti Központ (Nyíregyháza, Huszár tér 5.) látja el a Huszártelep, Kertváros, Hímes, Felsősima, Alsó és Felsőbadur, Bokor tanyák, a Belváros, Ferenc krt., Vasvári Pál utca és a Tokaji út felé eső részeket.

A gyermekjóléti központok 2013. évben alapellátásban 1113, védelembé vétellel 413 gyermeket gondoztak, ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek száma 53 fő volt, utógondozás során 15 gyermeket és családját látták el.

A gyermekek napközbeni ellátása a város területén működő 9 bölcsődében biztosított, az elmúlt évek folyamatos fejlesztéseinek eredményeként összesen 716 férőhelyen. A bölcsődék kihasználtsága a gondozott gyermekekhez viszonyítottnan 67,87% (előző évi adat 66,29%), a beírt gyermekek arányához viszonyítottnan pedig 88,79% (az elmúlt évi adat 91,13%). A bölcsődék kihasználtsága egyfajta ciklikus változást mutat: az év kezdetétől (január) egészen szeptember hónapig általánosságban növekedés jellemzi a szolgáltatást igénybevevők számát, míg szeptemberben nagymértékű csökkenést mutat a kihasználtsági mutató, ezt követően pedig ismét egyre több gyermek jár a bölcsődékbe, a következő év szeptemberéig

A gyermekek átmeneti elhelyezése Nyíregyházán a családok átmeneti otthonában és a gyermekek átmeneti otthonában történhet. A Gyermekek Átmeneti Otthona (4432 Nyíregyháza, Kollégium u. 54.) 1999-től működik 16 férőhellyel, 2012. februártól a Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ szervezeti keretében. 1999 óta 430 gyermek tartózkodott rövidebb-hosszabb ideig az intézményben. Az elmúlt években átlagosan 13-14 gyermek gondozását látták el, amely 80-90%-os kihasználtságot eredményezett. 2013-ban 61 főt gondoztak.

A gyermekek és családok együttes elhelyezését biztosító Családok Átmeneti Otthona (4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 3.) 2002. május 1-jétől működik 40 férőhellyel. Az intézménybe kerülés főbb okai:

- a család megélhetési és lakhatással összefüggő problémái (krízis elhelyezés, hajléktalanná válás, elégtelen, egészségtelen lakhatási körülmények),
- a szülők egészségügyi problémái, szenvedélybetegség a családban,
- családi konfliktusok (szülők egymás közötti, szülők-gyermek közötti).

Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények korszerűsítése, fejlesztése évek óta szerepel az Önkormányzat tervei között. Ennek érdekében Gyermekek Átmeneti Otthona korszerűsítésére az Önkormányzat pályázott, a Családok Átmeneti Otthona fejlesztésére pedig a NYITÖT. A pályázatok támogatást nyertek, amelynek eredményeként korszerű, modern és az alkalmazotti igényeket is kielégítő kiszolgáló helyiségekkel bíró intézmények alakulnak ki, ahol a zavartalan munkavégzés feltételei válnak biztosítottá és a szakmai munka hatékonysága fokozható. A Családok Átmeneti Otthona pályázat tervezett összköltsége 99.948.936 Ft, a Gyermekek Átmeneti Otthona pályázat tervezett összköltsége 73.520.698 Ft. Jelenleg mindkét projekt megvalósítás alatt áll.

Ellátási szerződés keretében biztosított ellátások

A jogszabály adta lehetőség alapján az Önkormányzat ellátási szerződés alapján biztosít különböző szolgáltatásokat.

19. táblázat: Ellátási szerződés keretében biztosított ellátások Nyíregyházán

Feladat megnevezése	Intézmény/Fenntartó	Ellátási szerződés megkötésének ideje
családsegítés, tanyagondnoki szolgáltatás	Human-Net Alapítvány	2005.
utcai szociális munka, alternatív napközbeni ellátás	Periféria Egyesület	1997.
támogató szolgáltatás	ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete	2007.
nappali ellátás	Mozgáskorlátozottak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete	2007.
szenvedélybetegek átmeneti otthona	Reménység Szenvedélybetegek Átmeneti Otthona (fenntartó: Kék Nefelejcs Alapítvány)	2009. (Előtte Tiszalöki Református Egyházközséggel 2002-től)
étkeztetés (népkonyha), nappali ellátás hajléktalanok és szenvedélybetegek részére, átmeneti szállás, éjjeli menedékhely, hajléktalanok otthona	Oltalom Szeretetszolgálat (fenntartó: Magyarországi Evangélikus Egyház)	2002. (Előtte Nyíregyházi Evangélikus Egyházzal 1999-től)
„Kiléptető Ház” működtetése	Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete	2008.
étkeztetés, idősek otthona	Nyíregyháza-Városi Református Egyház	2011.

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város, Polgármesteri Hivatal

Együttműködés a város területén működő szociális és gyermekjóléti ellátásokat működtető nem állami és egyházi szervezetekkel

Az előző pontokban bemutatott szolgáltatókon, intézményeken túl számos nem állami és egyházi fenntartásban működő intézmény nyújt szolgáltatást. Az Önkormányzat célja, a város területén működő intézmények közötti együttműködések erősítése, a szakmai koordináció. Ennek érdekében pl.: pályázat keretében interaktív honlapot hoz létre az Önkormányzat, amely lehetővé teszi, hogy valamennyi szervezet regisztrálva a honlaphoz saját szervezetéről értékes információt, programokat, aktualitásokat, szakmai anyagokat, jogszabálytervezeteket, módosításokat, ötleteket felvehet, illetve közölhet.

Ezen kívül az Önkormányzat több szervezetet támogat pályázat megvalósításában együttműködő partnerként vagy konzorciumi partnerként.

1.8.1.4 Közművelődés, sport, szabadidő

Egy város imázsának meghatározó eleme a kulturális imázs. Nyíregyházán egy települési könyvtár található, a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár. A könyvtárakba beiratkozottak száma folyamatosan csökken, 2006-ban 15 328 fő volt a beiratkozottak száma, azonban 2011-re 17%-os visszaesés figyelhető meg. A könyvtári kölcsönzések száma mind országosan, mind pedig megyei szinten csökkent, azonban Nyíregyházán minimális növekedés figyelhető meg. A 2012-es évben a városi könyvtárba beiratkozott olvasók száma 9576 fő volt, egy beiratkozott olvasó átlagosan 21 könyvet kölcsönzött ki. A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár leltári állományának száma 417 088.

A kikapcsolódás másik formája a moziba járás, amely szintén jelzi egy vizsgált terület, település kulturális attitűdjét. Nyíregyházán a mozi termek száma az elmúlt években csökkent (2001-ben 11 db mozi terem volt, 2010-ben már csak 7 db). Ez a csökkenő tendencia megfigyelhető, mind országos, mind pedig megyei szinten. Az elmúlt tíz évben 30%-kal csökkent Nyíregyházán a mozi férőhelyek száma, országos szinten 38%-kal, míg megyei szinten közel 64%-kal. Mindezek ellenére a mozi előadások száma növekedett Nyíregyházán, valamint országos és megyei szinten is az utóbbi 10 évben. A látogatók száma Nyíregyházán 16%-kal esett vissza 2006 óta. 2010-ben 238 332 db mozi látogatást számoltak.

Nyíregyházán összesen hat muzeális intézmény van, ebből a leglátogatottabb múzeum a Jósa András Múzeum és a Sóstói Múzeumfalú. A múzeumi kiállításokat tekintve - összehasonlítva a többi megyei jogú várossal - Nyíregyháza az élmezőnybe tartozik. 2006-hoz képest több mint 20%-kal nőtt a kiállítások száma a városban, a növekedő tendencia megfigyelhető megyei viszonylatban is, ahol 42%-kal nőtt a múzeumi kiállítások száma, míg az országban is egy minimális 10%-os növekedés a jellemző. A Sóstói Falumúzeum Szabolcs-Szatmár-Bereg megye leglátogatottabb kulturális attrakciója a Máriapócsi kegytemplomot követően, éves látogatói létszáma meghaladja a 60 000 főt.

20. táblázat: Nyíregyháza muzeális intézményeinek látogatottsága 2009-2013

Év	Jósa András Múzeum	Sóstói Múzeumfalú	Kállay Gyűjtemény	Összesen
2009	23.538 fő (ebből 10.170 fő diák)	69.160 fő (ebből 26.206 fő diák)	528 fő (ebből 197 fő diák)	93.226 fő (ebből: 36.573 fő diák)
2010	24.209 fő (ebből diák: 11.948 fő)	59.144 fő (ebből diák: 25.209 fő)	A Kállay Gyűjtemény felújítás miatt zárva volt	83.353 fő (ebből diák: 37.157 fő)
2011	25.578 fő (ebből diák: 12.804 fő)	57.339 fő (ebből diák: 25.534 fő)	A Kállay Gyűjtemény felújítás miatt zárva volt	82.917 fő (ebből diák: 38.338 fő)
2012	25.995 fő (ebből diák: 13.082 fő)	58.640 fő (ebből diák: 18.669 fő)	2177 fő (ebből diák: 1076 fő)	86.812 fő (ebből diák: 32.827 fő)
2013	26.809 fő (ebből diák: 13.690 fő)	61.138 fő (ebből diák: 21.547 fő)	3030 fő (ebből diák: 1000 fő)	90.977 fő (ebből diák: 36.327 fő)

Forrás: Jósa András Múzeum

A Jósa András Múzeum adatszolgáltatásai szerint a nyíregyházi múzeumok látogatottsága a nemzeti ünnepeken és az ingyenes látogatói napokon, (pl. Múzeumok Éjszakája, Múzeumok Őszi Fesztiválja, Kulturális Örökség Napja) élénkül meg.

A múzeumok sikeres pályázatainknak köszönhetően - sok iskolával kötött együttműködési megállapodás eredményeként - diáklátogatók száma a legmagasabb. A diákok közül is elsősorban az általános iskolások jelennek meg a legnagyobb létszámban.

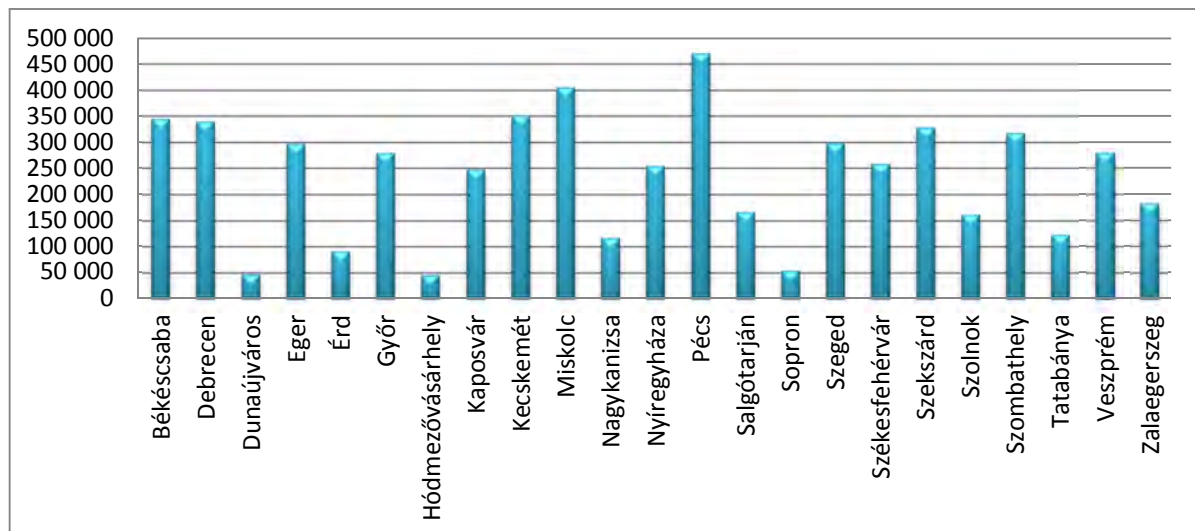
A felnőtt látogatók száma is folyamatosan növekszik. A családok elsősorban a rendezvényekre és a múzeumban megrendezett családi napokra látogatnak el szívesen.

10 db közművelődési intézmény található Nyíregyházán. A legnagyobb ilyen intézmény a Váci Mihály Városi Művelődési Központ. Az intézmény célja, hogy a város és a megye művészeti és kulturális életét bemutassa az országnak. A városban nőtt a rendszeres művelődési foglalkozások száma. A rendszeres művelődési formákban résztvevők száma Nyíregyházán 14 103 fő, ezzel a létszámmal negyedik a megyei jogú városok között.

A város legnagyobb, jelenleg zajló közművelődési beruházása „A KultúrSziget - AGÓRA Nyíregyháza” című projekt, amelynek költségigénye 2 046 546 570 Ft. A projekt keretében a Váci Mihály Kulturális Központ és környezete, a Kölyökvár, a Városi Galéria, a Pál Gyula kiállító terem és a Kodály Zoltán Általános Iskola újul meg.

Nyíregyháza jelentős rendezvényei: a Cantemus Kórusfesztivál, a Vidor Fesztivál, a Múzeumok Éjszakája, a Krúdy Napok, az Andventi Forgatag, Városházi Mikulás, a „Hello, Nyíregyháza”, a Szent Iván Éj, a Sóstófeszt Szárazon és Vízen, a Sóstóserfesz, a „Kóstolja meg...!” Hagyományok, Ízek, Nemzetek gasztronómiai rendezvény, a Magyar Népmese Napja, a Márton-napi Vigasságok, valamint a Hübner Strandröplabda Bajnokság.

17. ábra: Kulturális rendezvényeken résztvevők száma a megyei jogú városokban, 2011 (fő)

Forrás: TEIR

Művészeti szempontból meg kell említenünk a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színházat. A színház többször is elnyerte az évad legjobb vidéki színháza címet. A színházat 1955-ben teljesen felújították, minden irányba kibővítették. 1981 óta rendelkezik önálló színtársulattal. Nyíregyházán nagy hagyománya van a népzene és néptáncnak. A nagy múltú tánccsoportok közé tartoznak a nyíregyházi Igrice, Szabolcs és Nyírség táncegyüttesek. Országosan és nemzetközi tekintetben is kiemelkedik Nyíregyháza komoly zenei kínálata, amelynek két legismertebb képviselője a Cantemus Kórus és a Piccoli Archi Zenekar.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének Köznevelési, Kulturális és Sport Bizottsága a magas színvonalon működő művészeti együtteseket fenntartó, illetve kulturális tevékenységet ellátó helyi önszerveződő közösségek támogatása érdekében, a Közgyűlésnek a helyi önszerveződő közösségek pénzügyi támogatásának rendjéről szóló 24/2008. (IV.29.) számú rendelete alapján, az Önkormányzat Kulturális Alapjában rendelkezésre álló támogatási keret terhére pályázatot hirdet minden évben, vissza nem térítendő támogatás elnyerésére. A pályázat célja Nyíregyháza város együtteseinek és kulturális tevékenységet ellátó szervezeteinek városi programok, rendezvények megszervezéséhez, színvonalas lebonyolításához kapcsolódó költségek finanszírozása. A pályázaton nyíregyházi székhelyű és Nyíregyházán működő civil szervezetek vehetnek részt.

Nyíregyháza város sportélete fontos és meghatározó eleme a régióknak, a sport különböző területeit tekintve az ország egyik vidéki fellegvárának számít. A hivatásos versenyrendszerben résztvevő sportszervezetek száma alapján az ország legnépszerűbb sportága még mindig a labdarúgás. Nyíregyházát a Nyíregyháza Spartacus FC labdarúgócsapat képviseli az országos bajnokságon. Az utánpótlás nevelést a labdarúgással együtt összesen 7 sportágat (atlétika, kézilabda, kosárlabda, röplabda, úszás, kispályás labdarúgás) működtető Nyírsuli Nonprofit Kft. végzi.

Három jelentősebb sport intézmény található a városban: a Bujtosi Szabadidő Csarnok, a Tiszavasvári úti NYVSC-pálya, valamint a Nyíregyházi Városi Stadion. Új sportintézményként jelenik meg az Örökösöldi Sportcentrum. Az intézményi kereteken kívül több lehetőség is várja a sportolni vágyókat. Az extrém sportot kedvelők részére Közép-Kelet-Európa egyik legnagyobb és legtechnikásabb, nemzetközi versenyek rendezésére is alkalmas 800 négyzetméteres extrém sportpálya áll rendelkezésre. A város négy pontján megépült szabadtéri kondiparkok is igénybe vehetőek. Az Erdei Tornapálya, a Sóstói-erdő szívében, a játszótér mellett az erdei kondipark eszközein bemelegítő és nyújtó gyakorlatokat követően indulhatnak futni a sportot kedvelők. Az erdőn át vezet Sóstógyógyfürdőre a 2,5 kilométeres Kneipp-sétány.

A város legnépszerűbb tömegsport-eseménysorozata a „Mozdulj Nyíregyháza!”, melynek keretében gerinctorna, mediball, Nordic walking, önvédelem, jóga és zumba várja a mozogni vágyókat.

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Nyíregyháza Megyei Jogú Város 2013-2018-ra szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját 2013-ban fogadta el a város közgyűlése, melynek elfogadásával kinyilvánítja elkötelezettségét az alábbi célok megvalósítása iránt:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelménye,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elve,
- a diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedések megtétele.
- a köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának legfontosabb célja, a Nyíregyházán élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést és a társadalmi szolidaritást. Olyan település kíván lenni, amely kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára.

Cél, hogy az Önkormányzat tudatos intézkedéseinek hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetőségei javuljanak.

A város esélyegyenlőségi programja célcsoportonként fogalmaz meg intézkedéseket az alábbiak szerint:

- **Romák és/vagy mélyszegénységben élők**

1. Oktatáshoz való hozzáférés biztosítása.
2. Munkaerő-piaci esélyek növelése, munkalehetőségek teremtése.
3. Ifjúsági és szabadidős programok szervezése.
4. Közösségi terek és szolgáltató funkciók fejlesztése.
5. Hátránykompenzáló erőforrások fejlesztése.
6. A lakosság fokozatos integrálása a település más területeire.
7. Lakáskörülmények javítása.
8. Közbiztonság javítása.
9. Egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.

- **Gyermekek**

1. Meg kell teremteni a megbízható adatszolgáltatást és nyilvántartást a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozóan.
2. A halmozottan hátrányos helyzetű óvodás korú gyermekek óvodai nevelésbe történő bevonása
3. Az önkormányzati és a nem önkormányzati (egyházi, civil) fenntartású nevelési intézményekben a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számának aránya közötti különbség csökkentése.
4. Veszélyeztetett gyermekek számának csökkentése, veszélyeztetettségi tényezők kialakulásának megelőzése, hatásuk enyhítése.
5. Pályázati felhívások figyelése, az infrastrukturális fejlesztéseket támogató, valamint a programok, szolgáltatások biztosítását segítő pályázatok írása, benyújtása.

- **Idősek**

1. Szükséges az idősödő és idős emberek foglalkoztatási szintjének javítása.
2. E-learning, e-információ és az e-szolgáltatások továbbfejlesztése, elérésükhöz történő hozzáférés és hozzájárulás támogatása, célzott programok az idősek számára a digitális tudás fokozása érdekében.
3. Az idősödő, valamint az idős emberek bevonása az önkéntes munka világába.
4. Az egészségtudatos magatartás és az időskorra történő felkészülés támogatása.
5. Erősíteni kell az öngondoskodás szemléletét.
6. A szolgáltatások fejlesztése járuljon hozzá a rekreáció és a rehabilitáció lehetőségeihez, valamint a readaptációhoz.

- **Nők**

1. Munkaerő-piaci esélyek növelése, munkalehetőségek teremtése a nők számára
2. A nők biztonságérzetének fokozása, rájuk irányuló bűncselekményekkel szembeni védelmük növelése.
3. Megfelelő számú férőhely biztosítása a családok átmeneti otthonaiban és az anyaóvókban.

4. Adatok pontos, nemek szerinti bontásban való gyűjtése, azok dokumentálása. Teljes körű, vagy reprezentatív vizsgálat végzése a nők körében a képzési programokban való részvételükre, továbbá az alacsony iskolai végzettségűek elhelyezkedési lehetőségeire vonatkozóan.
5. A civil szervezetek, egyházak, alapítványok, vállalkozások közreműködésével családbarát
6. munkahelyek létrehozása. Közintézményekben a családbarát munkahelyek lehetőségeinek feltárása.

- **Fogyatékkal élők**

1. Adatok gyűjtése, nyilvántartások vezetése a társadalmi egyenlőtlenségeket érintő, azt befolyásoló foglalkoztatási, egészségügyi és szociális területeken.
2. A fogyatékosok lakásainak akadálymentes kialakítása.
3. Szociális foglalkoztatás, nyílt vagy védett munkahelyeken történő foglalkoztatás.
4. Pályázatok révén különböző programok szervezése, biztosítása.
5. Tudatformálás programok, média útján.
6. Együttműködések kialakítása és számának növelése a fogyatékkal élő személyekkel foglalkozó hazai és a nemzetközi szervezetek között. (Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2013-2018)

1.9 A település gazdasága

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

A gazdaság növekedése, a tőke letelepedési, megjelenési igénye, egy adott térség fejlettsége, fejlődése, versenyképessége nagymértékben függ az adott terület elérhetőségétől, az infrastruktúra állapotától. A vállalatok, befektetők telephelyválasztásában kiemelt szerepet játszanak a kommunikációs kapcsolatok, amelybe beletartoznak a közlekedési és távközlési kapcsolatok egyaránt. Nyíregyháza ebben a tekintetben kifejezetten jó közlekedés-földrajzi adottságokkal rendelkezik, ugyanis nemzetközi közlekedési folyosó érinti (V. páneurópai folyosó), közvetlen autópálya kapcsolata van, az ország egyik legjelentősebb vasúti csomópontja, illetve rendelkezik repülőtérrel. Részben ezek az adottságok alapozzák meg a város gazdasági szerepét.

Befektetési szempontból Nyíregyháza Kelet-Magyarország egyik kiemelkedő szigete, város tőkevonzó képessége kifejezetten erős. A város egy modern, nagy potenciállal rendelkező település, ahol a közelmúltban az országos átlagot is meghaladta az új, munkahelyteremtő és megtartó beruházások száma. A cégek a város jó adottságaira, az önkormányzat partnerségére, a fiatal, képzett munkaerőre és az itteni emberek szorgalmára, kitartására alapozva döntenek a nyíregyházi beruházások mellett. Nyíregyházán megtalálható az a kínálati tényező, amelyet a tőkebefektetések igényelnek (megfelelő mennyiségű, színvonalasan képzett munkaerő, üzleti infrastruktúra, életszínvonal). Egyértelműen Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye gazdasági centruma és a külföldi működő tőke egyik legfontosabb kelet-magyarországi célterülete, amelyet az ipari park szinte teljes beépítettsége is jelez. A város gazdasági életére a folyamatos fejlődés a jellemző. A jelenlévő dán, svéd, osztrák, francia, német cégek, a vegyes vállalatok és multinacionális vállalatok, valamint a jelentős számú magyar vállalkozás fontos szerepet tölt be a gazdasági életben.

Nyíregyháza számos iparág esetében (gumiipar, játékipar, műanyagipar, élelmiszeripar, logisztika, turizmus) országos és nemzetközi szinten is kiemelkedő szerepet tölt be. A város versenyelőnyei elsősorban ezeken a területeken koncentrálódnak.

A megyeszékhely három ország határánál elhelyezkedve dinamikusan fejlődő gazdasági és logisztikai központként szolgálhat a Kelet kapujaként. Fő húzóágazatai a műanyagipar, gépipar, vegyipar, papíripar, mikroelektronika, háztartástechnika, gumiiipar, autóipar, építőipar, a kívánt pozíciót erősítő kitörési pontjai a nemzetközi logisztikai, kereskedelmi és pénzügyi szolgáltatások, K+F igényű iparágak és a turizmus lehet a jövőben.

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.9.2.1 Meghatározó iparágak

Nyíregyháza a 1960-as évektől meghatározó szerepet tölt be Szabolcs-Szatmár-Bereg megye ipari termelésében, ezt megelőzően a megyeszékhely ipari termelésben elfoglalt pozíciója nem volt jelentős. Szintén az 1960-as években jöttek létre Nyíregyházán azok a nagy ipari beruházások, amelyek a mai napig formálják a város iparszerkezetét. Ezek közül kétségkívül kiemelkedő volt a Taurus Gumigyár átadása, amely az ország egyik legnagyobb gumigyára lett, ez teremtette meg Nyíregyháza gumiiiparának alapjait. A '60-as évek elején átadott Nyíregyházi Konzervgyár a '70-es évekre már az ország konzervtermelésének 10%-át adta, ezzel a konzerviparnak is megteremtődtek az alapjai a város gazdaságában. A '70-es évek iparfejlesztésének egyik legnagyobb beruházása az Erőmű építése volt. Jelentős iparfejlesztésnek számított továbbá a HAFE Nyíregyházi üzemének megnyitása 1971-ben.

Jelenleg Nyíregyházán több ipari ágazat is jelen van: gépipar, vegyipar, gumiiipar, élelmiszeripar, építőipar, autóipar, papíripar, játékipar, mikroelektronika, háztartástechnika. A város legjelentősebb vállalkozásai jelenleg a vegyipar (elsősorban műanyag-, játék- és gumiiipar), az élelmiszeripar, a logisztikai és kereskedelem területén működnek. A rendszerváltást követően elsősorban ezekben a termelőágazatokban indultak meg a külföldi tőkebefektetések. A Michelin Csoport 1996-ban vásárolta meg az akkori Taurus vállalatot budapesti és nyíregyházi telephellyel (MICHELIN Hungária Abroncsgyártó Kft.). Nyíregyháza ezzel megőrizte vezető pozícióját a gumiiiparban országos szinten, amelyet tovább erősített az a folyamat, hogy több gumiiipari vállalt települt a városba a rendszerváltás óta. A járműipart kiszolgáló gumi- és műanyagipar további jelentős képviselője Nyíregyházán a HÜBNER-csoport, az Eissmann Automotive Hungaria Autóipari Kft., MARSO Ipari Kereskedelmi Szolgáltató Kft., Vibracoustic Magyarország Légrugó Technológia Kft., a Contitech Magyarország Kft. és a PHOENIX Légrugó Technológia Gumiiipari Kft.

Nyíregyháza gazdasági szerkezetében kiemelt helyen lévő műanyagipar / játékipar egyik legjelentősebb képviselője a dán LEGO cégcsoport. A nyíregyházi gyár fontos hely a LEGO térképén, ebben az üzemben gyártják az összes DUPLO kockát, és itt működik a LEGO teljes fröccsöntő kapacitásának egyötöde. A mintegy 60 milliárd forintos új LEGO gyárat 2014-ben adták át. Az új üzemerület a korábbi gyár háromszorosa, a fröccsöntő kapacitás közel duplája. A beruházás eredményeként bővült a termékpaletta is, mivel a játékok csomagolását is itt végzik a DUPLO késztermékek gyártása mellett. Az új gyár 122 000 m² gyárterületen, 250 új munkavállalót foglalkoztat és évente 30 millió doboz játékot gyárt. A LEGO jelenlétével Nyíregyháza Magyarország egyik legnagyobb műanyagipari központjává vált.

Nyíregyháza élelmiszeriparát leginkább meghatározó ágazatok a konzervipar és a malomipar.

Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik legnagyobb logisztikai centruma (Záhony térsége mellett). A városban több olyan szolgáltatás kiépíthető, amelyet a Záhonyi Gazdasági Övezet nélkülöz, rendelkezésre állnak azok az oktatási, informatikai és feldolgozó kapacitások, amelyek a logisztikai iparhoz szükségesek. Nyíregyháza regionális logisztikai szolgáltató központnak minősül. Regionális logisztikai státusszal az a központ rendelkezik, ahol legalább 2 közlekedési ágazat kapcsolódási pontja kiépített. A területnagysága eléri a 10 ha-t, azonos településen belül legfeljebb 3 telephelyen.

A több telephelyes működés feltétele biztosított, rendelkezik Vámudvar I.-gyel, vagy biztosított a vámügynöki szolgáltatás. Fedett raktározási kapacitása legalább 5.000 m², a közforgalom számára nyitott, illetve nemzetközi forgalmat is kiszolgál. Biztosítja egyéb szolgáltatók betelepülésének lehetőségét.

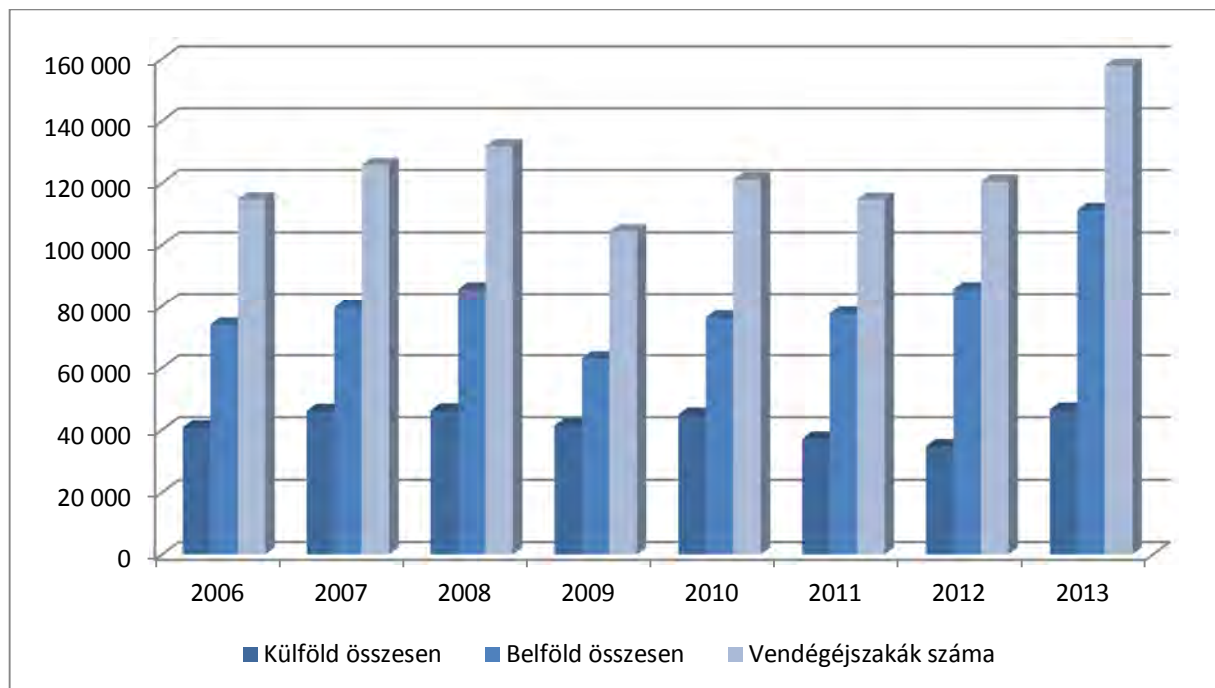
1.9.2.2 Turizmus

Nyíregyháza az elmúlt évtizedben rendkívül nagy erőfeszítéseket tett a turizmus fejlesztésére: a helyi gazdaságfejlesztés egyik fő irányvonalává vált a város iránti idegenforgalmi kereslet növelése. Ennek érdekében számos vonzerő- és szolgáltatásfejlesztés valósult meg a városban, bővültek és korszerűsödtek a turistákat fogadó szuprastruktúrák és infrastruktúrák, illetve a fejlődtek a turizmus szervezeti feltételei is.

2009-ben tíz éves mélypontra volt a vendégforgalom. 2010 óta a tendenciák megint pozitívak: 2012-ben 17 ezerrel több turista érkezett a városba mint 2009-ben, de még így sem érte el a gazdasági recesszió előtti évek értékét. Kiugró növekedés a 2013-as évben történt, ekkor a város vendégéjszaka forgalma már megközelítette a 160 ezer főt.

Nyíregyházán kifejezetten magas a külföldi vendégek aránya, jelenleg meghaladja a 30%-ot.

18. ábra: Vendégéjszakák számának alakulása 2000-2012 között Nyíregyházán

Forrás: KSH adatai alapján Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit Kft

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft. 2010-ben, 2012-ben vizsgálta a megye vonzerőinek látogatottságát. A legtöbb látogatót a Máriapócsi kegytemplom fogadja (évente 650 ezer zarándok). Ezt követően több nyíregyházi vonzerő következik. Nyíregyháza legnagyobb látogatottságú attrakciója a Nyíregyházi Állatpark. Jelentős a Parkfürdő látogatottsága, amely jelentősen megemelkedett az elmúlt időszak fejlesztéseit követően. Az Aquarius Élménypark látogatottsága évről-évre emelkedik, 2012-ben már megközelítette a 150 ezer főt. Szintén jelentős a Júlia Fürdő látogatottsága (több mint 100 ezer fő).

Nyíregyháza és egyben Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legnagyobb látogatottságú kulturális attrakciója a Sóstói Múzeumfalú 60-70 ezer látogatóval. Nyíregyháza többi meghatározó attrakciói közé tartozik a Tófürdő, a Jósza András Múzeum, a Tuzson János Botanikus Kert, a Fürdőház, a Kállay Gyűjtemény.

21. táblázat: Nyíregyháza vonzerői és látogatottsága

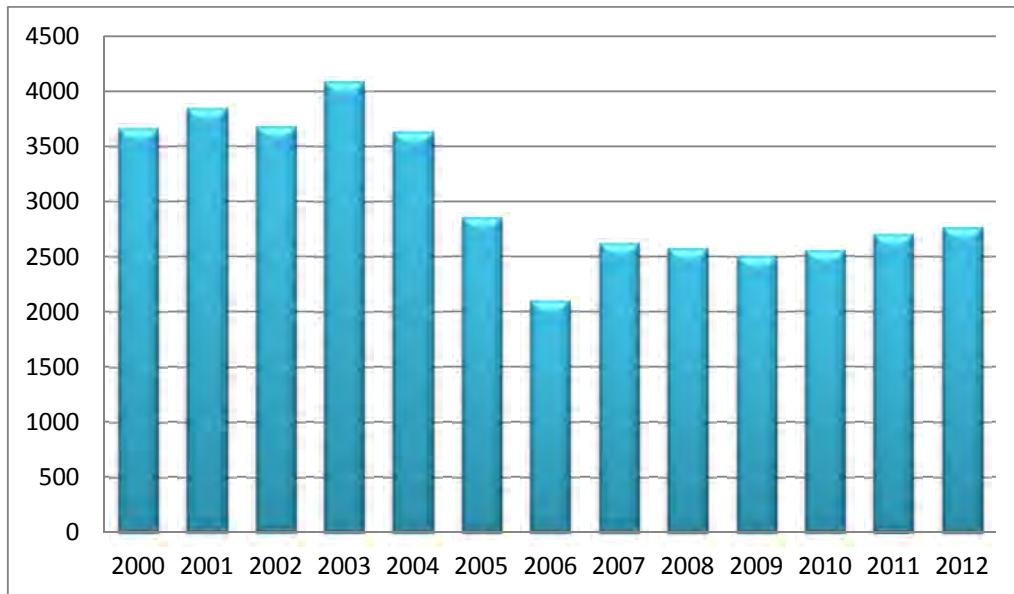
Attrakció	Látogatottság 2010	Látogatottság 2012	Adatforrás
Nyíregyházi Állatpark	510 000	380 000	Nyíregyházi Állatpark Nonprofit Kft
Fürdőhely (Parkfürdő, Aquarius Élményfürdő, Júlia Fürdő, Tófürdő)	387 230	451 723	Sóstó Gyógyfürdők Zrt.
Sóstói Múzeumfalú	70 000	59 800	Múzeumfalú
Jósza András Múzeum	25 000	23 500	Jósza András Múzeum
Tuzson János Botanikus Kert	13 000	15 000	Nyíregyházi Főiskola
Sóstó Gyógyfürdők, Fürdőház- Panzió	20 053	13 062	Sóstó Gyógyfürdők Zrt.
Nyírvíz Palota és Kállay Gyűjtemény	Nem üzemel	3 000	Kállay Gyűjtemény
Evangélikus templom	400	500	Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség
Görög katolikus templom	Nincs adat	100	Nyíregyházi Görög Katolikus Egyházközség
Kalandpark	Nincs adat	Válaszadást megtagadta	
Víztorony	Nincs adat	Nincs adat	Nyírségi TDM
Zsinagóga	Nincs adat	Nincs adat	
Római katolikus templom	Nincs adat	Nincs adat	Nyíregyházi Római Katolikus Egyházközség

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft. adatbázisa a vonzerők üzemeltetőinek adatközlése alapján

Nyíregyházán a tartózkodási idő kisebb megszakítással folyamatosan csökkent az elmúlt tíz év során: 1999-ben még 2,5 volt az egy vendégre jutó vendégéjszakák száma, 2003-ra lecsökkent 2,0-ra, 2003 és 2006 között növekedett az átlagos tartózkodási idő, majd ezt követően egészen 2011-ig csökkent. 2011 óta ismét növekedésnek indult. A tartózkodási idő csökkenése elsősorban a belföldi turisták körében érzékelhető, amely a megváltozó turisztaszokásokban keresendők, a turisták inkább többször mennek rövidebb belföldi utazásokra. A külföldi turisták körében az elmúlt években Nyíregyházán nőtt a tartózkodási idő.

Nyíregyházán 45 kereskedelmi szálláshely található (3 kemping, 9 közösségi szálláshely, 16 panzió, 14 szálloda, 2 üdülőház és 1 wellness szálloda), amelyek összesen 2705 szállás férőhelyet kínálnak. 2000 és 2011 között 27%-kal csökkent a férőhelyek száma.

19. ábra: Férőhelyek számának alakulása Nyíregyházán 2000-2012

Forrás: TEIR, TSTAR

Az elmúlt évek legnagyobb helyi jelentőségű szervezettefejlődését a Turisztikai Desztináció Menedzsment (TDM) rendszer kiépítése jelentette az egész országban, amelynek létrehozását még a 2005-ben született Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia tűzte ki célul. (Michalkó, 2012). A decentralizáció és az önszerveződés elvére épülő szervezeti rendszer kialakítása a hazai turisztikai versenyképesség növelésének egyik kulcsa, mivel az egyik fő probléma az egyértelmű kompetenciákkal és megfelelő finanszírozással rendelkező, szervezeti-irányítási struktúra hiánya. Jelenleg Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében nem működik térségi, kizárólag helyi TDM, amelyek közül az elsők egyike Nyíregyházán alakult.

A Nyírségi Turistavarázs TDM szervezetet 2010-ben hozta létre Nyíregyháza Város Önkormányzata, a Nyíregyházi Állatpark és a Sóstó Gyógyfürdők Zrt. 2011 júniusában nyitotta meg kapuit Nyíregyháza első, saját, önálló turisztikai irodája, fél évvel később „Az év TDM szervezete” elismerést az országban első alkalommal a Nyíregyházi TDM nyerte el. A TDM szervezet a város népszerűsítése mellett vendégtájékoztatás feltételeinek javítása érdekében több fejlesztést hajtott végre (turisztikai információs táblák elhelyezése, okos telefon alkalmazás kialakítása), 2012 júniusában ünnepélyes keretek között adta át a látogatók számára a Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit Kft. Sóstógyógyfürdőn a felújított víztornyot, mely így látogathatóvá vált az érdeklődők számára. A víztornyban működik június 15–szeptember 15. között a Nonprofit Kft. által üzemeltetett Tourinform Iroda (Forrás: www.nyiregyhaza.hu/azevfeltorekvotelepulse).

Az elmúlt évek egyik legnagyobb szakmai eredménye volt, hogy Sóstógyógyfürdőt 2013-ban – az országban 16.-ként – gyógyhellyé minősítették. A cím megszerzését segítette, hogy Sóstógyógyfürdőn a Parkfürdő, a Fürdőház és az Élmenyfürdő létesítménye 2012-ben megkapta a gyógyfürdő cím használatának jogát az Országos Tisztiorvosi Hivataltól. A minősítés megszerzése új perspektívákat nyitott Nyíregyháza turizmusfejlesztésében, ugyanis megteremtődtek a gyógyturizmus alapjai. A minősítés elnyerésén évek óta dolgozik a jelenlegi városvezetés. Mivel októbertől liberalizálták a határon átnyúló egészségügyi szolgáltatásokat az Európai Unióban, bizonyos kezeléseket esetében, ami az adott tagállamban nem áll rendelkezésre, de más tagországban létezik és még olcsóbban is igénybe vehető, a betegek jogában áll majd ezt a külföldi kezelést igénybe venni, ami után a saját TB-je kifizeti a gyógyító munkát.

A Fürdőház, a Parkfürdő és az Élményfürdő 2013 óta országos gyógyfürdő minősítéssel rendelkezik, a Júlia Fürdő pedig regionális gyógyfürdő címet kapott, ezzel minden nyíregyházi fürdő gyógyfürdő minősítést nyert el. (www.nyiregyhaza.hu/azevfeltorekvotelepulese)

Nyíregyháza volt a budapesti Utazás Kiállítás belföldi díszvendége 2013-ban, ugyanebben az évben Nyíregyháza adott otthont a IX. Országos TDM konferenciának. Szintén 2013-ban „Az év feltörekvő turisztikai települése” díjat érdemelte ki a szabolcsi megyeszékhely az ország leglátogatottabb szálláshelyeket tömörítő oldal versenyén (www.nyiregyhaza.hu/azevfeltorekvotelepulese).

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében az elmúlt években 5 kiemelt turisztikai projekt valósul(t) meg, ebből kettő Nyíregyházán: 2008-ban indult a Nyíregyházi Állatpark fejlesztése, majd 2012-ben a Sóstógyógyfürdő fenntartható komplex szolgáltatásfejlesztése és funkcióbővítése (utóbbi megvalósítása 2015-ben fog befejeződni). Az Állatpark fejlesztését követően Magyarországon és a közép-európai térségben is egyedülálló létesítmény nyitotta meg kapuit (4000 négyzetméteren 3 szintes épületben Zöld Piramis épült Ócenáriummal és Esőerdőházzal), amely jelentősen hozzájárul az Állatpark vonzerejének növekedéséhez. Az Állatpark fejlesztése további két ütemben folytatódik 2013-2014 folyamán. 2013-ban lerakták a Nyíregyházi Állatpark legújabb fejlesztésének, a Viktória-háznak az alapkövét, a fejlesztés több mint 600 millió forintból valósul meg. 2014-ben pedig Sóstó kiemelt projekt keretében kezdetét veszi az Andok világát bemutató épület kialakítása. A város legnagyobb volumenű turisztikai fejlesztése a „Fenntartható, komplex szolgáltatásfejlesztés és funkcióbővítés Sóstógyógyfürdőn” címet viselő, 2,1 milliárdos projekt, melynek keretében megújul a Sóstó egésze. A kiemelt turisztikai projekt célja az, hogy a Nyíregyháza Sóstógyógyfürdő területén korábban megvalósult turisztikai elemeket egybekapcsolja, egységes és szezontól független kínálati elemet hozzon létre. A fejlesztés ezen cél elérésében önmagában is áttörést hozhat, térben kiterjesztheti a pihenő-rekreációs gyalogosan használható közterületeket. A fejlesztés hatására Sóstó olyan egységes turisztikai desztinációként jelenhet meg a hazai és nemzetközi piacon, amely versenyképes, innovatív, vonzó úti célként (eltérő célcsoportok számára is) hosszabb időtartamra szóló, tartalmas utazást nyújtó helyszín lehet. A fejlesztés tartalmi elemei a következők: Sport- és rendezvényhelyszín kialakítása; Pálinka Főváros létrehozása; Múzeumfalú infrastruktúrájának javítása; Egyedi gyógyászati profil kialakítása; Állatpark-Andok világa; Sóstó központi park kialakítása, tó körüli sétány, ill. Sóstó revitalizáció sétány a Parkfürdő mellett; Turisztikai kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése.

Az elmúlt évek turisztikai fejlesztései közül kiemelkedik a Sóstó-Gyógyfürdők Zrt. által megvalósított fejlesztések. 2011-ben fejeződött be a Parkfürdő rekonstrukciója, mintegy 1,2 milliárd forintból (ez volt az elmúlt évek legnagyobb fürdőfejlesztése a városban). A fürdőfejlesztések során 2012-ben tízmillió forintból fejlesztették az Aquarius Élményfürdőt és 48 millióból a Júlia Fürdőt. 2013-ban tizennyolc szobával, új wellness- és gyógyászati részleggel bővítették a Fürdőházat. Sóstó egyik legpatinásabb épületében három csillag pluszos szállodát alakítottak ki és korszerűsödtek a gyógyvízre épülő szolgáltatások is. A rekonstrukcióra 140 millió forintot költött a Sóstó-Gyógyfürdők Zrt. az Észak-alföldi Regionális Operatív Program támogatásával.

Számos kisléptékű turisztikai vonzerőfejlesztést, illetve szolgáltatásfejlesztést, valamint szálláshelyfejlesztést valósított meg a KKV szektor is Nyíregyházán. A Hotel Pagony, a Tölgyes Panzió, a Hotel Barbizon, az Aventinus Hotel és a Fürdőház Panzió esetében valósultak meg jelentősebb szálláshelyfejlesztések, amelyek szálláskapacitás bővülést is eredményeztek.

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Magyarország 23 megyei jogú városa közül a KSH 2010-es adatai alapján Nyíregyházán volt a legtöbb az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozás (203,3 db), ez alapján megállapítható, hogy országos szinten kiemelkedő a vállalkozói sűrűség Nyíregyházán.

22. táblázat Ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma; 2010

Település	Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra
Nyíregyháza	203,3
Eger	197,6
Szekszárd	192,9
Székesfehérvár	180,9
Győr	176,2
Békéscsaba	174,5
Zalaegerszeg	173,4
Debrecen	172,3
Szombathely	172,0
Kaposvár	171,5
Kecskemét	170,6
Pécs	170,1
Veszprém	164,3
Szeged	163,1
Nagykanizsa	162,7
Szolnok	158,1
Sopron	153,0
Érd	150,1
Hódmezővásárhely	145,3
Miskolc	136,2
Tatabánya	133,1
Dunaújváros	129,6
Salgótarján	123,7

Forrás: TEIR, KSH

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében több mint 28 ezer vállalkozás működik, ennek 40%-a Nyíregyházán koncentrálódik. A megyében és a megyei jogú városban egyaránt csökkenő tendenciát mutat a működő vállalkozások száma 2000 és 2010 között. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye esetében ez a csökkenés 18%-os, míg Nyíregyháza esetében 16%-kal csökkent a működő vállalkozások száma a vizsgált periódus alatt. A regisztrált és működő vállalkozások számának alakulásában a regisztrált vállalkozások folyamatos növekedése és 2004-től kezdve a működő vállalkozások csökkenése figyelhető meg Nyíregyházán. A regisztrált vállalkozások száma 2000 óta 43%-kal növekedett.

A vállalkozói szerkezettel kapcsolatban elmondható, hogy az 1-9 főt foglalkoztató vállalkozások száma a legmagasabb, ebbe a kategóriába tartoznak a mikrovállalkozások, ők teszik ki a vállalkozások közel 70%-át. A 0 és ismeretlen főt foglalkoztató vállalkozások aránya 27,6%. A 10 és 50 fő közötti foglalkoztatott létszámmal rendelkező kisvállalkozói réteg aránya 1,9%, 465 vállalkozás sorolható ide. 65 vállalkozás tekinthető középvállalkozásnak, vagyis azok a gazdasági társaságok, ahol a foglalkoztatottak száma 50-249 fő között van. A 250 főt vagy annál többet foglalkoztató cégek már a nagyvállalkozói kategóriába esnek, Nyíregyházán 10 ilyen vállalkozás található. Összehasonlítva a többi megyei jogú várossal, Nyíregyháza esetében megállapítható, hogy kifejezetten magas az 1-9 főt foglalkoztató mikrovállalkozói réteg.

23. táblázat: Vállalkozások megoszlása foglalkoztatottak száma alapján a megyei jogú városokban, 2012

Település	0 és ismeretlen fős	1-9 fős	10-19 fős	20-49 fős	50-249 fős	250-499 fős	500 fölötti fős	Összesen
	regisztrált vállalkozások száma							
Békéscsaba	2699	8081	130	67	25	1	2	11 005
Debrecen	9374	26019	488	267	102	16	6	36 272
Dunaújváros	1793	3783	113	33	19	5	3	5 749
Eger	3327	7284	166	71	32	4	4	10 888
Érd	3658	6342	138	41	24	1	0	10 204
Győr	6542	15295	345	157	94	10	11	22 454
Hódmezővásárhely	1341	5305	87	50	28	3	1	6 815
Kaposvár	3581	7732	139	58	21	4	4	11 539
Kecskemét	5597	13395	316	137	68	7	8	19 528
Miskolc	6632	14881	301	136	57	10	7	22 024
Nagykanizsa	2019	5599	104	46	21	2	6	7 797
Nyíregyháza	6709	17000	298	167	65	6	4	24 249
Pécs	8135	17035	318	165	58	7	4	25 722
Salgótarján	1129	3059	50	22	14	2	3	4 279
Sopron	2141	6366	155	44	34	3	4	8 747
Szeged	6453	20067	386	192	72	13	6	27 189
Székesfehérvár	5897	11246	281	125	67	13	12	17 641
Szekszárd	1643	4569	86	43	17	3	1	6 362
Szolnok	3358	7819	148	83	33	6	3	11 450
Szombathely	4131	8829	170	87	42	5	6	13 270
Tatabánya	2462	6053	185	93	39	3	8	8 843
Veszprém	3155	6931	156	61	27	5	6	10 341
Zalaegerszeg	3227	6953	150	85	37	5	4	10 461

Forrás: TEIR, T-STAR

Nyíregyháza gazdasági szerkezetének elemzéséhez alkalmas támpontot ad az egyes nemzetgazdasági ágak értékelése, amelyhez két statisztikai mutató áll rendelkezésre. Egyrészt a területi statisztika rendszere minden évben publikálja az adott nemzetgazdasági ágban regisztrált vállalkozások számát, másrészt minden népszámlálás alkalmával publikálják az egyes nemzetgazdasági ágakban foglalkoztatottak számát települési szinten is. Megállapítható, hogy Nyíregyházán a legtöbb vállalkozás a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágban koncentrálódik, azonban ennek a nemzetgazdasági ágban a foglalkoztatáshoz történő hozzájárulása ennél jóval kisebb mértékű. A feldolgozóiparban működő vállalkozások ezzel szemben kimagasló foglalkoztatási szerepet játszanak, a foglalkoztatási részesedése hétszer nagyobb, mint amennyi vállalkozást koncentrálnak az ágazat. Szintén jelentős a kereskedelem, gépjármű javítás nemzetgazdasági ágban regisztrált vállalkozások száma, illetve jelentős az ágazat foglalkoztatási szerepe is. A tercier szektorban kiemelkedik a szállítás, raktározás ágazat munkaerő-piaci funkciója. A közszolgáltatásokat is tömörítő ágazatok közül a legnagyobb foglalkoztató a közigazgatás, védelem, társadalombiztosítás nemzetgazdasági ág, a szektorban dolgozók száma meghaladja a 6600 főt, de igen jelentős a humán, egészségügyi és szociális szektor foglalkoztatási szerepe, csakúgy, mint az oktatási ágazaté. Jelentős az ingatlanügyletek nemzetgazdasági ág szerepe a vállalászási szerkezetben, azonban foglalkoztatási hatása mérsékelt, csakúgy, mint a szakmai, tudományos, műszaki ágazat esetében. Az alábbi táblázatban kerültek összesítésre Nyíregyháza nemzetgazdasági ágazatainak gazdasági és foglalkoztatási súlyát reprezentáló adatai.

24. táblázat: Nyíregyházán regisztrált vállalkozások és foglalkoztatottak nemzetgazdasági megoszlása

	Vállalkozások száma (2012)	Foglalkoztatottak száma (2011)
humán-egészségügyi, szociális ellátás	687	3 212
kereskedelem, gépjárműjavítás	3 394	2 985
közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	3	6 660
mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	6 230	920
művészet, szórakoztatás, szabadidő	444	468
penzügyi, biztosítási tevékenység	758	529
szakmai, tudományos, műszaki	2 582	169
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	670	555
szállítás, raktározás	571	1 794
adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	974	910
egyéb szolgáltatás	703	0
építőipar	1 274	986
információ, kommunikáció	516	353
ingatlanügyletek	2 976	742
oktatás	1 438	3 950
bányászat, kőfejtés	2	
feldolgozóipar	974	7 351
villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	13	435
vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyvezetésmentesítés	35	527
egyéb tevékenység	5	
Összes vállalkozás	24 249	32 546

Forrás: KSH Népszámlálás, T-STAR

Nyíregyháza vállalkozói szerkezetének elemzése során külön vizsgáltuk a legnagyobb vállalkozásokat. Ennek érdekében a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei TOP 100 kiadványban található információkra támaszkodtunk, amelyet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-alföldi Regionális Adó Főigazgatósága a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával közösen, az Inform Média Lapkiadó Kft. közreműködésével ad ki évek óta. A kiadványban szereplő TOP 100 körbe tartozó cégek meghatározása előre rögzített paraméter, az értékesítés nettó árbevételének nagysága szerint történik számítástechnikai úton, az adóhatósághoz benyújtott társasági adóbevallások alapulvételével. A TOP 100 lista kizárólag a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei székhelyű társas vállalkozások teljesítményét mutatja be. A megye 100 kiemelt vállalkozása közül a legtöbb, 48 db vállalkozás a Nyíregyházai kistérségben végezte tevékenységét, vagyis kiemelten magas a megye meghatározó jelentőségű vállalkozóinak koncentrációja a megyeszékhelyen és vonzaskörzetében. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 100 legnagyobb vállalatának értékesítésének több mint fele a Nyíregyházai kistérségben realizálódott. A TOP 100 vállalkozások által foglalkoztatottak több mint fele Nyíregyháza és vonzaskörzetéből kerül ki.

A megye kiemelt vállalkozásainak ágazati alapon történő vizsgálata alapján egyértelműen kimutatható, hogy mely ágazatokban emelkedik ki Nyíregyháza. A TOP 100 gazdálkodók listavezetője a legnagyobb árbevétellel rendelkező MICHELIN Hungária Abroncsgyártó Kft. volt 2012. évben, hasonlóan az előző évhez, ezzel Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legnagyobb vállalkozása a Kft, amely 73,4%-ban járult hozzá a térség vegyi-, gumiipar árbevételéhez. Ezt tovább fokozza, hogy ugyanebben az ágazatban érintett a TOP 100 rangsorában 7. helyen álló Eissmann Automotive Hungaria Autóipari Beltérirészegységgyártó Kft., a 9. helyen lévő MARSO Ipari Kereskedelmi Szolgáltató Kft., a 16. helyen szereplő Vibracoustic Magyarország Légrugó Technológia Kft. és a 22. helyen álló Hübner-H Gumi- és Műanyagipari Kft.

A LEGO Manufacturing Kft. a megye 11. legnagyobb árbevételű vállalkozása és az ötödik legnagyobb árbevételű vállalkozása Nyíregyházának, azonban a MICHELIN után a LEGO a második legnagyobb foglalkoztatója a városnak (sőt a jelenlegi beruházását követően jelentősen felzárkózik a MICHELIN mögé a foglalkoztatottak létszámát tekintve).

A szállítás, raktározás ágazatban működő, nyíregyházi logisztikai bázissal rendelkező RÉVÉSZ TRANS Nemzetközi Fuvarozó, Szállítmányozó és Szolgáltató Kft. ágazata bevételéhez 15,2%-ban járult hozzá. Szintén kimagasló vállalatok működnek a vegyi áru nagykereskedelemben Nyíregyházán, ide tartozik a NZRT-TRADE Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (TOP 100 negyedik hely), CARBON BLACK Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (TOP 100 12. hely)., AGROKER HOLDING Kereskedelmi Zrt. (TOP 100 17. hely). Markánsan kimutatható Nyíregyháza vezető pozíciója a gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelemben, ugyanis a megye legnagyobb vállalkozásai közül ebben az ágazatban működik a NYÍRSÉG-HASSO Sütőipari és Gabonaipari Kft., a "GOF HUNGARY" Gabona-, Olajos és Fehérje-Növények Termelését Koordináló Kft és a Universal Leaf Tobacco Magyarország Zrt. A vízkezelés, vízeóllátás vezető megyei vállalkozása a NYÍRSÉGVÍZ Nyíregyháza és Térsége Víz- és Csatornamű Zrt., amely az iparág árbevételének több mint egyötödét adta. A NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt. a mezőgazdasági ágazat vezető megyei vállalkozása, az ágazat árbevételének 6,2%-át adta. A szolgáltatás legnagyobb megyei vállalkozása a NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft., mely tevékenységével az iparág árbevételének 2,4%-ához járult hozzá.

25. táblázat: Nyíregyháza legnagyobb vállalkozásai

Rangsor	Vállalkozás neve	Címe	Szakágazat	Átlagos statisztikai létszám	Értékesítés nettó árbevétele mFt
1.	MICHELIN Hungária Abroncsgyártó Kft.	4400 Nyíregyháza, Bottyán J. u. 15.	Gumiabroncs, gumitömlő gyártása	1 645	185669,695
4.	NZRT-TRADE Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	4400 Nyíregyháza, Kórház utca 1.	Vegyi áru nagykereskedelme	33	23798,532
7.	Eissmann Automotive Hungaria Autóipari Beltérirészeség - gyártó Kft.	4400 Nyíregyháza, Derkovits u. 106-108.	Táskafélék, szíjzawat gyártása	471	15070,836
9.	MARSO Ipari Kereskedelmi Szolgáltató Kft.	4400 Nyíregyháza, Rozsrét	Gépjárműalkatrész-nagykereskedelem	224	14588,663
11.	LEGO Manufacturing Kft.	4400 Nyíregyháza, Debreceni út 342.	Játékgyártás	1 120	12896,817
12.	CARBON BLACK Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	4400 Nyíregyháza, Toldi utca 57	Vegyi áru nagykereskedelme	35	12531,237
16.	Vibracoustic Magyarország Légrugó Technológia Kft.	4400 Nyíregyháza, Derkovits utca 137	Egyéb gumitermék gyártása	245	11083,692
17.	AGROKER HOLDING Kereskedelmi Zrt.	4400 Nyíregyháza, Kinizsi Pál utca 2	Vegyi áru nagykereskedelme	91	10956,515
19.	NYÍRSÉG-HASSO Sütőipari és Gabonaipari Kft.	4400 Nyíregyháza, Mártírok tere 9.	Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme	82	9787,492
21.	SZURO-TRADE Termelő Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	4400 Nyíregyháza, Alsóbaduri u. 77.	Mezőgazdasági termék ügynöki nagykereskedelme	65	9284,802
22.	Hübner-H Gumi- és Műanyagipari Kft.	4400 Nyíregyháza, Tünde utca 11	Gumiabroncs, gumitömlő gyártása	419	8760,403
27.	PHOENIX Légrugó Technológia Gumiipari Kft.	4400 Nyíregyháza, Derkovits u. 137	Egyéb gumitermék gyártása	207	7827,366
29.	"GOF HUNGARY" Gabona-, Olajos és Fehérje-Növények Termelését Koordináló Kft.	4400 Nyíregyháza, Alsóbaduri utca 77 .	Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme	48	7449,284
32.	AKTUÁL BAU Építőipari és Kereskedelmi Kft.	4400 Nyíregyháza, Sóstói út 61	Lakó- és nem lakó épület építése	49	7213,774
35.	EKO Konzervipari Kft.	4400 Nyíregyháza, Vasgyár u. 9-13.	Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	217	6420,768
36.	Universal Leaf Tobacco Magyarország Zrt.	4400 Nyíregyháza, Dugonics utca 2	Dohánytermék gyártása	52	6259,016

Rangsor	Vállalkozás neve	Címe	Szakágazat	Átlagos statisztikai létszám	Értékesítés nettó árbevétele mFt
39.	FÉMSZERKEZET Építő és Szerelő Kft.	4405 Nyíregyháza, Lombkorona utca 16	Lakó- és nem lakó épület építése	203	6117,599
48.	NYÍRSÉGVÍZ Nyíregyháza és Térsége Vízes és Csatornamű Zrt.	4400 Nyíregyháza, Tó utca 5	Víztermelés, -kezelés, -ellátás	400	5308,482
49.	KELET-ÚT Építőipari, Beruházó és Szállítmányozó Kft.	4400 Nyíregyháza, Bujtos u. 14.	Lakó- és nem lakó épület építése	7	5061,204
50.	SZABOLCS VOLÁN Közlekedési Zrt.	4401 Nyíregyháza, Korányi Frigyes út 12	Városi, elővárosi, szárazföldi személyszállítás	891	5043,676
55.	NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.	4400 Nyíregyháza, Kótaji út 29	Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység	927	4481,186
57.	SEMATIC HUNGÁRIA Felvonógyártó és Kereskedelmi Kft.	4400 Nyíregyháza, Debreceni utca 236	Fémszerkezet gyártása	113	4360,73
59.	NYÍRTÁVHŐ Nyíregyházi Távhőszolgáltató Kft.	4400 Nyíregyháza, Népkert utca 12	Gőzellátás, légkondicionálás	128	4197,683
63.	Szabolcs-Coop Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt.	4400 Nyíregyháza, Búza tér 6.	Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem	238	3980,668
68.	Oplus Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	4400 Nyíregyháza, Lujza u. 6.	Gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem	47	3640,695
76.	IGEPA PAPER HUNGARY Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	4400 Nyíregyháza, Derkovits Gyula utca 117	Egyéb háztartási cikk nagykereskedelme m.n.s.	30	3097,128
77.	BILFINGER MCE Nyíregyháza Kft.	4400 Nyíregyháza, Tünde utca 10/A	Fémszerkezet gyártása	148	3073,449
87.	GRAND PHARMA Gyógyszer Kereskedelmi Kft.	4400 Nyíregyháza, Arany János utca 4/A.	Gyógyszer-kiskereskedelem		2814,99
91.	NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft.	4400 Nyíregyháza, Tüzér u. 2-4.	Ingatlankezelés	736	2727,994
92.	"YAQ-TÁP" Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	4400 Nyíregyháza, Tokaji u. 22.	Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme	31	2727,716
96.	VAGÉP Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt.	4400 Nyíregyháza, Lujza utca 9	Személygépjármű-, könnyűgépjármű-kereskedelem	74	2562,756

Forrás: A 100 legnagyobb Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei székhelyű vállalkozás, 2012

Külön vizsgálat tárgya volt a legnagyobb gazdasági célú fejlesztéseknek az összegyűjtése, amelyeket a vállalatok, vállalkozások Nyíregyháza területén valósítottak meg 2007-2013 között. A legnagyobb fejlesztéseket a város területén működő legnagyobb méretű nemzetközi vállalatok valósították meg. A táblázatban feltüntet beruházások Európai Unió források bevonásával, többségében a Gazdaságfejlesztési Operatív Program támogatásával valósultak meg. A beruházások legnagyobb hányada a gumiiparban, fémszerkezetgyártásban, a sütőiparban és a nyomda és csomagolóiparban realizálódott.

(A lenti táblázat nem tartalmazza – mivel nem EU-s támogatással valósult meg – a 2012-2014 között megvalósított LEGO gyár építését, melynek beruházási költsége meghaladta a 60 milliárd forintot.)

26. táblázat: A vállalatok által megvalósult legnagyobb gazdasági beruházások Nyíregyházán 2007-2013 között

Pályázó	Pályázat célja	Támogatási összeg (Ft)
MICHELIN Hungária Abroncsgyártó Kft.	CAP 5000 A Michelin nyíregyházi telephelyén lévő személyabroncs gyártás napi kapacitásának felfuttatása 5600 darabra	991 705 740
Dunapack Papír- és Csomagolóanyag Korlátolt Felelősségű Társaság	Hullámpapír feldolgozó technológia innovatív fejlesztése a Dunapack Kft-nél	851 410 410
Hübner-H Gumi- és Műanyagipari Kft.	Munkahelyteremtéssel kombinált komplex technológia- és infrastruktúrafejlesztés a Hübner-H Gumi- és Műanyagipari Kft-nél.	799 337 954
KRIBA-Hungary Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Gumihulladék felhasználásának kutatása, monolit szintakaró szegmensek előállítási és beépítési technológiájának innovatív kutatás-fejlesztése elsősorban kerékpárutak kialakítása céljából	494 830 000
SEMATIC HUNGÁRIA Felvonógyártó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	A Sematic Hungária Kft. komplex technológiafejlesztése	432 547 909
Contitech Magyarország Korlátolt Felelősségű Társaság	A PHOENIX Légrugó Technológia Kft. komplex technológiafejlesztése	391 412 312
Bóbita-Trading Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Hulladékfeldolgozáshoz kapcsolódó polietilén, poliolefin és további kutatások, valamint innovatív műanyag alapú raklap előállítási technológia kidolgozása	349 442 625,00
Szabolcsi Halászati Kft	A tógazdasági pontytakarmányozás komplex megújítása takarmánykeverékek alkalmazásával	183 104 650
MAGISZ Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Új hegesztés nélküli rögzítési technológia fejlesztése a gépjárműiparban	182 854 206
FÉMSZERKEZET Építő és Szerelő Kft.	A Fémszerkezet Kft. komplex technológiai fejlesztése	125 595 825
COLOR PACK Nyomdaipari és Csomagolóanyag Gyártó Zrt.	Alkoholmentes nyomtatás megvalósítása	122 670 471
VAS-TRADE Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Technológia eszköz beszerzése a VAS-TRADE KFT részére	116 034 589
COLOR PACK Nyomdaipari és Csomagolóanyag Gyártó Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Csomagolóanyag gyártási technológia fejlesztése	113 023 000
SEMATIC HUNGÁRIA Felvonógyártó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Liftekgyártásra irányuló fejlesztés a Sematic Hungária Kft.-nél	103 804 469
Eissmann Automotive Hungaria Autóipari Beltérirészegység - gyártó Korlátolt Felelősségű Társaság	Új termék bevezetéséhez kapcsolódó technológiai innováció megvalósítása az Eissmann Automotive Hungaria Kft.-nél	102 003 543
"KELET-SZERSZÁM" Szerszámgyártó, Ipari, Kereskedelmi, Szolgáltató Kft.	Kapacitásbővítést eredményező modernizáció	100 000 000

Forrás: palyazat.gov.hu/jelenteskeszito

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

1.9.4.1 Elérhetőség

Az Európát átszelő páneurópai folyosók közül az V. számú érinti Nyíregyházát, mely fontos szerepet tölt be mind a közúti, mind a vasúti közlekedésben. Az V. folyosó része az M3 autópálya, amely nemzetközileg két szempontból is fontos. Egyrészt Észak-kelet Magyarországgal együtt Kárpátalját, Kelet-Szlovákiát, Észak-Erdély és Dél-Lengyelországot bekapcsolja a nemzetközi vérkeringésbe. Másrészt a folytatása összekapcsolja Magyarországot Ukrajnával, ezáltal Oroszországgal és a Távols-Kelettel is. A magyar vasúthálózat szintén szerves része az európai vasúthálózatnak, Nyíregyházán keresztül megy az ország egyik legrégebb és legfontosabb vasútvonala, a 100-as vasútvonal, amely az V. páneurópai folyosónak is része. Ez a vasútvonal közvetlenül összekapcsolja Magyarországot Ukrajnával és Oroszországgal. A közlekedés földrajzi elérhetőség tekintetében Nyíregyháza kétségkívül számos versenylőnnyel rendelkezik, amelyet tovább fokoz a város geopolitika fekvése, hiszen Nyíregyháza egyfajta kapuja az Európai Uniónak.

11. térkép: V. Páneurópai folyosó (Velence-Triest-Ljubjana-Maribor-Budapest-Ungvár-Lenberg-Kijev)

Forrás: <http://web.archive.org/web/20110223194354/http://www.unece.org/trans/main/ter/Countries/PanEuCorridors.html>

1.9.4.2 Munkaerő képzettsége

Magyarország megyeközpontjait összehasonlítva elmondható, hogy ott a magasabb a felsőfokú végzettségűek aránya, ahol működik felsőoktatási intézmény. A főiskolai, egyetemi oklevéllel rendelkezők aránya Szegeden, Egerben, Debrecenben a legmagasabb, Nyíregyháza 7. a rangsorban.

A legalacsonyobban kvalifikált, általános iskola első osztályát sem elvégzett lakosság aránya Nyíregyházán a legmagasabb a megyeközpontok közül. A szakmai oklevéllel rendelkezők aránya 15-20%-os szórás között alakul a megyeközpontokban, a legalacsonyabb Egerben, Szegeden, Miskolcon, Debrecenben, a legmagasabb Tatabányán, Zalaegerszegen, Kecskeméten, Békéscsabán. Nyíregyháza ebben a tekintetben is középértéket képvisel. Az érettségivel rendelkezők aránya 28-34%-os szórás között alakul, ebben is Nyíregyháza középértéket képvisel. A munkaerő képzettségét tekintve alapvetően középmezőnyben helyezkedik el Nyíregyháza a többi megyeközponttal történő összehasonlításban.

27. táblázat: Magyarország megyeközpontjainak képzettségi mutatói, 2011

	Az általános iskola első évfolyamát sem végezte el	1-7. évfolyam	8. évfolyam	Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	Érettségi	Egyetem, főiskola stb. oklevéllel
Békéscsaba	0,98%	9,01%	21,28%	18,54%	32,46%	17,73%
Debrecen	1,09%	8,55%	19,10%	15,99%	33,05%	22,22%
Eger	1,04%	8,28%	19,11%	13,90%	34,73%	22,94%
Győr	0,92%	7,67%	19,46%	17,36%	33,82%	20,77%
Kaposvár	0,96%	9,55%	22,39%	17,30%	31,04%	18,76%
Kecskemét	1,21%	9,82%	22,71%	18,43%	28,78%	19,05%
Miskolc	1,00%	9,08%	20,59%	15,24%	34,77%	19,32%
Nyíregyháza	1,29%	9,63%	20,30%	17,57%	30,00%	21,21%
Pécs	0,87%	8,23%	20,70%	16,34%	32,62%	21,23%
Salgótarján	1,07%	10,71%	27,16%	16,13%	30,16%	14,76%
Szeged	0,91%	8,20%	18,11%	15,16%	34,41%	23,20%
Székesfehérvár	0,83%	7,90%	19,44%	15,84%	33,71%	22,28%
Szekszárd	1,10%	8,68%	20,87%	17,68%	31,04%	20,64%
Szolnok	0,97%	9,09%	20,06%	15,80%	33,20%	20,87%
Szombathely	0,89%	7,87%	21,47%	17,84%	32,44%	19,49%
Tatabánya	1,06%	10,33%	24,29%	22,87%	28,90%	12,55%
Veszprém	0,89%	7,56%	18,29%	16,95%	33,55%	22,76%
Zalaegerszeg	0,89%	8,23%	20,10%	20,53%	31,53%	18,71%

Forrás: KSH, Népszámlálás

A 2011-es népszámlálás során mérték a lakosság idegen nyelvi ismereteit. Nyíregyháza lakosságának 36%-a beszél idegen nyelvet. Ez az országos átlaggal teljesen megegyező arányt mutat. Érdekes még kiemelni, hogy a városban az idegen nyelvek közül az angolt beszélik a legtöbben, az idegen nyelven beszélők 80%-a, míg országosan ez az arány 74%. A második legbeszélt idegen nyelv a német, míg a harmadik az orosz.

1.9.4.3 K+F

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében három kutató intézmény működik, ebből kettő a megyeszékhelyen: Agrár és Molekuláris Kutató és Szolgáltató Intézet (AMKI), Debreceni Egyetem Agrár-és Gazdálkodástudományok Centruma Kutatóintézetek és Tangazdaság - Nyíregyházi Kutató Intézet.

A Nyíregyházi Főiskola alap- és alkalmazott kutatási potenciáljának fejlesztése érdekében 2004-ben alapította meg az Agrár és Molekuláris Kutató Intézetet. Az AMKI a kémia, biológia, agrár- és élelmiszer-tudományágakhoz kapcsolódó interdiszciplináris K+F+I intézet, amelynek a legfontosabb tevékenységei a következők:

- Szolgáltatások: mezőgazdasági- és élelmiszeripari termékek fizikai, kémiai, mikrobiológiai és toxikológiai vizsgálata, élelmiszerbiztonsági és minőségirányítási rendszerek kiépítése és bevezetése, ipari technológiai folyamatok optimalizálása, élelmiszeripari problémák feltárása és megoldása, mikrobiológiai fázisvizsgálatok kidolgozása és végrehajtása, technológiai és higiéniai oktatás, molekuláris diagnosztika.
- Kutatás-fejlesztés: a magas hozzáadott értékű egészségmegőrző élelmiszerek és élelmiszer kiegészítők kifejlesztése, különleges táplálkozási célú élelmiszerek kifejlesztése.
- Alkalmazott kutatások: a természetes antioxidánsok hatásmechanizmusának vizsgálata és alkalmazásukra az élelmiszeriparban, kéméletes élelmiszeripari technológiák modellezése, takarmányok mikrobiológiai és toxikológiai vizsgálata.
- Alaputatások: a természetben és vadon élő növényekben található bioaktív hatóanyagok azonosítása és a hatóanyagok hatásmechanizmusának tanulmányozása.

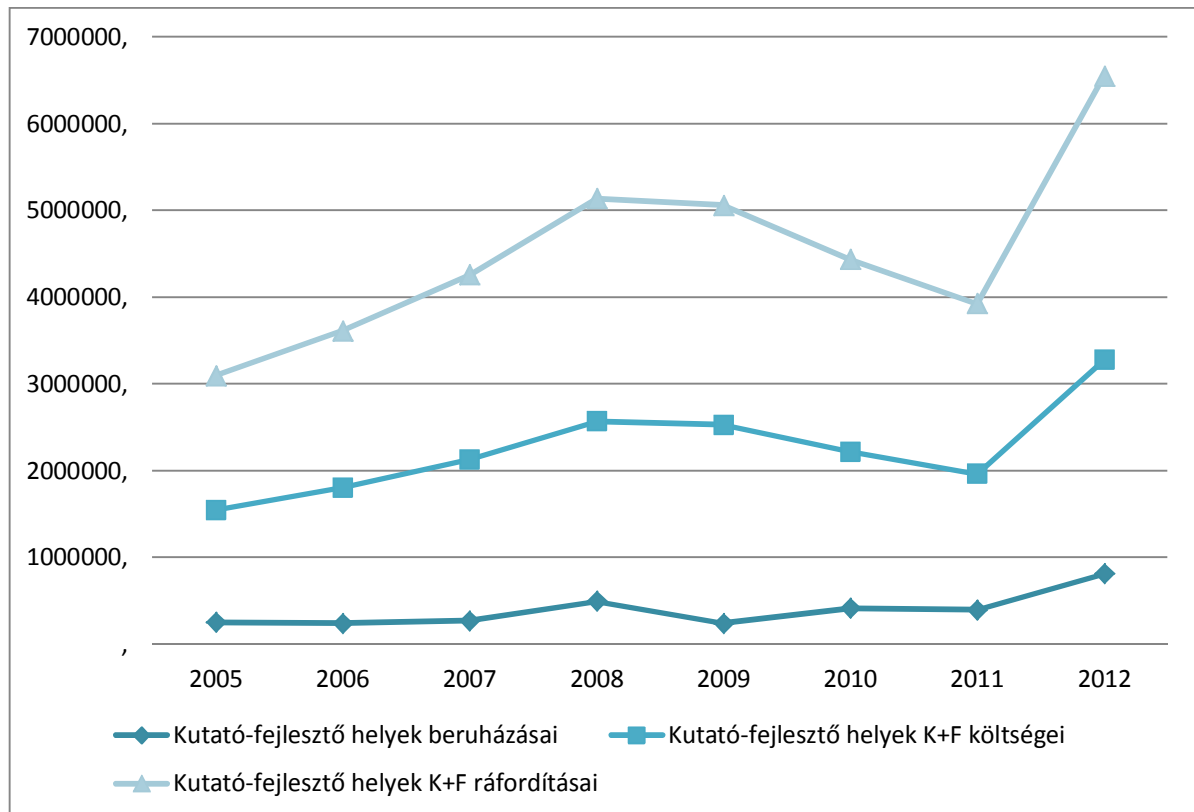
A másik kutatóintézet a Debreceni Egyetem Agrár-és Gazdálkodástudományok Centruma Kutatóintézetek és Tangazdaság - Nyíregyházi Kutató Intézet. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara 1927-ben Nyíregyháza város támogatásával létrehozta a Homokkísérleti Gazdaságot, 1955-ben ennek jogutódjaként jött létre a Nyírségi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet, amelyet 1975-ben a Vetőmagtermelő és Értékesítő Vállalat kutató intézetévé szervezték át. Ezzel az átszervezéssel alakult ki az intézet jelenlegi struktúrája, a kutatási és vetőmagelőállítási tevékenység ettől az időszaktól kezdve napjainkig Nyíregyháza, Kisvárd, illetve Nagykálló telepeken folyik. A Kutató Központ feladata a növénytermesztési és kertészeti ágazat körébe tartozó növények nemesítése, fajtafenntartása, szaporítása, valamint a vetőmagtermesztés módszereinek továbbfejlesztésében elért eredmények elterjesztése. 1992-ben a Földművelésügyi Minisztérium a Kutató Központot a Debreceni Agrártudományi Egyetemhez integrálta, és megbízta a tájörzet ökológiai adottságai között biztonságosan termesztendő növényfajták nemesítésével és a homoktalajok komplex hasznosításának kutatásával. A 2000-es években a Debreceni Egyetem integrálta az Agrártudományi Egyetemet. Az Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma egységesítette a kutatóintézeteket és tangazdaságokat (KIT), amelynek részeként a Nyíregyházi Kutató Intézet az alábbi feladatokat látja el:

- térségre adaptált kertészeti és szántóföldi növények biológiai alapjainak fejlesztése, nemesítése,
- az intézetben nemesített növények fajtafenntartása, vetőmag-előállításának biztosítása,
- korszerű biotechnológiai módszerek kidolgozása és alkalmazása,
- alternatív növények nemesítése, termesztéstechnológiájuk kidolgozása és adaptálása,
- homoktalajok komplex hasznosításának kutatása, komplex talajerő-gazdálkodási alternatívák vizsgálata, adaptálása,
- ökogazdálkodási kutatások,
- mezőgazdasági és kommunális melléktermékek hasznosítása,
- talajbiológiai vizsgálatok, talaj biotikus összetevőinek vizsgálata,
- szaktanácsadási tevékenység, az intézet régióban meghatározó szaktanácsadó szerepének visszaállítása,
- oktatás, képzés a Debreceni Egyetem AGTC keretein belül.

A kutatás-fejlesztésre vonatkozó adatok kizárólag megyei szinten állnak rendelkezésre. Mivel Nyíregyházán koncentrálnak a megye K+F kapacitásának nagy része, ezért alkalmazhatóak ezek a mutatók városi szintű következtetések levonására is. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében összesen 29 felsőoktatási és 29 vállalkozási kutatóhely van. A kutatóhelyeken közel 800 fő dolgozik, amelyből a tényleges kutatás, fejlesztéssel foglalkozók létszáma megközelíti a 450 főt.

A kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításait vizsgálva megállapítható, hogy 2005 és 2008 között dinamikusan nőtt a ráfordítások összege, 2009 után azonban jelentősen csökkent, majd a tendencia 2011-től ismét pozitív irányba fordult. Összességében azonban 2005 és 2012 között több mint duplájára emelkedett a K+F ráfordítások aránya. Hasonló tendenciák zajlanak le a kutató-fejlesztő helyek K+F költségei¹¹ tekintetében. A megyei kutató-fejlesztő helyek beruházási költségei¹² 2005-2011 között stagnáltak, 2012-re azonban egy nagyfokú emelkedés zajlott.

20. ábra: Kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításainak, költségeinek és beruházásainak alakulása 2005-2012 között Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (eFt)

Forrás: KSH T-STAR

1.9.4.4 Üzleti infrastruktúra

Nyíregyháza első iparterülete a város déli részén jött létre. Ez az ún. déli iparterület a Kállói u., a Tünde u. és a Lapály utcák által közrefogott területen található, a Borbányai kertvárosi rész mellett. A város másik jelentős iparterülete Nyíregyháza délnyugati részén, a vasúti vonal és a Huszártelep mellett található. Itt kapott helyet ugyanis a TAURUS Gumigyár, amely fokozatosan maga után vonzotta más vállaltok betelepülését is melynek eredményeként ez az iparterület intenzíven benépesült. Nyíregyházán a Derkovits utca és a Bottyán János utca mentén számos, a város életében meghatározó cég koncentrálódik.

¹¹ A kutatás, fejlesztés költség a saját szervezetben végzett kutatási és fejlesztési tevékenységgel összefüggő költségek összessége, a K+F helyek költsége az egyes szektorba tartozó kutatóhelyek K+F költségeinek áfa nélküli összege.

¹² A kutatás, fejlesztés beruházás a tárgyévben felmerült, közvetlenül a kutatás és kísérleti fejlesztés végzését segítő, annak eszközéül szolgáló beszerzések értéke.

Mind a déli, mind a délnyugati iparterület rekonstrukciós iparterületnek minősül, jelentős kiterjedésű barnamezős területekkel rendelkezik, amelyek benépesítése Nyíregyháza iparfejlesztésében kiemelt szerepet játszik.

A város másik jelentős iparterülete a Tokaji út és Tiszavasvári felüljáró közötti területen található. Ezen a területen egyre nagyobb számban jelennek meg kereskedelmi profilú vállalatok. Érdekes még kiemelni, hogy jelentős ipartelepítés zajlott korábban a Pazonyi úton is, azonban ennek a területnek egyfajta profilváltása történt az elmúlt két évtized során, a termelő vállalatokat fokozatosan kereskedelmi profilú cégek váltották. Az Orosi út szintén kiemelt szerepet töltött be korábban az ipartelepítésben, azonban mára elvesztette ezt a jellegét.

A megyeszékhely volt az első városok egyike a megyében, amely elnyerte az ipari park címet 1997-ben. Az Ipari Park mára azonban teljesen benépesült. Az ipari parkban működő vállalkozások a vegyipar (elsősorban műanyag- és gumiipar), az elektrotechnika, az élelmiszeripar, a logisztikai és kereskedelem területén tevékenykednek. A 131 hektáros parkban 18 cég működik 91%-os beépítettség mellett. Az ipari park 450 hektárig bővíthető, a teljesen közművesített területen iparvágány is található. A városközponttól 8 km-re fekszik, míg az elmúlt évek autópálya-fejlesztéseinek köszönhetően az autópályától való távolsága csupán 1,5 km, ami nagymértékben javítja az ipari park megközelíthetőségét. A park fekvése és adottságai révén mind logisztikai, mind infrastrukturális szempontból megfelel az egyre növekvő igényeknek.

28. táblázat: A nyíregyházi ipari parkban működő vállalkozások

Cég neve	Profil
C.E.S. Trade Kft.	könnyűipar
Electrolux Lehel Kft.	háztartástechnika
Fémedző Bt.	vasipar
Gabriel-Chemie Kft.	vegyipar
GOF Hungary Kft.	mezőgazdasági nagykereskedelem
Henelit Kft.	vegyipar
Hirsch Pozorell Kft.	polisztirol gyártás
Jász-Plasztik Kft.	műanyagipar
Lego Manufacturing Kft.	műanyagipar
Leva-Team Kft.	fém szerkezet gyártása
MARSO Holding Kft.	vagyonkezelés
Nyíregyháza Logistic Centrum Kft.	logisztika
Schlosser Kft.	gumiipar
Sematic Kft.	liftajtó gyártás
Szuro-Trade Kft.	mezőgazdasági nagykereskedelem
Darius Hús Kft.	élelmiszeripar

Forrás: Nyíregyházi Ipari Park Kft.

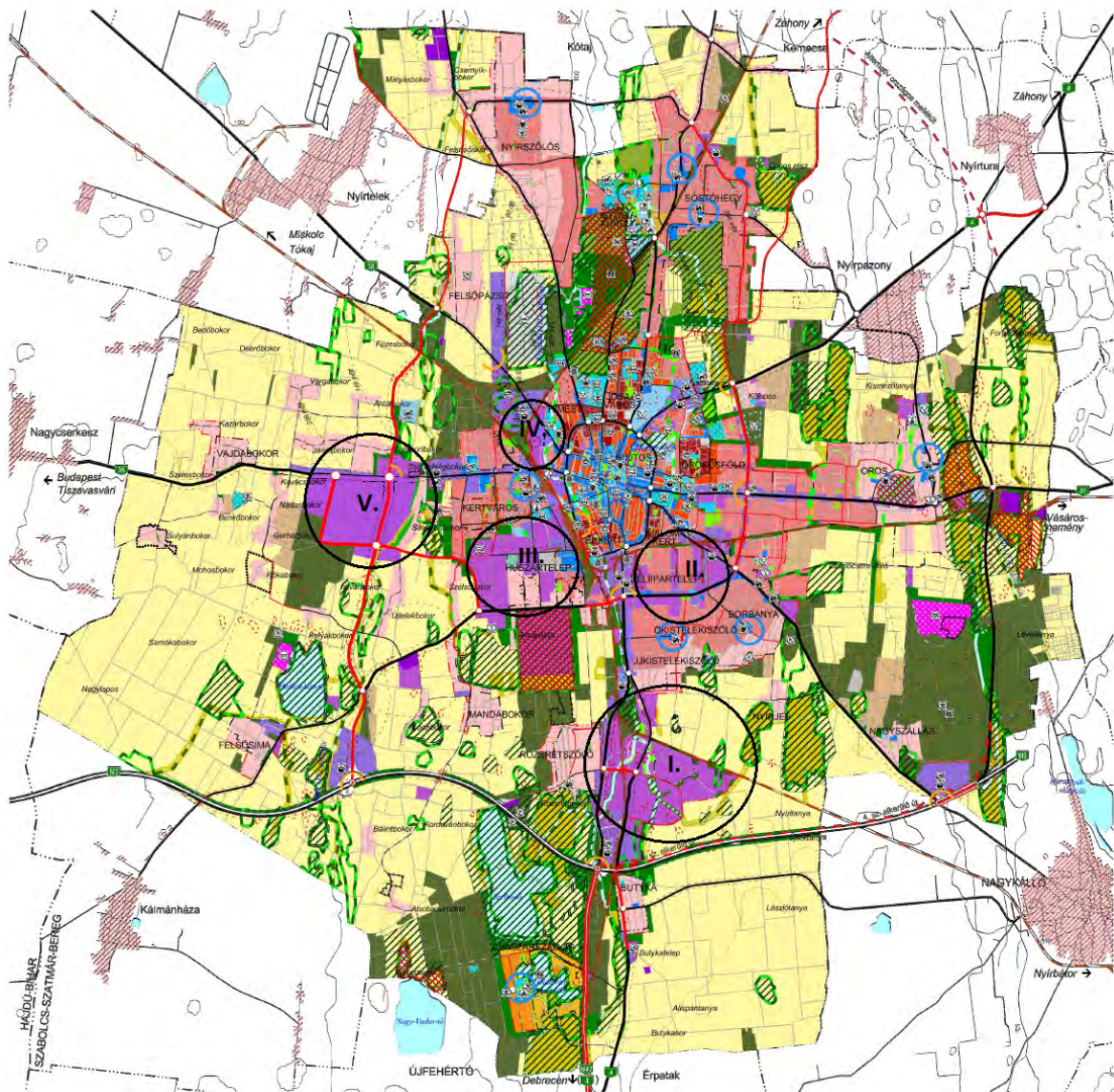
2013-ban vette kezdetét Nyíregyháza egyik legjelentősebb ipari fejlesztési övezetének kialakítása, miután a LEGO cégcsoport bejelentette, hogy zöldmezős beruházásként bővíti a termelő kapacitását és új gyáregységet hoz létre a Tiszavasvári út mentén megvásárolt 100 hektáros területen. A Tiszavasvári út menti területen már korábban is jelen volt jelentős gazdasági tevékenység, hiszen több nagyobb vállalatnak van itt telephelye, fióktelepe. A 2013-ban induló Nyugati elkerülő út építése Kelet-Magyarország egyik legjelentősebb ipar- és gazdaságfejlesztési övezetének létrehozását teszi lehetővé ezen a területen.

Az iparterületeken jelentős gazdasági beruházások valósultak meg az elmúlt években, melyekből a legjelentősebbek:

- Michelin Hungária Abroncsgyártó Kft. – személyi abroncsgyártás napi kapacitásának növelése;

- Dunapack Papír- és Csomagolóanyag Kft. – hullámpapír feldolgozó technológiájának fejlesztése;
- Hübner-H Gumi- és Műanyagipari Kft. – jelentős technológiai- is infrastruktúra fejlesztés;
- EISMANN Automotive Hungária Autóipari Beltérirészegység-gyártó Kft. – technológiai innováció megvalósítása;
- KRIBA Hungary Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. - nagy ívű kutatás-fejlesztési és innovációs beruházás;
- Sematic Hungária Felvonógyártó és Kereskedelmi Kft. – komplex technológia fejlesztés és liftkabin gyártásra irányuló fejlesztés;
- Contitech Magyarország Kft. – FŐNIX Légrugótechnika Kft. komplex technológia fejlesztése.

12. térkép: Nyíregyháza jelentős iparterületei

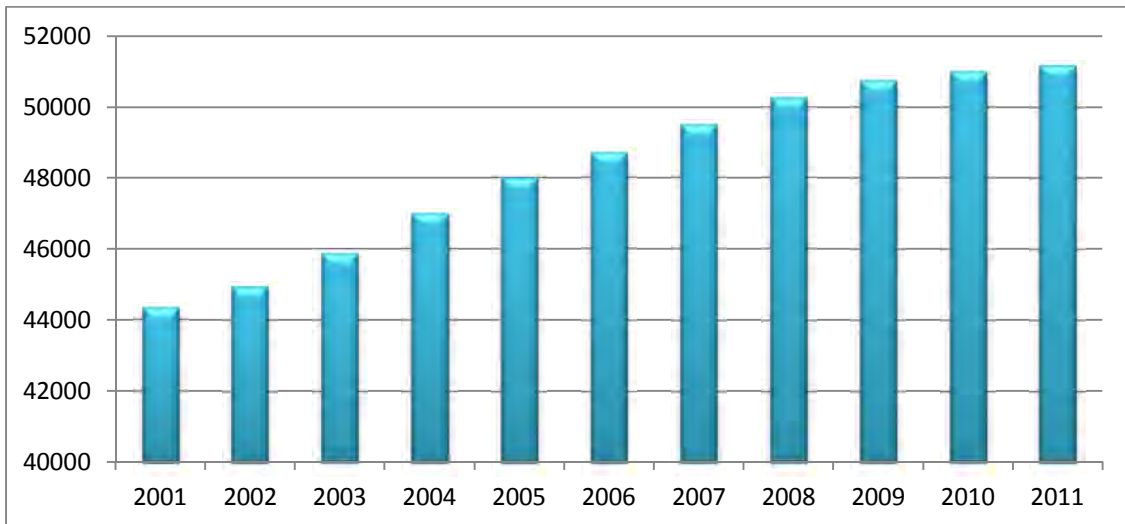
Forrás: Nyíregyháza szerkezeti terve alapján saját szerkesztés

- I. Ipari park
- II. Déli iparterület
- III. Délnyugati iparterület
- IV. Tokaji út mentén elhelyezkedő iparterület
- V. Nyugati iparterület

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

A lakosság életkörülményeinek egyik meghatározó tényezője a lakásviszonyok alakulása. Nyíregyháza lakásállománya 2012-ben 51 480 db volt. Ez 2001-hez képest 14%-al magasabb érték, ami a város épített környezetének jelentős mértékű növekedését mutatja. Összességében elmondható, hogy város lakásállománya folyamatosan növekszik, de 2008 óta már egyre kisebb mértékben, amely egyértelműen a gazdasági recesszióval és az ingatlanválsággal van összefüggésben.

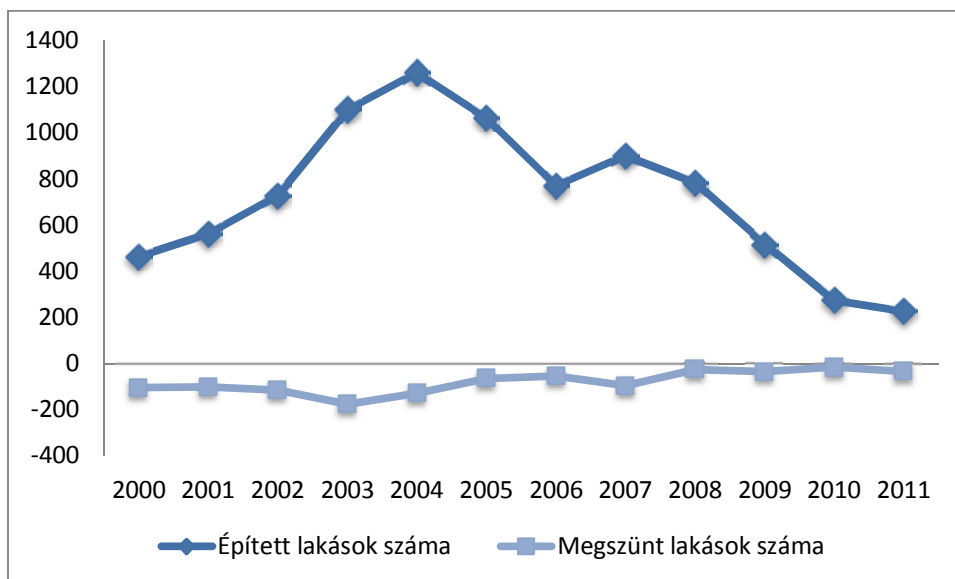
21. ábra: Lakásállomány számának alakulása Nyíregyháza (2001-2011)

Forrás: (TeIR)|KSH, T-STAR

2000 és 2011 között a lakásmegszünések száma folyamatosan ingadozott, de egyértelműen kimutatható, hogy az évtized folyamán egyre kevesebb lakás szűnt meg. A vizsgált időszakban átlagosan évente 80 lakás szűnt meg a városban, a legtöbb 2003-2004 között.

22. ábra: Épített és megszűnt lakások számának alakulása Nyíregyházán 2000-2011 között

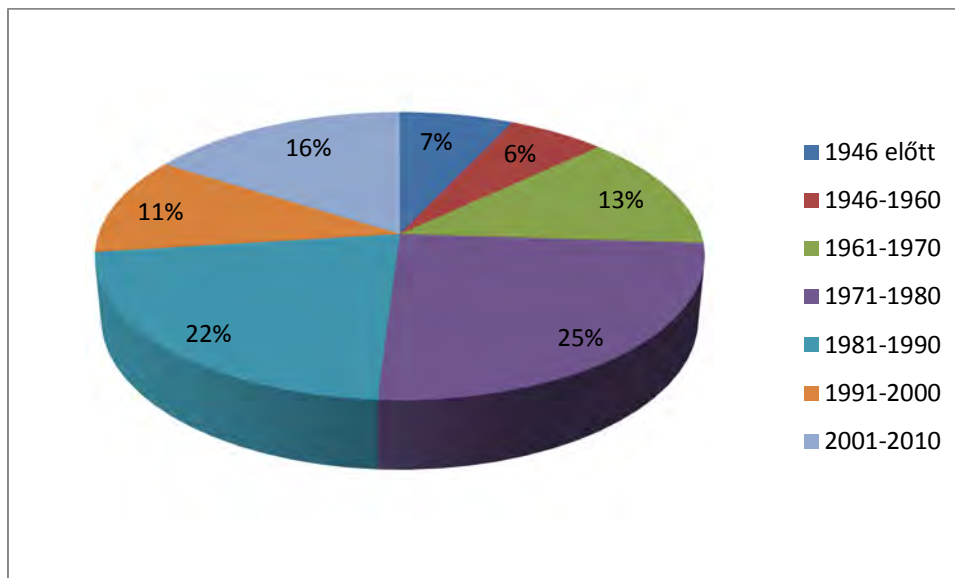

Forrás:(TeIR)|KSH-TSTAR

Nyíregyháza lakásainak korösszetétele kedvező és egyre fiatalodó. A lakásállomány 7%-a épült a II. világháború előtti időszakban, az 1950-es, 1960-as években épült lakások aránya

nem éri el a 20%-ot. A lakásépítési hullám az 1970-es és 1980-as években volt a legmagasabb az állami lakásépítési programoknak köszönhetően, amely több városi lakótelep kialakulását eredményezte (ebben az időszakban épült a városi lakások 25%-a). Az 1990-es években a lakásépítkezések visszaestek közel a korábbi évtizedek felére, de az ezredfordulót követően ismételten megélénkült az ingatlanpiac: 2001 után épült a teljes lakásállomány 16 %-a. A 2006 és 2011 közötti időszakban épült eddig a legkevesebb lakás a városban.

23. ábra: Nyíregyháza lakásállományának kor szerinti megoszlása, 2011

Forrás: KSH

Nyíregyháza lakásállományának 95%-a (48 908 db) magántulajdonban van, amely kisebb, mint az országos átlag, a lakások 4%-a (1822 db) önkormányzati tulajdonban van, míg az 1 % más intézmények tulajdonában (KSH 2011).

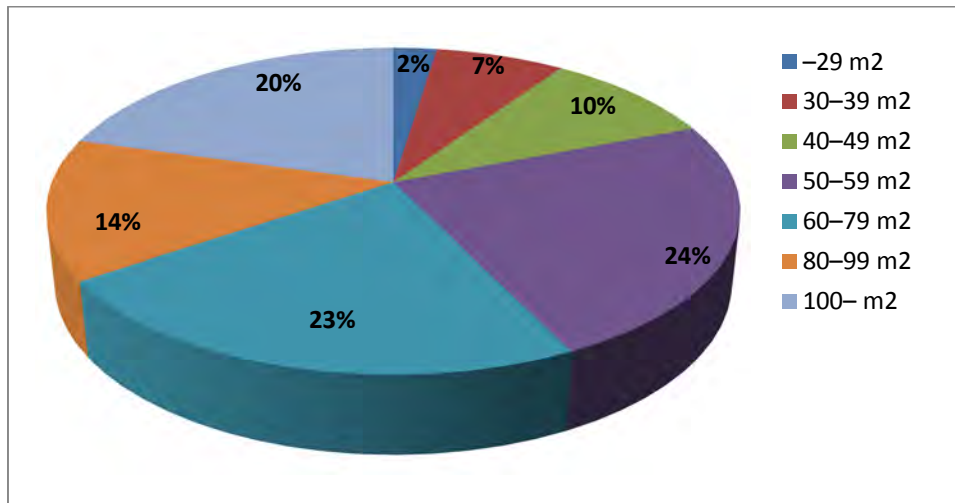
A 2011-es népszámlálás adatai alapján 51 319 db lakás található Nyíregyházán, ebből 45 lakatlan, vagyis a lakott lakások aránya több mint 99%. A lakások minőségi mutatóit illetően szintén a 2011-es évi népszámlálási adatok állnak rendelkezésre, amely szükség- és egyéb lakás, komfort nélküli, komfortos, félkomfortos és összkomfortos kategória szerint tesz különbséget. A lakások 20%-a komfortos, 1%-a félkomfortos, 3%-a komfort nélküli és 76%-a összkomfortos¹³. Magyarország adataihoz viszonyítva, Nyíregyházán jelentősen magasabb az összkomfortos lakások száma (országos arány 59%). A Központi Statisztikai Hivatal 2001. évi népszámlálási adataihoz viszonyítva közel 20 %-kal (8 716 db-bal) nőtt az összkomfortos lakások száma, míg a szükség és egyéb lakások száma 1107 db-ról 209-re csökkent, azaz közel ötödére 2011-re.

Nyíregyháza lakásállományának átlagos alapterülete 73 m², ami 4 m²-rel kisebb, mint a magyarországi átlag. A városi lakásállomány alapterület szerinti megoszlása alapján a 80 m² és ennél nagyobb alapterületű lakások aránya 34%, ami elsősorban családi házak dominanciáját mutatja, valamint igen magas a 60-80 m²-es lakások részaránya is. Ez utóbbi 23%-os érték inkább a társasházi lakásokat képviseli. Az egyszobás, 30-40m²-nél kisebb lakások száma elenyésző.

¹³

Legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakoszobával, főzőhellyel, fürdőhellyel és WC-vel; közművesítettség (villany- és vízellátással, szennyvízelvezetéssel); melegvíz-ellátással (táv-, tömb-, egyedi központi, etage melegvíz-ellátással, villanybojlerrel, gáz vízmelegítővel) és központos fűtési móddal (táv-, egyedi központi vagy etage fűtéssel) rendelkezik

24. ábra: Nyíregyháza lakásállományának alapterület szerinti megoszlása, 2011

Forrás: KSH

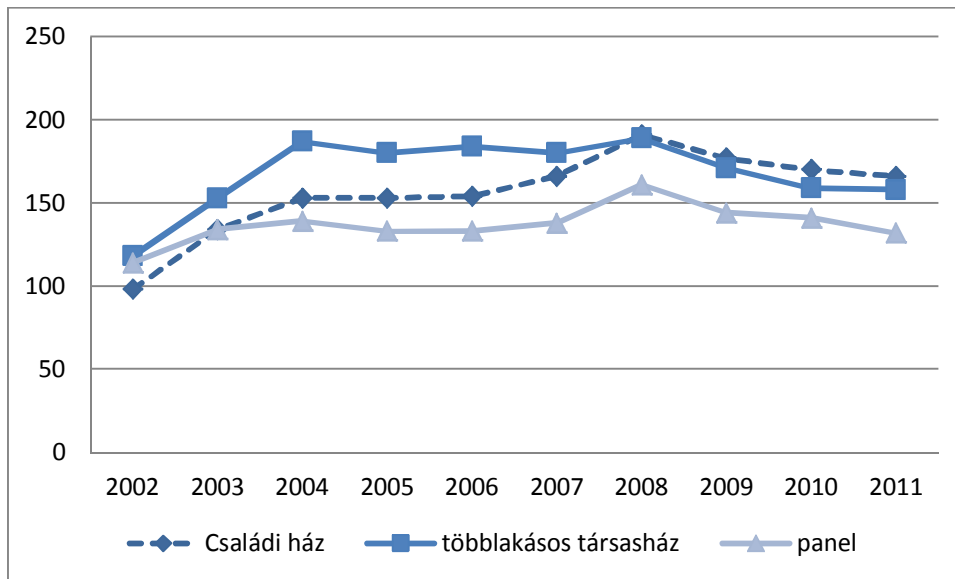
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 15/2006. (IV.27.) KGY rendelete az önkormányzati lakások bérletéről és lakbérének megállapításáról rendelkezik. Nyíregyháza önkormányzati bérlakásainak száma 2000. évhez képest közel 6 %-kal nőtt 2011-re a NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. adatai alapján. 2013. szeptember 30-án 1822 db önkormányzati bérlakást tartanak nyilván a városban.

Az elmúlt időszakban a lakásállomány a város egyes részein jelentős megújuláson ment keresztül, amely két forrásból táplálkozott. Egyrészt városszerte jelentős volumenű volt a Panelprogramba bevont lakótelepek és társasházak száma. Másrészt a lakótelepek rehabilitációját 2007-2013 között a szociális célú városrehabilitációs programok támogatták. Ezekben a programokban a város több lakótelepén megvalósultak a társasházakat is érintő energetikai korszerűsítések és homlokzat rekonstrukciók.

A nyíregyházi ingatlanárakban (eFt/m²) 2002 és 2011 között ingadozások figyelhetőek meg. A KSH ingatlanadattár három típusra bontja az ingatlanokat, melyek az alábbiak: családi ház, többlakásos társasház, panel. Ezeket külön-külön megvizsgálva eltérő periódusokat tapasztalunk. Mindhárom esetben megfigyelhető, hogy a kezdeti értékekhez képest növekednek a négyzetméter árak. A többlakásos társasházak esetében a legnagyobb mértékű a változás, itt közel a kétszeresére nő az ár. Ugyanerre igaz a leggyorsabb növekedés is, mivel csupán 2 év alatt realizálódik ez a növekedés.

A családi ház és a panel esetében a csúcserőérték 2008-ban érik el. Ezt az évet követően mindhárom típusnál csökkenés figyelhető meg, mely közel azonos mértékű (14-18%).

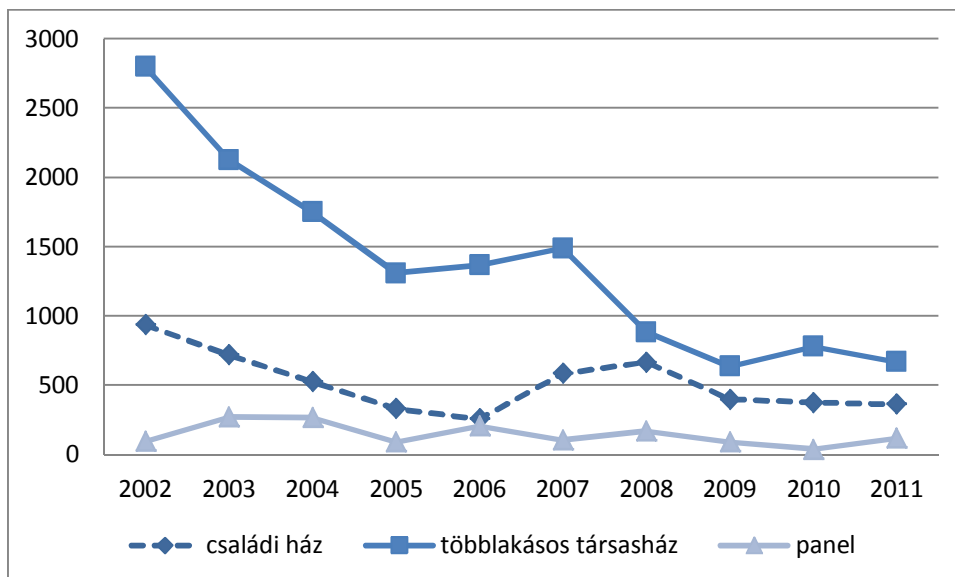
25. ábra: Négyzetméter árak alakulása Nyíregyházán 2002 - 2011 között

Forrás: KSH Ingatlanadattár

A lakáseladások számát tekintve drasztikus ingadozások figyelhetők meg. A többlakásos társasházak esetében a legnagyobb mértékű a változás. A 2011-es évben 76%-al kevesebb társasházi lakást adtak el, mint 2002-ben. A családi házak esetében ez az érték 61%. A panel lakáseladások esetében is történtek jelentős változások, bár ezek 1-2 év leforgása alatt vissza is rendeződtek a kezdeti érték környékére.

26. ábra: Lakáseladások számának alakulása Nyíregyházán 2002 - 2011 között

Forrás: KSH ingatlanadattár

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Önkormányzat 2011-ben elfogadott gazdasági programja pontosan értékeli a város pénzügyi helyzetét. A 2010. évi zárszámadás adatai szerint a 2011. évre áthozott kötvény és hitelállomány 18.346.980 eFt, melyet 2.084.585 eFt ki nem fizetett szállítói tartozás állomány tetézt. A város pénzügyi helyzetében a legnagyobb gondot a 2007. és 2008.- évi svájci frank alapú kötvénykibocsátás okozta, a 2010-ben megkezdődött tőketörlesztés nagysága, valamint – a kamatfizetéseket illetően – a kibocsátás óta bekövetkezett árfolyamváltozás miatt. A kötvénykibocsátáson felül 2009-ben további beruházási hitel felvételére kényszerült az önkormányzat. A megyeszékhelynek 2010 őszen még több milliárd forint hitele és szállítói tartozása volt, ebből eredően városi költségvetés igen nehéz helyzetben volt. A 2011. évi költségvetés egyensúlyba hozása újabb hitelfelvétellel vált lehetővé.

A gazdasági program célul tűzte ki a – határidőn túli – szállítói tartozások állományának minél nagyobb arányú csökkentését. 2013-ra az önkormányzat saját erejéből billentette helyre rövid távú pénzügyi egyensúlyát, melyhez 2011-ben az átszervezéseken túl számos költségcsökkentő intézkedést vezetett be, valamint megtörtént a kötvények és egyes hitelek fizetési kötelezettségének átütemezése. 2010-ben még 4 694 millió forint kifizetetlen szállítói tartozása volt az Önkormányzatnak, 2013-ra sikerült a határidőn túli kis és középvállalkozások szállítói tartozásait rendezni, amely egy kiemelt területe és eredménye volt a város költségvetésének konszolidációjában.

Az önkormányzati gazdálkodás számára a másik nagy jelentőségű költségvetési stabilizációt a Magyar Állam által 2012-ben indított önkormányzati konszolidáció jelentette. 2013-ban a kormányzat a bankok felé fennálló önkormányzati hitelállomány 65 százalékát átvállalta, 2014-ben a maradék 35 százalékot. A Kormány az önkormányzatok adósságkonszolidációja során Nyíregyháza 18 milliárd 670 milliós adósságából korábban 12,1 milliárdot vállalt át, a következő lépésben pedig a fennmaradó 6 milliárd 530 millió forintot. A megyeszékhely 2014-es költségvetésében már felszabadul 2,8 milliárd forint, amelyet egyébként adósságtörlesztésre kellett volna fordítani. A város adósságrendezést megelőzően Nyíregyháza a legeladósodottabb városok között szerepelt. Nyíregyháza Város Önkormányzata adósságrendezése és a Magyar Állam önkormányzati konszolidációja hatására azonban a tiszta lappal indulhat a város, amely új távlatok nyílnak meg Nyíregyháza további fejlődésében. Olyan önerős fejlesztések finanszírozására nyílt ezáltal lehetőség, amelyet korábban nem tett lehetővé a költségvetés. A korábbi években az öröklött adósságállomány minden évben nőtt a devizahitelek árfolyam-változása következtében, ezáltal minden évben újratermelődött a működési hiány, amelyet újabb hitelekkel finanszírozott a város. 2014. évtől Nyíregyházán a korábbiaktól eltérően már nincs működési hiány a városi költségvetésben, a város adósság nélkül tud működni (www.nyiregyhaza.hu).

A helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján, annak keretei között a települési önkormányzat helyi rendeletben szabályozhatja a vagyona feletti rendelkezési jog gyakorlását. A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény értelmében az önkormányzati vagyon felosztása az alábbiak szerint alakul: a jogszabály két nagy vagyoni csoportot különböztet meg az üzleti vagyont, illetőleg a törzsvagyont. A törzsvagyon körébe tartozó tárgyak forgalomképtelenek, illetve korlátozottan forgalomképesek. Az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyon a kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonból és nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű vagyonból áll. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének 48/2012.(XII.14.) önkormányzati rendelete az önkormányzat vagyonának meghatározásáról, a vagyon feletti tulajdonjog gyakorlásának szabályozásáról rendelkezik. A rendelet hatálya kiterjed a tulajdonban álló ingatlanokra, ingóságokra (tárgyi és forgóeszközökre) és vagyoni értékű jogaira (immateriális javak).

Nyíregyházán a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonban tartandó kizárólagos, illetve többségi tulajdonosi joggal rendelkező önkormányzati tulajdonú illetve irányítású társasági részesedések a következők:

1. NYÍRVV Nyíregyházi
Városüzemeltető és Vagyonkezelő
Nonprofit Kft.	11. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei
Temetkezési Vállalat
2. Nyíregyházi Távhőszolgáltató Kft.	12. Nyírségvíz Zrt.
3. Térségi Hulladékgazdálkodási Kft.	13. Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit
Kft.
4. Nyírsuli Kft.	14. Nyírszakképzés-szervezési
Kiemelkedően Közhasznú
Nonprofit Kft.
5. Nyíregyházi Állatpark Nonprofit Kft.	15. Nyírterv Kft.
6. NYIRINFO Nyíregyházi
Informatikai Nonprofit Kft.	16. Nyír Piért Rt. FA
7. Nyíregyházi Ipari Park Kft.	17. Keletfa Kft.
8. Sóstó-Gyógyfürdők Zrt.	18. Regionális Energia Ügynökség
Nonprofit Kft.
9. Város-Kép Nonprofit Kft.	19. Amfora Zrt.
10. Nyírvidék TISZK-Nyíregyháza-
Nagykálló-Tiszavasvári Nyírvidék-
Térségi Integrált Szakképző
Központ Kiemelkedően Közhasznú
Nonprofit Kft.	20. INNOHÍD Zrt.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatán belül három szervezeti egység látja el a településfejlesztéshez kapcsolódó közvetlen feladatokat: a Pályázatok és Projektmenedzsment Referatúra, Főépítészeti Osztály és a Városfejlesztési és Városüzemeltetési Osztály.

Pályázatok és Projektmenedzsment Referatúra:

- Közreműködik az európai uniós pályázati lehetőségek feltárásában és előkészítésében, a hazai és nemzetközi támogatási források igénylésében, segíti nem önkormányzati szervezetekkel közös pályázatok előkészítését
- Nyomon követi a pályázati források felhasználását
- Segíti a helyi kis- és középvállalkozásokkal kapcsolatos gazdaságszervezési feladatok ellátását
- Részt vesz a településpolitikai, fejlesztési és az ágazati koncepció települést érintő részeinek összehangolásában

Főépítészeti Osztály:

- A településfejlesztési koncepció és a területrendezési tervek összehangolása, ellátja a település rendezési terveinek és helyi építési szabályzatának elkészítésével, elkészíttetésével, felülvizsgálatával összefüggő szakmai és irányítási feladatokat.
- Közreműködik a közterület rendezések előkészítésében
- A városrevitalizáció, városrehabilitáció, a városrekonstrukció, valamint a városszerkezetet, a terület-felhasználást jelentősen érintő munkahelyteremtő beruházások során szakmai koordinációt lát el
- Szakmai szempontból véleményezi a védett természeti, természetvédelmi, ökológiai, építészeti, kultúrtörténeti, gyógyhelyi területek használatát, biztosítja azok előírt

védettsége megtartását, továbbá ellátja az önkormányzat helyi építészeti értékek védelmével kapcsolatos szakmai feladatait

Városfejlesztési és Városüzemeltetési Osztály:

- Koordinálja és folyamatosan figyelemmel kíséri az önkormányzati intézmények energia felhasználását, a lakossági energiaellátást, távhőszolgáltatással, közvilágítással összefüggő feladatok koordinálása
- Ellátja a zöldfelület-gazdálkodás szakmai irányítását, köztemetők fenntartásáról gondoskodik
- Zöldfelület-fenntartási, játszótér-fenntartási és építési munkáinak ellenőrzése és
- A város közlekedési rendszerének fejlesztésével, a forgalomszabályozással, a forgalombiztonság növelésével kapcsolatos javaslattevő és véleményező feladatok
- Közreműködik a tömegközlekedés szervezésében, ellátja a magánérs lakossági út- és közműépítések szervezésével kapcsolatos feladatokat.
- Csapadékvíz-elvezetéssel, belvízrendezéssel kapcsolatos üzemeltetési és fenntartási munkák koordinálása
- A környezetvédelemmel, valamint a folyékony és szilárd hulladékgazdálkodással kapcsolatos nem hatósági feladatok ellátása
- Beruházási feladatok ellátása, melynek során kidolgozza a beruházási javaslatot, közreműködik a munkák versenyeztetésében, lebonyolításában, ellenőrzésében (varoshaza.nyiregyhaza.hu).

Nyíregyházán önkormányzati határozattal 2009-ben hoztak létre Városfejlesztési Társaságot az önkormányzat városfejlesztő tevékenységeinek ellátására, melynek feladatait a Nyíregyházi Ipari Park Kft. látja el. A városban megvalósult és megvalósulás alatt álló városrehabilitációs projektek kapcsán a Városfejlesztési Társaság látja el a projektmenedzsmenti feladatokat.

2007-2013 közötti időszakban a Nyíregyházi Megyei Jogú Város Önkormányzata által megvalósított településfejlesztési beruházások kerültek összesítésre az alábbi táblázatban. A legnagyobb településfejlesztést célzó beruházások a szennyvízberuházás, Sóstógyógyfürdő turisztikai fejlesztése, a belváros és az Érkert rehabilitálását célzó városfejlesztési program, valamint a hulladéklerakók rekultivációját célzó projektek. A közlekedésfejlesztési beruházások közül kiemelkedik a keleti körút építése, a belterületi utak, a kerékpárút-hálózat és a közösségi közlekedés fejlesztése. Az energetikai fejlesztések során számos közintézmény, kollégiumi épület energetikai racionalizálása valósult meg. Szintén a jelentős nagyságú és hatású beruházások közé tartozik a Huszártelep és az Örökösöldi lakótelep rehabilitációja.

Az oktatási infrastruktúra fejlesztése közül a Wesselényi Miklós Középiskola, a Móra Ferenc Általános Iskola és a Petőfi Sándor Általános Iskola korszerűsítése a legjelentősebb beruházások, de az örökösöldi, érkeri és huszártelpei városrehabilitációs programok keretében is több iskola és óvoda újult meg. Az Önkormányzat a pályázati forrásokon túl jelentős sajátérs forrásokat biztosít a városi óvodák és iskolák korszerűsítésére, tucatnyi óvodát és bölcsődét, valamint féltucatnyi általános és középiskolát fejlesztettek. Mindemellett a város 2013-ban csaknem 45 millió forintot fordított játszótérek fejlesztésére.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Nyíregyháza a legjelentősebb közvetlen gazdaságfejlesztési tevékenységet a befektetés-ösztönzést kiszolgáló, elsősorban ipartelepítést támogató infrastruktúrafejlesztésben fejtett ki. Nyíregyháza a térség gazdasági centruma és a külföldi működő tőke egyik legfontosabb kelet-magyarországi célterülete, amelyet az 1997-ben létrehozott Ipari Park szinte teljes mértékű beépítettsége is jelez. Ebből eredően 2013-ban kezdetét vette Nyíregyháza második ipar és gazdaságfejlesztési övezetének a kialakítása. Az első beruházó a dán LEGO Csoport itt hozta létre új gyárkomplexumát. Az iparterület kiszolgálása érdekében 2013 őszén megkezdődött és 2014 őszére elkészül a Nyugati elkerülő út első szakasza az M3-as autópálya és a Kálmánházi út között. A beruházás hozzájárul a nyugati ipari fejlesztési terület megközelíthetőségének javulásához, feltárja az iparfejlesztési és gazdaságfejlesztési övezet teljes területét, amely várhatóan Kelet-Magyarország egyik legjelentősebb iparterülete lesz.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata helyi gazdaságfejlesztési tevékenységének másik jelentős fókuszterülete az elmúlt években az idegenforgalom fejlesztése volt. A Nyíregyházi Állatpark, Sóstó Gyógyfürdők Zrt. és a Múzeumfalu vonzerőfejlesztéseire építve vette kezdetét 2013-ban Sóstógyógyfürdő turisztikai fejlesztése, melynek célja a korábban megvalósult turisztikai fejlesztések összekapcsolása és kiszolgálása, valamint újabb vonzerőfejlesztés megvalósítása. Az idegenforgalom fejlesztése tekintetében lényeges eredmény a Sóstógyógyfürdő 2013. szeptemberi gyógyhelyé nyilvánítása, melynek érdekében Nyíregyháza Város Önkormányzata jelentős erőfeszítéseket tett. További eredmény az idegenforgalom fejlesztésében a 2011-ben megalakult Nyíregyházi TDM szervezet, amely hozzájárul, hogy a helyi idegenforgalom szervezettsége, a város aktivitása a turizmusmarketing területén erősödjön.

A helyi gazdaságfejlesztési tevékenység harmadik területe a városközpont fejlesztése révén a kereskedelmet kiszolgáló környezet minőségi fejlesztése volt. Az elmúlt években a legjelentősebb fejlesztések ebben a tekintetben a Korzó bevásárlóközpont megépítése és a hozzá tartozó belváros-rekonstrukciós munkák voltak, amelyek jelentős változásokat generáltak a belváros kiskereskedelmi szerkezetében. A beruházás hatására jelentősen megváltozott, átalakult a belváros szerkezete és városképe. A belváros fejlesztésének másik jelentős beruházása a „Belvárosi terek funkcióbővítő fejlesztése” elnevezésű funkcióbővítő városrehabilitációs program volt, amelynek szintén fontos célkitűzése volt a belvárosi kiskereskedelmet kiszolgáló környezet minőségi fejlesztése. A kereskedelmet kiszolgáló infrastruktúrafejlesztések közül szükséges még kiemelni a Piac felújítását, illetve több városrészben a termelői piacok létrehozását.

Lényeges bemutatni azokat a szolgáltatásokat, szervezeti hátteret, amely közvetlenül gazdaságfejlesztési szolgáltatások biztosítását végzik Nyíregyházán és hozzájárulnak a város gazdaságfejlesztési tevékenységéhez. Ebben az egyik legfontosabb a Nyíregyháza Megyei Jogú Város által létrehozott a Nyíregyházi Ipari Park Kft. A szervezet üzemelteti a Nyíregyházi Ipari Parkot, ezáltal közreműködik az Önkormányzat befektetés-ösztönzési tevékenységében, számos olyan szolgáltatást biztosít az ipari parkban működő vállalkozások részére, amelyek segítik gazdasági versenyképességük erősödését.

A gazdaságfejlesztési tevékenységhez több olyan szervezet is hozzájárul, amelynek nem vagy csak részben tulajdonosa Nyíregyháza Város Önkormányzata. Ezek közül a legfontosabbakat ismertetjük.

- A Magyar Kormány által létrehozott Nemzeti Külgazdasági Hivatal (HITA) Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében Nyíregyházán működteti területi kirendeltségét. A HITA feladata a hazai kis- és középvállalkozások külgazdasági tevékenységének támogatása, valamint a külföldi cégek magyarországi befektetéseinek ösztönzése. A központi hivatal mellett hat vidéki kirendeltséget is létrehozott a HITA, továbbá belföldi regionális hálózatuk keretében minden megyében van egy-egy munkatársuk.

A HITA irányítja szakmailag a külgazdasági szakdiplomákat, melyek 49 országban 63 kirendeltségen támogatják Magyarország külgazdasági kapcsolatainak erősítését.

- Az Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Holding és az Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Zrt. egy 100%-ban tartós állami tulajdonban lévő társaság, amelynek tulajdonosi jogait a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács gyakorolja. Az RFH Zrt. és a hozzá tartozó cégcsoport célja, hogy elősegítse a térségben a gazdaságfejlesztést, szerkezetváltást és versenyképességet. A cégcsoport üzleti tevékenységének két legfontosabb területe a kis- és középvállalkozások forráslehetőségeinek kibővítése, tőkeerejének növelése a fejlesztés vagy a reorganizáció érdekében, valamint önkormányzati és területfejlesztési projektek menedzselése, finanszírozási problémák áthidalása.
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három városában működik inkubátorház: Nyíregyházán, Mátészalkán és Nyírbátorban. A vállalkozói inkubátorház olyan létesítmény (vagy működési terület), amely közös szolgáltatásokat és üzleti-szakmai segítséget biztosít – elsősorban – kezdő vállalkozások számára, általában a piaci ár alatt, hozzájárulva egy adott területen a vállalkozások fejlesztéséhez és új munkahelyek teremtéséhez. A helyi vállalkozásfejlesztés egyik meghatározó pólusa a Primom Vállalkozásélénkítő Alapítvány által üzemeltetett Vállalkozói Inkubátorház és Innovációs Központ. A szervezet 1990-ben jött létre, a legfontosabb feladatai jelenleg a mikrohiteltek folyósítása, a vállalkozói képzési programok megvalósítása, tanácsadói, információközvetítői feladatok ellátása a kkv szektor részére.
- A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Kereskedelmi és Iparkamara 2000 novemberében, a kamarai törvény módosításával szerveződött újjá, mintegy 1500 vállalkozás képviseletében és működik azóta is gazdasági önkormányzatként. Fontos feladata és szerepe van a gazdaság általános érdekképviseletében, az üzleti forgalom biztonsága és a tisztességes piaci magatartás elősegítésében, az iskolarendszeren kívüli gyakorlati képzés megyei felügyeletében és szervezésében, a mestervizsgáztatás területén.
- Szintén Nyíregyházán működik az Agrárkamara, melynek tagjai a mezőgazdasági, erdőgazdasági, halászati és vadászati, valamint feldolgozó, kereskedelmi, szolgáltatói tevékenységgel foglalkozó vállalkozások, továbbá a termékek piacra jutását segítő termelői szerveződések.
- A vállalkozásfejlesztési, vállalkozások érdekvédelmi szervezetei közül kiemelkedik továbbá a nyíregyházi központtal működő Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Ipartestületek Kisvállalkozások Szövetsége. Ennek keretében működik az Építőipari, a Szállítók, a Szolgáltatók, a Kéményseprők Ipartestülete. Az Ipartestületek Országos Szövetsége a magyar mikro-, kis- és középvállalkozások legnagyobb országos munkaadói és szakmai szövetsége.
- Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége (VOSZ), 1988-ban alakult Szövetség a gazdálkodó szervezetek, valamint ezek jogi személyiségű vagy anélkül működő szövetségeinek, egyesületeinek, vállalkozásainak, alapítványainak, más szervezeteinek általános, tulajdonosi és munkáltatói érdekképviseletét látja el.

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata az egyik legnagyobb foglalkoztatók közé tartozik. A tulajdonában lévő intézményeknél, gazdasági szervezeteknél 1700 fő dolgozik.

29. táblázat: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának tulajdonában lévő gazdasági szervezetek foglalkoztatott létszáma, 2014

	Alkalmazotti létszám (fő)
Nyírvidék TISZK Közhasznú Nonprofit Kft	19
NYÍRINFO NONPROFIT KFT	6
NYÍRTÁVHŐ KFT	126
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Vállalat	91
Móricz Zsigmond Színház Nonprofit Kft	105
Nyíregyházi Ipari Park Kft	3
NYÍRSÉGVÍZ ZRT.	574
NYÍRSULI KFT	72
NYÍRVV NONPROFIT KFT	266
Sóstó-Gyógyfürdők Zrt.	116
Nyíregyházi Turisztikai Nonprofit Kft	4
Térségi Hulladék - Gazdálkodási Kft	199
Város-kép Nonprofit Kft	35
Állatpark Nonprofit Kft	83

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város

Nyíregyházán az Önkormányzat által szervezett közfoglalkoztatást – a Közgyűlés megbízásából – a NYÍRVV Nonprofit Kft. szervezi. Kiemelt feladat a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők, és egyéb regisztrált álláskereső munkába állítása. A foglalkoztatás során kiemelt cél, hogy minél több aktív korú, szociálisan rászoruló ember számára biztosítsanak munkalehetőséget. Ennek érdekében maximálisan próbálják kihasználni a közfoglalkoztatási lehetőségeket, elsősorban a hagyományos önkormányzati (városüzemeltetési, intézményi) közfoglalkoztatást helyezve előtérbe.

A közfoglalkoztatásban dolgozók főként településfejlesztés, településrendezés, településüzemeltetés, közparkok fenntartása, közutak fenntartása, környezet, egészségügy, köztisztaság biztosítása, kulturális szolgáltatás, szociális szolgáltatás és ellátás, óvodai ellátás területeken végzik munkájukat. A közfoglalkoztatottak száma Nyíregyházán 2000-2012 között megnégyszereződött, a közfoglalkoztatásra fordított összeg pedig közel kétszeresére növekedett, jelentősen 2009-ben emelkedett először a közfoglalkoztatásra szánt ráfordítás mértéke.

30. táblázat: Közfoglalkoztatási és egyéb programok alakulása 2000-2012 között

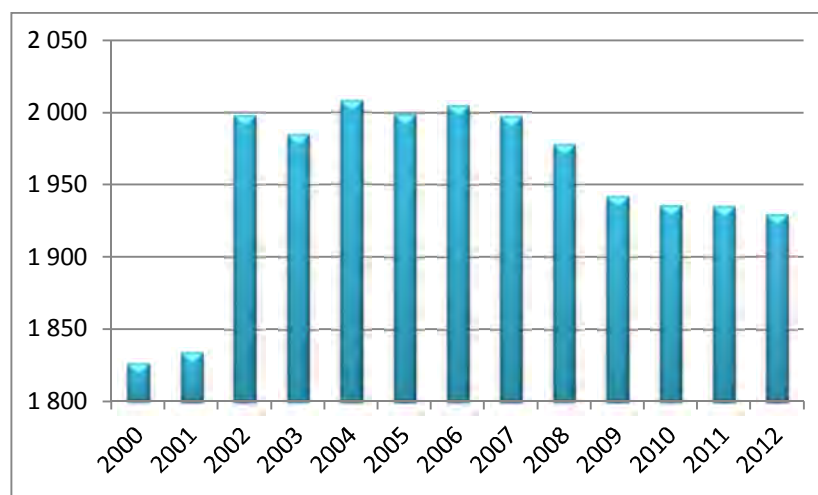
Év	Létszám (fő)	Ráfordított összes költség eFt	Összes költségből Munkaügyi Kp. Támogatás eFt	Összes költségből Állami Normatíva eFt	Összes költségből egyéb pályázat eFt	Összes költségből önerő eFt
2000	501	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat
2001	478	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat
2002	1 164	290 600	93 800	34 000	47 000	115 800
2003	1 003	253 500	79 000	66 000	9 000	99 500
2004	810	328 000	58 600	70 000	105 000	94 400
2005	896	405 600	84 600	53 000	163 000	105 000
2006	678	189 000	51 000	35 000	36 000	67 000
2007	635	132 846	62 638	58 930	0	11 278
2008	571	175 544	61 988	63 840	0	49 716
2009	1 048	479 468	35 937	366 268	4 705	72 558
2010	1 256	644 489	20 295	520 846	10 321	93 027
2011	1 977	514 815	373 325	0	35 566	105 924
2012	1 931	574 159	388 915	0	4 522	180 722

Forrás: NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft.

1.10.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Nyíregyháza önkormányzati bérlakásainak száma 2000. évhez képest közel 6%-kal nőtt 2013-ra a NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. adatai alapján. 2013. szeptember 30-án 1931 db önkormányzati bérlakást tartottak nyilván Nyíregyházán.

27. ábra: Önkormányzatok bérlakások számának változása 2000-2012 között

Forrás: NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft.

A NYÍRVV adatszolgáltatása alapján az önkormányzati bérlakások mintegy 66%-a (1272 db) összkomfortos, a félkomfortos lakások aránya 9%, a szükséglakásnak (5 db) és komfort nélkülinek (185 db) összesen a lakások közel 10%-a tekinthető. A lakások közel fele egy szobás, 12%-a 1,5 szobás, 29%-a 2 szobás, 6%-a 2,5 szobás, 3%-a három szobás és mindössze 1% nagyobb három szobánál. Ez alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a kisebb méretű lakások dominálnak. A bérlakások városon belüli elhelyezkedését megvizsgálva látható, hogy azok a Jósaváros, a belső lakóterület, Örökösöld és a Huszár lakótelepen koncentrálnak.

31. táblázat: A bérlakások városon belüli területi koncentrációja Nyíregyházán, 2013

Terület	Lakásszám
Belső lakóterület, Nagykörút által határolt terület	449 db
Érkerti lakótelep	176 db
Örökösöldi lakótelep	300 db
Jósvaváros, Stadion környéke	541 db
Huszártelep	290 db
Keleti lakótelep	130 db
Egyéb városrészek	45 db
Összesen	1931 db

Forrás: NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének 23/2013. (V.31.) önkormányzati rendelete az önkormányzati lakások bérletéről és lakbérének megállapításáról rendelkezik. A Közgyűlés a lakbér mértékét a lakás alapvető jellemzői, így különösen komfortfokozata, hasznos alapterülete, minősége, a lakóépület állapota és a településen illetve a lakóépületen belüli fekvése, továbbá a szerződés keretében a bérbeadó által nyújtott szolgáltatás figyelembevételével határozza meg.

1.10.6 Intézményfenntartás, energiagazdálkodás

Az Önkormányzat által fenntartott intézményhálózat átlagosan 25-30 éves, hagyományos, panelos, előre gyártott, illetve vegyes szerkezetű, melyekről általánosságban elmondható, hogy a korszerű energetikai szabványoknak nem felelnek meg. A fűtési rendszer építéskori, általában közepes állapotú. A lapos tetős épületek csapadékvíz elleni szigetelése a folyamatos javítás ellenére több intézmény esetében felújítandó. Az oktatási intézmények padlóburkolatának többsége felújításra, a belső ajtók cserére szorulnak. Az elektromos rendszer állapotáról általánosságban elmondható, hogy építéskori, alumínium vezetékkel szerelt. A megnövekedett igények miatt az elektromos hálózatot, kapcsolószekrényeket és a lekötött teljesítményt célszerű felülvizsgálni. Az üzemelést gátló és balesetveszélyes feladatokat kiemelten kell kezelni (Nyíregyháza Gazdasági Programja, 2011).

Az intézményrendszer korszerűsítésére 2007-2013 között jelentős forrásokat tudott Nyíregyháza Város Önkormányzata fordítani. Ennek egyik meghatározó részét adják az energetikai fejlesztések, amely a működtetés költséghatékonyságának javítása érdekében az egyik legfontosabb fejlesztési prioritás volt. Két jelentős ilyen jellegű projekt valósult meg:

- „Nyíregyháza MJV Önkormányzata hét közintézményének komplex épületenergetikai korszerűsítése” megnevezésű projekt keretében az Ózike Bölcsőde, Búzaszem Óvoda, az Aranykörte Óvoda, a Kertvárosi Általános Iskola, a Móricz Zsigmond Általános Iskola, Lippai János Mezőgazdasági Szakközépiskola és a Göllesz Viktor Speciális Szakiskola energiahatékonyságának javítására került sor. Ennek során megtörtént az intézmények fűtési rendszerének korszerűsítése, a nyílászárók cseréje és a homlokzati hőszigetelése.
- Továbbá a „Nyíregyháza MJV Önkormányzat négy kollégiumának komplex épületenergetikai korszerűsítése” megnevezésű projekt keretében a Széchenyi István Közgazdasági, Informatikai Szakközépiskola és Kollégium, a Széchenyi István Közgazdasági, Informatikai Szakközépiskola és Kollégium, a Művészeti Szakközépiskola és Kollégium és az Inczedy György Szakmunkásképző Iskola és Kollégium esetében került sor energetikai korszerűsítésre. Ennek során megtörtént az intézmények külső falzatának hőszigetelése, nyílászárók cseréje, valamint kazánház és hő központ rekonstrukciója.

- Ezen kívül 2014. nyarán veszi kezdetét Nyíregyháza kilenc középületének épületenergetikai fejlesztése c. projekt, amely közel fél milliárd forint támogatási összeggel járul hozzá a város közműintézményének korszerűsítéséhez.

További jelentős intézmény rekonstrukció történt a Wesselényi Miklós Szakközépiskola, a Petőfi Sándor Általános Iskola esetében, illetve a Móra Ferenc Általános iskolánál folyamatban vannak a munkálatok. Jelentős előrelépések várhatóak a közel jövőben a kulturális intézmények korszerűsödése vonatkozásában, ugyanis 2014 őszén a Kultúrsziget – Agóra program keretében a város több kulturális intézménye, létesítménye fog megújulni.

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

A településüzemeltetés az anyagi – műszaki és humán közszolgáltatások, az azokhoz tartozó infrastruktúra és szervezeti rendszer, valamint a kapcsolódó szabályozás, a tervezés, irányítás és végrehajtás komplex, működő rendszere. A településüzemeltetés feladata a településen élő lakosság, valamint az ott működő intézmények, gazdálkodó szervezetek egyéni és közösségi közszolgáltatási szükségleteinek, igényeinek elvárható szintű folyamatos és zavartalan kielégítése, a települési komfort érzet elősegítése, erősítése, az élhető település feltételeinek megteremtése, a fenntarthatóság biztosítása.

A városüzemeltetés széles skálájához tartozik a távhőszolgáltatástól a vízszolgáltatásig, a szennyvíztől az utak, hidak karbantartásáig szinte minden. Ezt egy szervezettel nem lehet ellátni, részben gazdasági, részben vezetési okok miatt. Az MötV 116.§ (4) bekezdése szerint a gazdasági program kötelező elemként tartalmazza az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldásokat. A településüzemeltetési szolgáltatások feltárása érdekében szükséges vizsgálni a Nyíregyháza Megyei Jogú Város többségi tulajdonában lévő, közszolgáltatást nyújtó gazdasági társaságait.

- *Nyíregyházi Távhőszolgáltató Kft.:* A Nyírtávhő Kft. az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő gazdasági társaság. A fogyasztók jobb kiszolgálása érdekében ügyfélszolgálati irodát működtet a Társaság, ahol a szükséges adatbázisokat on-line kapcsolattal biztosítja telephelyeik között. A nyíregyházi távhőszolgáltatás az országos átlagot jelentősen meghaladó szolgáltatásokat nyújt mind lakossági, mind pedig közületi fogyasztóinak egyaránt. A gazdasági társaság az utóbbi időben kiemelt eredményeket ért el a gerincvezeték felújítása területén, több utcában a meglévő, elavult vezeték helyett modern gerinchálózatot épített ki.
- *Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft.:* Lényegében, ami a közterületen történik, azért szinte mindenért a Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. a felelős, ami nagy előny, hogy egy helyen koncentrálnak az üzemeltetés feladatai. A NYÍRVV Nonprofit Kft. a következő közfeladatokat látja el:
 - Útkezelési és közlekedési tevékenység
 - Fizetőparkolók üzemeltetése
 - Közterületeket érintő tevékenységekhez szükséges engedélyek kiadása
 - Köztisztaság és zöldfelület-fenntartási tevékenység
 - Közvilágítási tevékenység
 - Városi vízellátási tevékenység
 - Erdő-fenntartási tevékenység
 - Mezőőri szolgálat
 - Parlagfű ellenőrzési tevékenység
 - Rovar – rágcsáló irtás, növényvédelem
 - Állategészségügyi telep tevékenység
 - Közfoglalkoztatás és egyéb támogatott programok
 - Vásárok, piacok üzemeltetése
 - Önkormányzati bérlakások és nem lakáscélú bérlemények üzemeltetése
 - Városi Stadion üzemeltetése

- A Szigligeti Gyermeeküdülő üzemeltetése
- Ebnyilvántartás
- Szervíz szolgáltatás
- *Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Vállalat:* A temetkezés terén az önkormányzatoknak egy kötelezően ellátandó feladatuk van, a temető fenntartása és üzemeltetése. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlés a temetőkről és a temetkezéstről szóló 1999. évi XLIII. Törvény 41. §. (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a temetőkről és temetkezési tevékenységről a 27/2007.(IX.25.) KGY rendeletben – ennek módosításáról szóló 4/2014. (III.21.) önkormányzati rendelet - határozott (egységes szerkezetben a 11/2008.(III.4.) KGY, 50/2008.(XI.25.) KGY, 29/2009.(IX.29.), a 43/2011.(XII.16.) a 21/2012.(IV.27.), a 23/2012.(V.31.) és a 25/2013.(V.31.) önkormányzati rendeletekkel), illetve ennek 4/2014. (III.21.) módosításával. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Temetkezési Vállalat Nyíregyháza és másik 23 település közös tulajdonában áll.
- *Térségi Hulladék-gazdálkodási Kft.:* Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV törvényben (Hgt.) meghatározott, települési szilárd hulladék kezelésével kapcsolatos kötelezően ellátandó alapfeladatát a 100 %-os tulajdonában lévő Térségi Hulladék-gazdálkodási Kft. útján látja el. Tevékenységeik:
 - Települési szilárd hulladékgyűjtés és szállítás
 - Szelektív hulladékgyűjtés és szállítás
 - Veszélyes hulladék átvétel
 - Hulladékkezelés
 - Műszaki szolgáltatás
 - Lakossági és vállalkozási ellenőrzés
 - Szemléletformáló tevékenység.
- *Nyíregyháza és Térsége Víz- és Csatornamű Zrt.:* A Nyírségvíz Zrt. többségi tulajdonosa Nyíregyháza Város. A Nyírségvíz Zrt. – mint köztulajdonban lévő közszolgáltató szervezet – standard stratégiájának középpontjában a hatékony gazdasági környezetben előállított magas szolgáltatási színvonal szerepel. A társaság egyik alaptevékenysége az ivóvíztermelés és szolgáltatás. Feladat,- Nyíregyháza város és a környező agglomeráció területén- biztosítani a kifogástalan minőségű, szükséges mennyiségű és nyomású ivóvizet a lakosság, és a térségben működő ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági létesítmények számára. Az üzemeltetett közművagyon részben állami, részben pedig Önkormányzati tulajdonú. Az ivóvíz szolgáltatás mellett másik fontos alaptevékenység a szennyvízelvezetés és tisztítás.

1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1 Természeti adottságok

Nyíregyháza a Nyírségben található. A Nyírség északon a Bodrogköz és a Rétköz területével érintkezik. Keleten a Bereg-Szatmári- síksággal, Dél-keleten az Érmelékkel határos. Délen egy kis szakaszon (kb. 20 km) érintkezik a Körös-vidékkel, nyugat felől pedig a hajdúság lösztáblája övezi. Jellemző erre a területre, hogy környezetétől szigetszerűen elkülönödik, valamint itt található a Nyírség és egyben az Alföld legmagasabb pontja is, a Hoportyó (183m). A Nyírség hazánk második legnagyobb futóhomok területe és hordalékkúp síksága a maga 5100 km²-es kiterjedésével, mely területnek közel a egyharmada Hajdú-Bihar megyében van és egy kis része átnyúlik a határon. A Nyírségre általánosságban jellemzőek a homokövezetek, homok felhalmozódások, garmadák és paraboladúccok. Az északi részek kivételével szélsőségekre hajló, erősen kontinentális.

Az ország csapadékeloszlási térkepei szerint a Nyírség a legszárazabb területek közé tartozik az évi 450-500mm csapadékmennyiséggel. Ennek eloszlása nem egyenletes, és emiatt gyakran fordul elő aszály. A tél hideg, a nyár mérsékelt. Az Észak-keleti szélirány a meghatározó ebben a térségben. Télen a középhőmérséklet -3 C alatt marad, a júliusi középhőmérséklet $20-21\text{ C}$. Magyarország kistájainak katasztere alapján Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét négy középtáj és 12 kistáj érinti. Ezen belül Nyíregyháza a Nyírség középtáj és a Közép-Nyírség kistáj területén helyezkedik el.

A terület homokbuckás, alapvetően síkvidéki jellegű, száraz, gyér lefolyású, vízhiányos. A csapadékeloszlástól függően (észak-déli megosztottság) változó mezőgazdasági kultúráknak kedvező térség. A Közép-Nyírséget a vízfolyásban való szegénység, de gazdag tórendszer jellemzi: a Közép-Nyírség területe igen gazdag természetes tavakban és mesterséges halastó-tározókban egyaránt (Bujtos, Sóstó). A Nyírség területén a kertkultúra elterjedt, nagy részben kert, kis részben szőlőültetvények találhatóak.

A város az Ér-patak (VIII. sz. főfolyás) részvízgyűjtő, a Lónyai főcsatorna vízgyűjtő területén található. A város területén lévő vízfolyások vízkészlete egyenetlen és csekély. Állóvizei közül a Sóstó természetes eredetű (sziktó), de ma már mesterségesnek tekinthető. A többi tó mesterségesen kialakított víztározó (Szelkó tó; Oláh-réti tározók; Lukalaposi tározó stb.), valamint agyag- és vályogkitermelés maradványa. A város legjelentősebb vízfolyása az Érpatak, amely Nyíregyháza mellett még 7 települést érint (Hajdúhadház, Téglás, Bököny, Geszteréd, Érpatak, Újfehértó, Kótaj).

A város képének, szerkezetének és turisztikai vonzerejének egyaránt meghatározó eleme Sóstó, amely eredetileg lefolyástalan területen keletkezett sziktó volt, mára azonban teljes mértékben mesterséges tóvá, illetve két összefüggő tó alkotta rendszerré alakult, amelyek egyikén strand üzemel, a másik csónakázó- és horgász tóként használatos. A belváros mellett találhatóak a 12 hektáros területen elhelyezkedő Bujtosi tavak, amelyek a város lakossága számára kiemelt szabadidős és rekreációs helyszínt jelentenek. A városhoz közeli, turisztikai látványosság és oktatási célokra is alkalmas természetvédelmi terület a 70 hektáros Igrice mocsár. A várostól délre található két, összefüggő víztározó, amelyek közül az Oláhréti elsősorban üdülési célokat (Császárszállási üdülőttelep veszi körül), míg a Nagyréti tározó nagyüzemi halászati célokat szolgál.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájérténeti vizsgálat

Nyíregyháza egyenetlen síksági domborzaton, alapvetően mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel meghatározott környezetben helyezkedik el. A város térbeli növekedésén jól nyomon követhető a vizuálisan alig érzékelhető magassági különbségek: a beépítés a mélyebben fekvő vízállásos területeket elkerülte. Nyíregyháza természetföldrajzi adottságai, helyzete, domborzata, éghajlata, a talajok termőképessége, felszíni vizek, és a jórészt ezekhez kötődő természetes, természet közeli élőhelyek nagymértékben meghatározzák a táj szerkezetét, a tájhasználat alakulását.

A természetes tájalkotó tényezők által kialakult táj az utolsó évszázadokban egyre erőteljesebben ható emberi tevékenység által jelentősen átalakult. Hajdan a futóhomokkal, löszös homokkal fedett hordalékkúpokat lefolyástalan ösfolyó-völgyek, deflációs mélyedések tagolták. A homokfelszíneket pusztai tölgyesek, homokpuszta társulások fedték. A lefolyástalan völgyek gazdag élőhelyek, fűz- és nyírlápok, nádasok voltak. Az intenzívvé váló mezőgazdasági termelés területigénye miatt bekövetkező lecsapolási munkák, erdőirtások, gyeptörések következtében a táj megváltozott. A mezőgazdaság által hasznosított területek uralkodóvá váltak, a lecsapolással, a csökkenő talajvízszint hatására, a vizes, mocsaras élőhelyek területe erősen lecsökkent, az erdők, gyepek degradálódtak.

Megjelentek, és egyre gyorsuló ütemben növekedtek és növekednek a települési területek (lakó, ipari, gazdasági és kereskedelmi területek), valamint az egyre meghatározóbbá, hangsúlyosabbá váló műszaki tájszerkezeti elemek, az infrastruktúra vonalas (közutak, vasutak, villamos és távhő vezetékek stb.) és pontszerű (trafók, átjátszó állomások stb.) létesítményei. A fenti tájalkotó tényezők eredményeként, a tájkép jelentősen megváltozott, az élőhelyek területe erőteljesen csökkent, a kultúrtáj (az ember alkotta táj) uralkodóvá vált.

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

A jelenlegi tájszerkezetet elsődlegesen meghatározó elemek már szinte kivétel nélkül az ember tájalakító tevékenységével kapcsolatosak. Az ember évezredek tájhasználatán során alakultak ki azok a területrészek, létesítmények, amelyek döntően befolyásolják a táj jelenlegi arculatát és jövőbeli alakulását. Csupán a homokdomb-vonulatok felszíni formái, az ösfolyó völgyek maradványai, a deflációs mélyedések és az egykori természetes növénytakaróból megmaradt foltok (erdők, gyepek, nádasok stb.) tekinthetők természeti elemeknek. Bár e területek erősen szétaprózódtak, térbeli rendjük a domborzati, vízrajzi viszonyok, valamint a talajadottság által meghatározott.

A jelenlegi tájhasználat jellegzetességei:

- A viszonylag nagy közigazgatási területű város lakónépességéhez viszonyítva tágas, laza beépítésű belterülettel rendelkezik.
- A nagy kiterjedésű laza (falusi, kertvárosi) beépítésű területek, és a külterületen kialakult tanyás területek következtében a volt zártkertek (kiskert-területek) területhányada elenyésző.
- Feltűnően magas a külterületen a kivett területek aránya (közel 13%), amely a külterületi lakóterületek (tanyák; bokortanyák), illetve gazdasági területek (mezőgazdasági majorok, külterületi iparterületek) gyakoriságát mutatja.
- A külterület túlnyomó része (több mint 78%-a) mezőgazdasági hasznosítású.
- A mezőgazdasági területeken belül a viszonylag kedvezőtlen talajadottság ellenére uralkodó a szántóterületek aránya.
- Viszonylag magas az ültetvények területe, amely a klimatikus viszonyokat kihasználó, kiterjedt bár csökkenő területű gyümölcsösöknek köszönhető.
- Az erdőterületek aránya az országos átlaghoz viszonyítva nagyon kevés, a 2011. évben Nyíregyházán az erdőterületek nagysága 4 630 ha (erdősültség 16,8%), az országos érték 2 264 232 ha (erdősültség 24,3%).
- Az ökológiai hálózatot alkotó területhasználati elemek, a természet közeli növényállománnyal fedett területek (erdő, gyepek, nádas) területaránya viszonylag alacsony (alig 21%).

A fenntartható fejlődés alapvető előfeltétele az ökológiai egyensúly fenntartása. Ezért a jövőbeli tájtervezés területeinek, feltételeinek biztosítása csak a természet védelme, a környezetről való gondoskodás, a környezetminőség jelen állapotjának megőrzése és javítása az ökológiai stabilitás biztosítása mellett történhet.

Nyíregyháza tájtervezése során területet biztosít a lakóterületi és gazdasági fejlesztések számára (jelentősen megnövelve a beépítésre szánt területeket), de ezzel párhuzamosan a város ökológiai hálózatának kialakítását, a kialakított rendszer ökológiai potenciáljának erősítését tervezi. Ezt a célt a táji-természeti értékek, adottságok megőrzésével, az ökológiai szempontból meghatározó erdőgazdasági és korlátozott használatú mezőgazdasági (gyepek, legelők, nádas) területek kiterjesztésével és a védett, védelemre javasolt és természeti területeket összefogó rendszerbe szervezésével érheti el.

1.12.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Területrendezés Tervében – összhangban az OTRT fogalom meghatározással, amely szerint térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete: „a természeti vagy kulturális örökség adottságai alapján a kilátás-rálátás szempontjából védendő tájképpel, illetve tájképi elemmel rendelkező területek, valamint történeti tájjá nyilvánított területek” – meghatározásra kerültek az egyes tájképvédelmi övezetek.

A kijelölés alapvető szempontja az egyes térségek tájképi változatossága, tájképi elemekben való gazdasága és a tájképi érzékenysége. Ennek megfelelően Nyíregyháza környéki bokortanyás térsége térségi jelentőségű kultúrtörténeti, tájszerkezeti értéknek minősül. Országos jelentőségű tájképvédelmi terület Nyíregyházát nem érinti.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Nemzetközi - EU ökológiai hálózata

A Natura 2000 hálózat fő célja, hogy megállítsa a biodiverzitás csökkenését, a legértékesebb és legveszélyeztetettebb európai jelentőségű fajok és élőhelyeik tartós megóvása révén. A biológiai sokféleség megőrzésére összpontosít, stratégiája az élővilág sokféleségét, a fajok, társulások, élőhelyek változatosságának összefüggő rendszerben történő megőrzését tűzi ki célul. A Natura 2000 program fő célkitűzései közé tartozik, hogy a vadon élő növény- és állatfajok védelme érdekében azonosítsa, megőrizze és visszaállítsa a kiemelt jelentőségű élőhelyeket, valamint azokat az ökológiai folyosókat, melyek összekötik ezeket az élőhelyeket, lehetővé téve ezáltal a különböző élőhelyek egyedeinek a vándorlását és a populációk génkicserélődését. Nyíregyháza város területén négy Natura 2000 terület került kijelölésre:

- *Orosi-gyep* (nyilvántartási szám: HUHN 20131): A Nyíregyházához tartozó Oros település melletti gyep európai jelentőségét az itt élő vidra, mocsári teknős, valamint a ritka növényfajok és társulások mellett elsősorban annak köszönheti, hogy egy rendkívül veszélyeztetett lepkefaj, a vérfű-hangyaboglárka egyik legjelentősebb populációja az Orosi-gyepen él.
- *Sóstói-erdő* (nyilvántartási szám: HUHN 20109): A Sóstói-erdőben 250 edényes növényfaj, ezek közül a hatályos jogszabályok közül 7 védett, egy fokozottan védett faj található (az E-misszió Egyesület 2003 óta folyó kutatásai alapján).
- *Nyíregyházi lőtér* (nyilvántartási szám: HUHN 20060): A Nyíregyházi-lőtér homokbuckáin 25 különböző fűfaj él, melyek legjellemzőbbike a deres színű, bennszülött fajunk, a magyar csenkesz. Számos változatos apró növényfaj, zuzmó, moha és gomba mellett a homokgyepen jellegzetes védett állatfajok is élnek, mint az ürge, vagy a pannon sztyeppek bennszülött fajai, mint a bizarr külsejű sisakos sáska és a homoki futrinka.
- *Nagy-Vadas* (nyilvántartási szám: HUHN 20107): Nagy-Vadas tó (amely részben Nyíregyházához, részben Újfehértóhoz tartozik) hazánk egyik legérintetlenebb állapotában megmaradt és legszebb szikes élőhelye.

32. táblázat: Natura 2000 területek Nyíregyházán

	Megnevezés	Terület (hektár)	Kódszám
1.	Nyíregyházi lőtér (SCA)	189,31	HUHN20060
2.	Nagy-Vadas (SCA)	186,25	HUHN20107
3.	Sóstói-erdő (SCA)	280,41	HUHN20109
4.	Orosi gyepek (SCI)	193,00	HUHN20131

Országos jelentőségű védett természeti területek

Ex lege védett területek: A közigazgatási területen található 28 db lápkataszter, szikes tó. Ex lege védett területeken és környezetükben (puffer területeiken) kizárólag korlátozott használatú mezőgazdasági terület vagy erdőterület kerül tervezésre.

Helyi jelentőségű védett természeti területek

Helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek: Nyíregyháza város területén három helyi védettség alatt álló természeti terület található: a Nyíregyházai Főiskola Tuzson János Botanikus kertje, az Igrice mocsár, valamint az Oláh-rét, melyek védelméről az önkormányzat a kapcsolódó természetvédelmi kezelési tervében, illetve a területrendezési tervben gondoskodik.

Védelemre javasolt területek: A településen 14 védelemre javasolt területhez (E-misszió Egyesület által) kapcsolódóan a jogi védettségük megvalósításáig fennmaradásukat a területük és puffer zónáik korlátozott használatra (extenzív mezőgazdasági hasznosításra) rendelése biztosítja. Ezek a területek: Sár-berek, Sóstói erdő, Ilona-tanyai fűzes, Sás-rét, Kis-teleki-rét, Oros-zug, Orosi fás legelő, Új csere-dűlő, Nagyszállási gombás, Nyírjes szik, Nyírjes tó, Alsópázsit, Rozsréti orchideás kaszáló, Igrice mocsár TT bővítése.

33. táblázat: Nyíregyháza helyi jelentőségű védett természeti emlékei

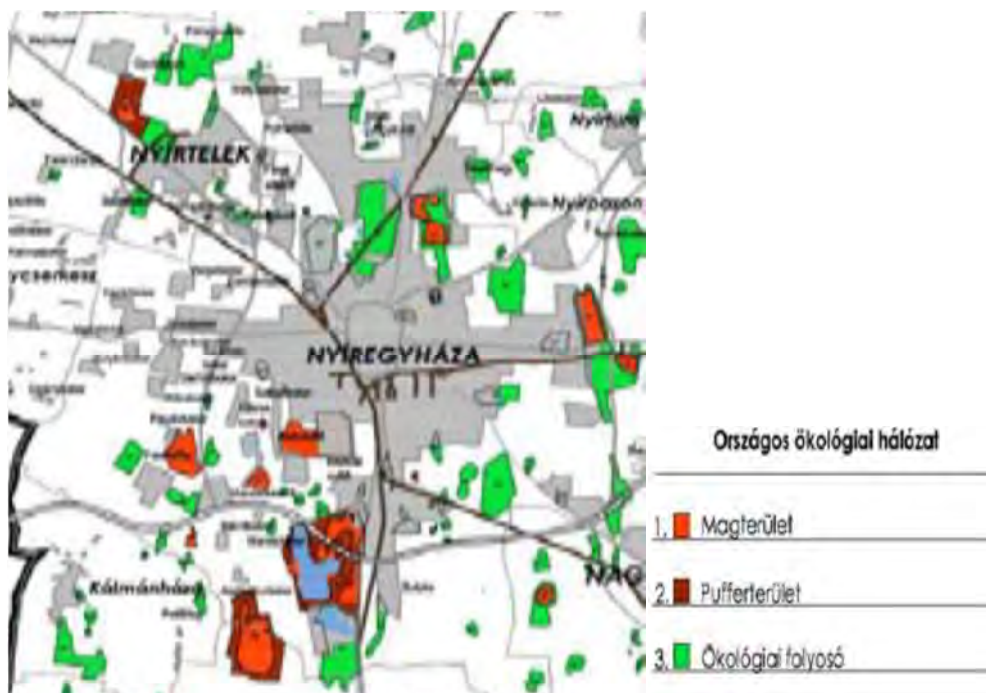
	Megnevezés	Védelmi kategória
1.	Állomás téri császárfák (<i>Paulownia tomentosa</i>)	természeti emlék
2.	Árok utcai japánakác fásor (<i>Sophora japonica</i>)	természeti emlék
3.	Bethlen utcai császárfák (<i>Paulownia tomentosa</i>)	természeti emlék
4.	Mocsárciprus (<i>Taxodium disticum</i>)	természeti emlék
5.	Igrice-mocsár	természeti terület
6.	Nádor utcai törökmogyoró fásor (<i>Corylus colurna</i>)	természeti emlék
7.	Nyíregyházai-császárfa fásor a Főiskola mellett (<i>Paulownia tomentosa</i>)	természeti emlék
8.	Nyíregyházai-csörgőfa (<i>Koelreuteria paniculata</i>)	természeti emlék
9.	Nyíregyházai-fehérenyár (<i>Populus alba</i>)	természeti emlék
10.	Nyíregyházai-fügék (<i>Ficus carica</i>)	természeti emlék
11.	Nyíregyházai japánakác fásor (<i>Sophora japonica</i>)	természeti emlék
12.	Nyíregyházai japánakác fásor (<i>Sophora japonica</i>)	természeti emlék
13.	Nyíregyházai jegenyefák (<i>Populus nigra 'Italica'</i>)	természeti emlék
14.	Nyíregyházai jegenyenyár (<i>Populus nigra 'Italica'</i>)	természeti emlék
15.	Nyíregyházai-júdasfa (<i>Cercis siliquastrum</i>)	természeti emlék
16.	Nyíregyházai kocsányos tölgy (<i>Quercus robur</i>)	természeti emlék
17.	Nyíregyházai-mamutfenyő (<i>Sequoiadendrom giganteum</i>)	természeti emlék
18.	Nyíregyházai platán (<i>Platanus sp.</i>)	természeti emlék
19.	Nyíregyházai platán fásor (<i>Platanus x hispanica</i>)	természeti emlék
20.	Nyíregyháza, Sportpályán álló fehérenyár (<i>Populus alba</i>)	természeti emlék

	Megnevezés	Védelmi kategória
21.	Nyíregyházi Főiskola Botanikus Kertje	természeti terület
22.	Nyíregyházi tiszafák (<i>Taxus baccata</i>)	természeti emlék
23.	Oláh-rét	természeti terület
24.	Páfrányfenyő (<i>Ginkgo biloba</i>)	természeti emlék
25.	Vasvári Pál utcai platán fasor (<i>Platanus x hispanica</i>)	természeti emlék

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat övezeti kategóriáját az Országos Területrendezési Terv határozza meg, a megye rendezési terv jelöli ki az egyes kategóriákhoz – magterület, pufferterület és ökológiai folyosó övezetbe – tartozó területeket. Az ökológiai hálózat részét képezi a Natura 2000 hálózat is. Az ökológiai folyosó övezetébe „olyan területek (többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok) hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, pufferterületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására”. A megye területén az ökológiai folyosó összefüggő láncolata a Tisza és a Szamos menti természeti területek rendszere. A megye egyéb területein az ökológiai folyosó élőhelymozaikokból áll.

13. térkép: Nyíregyháza ökológiai hálózata

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Terve, 2009.

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Nyíregyháza közigazgatási területének közel 17%-át települési területek (belterületek) foglalják el. A központi belterület a főközlekedési utak csomópontjában alakult ki. Területéhez északon Sóstó, keleten Oros belterülete csatlakozik. A központi belterülettől függetlenül külterületen több belterületi egység, elsősorban lakóterületek, nagyobb tanyacsoportok találhatóak. A közigazgatási terület nyugati felén gyakoriak a táj jellegzetességét adó, szántóterületbe ágyazott apró foltokként megjelenő tanyacsoportok, bokortanyák, sortanyák (eredeti funkciójuk alapján a mezőgazdasághoz tartozó, jelenleg külterületi lakott helyként kezelt területek). A város településfejlesztési koncepciójának megfelelően a mezőgazdasági területeken jelentős szerkezet-átalakítások zajlanak le a város fejlődésével.

A tájszerkezetet alapvetően meghatározó vonalas elemek (vízfolyások, utak, vasutak) Nyíregyháza területén már régóta jelen vannak. Nyomvonalaik a vízrendezések, út- és vasútfejlesztések által módosultak. Jelentős változást jelent az M3-as autópálya a belterülettől délre vezetett, a természetes tájszerkezetre merőleges nyomvonala, valamint a hozzá kötődő kerülő, átkötő stb utak kiépítése.

Ezen utak megjelenésének tájszerkezetet módosító, a települési terület terjeszkedésének irányát meghatározó, terület felhasználásokat átrendező hatásokat generálnak.

Nyíregyháza külterületén található bokortanyákat, sajátos, kizárólag Nyíregyházára jellemző település szerkezeti adottságokat (tájképgazdagító elemeket) fent kell tartani, azonban ezeknek a területeknek a zsugorodását, egymástól való szétválását generálják és ezzel a bokortanyák szerkezetét veszélyeztetik az útépitések, mint pl. az M3 autópálya, a nyugati elkerülő. A külterületen elszórtan előforduló ipari gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató területek, valamint majorok gyakran rendezetlen megjelenése zavaró, tájképromboló, potenciális környezetszennyező területek.

A lakóterületi és gazdasági fejlesztési elképzeléseknek teret, területet biztosítva folyamatosan növekszik és tovább fog növekedni a települési terület (a központi belterület). A beépítésre szánt területek a tervezett elképzelések szerint a város közigazgatási területének 22,5%-át foglalják majd el a város rendezési tervének iránymutatása szerint. Az új beépítésre szánt területek kijelölésénél szükséges figyelembe venni a tervezett úthálózat szerkezet-átalakító, területhasználat-módosító hatásait, valamint a védett, illetve védelemre tervezett természeti területek helyzetét, hiszen durva változásokat generálnak ezek a beavatkozások. A beépítésre szánt területek új, elsősorban mezőgazdasági területeket foglalnak el, természet közeli területeket csak kivételes esetben érintenek. A belterület növekedése során szükséges a települési terület túlzott kiterjedésének, a belterületek összenövésének megakadályozása, az ökológiai hálózat folyamatosságának biztosítása (Nyíregyháza Megyei Jogú Város településrendezési terve).

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

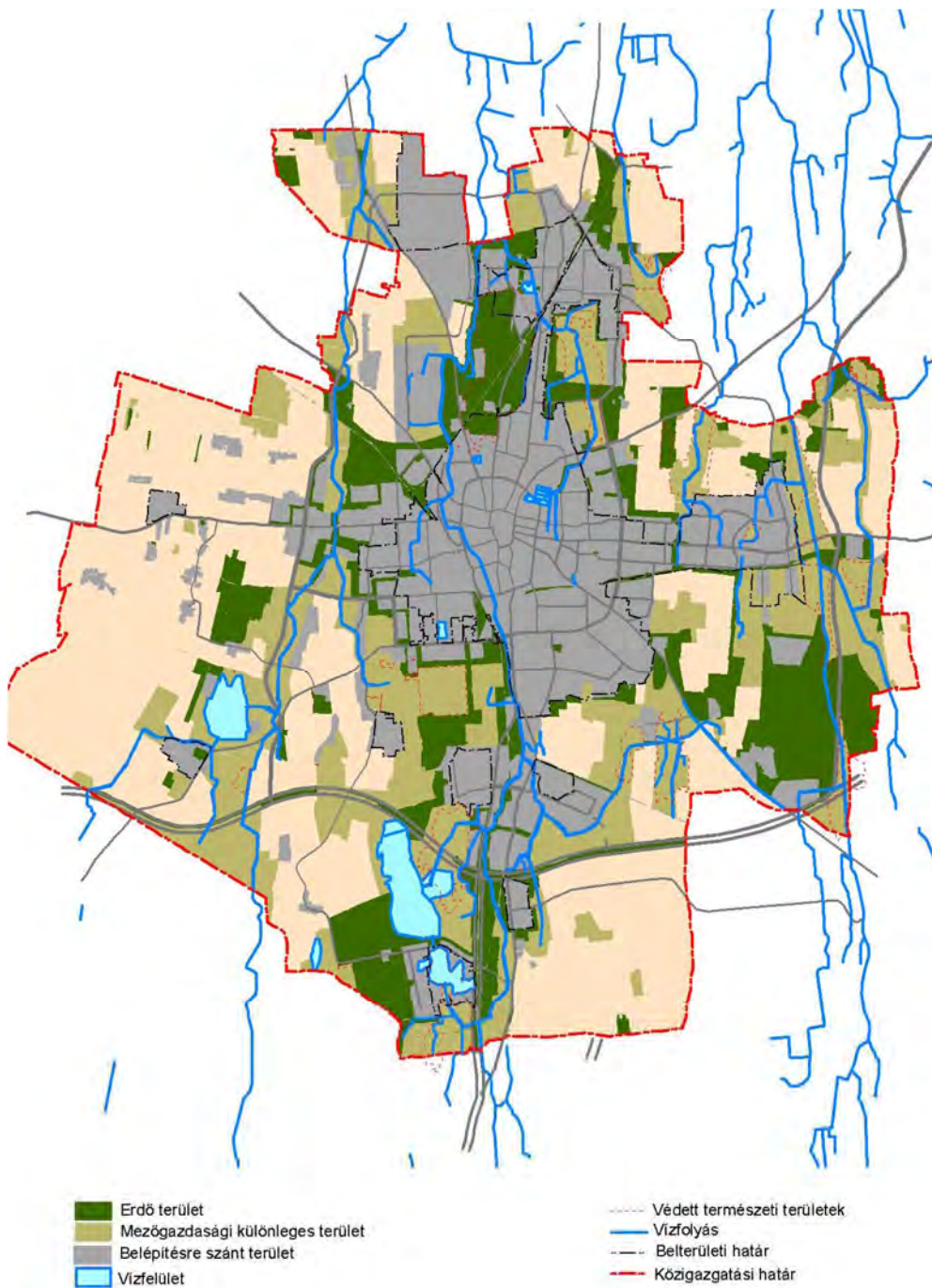
1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Nyíregyháza zöldfelületi rendszerét meghatározó elemek, természet közeli növényállománnyal fedett területek markáns, regionális jelentőségű ökológiai folyosó hiányában jórészt szigetszerűen jelennek meg Nyíregyházán. Kapcsolataik gyakran hiányosak, vagy teljesen hiányoznak.

Zöldfelületi rendszer külterületi elemei

- Az erdőterületek természeti értékek hordozói, természet közeli élőhelyek és tulajdonviszonyoktól függetlenül túlnyomórészt közhasználatúak. Egész éven át fedett, biológiailag aktív felületek, biológiai aktivitásértékük kiemelkedően magas, ezáltal a zöldfelületi rendszer legerősebb ökológiai teljesítőképességű elemei.
- Nyíregyháza erdőszültsége országos viszonylatban csekély. Az erdők elhelyezkedése szigetszerű. A két markánsan megjelenő erdős terület a Sóstói és a Nagyszállási erdők közé a város települési területe ékelődik. Mind rendeltetésük, mind növényállományuk erősen eltérő.
- A zöldfelületi rendszer nem elhanyagolható elemei a mezőgazdasági területek, amelyek jelentősége (természeti-botanikai érték, biológiai aktivitásérték, rekreáló hatás stb.) a területhasználat és a művelési mód függvénye.
- Extenzív hasznosítású mezőgazdasági területek (a gyepek, rétek, legelők, nádasok) mezőgazdasági termelésben betöltött szerepe kicsi. Kiterjedésük, biológiailag aktív, egész éven át fedett területeik, biológiai aktivitásértékük, természet közeli növényállományuk által a zöldfelületi rendszer értékes, erős ökológiai teljesítőképességű elemei.
- Intenzív hasznosítású mezőgazdasági területek uralkodó területhasználat a szántóterületek. A zöldfelületi rendszerben betöltött szerepük a vegetációs időszakban nem elhanyagolható a nagy területű, biológiailag aktív felületeik miatt. Természetvédelmi értékük nincs, ugyanakkor szerepet töltenek be egyes állatfajok táplálékszerzésében.

14. térkép: Nyíregyháza külterületi zöldfelületi rendszere

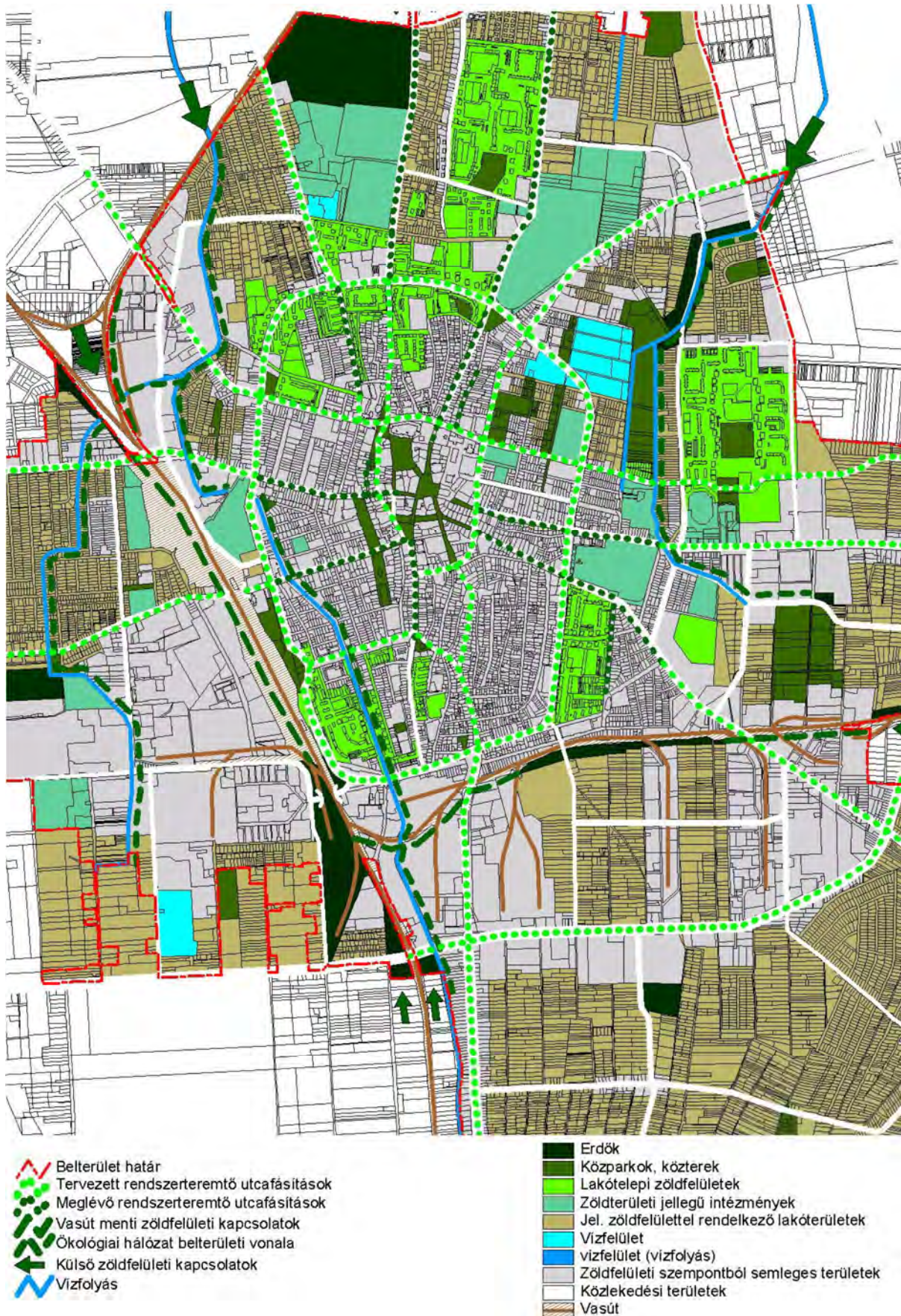
Forrás: Nyíregyháza településrendezési terve

Zöldfelületi rendszer belterületi elemei

- Közhasználatú zöldfelületek (belterületi erdők, közparkok, közterek) a belterületi zöldfelületi rendszer legerősebb elemei, amelyek kondicionáló, rekreációs, pszichikai hatását a város minden lakója élvezi. Városesztétikai jelentőségük kiemelkedő. Nyíregyházán a város szerkezetéből adódóan a települési területben elszórta, szigetszerűen helyezkednek el. Rendszerré szerveződésüket, kapcsolódásaikat az utcák zöldfelületei (hangsúlyos utcafásítások) mellett a jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények kertjei jelenleg csak részben biztosítják.
- Nyíregyházán a belterületi erdő viszonylag kevés. Kiterjedésével, értékes növényállományával legjelentősebb a Sóstói (külterületi erdőkhöz szervesen kapcsolódó) erdő, de erdők közé sorolhatók a Nagykörúton belül a Bujtos erdőfoltjai (a viszonylag kis kiterjedésű fehérynár ligetek), valamint a kertváros déli határán található nyárfa-ültetvények és a déli iparterületen belüli erdőfoltok.
- A közparkok, közterek a belterületi zöldfelületi rendszer legfontosabb elemei. Elsősorban rekreáló és pszichikai hatásuk, városképfarmáló, városesztétikai jelentőségük nagy. Nyíregyházának nagy kiterjedésű közparkja nem a központi területen, hanem Sóstó gyógyfürdő tóparti területén, valamint lakótelepeken található. Ennek ellenére a történelmi belváros sem szűkölködik zöldfelületekben, mivel tágas terei hatalmas fákkal, értékes növényállománnyal borítottak. A városközponttól távolodva a közparkok kiépítettsége, állapota egyre külterjesebb, növényzetük gyébrebb. Gyakran kiépítetlen, gepes, vagy természet közeli növényállománnyal fedett területek, amelyek beépítetlen területei lehetőséget adnak színvonalas közparkok kialakítására.
- Lakótelepi zöldfelületek (*közkertek*) a zöldfelületi rendszerben kondicionáló és rekreáló szerepük által jelentősek. Hatásuk lakótelepként változó, növényállományuk függvénye. Viszonylag tágas, szabad területeik, zöldterületeik egy része közparkként, köztérként funkcionál, illetve nagyságából adódóan a közparkok közé sorolható. A közkertek tervszerűen vagy spontán beültetett, jórészt gondozott területek. Növényállományuk összetétele és minősége változó.
- Korlátozott használatú zöldfelületek területe az igényeknek megfelelően alakul. E területek kondicionáló hatását az összlakosság, egyéb rekreáló, pszichikai, esztétikai hatását a lakosság egyes csoportja (gyakran csak meghatározott időben) élvezi. Ilyenek a botanikus kert, állat- és növénykert; sóstói strand; sportterületek, temetők.
- A kül- és belterületi zöldfelületi rendszerek természetes és művi zöldfelületi elemek kapcsolata elsősorban a vízfolyások, az Ér-patak és az Igrice-patak mentén kialakított ökológiai folyosó, valamint a közlekedési (vasúti és közúti) hálózat menti, illetve a belterületbe nyúló erdők és természeti területek által biztosított.

A meglévő közhasználatú zöldterületek védelmére az önkormányzat rendelet-tervezetet dolgozott ki, amelynek célja megelőzni a közhasználatú zöldterületek, illetve zöldterületi funkciók megszűnését, a zöldterületek más célra történő felhasználását, megakadályozni az élő növény pusztítását, rongálását, szabályozni a zöldterületek, zöldfelületek használatát.

15. térkép: Nyíregyháza belterületi zöldfelületi rendszere

Forrás: Nyíregyháza településrendezési terve

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Az önkormányzat ingatlan-kataszter nyilvántartása szerint Nyíregyháza belterületén 786,5 ha a közterületeken lévő zöldfelület nagysága. Ez az adat azonban nagyon sok kis részegységből tevődik össze, így nem teljesen megbízható. (Sok esetben a kapott területnagyság csak számításokon alapul. A lakossági közterületi zöldfelületi mutató ennek alapján 65,5 m²/fő (a Sóstói erdőt nem beleszámítva), ez (még most) messze kimagasló eredmény a korábban országosan ajánlott 21 m²/fő zöldfelületi mutatóhoz képest (7 m²/fő városi közpark, 7 m²/fő lakóterületi közpark, 7 m²/fő lakókert) (Nyíregyháza zöldfelületi program). A NYÍRVV Nonprofit Kft által belterjesen kezelt, fenntartott zöldfelületek Nyíregyháza város területén közel 200 ha területen történik.

A belvárosi területek, illetve virágos felületek kiemelt jelentőségűek, ezeken a felületeken az év nagyobb részében a hét 6 napján végeznek köztisztasági feladatokat. A legnagyobb felületet a lakótelepi részek képezik. A NYÍRVV által kezelt felületek közel 78%-a füvesített, melynek jelenleg elenyésző, alig 2%-a öntözött. Ezen az arányon az öntözőhálózat helyreállításával és kiépítésével igyekeznek javítani, 2013. évben újra üzembe helyezték a meglévő, de az előző évtizedben nem üzemeltetett öntözőrendszereket. A parkfák, cserjék és az örökzöldek 4% fedettséget érnek el az összfelülethez viszonyítottan. Burkolt sétányok 5%-ot tesznek ki, gyöngykvacccsal, vörös salakkal területeink 4 %-a fedett.

34. táblázat: A NYÍRVV kezelésében lévő zöldfelület fenntartásba bevont körzetek kategóriánként %-os megoszlásban, 2014

Körzetek / Kategóriák	I.	II.	III.	IV.	Összesen
1. Érkerti ltp.	-	0,1	7,6	1,4	9,1
2. Malomkert ltp.	-	-	6,2	0,1	6,3
3. ÉAK és Krúdy ltp.	-	0,2	4,3	0,6	5,2
4. Északi krt.	-	0,4	6,8	0,9	8,1
5. Örökösöld	-	-	16,1	2,0	18,1
6. Kossuth u. és környéke	-	0,7	4,0	-	4,7
7. Belváros	2,0	0,5	0,3	-	2,7
8. Virágos belváros	-	2,6	0,3	0,3	3,2
9. Bujtos	-	0,6	8,8	2,2	11,6
10. Kertváros	-	-	2,7	-	2,7
11. Jóságáros	-	0,1	14,7	-	14,9
12. Sóstó	-	3,6	0,0	1,0	4,7
13. Egyéb	-	-	-	-	8,8
Mindösszesen	2,0	8,9	71,8	8,6	100,0

Forrás: NYÍRVV Nonprofit Kft.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Az intenzív hasznosítású mezőgazdasági területek (szántóterületek) aránya csökken, a javasolt extenzifikáció, illetve a beépítésre szánt területek terjeszkedése miatt. Mivel ezek a szántóterületek potenciális környezetszennyező területeknek számítanak (fedetlen felületek porszennyezése, művelés során a kemikáliák túlzott alkalmazásának veszélye), csökkentésükkel a környezeti terhelés is csökkenthető. A fent említett változtatások a mezőgazdasági termelésből élők esetében konfliktusforrást jelenthetnek.

Az erdők, valamint gyepek és nádasok területének (az állandó fedettségű területek arányának) növekedésével a zöldfelületi rendszer legnagyobb ökológiai teljesítőképességű elemei erősödnek.

A belvárosi és bizonyos lakótelepi zöldfelületek állapota sokat javult a városrehabilitációs projekteknek és folyamatos közterület fejlesztéseknek köszönhetően, azonban a város zöldfelületeink nagy részén a növényállomány felújításra szorul, sok a nem tájba illő őshonos növényállomány. Több közpark funkcióját veszítette és alapvetően kevés szolgáltatást tudnak nyújtani. A város területén fokozatosan eltűntek a kettős fasorok és megritkult a növényállomány.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Az elhelyezkedés és a városfejlődés folyamatai eredményeképpen összességében Nyíregyháza egy gyűrűs városszerveződési mintát követett. A 19. század közepétől intenzíven fejlődő város központi része a század végére lényegében kiépült, ez a város mai méretéhez képest kis kiterjedésű mag a település valódi központja, amelyet egy belső körút határol. Itt található a legfontosabb és legnagyobb közintézmények, a város főtere, a város legfontosabb építészeti emlékei, szakrális központjai. Ezen központi területet a 18. században még termelő funkciókat is hordozó, falusias jellegű városrészek vették körül. A városközpontot körülölelő terület sűrűsége a városfejlődés során folyamatosan növekedett. A 19-20. század első felére részben már kialakult, kisvárosias, helyenként sűrű kertvárosias jellegű városrészről beszélhetünk. A központi, tradicionális mezővárosi szerkezettel jellemezhető városi területeket egy külső körút fogja körbe, amely az egykori kültek határait követi. A külső körút által lehatárolt városrész tehát Nyíregyháza tradicionális, tágabban értelmezhető városi magja. A 19. század második felében kiépült vasúti kapcsolat e terület nyugati határán valósult meg. Nyíregyháza város kialakulásában és fejlődésében a természetes elemek szerkezetalkotó, domináns tényezőkké sohasem váltak.

Nyíregyháza karakteres szerkezeti elemei a vasútvonalak, miután a város észak-kelet Magyarország legnagyobb vasúti csomópontja. A vasút sokáig fékezte a város nyugati irányú terjeszkedését. A kiépült Miskolc-Szerencs-Tokaj-Nyíregyháza-Debrecen vasútvonal a város nyugati területeinek egy igen fontos, a szerkezetet alapvetően meghatározó elemévé vált, amely a nyugati városrészek (Kertváros) jelenlegi összárosi szerkezeti integrációját jelentősen csökkenti. A város 20. századi fejlődését részben a belső területek sűrűségének folyamatos növekedése, a külső lakott területek „bekebelezése”, valamint a belső városrész és a külső lakott városrészek közötti területek közötti „üres”, volt mezőgazdasági területek beépülése jellemezte. A hagyományos mezővárost kisebb falvak, és bokortanyák veszik/vették körül. Ezen települések és tanyák gyakorlatilag a város „agglomerációs” települései, településrészei voltak, amelyek a megyeszékhely folyamatos növekedésével, az 1960-70-es évekre gyakorlatilag összeépültek a belső átmeneti területekkel. A legfontosabbak és legnagyobbak ezek közül Sóstó, Oros és Nyírszőlős, amelyek Nyíregyháza közigazgatási területén megőrizték falusias jellegüket, és részben saját identitásukat is (Városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszer és intermodális csomópont fejlesztése Nyíregyházán, felmérés-elemzés, 2014).

Az „összeépülés” folyamatában a lakóterületek növekedése mellett az egyre nagyobb igényekkel fellépő ipar (iparterületek kialakítása) játszott kiemelkedő szerepet; ezek közül ma a legjelentősebbek a vasútvonal mellett kialakított iparterületek, illetve a déli iparterület. A vidéki iparosítással párhuzamosan a lakótelepek is itt, a külső átmeneti zónában jelentek meg, míg a hagyományos kisvárosias, kertvárosias lakóterületek már meglévő települési struktúrára, a városkörnyéki kisebb falvakra, bokortanyákra épültek rá. A város arculatának kialakulását az 1960-as években megindult tömeges lakásépítés, valamint a közműellátottság színvonalának növelése jelentősen befolyásolta, amelyet az iparterületi folyamatok gerjesztettek. Ennek hatására vált szükségessé a város településszerkezetének jelentős átalakítása.

Ennek az átalakításnak a legfontosabb lenyomata a külső körút, megépítése, amelynek nagy szerepe van a belváros tehermentesítésében. A másik lényeges változás a lakótelepek megjelenése volt. A lakótelepek építésének hatására megnőtt a város népességbefogadó képessége. A Jóságáros, Nyíregyháza első komplett lakótelepe 1970-1980 között épült házigyári technológiával, panelelemekből. A városrészen lakók száma meghaladja a nyolcezer főt. Ezt követte az Érkert 10 emeletes panel lakásokkal történő beépítése (maga a városrész már a századforduló időszakában létrejött, de lakótelepi profilja az 1970-es, 80-as években erősödött). A város legfiatalabb lakótelepe Örökföld, amely az 1980-as évek első felében épült. Szintén a 70-es években létesültek az első iparterületek a város déli és délnyugati részein. A koncentrált iparosítás érdekében egy 570 hektáros iparforgalmi övezetet hoztak létre Nyíregyháza déli és nyugati határszegélyén, több ipari mikrokörzet egyesítésével, ez lett a megye legjelentősebb ipari bázisa. Ennek az iparterületnek a létrehozása a mai napig meghatározza a város szerkezetét. Az 1960-as, 70-es, 80-as években számos oktatási, művelődési és kereskedelmi épületkomplexum jelent meg Nyíregyházán, amely jelentősen átalakított a városképet. A városra ezek után már nem volt jellemző a korábbi kisvárosi jellegű morfológia. Térbeli kiterjedése is megváltozott, a külterületek belterületbe kerültek.

Nyíregyháza városszerkezete több kisebb-nagyobb városrészből épül fel, melyek főként kertvárosi és lakótelepi jelleggel bírnak. Ilyen lakótelep például Örökföld, Jóságáros, Huszártelep és Belváros, Érkert míg kertvárosi jellegű Borbánya, Kertváros, míg külvárosi jellegű Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Nyírszőlős, Oros. A Nyíregyházát körülölelő bokortanyák, kistelepülések ma is részben önálló identitással bírnak, bizonyos mértékig őrzik belső szerkezetükben a város történeti fejlődésének lenyomatait, legtöbbször részben önálló alközponti funkciókkal is rendelkeznek. A város legkülső, összefüggéseikben laza települési gyűrűjét képező bokortanyák, illetve az ezekből kialakult kertvárosias területek képezik.

Városszerkezeti problémák azonosítása

- Az egyik legjelentősebb városszerkezeti problémát az adja, hogy a város szerkezetét meghatározó közúti gyűrűk nincsenek befejezve. A gyűrűk hiányzó szakaszain kapacitásproblémák merülnek fel, illetve ebből eredően bizonyos városrészek közötti közlekedési kapcsolatok hiányosak. A külső közlekedési gyűrű befejezetlenségéből ered, hogy a teherforgalom a belső gyűrűkre terelődik, amely megnöveli egyes városrészekben a forgalmat. Ilyen kritikus városrészek Nyíregyházán a Kertváros, Sóstóhegy, Kállói út és Orosi út közötti szakasz. A közlekedési hiányosságokból eredően nem jó a kiszolgálása a déli és délnyugati iparterületeknek, ezért az ide koncentrálódó forgalom szintén lakóterületeket is érint. Ezeknek a városszerkezeti problémáknak az áthidalása érdekében szükséges a külső körgyűrű megépítésének folytatása.
- Városszerkezeti problémákat generálnak Nyíregyházán a vasútvonalak is, amelyek elzárják a város nyugati városrészeit. A vasútvonal által elzárt városrészek közé tartozik a Kertváros, Huszártelep, a Debreceni út és a Tokaji út környéke.
- A város lakó- és iparterületeinek dinamikus növekedése, a vonalas infrastruktúráinak bővülése veszélyeztetik a Nyíregyházát körül ölelő bokortanyákat, amelyek országos léptékben is egyedi településhálózati sajátosságnak számítanak. Vagyis a város fejlődése, területének növekedése fokozatosan megbontja a bokortanyák egységét, autentikus állapotát, fennáll annak a lehetősége, hogy a város belterületéhez közel eső tanyák fokozatosan összeolvadnak a belterülettel. Másrészt azonban a város lakóterületi bővülésének potenciális területei a város közelében lévő bokortanyák. Azonban kedvezőtlen infrastrukturális ellátottságuk, alacsony közszolgáltatási színvonaluk, rossz közlekedési elérhetőségük miatt nem vonzóak a lakosság számára. Így a városból kitelepülő lakosság inkább az alapfokú ellátás tekintetében legalább kielégítő színvonalú kiépült kertvárosi területeket és szomszédos falvakat, településeket veszik célba

- A lakóterületek közelében épített ipari-gazdasági területek sok esetben funkcionális és vizuális konfliktusokat is okozhatnak. Az iparterületek egy része elhanyagolt, használaton kívüli.
- A belváros és a külváros között nagy a rendezettségbeli különbség.

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Nyíregyháza településszerkezeti terve építési szempontból beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területeket tartalmaz. A fő kategóriák az építési használat általános jellege szerint:

- beépítésre szánt területek esetében: lakóterület (nagyvárosias, kisvárosias, kertvárosias, falusias) vegyes terület (településközponti, központi vegyes), gazdasági terület (kereskedelmi szolgáltató, zavaró hatású, egyéb ipari), üdülőterület (üdülőházas, hétvégi házas), különleges terület (kereskedelmi, intézményi, honvédelmi, hulladék elhelyezésére szolgáló, városüzemeltetési, közlekedési)
- beépítésre nem szánt területek esetében: általános közlekedési, vasúti közlekedési, zöldterületek, erdőterületek (egészségügyi, védelmi) mezőgazdasági (kertes, általános, különleges) és egyéb területek (vízgazdálkodási).

Nyíregyháza sajátossága, hogy a települési terület (a belterület és a külterület 10%-nál nagyobb mértékben beépített területei együttesen) a közigazgatási terület jelentékeny részét foglalja el (23,16%-át). A bokortanyák elszórt elhelyezkedése, valamint a belterületek szabdalt, csápszerűen tagolt jellege a terület felhasználási struktúrát mozaikossá teszik. A településszerkezeti tervben meghatározott terület bővítési szerint a falusias vagy telkes területek kertvárosias átalakítására, a barnamezős ipari gazdasági területek rehabilitálására, esetleg funkcióváltására, a belterületi mezőgazdasági területek városias felhasználására kell törekedni. Mindezek mellett el kell érni, hogy a külterületi újonnan beépítésre szánt területek lehetőleg a belterülethez csatlakozzanak. A bokortanyák közül elsősorban azok kerüljenek lakóterületbe átsorolásra, melyek a belterület közelében helyezkednek el, illetve infrastrukturális ellátottságuk rendszerbe illeszthető legyen. Fontos, hogy a csápos, szabdalt belterületi jelleg gyűrűs, sugaras szerkezethez igazodóan kiegészüljön, ezért a külterületi fejlesztések kiemelt célterületei ezek a kiegészítést, gyűrűs terület felhasználási jellegű erősítő területek legyenek.

Az elmúlt időszakban az agglomerálódási folyamat elsődleges célpontjai a közigazgatási területen belüli bokortanyák voltak, ahol a mezőgazdasági használatot a lakóterületi használat váltotta fel. A mozaikos terület felhasználási struktúra és a belső agglomerálódási folyamat ellenére nem cél a város beépített területeinek nagyságát tovább növelni.

A beépített területek bővítési területei:

A lakóterületek bővítésének kitüntetett iránya észak-kelet, a tervezett külsőkörút menti területek, illetve Sóstóhegy keleti oldala. További bővítési irány a 36. sz. főút menti kiskertek, ill. bokortanyák. Másodlagos fejlesztési irányoknak jelölhető észak-nyugat Nyírszőlős, Felsőpázsit és dél, dél-nyugat Huszártelep környéke, Rozsrétszőlő, ill. Felsősima. A távlatban tervezett lakóterületekkel a jelenlegi lakónépség mintegy kétszerese helyezhető el a városba. A lakóterületi kijelöléseket mégis az teszi szükségessé, hogy azok egy része spontán folyamat eredménye, amit az önkormányzat nem tud megállítani.

Az üdülő, ill. rekreációs területek bővítésének elsődleges iránya Sóstógyógyfürdő környéke, másodlagos iránya Császárszállás. A bokortanyák idegenforgalmi hasznosítását támogatni kell, de üdülőterületbe történő sorolásuk nem indokolt.

Funkcióváltásra kijelölt területek:

A funkcióváltás alatt a beépített területek elsődleges területfelhasználás-változása értendő. A város néhány jelenleg beépített területén a várható gazdasági, ill. ellátási igényváltozásokra felkészülve funkcióváltást kell előírni. A város ellátottsági színvonalának emelkedése, a szolgáltatási szektor bővülése, a települési szerepkör kiegészítése, megerősödése szükségessé teszi a településközpont területi kibővítését a kiskörúton túli városrészekre is. E területeken a településközpont vegyes területeket növelni kell a lakóterületek rovására.

A déli ipari gazdasági területeken, ahol a lakó és ipari területek egymást zavaró módon keverednek és ahol az eredeti használat részben megszűnt, vagy a területek kihasználtsága lecsökkent az egészségesebb terület felhasználati struktúra elérése érdekében funkcióváltást kell előírni. Ilyen terület a Tünde utca menti barnamezős övezet.

A Huszár laktanya jelenlegi lakóterületi használata nincs összhangban az épületegyüttes építészeti értékeivel. Az együttes településközpont vegyes területbe sorolással intézményi célú felhasználat számára célszerű felszabadítani.

A Tokaji út - Kopogó utca környékén a falusias lakóterületből a repülőtér és a vasút zavaró hatása miatt gazdasági terület kialakítását határozták meg.

1.14.1.4. Funkció vizsgálat

Nyíregyháza funkcióelemzését az alábbi táblázat foglalja össze. A funkciókat öt nagy csoportra osztottuk, gazdasági, közlekedési/távközlési, közösségi, állami/igazgatási/hatósági és humán szolgáltatási funkciókra. A funkciókhoz rendeltük a hozzá kapcsolódó szolgáltatásokat, közszolgáltatásokat, egy primer vizsgálat során összegyűjtöttük az adott közszolgáltatás/szolgáltatás számát, ebből látható a koncentráció mértéke. Bizonyos szegmensek esetében egyenként feltüntettük a konkrét szolgáltatókat is.

35. táblázat: Nyíregyháza Megyei Jogú Város funkció ellátottsága, 2014

Funkciók megnevezése	Száma	Megnevezése
Gazdasági funkciók		
Piac	6	Piacsarnok, Vásártér, Borbányai kispiac, Orosi piac, Jósavárosi piac, Kertvárosi piac
Bankok száma	25	-
Pénzügyi szolgáltatók száma	15	Közlekedési Biztosító Egyesület (KÖBE), Groupama Garancia Biztosító, ERSTE Vienna Insurance Group Biztosító, Allianz Hungaria Biztosító Zrt., Allianz Hungaria Biztosító Ügyfélkapcsolati pont, Uniqa Biztosító Zrt., Signál Biztosító Zrt., ING Biztosító, AEGON Magyarország Zrt., Generali-Providencia Biztosító Zrt., K&H Biztosító, Union Vienna Insurance Group Biztosító Zrt., Biztos alkusz Kft., Questor Pont Nyíregyháza, Cent-Reál Bróker Kft.
Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	38	Korzó, Interspar (2), Tesco (2), Skála Áruház, Metropol, Atrium, Metro, Nyírpláza, Baumax, Lidl (2), Praktiker, Park Üzletház, Stop-Shop Üzletház, Obi, Media Markt, Univerzum, Aldi (3), Match (2), CBA (3), Penny Market, Szabolcs Coop (9)
Ipartelep, iparterület	4	-
Ipari park	1	-
Logisztikai, innovációs központ	2	-
Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	3	-
Irodaház	6	Luther Irodaház, Geduly Ház, Krúdy Irodaház, Autonóm ÉSZT-SZEF Vagyongkezelő Kft., VOSZ irodaház, PRIMOM
Kereskedelmi szálláshely	43	-
Vendéglátó egységek	105	-

Funkciók megnevezése	Száma	Megnevezése
Közlekedési, távközlési funkciók		
Távolsági autóbusz megállók, pályaudvar	1	-
Helyi autóbuszjárat megállóinak száma	-	-
Vasútállomás	1	-
Repülőtér	1	-
Tömegközlekedési csomópont	4	Örökösöldi buszvégállomás, Tölgyes buszvégállomás, Állomás téri buszvégállomás, Petőfi téri buszpályaudvar
Postahivatal	-	-
Benzinkút	-	-
Taxi állomás	6	-
Közösségi funkciók		
Közművelődési könyvtár	33	-
ebből iskolai könyvtár	20	
ebből intézmények könyvtára	13	
Művelődési ház, közösségi ház	13	Vasutas Művelődési Ház és Könyvtár, Alvégesi Művelődési Ház Nyíregyháza, Jósavárosi Művelődési Ház, Kistelekiszőlői Művelődési Ház, Borbányai Művelődési Ház, Váci Mihály Városi Művelődési Központ, Móricz Zsigmond Művelődési Ház, Vajdabokori Művelődési Ház, T.E.M.I Móricz Zsigmond Művelődési és Ifjúsági Ház, Kertvárosi Közösségi Ház, Városmajori Közösségi Színtér, Ifjúsági Centrum, Kölyökvár
Színház	3	Móricz Zsigmond Színház, Nyíregyházi Szabadtéri Színpad, Barbizon Szabadtéri Színház
Mozi	4	Cinema City Nyír Pláza, Krúdy Art Mozi, Montázs mozi, Vándor Mozi
Muzeális intézmény, gyűjtemény	9	Antenna Hungária Zrt., Felső-Tiszavidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény, Görög Katolikus Egyházművészeti Gyűjtemény, Jósza András Múzeum, Sóstói Múzeumfal, Tűzoltó Múzeum, Zsidó Helytörténeti Gyűjtemény, „Rádió és televízió” gyűjtemény, Kállay Gyűjtemény
Szabadidőcsarnok	1	Bujtosi Szabadidő Csarnok és Megyei Sportintézet
Szabadtéri szabadidő park, sport létesítmény	6	Sóstói Erdői (Tornapálya) Szabadidőpark, Sóstói Lovasklub Túrístaház Kemping és Szabadidőpark, Bujtosi Városliget, NYVSC Stadion, Városi Stadion, Wimbledon Sportcentrum
Uszoda, strand	7	Aquarius Élményfürdő, Sóstó Fürdőház, Júlia Fürdő, Tófürdő Nyíregyháza Sóstógyógyfürdő, Nyíregyházi Főiskola uszoda, Arany János Gimnázium és Általános Iskola uszoda, Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda Általános Iskola és Gimnázium uszoda
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási funkciók		
Önkormányzati hivatal	2	Megyei Önkormányzat, Megyei Jogú Város Önkormányzata
Okmányiroda	1	-
Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények	19	Egészségbiztosítási Pénztár, Erdészeti Igazgatóság, Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság, Földművelésügyi Igazgatóság, Igazságügyi Szolgálat, Közlekedési Felügyelősége, Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság, Kulturális Örökségvédelmi Iroda, Munkaügyi Felügyelőség, Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv, Fogyasztóvédelmi Felügyelőség, Szociális és Gyámhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság, Rehabilitációs Szakigazgatási Szerv, Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala, Munkaügyi Központ, Földhivatal, Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
Rendőrség	3	-
Bíróság	1	-
Ügyészség	1	-
Börtön	1	-
Tűzoltóság	1	-
Polgárőrség	17	-
Humán szolgáltatási funkciók		
Felnőtt háziorvos	44	-
Gyermek háziorvos	27	-

Funkciók megnevezése	Száma	Megnevezése
Fogászati szakrendelés	22	-
Iskolai fogászat	9	-
Gyógyszertár	24	-
Központi körzeti (házi) orvos (háziorvosi) ügyelet	1	-
Járó beteg szakellátás	1	Jósa András Oktatókórház - Járóbeteg ellátás
Kórház	1	Jósa András Oktatókórház
Mentőállomás	1	Nyíregyháza Mentőállomás
Szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatások:		
Tanyagondnoki szolgáltatás	5	Humán-Net Alapítvány (3 szolgálat), Joób Olivér Rehabilitációs Szeretet Intézmény (2 szolgálat)
Étkeztetés	8	Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, Kálvineum Idősek Otthona, Oltalom Szeretet Szolgálat (népkonyha működtetése), Boldog Évek Közössége Egyház, Joób Olivér Rehabilitációs Szeretet Intézmény, Városi Református Egyházközség Jókai Idősek Klubja, Baptista Szeretetszolgálat Regionális Szociális Központ, Baptista Szeretetszolgálat Humán Szolgáltató Központ
Házi segítségnyújtás	8	Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, Joób Olivér Rehabilitációs Szeretet Intézmény, Városi Református Egyházközség Jókai Idősek Klubja, Baptista Szeretetszolgálat Regionális Szociális Központ, Baptista Szeretetszolgálat Humán Szolgáltató Központ, Alétheia- Nyíregyháza Szociális Szolgálat, Nyíregyháza-Örökösöld Görögkatolikus Egyházközség – Görög Tűz Szeretetszolgálat, Nyíregyháza Sóstói Református Egyházközség Házi Segítségnyújtó Szolgálat
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	1	Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ
Közösségi ellátás	4	Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, Talentum Közösségi Szolgáltató Központ, „Part” Alacsony-küszöbű ellátás, Nyírszőlősi Evangélikus Gyülekezet
Támogató szolgáltatás	8	Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, Szent Kamill Rehabilitációs Központ, ÉFOÉSZ, Szivárvány Támogató Szolgálat, „Önálló Életvitelért” Támogató Szolgálat, Támogató Szolgálat, Kálvineum Idősek Otthona, Aranyalma integrált Nappali ellátást Nyújtó Intézmény
Utcai szociális munka	2	Utcai Szociális Munka Északi Szolgálat, Utcai Szociális Munka Déli Szolgálat
Nappali ellátás	16	Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, Joób Olivér Rehabilitációs Szeretet Intézmény, Kék Nefelejcs Nappali Intézmény, Szent Kamill Rehabilitációs Központ, Oltalom Szeretet Szolgálat, Szent Anna Nappali Ellátást Nyújtó Intézmény, Szent Rita Nappali Intézmény, Szent István Nappali Intézmény, Szent József Védőotthon, Városi Református Egyházközség Jókai Idősek Klubja, Oltalom Szeretetszolgálat, Irgalmas Samaritanus Központ, Aranyalma Integrált Nappali ellátást Nyújtó Intézmény, TESZ Szenvedélybetegek Nappali Intézmény, Nyíregyházi SM Centrum
Családsegítés	1	Human-Net Alapítvány Városi Családsegítő Szolgálat
Gyermekjóléti szolgáltatás	1	Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ
Gyermekek napközbeni ellátása / bölcsőde	11	5. sz. Őzike bölcsőde, 6. sz. Napsugár Bölcsőde, 7. sz. Hóvirág Bölcsőde, 8. sz. Nefelejcs Bölcsőde, 9. sz. Micimackó Bölcsőde, 10. sz. Katica Bölcsőde, 12. sz. Babaház Bölcsőde, 14. sz. Bóbita Bölcsőde, 16. sz. Aprajafalva Bölcsőde, Mustármag Bölcsőde, Hétszínvirág Bölcsőde
Gyermekek napközbeni ellátása/ családi napközi	4	Hétszínvirág Családi Napközi, Gyöngyszem magyar-angol Családi Napközi, Kicsik Vidám Háza Családi Napközi, Kicsik Vidám Háza II. Angol-Magyar Családi Napközi
Gyermekek napközbeni ellátása/ alternatív napközbeni ellátás	1	Periféria Egyesület
Gyermekek átmeneti elhelyezése/ gyermekek átmeneti otthona	2	Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ Gyermekek Átmeneti Otthona, Sz.-Sz.-B. Megyei Önkormányzat gyermekvédelmi intézményei
Gyermekek átmeneti elhelyezése/ Családok átmeneti otthona	2	Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ, Oltalom Szeretetszolgálat

Funkciók megnevezése	Száma	Megnevezése
Szociális szakosított ellátások:		
Tartós bentlakásos intézmények/ hajléktalanok otthona	1	Oltalom Szeretet Szolgálat
Tartós bentlakásos intézmények/ idősek otthona	9	Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, Szivárvány idősek Otthona, Tóth András Szeretettotthon, EMMAUS Evangélikus Szeretettotthon, Főegyházmegyei Papi Szociális Otthon, Kálvineum Idősek Otthona, Szent Katalin Szeretettotthon, Tündérvilla Szeretettotthon, István Szeretettotthon – Irgalmas Samaritánus Központ
Tartós bentlakásos intézmények/ pszichiátriai betegek otthona	2	Anna Szeretettotthon- Irgalmas Samaritánus Központ, Szivárvány idősek Otthona
Tartós bentlakásos intézmények/ fogyatékos személyek otthona	4	Szivárvány idősek Otthona, Anna Szeretettotthon- Irgalmas Samaritánus Központ, ELIM Evangélikus Egészségügyi Gyermekotthon, Magdaléneum Fogyatékosok Református Ápoló,Gondozó Otthona
Tartós bentlakásos intézmények/ lakóotthoni ellátás	4	Kék Szirom Lakóotthon, Szent Kamill Rehabilitációs Központ, Patrónus Egyesület lakóotthona, Magdaléneum Fogyatékosok Református Ápoló,Gondozó Otthona
Szociális szakosított ellátások/átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények/ szenvedélybetegek	1	Reménység Szenvedélybetegek Átmeneti Otthona
Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények/ hajléktalanok átmeneti szállása	1	Oltalom Szeretet Szolgálat
Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények/ éjjeli menedékhely	1	Oltalom Szeretet Szolgálat
Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények/ időskorúak gondozóháza	1	Szivárvány Idősek Otthona
Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények/ otthont nyújtó ellátás és utógondozás	1	Gyermekvédelmi intézmények
Óvoda	40	önkormányzati fenntartásban: 4 óvoda (Eszterlánc Északi Óvoda, Gyermek Háza Déli Óvoda, Tündérvilla Keleti Óvoda, Búzaszem Nyugati Óvoda) 15 tagintézménye és 15 telephelye (34 feladatellátási hely) Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium, Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola, Szent Imre Katolikus Gimnázium, Általános Iskola, Kollégium és Óvoda, Túróczy Zoltán Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda, Bethlen Gábor Gimnázium, Általános és Szakképző Iskola, Óvoda Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Waldorf Általános Iskola, Gimnázium, Általános és Szakképző Iskola, Óvoda Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
Általános iskola	29	Arany János Gimnázium és Általános Iskola, Arany János Gimnázium és Általános Iskola Szabó Lőrinc Tagintézménye, Abigél Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Szakképző Iskola, Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola és Kollégium, Apáczai Csere János Gyakorló Általános Iskola, Bárczi Gusztáv általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Kollégium, Pedagógiai Szakszolgálat, Benczúr Gyula Általános Iskola, Bem József Általános Iskola, Bencs László Szakiskola és Általános Iskola, Bethlen Gábor Általános és Szakképző Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Gárdonyi Géza Általános iskola, Göllész Viktor Speciális Szakiskola, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Herman Ottó Általános Iskola -Oros, Jókai Mór Református Általános Iskola, Kazinczy Ferenc Általános Iskola, Kodály Zoltán Általános Iskola, Móra Ferenc Általános Iskola, Móróczi Zsigmond Általános

Funkciók megnevezése	Száma	Megnevezése
		Iskola, Móricz Zsigmond Általános Iskola Tagintézménye Váci Mihály Általános Iskola, Móricz Zsigmond Általános Iskola Tagintézménye Vécsey Károly Általános Iskola, Móricz Zsigmond Általános Iskola Tagintézménye Kertvárosi Általános Iskola, Petőfi Sándor Általános Iskola, Szent Imre Katolikus Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium, Szent Miklós Görög Katolikus Óvoda és Általános Iskola, Szőlőskerti Általános-, Angol Kéttannyelvű Iskola, Diákothton és Gyermek Átmeneti Otthona, Túróczy Zoltán Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda, Waldorf Általános Iskola Gimnázium, Óvoda és Alapfokú Művészeti Oktatási Intézmény, Zelk Zoltán Általános Angol-Német Kéttannyelvű Iskola, Vikár Sándor Zenei Alapfokú Művészeti Iskola, Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
Középfiskola	20	Arany János Gimnázium és Általános Iskola, Bánki Donát Műszaki Középfiskola, Bencs László Szakiskola és Általános Iskola, Inczedy György Szakközépfiskola és Szakiskola, Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium, Nyíregyházi Kölcsey Ferenc Gimnázium, Krúdy Gyula Gimnázium, Lippai János Mezőgazdasági Szakközépfiskola, Nyíregyházi Művészeti Szakközépfiskola, Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Közalapítvány Szakképző, Speciális Szakképző Iskolája és Kollégiuma, Nyíregyházi Főiskola – Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Sipkai Barna Kereskedelmi, Vendéglátói, Idegenforgalmi Szakközépfiskola és Szakiskola, Szent Imre Katolikus Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium, Széchenyi István Közgazdasági, Informatikai Szakközépfiskola és Kollégium, Vasvári Pál Gimnázium, Vásárhelyi Pál Építőipari és Környezetvédelmi – Vízügyi Szakközépfiskola, Wesselényi Miklós Középfiskola Szakiskola és Kollégium, Westsik Vilmos Élelmiszeripari Szakképző Iskola, Zay Anna Egészségügyi Informatikai Szakközépfiskola és Kollégium, Zrínyi Ilona Gimnázium és Kollégium
Felsőoktatási intézmény	5	Nyíregyházi Főiskola, Debreceni Egyetem, Egészségügyi Kar (DE-EK), Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola, Görög Katolikus Papnevelő Intézet, Gábor Dénes Főiskola
Kutató intézet	3	Agrár és Molekuláris Kutató és Szolgáltató Intézet, Türr István Képző és Kutató Intézet Nyíregyházi Igazgatósága, Nyíregyházi Kutató Intézet

Forrás: saját szerkesztés

A kimutatás alapján egyértelműen látható, hogy Nyíregyháza egy funkciógazdag város, ahol az alapszolgáltatások mellett, az emelt szintű szolgáltatási paletta is rendkívül széles körű.

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Nyíregyháza barnamezős területeinek jelentős része az egykori laktanyákra és a felhagyott iparterületekre korlátozódik. A laktanyák funkcióváltása és rehabilitációja igen sikeresen halad előre a város több pontján. Elsőként a 1991-ben Nyíregyháza Megyei Jogú Város és a PRIMOM Alapítvány pályázat útján elnyerte a Váci Mihály úti volt szovjet laktanya hasznosítási jogát inkubátorház céljára. Az ingatlan 11.000 m² területe a város- centrumtól másfél, a vasútállomástól 2 km-re helyezkedik el. Az ingatlanon található épületek több ütemben kerültek felújításra, valamint új létesítmények is épültek, jelenleg is itt működik a Primom Vállalkozásélénkítő Alapítvány. A másik jelentős program a Tiszavasvári út mellett található volt Báthory laktanya funkcióváltása és rehabilitálása. A Tiszavasvári út másik oldalán található a volt Vay Ádám laktanya, amelynek szintén elindult a funkcióváltása és rehabilitációja 2006-ban, illetve folytatódott a Báthory laktanya rehabilitációja. A volt Damjanich laktanya területén került kialakítása egy több, mint 12 hektáros lakópark. A lakópark igen közkedvelt a város ingatlanpiacán. Nyíregyházi déli iparterületein találhatóak nagy kiterjedésben barnamezős területek, ahol már nem zajlik termelő tevékenység. Elsősorban ezeknek a barnamezős területeknek a rekonstrukciója tekinthető az egyik kiemelt feladatnak az iparfejlesztés során.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A város szegregált (Huszártelep és Keleti lakótelep, illetve a 2011-es népszámlálás adatai alapján Polyákbokor) területein a gazdasági és társadalmi problémák egymást erősítő komplex rendszere van jelen. Ezeken a településrészeken a legelőrehaladottabb a szlömösödés, ezek a településrészek vannak a legrosszabb állapotban.

Az egyik szlömösödött, degradálódott településrésze Nyíregyházának a Huszártelep. A lakótelep a belvárostól nem messze, vasúttal, ipari épületegyüttesekkel, mezőgazdasági területekkel elzárva 2,2 km²-en terül el. A telepen 302 lakás található, amelyek alapterülete 36 és 42 négyzetméter, ezek a lakások 1945 előtt épültek. A lakóházak zömmel korábbi katonai istállókból átalakított földszintes sorházak, ahol egy lakás rendszerint egy szobából áll. Emellett néhány emeletes épület is megtalálható nagyobb lakásokkal. Jellemzően önkormányzati bérlakásokként, szükséglakásokként funkcionálnak. A telep infrastrukturális fejlettsége jónak mondható: kiépített vezetékes ivóvíz, gáz, villany és csatornahálózat van, ugyanakkor a közüzemi tartozások miatt sok lakásban nem hozzáférhetőek egyes szolgáltatások. A lakásokban helyiségenként egyedileg fűtik a szobákat. A telep kb. 70%-a rendelkezik szilárd útburkolattal. A telepen közel 2000 lakos él. A munkaképes korú népességet az alacsony foglalkoztatási arány (29%), illetve a magas munkanélküliség jellemzi. Az aktív korúak 57%-a gazdaságilag inaktív.

A Keleti lakótelep néven ismert, degradálódott településrész az Orosi út jobb oldalán található. A lakótelep régebben a város peremén helyezkedett el, azonban a város további növekedése miatt a lakótelepből egy néhány utcára korlátozódó – gazdasági és lakófunkciókkal körülvett – „zárványtelep” alakult ki. Az érintett utcák a következők: Tüzér, Gerliczky, Károlyi, Csáki, Tarcsay utca, amelyek közül csak a Tüzér utca szilárd útburkolatú. A telep 133 önkormányzati tulajdonú, komfort nélküli lakást foglal magában, amelyeket téglából és panelből épített egyszintes, döntően 4 lakrészes házakban alakították ki. A telepen a közműszolgáltatások közül a vezetékes ivóvíz és elektromos áram elérhető, azonban a lakások jelentős hányada nem, vagy nem hivatalosan használja ezeket a szolgáltatásokat.

Polyákbokor – a 2011-es népszámlálási adatok alapján – új szegregátuma a városnak, amely periférikusan, a városközponttól 9 km távolságra, külterületen helyezkedik el. A terület különleges helyzete, hogy a Nyíregyháza kuriózumának tekinthető bokortanyák egyikén alakult ki. Ez magyarázható azzal, hogy míg korábban a bokortanyákon élők tulajdonában voltak a környező mezőgazdasági területek, tanya jellegű funkciót töltött be, ez a funkció megváltozott. A bokortanyákon – így Polyákbokor esetében is – egyre nagyobb számban telepednek le olyanok, akik a városban emelkedő rezsiköltségek előli menekülés, az olcsóbb megélhetés és a kiskertek révén az önellátás reményében költöznek ki.

A területen összesen 39 db lakás található, amelyek családi házak, ezek fele alacsony komfort fokozatú és közel egynegyede egyszobás.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

Nyíregyháza jelenlegi terület-felhasználásának fő jellemzője a beépített területek mozaikszerű elrendeződése. A nagykörúton belüli területek belülről kifelé folyamatos, hézagmentes rendszert alkotnak, a központi területeken az intézményi használat dominál és kifelé fokozatosan a lakóterületi használat erősödik fel. Bizonyos útvonalak mentén a településközponti jelleg egészen a nagykörútig meghatározó, mint a Bocskai utca, a Szent István utca, a Széchenyi utca, a Bethlen G. utca, a Rákóczi utca és a Dózsa Gy. utca mentén.

A nagykörúton túl a mozaikosság, ill. csápszerű tagoltság a jellemző. A kertvárosi, helyenként falusias lakóterületek a központtól nagy távolságra egy-egy főút mentén alakultak ki. A gazdasági területek nagyobb részben a város déli, dél-keleti, dél-nyugati szektorában találhatóak, laza falusias jellegű lakóterületek közé beékelődve. Az ipari park a központi belterülettől délebbre, önálló területi egység a debreceni és a vásárosnaményi vasútvonalak között elhelyezkedve. A legtöbb ipari terület a Tokaj-Debrecen vasútvonal mentén, azok két oldalán alakultak ki. A város üdülő és rekreációs területei északon a Sóstógyógyfürdő, délen Császárszállás területén koncentrálódnak.

1.14.3 Önkormányzati tulajdon kataszter

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának több, mint hatezer-ötszáz ingatlana van a tulajdonában, melynek könyv szerinti bruttó értéke meghaladja a 141 887 ezer forintot. Ebből a forgalomképtelen törzsvagyon 4416 ingatlan, a korlátozottan forgalomképes 273 ingatlan. Az egyéb forgalomképes törzsvagyon 1842 ingatlant érint.

36. táblázat: Nyíregyháza ingatlan vagyon katasztere, 2013. december 31.- időpont szerint

Vagyonelem	Ingatlan száma (db)	Könyv szerinti bruttó értéke (e Ft)
Forgalomképtelen törzsvagyon	4416	89 866 802
Korlátozottan forgalomképes törnyvagyon	273	34 646 252
Egyéb (forgalomképes) vagyon	1842	17 344 192
Összesen	6 531	141 857 246

Forrás: Nyíregyháza Város Önkormányzata, Vagyongazdálkodási Osztály, 2013

1.14.4 Az építmények vizsgálata (beépítési jellemzők, településkarakter)

Nyíregyháza Megyei Jogú Város jelenleg hatályban lévő területrendezési terve fogalmazza meg a városra jellemző főbb településkaraktereket, amelyek a következők. A városközpontra jellemző építészeti és szerkezeti alapkarakter két jól elkülöníthető, építészeti jellegzetességeiben eltérő karaktertípusra bontható. Egyrészt megtalálható egy hagyományos városközponti karakter, másrészt markánsan kimutatható egy modern városközponti karakter. Nyíregyháza hagyományosnak mondható városközpontja a XIX. század végén és a századfordulón épült, jórészt védett, többszintes épületeket foglal magában. Döntően a Kossuth teret és a Hősök teret határoló területen mutatható ki ez a karaktertípus. A telektömböket váltakozó méretű, egyedi telkek alkotják, a telkek beépítése zárt sorú.

A modern városközponti karakterhez tartozó épületek a városközpont átépítésének következtében a létrehozásukkal együtt kialakított telkeken vannak elhelyezve, melyek a hagyományos városi szövetbe nem illeszkednek. Magasságuk a többszintestől a közép magas (7-11 emeletes) épületekig terjed, döntően az utóbbi harminc évben épültek.

Építési koruk miatt hosszú távon kell jelenlétükkel számolni, bontásuk és helyükön új épület építése nem várható. Inkább arculatváltásuk és környezetük feljavítása hozhat javulást a városképben.

A városmagtól kicsivel távolabb, délkeletre eső utcákon mutatható ki az a mezővárosi karakter, amely még a XVIII. századi hagyományokat tükrözi. Ez a karakter Nyíregyháza legrégebbi utcáin van jelen (Szarvas u., Kígyó u., Virág u., Móricz Zs. u., Váci M. u., Honvéd u., Inczedy sor, Bocskai u. által határolt terület), ahol a telekstruktúra döntően a hagyományos telekosztást őrzi. A beépítés a forgalmasabb utcák mentén zárt sorú, máshol hézagos zárt sorú. Az épületek nagyjából földszintesek, magas tetősek.

Ezek az utcák jelentős számban épültek új épületek, amelyek általában nem illeszkednek környezetükhöz, gyakran bántóan kirívó formáikkal, színükkel hívják fel magukra a figyelmet. A terület nagy része helyi településszerkezeti védelem alá tartozik, a Szarvas, a Szent István és a Bocskai utcák egy-egy szakasza pedig helyi településképi védelmet élvez.

A városközponttól északra fekvő, a Holló u., Dob u., Keskeny u., Nyár u., Selyem u., Sarkantyú u., Dohány u. által határolt területen mutatható ki egy új polgárvárosi karaktertípus. A telekstruktúra még megvan, de használata – különösen a Holló és Súlyom utca környékén történt jelentős számú társasházépítés miatt – már átalakult. A lakótelepek mentén megjelenő új társasházak a Kossuth L., a Holló és Súlyom utca környékén többszintesek. Ezen a területen húzódik a város egyik legfontosabb utcája: a Dózsa György (rég neve: Pazonyi) utca, melynek mindkét oldala a Sarkantyú utcáig helyi városképi védelem alatt áll.

A városközponttól nyugatra, délnyugatra fekvő, a Rákóczi u. - Arany János u. közötti és a külső tehermentesítő út által határolt területre, valamint a Malomkert Kállói út menti részére a kisvárosi karakter jellemző. A terület beépítése a XIX. század második felében kezdődött és déli irányba haladva fokozatosan történt meg. A városközponttól nyugatra, délnyugatra fekvő területen a fontos városszerkezeti szerepet betöltő, szélesebb utcák mentén zárt sorú, többszintes épületek találhatók. A kisebb utcákban az épületek zárt sorúak, hézagos zárt sorúak, földszintesek és magastetősek, helyenként többszintes társasházak ékelődnek be közéjük. Ebben a városrészben található a város ékességének számító Benczúr és Bessenyei tér – melyen több országosan és helyileg védett értékes épület található –, melyek teljes környezetükkel együtt helyi városképi védelmet élveznek. Ugyancsak helyileg védett a Rákóczi utca D-i oldala, a Bethlen G. és a Széchenyi utca egy-egy szakasza.

Hagyományos technológiával épített lakótelepek az 1970-es évektől épültek a város területén. Döntően panelekből készült, többszintes és közép magas lakóépületekkel és kiszolgáló épületekkel beépített ún. tömbtelkes lakótelepek Nyíregyházán a Jóság város, az Örökös föld, délkeletre a Malomkert, a tehermentesítő utat északnyugaton kísérő beépítés, az úton belül északra a Kossuth u. és Dózsa György u. közötti terület, Vasvári Pál u. és a Kossuth u. környéke, a Rákóczi út északi oldala, délnyugaton az Érkert többszintes, ill. közép magas beépítésű övezete.

A Sóstógyógyfürdőre vezető Sóstói út keleti oldalának Krúdy Gyula utcától Csaló közig terjedő szakaszán található a város villasora, amely egy telekmélységű területére jellemző karakter. A terület karakterét meghatározó villaépületek XIX. század második felének eklektikus stílusában épültek. A villasor egyes szakaszain az 1970-es évek merev alpesi stílusú lakóépületei mellett a hagyományos villakaraktert megjelenítő manzard tetős, tornyos új épületek is megtalálhatók. A villasor teljes hosszában helyi településképi védelmet élvez és 8 épület egyedi helyi védelem alá is tartozik.

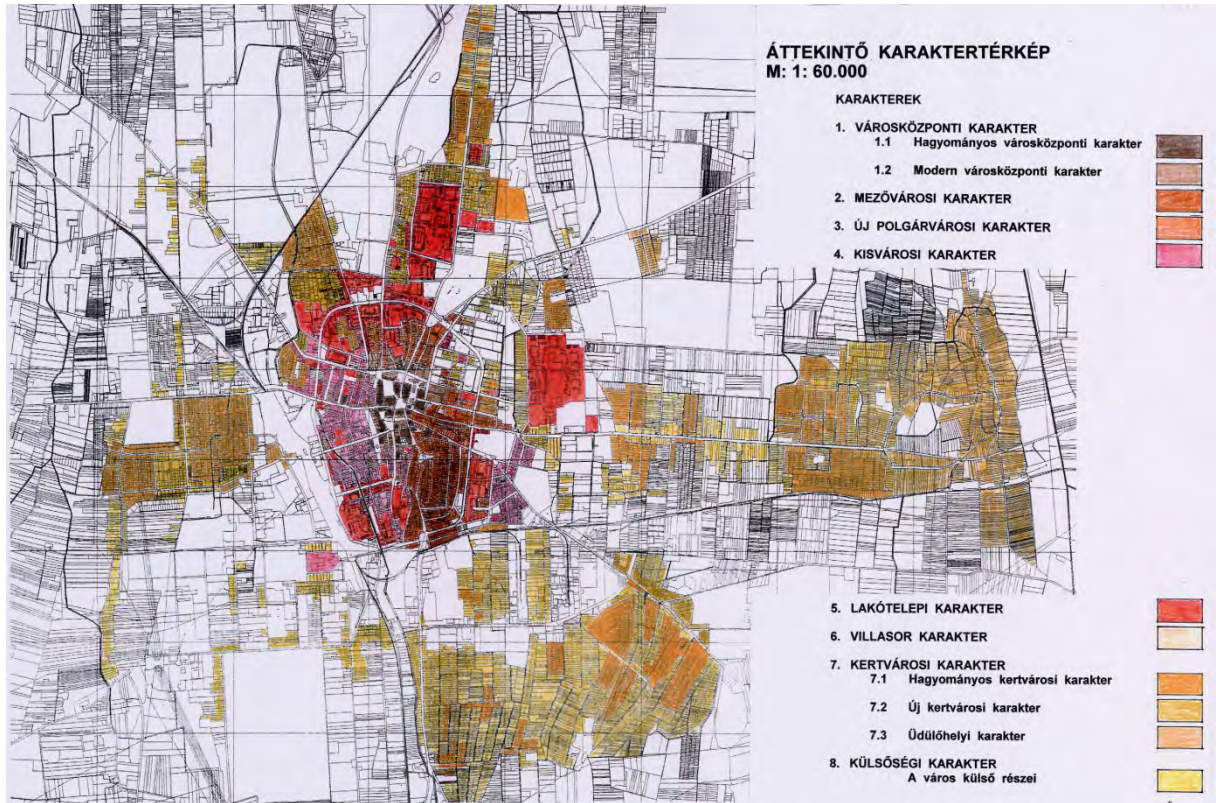
A városközponttól nyugatra a Kertváros, északra a Hímes és a Korányi, illetve a Sóstó környéke és Sóstóhegy, délre Borbánya zöldövezeti családi házas, sorházas, sortársasház és üdülő beépítésű területeire jellemző a kertvárosi karakter, amely három területileg is elkülöníthető, építészeti jellegzetességeiben is eltérő karaktertípusra bontható (hagyományos kertvárosi, új kertvárosi és üdülőhelyes karaktertípus).

A hagyományos kertvárosi karakter a Kertváros Derkovits Gyula u.- Hegyi u. . Rozsnyói u. által határolt részére (az egykori Friedmann telepre) és újabb, családi házas beépítésű részére, a Hímes hagyományos beépítésű (Hímes utcától északra fekvő) részére, a Korányi F. utca, Vietorisz J. – Leffler S. utcától északra fekvő egyedi telkes részére, valamint Borbányára jellemző. Az új kertvárosi karakter a Kertváros (Fészek, Ív, Kőrös, Óvoda, Újház, Legyező utcai mentén található) sortársasház beépítésű részére, a Hímes sorházas, sortársasház beépítésű (Hímes utcától délre fekvő) részére, a Jóság városi lakótelepet nyugatról és északról övező és a Korányi Frigyes úttól keletre fekvő, döntően sortársasház beépítésű területeire jellemző.

Üdülőhely karaktertípus jellemző Sóstógyógyfürdő délkeleti, szabálytalan utcavezetésű részére és a derékszögű utcahálózattal feltárt, a Sóstói tótól északra fekvő területre, valamint a Sóstóhegyre jellemző az.

A város belterületének Orosi út menti részére, Orosra, Kistelekiszőlőre, Nyírszőlőre és az egyéb belterületekre jellemző a külsőségi karakter. Ezekre a területekre az észak-déli tengelyű utcahálózat és az erre felfűzött nagyméretű telkek jellemzőek. A beépítés előkertes, oldalhatáron álló, helyenként szabadon álló. Megjelenésük falusias, de az új osztásoknál kertvárosias jelleget is mutatnak (*Nyíregyháza Megyei Jogú Város területrendezési terve*).

16. térkép: Nyíregyháza áttekintő karaktertérképe

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város területrendezési terve

1.14.5 Az épített környezet értékei

1.14.6.1. A településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Az 1753-as betelepítéstől kezdődően Nyíregyháza fejlődésére a periodikusság a jellemző, mely az épületállományra is mindenkor rányomta bélyegét. Az első nevezetes, barokk stílusban megépült középület a lutheránus templom, amely a 18. század utolsó harmadában épült. Építése egybeesett azzal az időszakkal, amikor Nyíregyházát mezővárossá nyilvánították (1786), így építése reprezentációs célokat is szolgált. Az 1870-es évektől 1920-ig számítható az az intenzív fejlődési szakasz, amelyben Nyíregyháza legfontosabb épületei megépültek.

Feltétlenül meg kell említeni, hogy mindez városépítészeti szempontból kiválóan tervezett módon valósult meg. Az épületek elhelyezése, formai kialakítása olyan nagyhírű építészek munkája, mint Alpár Ignác, Szabolcs Ferenc, Benkó Károly, Hubert József Nagy Virgil, Führer Miklós és a két nagy építőmester, Vojtovics Bertalan és Barzó Mihály. Kétségtelen az a tény, hogy a mai Magyarországon Nyíregyházának van az egyik legszebb eklektikus főtere, melynek meghatározó műemlékei a Városháza, a Takarékpalota, a Korona Szálló, a római katolikus templom. Nyíregyháza másik reprezentatív belvárosi műemléki környezete a Hősök tere, itt található a Megyeháza, melynek terveit Alpár Ignác műépítész készítette eklektikus stílusban. A XIX. század végén az 1876-ban megyeszékhellyé vált Nyíregyháza jelentős fejlődésnek indult, mely nagy volumenű építkezésekben is megnyilvánult. A dualizmus korában lüktető, pezsgő várossá nőtte ki magát Nyíregyháza, kaszinók, szalonok, báltermek, színház, nyüzsgő terek épültek szerte mindenhol, virágzott a város. A városban megtelepedő bankok, a felépülő huszár laktanya, a kulturális élet fejlődése és még sok más tényező teremtette meg az igényt egy szálloda, vendéglátó ház funkciót magába foglaló épület létrehozására: az 1895-ban épült Korona Szálló épületét Alpár Ignác tervezte. Új református templom épült, 1885-1886 között megtörtént az Evangélikus templom homlokzati átalakítása, 1887-ben felépült a megye legrégebb, neoreneszánsz stílusú középiskolája, az Evangélikus Főgimnázium. Ezt a korszakot az eklektika és leginkább Alpár Ignác neve fémjelzi, az Evangélikus Elemi Iskola, a Színház, a Nagykorona Szálló és Vendéglő mind az ő nevét jegyzik. A görög katolikus templomot 1897-ben szentelték fel. A város főterén 1904-ben neoromán stílusú új római katolikus templom épült a lebontott római katolikus templom helyére.

Az első világháborút megelőző évekre a szecesszió nyomja rá a bélyegét, ennek lenyomatai láthatóak az Országzászló téren, amelynek nyugati oldalán áll a Nyírvíz Szabályozó Társulat által 1913 és 1914 között megépített Nyírvíz Palota. Terveit Papp Gyula és Szabolcs Ferenc készítette szecessziós stílusban, a palota a maga korában a legkorszerűbb épület volt. A legutóbbi felújítás során az épület sarokkupolájának tetejére visszaállították az 1951-ben eltávolított rétisas rekonstrukciós szobrát, amely méltó módon emeli az épület szépségét. Szintén a szecessziós épületek sorába tartozik a régi Bristol Szálló, később Béke szálló, amely ma banki épület. A Széchenyi utca mentén jelentős műemléki épületek sora található, ezek közül kiemelkedik a mai Államkincstár épülete, amely 1911-ben épült. Szintén a 19. század utolsó harmadában, illetve századforduló időszakában épült ki Sóstó. Az 1866-ban épült Svájci-lak mellett épült fel a Krúdy Szálló, a víztorony és a kádfürdő, amely Sóstó és egyben Nyíregyháza legértékesebb épületei közé tartoznak.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Nyíregyháza közigazgatási határán belül található régészeti lelőhelyek száma az ezredfordulóhoz képest több mint kétszeresére nőtt, ami köszönhető a várost elkerülő útszakaszok és az autópálya építésének. Az ország legnagyobb területű régészeti lelőhelye Nyíregyháza orosi városrészének határában található, ahol a muzeológusok rábukkantak a Kárpát-medence egyik legnagyobb bronz kincsleletére 2010-ben. 270 ezer négyzetméternyi területen, összesen több mint 6000 objektumot azonosítottak és tártak fel eredményesen.

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület övezetet a 2008. évi L t, az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. XXV. törvény módosításáról (Mk 2008/99.szám) szóló törvény határozza meg. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a megye területrendezési terve alapján a következő települések tartoznak a történeti települések közé: Anarcs, Fehérgyarmat, Csaroda, Kiszvárd, Mátészalka, Nagykálló, Nyírbátor, Nyíregyháza, Szabolcs, Tarpa, Tiszadob, Tiszavasvári, Túrkvándi, Vásárosnamény.

Nyíregyháza védendő épített környezetéhez, főbb védendő értékeihez tartozik a belváros eklektikus és szecessziós műemlékei (templomok, közintézmények, irodaházak, szállodák), a Nyíregyházát körül ölelő tanyavilágból Benkőbokor 11 és Rókabokor 10, Oros római katolikus és református templomai, Sóstógyógyfürdő eklektikus műemlékei, valamint a város helyi védelem alatt álló épületei.

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

Nyíregyházán nem található világörökség és nincs olyan objektuma, amely fent lenne a világörökségi várományosi listán.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes, műemlékvédelem sajátos tárgyai, műemléki terület

Nyíregyháza és vonzáskörzetének műemléki koncentrációja kiemelkedő Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül. Nyíregyházán 38 db műemlék található, így a város Szabolcs-Szatmár-Bereg megye műemlékeinek több mint 10%-át magáénak mondhatja. Nyíregyháza műemléki védelem alatt álló épületeinek listáját az alábbi táblázat összesíti.

37. táblázat: Nyíregyháza műemlékei

	Megnevezés	Helyszín	Stílus
1.	Béke Szálló	Hősök tere 7.	szecessziós
2.	Evangelikus főgimnázium	Szent István u. 17 -19.	eklektikus
3.	Evangelikus templom	Luther tér 1.	barokk, eklektikus-neobarokk
4.	Fakapu	Sóstói park D-i része	népi
5.	Görög katolikus templom	Bethlen Gábor u. 7.	eklektikus
6.	Iskola	Luther u. 17.	eklektikus
7.	Kádfürdő	Sóstógyógyfürdő	
8.	Kápolna	Széchenyi u. 5.	eklektikus
9.	Krúdy Szálló	Sóstógyógyfürdő	szecessziós
10.	Lakóépület	Benczúr tér 5.	szecessziós
11.	Lakóépület	Dózsa György u. 29.	eklektikus
12.	Lakóépület	Hősök tere 1. Rákóczi u. 4.	romantikus
13.	Lakóépület	Hősök tere 3.	eklektikus
14.	Lakóház	Benczúr tér 6-7.	
15.	Lakóház	Bocskai u. 26.	késő romantikus
16.	Lakóház	Madách u. 4.	szecessziós

	Megnevezés	Helyszín	Stílus
17.	Lakóház	Szent István u. 34.	szecessziós
18.	Lakóház	Széchenyi u. 7.	szecessziós
19.	Megyeháza	Hősök tere 5.	eklektikus
20.	Nyírvíz palota	Széchenyi u. 1. Szabadság tér 1.	szecessziós
21.	Óvoda	Körte u. 41.	
22.	Református templom	Kálvin tér 11.	historizáló
23.	Református templom	Oros - Magyar u. 2.	kora gótikus
24.	Régi vasútállomás	Sóstófürdő	szecessziós
25.	Római katolikus templom	Kossuth tér	neoromán
26.	Római katolikus templom	Oros - Kossuth u.	késő barokk
27.	Szabadtéri színpad		
28.	Szálloda	Kossuth tér 2. Dózsa György út 1-3.	eklektikus
29.	Szállodaépület	Sóstógyógyfürdő	romantikus
30.	Szamuely Tibor szülőháza	Búza tér 15.	
31.	Székház	Országzászló tér 5.	szecessziós
32.	Takarékpalota	Rákóczi u. 1.	késő eklektikus
33.	Tanya	Benkőbokor 11.	népi
34.	Tanya	Rókabokor 10.	népi
35.	Városháza	Kossuth tér 1.	eklektikus
36.	Víztorony	Sóstógyógyfürdő	
37.	Wälder-ház, volt római katolikus bérpalota	Bethlen Gábor u. 2.	neobarokk
38.	Zsinagóga	Mártírok tere 6.	romantikus

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

2011. november 7-én elfogadta a Parlament a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV törvény módosítását, amely bevezette a nemzeti és történelmi emlékhelyek fogalmát. 2012. január 1-től hatályba lépő módosítás „Az emlékhelyek védelme” című fejezetében szabályozza a nemzeti és történelmi emlékhelyek védelmét. Az emlékhelyek fogalmának bevezetésére a nemzeti identitástudat erősítése érdekében került sor. Az emlékhelyek olyan szimbólumok, amelyek általánosan elfogadott helyszínei a magyarság történetének, melyek mindenki által elérhetőek és identitásképző mivoltuk általánosan elfogadott.

A nemzeti emlékhelyek azok a helyszínek, amelyek hazánk múltjában kiemelkedő szerepet játszottak, vagy valamely történelmi kor meghatározó szinterei voltak, egyúttal a nemzet önazonosítását illetően is kiemelkedő jelentőségűek. A nemzeti emlékhelyek a magyarság, és az ország területén élő nemzetiségek összetartozását erősítő és identitásképző jellegűek, ennél fogva a nemzet önképében kiemelkedő fontossággal bírnak. Országos jelentőségű állami megemlékezés színhelyei lehetnek. Nemzeti emlékhelyek azok a helyszínek, amelyeket az Országgyűlés törvénnyel nemzeti emlékhellyé nyilvánít. A történelmi emlékhelyek közé olyan kiemelkedő jelentőségű épített vagy természeti helyszínek tartoznak, amelyek nemzetünk, vagy valamely hazánkban élő nemzetiség történelmében meghatározó jelentőséggel bírnak, ahol az ország politikai vagy kulturális életét befolyásoló és ezért megemlékezésre alkalmas intézkedések történtek. A történelmi emlékhelyekről szóló 303/2011. (XII. 23.) kormányrendelet értelmében 47 történelmi emlékhely található Magyarországon. A történelmi emlékhelyek listája azonban az országgyűlés jóváhagyását követően bővíthet.

Nyíregyházán nincsenek sem nemzeti emlékhelyek, sem történelmi emlékhelyek.

1.14.6.9. Helyi védelem

2002-ben Nyíregyháza Város Önkormányzata több mint 250 épület értékvizsgálatát végeztette el és két új rendeletet alkotott:

1. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének 21/2002. (VI.1.) számú rendeletében került meghatározásra az építészeti örökség helyi védelme, az 1997. évi LXXVIII. törvény 57. § (3) bekezdése b.) pontja alapján. A rendelet célja Nyíregyháza településképe és történelme szempontjából meghatározó épített értékek védelme, a település építészeti örökségének, jellemző karakterének a jövő nemzedékek számára történő megóvása. A település épített értékei – tulajdonformára tekintet nélkül – a nemzet kulturális kincsének részei, ezért megóvásuk, fenntartásuk, jelentőségükhöz méltó használatuk és megfelelő bemutatásuk közérdek. A helyi védelem alatt álló épületek jegyzékét a 21/2002. (VI.1.) számú rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza (egységes szerkezetben a 23/2006. (VI.30.) KGY, a 30/2006. (VIII.10.) KGY, a 11/2008.(III.4.) KGY, a 15/2008.(IV.1.) KGY, a 35/2008. (VIII.26.) KGY az 1/2009. (I.20.), a 23/2012.(V.31.) és a 6/2014 (III.21.) önkormányzati rendeletekkel).
2. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a 22/2002. (VI.1.) sz. rendelete a 43/1992-es támogatásról szóló rendeletet hatályon kívül helyezve a védett épületek felújításának támogatási rendszeréről szól. A rendelet a műemléki és helyi védelem alatt álló épületek valamint a védett környezetben álló, de védelem alatt nem álló épületek, építmények felújításának támogatási rendszerét szabályozza.

A helyi területi védelem alatt álló városrészek a következők:

- Védett településkép: A városmag és a régi főutcák egy-egy szakasza; Sóstói út Keleti oldala (Krúdy Gy. úttól a Csaló közig terjedő szakasza); Dália u. - Viola u. - Orgona u. által bezárt terület (a volt Huszár Laktanya).
- Védett településszerkezet: Szarvas u. - Kígyó u. - Debreceni u. - Serház u. - Honvéd u. - Eötvös u. - Kereszt utcák által közrezárt terület; Rókabokor.
- Különleges területek: Hősök Temetője, Dugonics u.; Izraelita Temető, Kótaji út.

1.14.6 Az épített környezet konfliktusai, problémái

2006-ban kezdték meg Nyíregyháza városközpontjának szerkezeti átalakítását, amelynek része volt egy új bevásárlóközpont építése. Az épület korszerű építészeti megoldásaival új stílust hozott Nyíregyházára, amely megváltoztatta a belváros városképét. A lakosság körében az új épület és a vele járó városszerkezeti átalakítások nem okoztak osztatlan elégedettséget. A Korzó bevásárlóközpont pedig egy érzelmi vitát idézett elő a városlakókban, ugyanis nagyon zárt falat képez a belváros kapujának számító utcaszakaszon. Jelentős lakossági ellenállásba ütközött a belváros modernizációja során a római katolikus templom előtt felállított szökőkút is, amelyet egy lakossági szavazást követően a városlakók igényeihez és a műemléki környezetbe jobban illeszkedő szökőkútra cseréltek 2013-ban.

A városlakók körében az egyik legnagyobb ellenérzést a Sóstón található Krúdy szálló funkcióvesztése és leromlása idézte elő az elmúlt években. Az épületet 1995-ben, romos állapotban vásárolta vissza egy vállalkozótól az önkormányzat, a felújítására azonban nem állt rendelkezésre forrás, így 2002-ben ismét eladásra került. Az új tulajdonos vállalta, hogy felújítja a szállót és gondoskodik üzemeltetéséről. 2009-ben új üzemeltető váltáson esett át az épület. A Krúdy Szálló 2010-ben ismételen bezárt, azóta kihasználatlan és lakatlan, azóta új befektető nem érkezett az üzemeltetésre. Az épület jelenleg egy befektetési alapkezelő tulajdonában van. Sóstó idegenforgalmi fejlesztésének egyik kulcsberuházása a Krúdy Szálló, legalábbis a helyi társadalmi partnerség megteremtésének mindenképpen záloga.

Nyíregyháza belvárosának egy városképi problémája, hogy rendkívül hektikus. Ennek oka elsősorban, hogy számos modern beépítés született már az 1970-es éveket követően is. Nyíregyháza belvárosának vizuális-esztétikai konfliktusaként jelenik meg a nem egységes építészeti stílust képviselő városkép. A többnyire eklektikus jegyeket magán viselő városmagban több, a modern szocialista épület található, ami a városképben zavaró hatást kelt. A belvárosban szintén problémaként azonosítható, hogy számos kispolgári szecessziós épület leromlott állapotban van.

A városképi megítélés része szintén, hogy bár a gyalogos utcák, terek rendszere fokozatosan bővült az elmúlt évek során, a belvárosi közparkok gondozottak, a város tiszta, rendezett benyomást kelt, azonban jelentős esztétikai töréspontok maradtak fenn a város különböző pontjai között. A lakótelepek környezetében, és a külső körút mentén a legerőteljesebbek ezek a töréspontok, valamint nagy a rendezettségbeli különbség a belvárosi és a külvárosi területek között. Szintén azonosítható probléma, hogy a városkép igen leromlott azon útvonalak mentén, melyeket az ide érkezők először meglátnak.

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Nyíregyháza, mint Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és a régió központja fontos szerepet tölt be annak közlekedési szempontjából. A megyei főutak sugár irányú célpontját adja, valamint a Főváros elérése és a határközelség együttesen jelentős átmenő forgalmat generál.

1.15.2 Közúti közlekedés

2013-2014 folyamán készül Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmánya, amely egyértelműen, melyek a város közúthálózatára vonatkozó eddigi főbb megállapításai a következők.

A város térszerkezeti vázát képező közúthálózat gyűrűs-sugaras szerkezeti elrendezésű. Az országos főutak belterületi szakaszai alkotják a város főközlekedési hálózatát, a forgalom is jellemzően ezeket az útvonalakra és az ezeket összekötő külső körútra koncentrálódik. A közúthálózat legjelentősebb elemeit a sugárirányú országos főutak alkotják:

- 4. sz. elsőrendű főút (E573), Budapest és Záhony között, mely dél felől érkezve, északkelet felé hagyja el a várost.
- 36. számú 2x1 forgalmi sávú másodrendű főút, Ny-i irányban biztosít kapcsolatot a 35. és 3-as számú főutak felé, polgáron át Miskolc irányába.
- 41. számú 2x1 forgalmi sávú elsőrendű főút, a megye K-i, ÉK-i irányában biztosít elérhetőséget.
- 38. számú 2x1 forgalmi sávú másodrendű főút, Bodrogkeresztúrnál a 37. sz. főúthoz csatlakozva északnyugat felé Tokaj irányába biztosít regionális kapcsolatot.
- 403. számú 2x1 forgalmi sávú elsőrendű főút (E573) Nyíregyháza keleti elkerülő útjaként funkcionál. A főút az M3-as autópályát, a 41-es és a 4-es számú főutakat köti össze. Jelentős átmenő forgalomtól tehermentesíti a város belső úthálózatát.
- Nyugati elkerülő. Az első ütemben 2,2 km hosszan megvalósuló beruházás az M3-as autópályát fogja összekötni a Kálmánházi úttal. Az útszakasz Nyíregyházát nyugatról fogja elkerülni új nyomvonalon, 2x1 sávon.

A főutakon kívül a város és vonzáskörzetének közúti kapcsolatait a 4911, 3317, 3822, és 3834. jelű összekötő utak biztosítják. Az összekötő utak mindegyike 2x1 forgalmi sávúak.

Jelentős forgalmúak a 4911, 3822 és a 3834 jelzésű utak, melyeken jellemzően a városba irányuló hivatásforgalom bonyolódik le.

A városba bevezető sugárirányú országos főutak között a városban a Nagykörút teremti meg a kapcsolatot. A 2x2 sávos Nagykörút az egyetlen olyan körútját teremti meg a városban, mely ténylegesen gyűrűt alkot, bár annak D-Ny-i részén az Arany János utca és a 4-es számú főút közötti szakaszon 2x1 sávos és ezért lényegében nem tekinthető teljesen kiépítettnek. Ezáltal ezen a szakaszon jelentkező forgalmi igények kielégítését egyre nehezebben tudja kielégíteni. A város második körgyűrűje a Kiskörút, mely a városmagot körülvevő biztosít körüljárhatóságot. A Nagykörút felel a városon átmenő forgalom lebonyolításáért, a belső körutat a város belső forgalma, a városrészek és a központ között közlekedők használják jellemzően.

Nyíregyháza térségének úthálózatából szintén hiányoznak a gyűrűirányú elemek, a sugárirányú bevezető utakat egyetlen összefüggő útvonal a Nagykörút köti össze. Jelenleg ez a városon belüli út vezeti el a városi forgalom mellett az átmenő forgalmat is. A városi közúthálózat kialakítása annyiban kedvező, hogy a belváros és általában a lakóterületek utcahálózatát nem veszi igénybe átmenő forgalom csak a célforgalom.

A város belterületi közúthálózatának hossza kb. 372 km, melynek közel 74 %-a a város kezelésében van, míg a mintegy 93 km hosszú, a városon. átvezető országos közúthálózat átkelési és belterületi szakaszait a Magyar Közút Nonprofit Zrt. kezeli (Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmány, 2014).

Az elmúlt 5 évben Nyíregyházát érintő, a térség elérhetőségének javítását célzó fejlesztéseket a 4101., 4102., 4911., 3834., 3317. számú négy számjegyű utakon valósítottak meg, összesen közel 2,5 milliárd forint értékben. A megyeszékhelyet érintő egyik legnagyobb közlekedésfejlesztési beruházás a Keleti elkerülőút építése volt, amely 2009-ben került átadásra, a beruházás 475 millió Ft-os összköltségvetésű volt.

A bel- és külterületi utak kiépítettségét figyelembe véve elmondható, hogy Nyíregyházán a belterületi utak 72,5 %-a kiépítésre került, míg ez az arány a külterületi utak esetében csupán 3,75%, vagyis a külterületi utak több mint 96%-a kiépítetlen. A bel- és külterületi utak esetében a kiépítettség együttes aránya 42%. A várost érintő kiépített belterületi úthálózat hossza 239 km.

1.15.3 Közösségi közlekedés

1.15.3.1. Közúti közlekedési kapcsolatok

A helyi közösségi közlekedését a Szabolcs Volán Zrt. autóbuszokkal látja el. A személygépkocsi-ellátottság folyamatos növekedése és a személygépkocsik közösségi közlekedési eszközök rovasára történő igénybevétele öngerjesztő folyamat, melynek eredménye, hogy az autóbuszos közösségi közlekedés részaránya folyamatosan csökken. Az egyre bővülő egyéni közlekedés hatásai ugyanakkor több oldalról érintik az autóbusz közlekedést is. Megvizsgálva az utasforgalmat az elmúlt öt évben, jelentős (20%-os) csökkenés figyelhető meg. Míg 2007-ben 33570 utast szállított a Szabolcs Volán Zrt. addig 2011-ben már csak 27040-et. A menetrend szerinti közlekedés az egyre gyakoribb forgalmi torlódások miatt nem tartható, emiatt a közösségi közlekedési módot választók aránya is fokozatosan csökken. A csökkenő utaslétszám csökkenő árbevétel és hiányzó finanszírozási forrásokat jelent a szükséges fejlesztések elvégzésére, ami egyre romló infrastrukturális körülményeket és további utas-vesztést eredményez. Nyíregyházán a helyi járatokkal szemben, a helyközi járatok szolgáltatása nem a legmegfelelőbb az igények kielégítése szempontjából. Figyelembe kell venni ugyanis, hogy a városban a napi és a heti ingázókkal kapcsolatban merül fel a legtöbb megoldandó feladat, amihez a járatoknak alkalmazkodni kell.

Nyíregyházához tartozó, de távolságát, beépítettségét, jellemzőit tekintve agglomerációs szerepű városrészekre, kistelepülésekre is. Nyíregyházát sugaras irányban több útirányból is el lehet érni, összesen 9 autóbuszok által használt út szolgálja a város közösségi közlekedéssel történő megközelítését. A helyi közforgalmú közlekedési szolgáltatás kiterjed a város teljes területére, a külső lakóterületekre és a közigazgatásilag A városban 30 különböző járat közlekedik, melyek biztosítják a korszerű, kényelmes, pontos városon belüli közlekedést. További 7 helyközi járatlal biztosítja a környező bokortanyák zavartalan elérését. Négy végállomás működik a településen, mégpedig az autóbusz állomásnál, a vasútállomásnál, a Sóstói úti kórháznál és Örökösföldön. A helyi közlekedés kiszolgálása körülbelül 30%-os kapacitásigényű.

A helyi autóbusz hálózat hossza 146,8 km, ebből a belterületi szakasz hossza 96,5 km, míg a külterületi 50,3 km. Ez azt jelenti, hogy a városi közúthálózat 710 km (belterület: 372 km) 39,1 %-át igénybe veszik a közösségi közlekedés járművei. A területegységre eső hálózathossz, vagyis a hálózat sűrűsége 0,54 km/km². A helyi közforgalmú autóbusz gerinchálózat a város főúthálózatához igazodik, ezek az útvonalak jelentik a közút mellett a tömegközlekedés ütőereit is. A viszonylatok jól illeszkednek a város szerkezetéhez. A lakótelepek, a belváros és a különböző külső városrész területek lakos számuk és/vagy funkciójuk alapján kiemelt közlekedési igényt generálnak.

A városban a Szabolcs Volán Zrt. összesen 320 megállóhelyet használ, valamint egy helyi autóbusz állomás áll rendelkezésre. A megállók száma, elhelyezkedése megfelelő, a sűrűn lakott városrészekben, (az elfogadott) 300 m-es gyaloglási távolságot figyelembe véve a tömegközlekedési hálózat a város belterületének legalább $\frac{3}{4}$ -ét lefedi. Az autóbusz hálózat döntő részén az üzemidő 4.30 óra körül kezdődik és 22.30 óra között fejeződik be, ennek alapján az időbeni rendelkezésre állás megfelelőnek minősíthető. A frekvenciát több járatok (pl. 3,4, 6, 10, 14) követési ideje csúcsidőben 5 - 15 perc, csúcsidőn kívül 10-30 perc, míg a kisebb forgalmú viszonylatokon általában 15- 30 perc között változik. A hétvégi időszakban a nagy forgalmú vonalakon 30-45 perc közötti a követési idő, a kisebb jelentőségű viszonylatokon ennél olykor jelentősen nagyobb, 60 perc fölötti is lehet. A helyi szolgáltató járműparkját jelenleg 6 db csuklós, 10 db hosszú, 61 szóló és 3 db midi kialakítású autóbusz alkotja. Az állomány típusát, gyártmányát tekintve elég sokrétű. A járművek fele SOLARIS URBINO gyártmányú, emellett különböző típusi régi IKARUS autóbuszok közlekednek. IVECO gyártmányú busz összesen 3 db van itt forgalomban. A járműállomány átlagos életkora 14 év. (Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmány, 2014).

Az elmúlt években számos fejlesztés valósult meg a helyi buszközlekedés javítása érdekében. Ezek közül a legjelentősebb a „Minőségi közösségi közlekedés, modern forgalomirányítási és utastájékoztatási rendszer” nevű fejlesztés volt, melynek egyik fő célja az utasok valós idejű tájékoztatása a buszok érkezéséről, indulásáról. Ezen kívül további 395 millió forintból valósították meg a közösségi közlekedés infrastruktúrájának fejlesztését 2009-ben. A közösségi közlekedés területén a legfőbb problémákat a következő tényezők jelentik:

- A közösségi közlekedés minőségi fejlesztése ellenére továbbra is csökken az utasok száma. Sajnos a kerékpáros közlekedés terjedése is egyelőre elsősorban a közösségi közlekedéstől veszi el az utasokat.
- Nyíregyháza városszerkezete nagyon sokat változott az elmúlt évek során, amelyhez nem tudott megfelelően igazodni a közösségi közlekedés a mai napig sem. A városi szerkezet megváltozása átfogó strukturális változtatásokat tenne szükségessé a közösségi közlekedés szervezésében, több ponton szinte teljesen újra kellene azt gondolni.
- Szintén jelentős változás az elmúlt években, hogy a közösségi közlekedés szintjén is érezhető a hallgatók számának csökkenése, amely jelentős bevételkieséseket generál a Volán Zrt. számára.
- Továbbra is súlyos problémát jelent, hogy a reggeli csúcsforgalomban megbénul a közösségi közlekedés is.

1.15.3.2. Kötőpályás közlekedés

Nyíregyháza egyike az ország legforgalmasabb vasútállomásainak, Kelet-Magyarország egyik legfontosabb vasúti csomópontja, de nemzetközi szempontból is lényeges pozíciót tölt be. A 100. sz. vasútvonal, amely a városon is áthalad az V. számú TEN-T áruszállítási folyosó (Lyon – Triszeszt – Koper – Ljubljana – Budapest – ukrán határ vasúti tengely) fontos, alternatív részeleme. Jellemzően kétóránként személy és sebes vonatok indulnak Budapestről Nyíregyháza felé, óránként pedig IC vonatok, melyek közül minden második úgynevezett kör-IC, Debrecenen keresztül Nyíregyházáig közlekednek, majd itt a 80-as számú vasútvonalon folytatják útjukat, Budapest irányába. Ezzel két irányban biztosítanak kényelmes, átszállásmentes utazást a fővárosba. A város legfontosabb vasúti kapcsolata a 100-as számú Budapest - Záhony közötti vasúti nyomvonal, mely kétvágányú, villamosított fővonal. Ebből ágazik ki a Tokaj felé vezető 100-as számú fővonal és a 116-os számú mellékvonal mely Vásárosnaményba vezet. A 113-as vasúti nyomvonal Nyíregyházát köti össze Nyírbátorral, majd innen a 110-es vonalat használva lehet eljutni Mátészalkára. A vasúti közlekedéshez kapcsolódó infrastruktúra jónak mondható tekintve, hogy a 2002-ben felújított állomás épülete kielégíti a kor legmagasabb szintű követelményeit. A város vasúti elérhetősége a 100-as vasútvonalnak köszönhetően kifejezetten jónak mondható.

38. táblázat: Nyíregyházát érintő vasútvonalak bemutatása

Vasútvonal	Jellege	Bemutatása
100-as számú Budapest – Szolnok – Debrecen – Nyíregyháza – Záhony viszonylatú vasútvonal	Transz-európai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő vasúti pálya	Teljes hosszban villamosított, Budapeستől Tuzsérig kétvágányú, csupán a Tuzsér – Záhony közötti kb. 7,5 km távolságú vonalszakasz egyvágányú. A vonal kezdőpontjától Budapest-Nyugati pályaudvartól Kőbánya- Kispestig 80 km/h sebességgel, ezt követően Záhonyig végig 120 km/h engedélyezett sebességgel haladhat a forgalom. Az engedélyezett tengelyterhelés a vonal legnagyobb részén 210 kN, Kőbánya-Kispest és Vecsés, valamint, Albertirsától Szolnokig 225 kN tengelyterheléssel közlekedhetnek a maximum 750 m hosszúságú vonatok. A vasútvonal forgalma mind a belföldi, mind a nemzetközi személy és áruszállításban is jelentős.
100 c jelű Mezőzombor – Nyíregyháza viszonylatú vasútvonal	Transz-európai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő vasúti pálya	A vasútvonal a transeurópai áruszállítási hálózat részeleme, műszaki paramétereit tekintve a 45,3 km hosszú vonalon 120 km/h sebességgel, 210 kN engedélyezett tengelyterheléssel közlekedhetnek a maximum 750 m hosszúságú vonatok. Korábban tervezték a vasútvonal kétvágányúsítását is, azonban a második vágány lefektetése csak egy új tokaji Tisza-híd elem, valamint több ártéri híd megépülésével valósulhatna meg. 100.c. számú vasútvonal szintén Helsinki V.sz. elem. (Ljubljana/Budapest/ Ungvár/ Lvov/ Kijev között). Mezőzombor és Nyíregyháza kivételével kétvágányú, villamosított, 120 km/ó engedélyezett pályasebességű. A vonal kiemelt jelentőséggel bír a Kelet-Magyarországi régió menetrend tartásának szempontjából, ezért karbantartása, pályasebesség folyamatossága kiemelten biztosítandó.
112-es számú Nagykovács – Nyíradony viszonylatú vasútvonal	Országos mellékvonal	A vasútvonal országos mellékvonal, műszaki paramétereit tekintve a 23km hosszú vonalon 40 km/h sebességgel, illetve 120 kN engedélyezett tengelyterheléssel közlekedhetnek a maximum 300 m hosszúságú vonatok. A vasútvonalon 2007. március 3-án állt le a személyszállítás, azóta a közszolgáltatás szünetel. A forgalmat azóta autóbuszok látják el.
113-as számú Nyíregyháza – Zajtá viszonylatú vasútvonal	Országos mellékvonal	A Nyíregyházát Zajtával összekötő, Magyarország észak-keleti részén, Nyíregyházától keletre húzódó vasútvonal egyvágányú, dízel üzemű vasútvonal. Eredetileg Nyíregyháza illetve Szatmárnémeti között épült, a trianoni békeszerződés azonban

Vasútvonal	Jellege	Bemutatása
		a vasútvonal Szatmárnémeti és Fehérgyarmat közötti szakaszát Zajtánál kettévágta, emiatt napjainkban a vasútvonal szerepe a korábitól eltérő, hálózati kapcsolatát tekintve a nyírség jelentős városait Mátészalkát, Fehérgyarmatot kapcsolja össze a megyeszékhellyel. A vasútvonal országos mellékvonal, műszaki paramétereit tekintve a 101 km hosszú vonal Nyíregyháza és Nyírbátor közötti 38 km-es szakaszán Nagykállóig 50 km/h, majd Nagykállótól Nyírbátorig csak 40 km/h sebességgel, illetve 170 kN engedélyezett tengelyterheléssel közlekedhetnek a maximum 300 m hosszúságú vonatok. A 2009/2010. évi menetrendváltás során a vasútvonal Nyíregyháza – Nyírbátor vonalszakasz rossz pályaállapot miatti bezárását tervezték, azonban a végleges listából kikerült. Jelenleg naponta 3 pár vonat közlekedik a vonal érintett szakaszán.
116-os számú Nyíregyháza – Vásárosnamény viszonylatú vasútvonal	Országos mellékvonal	A Nyíregyháza és Vásárosnamény között, Magyarország észak-keleti részén, Nyíregyházától keletre húzódó vasútvonal egyvágányú, dízel üzemű. Az 58,2 km hosszú vasútvonal hálózati kapcsolatát tekintve a Vásárosnamény felőli elővárosi forgalom lebonyolításában játszik szerepet. A vasútvonal a MÁV hálózati üzletszabályzata alapján egyéb vasúti pályának minősül, műszaki paramétereit tekintve 3 szakaszra bontható. Az első szakaszán Nyíregyháza és Nyíregyháza külső között 200 kN tengelyterheléssel, illetve 50 km/h sebességgel, a második szakaszán Nyíregyháza külső és Nyírmada között 170 kN tengelyterheléssel, valamint 40 km/h sebességgel, a vonal harmadik szakaszán pedig Nyírmada és Vásárosnamény között 210 kN tengelyterheléssel, valamint 60 km/h sebességgel közlekedhetnek a vonatok. A vasútvonalon részben ütemes, napszakonként változóan 2 vagy 3 órás menetrend szerint napi 8 pár vonat közlekedik.
117-es számú Ohat-Pusztakócs – Görögszállás viszonylatú vasútvonal	Országos mellékvonal	A vasútvonal Ohat-Pusztakócs állomás és Görögszállás állomások között épült, Nyíregyházától nyugati irányban helyezkedik el, a 108-as számú vasútvonalat észak-keleti irányban köti össze a 100 c vasútvonallal. A személyszállítási közszolgáltatás Ohat-Pusztakócs és Tiszalök között jelenleg szünetel, a vasútvonal jelenlegi szerepe Tiszalök és Nyíregyháza közötti személyforgalom megteremtése. A vasútvonal Ohat-Pusztakócs – Tiszalök közötti szakasza a MÁV hálózati üzletszabályzata alapján egyéb vasúti pályának minősül, Tiszalök – Görögszállás közötti szakasza regionális vasúti pálya. Műszaki paramétereit tekintve is e két szakaszra bontható. Az első szakaszán Tiszalökiig 170 kN tengelyterheléssel, illetve 50 km/h sebességgel, a második szakaszán, Tiszalök illetve Görögszállás között 210 kN tengelyterheléssel, illetve 60 km/h maximális sebességgel közlekedhetnek a vonatok. A vasútvonalon napszakonként változóan 1 vagy 2 órás ütemes menetrend, szerint napi 12 pár vonat közlekedik.
118-as számú Nyíregyháza – Balsa viszonylatú vasútvonal	Keskeny nyomközű vasútvonal	A MÁV Zrt. 118-as illetve 119-es számú vasútvonalai a Nyírvidéki Regionális Kisvasút 760 mm-es, keskeny nyomközű vonalai. A két vasútvonal Herminatanyáig azonos nyomvonalon halad, Herminatanya állomáson elágazik, a 118-as vasútvonal Balsa felé, a 119-es számú vonal pedig Dombrád felé. A kisvasút a Nyíregyházától északra fekvő településeket tárja fel.
119-es számú Nyíregyháza – Dombrád vasútvonal	Keskeny nyomközű vasútvonal	A Nyírvidéki Kisvasút különlegessége, hogy a többi keskeny nyomközű vasúttal ellentétben nem csak a teherforgalom lebonyolítása miatt épült, hanem kifejezetten nagy hangsúlyt kapott a személyszállítás is. Az 1990-es évek

Vasútvonal	Jellege	Bemutatása
		elején felmerült a kisvasút megszüntetése, azonban az utazóközönség igényt tartott a vasútra, emiatt a tervtől elálltak. A közelmúltban a vonatok kihasználtsága változó volt, a két legforgalmasabb állomás Nyíregyháza-Vásártér, illetve Kótaj állomások voltak. A pályára kihelyezett lassújelek, valamint a korosodó, rossz állapotú járműpark miatt a menetrend tarthatatlanná vált, az utasokat nem megfelelően kiszolgáló menetrend miatt a személyforgalom jelentősen visszaesett, emiatt 2009. szeptember 17-től a vonatok csak Herminatanya és Nyíregyháza között közlekedtek, majd 2009. december 12-én véglegesen leállt a személyforgalom.

Forrás: Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmány

28. ábra: Nyíregyháza vasúti kapcsolatai

Forrás: Magyar Közlekedési Klub (http://www.mkk.zpok.hu/images/vasutterkep_n.jpg)

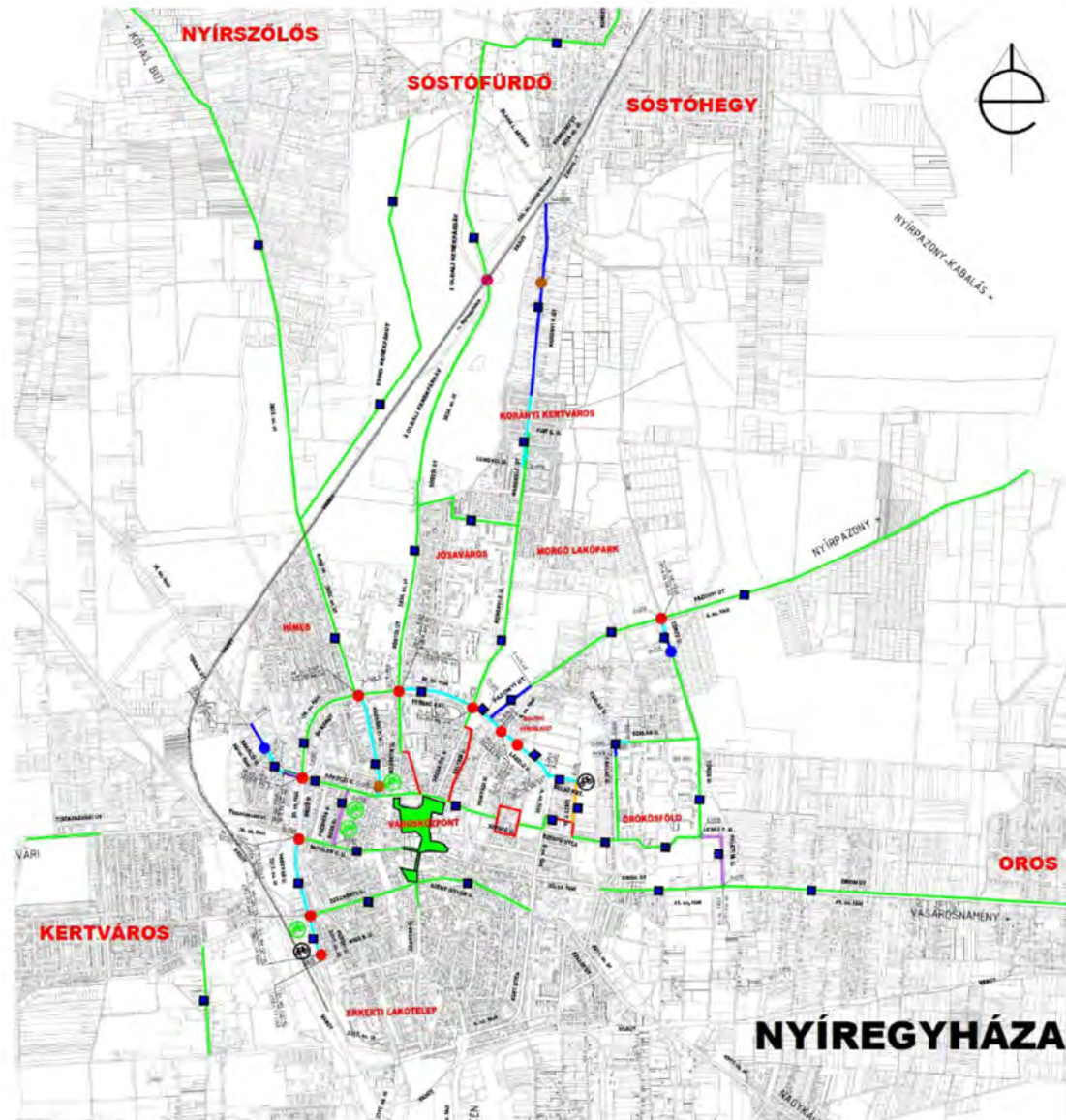
1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A megyeszékhelyen rendelkezésre álló kerékpárutak hossza megyei szinten kiemelkedő tekintve, hogy ez teszi ki a megye összes kerékpárútjának (149,38 km) a 34%-át, jelenleg Nyíregyházán 51 km kerékpárút található. A kerékpárutak bővítését és hálózatba szervezését 2013-ban kezdte meg Nyíregyháza Európai Uniók támogatással. Egyik fő célja, hogy az eddig elszeparált vagy nehezen megközelíthető Sóstóhegyi, illetve Sóstógyógyfürdő településrészeket aktívan bekapcsolja a települési kerékpáros vérkeringésébe. A másik jelentős kerékpárút fejlesztési beruházás az elmúlt években a Nyíregyháza és Nyírszőlős között 2010-ben került kiépítésre kerékpárút átadása volt, továbbá a belváros rehabilitációját támogató városfejlesztési nagyberuházás részeként megvalósuló belvárosi összefüggő kerékpárút létesítése, amely a Széchenyi utca Vasgyár utca csomópontjától, a Szent István utca végéig fut.

A város majdnem minden pontja elérhető kerékpáros forgalmi létesítmények, illetve kisméretű úthálózat segítségével (Nyírszőlős, Sóstóhegy, Sóstófürdő, Oros). Kertváros, valamint Borbánya településrészek bevonása a biztonságosan kerékpározható zónába még várat magára, de a távlati célokban szerepel. A kerékpárforgalmi létesítmények típusai széles skálán mozognak, megtalálhatóak az elválasztás nélküli gyalog és kerékpárutak (Vasvári Pál utca) mellett az elválasztott és elválasztás nélküli gyalog és kerékpárutak (Törzs utca), valamint a gyalogos forgalomtól külön vezetett elválasztás nélküli kerékpársávok is (Korányi Frigyes utca).

A városban és vonzaskörzetében, a korábban csak szórványosan elhelyezett közterületi kerékpártámaszok száma az utóbbi 1-2 évben jelentősen megemelkedett (Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmány). Nyíregyházát érinti az Országos Kerékpárút Törzshálózat eleme a „41. Hajdúvárosok-Szabolcs (Szerencs- Tokaj-Gávavencsellő-Nagyhalász-Nyíregyháza-Hajdúnánás-Hajdúdorog-Hajdúböszörmény- Debrecen) kerékpárút” (OTrT, 2008. évi L. tv.). A nyomvonal Nagyhalász felől érkezik a városba a 3834 j. ök. út (Kemecsei út) mentén, majd a Belváros érintésével a 3317 j. ök. út (Simai út) mentén vezet Kálmánháza irányába. A rétköz kerékpárút Nyíregyházát köti össze Nagyhalász-Ibrány-Gávavencsellő-Szabolcs-Rakamaz közötti vonalon Tokajjal.

17. térkép: Nyíregyháza kerékpárforgalmi elemei

Forrás: Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmány, 2014

A város mérete és adottságai miatt a közlekedési munkamegosztásban jelentős része van a gyalogos közlekedésnek. A közlekedési infrastruktúra (járda, gyalogátkelőhelyek) kialakítása rendszerint a gépjármű-közlekedés prioritását tükrözi. A közúthálózat mentén túlnyomórészt kétoldali gyalogjárdát építettek ki. A külső városrészekben több helyen burkolatlan padka, illetve a kertvárosi részeken merev, illetve félmerev pályaszerkezettel nem rendelkező utak állnak a gyalogosforgalom rendelkezésére.

Néhány kivételtől eltekintve a lakótelepeken is szétválasztott rendszerűek a gépkocsi és a gyalogos közlekedés útvonalai. A gyalogosok általában a kijelölt gyalogátkelőhelyeken keresztezhetik a nagyforgalmú utakat, szintbeni csomópontokban a vasutat. A gyalogátkelőhelyek környezetében többnyire kiemelt szegélyek találhatóak. A többsávos utakon néhány helyen találhatóak a gyalogosok átkelését segítő középzigetek, és egyéb modern forgalomtechnikai eszközök.

A város területét átszelő vasútvonalak nagyban befolyásolják a gyalogos közlekedést is. A helyközi autóbusz megálló mögötti gyalogos felüljáró a Széchenyi és Dugonics utcák között, valamint a, Móricz Zsigmond utca végi aluljáró teszi biztonságossá a vasúton a gyalogos forgalom átvezetését.

A felüljáróra fel és levezetés is lépcsők segítségével történik, így mozgáskorlátozottak, illetve kerékpárosok nem tudják igénybe venni, az aluljáró megfelelő lejtésű akadálymentes, mindenki számára biztonságosan használható (lásd 37. és 38. számú ábrák). Jellemzően a vasúti keresztezések, a biztonságos gyalogos és kerékpáros forgalom szempontjából, a nagy forgalmú és kisebb keresztezésekben is megoldott. A keresztezések biztonsági berendezései a későbbiekben felsorolásra fognak kerülni.

A belvárosban a közelmúltban, sétálózóna épült ki. Az autómentes zóna jelenleg „gyalogoszóna”-ként van kitáblázva. Járművel a területre csak engedély birtokában (pl. áruszállítási céllal) szabad behajtani, a területen található számos forgalomvonzó létesítményt megközelíteni. A területet és a becsatlakozó utcák belső végeit díszburkolattal és új utcabútorzattal látták el, és az átépítésnél a mozgáskorlátozottak lehetőségeinek javítására is hangsúlyt fektettek. Nyíregyháza területén jelentős gyalogos területek találhatóak még a Bessenyei tér, Benczúr tér, Bujtos tó és környékén. Ezek a területeken és a belvároson kívül kiterjedt gyalogos közlekedési felületek találhatóak még a Sóstón, és az autóbusz pályaudvarok, illetve a vasútállomás környékén, mert az egyes közlekedési eszközök közötti elérhetőség másként nem valósítható meg. Az érintett közlekedési csomópontok és kapcsolatok (Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmány).

1.15.5 Parkolás

A fizető parkolókat Nyíregyháza Város közigazgatási határain belül a NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft., mint üzemeltető (a továbbiakban: üzemeltető) üzemelteti. A fizető parkolóhelyek üzemeltetési ideje munkanapokon 8 – 17 óra között. A fizető parkolóhelyeket előreváltott – e célra forgalomba hozott – parkoló kártyával, bérlettel, jegykiadó automatából váltott jeggyel vagy mobiltelefonról aktiválható parkolási rendszer aktiválásával lehet igénybe venni. Nyíregyházán három darab parkoló övezetben összesen 3345 db parkoló található. A kiemelt zónában 509 db + 26 mozgássérült, az I. zónában 797 db + 21 mozgássérült, a II. zónában pedig 1957 db + 35 db mozgássérült parkolóhely került kialakításra.

39. táblázat: Parkolóhelyek megoszlása Nyíregyházán

Zóna	Közterület	Parkolók száma	Rokkant parkolók száma
Kiemelt zóna	Hősök tere	181	9
	Bercsényi utca	20	1
	Kálvin tér	29	1
	Bethlen G. u. (Turul ház előtt)	12	1
	Egyház u. (Bethlen G. u. – Kálvin tér között)	-	-
	Országzászló tér	16	
	Zrínyi Ilona utca	39	2
	Római katolikus templom környéke	20	4
	Megyei Könyvtár melletti parkolók	50	1
	Szabadság tér nyugati oldala	52	5

Zóna	Közterület	Parkolók száma	Rokkant parkolók száma
	Nagy Imre tér (Korzó üzletház oldala)	22	-
	Szarvas u. 2-4. tömbbelső (udvara)	28	
	Szabadság tér keleti oldala	40	2
	Piros ház udvara	-	-
I. zóna	Iskola utca	24	2
	Gimnázium köz	8	-
	Szent I. utca (Luther u-tól – Béla u.-ig)	21	2
	Szarvas u. mindkét oldala (Iskola u-tól – Bessenyei tér-ig)	60	-
	Széchenyi u. (Szarvas u-tól – Bessenyei tér-ig)	17	2
	Zrínyi Ilona u. 8-10 mögött	6	
	Luther köz	-	-
	Luther tér	40	5
	Vay Ádám krt.	26	3
	Hunyadi u. (Kiskörút és Bujtos u. közti szakaszának városközpont felé esőoldala)	8	-
	Luther u. (kereszt u. és Luther tér között)	18	-
	Kürt u.	26	-
	Eötvös u. (Gimnázium köz – Luther u. között)	5	-
	Kossuth u. (Vay Á. Krt. – Sarkantyú u-ig)	32	-
	Dózsa György u. (Vay Á. Krt. – Pazonyi tér-ig)	40	-
	Bocskai u. (Hunyadi u. – Nagyörút között)	78	-
	Selyem u. (Vay É. Krt. – Pazonyi tér-ig)	52	-
	Tavaszi utca	46	1
	Univerzum mögött	60	-
	Körte utca (Kossuth u. – Vay Á. Krt. között)	45	-
	Nyár utca	24	-
	Epreskert u.	78	-
	Nyírfu u.	55	-
	Kossuth utca zúzottköves	28	6
II. zóna	Széchenyi u. (Bessenyei tértől – Szabolcs u-ig.)	40	-
	Szent I. u. (Béla u-tól – Nádor u-ig)	25	-
	Bessenyei tér	48	-
	Szarvas utca mindkét oldala (kereszt u-tól – Arany J. u-ig)	103	-
	Egyház u. – Síp utca közötti zúzottköves parkoló	195	-
	Síp utca	-	-
	Bethlen Gábor u. (Egyház u - Víz u. között)	10	-
	Benczúr tér	67	-
	Kereszt u. (Luther u-tól – Szarvas u-ig)	15	-
	Ér u. (Széchenyi u.- Kiss Ernő u. között)	46	-
	Eötvös u. (Gimnázium köz – Nádor u.)	19	-
	Bujtos utcai zúzottköves parkoló	50	2
	Bujtos út	44	-
	kossuth u. (14e. mögött)	117	1
	Búza u.	146	2
	Víz u.	34	2
	Új u.	60	-
	Vasvári P. u. (Dob u. – Rákóczi u. között)	24	-
	Búza téri nagy parkoló	175	4
	Dob u.	30	-
	Árok u. (Vasvári P. u-tól – Búza u-ig)	25	-
	Szent I. u. (Kórház előtt)	42	2
	Szent I. u. 63-69 sz. előtt	67	3
	Fogtechnika épülete melletti parkolók	-	-
	Zalka M. (Kállói u-tól – Nagyvárad u-ig)	75	3
	Búza tér	46	2
	Színház u. (Bessenyei tér – Szabolcs u. között)	30	2

Zóna	Közterület	Parkolók száma	Rokkant parkolók száma
	Malom u. (Bessenyei tér – Szabolcs u. között)	29	-
	Tokaji u. 3. sz. előtti parkoló	-	-
	Báthory u. (Benczúr tér – Deák F. u. között)	27	2
	Kiss E. u. (Ér u. – Jósa A. u. között)	-	-
	Ér u. (Kiss E. u-tól délre)	20	-
	Nyíregyházi Főiskola és környéke	266	8
	Búza tér	40	2
	Csipke u. (Kereszt u. – Csipke köz)	10	-
	Rákóczi u. 23-25 belső parkolók	32	-

Forrás: Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmány, 2014

A város területén a leginkább kihasznált parkolók mind hétköznap, mind hétfégen a Korzó üzletház mellett a Nagy Imre téri, a Víz utcai, illetve a Dob utcai parkolók. Hétköznap kiemelkedő kihasználtságú még a Vasvári Pál utcai, hétfégen pedig a Kossuth utcai, a Rákóczi utca 23-25. szám belső parkolói. Jelentős eltérés mutatkozik a hétköznapi és a hétfévi férőhely kihasználtság terén: hétköznap nehezebb szabad férőhelyet találni a Római Katolikus templom mellett, a Megyei Könyvtár mellett és a Tavasz utcában, hétfégen pedig a Szabadság tér keleti oldalán, a Kossuth utcában, a Selyem utcában, az Univerzum mögött, illetve a Rákóczi utca 23-25. szám belső parkolóiban nehezebb parkolóhelyhez jutni. A parkolási szokások tekintetében hétköznap, illetve hétfégen lényeges különbség, hogy míg hétközben többnyire a rövidebb idejű parkolás, illetve a parkolóhelyeken gyorsabban cserélődő járművek a jellemzőek, addig hétfégen a rövid idejű parkolás mellett gyakrabban jelennek meg a hosszabb ideig parkoló járművek is (Nyíregyháza közlekedésfejlesztését megalapozó tanulmány).

1.16 Közművesítés

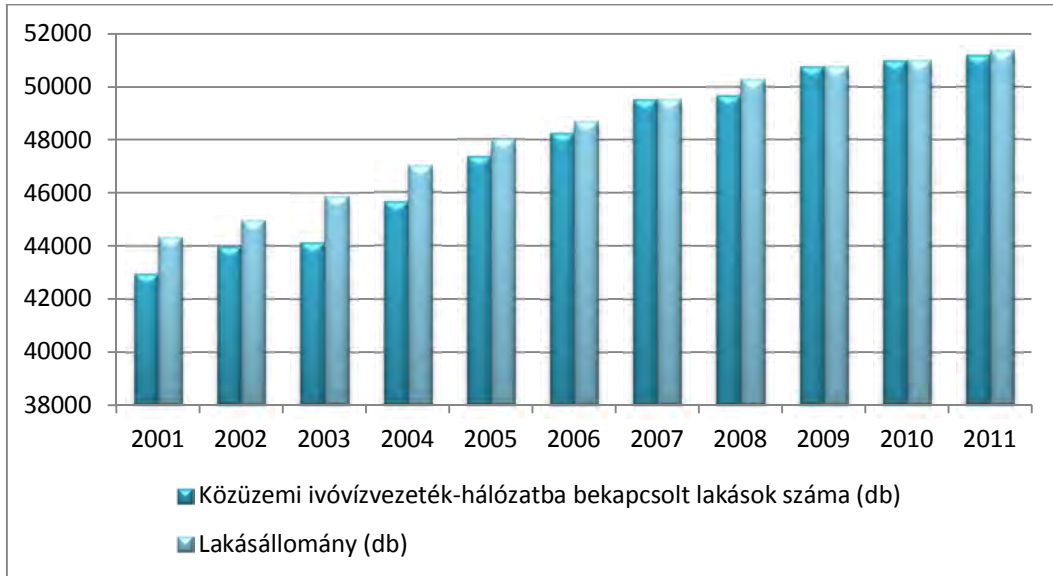
1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 114 db vízműből 105 db üzemel, 9 db vízmű tartalékként van nyilvántartva. Nyíregyháza vízellátását a Nyírségvíz Zrt. biztosítja. A Nyírségvíz Zrt. legnagyobb, egyben többségi tulajdonosa Nyíregyháza Város Önkormányzata, amely a részvények 57,9%-át birtokolja. A cég 19 vízmű teleppel rendelkezik, melyek közül három – a Paszabi, Demecseri és a Nyírteleki víztermelő telep – biztosítja Nyíregyháza vízellátását. Ez a három telep 19 település (Nyíregyháza, Nyírtura, Nyírpazony, Sényő, Nagycserkesz, Kálmánháza, Tiszabercel, Ibrány, Nagyhalász, Kótaj, Paszab, Nyírtelek, Buj, Balsa, Gávavencsellő, Tiszatelek, Kálmánháza, Nyíregyházi és Nagycserkeszi bokortanyák) azaz 156 617 fő vízellátását biztosítja. Az elosztó hálózat hossza 846,5 km, kapacitása 48 000 m³/nap. Nyíregyháza ivóvízellátása 100 %-os mértékben felszín alatti vizekből történik. A víztermelő telepek közel 90 km-es hosszúságú távvezetéken juttatják be a tisztított ivóvizet Nyíregyházára, az Északi és a Déli fogadóállomásokra. Itt korszerű nyomásfokozó berendezések segítségével biztosítják a szükséges víznyomást a városi és az agglomeráció területén lévő községek ivóvízhálózataiban. Az elmúlt időszakban évről évre emelkedett a közüzemi ivóvízhálózat hossza, 2000-ben 442,4 km, 2005-ben 525,4 km, 2011-ben már 633,9 km volt. Az ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma is folyamatosan növekedett, 2001-ben a lakások 96,87%-át, jelenleg pedig 99%-át bekapcsolták az ivóvízvezeték-hálózatba.

A szolgáltatott víz mennyisége 2007 óta folyamatosan csökkent, ekkor 4 447 000 m³ volt a lakosság vízfogyasztása, 2011-ben pedig 4 090 000 m³.

29. ábra: Nyíregyháza ivóvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának változása 2001-2011 között

Forrás: KSH T-Star

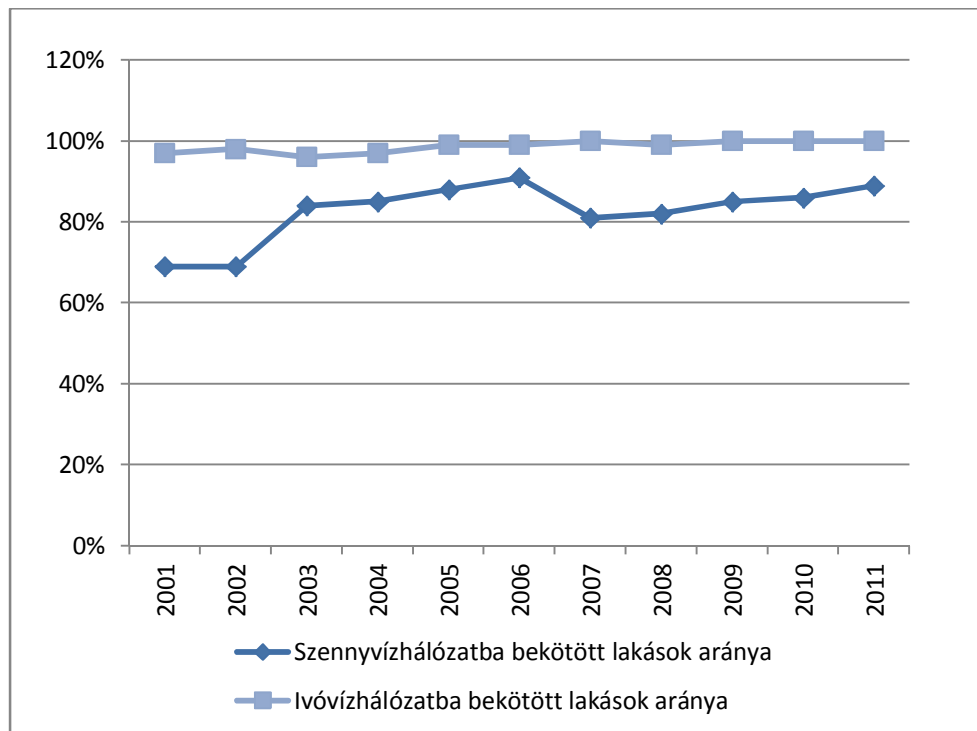
Nyíregyháza város saját üzemeltetésű, mélyfúrású kutakból nyeri ivóvizét. A vízbázisok a megyeszékhely közelében helyezkednek el, ezért fontos, hogy ezeknek a vízadó rétegeknek a tisztasága megmaradjon. A város peremterületén lévő vízbázis a sérülékeny vízbázisok közé tartozik, ami azt jelenti, hogy a talaj szerkezetéből adódóan a felülről beszivárgó esetleges szennyezések viszonylag hamar elérhetik és elszennyezhetik a vízadó rétegeket. Hogy ez ne következzen be, minél hamarabb szükséges megállítani a szennyvizek talajba jutását. Erre kínál megoldást Nyíregyháza még csatornázatlan területeinek az infrastrukturális fejlesztése, a szennyvíz csatornahálózat kiépítése (www.nyirszennyviz.hu).

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

Nyíregyháza legnagyobb volumenű fejlesztését az elmúlt évtizedben a szennyvízhálózat fejlesztése kapcsán valósította meg. 2007-ben írták alá annak a szennyvízprogramnak a támogatási szerződését, amely keretében 200 km hosszú új szennyvízcsatornát fektetnek le, a kivitelezési munkálatok 2011-ben kezdődtek el. A beruházás költsége meghaladja a 13 milliárd Ft-ot. A program 20.000 városlakó életminőségét hivatott jobbá tenni, a fejlesztés eredményeképpen a jelenlegi 81 százalékosról 95 százalékosra nő Nyíregyházán a csatornázottság. A szennyvízhálózatba bekötött lakások aránya 2000-ben még nem érte el a 70%-os arányt sem. A települési szennyvízcsatornázás nem csupán a lakóingatlanok komfortfokozatát növeli, környezetvédelmi hatása is igen jelentős. Becslések szerint a csatornázatlan településeken keletkező szennyvizek 90%-a a talajba kerül és ott elszikkad, elszivárog. Ennek a gyakorlatnak vannak környezetvédelmi és közegészségügyi veszélyei, veszélyeztetheti a biztonságos ivóvízellátást.

A vízhálózatba és a csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége ideális esetben 0%, ezt az arányszámot nevezzük közműollónak. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye közműollója az elmúlt tíz év folyamán folyamatosan záródott, 2000-ben még 56,7% volt, 2011-re pedig 36,5%-ra javult az arány. Nyíregyháza esetében is pozitív volt a változás, 2001-es 27%-ról, 2011-re 11%-ra csökkent a közműolló értéke. A szennyvíz beruházási program előrehaladásával jelentős mértékben tovább csökken a közműolló mértéke.

30. ábra: Másodlagos közműellő alakulása Nyíregyházán 2001-2011 között

Forrás: KSH T-start

Nyíregyháza közüzemi szennyvízhálózatában elvezetett összes szennyvíz mennyisége meghaladja a 78 000 000 m³-t. A város szennyvíz elvezetését és tisztítását a Nyírségvíz Zrt. végzi a nyíregyházi I. sz. szennyvíztisztító telepén. A városi szennyvízprogram keretében a II. számú szennyvíztisztító telep fejlesztése is megtörténik, melynek egyik eredménye, hogy csökkenthetővé válik az érintett területeken fellépő kellemetlen szaghatás. Új komposztálótelep üzembe helyezésével gondoskodnak majd az összegyűjtött szennyvíziszap fogadásáról, komposztálásáról. A szennyvízcsatornával még nem rendelkező fogyasztóktól szippantó gépjárművel gyűjtik össze a szennyvizet.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Nyíregyháza területének jelentős részén komoly problémát okoz a nagy intenzitású esők esetében megjelenő csapadékvíz elvezetése. A belterületi csapadékvíz elvezetése a városban nem korszerű, az előtisztítás nem megoldott, az elvezető árkok tisztítása nem megfelelő. A város csapadék és belvízelvezető rendszere alapvetően a VIII. számú főfolyás és mellékágainak pillanatnyi elvezető kapacitásától függ, mely a város teljes csapadékvizét a Lónyai csatornába, mint természetes csapadékbefogadóba hivatott eljuttatni. A nagy intenzitású csapadék lefolyások a szabályozatlan lefolyási körülmények miatt még a mértékadó csapadékvíz időtartama alatt elérik a nagykapacitású elvezető rendszereket, ott visszatorlódást okoznak, a zömében kis átmérőjű utcai elvezető rendszerekben kiöntéseket okozva. A város belterületi csapadékvizeinek fő befogadója az önkormányzati és társulati csatornákon keresztül a FETIVIZIG kezelésében lévő VIII. számú főfolyás. A belterületi vízgyűjtő területek további befogadói a VIII/1. számú (Igrice) mellékág, a városi I. számú csatorna, a Lukalapasi szivárgó és a VIII/1-1. számú Csalóközi csatorna, valamennyi folyás kezelője a NyírVV Kft. A belvárosi csapadékvíz elvezető rendszerek jelentős része a századfordulón épült. Ezek nagyméretű falazott csatornák, javításuk az eredetitől jelentősen eltérő átmérővel történt. A csatornák feliszaposodása nagymértékű, helyenként a csatornák vízszállító képessége drasztikusan lecsökkent. A csatornahálózatba került iszapmennyiségnek nemcsak az eltávolítása, hanem az elhelyezése is komoly gondot jelent.

A hálózat rossz állapotára jellemző a beton csatornák esetében a tok szétcsúszása, falazott csatornák esetében a falazat beomlása. Jellemző továbbá az aknafedlapok, illetve a víznyelőrácok fellazítása, beszakadása. A csatornák vízszállító kapacitása helyreállítható, illetve jelentősen növelhető amennyiben ezek a problémák megszüntetésre kerülnek. Összességében elmondható, hogy a belterületi vízrendezés az egyik legproblémásabb terület a városi infrastruktúrát vizsgálva (Nyíregyháza Megyei Jogú Város Komplet Csapadékvíz Konceptiója, 2013).

A megvalósított fejlesztések jelentősen megnövelték a burkolt felületek arányát, ami az egyre intenzívebbé váló esőzések miatt a lefolyások mennyiségét is jelentősen megnövelték. A nagyobb lefolyási tényező nagyobb mértékadó csapadék vízhozamot eredményezett és eredményez jelenleg is, elsősorban a főgyűjtőkön, úgy, mint a Városi I. csatornán illetve az Igrice csatornán is. A Észak-alföldi Regionális Operatív Program támogatásával zajló projekt beavatkozási területei:

1. A város fő befogadójának, a Városi I. csatorna mederbővítése az Igrice befogadótól az Ibolya utcáig;
2. A Városi I. csatorna mederbővítésének szakaszán a Bujtosi Parkban található gyalogos átereszt és teherbejáró átereszt kapacitásbővítésére egy gyalogos fahíd illetve egy keretelemes átereszt építése;
3. A Városi I. csatorna visszaduzzasztásának csökkentése érdekében a befogadó Igrice csatornán a Család utcai átereszt átépítése.
4. A Városi I. csatorna család utca alatti szakaszán található STOP-SHOP melletti átereszt átépítése;
5. Az Igrice csatornán a Sóstó Városrészben található átereszt, a Berenát utcai átereszt átépítése. Az intézkedések eredményeként a megnövekedett vízhozamok zavartalanul elvezethetők a városi csapadékvíz-elvezető rendszer vízgyűjtő területéről.

(Forrás: <http://www.nyiregyhaza.hu/belvizprojekt>)

1.16.2 Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás

Nyíregyháza villamos energia ellátását E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja. A város a villamos energiaszolgáltatást két irányból, a 120/10 kV ill., 120/20 kV állomásokon keresztül kapja. A termelő szféra ipari áram rövid távú igényeit teljes egészében ki tudja elégíteni a jelenlegi kapacitás, azonban középtávon hálózatbővítésre lesz szükség. A háztartási villamos energiafogyasztók száma meghaladja a 64 200 főt, a fogyasztók száma 2000-2007 között folyamatosan növekedett (51 ezerről, 64 200), azonban 2008 óta stagnál a fogyasztók száma. Hasonlóan, a háztartásoknak szolgáltatott villamos energia 2009-ig növekedett, utána viszont csökkenés figyelhető meg. Jelenleg szolgáltatott villamos energia meghaladja Nyíregyházán a 118 millió kWh-ot.

Nyíregyházán az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége meghaladja a 83 000 ezer m³-t. A szolgáltatott vezetékes gáz mennyiségéből 46% a háztartások részére szolgáltatott gáz. A háztartási gázfogyasztók száma több mint 44 ezer háztartás, a fogyasztók száma az ezredforduló óta 21%-al növekedett. A gázcsőhálózat hossza 13%-kal növekedett 2000-2011 között.

Nyíregyházán koncentrálódik a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében távfűtésbe bekapcsolt lakások 80%-a, számuk jelenleg meghaladja a 16 ezret. A melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma jelenleg több mint 15 300 lakás. A távhőszolgáltatást a Nyíregyházi Távhőszolgáltató Kft. végzi, melyet a város önkormányzata alapított még 1992-ben. A Nyírtávhő Kft. jelenleg is az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő gazdasági társaság. A Társaság legfőbb fejlesztési prioritása az energia felhasználás racionalizálása, a

szolgáltatás fogyasztók általi szabályozhatóság megteremtése, az elavult és szabályozhatatlan fűtési rendszerek megújulása. Ennek érdekében az elmúlt években több, mint egymilliárd forint értékben végzett beruházásokat a Társaság. Ezek részben támogatási forrásokból, nagyrészt viszont saját forrásból, a gazdálkodás nyereségének visszaforgatásával valósulhattak meg. Az elmúlt időszakban a Nyírtávhő egyik legjelentősebb beruházása a primer hő távvezetékek cseréje és szolgáltatói hő központok szétválasztása volt, melynek költségigénye meghaladta 236 millió forintot, amelyet a 50%-ban a Környezeti és Energetikai Operatív Program finanszírozott. További jelentős fejlesztések közé tartozik a KEOP által támogatott „Északi körút távfűtési rendszerének rekonstrukciója” című projekt, melynek eredményeként egy 57 lakásos és egy 20 lakásos épületegyüttest ellátó hőközpont kisebb egységekre alakítására és teljes felújítására került sor. 2011-ben indult meg a harmadik jelentős távhőrendszer rekonstrukciós fejlesztés, melynek célja a nagy átmérőjű távhő gerincvezeték kisebb átmérőjűre, korszerűre cserélése, szolgáltatói hőközpontok felszámolása, épületenkénti hőközpontok kialakítása, az épületenkénti szabályozhatóság megteremtése. A projekt első üteme a Bethlen G. utcát, a második ütem az Északi körutat érintette. 2013 és 2015 között valósul meg a Nyírtávhő legnagyobb távhő gerincvezeteki rekonstrukciós fejlesztése, melynek beruházási költsége meghaladja az 560 millió forintot. 2013-ban a Vay Ádám Krt. és a Damjanich u. 15. - Toldi u. 60. közötti szakasz érintett a rekonstrukció által, a második ütem 1. szakasza az Északi körutat, a 2. szakasza a Síp utcát érinti.

Nyíregyházán a fogyasztói fűtési rendszerek korszerűsítése a "NYÍTÁS" program (Nyíregyházi Távfűtési Szekunder hálózatok korszerűsítése) keretén belül történik, amelyet a Nyírtávhő Kft. ír ki a fogyasztók részére. A pályázat útján végrehajtható beavatkozások a megfelelő hőközponti átalakítások mellett a szekunder rendszerek berendezéseit is érintik.

A Nyíregyházi Kombinált Ciklusú Erőmű Kft. 2007-ben egy új modern rendkívül környezetkímélő és igen magas hatásfokú kombinált ciklusú erőművet adott át a város hő- és villamosenergia ellátásának biztosítására.

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzati fenntartású intézményei energetikai korszerűsítése a 2007-2013 közötti programozási időszakban 3 jelentősebb, több fejlesztési elemről álló beruházás támogatta, amelynek része volt a megújuló energiafelhasználás felhasználás növelése is. Az egyik program a „Nyíregyháza MJV Önkormányzata hét közintézményének komplex épületenergetikai korszerűsítése” megnevezésű projekt volt, amely egy bölcsőde, két óvoda, két általános iskola és két középiskola energetikai korszerűsítése (energiahatékonyságának fokozása fűtési rendszerük korszerűsítésével, nyílászárócserével, homlokzati hőszigeteléssel) valósult meg. A másik energetikai célú beruházás a „Nyíregyháza MJV Önkormányzat négy kollégiumának komplex épületenergetikai korszerűsítése” megnevezésű projekt, amely négy középiskolai kollégium energetikai korszerűsítését támogatta (hőszigetelés, nyílászárók cseréje, kazánház és hő központ rekonstrukciója. 2014 nyarán veszi kezdetét Nyíregyháza kilenc közintézményének épületenergetikai korszerűsítése, amely jelentős előrelépést jelent a városi közintézmények energetikai fejlesztésében (a beruházás közel fél milliárd forint támogatással valósul meg).

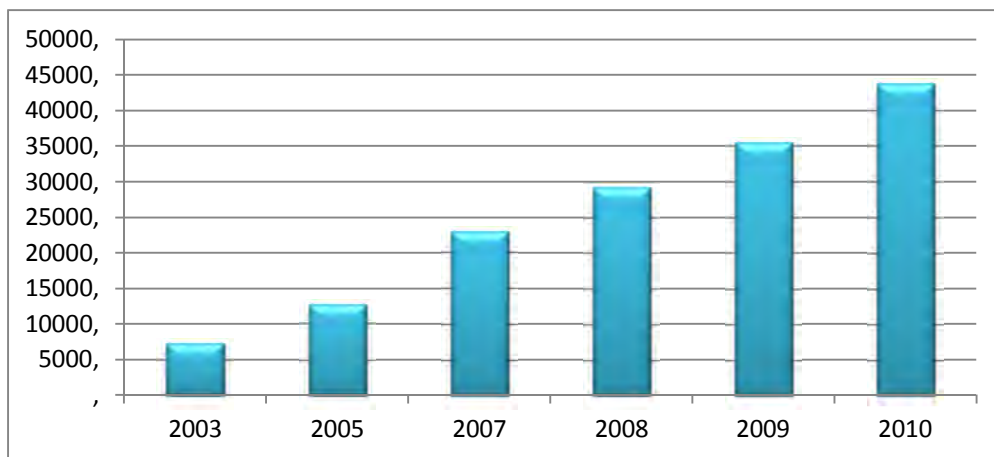
A környezettudatos energiagazdálkodás másik területe a lakásállomány energetikai korszerűsítésre terjed ki. Nyíregyházán mintegy 16 ezer panellakás épült 1990 előtt, elsősorban ezeknek ez energetikai korszerűsítése jelentette a legnagyobb kihívást az elmúlt évtizedben. Elsőként 2001-ben indították el Nyíregyházán a panelfelújítási programot, mely a legnagyobb magyarországi energetikai korszerűsítési program. Részben a panel program, részben más energetikai fejlesztések (pl. városrehabilitációs programok) hatására a

panellakások több mint felét újítták fel 2011-re Nyíregyházán. Az energetikai korszerűsítések legfőbb hozadéka, hogy nő a lakások energiamegtakarítási és piaci értéke.

1.16.3 Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Az infokommunikációs infrastruktúra a rendszerváltás után robbanásszerűen fejlődött és folyamatosan fejlődik ma is Magyarországon. A lakosság internethez való hozzáférése folyamatosan javul, ma már a lakosság harmada rendelkezik otthon internet előfizetéssel, és még ennél is többen férnek hozzá a világhálóhoz egyéb helyeken (munkahelyről, könyvtárból, nyilvános helyekről stb.). Ezek a technológiai fejlődéssel járó tendenciák Nyíregyházán is megmutatkoznak. Az internet előfizetések száma Nyíregyházán az utóbbi tíz évben a hatszorosára nőtt. Az ezredforduló éveiben az előfizetések száma alig érte el a 7 000 darabot, míg 2010-ben ez a szám közel 44 000 db volt.

31. ábra: Internet előfizetések számának alakulása Nyíregyházán 2003-2010 között

Forrás: GKleNET Internetkutató és Tanácsadó Kft.

A mobiltelefonok elterjedésével fokozatosan veszítenek jelentőségükből a vezetékes telefonvonalak. 2005-2010 között 21%-kal nőtt a mobil előfizetések száma és 6%-kal csökkent a vezetékes fővonalak száma Nyíregyháza és vonzáskörzete esetében. Nemcsak az internet és mobil-előfizetések száma nőtt rohamosan, hanem a kábeltelevízió előfizetőinek száma is. 2001 és 2011 között 13%-os emelkedés figyelhető meg, jelenleg több mint 30 ezer kábeltelevízió előfizető van Nyíregyházán.

1.17 Környezetvédelem

1.17.1 Talaj

A város külterületét is figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy nagy területen kovárványos barna erdőtalaj borítja a felszínt. Ez a talaj a szénsavas, meszet nem tartalmazó homokon az erdőtakaró alatt alakult ki.

A város térképén szembeűnőek a jelentős kiterjedésű, réti talajokat feltűntető területek. A réti talajok a homokvonulatok közötti laposokban és az elhagyott egykori folyómedrekben alakultak ki, humusztartalmuk változó. Azokban a rétegekben, amelyekben sok a buckákról lehordott durvább szemű homok, kevesebb a tápanyag- és a humusztartalom. Ott viszont, ahol iszapos homok az alapkőzet, előfordul 2-3 %-os humusztartalom és magas tápanyagtartalom is.

A város külterületének nyugati szegélyén 6-7 km hosszúságban, 2-3 km szélességben, ahol löszös üledék borítja a felszínt alföldi mészlepedékes csernozjom talaj képződött. A talajok közül ez a legjobb minőségű. A település területén szoloncsák és szolonyec szikesek is találhatóak, amely talajfélések termőképessége igen csekély, ugyanakkor természetvédelmi szempontból igen jelentős, ritka élőhelyek alapját adják.

Szoloncsákok (mely a szikes talaj egy fajtája) a Nagy-Vadas-tótól északra, a Hosszúhát-tó mellett, a Nyírjes területén, Őrhalomtól északra, a szolonyeces réti talaj a Szelkó-tótól K-re és a lápos réti talajok a Sóstóhegytől délre csak kisebb foltokban fordulnak elő. Területi kiterjedésük gazdasági szempontból nem jelentős

A város külterületi talajainak 90%-a savanyú, illetve savanyodásra hajlamos. A rendelkezésre álló kisszámú vizsgálati eredmény alapján megállapítható, hogy a város és környezetének talajminősége általánosságban megfelelőnek minősíthető. A talajok állapotát elsősorban a túlzott mértékű műtrágyázás veszélyezteti. Ennek mértéke várhatóan lényegesen csökkeni fog a műtrágyák árának lényeges emelkedése miatt.

Lényeges terhelést jelent a város talajaira a szabálytalanul elhelyezett különféle hulladékok (szilárd, folyékony, kommunális, veszélyes) általi szennyezések. Ezek közül két nagyméretű szennyezett terület kiemelendő, az egyik a volt borbányai hulladéklerakó, ahol az évtizedek során lerakott kommunális hulladék okoz szennyezést, a másik pedig a volt Báthory I. laktanya területe, ahol a honvédségi tevékenység hatására található szénhidrogén szennyezés a talajban és a talajvízben. Mindkét szennyezett helyszínen elindult a kármentesítés (Nyíregyháza Megyei Jogú Város Környezetvédelmi Programja).

1.17.2 Felszíni és a felszín alatti vizek

A Nemzeti Környezetügyi Intézet adatszolgáltatása alapján Nyíregyháza felszín alatti vizeire a következő jellemzők állapíthatók meg. Nyíregyháza város vízellátását biztosító vízművek (Nyíregyháza I. vízmű: Kótaj, Nyíregyháza, II. vízmű: Gávavencsellő, Rózsástanya-Nyírtelek, Nyíregyháza Regionális vízmű: Paszab, Ibrány-Jásztelep) az üzemelő sérülékeny vízföldtani környezetben lévő vízbázisok közé tartoznak. A vízművek vízbázisainak védőterülete méretezett, a biztonságba helyezésük megtörtént. A város közigazgatási területét északról (Nyírszőlős, Sóstógyógyfürdő és Sóstóhegy) érinti a Nyíregyháza I. Vízmű Kótaj vízbázisának ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett hidrogeológiai B védőövezete. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló 123/1997, (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete tartalmazza a vonatkozó területhasználati korlátozásokat. A 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet értelmében Nyíregyháza város az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

Az Európai Unió előírásai szerint elkészült Vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben a vízgazdálkodási problémák, a környezeti célkitűzések és ezen célkitűzések megvalósítására szolgáló intézkedések kerültek összefoglalásra. A tervezési terület a 2-3 jelű Lónyay-főcsatorna Tervezési Alegységhez tartozik, a Nyírség-Lónyay-főcsatorna-vízgyűjtő sekély porózus és porózus felszín alatti víztestek területén található. A tervezéssel érintett felszín alatti víztest és az ahhoz tartozó, vízföldtani alapon meghatározott talajvíztartó réteg fekülmélysége az alábbiak szerint alakul:

Terület	Érintett víztest		Talajvíztartó fekülmélysége
	Megnevezése	Kódja	
Nyíregyháza	Nyírség-Lónyay-főcsatorna-vízgyűjtő	sp.2.4.1	-34,0 m

A tervezéssel érintett felszíni víztestek és szegmensek:

- Vízfolyás víztestek (kód, név):
 - o AEP626 Kállói (VII.sz.) főfolyás alsó
 - o AEP464 Érpatak (VIII. sz.) főfolyás alsó
 - o AEP 957 Simai (IX.sz.) főfolyás
- Állóvíz víztestek (kód, név):
 - o AIH000 Nagyréti tározó
 - o AIH109 Oláhréti tározó
 - o AIH109 Nagyvadas tó
- Jelentősebb Állóvíz-szegmensek (kód, név):
 - o AIR890 Sóstó
 - o AIS048 Bujtosi-tó
 - o AIR683 Nagyszéki-tó

A Kállay (VII. sz.) főfolyás, Érpatak (VIII. sz.) főfolyás, Simai (IX. sz.) főfolyás összegzett biológiai minősítés jó, biológiai szempontból nem kockázatos, azonban kémiai szempontok alapján a tápanyagok, szerves anyagok és veszélyes anyagok szempontjából lehetségesek bizonyos kockázatok. A Sóstói tófürdő vízminősége az elmúlt években javult, minősége jó minősítésű. Az Oláhréti és Nagyréti víztározók (Császárszállási tavak) vízminősége az egyes komponensekre tűrhető és kiváló érték között van, a vízminőség a hasznosítási célnak megfelelő. A Bujtosi tavak 1997-ben végrehajtott rekultivációja során elvégzett beruházások (iszapkotrás, nádvágás, kutak fúrása) jótékony hatással voltak a vízminőségre, ennek a víztestnek a vízminősége jónak mondható. Az Igrice-mocsár (Lukalaposi tározó) védetté nyilvánítása óta (1991) a terület állapota javult. A város alapvetően kevés felszíni vízzel és kevés hozzáféréssel rendelkezik, a felszíni vizek közül jelentős víztartalékok Császárszálláson vannak.

Lokális de magas szennyezőanyag koncentrációjú talajvízszennyezések keletkezhetnek az illegális hulladék lerakás, folyékony hulladék ürítés, túlzott mértékű műtrágya használat illetve néhány terület csatornázatlansága miatt. Ezen szennyeződések mindegyike elsősorban szerves eredetű szennyezést okoz, mely szennyezések idővel lebomlanak és átalakulnak, így viszonylag kisebb károkat okoznak a felszín alatti vizekben. Más hasonló méretű városokhoz képest elmondhatjuk, hogy Nyíregyháza város területén a felszín alatti vizek minősége megfelelő és viszonylag kevés a kármentesítendő szennyezett területek száma (Nyíregyháza Megyei Jogú Város Környezetvédelmi Programja 2008-2014).

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

Nyíregyházán a légszennyezettség mérőhálózatának üzemeltetője a Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség. A légszennyezőanyag kibocsátás legnagyobb forrása a városi motorizált közlekedés, ez jelenti a város természeti környezetének a legveszélyesebb környezeti problémáját. A légszennyező anyagok közül a legnagyobb problémát a nitrogén-oxidok, a szénhidrogének és a szállópor okozza. A város belső forgalma igen nagy, ezt tükrözi a légszennyezettségi adatok alakulása is. Csökkenést jelenthet, ha megszűnik az átmenő forgalom a városban. A közlekedés mellett meghatározó légszennyező tényező az ipar, a fűtés és a kommunális eredetű légszennyezés (Nyíregyháza MJV Környezetvédelmi Programja 2008-2014). A levegő minőségének romlását elsősorban a szálló por és a nitrogén-dioxid okozza. A káros anyagok a szén, olaj, fa, hulladék, kerti avar eltüzelése révén és a közúti közlekedéssel kerülnek a légkörbe. Nyíregyháza esetén a helyzetet rontja a magasabb háttérszennyezés, amit a Nyírség fedetlen homokfelszínei adnak.

Az utóbbi években Nyíregyházán több alkalommal volt szmog, amely jelzi a levegő minőségének romlását. A város közgyűlése az 5/2010. (II. 2.) KGY rendeletével 2010. február 2-án elfogadta Nyíregyháza város szmogriadó tervét. A terv határozza meg a

szmogriadó elrendelésének feltételeit, fokozatait és a szükséges intézkedések kereteit. További erőfeszítések elsősorban a háztartások és a közlekedési ágazat energiahatékonyságának javítását illetően szükségesek.

A város iparral erősebben érintet területein (Tünde utca és Derkovits utca környéke) a közlekedés mellett az ipar légszennyező hatása a leginkább meghatározó. A kommunális tevékenységek közül legjelentősebb légszennyezőanyag kibocsátással a fűtési tevékenység jár. A város fűtési struktúrája jelentősen átalakult az elmúlt évtizedben, egyre nagyobb teret nyert a földgáz alkalmazása, ezzel visszaszorult a szén és a gázolaj, de nőtt a fa fűtési célra történő felhasználása. Ezek a változások csökkentették és átstrukturálták a fűtési emissziót: csökkent a SO₂ és szilárd por mennyisége, de emelkedett a NO_x kibocsátás. Légszennyező hatást jelentenek még a mezőgazdasági üzemek (állattartás bűze) kibocsátásai. Az allergiás megbetegedések számának erőteljes ütemű növekedésével együtt egyre nagyobb problémát jelent a parlagon vagy gondozatlanul hagyott területeken az allergiát okozó növények elszaporodása és az ebből fakadó pollenszennyezés.

Nyíregyházán több olyan program, akció, kezdeményezés indult, amely a légszennyező anyagok kibocsátásának visszaszorítását célozza. Ide tartozik a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia elveinek figyelembe vétele, a nagy és közepes tüzelőberendezések NO_x emissziójának csökkentése, a lakossági gumi, műanyag és egyéb hulladékok égetéséből származó légszennyezés csökkentése (a helyi levegőtisztaság-védelmi rendelet megfelelő kommunikációja). Továbbá a kerti hulladékok komposztálásának elősegítése, az allergén növényekkel kapcsolatos intézkedések, az utak pormentesítése.

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

2013-ban elkészültek Nyíregyháza Város közúti és vasúti közlekedésből eredő stratégiai zajtérképei, valamint a zajtérképen alapuló stratégiai intézkedési terv (Intézkedési tervjavaslat 2013). A városban a közúti és vasúti közlekedés okozza a legnagyobb zajterhelést. Mivel a város területén a zajterhelés határérték feletti, ezért elkészült a zajcsökkentési intézkedési terv. Több területet is meghatároztak a tervben, amelyeken érdemes zajcsökkentést eredményező intézkedést végrehajtani: ilyenek a területrendezés, terület-felhasználás, az úttechnikai beavatkozások, a csendesebb zajforrások kiválasztása, üzemeltetése, az úthálózat fejlesztése és a forgalomtechnikai átalakítás. A zajterhelés csökkentésében fontos a megelőzés szerepe, mivel az utólagos zajcsökkentésre csak korlátozott lehetőségek állnak rendelkezésre.

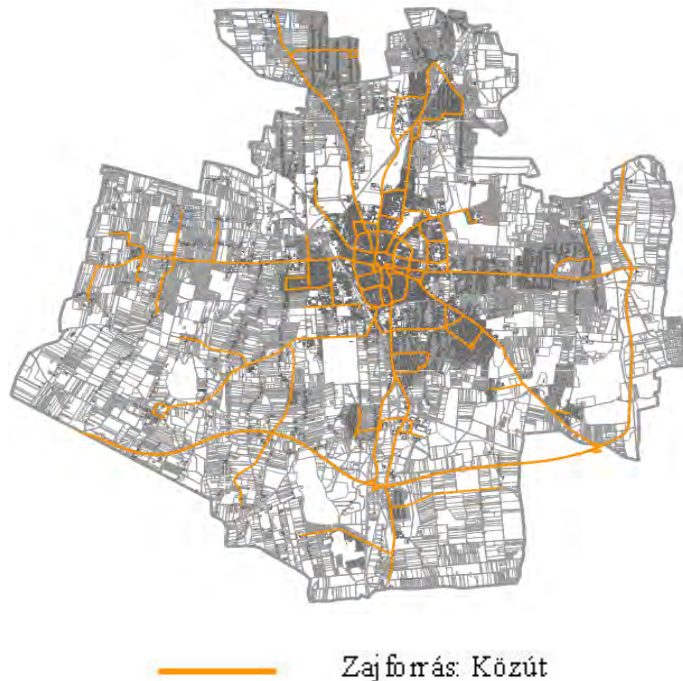
A városfejlesztés, településrendezés legfontosabb feladata, hogy a városban lévő területeket és létesítményeket a lehető legkisebb mértékben terhelje a más területről érkező zaj. Nyíregyháza város zajterhelésére a következő útvonalak vannak hatással: 4. számú főút, 36. számú főút, 38. számú főút, 41. számú főút, M3 autópálya. A közúti zaj csökkentésére a következő javaslatok kerültek megfogalmazásra: a forgalomsűrűség csökkentése, a kopóréteg cseréje, zajárnyékoló fal kiépítése.

A másik nagy zajterhelést eredményező tényező a vasút. Ennek csökkentésére két tényező áll rendelkezésre: aktív és passzív zajcsökkentés. Aktív zajcsökkentés esetén a zajforrást csökkentik, a passzív zajcsökkentést során pedig a kibocsátott zaj terjedési útjába helyezett akadályokat állítanak, mint pl. zajárnyékoló fal. Nyíregyházán 5 vasúti útvonal található. Ezeknek közös szakasza, illetve a 100. vasútvonal (Debrecen – Nyíregyháza - Záhony) okozza a legnagyobb zajterhelést. A zajtérkép alapján azonban megállapítható, hogy nincs a küszöbérték feletti zajterhelés a környéken, hiszen betartották a beépítési távolságokat. Fejlesztendő terület lenne azonban a vasútvonalak mentén zajárnyékoló falak építése a városban.

Nyíregyháza stratégiai zajtérképe alapján elmondható, hogy a város belterületén több zajtól védendő területen a küszöbértéket meghaladó zajterhelés van (pl. az Akácoss utca végén lévő épületek, a Fürj utca és a Fecske utca környezete és a Kemecei út esetében is).

Továbbá megállapítható, hogy melyek azok a közlekedési utak és területek, ahol nagyon magas a zajterhelés: Debreceni út (4. sz. főút és önkormányzati út), Móricz Zsigmond út, Huszár sor (3317. ök. út), Kert u. (4. sz. főút), Inczedy sor (4. sz. főút), Bocskai u. (41. sz. főút és önkormányzati út), Szegfű utca, László u. (4 sz. főút), Bethlen Gábor u. (36 sz. főút és önkormányzati út), Vasgyár u. (3317. ök. út), Zrínyi Ilona u., Ferenc krt. (36. sz. főút), Északi krt. (36. sz. főút), Mező u. (36. sz. főút), Rákóczi út (38. sz. főút), Kossuth u.

18. térkép: Nyíregyháza stratégiai zajtérképe: közúthoz kapcsolódó jelentős zajforrások

1.17.5 Sugárzás védelem

Nyíregyháza a Paks illetve Mochovce atomerőművek 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik. Az ÉÓZ az a terület, amelyen belül egyes esetekben szükségessé válhat a lakosság élelmiszer-fogyasztásának korlátozása, a mezőgazdasági termelők és az élelmiszer-feldolgozó ipar ellenőrzése, tevékenységük szükség szerinti, szigorú rendeleti szabályozása, illetve korlátozása.

1.17.6 Hulladékkezelés

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legfontosabb hulladékgazdálkodási beruházása az ISPA KA projekt, amely az elmúlt évek (2002-től) hulladékgazdálkodási célú fejlesztéseit foglalja magában, ennek leglényegesebb eleme a három hulladékkezelő központ megépülése: Nyíregyháza, Nagyecséd, Kisvárdai településeken. Az elmúlt 10 év megyei hulladékgazdálkodási tevékenység egyéb fejlesztéseihez tartozik továbbá:

- A Nyíregyházi Hulladékudvar építése (2004)
- A Nyíregyházi Komposztáló Telep építése (2004)
- Gyűjtőszigetek létesítése Nyíregyháza közigazgatási területén, 120 db 4 frakciós szelektív hulladékgyűjtő sziget létesült, ezek száma mára már 234 db-ra tehető.

- Házhoz menő szelektív zsákos hulladékgyűjtés kísérleti bevezetése a családi házas övezetben (2006), Nyíregyháza város közigazgatási területén azóta is folyamatosan kerül bevezetésre ez a gyűjtési mód.
- a 2002 évi Felső-Tiszai árvíz miatt – 11 települési szilárdhulladék lerakó rekultiválása a Bereg térségében.
- A 2011-ben vette kezdetét a bezárt hulladéklerakók rekultivációja Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvényben meghatározott, települési szilárdhulladék kezelésével kapcsolatos kötelezően ellátandó alapfeladatát a 100%-os tulajdonában lévő Térségi Hulladék-Gazdálkodási Kft. útján látja el, illetőleg csatlakozási megállapodás alapján további hat település részére biztosítja. A Térségi Hulladék-Gazdálkodási Kft. (röviden THG Kft.) a jogutódlásokat is figyelembe véve – közel 46 éves múltira visszatekintő Városüzemeltetési KHT. 2007. évi átalakításával jött létre. A társaság bevételeit az önkormányzat által évente meghatározott közszolgáltatási díjból, valamint a közszolgáltatáson kívül vállalt hulladékgazdálkodási tevékenységéből szerzi. Alaptevékenységként jelenleg 140 000 lakos részére végez közszolgáltatást. A THG Kft. fő tevékenységi körét Nyíregyháza és vonzáskörzetének lakossága által kibocsátott, valamint az itt működő intézmények és vállalkozások üzemszerű tevékenysége során keletkező szilárd kommunális- és elkülönítve gyűjtött, újrahasznosításra alkalmas hulladékok begyűjtése elszállítása és kezelése, valamint a veszélyes hulladék begyűjtése és átmeneti tárolása teszi ki. Nyíregyháza területén a Térségi Hulladék-Gazdálkodási Kft. jelenleg két hulladékgyűjtő udvarot üzemeltet. A hulladékgyűjtő udvarok a hazai jogszabálynak és az Uniós előírásoknak megfelelően kerültek kialakításra, ahol a város lakossága díjtalanul leadhatja (kis mennyiségben) a háztartásban keletkező, a települési szilárd hulladék elkülönítetten gyűjtött, hasznosítható frakcióit (papír, műanyag, fém, üveg hulladék, italoskarton doboz), biohulladékot és veszélyes hulladékokat. Még 2003 őszén épült meg a Regionális Hulladékkezelő Telep Komposztáló részlege, amely 2004-ben kezdte meg működését. A komposztálóban kizárólag növényi eredetű hulladékot dolgoznak fel. A komposztáló éves kapacitása 8000 t, évente kb. 3500 t komposztot előállítására kerül sor, amit Nyíregyháza város közterületén használnak fel, a zöldfelületek tápanyag utánpótlására.

Nyíregyházán a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma megközelíti a 45 ezer lakást, amely a nyíregyházi lakásállománynak a 88%-a. Közel 20 ezer lakás van bevonva a szelektív hulladékgyűjtésbe, amely a teljes lakásállomány 39%-a. A településről elszállított szilárdhulladék nagysága 44 250 tonna, melyből közel 30 ezer tonna lakossági hulladék. Nyíregyháza 160 pontján elérhető zöldszigetek (színes és fehér üveg, műanyag- ill. papírhulladék), másrészt 18 ezer kertes ház esetében házhoz menő zsákos gyűjtés (papír és műanyag hulladék) formájában működik a szelektív hulladékgyűjtés, illetve a fentiek felül a THG által üzemeltetett hulladékudvarba történő beszállítással. A szelektív hulladékgyűjtéshez kapcsolódik az építési-bontási hulladékok elkülönített gyűjtésének lehetősége térítés ellenében konténerek biztosításával, illetve a házhoz menő elektronikai hulladékgyűjtés is, amely 2008-tól elérhető Nyíregyháza lakossága számára előzetes bejelentés alapján.

A Térségi Hulladék-Gazdálkodási Kft. a szelektív hulladékgyűjtés keretében elindította a házhoz kimenő zsákos hulladékgyűjtést, amelybe jelenleg 17672 db kertes ház van bevonva Nyíregyházán. A gyűjtőzsákokat térítésmentesen adják évente az arra jogosult lakosoknak. A biohulladékok tárolására szolgáló 10000 db 120 literes edényeket Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzat ingyen bocsátotta a lakók részére. A szelektív hulladékgyűjtés infrastrukturális feltételeinek biztosítása úgynevezett zöld szigetek kialakításával történt Nyíregyháza szerte. A szigetekeken megtalálhatóak a színes, fehér üveg, műanyag-, ill. papírhulladék tárolására alkalmas tárolóedények, valamint az italos-kartondobozokat és a

fémcsomagolási hulladékokat is itt helyezhetik el a lakók. Nyíregyháza területén közel 250 zöldszigetet alakított ki a Térségi Hulladékgazdálkodási Kft.

A Környezet és Energia Operatív Program támogatásával további városi, elsősorban a szelektív rendszer fejlesztéséhez kapcsolódó, számos innovatív megoldást tartalmazó fejlesztés indul 2014 nyarán, közel 1 milliárd forintos, 95%-os támogatási intenzitással. A projekt főbb elemeikét tartalmazza az új hulladékgyűjtő járművek, házi komposztálók és 240 literes gyűjtőedényzetek beszerzését, valamint a lakossági gyűjtőedényzetek vonalkódos matricákkal és rádiófrekvenciás chipekkel történő ellátását.

Hulladékkezelési tevékenységet a települési szilárd hulladék esetében a Nyíregyháza-Orosi telepen végeznek lerakásos ártalmatlanítással a nyíregyházi hulladékkezelő központ átadásáig, a szelektív hulladék esetében pedig válogatást követő másodnyersanyag kinyerés és értékesítés történik.

Az elmúlt években a hulladékgazdálkodás fejlesztésének kiemelt területe volt a bezárt hulladéklerakók rekultivációja, valamint a szennyezések lokalizálása, csökkentése. Ennek keretében Nyíregyházát két rekultivációs fejlesztés is érintette. 2012-2014 között zajlik a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szilárdhulladék-gazdálkodási Társulás településeinek felhagyott hulladéktelepeinek rekultivációja, melynek része a régi nyíregyházi hulladéklerakó is. A beruházás 2013. év végére valósult meg. Ennél nagyobb volumenű fejlesztés a Nyíregyház-Borbánya területén található hulladéklerakó rekultivációja. A Nyíregyháza-Borbánya felhagyott hulladéklerakó területe az egykori Ököri-tó medrében található, ahová a lekülönbözőbb ismeretlen eredetű és fajtájú hulladékokat szállították 25 éven keresztül. A hulladékok lerakása műszaki védelem nélkül történt, így jelen állapotban veszélyforrást jelenthet a térség felszín alatti vízkészletének minőségére. A projekt átfogó célja a szennyezések mértékének csökkentése, amely hozzájárul a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot javításához, helyreállításához, valamint a felszín alatti vizek védelméhez. A beruházás teljes költsége 1.596.242.751 Ft, ezzel ez az egyik legjelentősebb környezetvédelmi fejlesztés a városban.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelést elsősorban a város belterületébe ékelődő iparterületek okoznak. Nyíregyházán a főutak és a vasúti területek mentén jelentős nagyságú, különböző kihasználtságú ipari területek találhatóak, emellett a várostól délre létrehozásra került egy zöldmezős ipari park is. A várostestben a korábbi nagyobb méretű telephelyek felaprózódásával, elszórtan, mozaikosan több iparterület is található a vasútvonalak mentén (déli, délnyugati, északnyugati és a Bethlen Gábor út menti iparterület). Ezek korábban a város peremén helyezkedtek el, azonban a város növekedésével belső helyzetűvé változtak. Ezek az iparterületek okozzák a legjelentősebb vizuális környezetterhelést.

Nyíregyházán nemcsak ipari, hanem katonai barnamezős területek is találhatóak, méghozzá a város két pontján. Mindkét volt laktanya esetében megindult a funkcióváltás, azonban továbbra is jelentős azoknak a laktanyákon belüli területeknek az aránya, amely vizuális környezetterhelést okoznak.

Nyíregyháza városképe nem tekinthető egységesnek. A város területén jelentős különbségek vannak a városrészek közötti rendezettség tekintetében, a belváros egységes, rendezett képet mutat, azonban az alacsony presztízsű lakóterületek, szegregátumok már vizuális környezetterhelést okoznak. A városba bevezető utak egy része szintén rendezetlen (Debreceni út, Tokaji út), amelyek különösen zavaróak, hiszen a Nyíregyházára érkezők számára ezek adják az első impulzusokat, impressziókat a városról, vagyis a városimázs tekintetében ezeknek a területeknek kiemelt jelentősége van.

1.17.8 Árvízvédelem

Nyíregyháza árvízi szempontból nem veszélyeztetett.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák az alábbiak:

- Nyíregyházán a belterületi csapadékvíz elevezetése nem korszerű, az előtisztítás nem megoldott, a meder tisztítás nem megfelelő. A belterületi vízrendezés a város egyik legnagyobb problémája, amelynek megoldása egyre sürgetőbbé válik. A jövőben elsősorban a belvíz összegyűjtése lenne a cél, tározók, tárolók létesítése által.
- Nyíregyháza rekreációs térségei (Sóstó, Bujtosi-tó) körül parkolási problémák alakultak ki, alapvetően az említett térségek körüli környezet nagy része túlszűfolt, Sóstó a turisták közkedvelt kikapcsolódási pontja, a Bujtosi-tó a városlakók egyik legkedveltebb rekreációs tere. A fogadó infrastruktúrák nem tudják kielégíteni a keresletet. Sóstó kapcsán már nincs több hely parkoló építésére, ugyanis a sóstói erdő és a lakóterületek nem teszik lehetővé a parkolóhelyek számának további drasztikus növelését, ezért fontos a tömegközlekedés fejlesztése Sóstó vonatkozásában.
- A légszennyezettség okozza az egyik legnagyobb környezeti problémát Nyíregyházában. Télen a szállópor, nyáron az ózonszennyezettség mértéke jelentős. Ennek hátterében a belvárosba koncentrálódó jelentős mértékű autósforgalom, a város belterületébe ékelődő ipari parkokba irányuló teherforgalom áll (részben ezért is indokolt a városba ékelődő iparterületek fokozatos felszámolása). A koncentráció egyik fő oka azonban a lakossági szilárd tüzelés.
- A várostestben mozaikosan elhelyezkedő iparterületek több szempontból is nehézségeket okoznak. Egyrészt az iparfejlesztés szempontjából kedvezőtlen elhelyezkedésük, ugyanis a közlekedési nehézségek miatt nehéz a területek megközelíthetősége. Mind az ipari, mind a megnövekvő közlekedési tevékenység az iparterületeket körülvevő lakóterületek számára is környezeti veszélyt jelentenek.
- Nyíregyháza fejlesztése során már több alkalommal hatással volt az ökológiai folyosóra (autópálya építés, elkerülők építése, ipartelepítés), amelyeket figyelembe kell venni a jövőben.
- A lakosság szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos szemléletformálását tovább kell folytatni.
- A városban lévő erdők egy része nincs közhasználatba adva erre pedig komoly lakosság igény mutatkozik. A város területén megritkult a növényállomány.

1.18 Katasztrófavédelem

A Nyíregyházi Katasztrófavédelmi Kirendeltségtől kapott információk alapján Nyíregyháza katasztrófavédelmi veszélyeztetettségéről az alábbiak mondhatóak el. A veszélyeztető hatások elemzése, értékelése:

Belvíz: A település a 46. sz. Nyíri belvízrendszer területén helyezkedik el. A megyére jellemző belvízi veszélyeztetettsége közepes fokú, az esetleges belvízi események a település lakosságának kevesebb, mint 25%-át veszélyeztetik, a településről kivezető műutak nem kerülnek elöntésre, a védekezésben eltöltött napok száma az elmúlt 10 évben több, mint 70 nap volt.

Rendkívüli időjárás: Magyarország éghajlata nagyon változékony. Ennek egyik fő oka, hogy éghajlatunkra a kiegyenlítettebb hőmérsékletjárású, csapadékos óceáni, a szélsőséges hőmérsékletű, kevés csapadékú kontinentális, illetve a nyáron száraz, télen csapadékos mediterrán éghajlat egyaránt hatással van, ezen klímátípusok közül bármelyik hosszabb-rövidebb időre uralkodóvá válhat. Ennek következményeként, főleg az elmúlt évek tapasztalatai alapján előfordulhatnak extrém enyhe vagy hideg telek, hűvös, vagy akár több héten keresztül tartó rendkívüli meleg és száraz időszakok. A globális klímaváltozás következtében a térségben is előfordulhatnak rövid ideig tartó, nagy csapadékmennyiséget (jégesőt) hozó, erős széllel járó viharok, melyek veszélyeztethetik az élet- és vagyonbiztonságot.

Közlekedési útvonalak és csomópontok: Nyíregyháza közúthálózatára – a város csomópont jellege miatt – nagyon nagy terhelés hárul. A várost nemrégiben elérő M3-as autópálya csökkenti a belvárosban átmenő utak forgalmát, terhelését. Az autópálya átadásával egyidőben átadták a keleti elkerülő utat (403-as főút), ami lehetőséget ad arra, hogy a Budapest felől Záhony felé közlekedők elkerülhessék a várost, illetve a Záhonytól Budapest ill. Debrecen felé érkezőknek sem kell áthaladniuk a városon.

Felszíni és felszín alatti vizek (elsősorban ivóvízbázisok) sérülékenysége: A teljes Felső-Tisza-vidék, s így Nyíregyháza ivóvízellátása is 100 %-os mértékben felszín alatti vizekből történik. Nyíregyháza város és a környező települések vízellátását a NYÍRSÉGVÍZ Zrt. biztosítja. Nyíregyháza alatt a mértékadó talajvízszintek viszonylag magasan, mindössze 1-2 méter mélységben találhatóak, ez a város felszín alatti vizeit igen sérülékennyé teszi az emberi tevékenységből származó szennyezésekkel szemben. Lokális, de magas szennyezőanyag koncentrációjú talajvízszennyezések keletkezhetnek az illegális hulladék lerakás, folyékony hulladék ürítés, túlzott mértékű műtrágya használat, illetve néhány terület csatornázatlansága miatt. Ezen szennyeződések mindegyike elsősorban szerves eredetű szennyezést okoz, mely szennyezések idővel lebomlanak és átalakulnak, így viszonylag kisebb károkat okoznak a felszín alatti vizekben. Azok a szennyeződések, melyek Nyíregyházán a felszíni alatti vizekben tartós károsodást okoznak és kármentesítésük mindenképpen szükséges, elsősorban a nem megfelelő kialakítású szénhidrogén tartályok meghibásodásai során, ill. az ipari üzemek okozta nehézfém szennyezések miatt keletkeztek.

Humán járvány vagy járványveszély, valamint állattjárvány: Nyíregyházán viszonylag jelentős mind a haszonállatok tenyésztése, mind a hobbiállatok tartása. Az elhullott állatok helyi megsemmisítésére nincs lehetőség. Az állattartó-telepeken folyamatos és fokozott állategészségügyi intézkedéseket tesznek a vállalkozások, ennek ellenére a nagy létszám és a telephelyekre szállított anyagok miatt a zoonózis kialakulásának megvan a lehetősége.

A riasztási küszöböt elérő mértékű légszennyezettség: Nyíregyháza város levegőminőségének állapotát legerősebben a városi motorizált közlekedés légszennyező hatása és a meteorológiai körülmények befolyásolják, e mellett igen fontos tényezőt jelentenek a levegő minőségi állapotában bekövetkező változások, és az egyéb légszennyezőanyag források kibocsátásai is. A közlekedési eredetű légszennyezés Nyíregyháza egyik legsúlyosabb környezetvédelmi problémája, amely egészségügyi szempontból is igen lényeges. Levegőtisztaság védelmi szempontból a legszennyezettebb területek az országos főutak bevezető szakaszai, a nagykörút mentén és közvetlenül a városközpontban találhatóak. A domináns légszennyezők a nitrogén-oxidok a szénhidrogének és a szállópor. Az M3 autópálya átadásával az átmenő forgalom egy része kikerült a városból, amely érzékelhető forgalomcsökkenést jelentett, elsősorban a Tiszavasvári út, a Pazonyi út és az Orosi út forgalmában. Ezen területek, valamint a nagykörút légszennyezettségében is pozitív változás következett be.

A lakosság alapvető ellátását biztosító infrastruktúrák sérülékenysége, a közigazgatás és a lakosság ellátását közvetve biztosító infrastruktúrák sérülékenysége: A lakosság alapvető ellátását biztosító kritikus infrastruktúrák főként az energiaszolgáltatóktól való függésük miatt összekapcsolódnak. Az elmúlt időszakban bekövetkezett heves zivatarok, viharos erejű széllekedések következményeként kialakult áramkimaradások bebizonyították, hogy a lakosság alapvető ellátását végző infrastruktúra-elemek olyan szorosan épülnek egymásra, hogy egy elem kimaradása esetén fokozatosan állnak le a szolgáltatások.

A közlekedés sérülékenysége: A várost körülvevő tanyabokrok megközelítése nagyrészt alsóbbrendű, szilárd burkolatú, illetve földutakon valósul meg. A téli havazások alkalmával ezen településrészek megközelítése egy ideig nem megoldható, hiszen az úthálózat megtisztítása jelentős időt vesz igénybe.

40. táblázat: Kimutatás Nyíregyháza katasztrófaveszélyes létesítmények adatairól

Fsz.	Létesítmény neve, címe	Tevékenységi köre	Az üzemen belüli belső védekezési feladatok végrehajtása Biztonsági Elemzés/Súlyos Káresemény Elhárítási Terv alapján
1	ANTI-GERM Hungary Kereskedelmi Kft. 4400 Nyíregyháza Rákóczi u. 98.szám	Tisztítószergyártás, forgalmazás	Alsó küszöbértékű üzem (Biztonsági Elemzés)
2	BU-GÁZ LUX Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. 4400 Nyíregyháza, Jég u. 4.szám	PB gázpalack tárolás és forgalmazás	Alsó küszöbértékű üzem (Biztonsági Elemzés)
3	E.ON Energitermelő Kft. 4400 Nyíregyháza, Simonyi Öbester u. 33. szám	Villamos energia-, hő- és gőz előállítása, Fűtőolaj tárolás	Alsó küszöbértékű üzem (Biztonsági Elemzés)
4	AGROKER HOLDING ZRT. 4400 Nyíregyháza, Kinizsi u. 2. szám	Növényvédő-szer és műtrágya forgalmazása	Küszöbérték alatti üzem (Súlyos Káresemény Elhárítási Terv)
5	ELEKTROLUX LEHEL KFT. 4400 Nyíregyháza, Ipari park	Hűtőgép-gyártás	Küszöbérték alatti üzem (Súlyos Káresemény Elhárítási Terv)
6	E.ON Energiatermelő KFT. 4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor utca 92. sz.	Erőmű, fűtőmű	Küszöbérték alatti üzem (Súlyos Káresemény Elhárítási Terv)
7	MESSER HONGAROGÁZ Ipari Gázgyártó és Forgalmazó Kft. 4400 Nyíregyháza, Derkovits utca 130. sz.	Ipari és Eü. gázpalackok, PB gázpalackok, gáztartályok töltése, tárolása és forgalmazása	Küszöbérték alatti üzem (Súlyos Káresemény Elhárítási Terv)
8	Nyírségi AGROFOCUS Kereskedelmi KFT. Nyíregyháza, Tiszavasvári út 53.sz.	Növényvédő-szer és műtrágya forgalmazása	Küszöbérték alatti üzem (Súlyos Káresemény Elhárítási Terv)
9	Sóstó - Gyógyfürdő ZRT 4431 Nyíregyháza-Sóstófürdő Szódaház út 18.szám	Fürdő-gyógyfürdő üzemeltetés (KLÓR felhasználás)	Küszöbérték alatti üzem (Súlyos Káresemény Elhárítási Terv)
10	E.ON Energiatermelő KFT. 4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor utca 92. sz. és a Nyíregyháza, Simonyi Öbester u. 33. szám között	Távvezeték (Fűtőolaj vezeték)	KIEMELT LÉTESÍTMÉNY

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

A Nyíregyháza Megyei Jogú Város területén az alábbi, megkutatott, ipari készlettel rendelkező ásványi nyersanyag előfordulás szerepel az Országos Ásványvagyron Nyilvántartásban:

- 16-05-000-01 kódszámon az Oros 02275 hrsz. megnevezésű lápföld, és lápímész előfordulás.
- 16-05-000-04 kódszámon a Nyíregyháza II.-homok megnevezésű nyersanyag előfordulás. A nyersanyag előfordulás ásványvagyont a 2114/2001. számú határozattal megállapított, és a 863-12/2013. számú határozattal törölt Nyíregyháza II.-homok védőnevű bányatelek fedte le.
- 16-05-000-05 kódszámon a Nyíregyháza IV.-homok megnevezésű nyersanyag előfordulás.
- 16-05-000-06 kódszámon a Nyíregyháza-Alsóbadúr megnevezésű nyersanyag előfordulás. A nyersanyag előfordulás ásványvagyont a 2116/2001. számú határozattal megállapított, majd 1279/2005 és 9925/2005. számú határozatokkal módosított Nyíregyháza I.-homok védőnevű bányatelek fedi le. A bányatelek bányászati jogával Nevelős János bányavállalkozó rendelkezik.
- 16-05-000-07 kódszámon a Nyíregyháza V.-homok megnevezésű nyersanyag előfordulás. A nyersanyag előfordulás ásványvagyont a 9061/2002. számú határozattal megállapított Nyíregyháza V.-homok védőnevű bányatelek fedi le. A bányatelek bányászati jogával a NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltetési és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. rendelkezik.
- 16-05-000-08 kódszámon a Nyíregyháza III.-homok megnevezésű nyersanyag előfordulás. A nyersanyag előfordulás ásványvagyont a 4699/2001. számú határozattal megállapított Nyíregyháza III.-homok védőnevű bányatelek fedi le. A bányatelek bányászati jogával az Aréna 2001 Kft. rendelkezik.

A bányászati joggal nem rendelkező nyersanyag előfordulások a Magyar Állam tulajdonát képezik, nyilvántartásukat a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Ásványvagyron gazdálkodási és nyilvántartási Osztálya végzi.

1.20 Városi klíma

A városban sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki (*városhatárklíma*), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek. A városok klímája között jelentős eltérés lehet, amelyet befolyásol az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenléte, vagyis az összetett beépítési struktúra, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (aszfalt, beton) miatt megváltozott lefolyási viszonyok, az alacsony növényborítottság, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátás (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.). E sok tényező együttesen jelentősen módosítja a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínekéhez képest. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai például

- a város légterében kialakult hőtöbbség (ún. *városi hősziget*),
- a megváltozott átszellőzési viszonyok,
- a levegőminőségi problémák. (Szegedi, Szilágyi, Unger, 2011).

A városi klímát befolyásoló tényezők között egyrészt nem változtatható tényezők, pl. földrajzi helyzet, idő, időjárás, másrészt az emberi tevékenységek hatásaival kapcsolatos szabályozható tényezők (városméret, városszerkezet, városi aktivitás) szerepelnek.

32. ábra: A városi klíma tulajdonságait kialakító tényezők

Forrás: dr. habil Szilassy Péter – dr. Ronczyk Levente: Városökológia, településinformatika

Nyíregyháza városklímáját befolyásoló időjárási tényezők:

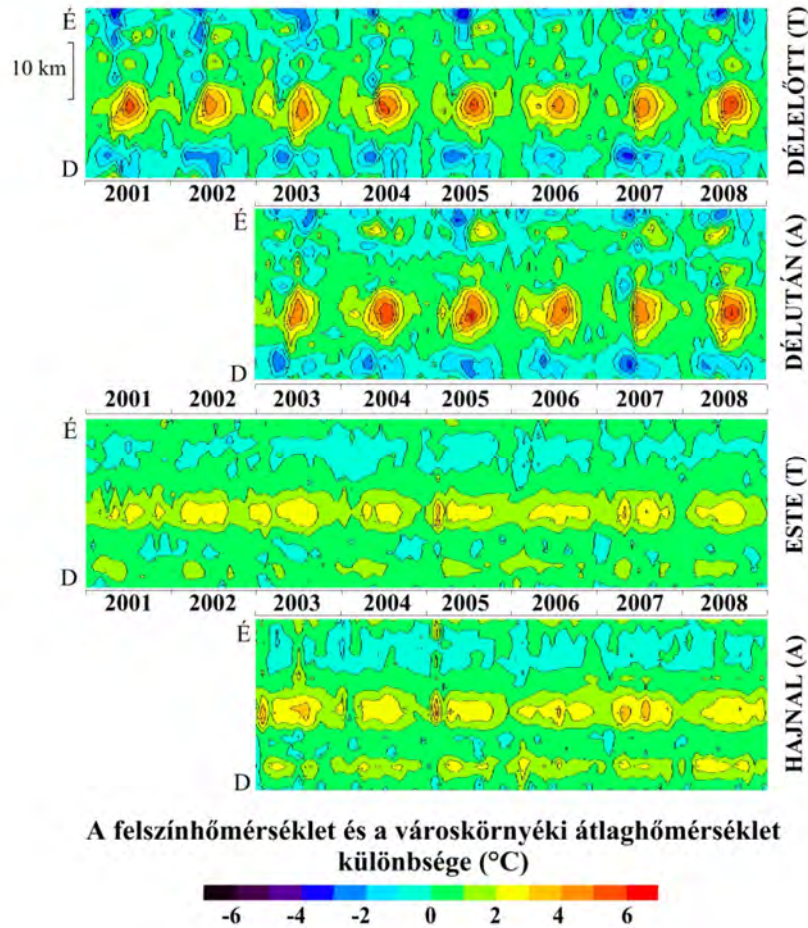
- Nyíregyháza éghajlata kontinentális jellegű. A város éghajlatának alakításában a napsugárzáson kívül az atlanti-óceáni és a földközi-tengeri légtömegek hatása meghatározó. A domborzat jelentéktelen (15-20 m) magasságkülönbségei önmagukban nem eredményeznek jelentősebb éghajlat-módosító hatásokat.
- Nyíregyházán a napfényes órák évi összege 1966 óra. A napsütéses órák száma júliusban és augusztusban a legtöbb, decemberben és januárban pedig a legkevesebb. A legnapfényesebb napszakok általában májusban és augusztusban vannak, 10-15 óra. A legkevesebb napfényes napszakok decemberben tapasztalhatók. A város hőmérsékletét tekintve a legalacsonyabb átlag hőmérséklet januárban ($-2,4^{\circ}\text{C}$), legmagasabb pedig júliusban ($+20,6^{\circ}\text{C}$) van. Az évi középhőmérséklet $9,8^{\circ}\text{C}$.
- Nyíregyháza szélviszonyainak kialakításában az Északi-középhegység, az ÉK-i Kárpátok és az Erdélyi-szigethegység viszonylagos közelsége, valamint az északi és a déli nyitottság játszik döntő szerepet. Minden évszakban legnagyobb gyakorisággal az É-i, az ÉK-i szél fúj majdnem egyenlő arányban. Ugyancsak minden évszakban gyakori a DNy-i szél is. A D-i irányból fújó szelek gyakoriságának arányszáma télen és ősszel jelentősen megnő, ilyenkor legtöbbször enyhe és páratelt légtömegeket szállítanak. Az uralkodó szelek jellemzője még, hogy az É-i, ÉK-i szelek leginkább szárazak, míg a DNy-i irányból jövők általában esőt hozók. Az évszakok közül szélgyakoriságával, szélerősségével különösen kiemelkedik a tavasz (március, április), amikor az É-i, ÉK-i szelek a legintenzívebbek.
- A csapadék évi eloszlásának Nyíregyházán kettős maximuma - nyár eleji és késő őszi – van. A kora nyári csapadék általában május végén, június elején jelentkezik. Ilyenkor a páratelt, hűvös óceáni légtömegek, sokszor hetekig tartó esőzéseket idézhetnek elő, és a levegő hőmérséklete átlagosan $2-3^{\circ}\text{C}$ -kal csökken. A második csapadék maximum nagy gyakorisággal október és november hónapban jelentkezik.

Városi hősziget

A városi környezetben naplemente után sokkal lassabban hűl le a levegő, mint a külterületen, így az éjjeli órákban a belváros felé haladva egyre nagyobb hő-többlet mutatkozik, amit városi hősziget jelenségnek nevezünk.

A hősziget erősségét a városon belüli, illetve a külterületi állomáson mért hőmérsékletek különbségeként, a hősziget intenzitásával jellemezhetjük. Az alábbi ábra Nyíregyháza É-D-i keresztmetszete mentén mutatja be a felszínhőmérsékleti anomália időbeli alakulását. Nyáron nappal 4-6 °C-os hőmérsékleti többlet jelentkezik a belváros területén, míg télen ez az érték csak 1-2 °C. Éjszaka 1-3 °C körül alakul a hősziget intenzitása a belvárosban.

33. ábra: A havi átlagos hősziget É-D-i keresztmetszeti képe Nyíregyháza esetében (Terra/Modis 2001-2008, Aqua/Modis 2003-2008)

Forrás: Terra/MODIS 2001-2008, Aqua/MODIS 2003-2008

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

Településhálózati összefüggések, térségi kapcsolatok

A város fejlődéséhez szükséges adottságok, versenyképességi tényezői igen optimálisak. Egyrészt Nyíregyháza kedvező közlekedés-földrajzi, geopolitikai kapcsolatokkal rendelkezik, egy nyitott város, amelyre erős nemzetközi beágyazottság jellemző. Különösen határmenti kapcsolatai erősek a szomszédos nagyvárosokkal (Ungvár, Szatmárnémeti, Beregszász), ahol igen jelentős a magyarság aránya (nemzetpolitikai tekintetben is lényegesek ezek az intenzív kapcsolatok). Nyíregyháza az Európai Unió keleti kapujának első nagyvárosa, amely felértékeli stratégiai pozícióit. Ezt tovább erősíti, hogy a várost a transzeurópai közlekedési hálózatok (közúti és vasúti egyaránt) közvetlenül érintik. Másrészt Nyíregyháza a Kárpát-medence északi-keleti felében egy városhálózati csomópont (Debrecen-Miskolc-Kassa-Ungvár-Szatmárnémeti-Nagyvárad) szerves része, amely városok meghatározzák az egész régió gazdasági fejlődését. Nyíregyháza gazdasági súlyát kétségkívül felértékelik ezek a geopolitikai és közlekedés-földrajzi kapcsolatok. Mind a fizikális, mind a partneri kapcsolatok erőteljesen fejlődtek ezekkel a városokkal az elmúlt évtizedben.

Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül centrumpozíciót tölt be, egyértelműen a megye gazdasági, foglalkoztatási, oktatási, kulturális, közigazgatási, közszolgáltatási centruma. Ezek a pozíciói az elmúlt évtizedben tovább erősödtek. Nyíregyháza intenzív vonzást a város körüli agglomerálódó térségre fejt ki. Az elmúlt évtizedben Debrecen és Nyíregyháza között fokozatosan egy agglomerálódó térség van kialakulóban, amely továbbra is meg fogja határozni a két nagyváros körüli településhálózat fejlődését. Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belüli pozícióit erősíti, hogy a megyét meghatározó növekedési tengelyek csomópontjában található (Nyíregyháza-Kisvárd-Záhony tengely; Tiszavasvári-Nyíregyháza-Nagykálló-Nyírbátor-Mátészalka-Fehérgyarmat-Csenger tengely; Nyíregyháza-Újfehértó-Debrecen tengely).

Társadalmi folyamatok

Nyíregyháza Magyarország 7. legnagyobb városa. Magyarországon (és Európában is) egyértelműen negatív demográfiai folyamatok zajlanak le, amelynek legszembetűnőbb elemei a gyermekszületések számának csökkenése, az időskori társadalom növekedése és a népességszám folyamatos csökkenése. Mára Magyarországon és minden megyei jogú városban a természetes fogyás vált meghatározóvá, azonban ennek mértéke a megyei jogú városokhoz képest Nyíregyházán a legalacsonyabb. A város korszerkezete a többi megyei jogú városhoz viszonyítva kedvezőbb képet mutat. A demográfiai tendenciák figyelembevételével prognosztizálható Nyíregyházán a természetes fogyás mértékének növekedése és a város korszerkezetének elöregedése, azonban jelenleg kedvező demográfiai mutatókkal rendelkezik. A város a természetes fogyást és az elvándorlásokból adódó népesség csökkenést a migrációs nyereségével egyelőre kompenzálni tudta az elmúlt évtizedben, így azon kevés megyei jogú városok közé tartozik Magyarországon, ahol nőtt a lakónépesség.

Nyíregyháza társadalmi versenyképessége sokat javult az elmúlt évtizedben, amelynek egyik egyértelmű bizonyítéka a lakosság képzettségi mutatóinak javulása. Csökkent az alacsony iskolai végzettségűek aránya és nőtt a felsőfokú végzettségűek száma.

Szintén pozitív társadalmi jelenség, hogy erősödött a városi lakosság identitástudata, lokálpatriotizmusa, nőtt a helyi lakosság körében a társadalmi felelősségvállalás és a civil aktivitás. A helyi hagyományok őrzése, tradíciók ápolása felértékelődött, amely elsősorban a lokalizmus – mint a globalizmusra adott válaszreakció – szerepének megerősödésével van összefüggésben. Egyértelmű tendencia Nyíregyházán a helyi közösségek és a városi öntudat megerősödése, amely hozzájárul a város társadalmi versenyképességének javulásához.

Nyíregyháza legnagyobb nehézségeit a kedvezőtlen munkaerő-piaci folyamatok jelentik. Bár a foglalkoztatottak száma nőtt az ezredforduló óta, a többi megyei jogú városhoz képest, még mindig az alacsony foglalkoztatási rátájú városok közé tartozik. A kedvezőtlen foglalkoztatási és munkaerő-piaci folyamatokat súlyosbítja, hogy az ország középső és nyugati feléhez viszonyítva itt jóval alacsonyabb az átlagkereset.

Gazdasági folyamatok

Gazdasági aspektusból a város, a nemzetközi tőkebefektetéseket vizsgálva versenyképes településnek számít, Nyíregyháza tőkevonzó képessége kifejezetten erős. A külföldi tőkebefektetések aránya növekedett az elmúlt évtizedben. Az egyik legpozitívabb jelenség, hogy megindult egy ipari specializáció, melynek hatására Nyíregyháza egyértelműen Magyarország legnagyobb gumipari központja lett/maradt. Más iparágak is húzóágazattá fejlődtek a város gazdaságában, Nyíregyháza ipara egyértelmű sikereket ért el a műanyagipar, a járműipar, a logisztika és a feldolgozóipar vonatkozásában. Ezen iparágak kitorési pontot jelenthetnek a városnak országos szinten is, részben ennek köszönhetően vált Nyíregyháza Magyarország egyik növekedési zónájává. Nyíregyháza a turizmusban is igen látványos eredményeket ért el az elmúlt években, a város idegenforgalmi pozíciói határozottan erősödtek. A város iránti turisztikai kereslet folyamatosan növekedett. A város szálláshelykínálata és turisztikai szolgáltatásainak köre bővült, a vonzerők minőségi fejlődésen estek át (néhányiknek országos híre lett), fejlődött a turizmus szervezeti feltételrendszere. Az ország turizmusában erős pozíciókkal rendelkezik Sóstógyógyfürdő, amely 2013-ban elnyerte a gyógyhelyminősítést, ami új perspektívákat teremthet a város turizmusa számára.

Jelentős változás történt az elmúlt években a város iparát kiszolgáló üzleti infrastruktúrák tekintetében. Egyrészt Nyíregyháza ipari parkjának beépítettsége jelentősen megnőtt, amely szükségessé tette új ipartelepítésre alkalmas területek létrehozását. Létrejött a város új, nyugati iparfejlesztési és gazdaságfejlesztési övezete a LEGO gyár telephelyfejlesztésének hatására. Az elkövetkező években az ipartelepítés fő iránya erre a területre fog fókuszálni, ennek érdekében a legfőbb cél a déli és a nyugati iparterületek összeköttetése, melynek első lépése a nyugati elkerülő átadása, amely feltárja és közvetlen közúti összeköttetést teremt a két iparterület között. Továbbra is nagy kiterjedésű barnamezős ipari területek vannak a déli ipartelepen, azonban itt is folytatódott a területek betelepülése. A város közlekedési tehermentesítésének kulcskérdése a külső közlekedési gyűrűk befejezése, ugyanis ezek hiányában a belső körutakra terelődik a teher- és tranzitforgalom.

A tudásgazdaság korában a K+F és az innováció a gazdaság egyik legfőbb motorja, Nyíregyházának szüksége van erős K+F bázisra. A város minőségi K+F kapacitással rendelkezik. Problémát jelent, hogy a K+F kapacitások kevéssé szolgálják ki a város gazdasági igényeit, nem kereslet orientált kutatások folynak, ezáltal nem terjed az innováció a gazdasági szereplők körében. A városban kulcskérdéssé vált az innováció terjedésének előmozdítása a helyi K+F kapacitások bevonásával, amely letéteményese lehet a tartós versenyelőnyök létrejöttéhez.

Városi közszolgáltatások

A 2007-2013 közötti fejlesztéspolitikai szempontból meghatározó Európai Unió költségvetési időszakban jelentős mértékben fejlődtek a város infrastruktúrái, kiépültek a hiányzó infrastrukturális kapacitások. Az infrastruktúra fejlesztésében kiemelt szerep jutott a települési környezeti infrastruktúra korszerűsítésének, elsősorban a szennyvízhálózat és a hulladékgazdálkodás esetében történtek érdemi változások, a város legnagyobb volumenű fejlesztései ezeken a területeken koncentráálódtak.

A város vonalas infrastruktúrái közül az egyik legnagyobb fejlődésen a közlekedési rendszerek estek át. Nyíregyháza elérhetőségét javító közútfejlesztések is jelentős ütemben folytatódtak az elmúlt években, amelyek közül a keleti és nyugati elkerülő út építése emelkedett, emelkedik ki. A közlekedési rendszereket illetően az egyik legnagyobb problémát az jelenti, hogy továbbra is fennáll bizonyos városrészekben (Kertváros, Sóstóhegy, Borbánya, Oros) a teherforgalom okozta funkcionális területhasználati konfliktus, ami abból származik, hogy a városfejlődés során több iparterületet (déli iparterületek, Tokaji út melletti iparterületek) lakóterületek nőttek körbe. A közlekedési rendszereket tekintve az egyik leglátványosabb területet a kerékpárhálózatok bővülése jelentette, amely pozitív hatással van a lakosság mobilitási szokásainak megváltozására is. A közösségi közlekedés szintén minőségi javuláson ment át az elmúlt évek során, egyszerre újult meg a kiszolgálás infrastrukturális háttere, a forgalomtechnikai bázisa és a járműparkja, ennek ellenére a közösségi közlekedést igénybe vevők száma tovább csökkent. Ez a tendencia várhatóan tovább fog folytatódni, ugyanis a kerékpáros forgalom megélénkülése elsődlegesen a közösségi közlekedéstől vonja el az utasokat.

A humán közszolgáltatások területén is jelentős fejlődés történt. Elsősorban az oktatás-nevelési intézmények (kiemelten az óvodai ellátás), egészségügyi fekvőbeteg ellátás (Jósa András Kórház), a közművelődési intézményrendszer (könyvtár, művelődési ház, városi galéria), a közigazgatási közszolgáltatásokat tömörítő infrastrukturális hálózatok korszerűsítésében történtek jelentős előrelépések.

Nyíregyháza kedvező demográfiai helyzetét jelzi, hogy növekedett az óvodába beírt gyerekek száma, ezzel együtt pedig az óvodai ellátás kapacitásproblémái is mérséklődtek. Az általános iskolások száma az elmúlt évtizedben fokozatosan csökkent. Több általános iskolai feladat ellátási hely felújítása megvalósult. A középiskolások száma az ezredfordulótól egészen 2009-ig folyamatosan növekedett, azonban az utóbbi években már a stagnálás és mérsékelt csökkenés jelei mutatkoznak. A város humán infrastruktúrájában az egyik neuralgikus pontot a középiskolák jelentik. Az elmúlt években egy szakiskola teljes körű rekonstrukciója zajlott le, valamint több középiskola és kollégiuma esetében történtek energetikai korszerűsítések. Az egyházi fenntartású iskolák állapota romlott leginkább, melyeknek rekonstrukcióját az is nehezíti, hogy többségük műemléki védelem alatt áll. A humán infrastruktúra kapcsán az egyik leglátványosabb fejlődésen a felsőoktatási intézmények estek át az elmúlt évtizedben. A város mindegyik felsőoktatási intézményében jelentős beruházások valósultak meg. Ma Nyíregyháza rendelkezik Magyarország egyik legkorszerűbb infrastruktúrájú campusával. Ennek ellenére a főiskolai hallgatólétszámban drámai csökkenés következett be, amely komoly nehézségeket támaszt az intézmény működtetésével szemben.

A szociális ellátáshoz kapcsolódóan megemlítendő, hogy növekedett a bölcsődei férőhelyek száma és korszerűsödtek az alap és szakosított ellátások. Nyíregyháza Megyei Jogú Városban jól kiépült a szociális és gyermekjóléti ellátások rendszere. Az ellátások, szolgáltatások biztosítása egyrészt jogszabályi kötelezettség, másrészt a helyi társadalmi, gazdasági jellemzők alapján önként vállalt feladatként biztosítottak.

Az egészségügyi ellátáson belül jelentős átalakuláson ment át a járó- és fekvőbeteg szakellátás: a Jósa András Kórház korszerűsítése a város területén megvalósuló egyik legnagyobb volumenű fejlesztés, melynek eredményeként Nyíregyházán modern, korszerű kórházi ellátás valósul meg.

A közművelődési intézményrendszer vonatkozásában is igen látványos volt a fejlődés az elmúlt évtizedben. Nyíregyháza színháza, könyvtára megújulását követően a Vay Ádám körút mentén lévő kulturális intézmények (művelődési ház, városi galéria, hangversenyterem, Kölyökkvár) korszerűsítése történik meg, amely új távlatok nyit a város kulturális életében. Ezzel párhuzamosan jelentősen megnőtt a város kulturális kínálata, számos országos és nemzetközi jelentőségű kulturális rendezvénynek ad otthont Nyíregyháza, amelyek pozitív irányba befolyásolják a város kulturális imázsát. Nagy kihívás jelent azonban a kulturális intézmények számára, hogy ennek ellenére csökken a kultúra iránti kereslet, leginkább a fizetőképes kereslet. A nagyrendezvények látogatottsága magas, de kulturális intézményekbe belépőt váltók, beiratkozók száma csökken. A sportolás, rekreációs infrastruktúra is minőségi fejlődésen esett át az elmúlt években.

A város területén minőségi, többségében önkormányzati tulajdonban lévő településüzemeltetési szolgáltatások érhetőek el. A legtöbb közüzemi szolgáltatás szintén látványos fejlődésen esett át a 2007-2013 fejlesztési ciklus időszakában. A legjelentősebb közműfejlesztés Nyíregyházán a szennyvízhálózat bővítése volt, amely több periférikus városrész szennyvízhálózatának kiépítését oldotta meg. Ennek következtében jelentősen szűkült Nyíregyháza közműollója, csökkentve ezzel a talajszennyezési kockázatokat is. A hulladékgazdálkodás tekintetében megtörtént egy korszerű hulladékkezelő üzem átadása és korábbi hulladéklerakók revitalizációja. A szelektív hulladékgyűjtés aránya növekedett, azonban még a társadalmi szemléletváltás elmaradásban van. A város energetikai korszerűsítésében jelentős előrelépések történtek, amelyből kiemelkedik a távhő hálózatok fejlesztése, a város humán közszolgáltatásainak (elsősorban oktatási intézmények) energetikai fejlesztése, illetve a lakótelepek energetikai korszerűsítése (kiemelten a Jóságváros, az Érkert, az Örökösöld, a Malomkert vonatkozásában). A megújuló energiafelhasználás szintje növekedett a városi intézmények fenntartásában és a vállalkozói környezet esetében, azonban ennek folytatása továbbra is szükséges.

A lakásállomány tekintetében két fontos tendencia zajlott le. Egyrészt a gazdasági recesszió hatására egy ingatlanpiaci váláság alakult ki, amely tartósan visszavetette a lakásépítéseket, jelentős bevételkiesést okozva ezzel az építőiparnak. Másrészt ugyanebben az időszakban folytatódott a lakótelepek és panellakások energetikai korszerűsítése szerte a város területén, amely pozitív hatással volt az ingatlanok értékének növelésére. Az elmúlt tíz év során a város több lakótelepe szinte teljesen megújult.

A város területén továbbra is fennmaradtak azok a szegregátumok, amelyeket már a 2001-es népszámlálás is azonosított. A Huszártelep, a Keleti lakótelep esetében a szegregáció tartóssá vált, illetve új szegregátumként került azonosításra Polyákbokor.

A városközpont fejlődése az elmúlt évtizedben rendkívül látványos volt. A belváros infrastruktúrája sokat modernizálódott, a közterek állapota sokat javult, csakúgy, mint az épített környezet állapota. Több, városi szempontból kiemelt műemléki épület revitalizálódott. A Korzó bevásárlóközpont és hozzá tartozóan a belváros-rekonstrukciós munkák jelentős változásokat generáltak a belváros kiskereskedelmi szerkezetében. Egyrészt a Dózsa György út sétálóutcává alakult, amely áthelyezte a kiskereskedelmi egységek szerveződésének fókuszpontját a Zrínyi Ilona utcáról erre a területre. Másrészt a Korzó megépítésének a hatására a kereskedelmi funkciók jelentős része áttelepült a bevásárlóközpontba, vagyis „felszívta” a sétáló utcából a kereskedelmi funkciókat.

Lényeges kiemelni, hogy a város zöldfelületi ellátottsága kedvező, növekedett a rendszeresen gondozott közparkok száma. A városnak több rekreációs területe alakult ki, amelyek minőségi fejlődésen estek át az elmúlt évtizedben (erdei tornapálya, Sóstó, Bujtosi Városliget). Szintén pozitív jelenség, hogy nőtték a lakossági igények ezek iránt a rekreációs szolgáltatások iránt. Nyíregyházán határozottan növekedett a korszerű játszóterek száma, sőt kialakult néhány nagyobb csomópont is, amely már nem csak az adott városrészt szolgálja ki. Negatív jelenség azonban a városi növényállomány megritkulása, valamint a város területén több közpark funkcióját veszítette. A nagy rendezettségi különbségek továbbra is fennállnak a város különböző zöldfelületei között, illetve több városrésztől hiányoznak az összefüggő nagy közösségi használatú zöldfelületek.

Önkormányzati költségvetés

A megyeszékhelynek 2010 őszén még több tíz milliárd forint hitele és szállítói tartozása volt, ebből eredően városi költségvetés igen nehéz helyzetben volt. A 2011-es gazdasági program célul tűzte ki a – határidőn túli – szállítói tartozások állományának minél nagyobb arányú csökkentését. 2013-ra az önkormányzat saját erejéből billentette helyre rövid távú pénzügyi egyensúlyát, melyhez 2011-ben az átszervezéseken túl számos költségcsökkentő intézkedést vezetett be, valamint megtörtént a kötvények és egyes hitelek fizetési kötelezettségének átütemezése. 2013-ra sikerült a határidőn túli kis és középvállalkozások szállítói tartozásait rendezni, amely egy kiemelt területe és eredménye volt a város költségvetésének konszolidációjában. Az önkormányzati gazdálkodás számára a másik nagy jelentőségű költségvetési stabilizációt a Magyar Állam által 2012-ben indított önkormányzati konszolidáció jelentette. A Kormány az önkormányzatok adósságkonszolidációja során Nyíregyháza 18 milliárd 670 millió adósságából korábban 12,1 milliárdot vállalt át, a következő lépésben pedig a fennmaradó 6 milliárd 530 millió forintot. Nyíregyháza Város Önkormányzata adósságrendezése és a Magyar Állam önkormányzati konszolidációja új távlatok nyílnak meg Nyíregyháza további fejlődésében. Olyan önerős fejlesztések finanszírozására nyílt ezáltal lehetőség, amelyet korábban nem tett lehetővé a költségvetés. 2014. évtől Nyíregyházán a korábbiaktól eltérően már nincs működési hiány a városi költségvetésben, a város adósság nélkül tud működni.

Városszerkezet

Nyíregyháza városszerkezete több változáson esett át az elmúlt években: a belvárosból kiszorult a forgalom, a Dózsa György utcából sétáló utca lett, amely szükségessé tette a belvárost körülvevő kiskörút megépítését.

Városrendezési szempontból a legnagyobb problémát továbbra is a várostestbe ékelődő iparterületek jelentik, amely forgalomnövekedést eredményeznek, illetve konfliktust idéznek elő a szomszédos lakóterületekkel. Ezt fokozza, hogy az iparterületek sok esetben funkcionális és vizuális zavarokat is okoznak.

Továbbra is jelentős városszerkezeti probléma Nyíregyházán, hogy a város szerkezetét meghatározó közúti gyűrűk nincsenek befejezve, bár ebben a tekintetben komoly előrelépések történtek az elmúlt években (keleti elkerülő út átadása, nyugati elkerülő út építése), azonban külső gyűrűk hiányzó szakaszain továbbra is kapacitásproblémák merülnek fel.

Részben a külső közlekedési gyűrű befejezetlenségéből ered, hogy a teherforgalom a belső gyűrűkre terelődik, amely megnöveli egyes városrészekben a forgalmat. Ilyen kritikus városrészek Nyíregyházán a Kertváros, Sóstóhegy, Kállói út és Orosi út közötti szakasz. A közlekedési hiányosságokból eredően nem jó a kiszolgálása a déli és délnyugati iparterületeknek, ezért az ide koncentrálódó forgalom szintén lakóterületeket is érint.

Ezeknek a városszerkezeti problémáknak az áthidalása érdekében szükséges a külső körgyűrű megépítésének folytatása. További városszerkezeti problémákat generálnak Nyíregyházán a vasút vonalak is, amelyek elzárják a város nyugati városrészeit. A vasútvonal által elzárt városrészek közé tartozik a Kertváros, Huszártelep, a Debreceni út és a Tokaji út környéke.

A másik kritikus terület a bokortanyák kérdése, amely egy ellentmondásos helyzetben van. Egyrészt a város lakó- és iparterületeinek dinamikus növekedése, a vonalas infrastruktúráinak bővülése veszélyeztetik a Nyíregyházát körül ölelő bokortanyákat, amelyek országos léptékben is egyedi településhálózati sajátosságnak számítanak. Vagyis a város fejlődése, területének növekedése fokozatosan megbontja a bokortanyák egységét, autentikus állapotát, fennáll annak a lehetősége, hogy a város belterületéhez közel eső tanyák fokozatosan összeolvadnak a belterülettel. Másrészt azonban a város lakóterületi bővülésének potenciális területei a város közelében lévő bokortanyák. Azonban kedvezőtlen infrastrukturális ellátottságuk, alacsony közszolgáltatási színvonaluk, rossz közlekedési elérhetőségük miatt nem vonzóak a lakosság számára. Így a városból kitelepülő lakosság inkább az alapfokú ellátás tekintetében legalább kielégítő színvonalú kiépült kertvárosi területeket és szomszédos falvakat, településeket veszik célba (Pl. Nyírtelek, Nyírpazony, Nyírtura, Kótaj, Kálmánháza).

Környezet

Nyíregyháza felszíni vizeinek állapota továbbra is jónak mondható. A város területén több ökológiai és rekreációs szempontból jelentős vízfelület található. A rekreációs célú vízfelületek körül az intenzív használat miatt ugyanakkor túlzásfoltosság alakult ki, ahol a parkolási feltételek biztosítása egyre nehezebben megoldható feladat. Sóstón a parkoló létszám bővítése a fennálló helyzetben javulást eredményezett, ugyanakkor a turisták számának várható növekedése miatt ez a javulás csak ideiglenes.

A talaj környezeti terhelése csökkent, ugyanis a hulladék rekultivációs fejlesztések Borbányán és Oroson a szennyvízberuházás egyaránt mérsékelte a talajszennyezést, a talajba kerülő káros anyagok szivárgását. Borbányai hulladéklerakó területének kármentesítése és remediációja különösen fontos állomás a talaj állapotának javításában. Lényeges ebben a tekintetben, hogy továbbra is ütemezetten haladt a barnamezős területek funkcióváltása mindkét laktanya esetében, amelyeknek szintén szerepe volt a talajszennyezésben. Mindez nem csak a talaj szempontból lényeges kérdés, hanem a felszín alatti vizek minősége szempontjából is, ugyanis Nyíregyháza alatt a mértékadó talajvízszintek magasán találhatóak, ez a város felszín alatti vizeit igen sérülékennyé teszi az emberi tevékenységből származó szennyezésekkel szemben.

Az egyik legkedvezőtlenebb környezeti folyamat a levegőtisztasággal kapcsolatos. Nyíregyháza levegőtisztasága esetenként nem megfelelő, több alkalommal volt szmog. A riasztási küszöbértéket elérő mértékű légszennyezettség katasztrófavédelmi kockázatot jelent. A légszennyező anyagok közül a legnagyobb problémát a nitrogén-oxidok, a szénhidrogének és a szállópor okozza. A légszennyezőanyag kibocsátás legnagyobb forrása a városi motorizált közlekedés. A város belső forgalma igen nagy, ezt tükrözi a légszennyezettségi adatok alakulása is. Csökkenést jelenthet, ha mérséklődik az átmenő forgalom a városban a nyugati elkerülő út átadásával. A közlekedés mellett meghatározó légszennyező tényező az ipar, a fűtés és a kommunális eredetű légszennyezés.

A város iparral erősebben érintet területein (Tünde utca és Derkovits utca környéke) a közlekedés mellett az ipar légszennyező hatása a leginkább meghatározó lénszennyező forrás. A kommunális tevékenységek közül legjelentősebb légszennyezőanyag kibocsátással a fűtési tevékenység jár. Nyíregyháza légszennyezettségi helyzetét tovább rontja a magasabb háttérszennyezés a szálló por esetében, amit a Nyírség fedetlen homokfelszínei adnak.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

A rendszerváltás óta eltelt negyed évszázad során jelentősen átalakult a gazdasági és társadalmi környezet Magyarországon. Ebben az időszakban számos kihívással kellett szembenéznie Magyarországnak, annak városainak és így Nyíregyházának is. Ilyen kihívások voltak piacgazdaságba való átmenet, a globalizáció, az európai integráció vagy gazdasági világválság.

Nyíregyháza fokozatosan, egyre erősebben integrálódik abba a nemzetközi, gazdasági térbe, amely itt a Kárpát-medence észak-keleti pólusán körbe veszi. Gazdasági és közösségi kapcsolatai az elmúlt negyedévszázad alatt sokat erősödtek, de kétségkívül az európai uniós csatlakozás után váltak egyre szorosabbá (pl. közlekedési kapcsolatok, intézményi kapcsolatok). Nyíregyháza a határmenti pozícióiból sokat profitált, nemzetközi beágyazottságán sokat javított, amely egy nyitott várossá emelte.

Nyíregyháza, mint Magyarországon periférikus fekvésű városa, az ország egyik legelmaradottabb megye megyeszékhelye. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye számára nehéz időszak volt az elmúlt negyed évszázad. A rendszerváltás után a térség kétségkívül leértékelődött a magyar gazdaságban, tartóssá vált bizonyos megyén belüli területeken az alacsony foglalkoztatási, a gazdasági pangás. A területi felzárkóztatás politikája bár kétségkívül sok eredmény ért el a térség felemelésében (főként az infrastruktúrák fejlesztésében) de foglalkoztatási, gazdasági nehézségeit továbbra sem tudta megoldani. Nyíregyháza gazdasága ezzel szemben rendkívül dinamikusan fejlődött, sikerrel vette a kihívásokat és fokozatosan Kelet-Magyarország egyik legjelentősebb növekedési motorjává vált. A város megyén belüli gazdasági szerepe tovább erősödött. A város gazdasági ereje az egész megye számára meghatározó, egy sikeres, fejlődő Nyíregyháza esetén erősödik a megye tőkevonzó, turistavonzó, lakosságmegetartó képessége.

Nyíregyháza körüli agglomerációs tendenciák felerősödtek az elmúlt tizenöt év során, sőt megjelentek bizonyos szuburbanizációs tendenciák is. A településközi kapcsolatok integrációja erősödött, elsősorban az közművek fejlesztése és működtetés tekintetében, a közlekedési kapcsolatokat és az ingázás kiszolgálását illetően, valamint a humán szolgáltatási intézmények ellátási területei vonatkozásában.

Az elmúlt évtized legnagyobb gazdasági és társadalmi nehézségeit a gazdasági világválság által teremtett recesszió jelenti. A statisztikai adatok szintjén is egyértelműen kimutatható, hogy a válság hatására több negatív tendencia vette kezdetét Nyíregyházán, csökkent a vállalkozások száma, csökkent a turistaérkezések száma, csökkent a fizetőképes kereslet, a jövedelem, az átlagkeresetek, csökkent a lakásépítkezések száma, csökkent a foglalkoztatottak száma és nőtt a munkanélküliség mértéke. A recesszió hatására a külföldi működő tőke letelepülése a városba visszaesett, több jelentős foglalkoztató cég leépítéseket hajtott végre itt is, számos kis és középvállalkozás megszűnt. 2009-ben érte el a mélypontot ez a krízis helyzet, azóta folyamatosan a kilábalás jelei láthatóak, szerény mértékben de a mutatók folyamatosan javulnak.

Nyíregyháza az elmúlt évtizedekben dinamikus fejlődésen ment keresztül, a város fejlődése Magyarország városai közül az egyik leglátványosabb és legszembetűnőbb volt. Mára egy magas életminőséget kínáló, funkciógazdag, élhető várossá vált. Nyíregyháza gazdasági versenypozíciói sokat javultak a rendszerváltás óta, a város versenyképessége határozottan erősödött.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Nyíregyháza helyzetfeltárásának, helyzetelemzéseinek eredményeit, a főbb következtetéseket egy klasszikus SWOT elemzés keretében összegezzük, amelyek egyértelműen bemutatják a város fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezőket.

Erősség	Gyengeség
<ul style="list-style-type: none"> • Kedvező közlekedésföldrajzi adottságok, transzeurópai közlekedési hálózati elem közvetlenül érinti Nyíregyházát (1.9.4.1) • Kedvező geopolitikai adottságok, Magyarország legkeletibb nagyvárosa, Magyarország és az Európai Unió keleti kapuja (1.1.1, 1.2) • Széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszer, erős nemzetközi beágyazottság (1.1.1) • Kiterjedt vonzáskörzet, gazdasági-foglalkoztatási, oktatási, kulturális, közszolgáltatási, közigazgatási centrumpozíciók (1.1.5) • Növekvő lakónépesség (1.7.1.1) • Vándorlási nyereség, a beköltözők száma magasabb, mint a városból elvándorlók száma (1.7.1.1) • Az országos és a többi megyei jogú városhoz képest kedvező korstruktúra (1.7.1.1) • A lakosság képzettségi mutatói javultak az elmúlt évtizedben (1.7.1.4) • Erősödő lokálpatriotizmus és városi identitás (1.7.3.1) • Hagyományok sokszínűsége (1.7.3.1) • Civil aktivitás, társadalmi önszerveződés (1.7.3.3) • Az óvodai kapacitáshiányok mérséklődése (1.8.1.1) • Nyíregyházán a középiskolai tanulók száma folyamatosan növekszik (1.8.1.1) • Az óvodák, általános iskolák, kollégiumok infrastruktúrájának korszerűsödése (1.8.1.1) • A Nyíregyházi főiskolai campus Magyarország egyik legkorszerűbb infrastruktúrájával rendelkezik (1.8.1.1) • Korszerű egészségügyi infrastruktúra, járó- és fekvőbeteg szakellátás minőségi fejlődése (1.8.1.2) • Szociális ellátórendszer korszerűsödése (1.8.1.3) • Nyíregyháza közművelődési intézményrendszerének korszerűsödése (1.8.1.4) • Kulturális kínálat növekedése (1.8.1.4) • Sport és rekreációs feltételek minőségi fejlődése (1.8.1.4) 	<ul style="list-style-type: none"> • Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül excentrikus elhelyezkedés, amely csökkenti Nyíregyháza gazdaságélénkítő hatását a megye keleti felében (1.1.4) • Foglalkoztatottak aránya kedvezőtlen (1.7.1.3) • Csökkent a fiatal korosztály foglalkoztatottsága, erősödik munkaerőpiaci sérülékenysége (1.7.1.3) • Kedvezőtlen munkanélküliségi ráta (1.7.1.3) • Alacsony átlagkereset (1.7.1.6) • Nyíregyházi Főiskola hallgatóinak száma intenzíven csökken (1.8.1.1) • Kulturális fogyasztás, a kultúra iránti kereslet csökkenése (1.8.1.4) • A város turizmusára jellemző az átlagos tartózkodási idő szűkössége (1.9.2.2) • Működő vállalkozások számának változása (1.9.3) • Nyíregyháza képzettségi mutatói alacsonyok a többi megyeközponthoz képest (1.9.4.2) • A K+F tevékenység nem szolgálja ki a gazdasági igényeket, alacsony üzleti beágyazottsága (1.9.4.3) • Nagy rendezettségi különbségek vannak az egyes városrészek zöldfelületei között, megritkult a város növényállománya (1.13.2) • A város szerkezetét meghatározó közúti gyűrűk nincsenek befejezve, a hiányzó szakaszokon kapacitásproblémák alakultak ki, a városrészek közötti közlekedési kapcsolatok hiányosak (1.14.1.1, 1.15.2) • A vasútvonalak elzárják a város nyugati városrészeit (1.14.1.1) • Több iparterület a várostestbe van ékelődve, amely konfliktusokat idéz elő a lakófunkciójú városrészekkel (forgalomnövekedés, ipari szennyezés, zaj, vizuális szennyezés) (1.14.1.1) • A bokortanyák közötti közlekedési kapcsolatok gyengesége, alacsony funkció és infrastrukturális ellátottságuk (1.14.1.1) • A Huszártelep, Keleti lakótelep és Polyákbokor Nyíregyháza szlömösödött, degradálódott területei, szegregátumai, szegregáció tartóssá válása ezeken a területeken (1.14.1.6) • Hektikus városkép, több szecessziós kispolgári épület leromlott állapotban van

Erősség	Gyengeség
<ul style="list-style-type: none"> • Külföldi tőkebefektetések mértékének növekedése (1.9.1) • Gumiipar, műanyagipar, logisztika, járműipar fejlődése Nyíregyházán (1.9.1) • Nyíregyháza turisztikai keresletének és kínálatának növekedése, a város idegenforgalmi pozícióinak erősödése (1.9.2.2) • Magas vállalkozói sűrűség (1.9.3) • Korszerű K+F kapacitások (1.9.4.3) • Korszerű üzleti infrastruktúra (1.9.4.4) • Lakásállomány, lakótelepek korszerűsödése panel és városrehabilitációs programok keretében (1.9.5) • Jelentős forrásabszorpció (1.10.2), eredményes, hatékony önkormányzati gazdaságfejlesztési tevékenység (1.10.3) • Gazdaságfejlesztést és vállalkozásfejlesztést támogató szervezeti háttér megléte (1.10.3) • Épületenergetikai korszerűsítések előrehaladása, megújuló energiaforrások növekedése az intézmények üzemeltetésében (1.10.6) • Minőségi, önkormányzati tulajdonban lévő településüzemeltetési szolgáltatások (1.11) • A város zöldfelületi ellátottsága kedvező (1.13.1.2) • Funkciógazdag város (1.14.1.4) • A volt laktanyák funkcióváltása és a területek kármentesítése zajlik (1.14.1.5) • Városrehabilitációs folyamatok előrehaladása, több városrészben valósultak meg komplex programok (1.10.2) • Eklektikus stílusú, reprezentatív történelmi városmag, a belváros eklektikus és szecessziós műemlékei (1.14.6.1) • Minőségi közösségi közlekedés, korszerű járműpark, utas tájékoztatás és infrastruktúra (1.15.3.1) • Nyíregyháza vasúti elérhetősége kifejezetten jó, korszerű infrastruktúrával rendelkezik (1.15.3.2) • A kiépített kerékpárutak számának jelentős növekedése, a kerékpárosok számának növekedése (1.15.4) • Szennyvízhálózat kiépítettségének javulása, közműolló szűkülése (1.16.1.2) • Távhőszolgáltatás korszerűsödése (1.16.2.1) • A város területén lévő talajok kármentesítése jelentős része befejeződött vagy folyamatban van (pl. hulladéklerakók rekultivációja, barnamezős területek felszámolása) (1.17.2) • Korszerű hulladékgazdálkodás (1.17.6) 	<p>(1.14.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kiépítetlen külterületi utak aránya magas (1.15.3) • Nyíregyháza városszerkezete nagyon sokat változott az elmúlt évek során, amelyhez nem tudott még teljes mértékben igazodni a közösségi közlekedés (1.15.3.1) • Nyíregyházán a belterületi csapadékvíz elvezetése nem megoldott a város teljes területén (1.16.1.3, 1.17.9) • Nyíregyháza levegőtisztasági problémái (1.17.3, 1.18) • A város területén több ponton a küszöbértéket meghaladó zajterhelés van (1.17.4) • Erős vizuális környezetterhelés a várostestbe ékelődött iparterületek, a szegregátumok által, és több bekötőúton (1.17.7) • A város felszíni vízfelületei körüli környezet nagy része túlszűfolt, a fogadó infrastruktúrák nem tudják kielégíteni a keresletet (1.17.9)

Lehetőség	Veszély
<ul style="list-style-type: none"> • Magyarországon a külső városgyűrű szerepének további erősödése várható (1.1.2) • Megyei növekedési tengelyek központjában található Nyíregyháza (1.1.4) • Agglomerálódás erősödése Debrecen-Nyíregyháza között (1.1.3) • Agglomerálódó térség kibontakozása Nyíregyháza körül (1.1.5) • Nyíregyháza imázsának javulása (1.8.1.4, 1.9.1) • Nyíregyháza pozíciójának erősödése a gumiparban és a műanyagiparban (1.9.1, 1.9.2.1), beszállítói hálózatok bővülése, az ágazatok hálózatosodása • A tudásalapú gazdaságban az innováció szerepe felértékelődik (1.9.4.3) • Nyíregyháza-Sóstógyógyfürdő gyógyhelyé minősítése új perspektívákat nyit a város idegenforgalmában (1.9.2) • A turizmus nemzetgazdasági szerepe dinamikusabban növekszik. Növekszik a belföldi turizmus (1.9.2) • Az önkormányzat adóssághozjárólátási révén javul a város költségvetési helyzete, stabilizálódik a költségvetés helyzete (1.10.1) • Közfoglalkoztatás szerepének erősödése az alulképzett lakosság körében (1.10.4) • Helyi védettségű területek országos védettség alá helyezése (1.12.3.2) • A város számára jelentős lakóterületi tartalékokat jelentenek a bokortanyák (1.14.1.1) • Barnamezős ipari területek rekonstrukciós ipari célú hasznosítása (1.14.1.5) • A kerékpározás és közösségi közlekedés státuszának növekedése, a közlekedéstudatosság, környezettudatosság erősödése (1.15.4) 	<ul style="list-style-type: none"> • Debrecen munkaerő-piaci, gazdasági, kulturális elszívó hatásainak érvényesülése (1.1.3, 1.9.1) • Elvándorlás erősödése, az ország fejlettebb területeinek és a külföldi országok elszívó hatása erősödik (1.7.1.1) • Magyarország és Európa társadalmára az elöregedés jellemző (1.7.1.1) • Az alacsony átlagkereset miatt a szakképzett munkaerő elvándorlása (1.7.1.6) • A kedvezőtlen demográfiai folyamatok következtében az emberek számának csökkenése (1.8.1.1) • Jelentősen megváltoznak a turistai igények, megnőtt a tapasztalt turisták száma, akik magasabb elvárásokat fogalmazznak (1.9.2) • További hallgatószám csökkenés a Nyíregyházi Főiskolán (1.8.1.1) • Ingatlanpiaci válság tartóssá válása (1.9.5) • Tájékpép jelentősen átalakul, az élőhelyek területe csökken a műszaki vonalas tájszerkezeti elemek fejlődésével (1.12.2.1) • A város növekedése (lakóterületek, ipari területek kitoldása) veszélyezteti a bokortanyák világának fennmaradását (1.12.2.2) • A város életében meghatározó épületek kihasználtságának és funkcióvesztésének tartóssá válása (pl. Krúdy szálló) (1.14.7) • A közösségi közlekedést igénybe vevők számának csökkenése, ezáltal a finanszírozhatóságának romlása (1.15.3.1) • A szélsőséges időjárási jelenségek gyakoribbá válása miatt a belvízveszély fokozódása több városrészben (1.16.1.3, 1.18) • A város felszín alatti vizei sérülékenyek az emberi tevékenységből származó szennyezésekkel szemben (1.17.2, 1.18) • Ökológiai folyosók túlszorítása (1.17.9) • A várostestben mozaikosan elhelyezkedő iparterületek az azokat körülvevő lakóterületek számára környezeti veszélyt jelentenek (1.17.9)

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet rendelkezik a településfejlesztési és településrendezési eszközök tartalmáról és azok összefüggéseiről. A rendelet 3.§ szerint:

- „(4) A koncepció és a településszerkezeti terv egymással tartalmi összhangban készül.
- (5) A stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra.
- (6) A helyi építési szabályzat a településszerkezeti tervvel összhangban – a tervezett változások időbeli ütemezésének figyelembevételével – készül.”

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése 2007. évben fogadta el egységes szerkezetben a hatályos építési szabályzatot, illetve a hatályos településszerkezeti tervet. A hatályos településrendezési eszközök a 2000. évben a településfejlesztési koncepció alapján készültek. Jelenleg ezek módosítására több alkalommal sor került. 2008. évben került jóváhagyásra az Integrált Városfejlesztési Stratégia.

A településfejlesztési koncepció készítésekor feltárásra került több olyan – a hatályos rendezési tervben szereplő – szabályozás, amelyek módosításával további lehetőségek nyílnak a fejlesztések végrehajtására.

A rendezési terv készítéséhez szükséges inputokat a településfejlesztési koncepció biztosítja.

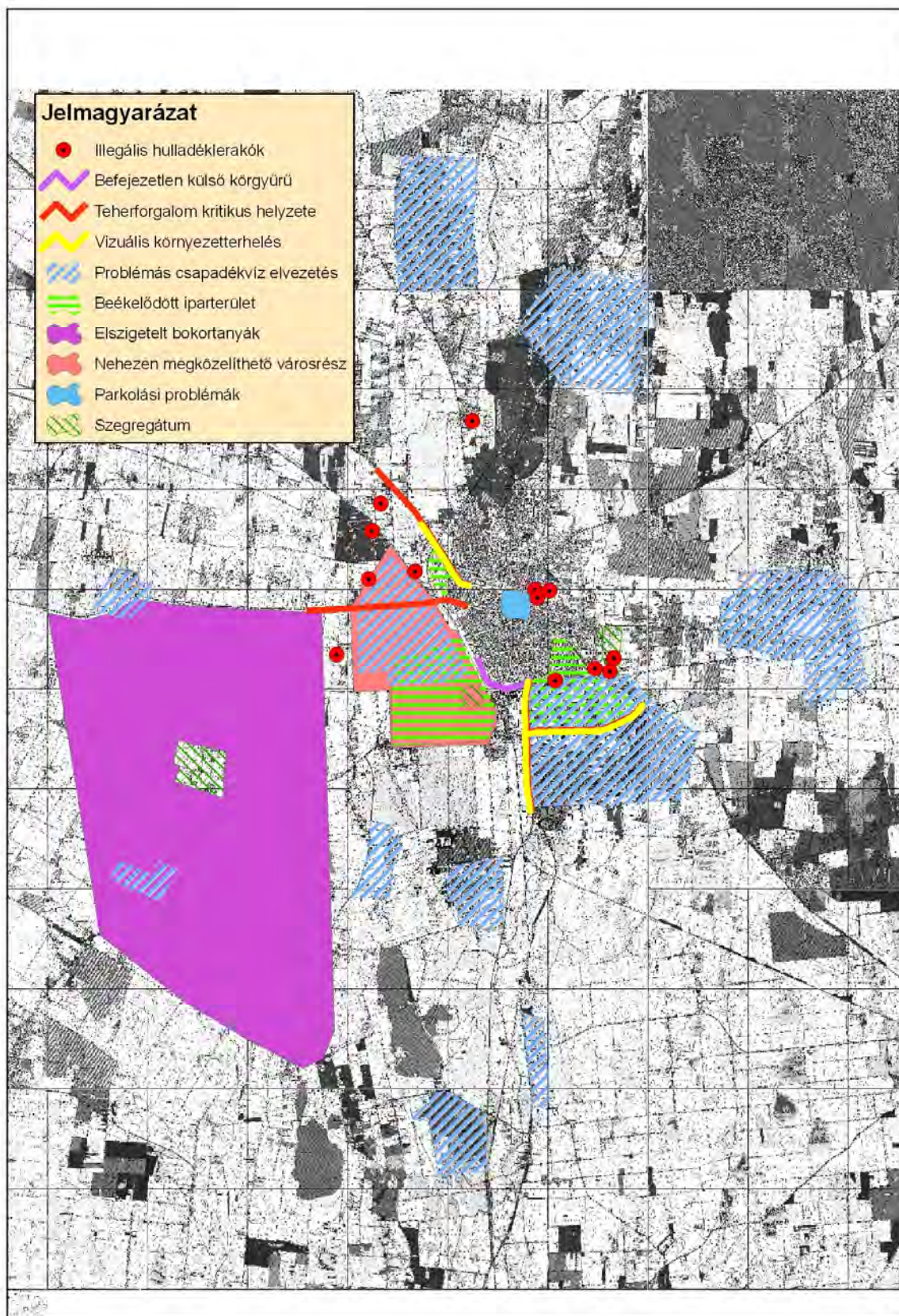
3.2. Problématérkép / értéktérkép

Nyíregyháza azonosított problémáinak és értékeinek (területi lehetőségeinek és korlátainak) térképi formában való összefoglalását az ún. problématerkép, illetve értéktérkép mutatja be.

A **problématérkép** célja a város kritikus területeinek, a városfejlesztés neuralgikus pontjainak térkép ábrázolása. A problématerkép területileg próbálja koncentrálni és ábrázolni a SWOT elemzés alapján város gyengeségeit és veszélyeit, legalábbis azoknak az ábrázolható elemeit. A problématerképen megjelenő elemek a következők:

- A várostestbe beékelődött iparterületek (Déli iparterület, dél-nyugati iparterület, tokaji út melletti iparterület)
- A vasútvonal által izolált nyugati városrészek (Kertváros, Huszártelep)
- Külső környűrű befejezetlensége
- A tranzit és teherforgalom által okozott kritikus helyzetű városrészek (Tiszavasvári út, Tünde utca, Debreceni u., Tokaji u.).
- Alacsony ellátottságú bokortanyák
- Parkolási problémákkal sújtott belvárosi terület
- Erős vizuális környezetterheléssel sújtott területek, rendezetlen területek (Tokaj út, Tünde utca, Keleti lakótelep, volt laktanyák)
- Szegregátumok (Huszártelep, Keleti lakótelep, Polyákbokor)
- Csapadékvíz elvezetés problémákkal sújtott területek (Oros, Sóstófürdő, Sóstóhegy, Kertváros, Nyírszőlős, Borbánya, Vajdabokor, Mandabokor, Felsősim, Rozsretság, Császárszállás, Butyka)
- Illegális hulladéklerakók

19. térkép: Problématérkép

Forrás: saját szerkesztés

Az **értéktérkép** célja a város kedvező adottságainak, versenyelőnyeinek térképi ábrázolása, a városfejlesztés sikerességi faktorainak vizuális megjelenítése. Az értéktérkép területileg próbálja koncentrálni és ábrázolni a SWOT elemzés alapján a város erősségeit és lehetőségeit, legalábbis azoknak az ábrázolható elemeit. Két értéktérkép készült, az egyik Nyíregyháza nemzetközi és regionális pozícióit mutatja be, a másik pedig a városon belüli kiemelt területeket. Az értéktérképen megjelenő elemek a következők:

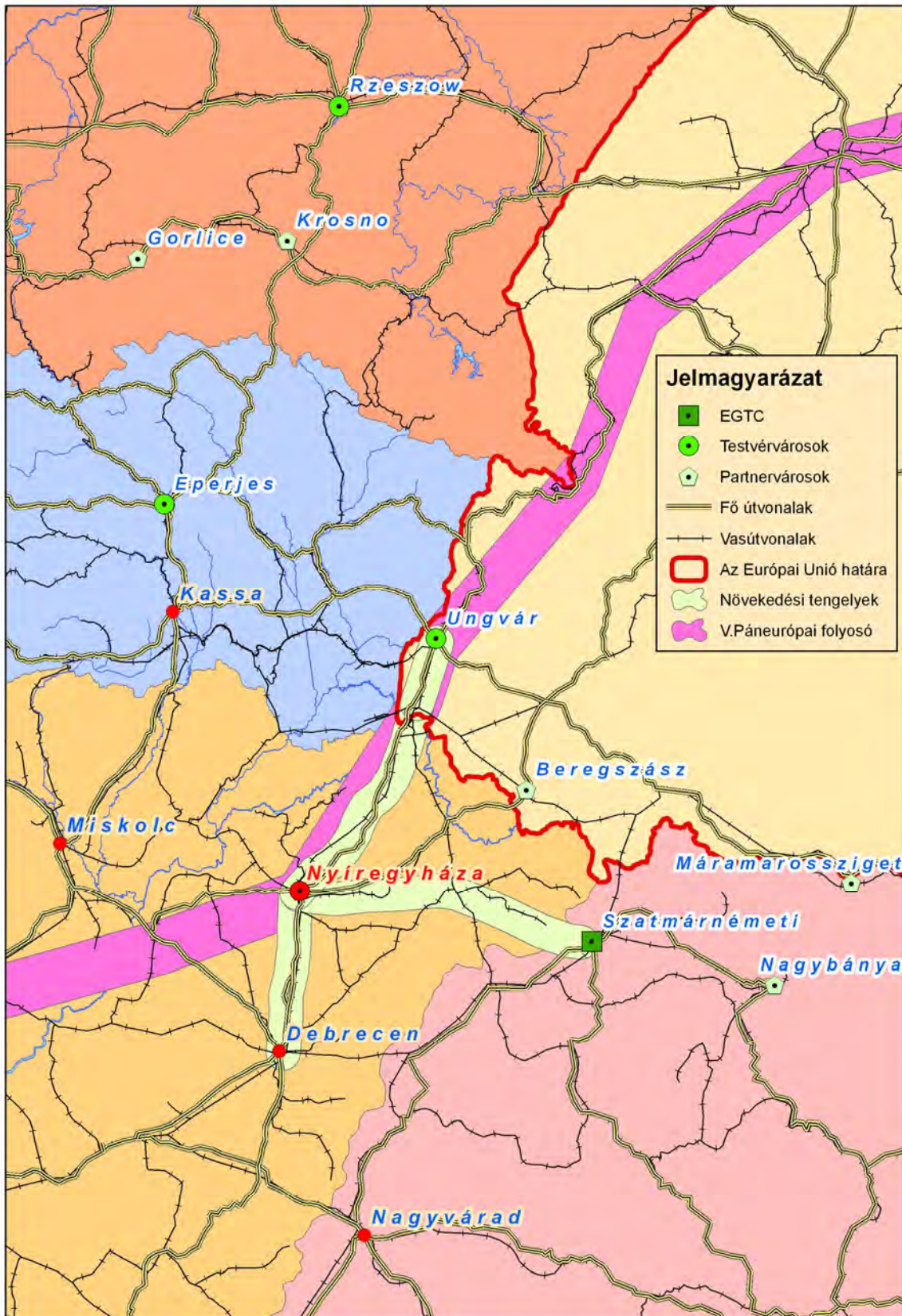
1. térkép:

- Kedvező közlekedés földrajzi adottságok (V. páneurópai közlekedési folyosó)
- Kedvező geopolitikai adottságok, az Európai Unió kapuja, Magyarország legkeletibb nagyvárosa és a határok közelsége
- Észak-kelet Kárpát-medence városhálózati csomópontján belül Nyíregyháza centrális szerepe (Kassa-Miskolc-Debrecen-Nagyvárad-Szatmárnémeti-Beregszász-Ungvár)
- Erős nemzetközi beágyazottság (testvérvárosi kapcsolatok, partnervárosi kapcsolatok, alakuló EGTC)
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye növekedési tengelyeiben Nyíregyháza csomóponti elhelyezkedése

2. térkép:

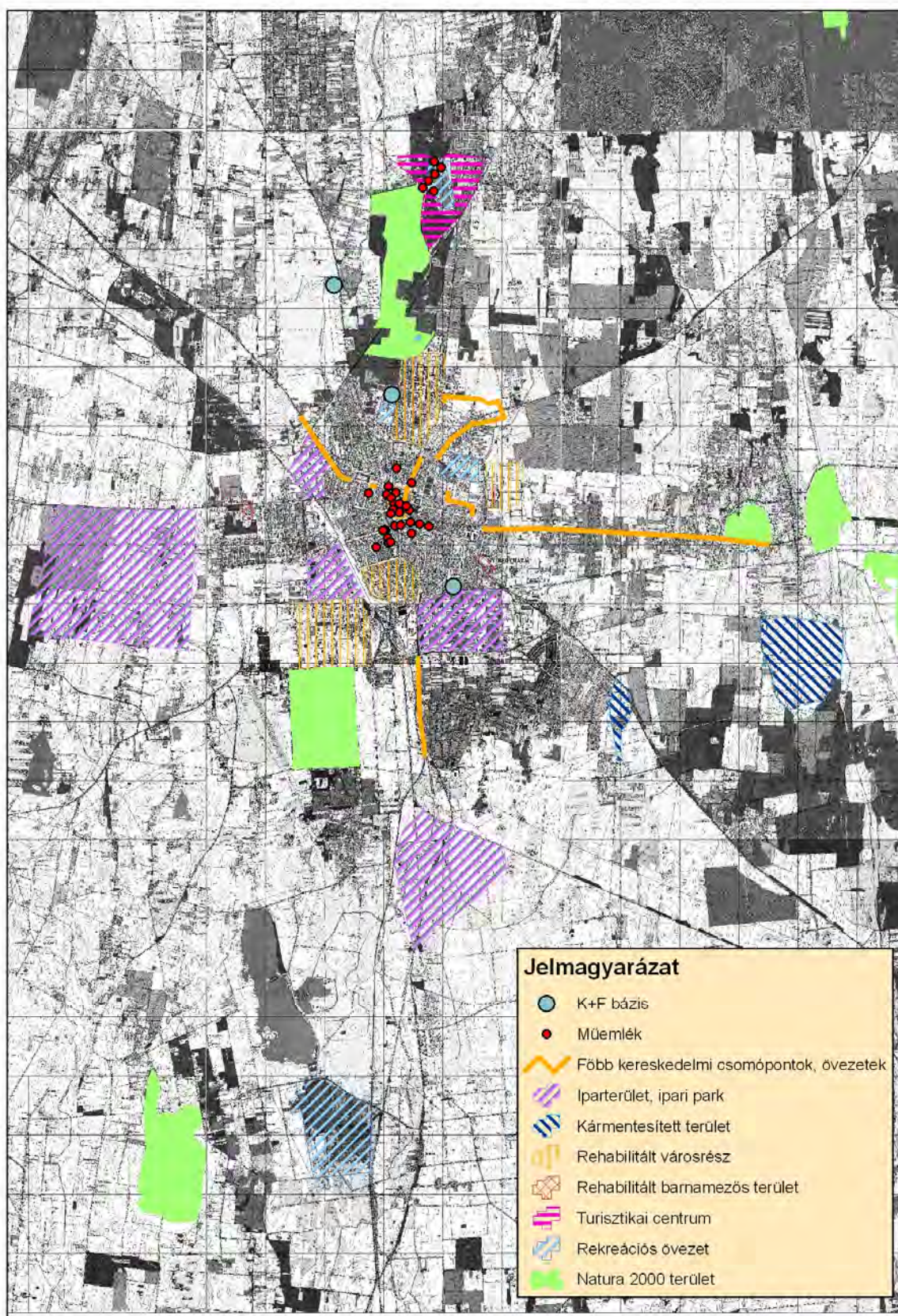
- Üzleti infrastruktúra kiemelt elemei: iparterületek, ipari park
- Inkubátorház
- K+F bázisok Nyíregyházán (Nyíregyházi Főiskola, Debreceni Egyetem Agrár-és Gazdálkodástudományok Centruma Kutatóintézetek és Tangazdaság - Nyíregyházi Kutató Intézet)
- Főbb kereskedelmi csomópontok, övezetek (Belváros: Korzó-Dózsa Gy. utca- Zrínyi Ilona u., Debreceni út, Tesco-StopShop-Spar által érintett terület kibővülve a Pazonyi úttal, Nyírpláza-Spar-Media Markt által körbezárt terület, Belvárosi piac, Orosi út, Tokaji út)
- Sóstógyógyfürdő, mint turisztikai centrum
- Műemlékek, műemléki környezet
- Természetvédelmi területek (Natura 2000, helyi védettségű területek)
- Jelentősebb belterületi zöldfelületek
- Rekreációs övezetek (Sóstó, Bujtos, Császárszállás, erdei tornapálya, stadion)
- Rehabilitált, rehabilitálás alatt lévő városrészek (Jósvaváros, Belváros, Huszártelep, Érkert, Örökösöld,)
- Rehabilitált barnamezős területek (volt Báthori laktanya, volt Vay Ádám laktanya, volt Damjanich laktanya)
- Kármentesített területek jelölése (Borbányai hulladéklerakó, orosi hulladéklerakó)
- Kerékpárutak

20. térkép: Értéktérkép 1.

Forrás: saját szerkesztés

21. térkép: Értéktérkép 2.

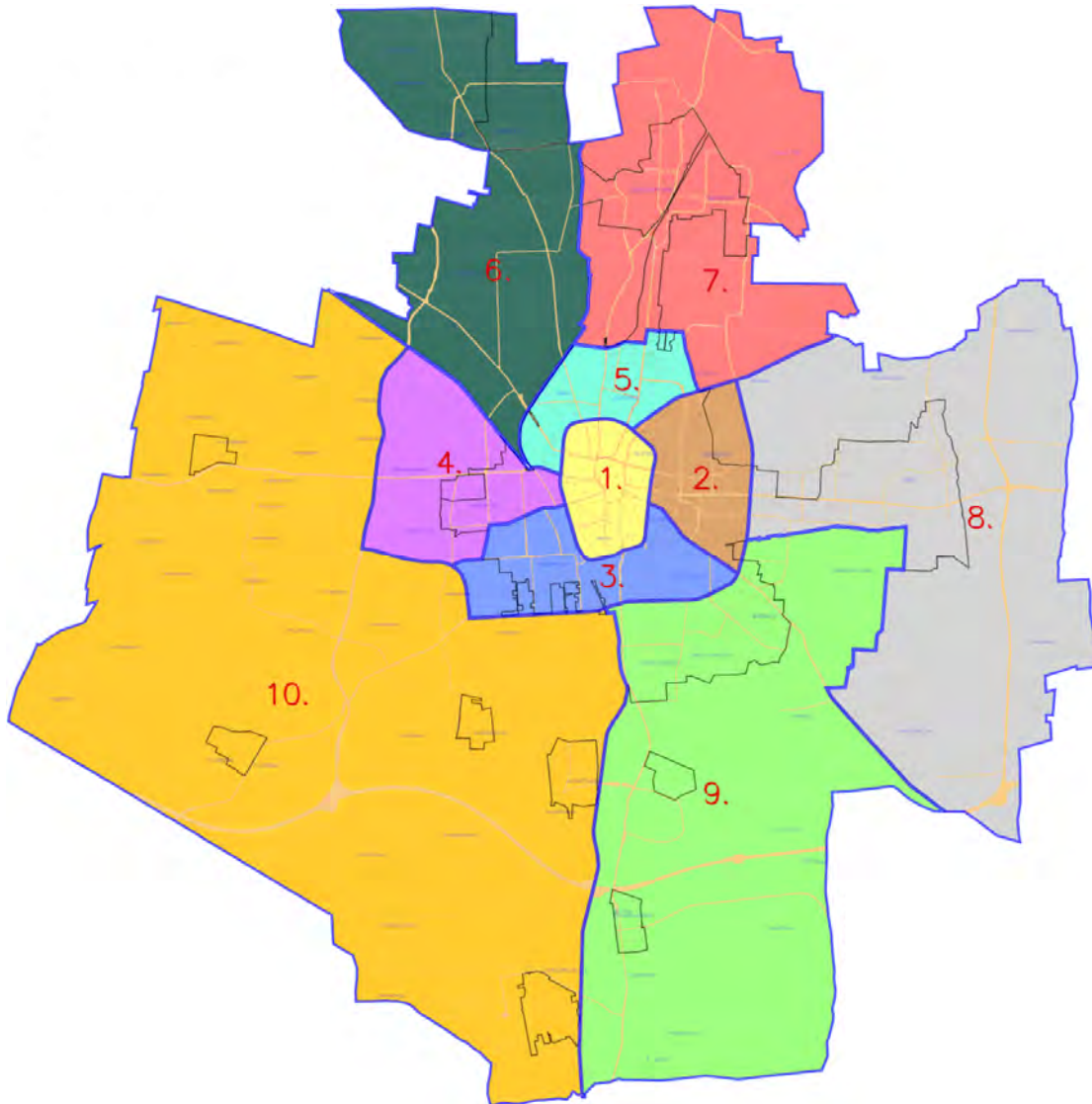
Forrás: saját szerkesztés

3.3. *Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek*

3.3.1. *Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása*

Nyíregyháza városrészei hézag- és átfedés-mentesen fedik le a város közigazgatási területét. A városrészekre osztás a szerkezeti terven, valamint a városrészek jelenlegi és tervezett funkcióin alapul (városközpont, lakóterületek, ipari területek megléte illetve azok kialakítási szándéka). A városrészek kijelölése a korábbi IVS-ben kijelölt városrészek figyelembe vételével történt, azonban a lehatárolás pontosításra került az azóta bekövetkezett szerkezeti változások, valamint a kialakítani tervezett funkciók figyelembevételével.

22. térkép: Nyíregyháza Megyei Jogú Város városrészei

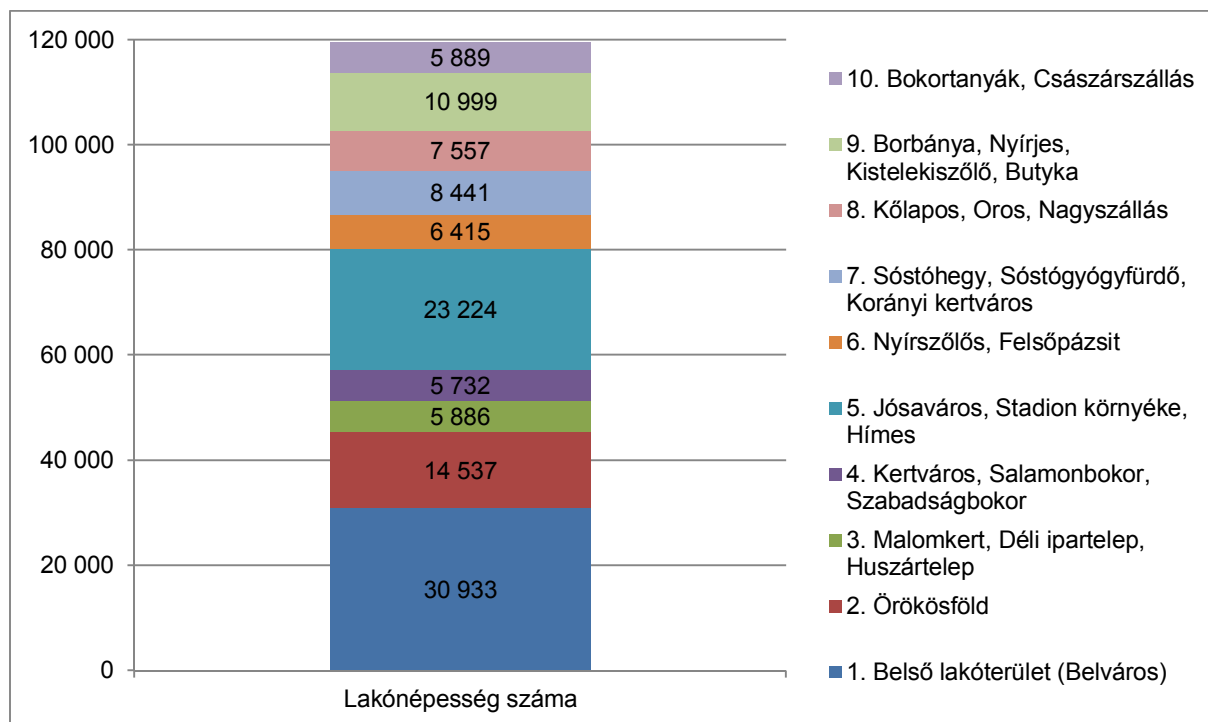
1. <i>Belső lakóterület (Belváros)</i>	6. <i>Nyírszőlős, Felsőpázsit</i>
2. <i>Örökösöld</i>	7. <i>Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros</i>
3. <i>Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep</i>	8. <i>Kőlapos, Oros, Nagyszállás</i>
4. <i>Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor</i>	9. <i>Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka</i>
5. <i>Jósaváros, Stadion környéke, Hímes</i>	10. <i>Bokortanyák, Császárszállás</i>

41. táblázat: Nyíregyháza Megyei Jogú Város városrészeinek lehatárolása

	Városrész	Lehatárolás
1.	Belső lakóterület	Nagykörúton belüli területek (Északi körút, Erdő sor, Ferenc körút, László utca, Inczéd sor, Kert utca, Váci Mihály utca, Móricz Zs. utca, Huszár sor, Vasgyár utca, Mező utca)
2.	Örökösöld	Pazonyi út, 4.sz.főút, Kőlapos nyugati határa, tervezett összekötő út, Móra Ferenc utca, Tünde utca, Kállói út, Szent István utca, Kert utca, Inczéd sor, László utca
3.	Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep	Szent István utca, Kállói út, Tünde utca, Simai utca, Akácós út, Kálmánházi út, Hóvirág utca melletti tervezett összekötő, Bottyán János utca tervezett folytatása, Szirom utca, Legyező utca, Dugonics utca, Széchenyi utca, Petőfi u., Állomás tér, Huszár sor, Móricz Zsigmond utca, Váci Mihály utca, Kert utca
4.	Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor	Miskolci vasútvonal, Tiszavasvári úti felüljáró, Bethlen Gábor utca, Vasgyár utca, Széchenyi utca, Dugonics utca, Legyező utca, Szirom utca, Bottyán János utca tervezett folytatása, tervezett összekötő (Nyugati elkerülő út - Kálmánházi út között), tervezet Nyugati elkerülő út
5.	Jósaváros, Stadion környéke, Hímes	Záhonyi vasútvonal, Sóstói úti kórház déli telekhatára, Csaló köz, Korányi Frigyes utca, Kalevala sétány, Korányi kertváros feletti belterületi határvonal, Makay István utca, Kosbor utca, Pazonyi út, Ferenc körút, Erdő sor, Északi körút, Mező utca, Bethlen Gábor utca, Tiszavasvári úti felüljáró
6.	Nyírszőlős, Felsőpázsit	Nyíregyháza északnyugati és északi közigazgatási határa, Érpataki-főfolyás, Sóstói erdő nyugati határa, Záhonyi vasútvonal, Tiszavasvári úti felüljáró, Miskolci vasútvonal
7.	Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros	Nyíregyháza északi és északkeleti közigazgatási határa, 4.sz.főút, Kosbor utca, Makay István utca, Korányi kertváros feletti belterületi határvonal, Kalevala sétány, Korányi Frigyes utca, Csaló köz, Sóstói úti kórház déli telekhatára, Záhonyi vasútvonal, Sóstói erdő nyugati határa, Érpataki-főfolyás
8.	Kőlapos, Oros, Nagyszállás	4.sz.főút, Nyíregyháza északkeleti és keleti közigazgatási határa, Kállói út, Nagyszállási erdő nyugati határa, Oros belterületének déli határa, Vásárosnaményi vasútvonal, Móra Ferenc utca, tervezett összekötő út, Kőlapos nyugati határa
9.	Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka	Vásárosnaményi vasútvonal, Oros belterületének déli határa, Nagyszállási erdő nyugati határa, Kállói út, Nyíregyháza déli közigazgatási határa, 4.sz.főút, Érpataki főfolyás, Simai utca, Tünde utca
10.	Bokortanyák, Császárszállás	Miskolci vasútvonal, tervezet Nyugati elkerülő út, tervezett összekötő (Nyugati elkerülő út - Kálmánházi út között), Hóvirág utca melletti tervezett összekötő, Kálmánházi út, Érpataki főfolyás, 4.sz.főút, Nyíregyháza délnyugati és nyugati közigazgatási határa

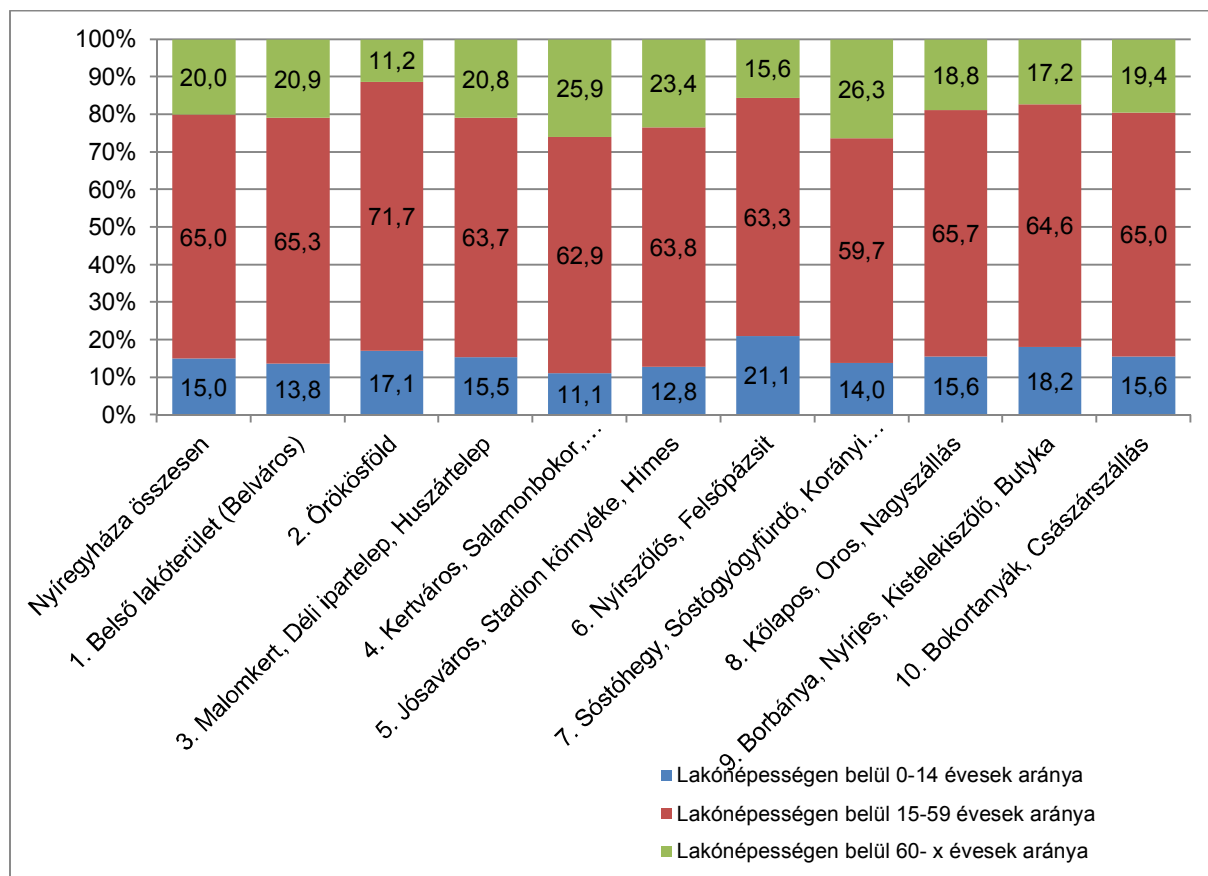
A városrészek összehasonlítását (népesség, foglalkoztatottság, gazdasági aktivitás) az alábbi grafikonok szemléltetik.

34. ábra: A lakónépesség száma Nyíregyháza városrészeiben

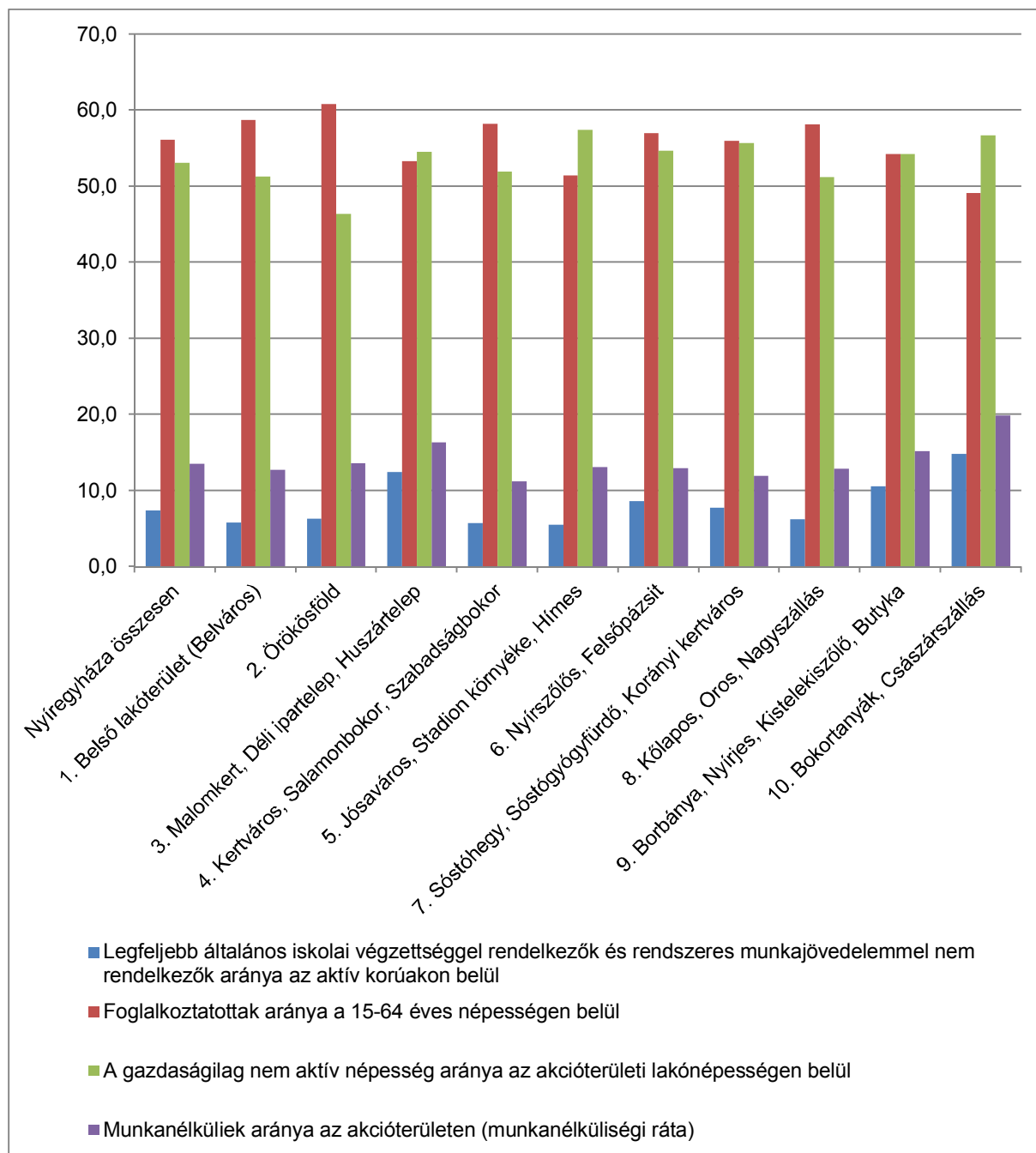
Forrás: KSH Népszámlálás 2011. adatok alapján saját szerkesztés

35. ábra: A lakónépesség korcsoportos megoszlása Nyíregyháza városrészeiben

Forrás: KSH Népszámlálás 2011. adatok alapján saját szerkesztés

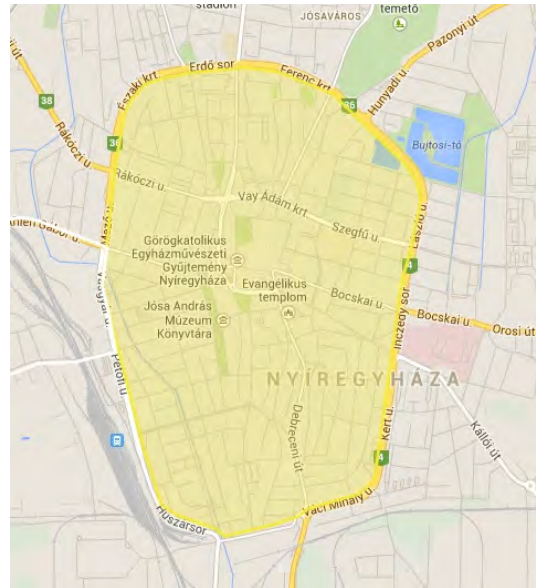
36. ábra: Gazdasági aktivitás Nyíregyháza városrészeiben

Forrás: KSH Népszámlálás 2011. adatok alapján saját szerkesztés

3.3.1.1 Belső lakóterület

Városrész lehatárolása: Nagykörúton belüli területek (Északi körút, Erdő sor, Ferenc körút, László utca, Inczédy sor, Kert utca, Váci Mihály utca, Móricz Zs. utca, Huszár sor, Vasgyár utca, Mező utca).

Társadalmi szerkezet

A városrész lakónépessége 30 933 fő, amely Nyíregyháza lakónépességének 25%-a, vagyis egyértelműen ez a városrész Nyíregyháza társadalmilag súlyponti területe. A városrész területét is figyelembe véve (4,06 km²) elmondható, hogy a népsűrűség a város ezen területén a legmagasabb, 7424,73 fő/km². Ez az érték Nyíregyháza átlagos népsűrűségének tizenhétszerese. A városrészek közül ezen a területen a harmadik legalacsonyabb a 0-14 évesek aránya (13,8%), ami a városi átlagnál 1,2%-kal alacsonyabb. Az idősek aránya (60 év felettek) kis mértékben a városi átlag felett van. A belvárosi lakosság korösszetétele szinte teljesen megegyezik a városra jellemző átlagos értékekkel, azonban a városrész elöregedése prognosztizálható.

A belső lakóterület 15-59 éves lakossága körében a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya 8,5%, amely a többi városrészhez viszonyítva itt a második legalacsonyabb, a Jósaváros-Stadion-Hímes városrész után. A belvárosban élők magas képzettségi szintjét tükrözi, hogy a felsőfokú végzettségűek aránya (30,7%) csak a Sóstói városrészben magasabb az itteninél, arányuk 4,1 százalékponttal magasabb, mint a városi átlag. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül ebben a városrészben a többi városrészt is figyelembe véve a harmadik legalacsonyabb (5,8%). Összességében a városrész és az azt körülvevő belső lakóterületek képzettségi mutatói az egyik legjobb értéket képviselik Nyíregyházán.

Ebben a városrészben a gazdaságilag nem aktív népesség aránya a második legmagasabb a városrészek között. A foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességben belül 58,7%, amely kedvezőbb a városi átlagnál (56,1%), az örökösöldi városrész után itt a legmagasabb. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (37,6%) a városban ezen a területen alacsonyabb a városi átlagnál. Összességében a belső lakóterület a városi átlagtól kedvezőbb munkaerő piaci mutatókkal rendelkezik. Megállapítható, hogy a városrész aktivitását meghatározó mutatók mind a foglalkoztatottság, mind a munkanélküliség esetében kedvezőbb értékeket mutatnak, mint nyíregyházi átlag.

Gazdasági szerkezet

Ebben a városrészben több mint 4000 bejegyzett vállalkozás található, ami a többi városrész tekintve kiemelkedően magas. A tevékenységek tekintetében a szolgáltatási tevékenység dominál, az alábbi megoszlásban: magas az ingatlan kezeléssel, az ingatlan bérbeadással, ingatlan adásvétellel foglalkozó cégek aránya. Jelentős a számviteli, könyvvizsgálói és adószakértői tevékenységgel foglalkozó cégek száma, a jogi tevékenységgel foglalkozó cégek száma, jelentős továbbá az éttermi, mozgó vendéglátással foglalkozók száma. Nyíregyháza kereskedelmi funkciói ebben a városrészben koncentrálnak, kifejezetten magas a kereskedelmi tevékenységet ellátó cégek száma.

A városrész legnagyobb vállalkozásai közé tartoznak: CARBON BLACK Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., NYÍRSÉG-HASSO Sütőipari és Gabonaiipari Kft., KELET-ÚT Építőipari, Beruházó és Szállítmányozó Kft., NYÍRTÁVHŐ Nyíregyházi Távhőszolgáltató Kft, Szabolcs-Coop Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt., GRAND PHARMA Gyógyszer Kereskedelmi Kft. Ezen cégek mellett a legmagasabb helyi adót fizető cégek a bejegyzett székhely szerint az alábbiak: 4 S-2000 Kft, B.BRAUN AVITUM Hungary Zrt., KE-VIZ 21. Zrt., KIS SZABO Kft., NYIR-DINAMIKA Kft., NYIR-MEZÖGÉP Kft, SZABOLCS Takarékszövetkezet.

A belváros kereskedelmi funkciója megkérdőjelezhetetlen, hiszen a jelentős bevásárló központok, üzletházak mellett számos kiskereskedelmi egység is található ebben a városrészben, jóllehet a peremkerületi bevásárlóközpontok terjedésével kiegyenlítettebbé válhat a kereskedelmi egységek területi megoszlása. Ezen belül a többi városrészszel szemben kiemelkednek a ruházati üzletek, amelyek elsősorban a sétálóövezetben koncentrálnak. A belváros kiskereskedelmi egységeinek szerveződésében fordulópontot jelentett a Korzó bevásárlóközpont átadása (2008), amely bevonzotta az eddig sétáló utcában működő üzletek jelentős részét, így azok helyén más tevékenységű üzletek jelentek meg. A helyzetet tovább fokozza, hogy a belváros bevásárlóközpontjainak forgalma szintén leredukálódott, számos üzlethelyiséget nem tudnak hosszú ideje értékesíteni.

Városrész szerkezete, infrastruktúra, lakásállomány, zöldfelületek

A város szerkezetét alapvetően meghatározza a kettős körgyűrűs, sugaras szerkezetű úthálózat. A belső kiskörút a szűken értelmezett városmagot határolja, a külső nagykörút a belváros hagyományos beépítésű részeit és az Érkert lakótelepet fogja körül, tehermentesítve a belvárost a – jellemzően nagy – átmenő forgalomtól. Ez a városrész a közvetlen belvárosból és a hagyományos beépítésű belső lakóterületből áll. A 4,6 km² kiterjedésű, a városra jellemző építészeti mozaikosság és változatosság jegyeit magán hordozó városrész a nagykörúton belüli terület teljes részét lefedi. A kiskörúttal lehatárolt városmag a XIX. század végén valamint a századfordulón épült eklektikus stílusú középületei közé a XX. század modernista középületei ékelődnek, megbontva a város központi területeinek kor- és stílusbeli összhangját. A korábban külön városrészként lehatárolt, a nagykörúttal körülhatárolt belvárosi területbe beékelődött lakótelepi Érkert is ehhez a városrészhez tartozik. Ez a terület iparosított technológiával épült, zöldfelületekkel is elválasztott négy-, öt- és tízemeletes házakból áll.

A belváros két körút közötti területein több, építészeti és szerkezetileg egységes, egymástól mégis jól megkülönböztethető településszerkezeti egység különíthető el. A kiskörúttal határolt városmagtól délkeletre fekszik a hagyományos városszerkezet beépítettségi jellemzőit leginkább megőrző, kisvárosias, kertes házas jellegű ún. debreceni paléta.

A városmagtól délre és nyugatra fekvő, nagykörúton belüli területeket zárt sorú, többszintes lakóépületek jellemzik, széles utcákkal, gondozott kertekkel. A városmagtól északra fekvő területeken az új polgárosodási karakterű, modern családi- és társasházak dominálnak.

A város 38 országosan védett műemléke közül 28 található a városrészben, ezek többsége a sétálóövezet környékén helyezkedik el (pl. Megyeháza, Városháza, templomok, Takarékpalota, Nyírvíz palota, stb.). Jelentős a helyi védettségű építészeti értékek száma is. Maga a városmag, illetve a régi főutcák egy szakasza, mint egyedi településkép, helyi területi védelem alatt áll. A belváros és környéke hangulatára meghatározó hatással vannak az összefüggő terek: a városmagot több, egymással kisebb felületen érintkező tér uralja (délről északra: Országzászló tér, Kossuth tér, Hősök tere, Jókai tér). A kiskörúttól északra, északkeletre jelentős beépítetlen területek vannak. A kiskörúttól délre fekvő területek meghatározó parkrendszere a Bessenyei tér és Benczúr tér alkotta több száz méteren elnyúló, összefüggő zöldterület.

A város sugaras-gyűrűs szerkezetű. A város beépített területeit felfűző nagykörutat a tranzitforgalom, míg a Belvárost körülvevő kiskörutat az átmenő forgalom, a városrészek közötti belső forgalom használja. Jelentős forgalmi terhelést okoz az ÉNY-DK-i irányú tranzitforgalom lebonyolítása, valamint a D-i iparterületre érkező célforgalom. (Közlekedésfejlesztést megalapozó tanulmány, 2014)

A nagykörút a 4. sz. főút D-i csatlakozásától a városközpontot K-ről kerülve az Arany J. utcai csomópontig 2x2 forgalmi sávossal kialakítású. A forgalmi sávok mellett párhuzamos parkolósáv is kialakításra került, a csomópontok jellemzően kiépítettek. A körút DNY-i, szakasza 2x1 forgalmi sávossal, ennek a szakasznak a legkritikusabb pontja a Móricz Zs. u.-Huszár sor - Simai út csomópontja. A Belváros, ill. a kiskörút Nyíregyháza egyik forgalmilag legterheltebb térsége, forgalomszabályozása számos problémát rejt magában. Hasonlóan a nagykörúthoz, a Vay Ádám körúton is problémát jelent az út menti párhuzamos parkolási lehetőség biztosítása. A belvárosban három helyen található fedett parkolóház, illetve mélygarázs, ezek mindegyike magántulajdonban van, a város parkolási rendszerével nincsenek összehangolva. (Közlekedésfejlesztést megalapozó tanulmány, 2014)

A helyi közforgalmú autóbussz gerinchálózat a város főúthálózatához igazodik, ezek az útvonalak jelentik a közút mellett a tömegközlekedés ütőereit is. A Dózsa György utca, sétáló utcává alakításával 2008-ban ténylegesen megszűnt a város közepén történő átszállási lehetőség, de ugyanakkor az autóbusszmegállók kiépítésével, minden irányból biztosított a szűk belváros megközelíthetősége. (Közlekedésfejlesztést megalapozó tanulmány, 2014)

A belvárosban - a kiépített kerékpárutak számának növekedésével- a kerékpáros közlekedés egyre biztonságosabb. A belváros rehabilitációját támogató városfejlesztési nagyberuházás részeként megvalósult a Széchenyi utca Vasgyár utca csomópontjától, a Szent István utca végéig, valamint a Szarvas utca egy jelentős szakaszán a kerékpárút. Jelenleg is folyamatosan épülnek ebben a városrészben a kerékpárutak, a város jelentős forrásokat nyert el a 2013. évben „Nyíregyháza kerékpárforgalmi hálózatának fejlesztése” című pályázat kapcsán

Nyíregyháza lakásállományának 30,4%-a található ebben a városrészben szám szerint 15.590 db. A belváros a hagyományos és a modern városközpont eltérő karakterének erőteljes konfliktusával jellemezhető. Az utóbbi években megindult a lakásállomány megújulása is – a magas telekárak miatt elsősorban társasházak formájában. A lakások minőségi mutatóit vizsgálva megállapítható, hogy ebben a városrészben az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (2,5%) alacsonyabb a nyíregyházi átlagnál (4,6%). A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül nagyon alacsony 1,8% a nyíregyházi átlag (3,7%) alatti, ennél kedvezőbb mutató csak a Jósaváros-Stadion-Hímes városrészben figyelhető csak meg. Az egyszobás lakások aránya ebben a városrészben (8,9%) meghaladja a nyíregyházi átlagot (7,7%), ami a belvárosi jelleggel magyarázható.

Az épületállomány rekonstrukciója itt megy végbe a legtermészetesebb módon, a lakóingatlanok építési év szerinti megoszlása kiegyenlített, nincs nyoma erőltetett építkezésnek, a megújulás folyamatosan zajlik.

A város kiemelten kezeli a lakótelepek energetikai korszerűsítését, amely a Belső lakóterület északi részén elhelyezkedő ingatlanok felújításában is nyomon követhető. (NYMJV Integrált Városfejlesztési Stratégia, 2008)

Nyíregyháza belterületén 786,5 ha a közterületeken lévő zöldfelület nagysága. A lakossági közterületi zöldfelületi mutató ennek alapján 65,5 m²/fő (a Sóstói erdőt nem beleszámítva), ez messze kimagasló eredmény az országosan ajánlott 21 m²/fő zöldfelületi mutatóhoz képest. Az ingatlankataszter szerint nyilvántartott 786,5 ha belterületi zöldfelületből jelenleg 188,8 ha parkfenntartásba bevont terület, ez az összterület 24%-a.

Nyíregyházának nagy kiterjedésű közparkja nem a központi területen, hanem Sóstó gyógyfürdő tóparti területén, valamint a lakótelepeken található. Ennek ellenére a belváros sem szűkölködik zöldfelületekben, mivel tágas terei hatalmas fákkal, értékes növény-állománnyal borítottak. A városrész közparkjai: Hősök tere, Kossuth tér, Október 23 tér, Szabadság tér, Kálvin tér, Bessenyei tér, Benczúr tér, Országzászló tér, Hatzel tér, Apáczai Csere János (volt Eszperantó) tér, Pazonyi tér, Mártírok tere, Nyírfa tér, Luther tér, „Pirosház” (Irodaház) tömbbelső, Petőfi tér. A NYÍRVV Nonprofit Kft által belterjesen kezelt, fenntartott zöldfelületek Nyíregyháza város területén közel 200 ha területen történik.

A városrész funkcióellátottsága

A funkcióvizsgálat alapján megállapítható, hogy a Belső lakóterület funkcióellátottsága széles körű. Gazdasági szempontból a városrész ellátásában fontos szerepet játszik a Búza téri piac. Jelentős a gazdasági szolgáltatási tevékenység is, 4 irodaház található a belvárosban és a bankszektor és a pénzügyi szolgáltató szektor is jelentős számban képviselteti magát. A bevásárló központok mellett (Korzó, Interspar, Media Markt, Obi) az üzletházak (Univerzum, Átrium, Metropol) is szép számban képviseltetik magukat. Mindezek mellett számos nagyobb kereskedelmi egység is található ebben a városrészben és nem elhanyagolható a kiskereskedelmi egységek száma sem. A belső lakóterület idegenforgalmi funkciójához a kereskedelmi koncentráció is hozzájárul, de nagyobb jelentőséggel bírnak a városrész turisztikai attrakciói és kiépült fogadási feltételei. A városrészben található emellett a kereskedelmi szálláshelyek jelentős része (16 kereskedelmi szálláshely) valamint a vendéglátó egységek (éttermek, cukrászdák, kávézók) is magas számban találhatóak a városrészben.

Közlekedési szempontból megállapítható, hogy a városrész megközelíthetősége kedvező, a belső lakóterületet jelentős számú buszjárat keresztezi. A környező településről érkezők számára közvetlen elérhetőséget biztosítanak a belváros helyközi buszmegállói, emellett a távolsági buszállomás és a vasútállomás is a városrész közvetlen szomszédságában helyezkedik el.

A közösségi funkciók jelenléte alapján is a belváros dominanciája jellemző, hiszen számos közművelődési intézmény (könyvtár, művelődési ház és központ, színház, mozi) és egyéb szabadidős létesítmények (sportlétesítmény, uszoda) található ebben a városrészben. A belvárosra a közművelődési intézmények erőteljes területi koncentrációja jellemző. Ebben a városrészben megtalálható valamennyi történelmi egyház temploma (római katolikus templom, görög katolikus templom, evangélikus templom, református templom, zsinagóga), amelyek országos jelentőségű műemlékek is.

Az állami, igazgatási-hatósági funkció dominanciájára utal a különböző hatóságok koncentrált jelenléte (járási hivatal, megyei és városi önkormányzat, okmányiroda, kormányhivatal, kormányablak, bíróság, rendőrség, ügyészség, büntetés-végrehajtási intézet, munkaügyi központok, földművelésügyi hivatal, nemzeti adó és vámhivatal stb.), ezek a funkciók szinte teljes egészében ebben a városrészben működnek. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy a városrész döntően településközponti, illetve központi vegyes területekből áll.

A humán szolgáltatások esetében az egészségügyi ellátást megvizsgálva a városrész helyzete határozottan előnyös, magas számban találhatóak körzeti orvosi rendelők és a gyógyszertárak száma is jelentős. Oktatási szempontból a belváros szerepe szintén domináns. Itt található a legtöbb oktatási intézmény (főként a középfokú oktatási intézmények) és az óvodai ellátás szempontjából fontos, hogy a terület kapacitása városi összehasonlításban kedvező. A városrészben a szociális ellátás jelentős számban van jelen, a bölcsődék mellett a szociális alapellátás (házi segítségnyújtás, támogató szolgálatok, nappali ellátás) jelentős számban vannak jelen. (a különböző intézményi típusok székhely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladat ellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik).

42. táblázat: A belső lakóterület városrész funkcióellátottsága

	Funkciók megnevezése	db
Gazdasági	Piac	1
	Bankok száma	19
	Pénzügyi szolgáltatók száma	15
	Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	8
	Ipartelep, iparterület	0
	Ipari park	0
	Logisztikai, innovációs központ	0
	Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	0
	Irodaház	4
	Kereskedelmi szálláshely	16
Közlekedési, távközlési	Vendéglátó egységek	58
	Vasútállomás	0
	Repülőtér	0
	Tömegközlekedési csomópont	0
	Postahivatal	2
	Benzinkút	1
Közösségi	Taxi állomás	4
	Közművelődési könyvtár (iskolai könyvtárakkal együtt)	16
	Művelődési ház, közösségi ház	7
	Színház	2
	Mozi	2
	Muzeális intézmény, gyűjtemény	5
	Szabadidőcsarnok	1
	Szabadtéri szabadidő park, sportlétesítmény	1
	Uszoda, strand	2
	Templomok	5
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási	Önkormányzati hivatal	1
	Okmányiroda	1
	Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények	2
	Rendőrség	2
	Polgárőrség	3
Humán szolgáltatási	Egészségügy	
	Körzeti orvosi (háziiorvosi) székhely	30
	Gyógyszertár	13
	Központi körzeti (háziiorvosi) ügyelet	0
	Járóbeteg szakellátás	0
	Szociális¹⁴	
	Étkeztetés	1
	Házi segítségnyújtás	6
	Családsegítés	1
	Támogató szolgáltatás	5
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	1
	Nappali ellátás	5
	Utcai szociális munka	2
	Ápolást, gondozást nyújtó szociális intézmény	0
	Rehabilitációs intézmény	0
	Lakóotthon	0
	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	5
	Bölcsőde	0
	Családi napközi	1
	családok átmeneti otthona	0
	Gyermekotthon	1
	Nevelőszülői hálózat	1
	Gyermekjóléti szolgáltatás	1
	Oktatás	
	Óvoda	13
	Általános iskola	12
	Középiskola	8
	Felsőoktatási intézmény	0
	Kutató intézet	0

¹⁴ A szociális szolgáltatások székhely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladatellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a támogató szolgálat esetében a székhely nem a tényleges ellátási területet jelenti, mivel a szolgáltatások igénybevétele az érintettek lakásán történik.

3.3.1.2 Örökösfield

Városrész lehatárolása: Pazonyi út, 4.sz.főút, Kőlapos nyugati határa, tervezett összekötő út, Móra Ferenc utca, Tünde utca, Kállói út, Szent István utca, Kert utca, Inczedy sor, László utca

Társadalmi szerkezet

A városrész lakónépessége 14 537 fő, amely Nyíregyháza lakónépességének 12,1%-a. A városrész területe 5,63 km², mellyel a 3. legkisebb területű városrész a településen, ugyanakkor a harmadik legnagyobb népsűrűséggel rendelkezik. Örökösfield az egyik legfiatalosabb korstruktúrájú városrész Nyíregyházán belül. A 15-59 évesek, vagyis az aktív korúak aránya ebben a városrészben a legmagasabb (6,7 százalékponttal több a városi átlagnál). A 60 – x évesek aránya a városrészek közül itt a legalacsonyabb, közel 9 százalékponttal kevesebb, mint a városi átlag.

A városrész iskolázottsága nagyjából megfelel a városi átlagnak. Komolyabb eltérés a felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában figyelhető meg, itt ugyanis 2,3 százalékponttal alacsonyabb az érték a városi átlagnál. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 1,1 százalékpontos negatív eltérést mutat az átlaghoz képest. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a városi átlaggal közel azonos.

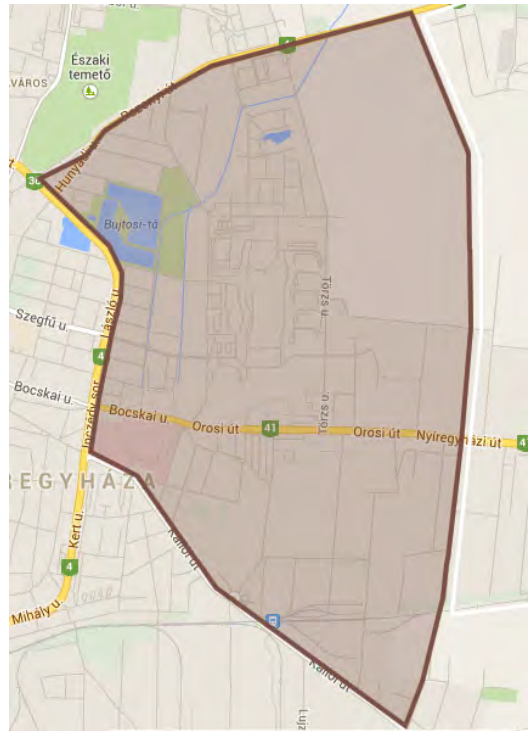
Az örökösfieldi városrészben a legalacsonyabb a gazdaságilag nem aktív népesség aránya Nyíregyháza városrészei közül (46,4%). Az örökösfieldi városrészben a munkanélküliek aránya megegyezik a városi átlaggal csakúgy, mint a tartós munkanélküliek aránya (8,1%). A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (60,8%) 4,7 százalékponttal magasabb a városi átlagnál, míg a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 36,8% amely 3,4százalékponttal alacsonyabb a városi átlagtól.

Ebben a városrészben található a város egyik szegregátuma (az Orosi úttól délre eső terület: Gerliczki, Károlyi, Csáki, Tarcsai utca, Tüzér és Gomba utca közötti terület).

Gazdasági szerkezet

A városrészben valamivel több mint 1200 vállalkozás található. Ezek többsége valamilyen lakossági szolgáltatást nyújt. Kiemelkedően magas az örökösfieldi városrészben az adószakértői tevékenység, a saját tulajdonú ingatlan bérbeadás, fodrászat/szépségápolás, oktatás, számviteli/könyvviteli tevékenység végzése a vállalkozások között. A tevékenységi profilok alapján következtethetünk arra, hogy magas az egyéni vállalkozások száma. Termelői tevékenységet végző vállalkozások minimális mértékben vannak jelen, amely már a városrész szerkezetéből (lakótelep) is adódik. A két legnagyobb cég a városrészben a NYÍRVV Nonprofit Kft., és a Nyíregyházi Kenyérgyár Kft.

Másrészt jelentős ennek a városrésznek a kereskedelmi funkciója, ugyanis itt található a 2000-ben átadott Nyír Pláza, illetve a 2005 szeptemberében átadott Stop Shop bevásárló központ, ahol számos nivós szolgáltatás koncentrálódik.

A városrészben található a Praktiker áruház nyíregyházi telephelye is, amely az európai barkácsáruház-piac vezető vállalatai közé tartozik. Ezen kívül a Decathlon Sportszerüzlet, a Lidl, a TTL Szakáruház, a Diego üzletei szintén itt találhatóak. Összességében megállapítható, hogy a városrész kereskedelmi pozíciói erősek.

Városrész szerkezete, infrastruktúra, lakásállomány, zöldfelületek

A városrész mind társadalmában, mind szerkezetében differenciált, négy különböző városszerkezeti típus van jelen. Örökösöld központi, panelekkel beépített részére a nagyvárosias lakótelepi szerkezet jellemző, ezt öleli körül egy kisvárosias lakóterület északi, keleti és déli irányban. Az örökösöldi lakótelep Nyíregyháza legnagyobb lakótelepe, a városrészben egyértelműen ez a meghatározó szerkezeti elem. A harmadik szerkezeti eleme a városrésznek a kertvárosias lakóterület, amely a legnagyobb kiterjedéssel rendelkezik. Kiemelkedik még a városrészben belül a megyei kórház területe, amely különleges intézményi területként van jelen a városrész szerkezetében.

A városrész közlekedési elérhetősége optimális, az úthálózat kiépítettsége jó. Három, a város szempontjából is meghatározó egy és két számjegyű közút halad keresztül vagy érinti Örökösöldet. A Kállói út a városrész déli határát jelenti, a 4. számú főút az északi határát. Az Oros felé vezető 41. számú főút kettészeli a városrészt. Mindhárom úton jelentős közúti forgalom bonyolódik le. A városrész legfontosabb közlekedésfejlesztési beruházását a Törzs út Szalag utcától a 41. számú főútig tartó szakaszának megépítése jelentette, amelyet 2011-ben adtak át. Ennek a hálózati elemnek az átadása jelentősen megkönnyíti a terület elérhetőségét, közvetlen közlekedési kapcsolatot teremt a városrész északi és déli pontja között. A városrész kerékpárút tekintetében is jól ellátottnak mondható. A Törzs utca mentén végig kiépített kerékpárút található, mely összeköti a 4. számú főutat a 41. számú főúttal. Ezen felül a Család, Szalag, Szegfű utcák túlnyomó részén kiépítésre került a kerékpárút. Közösségi közlekedéssel a városrész rendkívül jól megközelíthető, 13 helyi és 2 helyközi járat is érinti. Tovább erősíti a tömegközlekedés jelentőségét, hogy Örökösöldön található egy tömegközlekedési csomópont. Nyíregyháza 5 vasúti állomása közül Nyíregyháza-külső található ebben a városrészben.

A szennyvíz hálózat jól kiépített a városrészben.

Az örökösöldi városrészben található a mesterségesen kialakított Bujtosi-tó, amely körül a város egyik legnagyobb és legkedveltebb rekreációs tere, a Bujtosi városliget alakult ki. A Bujtosi-tó a város egyik legjelentősebb „kiránduló” övezete, mivel jól kiépített infrastruktúrával rendelkezik. A tavak között vörös salakkövel borított bicikli utakat és sétányokat alakítottak ki. A parkban játszótér (fa játékok, homokozó, focipálya), bográcsozó és szalonna sütő helyek találhatóak. A tó alkalmas horgászásra, valamint a téli hónapokban korcsolyázásra is.

Az örökösöldi lakótelepen magas a zöldfelületek aránya, a városrészben található zöldfelületek adják a NYÍRVV kezelésében lévő területek legnagyobb részét, összesen valamivel több mint 18%-át. A lakótelepi zöldfelületeken több korszerű játszótér található.

A városrészben található Örökösöldi lakótelep Nyíregyháza legfiatalabb lakótelepe, amely az 1980-as évek első felében épült. A városrész lakásállományán belül jelentős a lakótelep házigyári technológiával épült panelépületeiben található lakások száma.. A városrészben összesen 6006 db lakás található, mely a teljes városi állomány közel 12%-a. Az 5 szintnél magasabb lakóházakban található lakások száma 1 815 db.

Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya 3,3%, ami 1,3 százalékponttal kevesebb, mint a városi az átlag. Az egyszobás lakások aránya az összes városrész közül itt a második legmagasabb (9,5%), amely a panelházak magas koncentrációjából ered. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 3,1%, ami 0,6 százalékponttal kevesebb a városi átlagnál.

A városrész funkcióelemzése

A városrészben található a Jósa András Oktatókórház, amely a város és a megye legnagyobb kórháza. Ennek köszönhetően a városrész funkciói közül az egészségügyi funkciók tekinthetők az egyik legjelentősebbnek.

Közösségi funkciók terén kiemelt jelentőséggel bír a városrész, mert itt található a Nyír Pláza, amely magában foglalja a város egyetlen többtermes, korszerű moziját, emellett más közösségi funkciókat is ellát. A városrész büszkélkedhet a város két legújabb hitéleti létesítményével, ugyanis 2013 és 2014 között Görög katolikus és Római katolikus templom is épült a városrészben.

Kereskedelmi meghatározó területek, egységek találhatóak itt, mint például a Stop Shop vagy a Nyír Pláza, valamint a városrész nyugati határvonalát képező Pazonyi út mentén számos kereskedelmi egység található.

Oktatás-nevelési intézményekből összesen 10 db található itt, melyek közül 4 óvoda, 2 általános iskola, 2 db középiskola és 2 db bölcsőde.

Ezekon kívül számos, a mindennapi élethez szükséges funkció is megtalálható a városrészben, mint például posta, benzinkút, bank stb.

Az örökösöldi városrész funkciók tekintetében kifejezetten jól ellátottnak mondható.

43 táblázat: Az örökösföldi városrész funkcióellátottsága

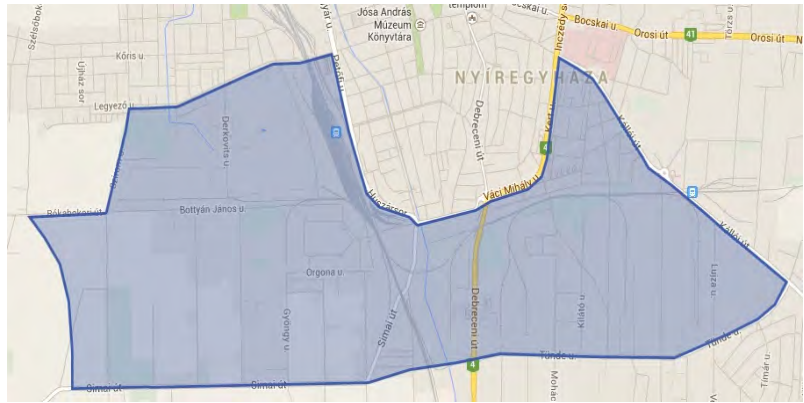
	Funkciók megnevezése	db
Gazdasági	Piac	1
	Bankok száma	1
	Pénzügyi szolgáltatók száma	0
	Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	8
	Ipartelep, iparterület	0
	Ipari park	0
	Logisztikai, innovációs központ	0
	Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	0
	Irodaház	0
	Kereskedelmi szálláshely	1
Közlekedési, távközlési	Vendéglátó egységek	8
	Vasútállomás	1
	Repülőtér	0
	Tömegközlekedési csomópont	1
	Postahivatal	1
	Benzinkút	3
Közösségi	Taxi állomás	0
	Közművelődési könyvtár	3
	Művelődési ház, közösségi ház	0
	Színház	0
	Mozi	1
	Muzeális intézmény, gyűjtemény	0
	Szabadidőcsarnok	0
	Szabadtéri szabadidő park, sportlétesítmény	0
	Uszoda, strand	0
	Templom	2
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási	Önkormányzati hivatal	0
	Okmányiroda	0
	Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények	3
	Rendőrség	1
	Polgárőrség	1
Humán szolgáltatási	Egészségügy	
	Körzeti orvosi (háziiorvosi) székely	9
	Gyógyszertár	3
	Központi körzeti (háziiorvosi) ügyelet	1
	Járóbeteg szakellátás	1
	Szociális¹⁵	
	Étkeztetés	0
	Házi segítségnyújtás	0
	Családsegítés	1
	Támogató szolgáltatás	0
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	0
	Nappali ellátás	1
	Utcai szociális munka	0
	Ápolást, gondozást nyújtó szociális intézmény	0
	Rehabilitációs intézmény	0
	Lakóotthon	0
	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	0
	Bölcsőde	2
	Családi napközi	1
	családok átmeneti otthona	0
	Gyermekotthon	0
	Nevelőszülői hálózat	0
	Gyermekjóléti szolgáltatás	0
	Oktatás	
	Óvoda	4
	Általános iskola	2
	Középiskola	2
	Felsőoktatási intézmény	0
	Kutató intézet	0

¹⁵ A szociális szolgáltatások székely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladatellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a támogató szolgálat esetében a székely nem a tényleges ellátási területet jelenti, mivel a szolgáltatások igénybevétele az érintettek lakásán történik.

3.3.1.3 Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep

Városrész lehatárolása:

Szent István utca, Kállói út, Tünde utca, Simai utca, Akácós út, Kálmánházi út, Hóvirág utca melletti tervezett összekötő, Bottyán János utca tervezett folytatása, Szirom utca, Legyező utca, Dugonics utca, Széchenyi utca, Petőfi u., Állomás tér, Huszár sor, Móricz Zsigmond utca, Váci Mihály utca, Kert utca

Társadalmi szerkezet

A városrész lakónépessége 5 886 fő, amely Nyíregyháza lakónépességének mindössze 4,9%-a. A városrész területét is figyelembe véve (7,33 km²) elmondható, hogy a népsűrűség a többi városrészrel összehasonlítva átlagosnak mondható, ami főként az ipari területek jelentős méretének tudható be. A lakónépesség korcsoportos megoszlása a városi átlaghoz hasonló, a 15-59 évesek aránya kissé alacsonyabb (63,7%), míg a 14 év alattiak és a 60 év fölöttiek aránya (15,5 és 20,8%) kissé magasabb, mint a városi átlag.

A városrész Nyíregyháza szociálisan legkedvezőtlenebb helyzetű területéből, a Huszártelepéből, a 100. számú vasútvonal és a Kállói út között elterülő ipari jellegű övezetből (Déli ipartelep) és a Malomkert területéből áll. A városrész társadalmi szerkezete erősen differenciált, eltérő társadalmi folyamatok jellemzik.

A városrész aktív korú lakosságán belül a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya 16,1%, amely jóval magasabb a városi átlagnál (10,9%) és a többi városrészt vizsgálva is kiemelkedően magasnak mondható. A lakosság alacsony képzettségi szintjét tükrözi, hogy a felsőfokú végzettségűek aránya 3,3 százalékponttal alacsonyabb, mint a városi átlag. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül ebben a városrészben a második legmagasabb, 12,4%.

A városrészben a gazdaságilag nem aktív népesség aránya minimálisan magasabb, mint a városi átlag, a többi városrészt tekintve is középmezőnyben helyezkedik el. A foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességen belül 53,3%, amely kedvezőtlenebb a városi átlagnál (56,1%). A városrész munkanélküliségi rátája magasabb az átlaghoz képest. A tartós munkanélküliek aránya (10,7%) is meghaladja az átlagot. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a harmadik legalacsonyabb a városrészek tekintetében. Ezek a kedvezőtlen munkaerőpiaci adottságok a Huszártelep erőteljes szegregációjával vannak összefüggésben. Azonban a városrész más területei mérséklék ezeket a negatív tendenciákat, így bár a városrész a városi átlagtól jóval kedvezőtlenebb munkaerő piaci mutatókkal rendelkezik, de a városrészek tekintetében nem a legutolsó.

Gazdasági szerkezet

Nyíregyháza első iparterülete az 1960-as években jött létre a város déli részén. Ez az ún. déli iparterület a Kállói u., a Tünde u. és a Lapály utcák által közrefogott területen található, a Borbányai kertvárosi rész mellett. A város másik jelentős iparterülete Nyíregyháza délnyugati részén, a vasúti vonal és a Huszártelep mellett található.

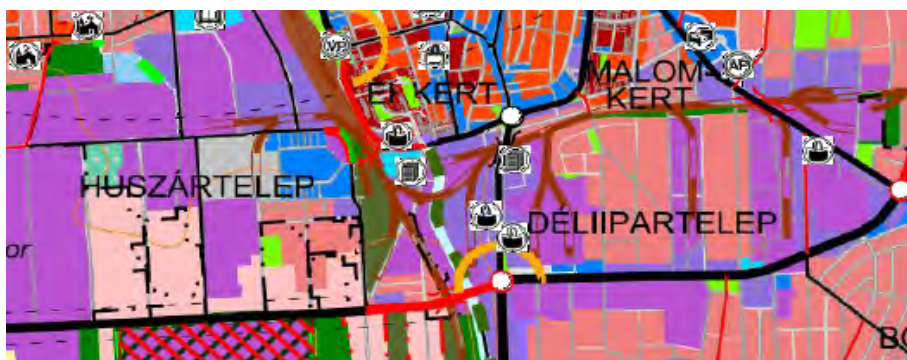
Itt kapott helyet még 1962-ben a TAURUS gumigyár, amely fokozatosan maga után vonzotta más vállaltok betelepülését is melynek eredményeként ez az iparterület intenzíven benépesült. Nyíregyházán a Derkovits utca és a Bottyán János utca mentén számos, a város életében meghatározó cég koncentrálódik. Több gumiipari vállalat települt ebbe a városrészbe a rendszerváltás óta, ilyen MICHELIN Hungária Kft., a Vibracoustic Magyarország Légrugó Technológia Kft., ContiTech Hungary Kft., a MEIJI Rubber Europe Zrt mely cégek jelentős helyi adót fizetnek a városnak. A délnyugati ipartelep egyik legjelentősebb vállalkozása EISSMANN Automotive Hungaria Kft. amely autóiipari termékek gyártásával foglalkozik. Ebben a városrészben található a hulladékok szállításával és kezelésével foglalkozó NYIR-FLOP Kft és a Térségi Hulladék-Gazdálkodási Kft., valamint a NYÍRSÉGVÍZ Nyíregyháza és Térsége Víz- és Csatomamú Zrt is.

Mind a déli, mind a délnyugati iparterület rekonstrukciós iparterületnek minősül, jelentős kiterjedésű barnamezős területekkel. A déli ipartelep esetében a közrezárt kertvárosias és falusias lakóterületek jelentenek városrendezési problémát. A Tünde utca menti volt építőipari telephelyek „barnamezős” övezet rehabilitációja további kihívás. A Tünde utca két oldalán lévő iparterületből az északi oldalon több iparág is képviselteti magát. Jelentősek a papírgyártás területén a DUNAPACK Kft., Mondi Bags Hungária Kft. Jellemző még a bútorgyártás, amelynek jelentősebb képviselői a Szigetfalvi Bútor Kft., Malomkert Bútor Kft., számos gépjármű- és gépjármű alkatrész kereskedelemmel foglalkozó cég található e városrészben. A régi ipari területeken a fa és építőanyag kereskedelem Betomix-Tüzép Kft. a meghatározó iparág, valamint a fémszerkezet gyártása és fémmegmunkálás, valamint az acélidomok gyártása MCE Nyíregyháza Kft., SZÁÉV-Fémváz Kft., K-KETTŐ Kft., MIKO-Fém Kft., Thermo-Gold-Bau Kft.

A városrészben 860 bejegyzett vállalkozás található, a tevékenységek tekintetében kiemelkedő számban találhatóak építőipari vállalkozások (62 db) (jellemző tevékenység lakó és nem lakó épület építése, ingatlan bérbeadása, üzemeltetése) valamint közúti áruszállítással foglalkozó cégek (23 db), jellemző még a személygépjármű kereskedelem és gépjármű javítás (32 db). Összességében meghatározó a városrészben a termelő, ipari vállalkozások aránya, a város legfontosabb gazdasági területei itt koncentrálódnak.

Városrész szerkezete, infrastruktúra, lakásállomány, zöldfelületek

A városrész szerkezetét meghatározza, hogy egymástól jól elkülöníthető részekből áll. Nyíregyháza településszerkezeti terve szerint ez a városrész meghatározóan falusias lakóterület,

melyet teljesen közművesített egyéb ipari gazdasági területek szabdalnak, illetve a Huszártelep egy része mezőgazdasági területként is funkcionál. A Huszártelep korábban laktanyaként működött, építészetében korban és stílusban viszonylag egységes, az épületek elrendezése azonban – hasonlóan a lakottságukhoz – zsúfolt. Ezzel némiképp kontrasztban áll a nagy és rendezetlen központi üres terület.

Az ipartelep esetében a közrezárt kertvárosias és falusias lakóterületek jelentenek városrendezési problémát, emiatt irányozták elő a Tünde utca menti volt építőipari telephelyek rehabilitációját. Az egész város számára, különösen ebben a városrészben, jelentős forgalmi terhelést okoz az ÉNY-DK-i irányú tranzitforgalom lebonyolítása valamint az iparterületekre érkező célforgalom.

A Tünde utca fontos kapcsolati elem a 4-es számú főút és a 4911. jelű összekötő út között, forgalma jelentősebb forgalmi terhelésnek van kitéve a közúti forgalom szempontjából. A jelentős személy és tehergépjármű forgalmat generáló nyugati iparterület elérhetősége a 36-os számú főút felől a Derkovits utcán keresztül, illetve a Simai út irányából az Orgona utcán keresztül történik. Az érintett utcák terhelése ebből kifolyólag az átlagosnál nagyobb. Ezen városrész közlekedési szempontból legkritikusabb pontja a Móricz Zs. u. - Huszár sor - Simai út csomópontja.

Huszártelep közúton történő megközelítése kifejezetten kedvezőtlen, ráadásul a vasúti sínek is elvágják kapcsolatait a város többi részétől. A városrészben két jelentős közlekedési csomópont található, a Debreceni utca-Tünde utca, valamint a Tünde utca és a Kállói út találkozásánál. Huszártelep tömegközlekedési kapcsolata három helyi buszjáratral biztosított (23, 23G és 19 számú járatok), hiányzik a közeli nagykörúttal való közúti összeköttetés. A városrész erőteljes differenciáltságát jelzi, hogy ezzel ellentétben a déli iparterület tömegközlekedési szempontból jól megközelíthető, a közvetlen buszjáratok a 13, 15 és 16 számú, a Kállói út tekintetében a 2 és 2Y számú járatokkal biztosított a közlekedés. Ezen városrész esetében a Debreceni utca a Rozsrét felé közlekedő 3 és 24 számú buszjáratokkal közelíthető meg. A Déli Iparterületen található munkahelyek megközelítését szolgálhatja a Tünde utcán tervezett kerékpárút, mely a Debreceni útnál és a Kállói útnál csatlakozik a magasabb rendű hálózathoz. A Tünde utcához kapcsolódik az Alma u. menti kerékpárút, mely Borbánya feltárását biztosítja.

Nyíregyháza és térsége szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programjának megvalósulásával ebben a városrészben a Déli iparterületen és a hozzá kapcsolódó kertvárosias területeken, valamint a Huszártelepen a szennyvízelvezetés 2014. évben megoldódik.

A lakosság életkörülményeinek egyik meghatározó tényezője a lakásviszonyok alakulása. Nyíregyháza lakásállományának 4,8%-a található ebben a városrészben, szám szerint 2354 db. Ez a városrész Nyíregyháza egyik ipari területének számít, ezzel magyarázható a lakások alacsony száma. Huszártelep korábban laktanyaként funkcionált, építészete korban és stílusban viszonylag egységes, az épületek elrendezése azonban – hasonlóan a lakottságukhoz – zsúfolt. Az egyszobás lakások aránya ebben a városrészben a legmagasabb (11,6%), jelentősen meghaladja a nyíregyházi átlagot (7,7%). Az érintett városrész esetében zöldfelület tekintetében csupán a Huszártelep területén említhetünk meg nagyobb kiterjedésű extenzív hasznosítású területet.

A városrész funkcióelemzése

A városrész funkcióellátottságát tekintve jelentősek a gazdasági funkciók, elsősorban a két iparterület miatt, de itt található a város egyetlen inkubátorháza is. A közlekedési, távközlési funkciók gyengének tekinthetők, közlekedési szempontból jelentős forgalmi terhelést okoz az ÉNY-DK-i irányú tranzitforgalom lebonyolítása valamint az iparterületekre érkező célforgalom. Kifejezetten alacsony a közösségi funkciók aránya, a humán szolgáltatási funkciók tekintetében már jobb a helyzet, két idősek otthona is található e városrészben.

A körzeti orvosi hálózat kielégítő, az oktatási közszolgáltatások is megfelelőek. A városrész funkcióellátottságát az alábbi táblázat összesíti.

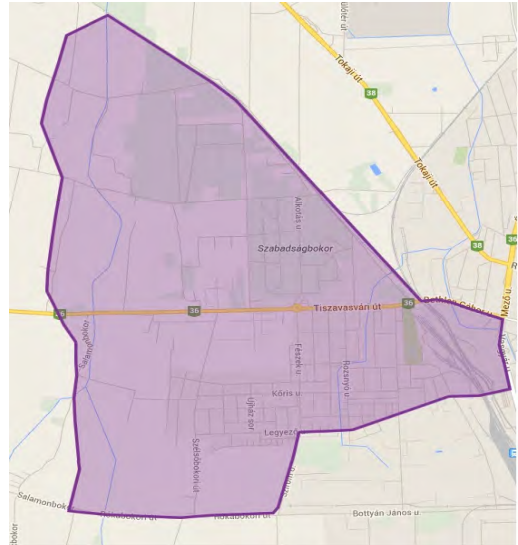
44. táblázat: Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep városrész funkcióellátottsága

	Funkciók megnevezése	db
Gazdasági	Piac	0
	Bankok száma	0
	Pénzügyi szolgáltatók száma	0
	Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	3
	Ipartelep, iparterület	2
	Ipari park	0
	Logisztikai, innovációs központ	0
	Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	1
	Irodaház	0
	Kereskedelmi szálláshely	0
	Vendéglátó egységek	6
Közlekedési, távközlési	Vasútállomás	0
	Repülőtér	0
	Tömegközlekedési csomópont	2
	Postahivatal	1
	Benzinkút	2
	Taxi állomás	0
Közösségi	Közművelődési könyvtár (iskolai könyvtárakkal együtt)	1
	Művelődési ház, közösségi ház	0
	Színház	0
	Mozi	0
	Muzeális intézmény, gyűjtemény	0
	Szabadidőcsarnok	0
	Szabadtéri szabadidő park, sportlétesítmény	0
	Uszoda, strand	0
	Templomok	0
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási	Önkormányzati hivatal	0
	Okmányiroda	0
	Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények	0
	Rendőrség	0
	Polgárőrség	1
Humán szolgáltatási	Egészségügy	
	Körzeti orvosi (házi)orvosi) székhely	5
	Gyógyszertár	0
	Központi körzeti (házi)orvosi) ügyelet	0
	Járóbeteg szakellátás	0
	Szociális¹⁶	
	Étkeztetés	0
	Házi segítségnyújtás	0
	Családsegítés	0
	Támogató szolgáltatás	0
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	0
	Nappali ellátás	1
	Utcai szociális munka	1
	Ápolást, gondozást nyújtó szociális intézmény	0
	Rehabilitációs intézmény	0
	Lakóotthon	2
	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	1
	Bölcsőde	0
	Családi napközi	0
	családok átmeneti otthona	0
	Gyermekotthon	0
	Nevelőszülői hálózat	0
	Gyermekjóléti szolgáltatás	1
	Oktatás	
	Óvoda	4
	Általános iskola	2
	Középiskola	0

¹⁶ A szociális szolgáltatások székhely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladatellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a támogató szolgálat esetében a székhely nem a tényleges ellátási területet jelenti, mivel a szolgáltatások igénybevétele az érintettek lakásán történik.

3.3.1.4 Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor

Városrész lehatárolása: Miskolci vasútvonal, Tiszavasvári úti felüljáró, Bethlen Gábor utca, Vasgyár utca, Széchenyi utca, Dugonics utca, Legyező utca, Szirom utca, Bottyán János utca tervezett folytatása, tervezett összekötő (Nyugati elkerülő út - Kálmánházi út között), tervezet Nyugati elkerülő út

Társadalmi szerkezet

A városrész lakónépessége 5 732 fő, amely Nyíregyháza lakónépességének 4,7%-a. A városrész területe 9,65 km², népsűrűsége 593,76 fő/km². A lakónépességen belüli arányokat figyelembe véve elmondható, hogy a többi városrészhez viszonyítva itt a legalacsonyabb a 0-14 éves korosztály aránya (11,1%). Alacsony az aktív korúak aránya is, a 15-59 évesek aránya csak a Sóstóhegyi városrészben alacsonyabb az itteninél (62,9%). Az idősek aránya a városi átlagnál jóval magasabb (25,9%). A demográfiai adatok alapján tehát egy előregedő városrész.

A felsőfokú végzettségűek aránya (26,7%) megegyezik a városi átlaggal. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező 15-59 évesek aránya a kertvárosi városrészben 8,6%, amely csak a Belső lakóterület és a Jóságáros-Stadion környéke-Hímes városrészben alacsonyabb. Összességében a városrész iskolázottsági mutatói kedvezőek, amelyet az is jelez, hogy a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (5,7%) jóval a városi átlag alatt van (7,4%).

A városrész munkaerőpiaci mutatói szintén kedvezőek, a legalacsonyabb munkanélküliségi ráta és az egyik legmagasabb foglalkoztatás jellemzi. A munkanélküliségi ráta 11,2%, amely nemcsak a városi átlagnál kevesebb, hanem az összes városrész közül is itt a legalacsonyabb. Ugyanez mondható el a tartós munkanélküliek arányáról (6,9%) és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányáról (35,9%). A városrészben a gazdaságilag nem aktív népesség aránya közel azonos a városi átlaggal, ez a mutató az idősek magas számával van összefüggésben. Nyíregyházán a foglalkoztatottak aránya a Belső lakóterület, a Jóságáros-Stadion környéke-Hímes és ebben a városrészben a legmagasabb (58,2%). Összességében megállapítható, hogy a városrész kedvező mutatókkal rendelkezik. Az adatokból kitűnik, hogy a városrészben túlnyomórészt jó körülményekkel rendelkezők élnek, és többségük magasan kvalifikált. A városrész szerkezetileg és társadalmilag is homogén, a kertvárosokra jellemzően magasabb életminőség jellemzi.

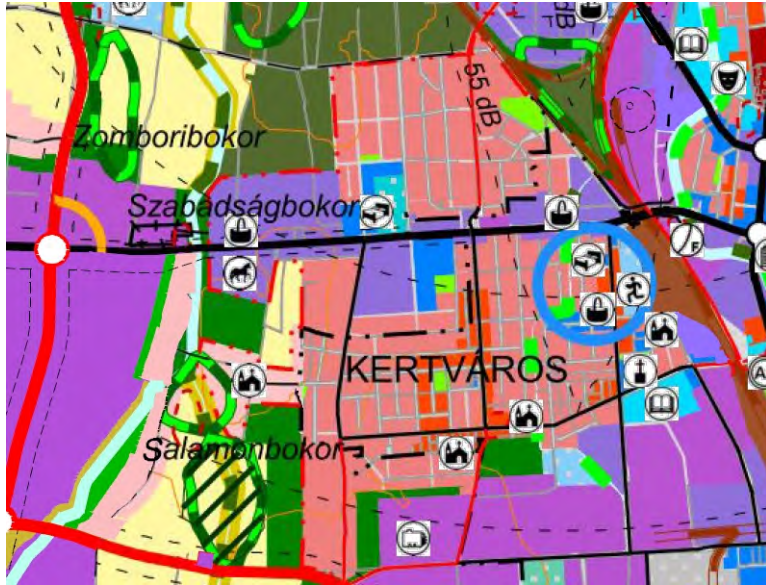
Gazdasági szerkezet

A városrészben közel 800 vállalkozás található, mely a teljes nyíregyházi vállalkozás számnak csupán a 6%-a, tehát a városrész alacsony gazdasági funkció koncentrációval rendelkezik. A szomszédos városrészben (Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep) található iparterületek egy kis része átnyúlik a kertvárosi városrészbe a Kinizsi Pál út mentén, ahol ipari vállalkozások koncentrálódnak (pl. Harcon Építés Kft). A városrész legjelentősebb gazdasági potenciálját a Nyíregyházi Erőmű körüli terület adja.

A Kertvárosi városrész másik gazdaságilag frekvenciált pontja a Tiszavasvári út. Itt elsősorban kereskedelmi, szolgáltató vállalkozások koncentrálódnak. Az út mentén Spar, Kiss B. Ker Kft, Renault/Dacia Autószalon, Suzuki autószalon, OMV benzinkút és egyéb vendéglátó egységek találhatóak. A városrészben ezen kívül a Fészek utcán és a Dugonics utcán koncentrálódnak még kiskereskedelmi szolgáltatók, de ezek elsősorban a városrész lakosságának kiszolgálását látják el.

Városrész szerkezete, infrastruktúra, lakásállomány, zöldfelületek

A városrész szerkezetét egyértelműen a kertvárosi jelleg dominálja, mely a városrész jelentős részét foglalja magában. A városrész területén áthaladó Tiszavasvári út mentén egyéb ipari gazdasági területek találhatóak. A városrész északi és nyugati területein találhatóak még gazdasági és védelmi célú erdő, valamint a déli részen kisvárosias szerkezet. A városrész szerkezetét nagyban meghatározza a Tiszavasvári úton lévő E.ON Hungária-Nyíregyháza Kombinált Ciklusú Erőmű Kft.

A városrész legnagyobb problémáját a nehéz megközelíthetőség jelenti, autóval, autóbusszal, kerékpárral, gyalog egyaránt nehezen elérhető ez a terület. Ennek oka, hogy a 100-as vasútvonal elvágja a várostól, közúton csupán a 36. sz. főúton, egyetlen irányból közelíthető meg, gyalogosan pedig a Tiszavasvári úti felüljárón és ún. Repülőhídon. A Tiszavasvári út és a felüljáró a reggeli és délutáni csúcsforgalom idején teljesen bedugul, ezzel is nehezítve a közlekedést. A városrész elszigeteltségét fokozza, hogy kevés és ritka járatszámmal indulnak autóbuszjáratok a kertvárosba. Helyi autóbusz járatok közül 6 db, helyközi járatokból pedig 1 db érinti a városrészt. Ezek közül a legjelentősebbnek a 17, 23 és 17T jelű helyi autóbusz járatok mondhatóak, ezek a járatok kötik össze közvetlenül a városrészt a belvárossal, azonban ezek a buszjáratok meglehetősen ritkán indulnak. Pozitív változás a városrész közlekedését illetően, hogy a 2014-es évben jelentős kerékpárút fejlesztések zajlottak a Tiszavasvári út mentén, amelyek hozzájárulnak a kertváros közlekedési integrációjának erősödéséhez.

Csatornázottsági szempontból a városrész jól ellátottnak mondható. További csatornázást csak a városrész déli határvonalát képező Dugonics úton terveznek. A Tiszavasvári út mentén 2013 végén, 2014 elején befejezték a munkálatokat.

A város északi és nyugati részén védelmi és gazdasági célú erdők találhatóak. A városrész többi részén kevés zöldfelület található, jelentősebb kiterjedésű közösségi használatban lévő zöldfelületek az iskola mögötti területen és a Bólyai téren találhatóak. A zöldfelületek közül kiemelkedik a Hősök temetője, amely az első világháborús áldozatok emlékéét őrzi, illetve a rekreációs területek közül a NYVSC sportpálya. A városrész területén a NYÍRVV kezelésében lévő zöldfelületek aránya csupán 2,7%.

A városrészben összesen 2241 lakás található, mely a teljes városi állomány csupán 4,3%-a. A lakásállományt szinte teljes egészében családi házak alkotják, ezzel magyarázható az alacsony lakásszám. A lakásállomány helyzetéről összességében elmondható, hogy kedvezőbb képet mutat a városi átlagnál, valamint a városrészek részek között is az első harmadban foglal helyet. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 3,3%, ami 1,3 százalékponttal kevesebb, mint a városi az átlag. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül 4,2%, ami a városi átlagnál 3,5 százalékponttal kevesebb. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 2,4%, ami 1,3 százalékponttal alacsonyabb a városi átlagnál..

Funkcióellátottság elemzése

A városrészben nincs olyan funkció, amelyet ki lehet emelni, mint domináns funkció. A városrészben található közösségi, oktatási, egészségügyi stb. funkciók csak a városrészt szolgálják ki és nincsenek hatással a város egészére. Elmondható, hogy ez a városrész tipikusan lakófunkciókat tölt be a város egészére nézve.

Kereskedelmi funkciók tekintetében megfigyelhető egy nagyobb koncentráció a Tiszavasvári út mentén, ahol Spar, Kiss B. Ker Kft, Renault/Dacia Autószalon, Suzuki autószalon, OMV benzinkút és egyéb vendéglátó egységek találhatóak. A városrészben ezen kívül a Fészek utcán és a Dugonics utcán koncentrálnak még kiskereskedelmi szolgáltatók, de ezek elsősorban a városrész lakosságának kiszolgálását látják el.

45. táblázat: Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor városrész funkcióellátottsága

	Funkciók megnevezése	db
Gazdasági	Piac	0
	Bankok száma	0
	Pénzügyi szolgáltatók száma	0
	Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	2
	Ipartelep, iparterület	0
	Ipari park	0
	Logisztikai, innovációs központ	0
	Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	0
	Irodaház	0
	Kereskedelmi szálláshely	1
	Vendéglátó egységek	4
Közlekedési, távközlési	Vasútállomás	1
	Repülőtér	0
	Tömegközlekedési csomópont	0
	Postahivatal	1
	Benzinkút	2
	Taxi állomás	0
Közösségi	Közművelődési könyvtár	2
	Művelődési ház, közösségi ház	1
	Színház	0
	Mozi	0
	Muzeális intézmény, gyűjtemény	0
	Szabadidőcsarnok	0
	Szabadtéri szabadidő park, sportlétesítmény	1
	Uszoda, strand	0
	Templom	3
	Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgálati	Önkormányzati hivatal
Okmányiroda		0
Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények		0
Rendőrség		1
Polgárőrség		1
Humán szolgáltatási	Egészségügy	
	Körzeti orvosi (házi) orvos) székely	4
	Gyógyszertár	2
	Központi körzeti (házi) orvos) ügyelet	0
	Járóbeteg szakellátás	0
	Szociális¹⁷	
	Étkeztetés	0
	Házi segítségnyújtás	0
	Családsegítés	0
	Támogató szolgáltatás	0
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	0
	Nappali ellátás	3
	Utcai szociális munka	
	Ápolást, gondozást nyújtó szociális intézmény	3
	Rehabilitációs intézmény	0
	Lakóotthon	0
	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	0
	Bölcsőde	0
	Családi napközi	1
	családok átmeneti otthona	0
	Gyermekotthon	0
	Nevelőszülői hálózat	0
	Gyermekjóléti szolgáltatás	0
	Oktatás	
	Óvoda	3
	Általános iskola	2
	Középiskola	2
	Felsőoktatási intézmény	0
	Kutató intézet	0

¹⁷ A szociális szolgáltatások székely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladatellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a támogató szolgálat esetében a székely nem a tényleges ellátási területet jelenti, mivel a szolgáltatások igénybevétele az érintettek lakásán történik.

3.3.1.5 Jósaváros, Stadion környéke, Hímes

Városrész lehatárolása:

Záhonyi vasútvonal, Sóstói úti kórház déli telekhatára, Csaló köz, Korányi Frigyes utca, Kalevala sétány, Korányi kertváros feletti belterületi határvonal, Makay István utca, Kosbor utca, Pazonyi út, Ferenc körút, Erdő sor, Északi körút, Mező utca, Bethlen Gábor utca, Tiszavasvári úti felüljáró.

Társadalmi szerkezet

A városrész három alterületre bontható fel, a Korányi Frigyes út és a Sóstói út közötti területen található Jósavárosra, a Korányi Frigyes úttól keletre található többségében kertvárosi területekre és a Sóstói úttól nyugatra található Hímesre. A városrész társadalmi szerkezete erősen differenciált, eltérő társadalmi folyamatok jellemzik. Városi szinten az egyik legmagasabb társadalmi státuszú terület a Korányi Frigyes utcától keletre és az Észak temetőtől északra található terület, amelyet kiemelkedően magas életminőség és jövedelmi helyzet jellemez. A Hímes és Jósaváros esetében ettől alacsonyabb jövedelmi szint jellemző.

Ez Nyíregyháza második legnépesebb városrésze, ahol a teljes városi lakosság közel 20%-a él. Népsűrűsége 4728,55 fő/km², mellyel a belváros után a második legmagasabb népsűrűségű területe Nyíregyházának. Mind a 0-14 évesek aránya 12,8%, mind a 15-59 évesek aránya (63,8%) alacsonyabb, mint a városi átlag. Az időskorú lakosság (60-x évesek) aránya 23,4%, amely 3,4 százalékponttal magasabb az átlagnál. A városrész alapvetően az idősebb korszakozott városrészek közé tartozik (ennél csupán két városrészben magasabb a 60 év fölöttiek aránya).

A városrész 15-59 éves lakónépessége körében a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya 8%, itt a legalacsonyabb ez az arány a városrészek közül. A felsőfokú végzettségűek aránya szintén ebben a városrészben az egyik legmagasabb (30,7%), ennél nagyobb értéket csak a Sóstói városrész esetében figyelhetünk meg. Összességében kijelenthető, hogy a városrész képzettségi mutatói kedvezőek, amely javítja a városrész lakosságának munkaerő piaci elhelyezkedési esélyeit. A kedvező képzettségi mutatókat leginkább a Hímes és a Korányi Frigyes úttól keletre eső területek eredményezik.

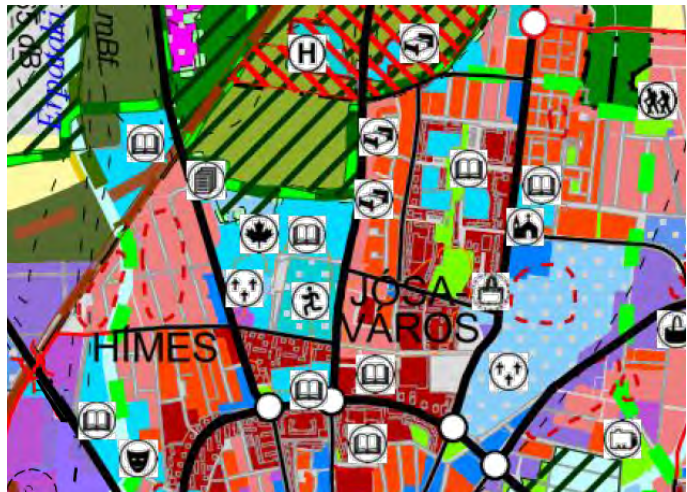
A foglalkoztatási mutatók tekintetében már jóval kedvezőtlenebb a helyzet. Az általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (5,5%) ebben a városrészben a legalacsonyabb. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya (57,4%) itt a legmagasabb a városrészek közül. A városrész munkanélküliségi rátája és a tartós munkanélültek aránya kissé alacsonyabb a városi átlagnál. Összességében elmondható, hogy ennek a városrésznek a foglalkoztatási, munkaerő piaci mutatói kedvezőtlenek. A városrészben belüli munkaerőpiaci szempontból a Jósaváros tekinthető a legkedvezőtlenebb helyzetűnek.

Gazdasági szerkezet

A városrészben közel 2300 vállalkozás található, mely az összes nyíregyházi vállalkozás közel 17%-a. Ez a városrész koncentrálja a második legtöbb vállalkozást. Hasonlóan az örökösfüldi városrészhez, a vállalkozások többsége valamilyen szolgáltatási tevékenységet végez, amelyek közül kifejezetten magas az egyéni vállalkozók száma. A termelő, ipari vállalkozások aránya alacsony, amely szintén a városrész szerkezetével van összefüggésben (hasonlóan az örökösfüldi városrészhez itt is a lakótelepi és a kertvárosi települési szerkezet a meghatározó). A területen a legnagyobb vállalkozások az Nzrt-Trade Kft., a Nyírerdő Zrt. és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Vállalat. A városrészben belül azonban felülreprezentáltak a hipermarketek, itt található ugyanis Nyíregyháza egyik legjelentősebb kereskedelmi csomópontja, ahol az TESCO, az InterSpar és Baumax telephelyei vannak.

Városrész szerkezete, infrastruktúra, lakásállomány, zöldfelületek

A városrész szerkezetét tekintve is differenciált. Legnagyobb mértékben a nagyvárosias lakóterületi jelleg azonosítható, mely a városrész középső részén koncentrálódik (Jósvárosi lakótelep), de megtalálható még a déli területen is. Ezt a részt körülveszi egy kisvárosias jegyeket magán hordozó terület, amely a városrész nyugati részén folytatódik, valamint egy inkább a nyugati területeken jelen lévő kertvárosi rész. A városrészben található Hímes területe kertvárosias és kisvárosias lakózónába tartozik. A szerkezetet erőteljesen befolyásolja, hogy itt található két különleges intézményi, illetve egy központi vegyes terület is, amelyek magukban foglalják a városi köztemetőt, a Nyíregyházi Főiskolát, illetve a Városi Stadiont.

A városrész könnyen megközelíthető, jól kiépített úthálózattal rendelkezik. A város szempontjából jelentős utak haladnak át rajta: a Kótaji út, a Sóstói út, a Korányi Frigyes utca, illetve a 38 sz. főút tekinthető a városrész legfontosabb közlekedési folyosóinak,

míg a 4 sz. főút képezi a keleti határvonalát. A városrész közlekedése azonban a reggeli és a délutáni csúcsforgalomban bedugul, hiszen a városközpont és a tőle északra lévő városrészek összeköttetése éppen a Korányi Frigyes, illetve a Sóstói utakon bonyolódik le, ahol jelentős a napi forgalom. A városrészt több kerékpárút köti össze a városközponttal, illetve jelentős kerékpárút építési beruházásokat hajtottak végre az elmúlt években a Sóstói út, Kótaji út és a Korányi Frigyes utca mentén. A városrész kerékpáros közlekedési feltételei kifejezetten jónak mondhatók. Közösségi közlekedéssel is rendkívül jól megközelíthető a városrész egész területe, összesen 16 db helyi és 1 db helyközi autóbuszjáráttal lehet eljutni a városrész különböző területeire. Ehhez nagyban hozzájárul a Sóstói úton található autóbusz csomópont, amely 7 helyi járatnak jelenti a kezdő- és végállomását.

A városrészben összesen 10461 lakás található, amely az összes városi lakások számának 20%-a. A lakások többsége a Jósvárosban található, amely Nyíregyháza egyik legnagyobb lakótelepe.

A Belső lakóterület városrész után ebben a városrészben található a legtöbb lakás a városban. A jósvárosi lakótelep még az 1970-es években épült.

Az itt található lakások 1,1%-a tartozik az alacsony komfortfokozatú lakás kategóriába, amely a városi átlagnál (3,7%) jóval alacsonyabb, a teljes városon belül itt a legalacsonyabb. Ugyanez igaz a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások arányára is, amely csupán 0,9%. Az egyszobás lakások aránya 0,9 százalékponttal magasabb a városi átlagnál (7,7%). A Jóságáros területén közterületi városrehabilitációs program és panelprogram is megvalósult az elmúlt évtized folyamán, amelyek javítottak a lakótelep presztízsén.

Funkcióellátottság elemzése

A városrész funkcióellátottságát megvizsgálva elmondható, hogy kiemelt jelentőséggel bírnak az oktatási funkciók. Ennek alapja, hogy számos óvoda, általános iskola és középiskola található itt, valamint a városrészben találhatóak a település felsőoktatási intézményei. A Nyíregyházi Főiskolán az elmúlt nyolc évben jelentős infrastrukturális beruházások valósultak meg, melyeknek köszönhetően az ország egyik legkorszerűbb ilyen jellegű intézménye. Jelenleg 5 karon valamivel több, mint 30 alapszak, számos mesterszak és felsőfokú szakképzés közül választhatnak a jelentkezők. A Debreceni Egyetem – Egészségügyi Kara is a városrészben található, ahol közel 2000 fő végzi felsőfokú tanulmányait. A karon több alap és mesterszintű képzés közül választhatnak.

A városrész oktatási-nevelési funkcióját tovább erősítik az itt megtalálható ilyen jellegű intézmények magas száma.

A Városi Stadion a közösségi funkcióit erősíti, mely nem csak a városrészre, de az egész városra hatással van. Számos sportolási lehetőségével és szervezett programkínálatával nyújt sportolási, kikapcsolódási lehetőséget.

Gazdasági funkciók tekintetében kiemelt jelentőséggel bír a városrész, ugyanis a területén található több multinacionális kereskedelmi vállalat. Ilyen a TESCO, INTERSPAR, BAUMAX, ALDI, valamint a városrész középpontjában foglal helyet a Jóságárosi piac. Ezekon kívül számos vendéglátó egység (szálloda, étterem stb.) található a Sóstói út mentén.

46. táblázat: Jóságáros, Stadion környéke, Hímes városrész funkcióellátottsága

	Funkciók megnevezése	db
Gazdasági	Piac	1
	Bankok száma	2
	Pénzügyi szolgáltatók száma	0
	Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	6
	Ipartelep, iparterület	0
	Ipari park	0
	Logisztikai, innovációs központ	1
	Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	0
	Irodaház	0
	Kereskedelmi szálláshely	4
	Vendéglátó egységek	14
Közlekedési, távközlési	Vasútállomás	0
	Repülőtér	0
	Tömegközlekedési csomópont	1
	Postahivatal	4
	Benzinkút	5
	Taxi állomás	2
Közösségi	Közművelődési könyvtár	9
	Művelődési ház, közösségi ház	2
	Színház	0
	Mozi	0
	Muzeális intézmény, gyűjtemény	1
	Szabadidőcsarnok	0
	Szabadtéri szabadidő park, sportlétesítmény	2
	Uszoda, strand	2
	Templom	2
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgálati	Önkormányzati hivatal	0
	Okmányiroda	0
	Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények	3
	Rendőrség	1
	Polgárőrség	1
Humán szolgáltatási	Egészségügy	
	Körzeti orvosi (házi) orvos) székely	16
	Gyógyszertár	8
	Központi körzeti (házi) orvos) ügyelet	0
	Járóbeteg szakellátás	1
	Szociális¹⁸	
	Étkeztetés	1
	Házi segítségnyújtás	0
	Családsegítés	1
	Támogató szolgáltatás	1
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	2
	Nappali ellátás	3
	Utcai szociális munka	0
	Ápolást, gondozást nyújtó szociális intézmény	0
	Rehabilitációs intézmény	1
	Lakóotthon	1
	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	0
	Bölcsőde	3
	Családi napközi	1
	családok átmeneti otthona	1
	Gyermekotthon	0
	Nevelőszülői hálózat	0
	Gyermekjóléti szolgáltatás	0
	Oktatás	
	Óvoda	6
	Általános iskola	6
	Középiskola	8
	Felsőoktatási intézmény	2
	Kutató intézet	1

¹⁸ A szociális szolgáltatások székely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladatellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a támogató szolgálat esetében a székely nem a tényleges ellátási területet jelenti, mivel a szolgáltatások igénybevétele az érintettek lakásán történik.

3.3.1.6 Nyírszőlős, Felsőpázsit

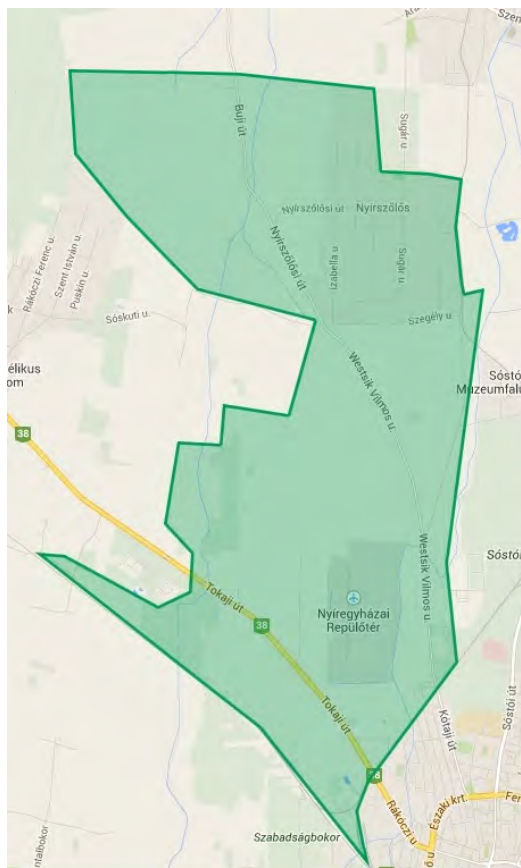
Városrész lehatárolása: Nyíregyháza északnyugati és északi közigazgatási határa, Érpataki-főfolyás, Sóstói erdő nyugati határa, Záhonyi vasútvonal, Tiszavasvári úti felüljáró, Miskolci vasútvonal

Társadalmi szerkezet

A városrész lakónépessége 6 415 fő, amely Nyíregyháza lakónépességének 5,3 %-a. A városrész területét is figyelembe véve (24,23 km²) elmondható, hogy a népsűrűség a város ezen területén alacsony, mindössze 264,61 fő/km². Ez az érték Nyíregyháza átlagos népsűrűségétől jóval alacsonyabb, a többi városrészhez képest a 4. legritkábban lakott terület. A városrész lakosságának korstruktúrája fiatalos, ezen a területen a legmagasabb a 0-14 évesek aránya (21,1%), ami a városi átlagnál 6 százalékponttal magasabb. Ezt a városrészt előszeretettel választják lakóhelyül a többgyermekes családok, hiszen városi viszonylatban alacsonyabb áron jutnak családi házhoz. Az idősek aránya (60 év felettiek) a városi átlag alatt van, Örökösödés után itt a második legalacsonyabb az idős korú népesség aránya (15,6%).

A városrész képzettségi mutatói kedvezőtlenek. A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya az aktív korúakon belül 14,5%, amely jelentősen magasabb a városi átlagnál (10,9%) és a többi városrészt vizsgálva is magasnak tekinthető. Az alacsony képzettségi szintet erősíti az is, hogy a felsőfokú végzettségűek aránya közel 4százalékponttal alacsonyabb, mint a városi átlag. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül ebben a városrészben igen magas (8,6%), meghaladja a városi átlagot (7,4%). Az iskolázottság alacsony szintje a városrész alacsony urbanizáltsági szintjével van összefüggésben és a városrész társadalmi tradícióival (Nyírszőlős korábban Kótaj része volt, majd önálló település, és 1973-ban csatolták a megyeszékhelyhez).

A városrészben a gazdaságilag nem aktív népesség aránya magasabb, mint a városi átlag, amely a fiatal korosztály felülreprezentáltságával van összefüggésben. A foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességen belül 57%, amely kedvezőbb a városi átlagnál (56,1%). Nyíregyháza városrészeinek foglalkoztatottságát tekintve, Nyírszőlős/Felsőpázsit középmezőnyben helyezkedik el. A városrész munkanélküliségi rátája kissé alacsonyabb, mint a városi átlag. Azon aktív korúak aránya, akiknek kizárólag állami vagy helyi támogatás az egyetlen jövedelemforrásuk 30,9%, ami közel 10 százalékponttal alacsonyabb a városi átlagnál. Összességében a Nyírszőlős, Felsőpázsit városrész a városi átlagtól kedvezőbb munkaerő piaci mutatókkal rendelkezik. A kedvezőtlen aktivitási, foglalkoztatottsági mutatók elsősorban, a városrész viszonylag magas inaktív, fiatal népességéből, valamint az iskolázottság alacsony szintjéből adódnak.

Gazdasági szerkezet

Nyírszőlős és Felsőpázsit területének gazdasági szempontból három kiemelkedően fontos területe van. Az egyik, amely a városrész és egyben a Nyíregyháza város egész területén meghatározó szerepet tölt be, a repülőtér. A nyíregyházi repülőteret a térségi szerkezeti terv programja az OTRT-vel összhangban kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérré fejleszthető repülőtérré jelöli ki. A másik meghatározó pontja a Tokaji úti vásártér azaz a KGST piac, aminek kisugárzó hatása az egész Tokaji út mentén tapasztalható. A harmadik, a város jelentős iparterülete a Tokaji út és Tiszavasvári felüljáró közötti területen, melyen egyre nagyobb számban jelennek meg kereskedelmi profilú vállalatok.

A városrész területén közel 450 vállalkozás működik. A legnagyobb árbevételű és legnagyobb iparüzési adót fizető cégek a városrész területén a "YAQ-TÁP" Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., a Colorpack Zrt. . A Tokaji út mentén koncentrálódik a legtöbb vállalkozás, amelyek többségében kereskedelmi tevékenységet végeznek.

Városrész szerkezete, infrastruktúra, lakásállomány, zöldfelületek

Nyíregyháza településszerkezeti terve alapján a városrész két eltérő szerkezeti egységre osztható. Míg Nyírszőlős szinte egybefüggően kertvárosias és falusias lakóterület, teljes és részleges közművesítettséggel, mely külön városrész-központtal rendelkezik, addig Felsőpázsit inkább mezőgazdasági terület, melyet falusias jellegű lakóterület, valamint ipari gazdasági terület szabdál. A mezőgazdasági területek a zöldfelületi rendszer nem elhanyagolható elemei, jelentősége a területhasználat és a művelési mód függvénye. A falusias illetve kertvárosias területet, Nyírszőlős területét a Westsik Vilmos utca és annak folytatása a Nyírszőlősi út választja el Felsőpázsittól. Nyírszőlős 1922-ig Kótajhoz tartozott, majd önálló településsé alakult, végül 1973-ban Nyíregyházához csatolták.

A városrész megközelíthetőségét a 38-as számú főút (Tokaji út) biztosítja, amely 2x1 forgalmi sávú másodrendű főút, Bodrogkeresztúrnál a 37. sz. főúthoz csatlakozva északnyugat felé Tokaj irányába biztosít regionális kapcsolatot. A Tokaji út a nagykörútba torkollik be, így a városrészt közvetlenül bekapcsolja Nyíregyháza közlekedési vérkeringésébe. Közlekedési szempontjából meghatározó még a városrészen keresztül húzódó vasútvonal, amelynek legközelebbi megállóhelye a sóstói városrészben található. A vasúti sín kettéosztja a városrészt és jelentősen lassítja a Tokaji út forgalmát.

Nyírszőlőst közvetlen kerékpárút kapcsolat köti össze Nyíregyházával, mintegy 5,7 km hosszan. A kerékpárút építésére az Észak-Alföldi Operatív Program segítségével nyílt lehetőség Nyíregyháza-Nyírszőlős között, melyet 2009-ban ítétek támogatásra, mintegy 198.900.000 forinttal.

A beruházás nagymértékben hozzájárult a városrész közlekedési integrációjához, melynek eredményeként a Szegély utcától az Északi körútig, aszfalt burkolatú kerékpárút épült, amely a Nyíregyháza tábláig tart, a belterületen pedig elválasztás nélküli gyalog és kerékpárút található.

Nyíregyháza területén az egyik legjelentősebb vizuális szennyezés a Tokaji út mentén alakult ki, ahol súlyos városrendezési problémák is vannak. Funkcióvesztett, alulhasznosított épületek sorakoznak a Tokaji út mentén, a kereskedelmi funkciók több ponton rendezetlenül koncentrálnak. Hosszú évek óta az egyik ilyen hasznosítatlan, üresen álló épület a régi Nyíregyházi Mezőgazdasági Főiskola épülete, amely ma is állami tulajdonban van.

Nyíregyháza lakásállományának 4,6%-a található a város ezen területén, 2354 db. Megfigyelhető, hogy az elmúlt időszakban egyre többen költöznek a belvárosból ebbe a városrészbe, jelentős az új építésű házak száma. A lakások minőségi mutatóit vizsgálva megállapítható, hogy Nyírszőlős, Felsőpázsit területén a második legmagasabb az alacsony komfortfokozatú lakások aránya és a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a Bokortanyák után. Ez az érték jóval a városi átlag felett van. Az egy szobás lakások aránya az adott városrészen 6,1%, ami Nyíregyháza átlagához viszonyítva alacsonyabb.

A városrész funkcióellátottsága

A városrész funkcióellátottsága igen alacsony. Markáns szerepe a gazdasági funkcióknak van, ugyanis a KGST piac hatással van a kereskedelmi egységek vonzására, azonban azok alacsony színvonalúak. A Tokaji út és Tiszavasvári felüljáró közötti iparterületen egyre nagyobb számban jelennek meg kereskedelmi profilú vállalatok, emiatt egyre jelentősebb szerepe van. Fontos megemlíteni a repülőtér jelentőségét, amely felértékeli a városrész közlekedési funkcióit annak ellenére, hogy nem közlekednek menetrend szerinti járatok. Összességében a városrész funkcióellátottsága alacsony, a közösségi és humán szolgáltatási funkciók koncentrációja kifejezetten alacsony, viszont szükséges kiemelni az általános iskola és óvoda meglétét a városrész területén, illetve a közösségi funkció egyetlen erősségét (3 templom található ezen a területen).

47. táblázat: Nyírszőlős, Felsőpázsit városrész funkcióellátottsága

	Funkciók megnevezése	db
Gazdasági	Piac	1
	Bankok száma	0
	Pénzügyi szolgáltatók száma	0
	Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	0
	Ipartelep, iparterület	0
	Ipari park	0
	Logisztikai, innovációs központ	0
	Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	0
	Irodaház	0
	Kereskedelmi szálláshely	0
	Vendéglátó egységek	0
Közlekedési, távközlési	Vasútállomás	0
	Repülőtér	1
	Tömegközlekedési csomópont	0
	Postahivatal	1
	Benzinkút	1
	Taxi állomás	0
Közösségi	Közművelődési könyvtár (iskolai könyvtárakkal együtt)	1
	Művelődési ház, közösségi ház	0
	Színház	0
	Mozi	0
	Muzeális intézmény, gyűjtemény	0
	Szabadidőcsarnok	0
	Szabadtéri szabadidő park, sportlétesítmény	0
	Uszoda, strand	0
	Templomok	3
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgálati	Önkormányzati hivatal	0
	Okmányiroda	0
	Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények	0
	Rendőrség	0
	Polgárőrség	1
Humán szolgáltatási	Egészségügy	
	Körzeti orvosi (házi)orvosi) székely	2
	Gyógyszertár	0
	Központi körzeti (házi)orvosi) ügyelet	0
	Járóbeteg szakellátás	0
	Szociális¹⁹	
	Étkeztetés	0
	Házi segítségnyújtás	1
	Családsegítés	0
	Támogató szolgáltatás	0
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	0
	Nappali ellátás	3
	Utcai szociális munka	0
	Ápolást, gondozást nyújtó szociális intézmény	1
	Rehabilitációs intézmény	0
	Lakóotthon	0
	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	0
	Bölcsőde	0
	Családi napközi	0
	családok átmeneti otthona	0
	Gyermekotthon	1
	Nevelőszülői hálózat	0
	Gyermekjóléti szolgáltatás	0
	Oktatás	
	Óvoda	1
	Általános iskola	1
	Középiskola	0

¹⁹ A szociális szolgáltatások székely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladatellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a támogató szolgálat esetében a székely nem a tényleges ellátási területet jelenti, mivel a szolgáltatások igénybevétele az érintettek lakásán történik.

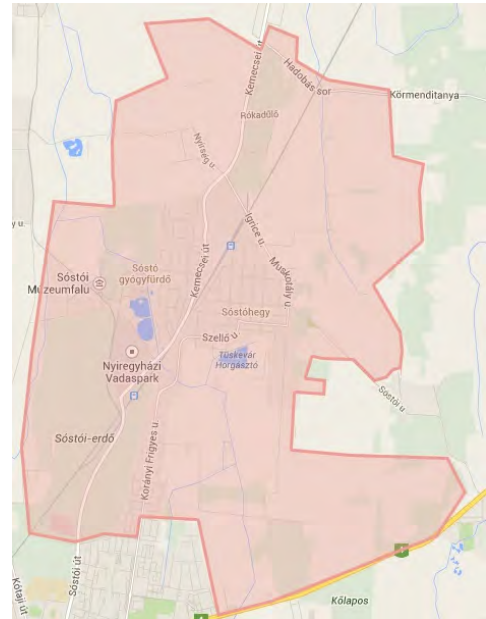
3.3.1.7 Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros

A városrész lehatárolása

Nyíregyháza északi és északkeleti közigazgatási határa – 4.sz.főút – Kosbor utca – Makay István utca – Korányi kertváros feletti belterületi határvonal – Kalevala sétány – Korányi Frigyes utca – Csaló köz – Sóstói úti kórház déli telekhatára – Záhonyi vasútvonal – Sóstói erdő nyugati határa – Érpataki-főfolyás

Társadalmi szerkezet

A városrész területe 26,52 km², ami Nyíregyháza város területének közel 10%-át teszi ki (9,6%), a többi városrészhez viszonyítva közepes méretű, az ötödik legnagyobb területű városrész. A népsűrűsége szintén közepesnek mondható, az egy km²-re jutó lakosok száma 318,28 fő. A városrész lakónépessége 8 441 fő, Nyíregyháza lakónépességének 7%-a él ebben ezen a területen. A lakónépesség korcsoportos megoszlását vizsgálva Nyíregyháza városhoz viszonyítva kedvezőtlen képet mutat; a fiatalok (0-14 évesek) és a 15-59 évesek aránya alacsonyabb (14,0% és 59,7%), míg a 60-x éveseké több mint 6 százalékponttal magasabb (26,3%) a városi értékeknél, az idősek aránya ebben a városrészben a legmagasabb. A demográfiai szerkezet alapján ez a városrész a legidősebb korösszetételű városrész.

Az itt élők iskolázottsága a legmagasabb Nyíregyházán. Kiemelkedően magas a felsőfokú végzettségűek aránya, 34,6%, (a városi arány 26,6%), a többi városrészhez viszonyítva ezen a területen él a legnagyobb arányban a felsőfokú végzettségű lakosság. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező 15-59 évesek aránya 9,5% szintén kedvezőbb a városi átlagnál, ami 10,9%. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya kissé magasabb (55,7%) a városi átlagnál – a többi városrészhez viszonyítva a 3. legmagasabb arány –, melynek oka a magas arányú időskorú népesség. Foglalkoztatottság szempontjából kedvezőbb mutatók jellemzik a városrészt; a 15-64 éves népességben belül a foglalkoztatottak aránya 56%, amely megegyezik a városi értékkel, a többi városrészhez viszonyítva közepes aránynak minősül. A munkanélküliek aránya (11,9%) a 2. legalacsonyabb érték a városrészek között, szintén alacsonyabb a tartós munkanélküliek aránya (7,5%) a városhoz, illetve a többi városrészhez viszonyítva is. A kedvező munkaerőpiaci jellemzők egyik oka a diplomások magas száma.

Gazdasági szerkezet

A városrészben bejegyzett vállalkozások tevékenysége főként a turizmus, illetve az egészségügy területéhez kapcsolódik. A szálláshelyek és a vendéglátóhelyek száma kiemelkedő, de a magán szállásférőhelyet kínáló száma is jelentős.

A kiskereskedelmi üzletek száma relatíve alacsony a lakosságszámhoz képest, főként a lakosság kiszolgálását végző üzletek vannak jelen a területen. Ez a városrész a pénzügyi, biztosítási és jogi szolgáltatók tekintetében is jól ellátott; biztosítási, brókeri szolgáltató, továbbá számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenységet végző vállalkozó és jogi szolgáltató is folytat itt tevékenységet.

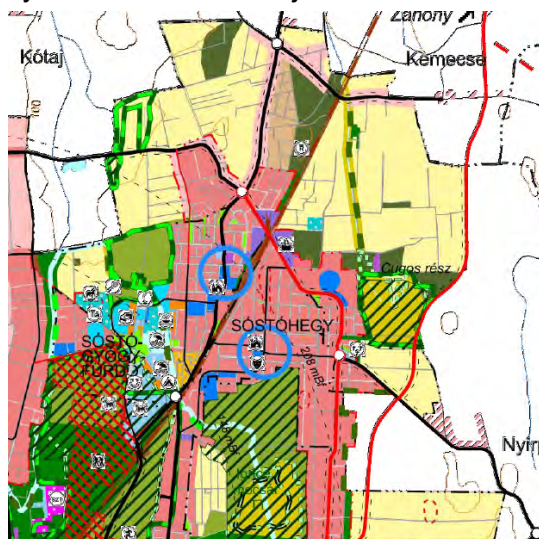
Főként Sóstóhegyen jellemző a mezőgazdasági vállalkozások működése, amelyek növénytermesztéssel, gabonafélékkel (hüvelyes növény, olajos mag), zöldségtermesztéssel (dinnye, gyökér-, gumónövény) és állattenyésztéssel foglalkoznak. A sóstói erdő egy része ehhez a városrészhez tartozik, így a város erdészeti szolgáltatásainak majdnem 10%-a itt található.

Városrész szerkezete, lakásállomány, infrastruktúra, zöldfelületek

Nyíregyháza településszerkezeti terve alapján a városrész főként kertvárosias lakóterületnek minősül. A Korányi Frigyes út keleti oldalán kisvárosias lakóterületek helyezkednek el, Sóstógyógyfürdőt a kertvárosi jellegű beépítettség és az üdülőközpont jelleg egyszerre határozza meg, Sóstóhegyet kertvárosi jellegű településszerkezet jellemez, amely rendelkezik városrész központtal.

A város északi részének városközponttal való közúti kapcsolatát elsősorban a 3834. j. út biztosítja (Sóstói út – Kemecei út), de a városon belüli forgalom szempontjából hasonló jelentőségű a Korányi Frigyes út is, amely Sóstó városrész keleti területeinek forgalmát vezeti be a városközpontig. A Sóstói út – Kemecei út 2x1 forgalmi sáv, jelentős szakaszokon beépítetlen területen halad, a záhonyi vasútvonalat felüljárón keresztezi. A Korányi F. út a Nagykörúthoz csatlakozó szakaszon 2x2, északi szakaszán 2x1 forgalmi sáv, Sóstóhegy területén mellékút-hálózaton halad tovább.

Sóstó városrész vasútvonal által elvágott területrészeinek kapcsolatát három szintbeni átjáró biztosítja. A városrészben két vasút megálló található. A Sóstói vasúti megállóhelyen és a Sóstóhegyi vasútállomáson a Debrecen – Nyíregyháza között órás ütemben közlekedő személyvonatok, valamint a 2 órás ütemben közlekedő Budapest-Nyugati pályaudvar – Záhony viszonylatú sebesvonatok állnak meg. A vonatok a Nyíregyháza- Sóstóhegy közötti 9 km-es távolságot 10 perc alatt teszik meg. A vasútállomás fontos szerepet játszik Sóstóhegy és a város közötti tanuló, illetve hivatásforgalom lebonyolításában, továbbá a Sóstógyógyfürdő üdülőforgalmában. (Forrás: Városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszer és intermodális csomópont fejlesztése Nyíregyházán, 2014)

A városrészben a kerékpárral történő közlekedési lehetősége az alábbi kerékpárutakon biztosított: a Sóstói út az Erdő sortól a Sóstói úti kórházig (aszfalt burkolatú elválasztott gyalog- és kerékpárút), a település végét jelző tábláig (aszfalt burkolatú kerékpárút), Nyíregyházi Állatpark bejáratáig (kétoldali kétirányú kerékpársáv), Sóstó fürdő bejáratáig (aszfalt burkolatú elválasztott gyalog és kerékpárút), a Bolhapiacig (Kemecei út) (aszfalt burkolatú kerékpárút), a 38315 út kereszteződéséig (aszfalt burkolatú elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút). A burkolat minősége jó, helyenként elfogadható, hossza 9,72 km. (Forrás: Városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszer és intermodális csomópont fejlesztése Nyíregyházán, 2014)

A városrész autóbusszal történő megközelítését három helyi járat (Sóstógyógyfürdő felé a helyi járatú 8-as jelzésű, Sóstóhegy felé a 14-es, illetve a 14F jelzésű helyi járatú autóbussz járat), valamint a Nagyhalász, Kemece, Kótaj felé közlekedő helyközi járatok biztosítják.

Az Európai Unió támogatásával megvalósuló Nyíregyháza és térsége szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programja keretében a terület jelentős része csatlakozott a szennyvízhálózathoz.

Sóstógyógyfürdő üdülőövezet, de ma már egyre sűrűbben beépülő lakóterületté kezd válni. A megnövekedett fedettség miatt a csapadékvíz elvezetés nagy gondot jelent. A terület csapadékvíze részben befogadóba, részben pedig szikkasztó árokba kerül. A Sóstói úton a Vasútállomás és az Állatpark térsége, valamint a Krúdy-vigadó és a Svájci lak térsége csapadékvíz elvezetése meglévő szikkasztó árkokkal, csatornákkal és áttemelővel megoldott, problémamentesen üzemel, de újabb csapadékvíz fogadni már nem tud. (Forrás: Nyíregyháza város komplett csapadékvíz és belvíz programjának felülvizsgálata és csapadékvíz elvezetési koncepció tanulmányterve, 2013.)

A város északi szélétől kisebb megszakításokkal Kótaj határáig tartó Sóstói-erdő néven ismert gyöngyvirágos tölgyes a város legnagyobb területű és jelentőségű összefüggő zöldterülete. Az 1800-as években még 500 ha-os erdő - a város terjeszkedése miatt – jelenleg kb. 370 ha. Az erdő jelentős része a Natura 2000 hálózat része.

A város teljes lakásállományának 6%-a található a városrészben, összesen 3089 db. A lakásállomány jellemzői kedvezőek; főként társas-, sor, valamint családi házak jellemzik a városrészt, melyek általában többszobás ingatlanok. Az egyszobás lakások aránya kicsi, csupán 2,5%, a városon belül ebben a városrészben a legalacsonyabb. A lakások 3,6% alacsony komfort fokozatú, a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 2,9%, amely szintén alacsonynak számít a városi átlaghoz képest.

A városrész funkcióellátottsága

A városrészt alapvetően a turizmus határozza meg. A város jelentős turisztikai attrakciói ezen a területen találhatóak, többek között a Nyíregyházi Állatpark, a Sóstói Múzeumfalu, illetve a Sóstó, amely 9,5 hektáron terül el. A tó mélysége maximum 2 és fél méter, melynek északi része csónakázótóként, a város felé első része pedig népszerű fürdőhelyként funkcionál. Itt helyezkedik el a Sóstói-erdő, melyet a város tüdejének, ékességének is neveznek. Szabadidő eltöltésére, hétvégi kikapcsolódásra szívesen keresik fel a városlakók, akik számára erdei tornapálya, játszótér, esőbeálló, szalonnasütő helyek, sétányok épültek.

Ebből adódik, hogy a városrészben a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások magas számban vannak jelen, így a kereskedelmi és magán szálláshelyek, az éttermek, az uszoda, a strand. Az egészségügyi ellátások közül 3 körzeti orvosi rendelő, valamint a Jósza András Oktatókórház Sóstói úti telephelye vehető igénybe. Az oktatási intézmények mellett (2 óvoda, 1 általános iskola) a szociális alapellátások közül az étkeztetés, a nappali ellátás székhelye található a városrészben, szakosított ellátási formák esetében ápolást, gondozást nyújtó intézmény, valamint a kisgyermek nappali ellátásának megoldására családi napközi vehető igénybe.

48. táblázat: Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros városrész funkcióellátottsága

	Funkciók megnevezése	db
Gazdasági	Piac	0
	Bankok száma	1
	Pénzügyi szolgáltatók száma	0
	Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	0
	Ipartelep, iparterület	0
	Ipari park	0
	Logisztikai, innovációs központ	0
	Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	0
	Irodaház	0
	Kereskedelmi szálláshely	19
	Vendéglátó egységek	18
	Közlekedési, távközlési	Vasútállomás
Repülőtér		0
Tömegközlekedési csomópont		1
Postahivatal		2
Benzinkút		0
Taxi állomás		0
Közösségi	Közművelődési könyvtár	1
	Művelődési ház, közösségi ház	0
	Színház	1
	Mozi	0
	Muzeális intézmény, gyűjtemény	1
	Szabadidőcsarnok	0
	Szabadtéri szabadidő park, sportlétesítmény	2
	Uszoda, strand	3
	Templom	3
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgálati	Önkormányzati hivatal	0
	Okmányiroda	0
	Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények	0
	Rendőrség	0
	Polgárőrség	1
Humán szolgáltatási	Egészségügy	
	Körzeti orvosi (házi) orvos (székhely)	3
	Gyógyszertár	0
	Központi körzeti (házi) orvos (ügyelet)	0
	Járóbeteg szakellátás	1
	Szociális²⁰	
	Étkeztetés	1
	Házi segítségnyújtás	1
	Családsegítés	0
	Támogató szolgáltatás	0
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	0
	Nappali ellátás	1
	Utcai szociális munka	0
	Ápolást, gondozást nyújtó szociális intézmény	3
	Rehabilitációs intézmény	0
	Lakóotthon	0
	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	0
	Bölcsőde	0
	Családi napközi	1
	családok átmeneti otthona	0
	Gyermekotthon	0
	Nevelőszülői hálózat	0
	Gyermekjóléti szolgáltatás	0
	Oktatás	
	Óvoda	2
	Általános iskola	1
	Középiskola	0
	Felsőoktatási intézmény	0
	Kutató intézet	0

²⁰ A szociális szolgáltatások székhely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladatellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a támogató szolgálat esetében a székhely nem a tényleges ellátási területet jelenti, mivel a szolgáltatások igénybevétele az érintettek lakásán történik.

3.3.1.8 Kőlapos, Oros, Nagyszállás

Városrész lehatárolása: 4.sz.főút, Nyíregyháza északkeleti és keleti közigazgatási határa, Kállói út, Nagyszállási erdő nyugati határa, Oros belterületének déli határa, Vásárosnaményi vasútvonal, Móra Ferenc utca, tervezett összekötő út, Kőlapos nyugati határa

Társadalmi szerkezet

A városrész lakónépessége 7 557 fő, amely Nyíregyháza lakónépességének 6,3%-a. A városrész lakossága lassú, de folyamatos növekedést mutat, ez a terület a városon belüli migráció egyik célterülete. A városrész területét is figyelembe véve (43,76 km²) elmondható, hogy ez Nyíregyháza második legritkábban lakott városrésze, mivel a népsűrűség 172fő/km². A lakónépesség korcsoportos összetétele a városi átlaghoz hasonló. A 0-14 évesek aránya (15,6%) és a 15-59 évesek aránya (65,7%) kismértékben a városi átlag fölött van, míg a 60 év felettiek aránya 1,2 százalékponttal alacsonyabb, mint a városi átlag. A lakosság iskolai végzettségét vizsgálva kedvező, hogy a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya az aktív korúakon belül 9,8%, amely alacsonyabb a városi átlagnál (10,9%). A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya szintén alacsonyabb a városi átlagnál (6,2%). A felsőfokú végzettségűek aránya (24,6%) ugyanakkor kismértékben elmarad a városi átlagtól.

A városrészben a gazdaságilag nem aktív népesség aránya jelentős. A foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességen belül 58,1%, amely kedvezőbb a városi átlagnál. A városrész munkanélküliségi rátája, a tartós munkanélküliek aránya a városi átlaghoz hasonló mértékűek. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (37,3%) alacsonyabb a városi átlagnál. Összességében megállapítható, hogy ezen városrész aktivitását meghatározó mutatók mind a foglalkoztatottság, mind a munkanélküliség esetében is, ha kicsivel is, de kedvezőbbek, mint a városi átlag.

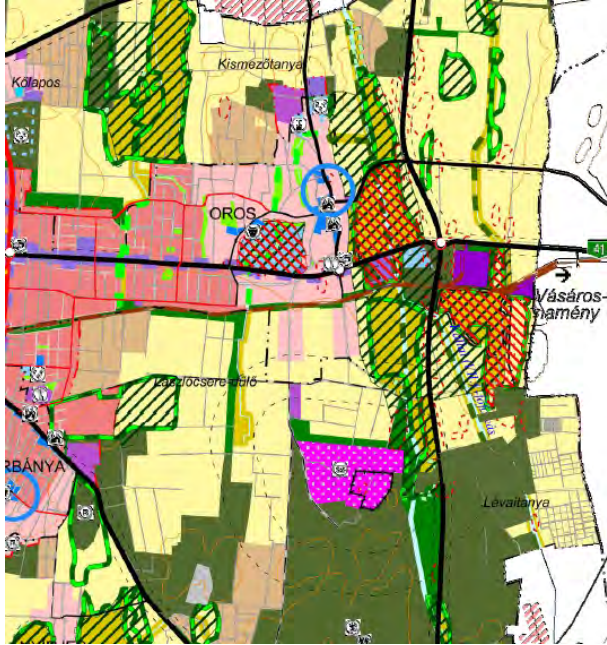
Gazdasági szerkezet

Az Orosi út kiemelt szerepet töltött be korábban az ipartelepítésben, azonban mára elvesztette ezt a jellegét. A területen közel 900 vállalkozás működik. A legtöbb vállalkozás a közúti áruszállítás, gépjármű karbantartás és javítás, számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység, valamint víz-, gáz-, fűtés-, légkondicionáló- és villanyszerelés, biztosítási ügynöki és brókeri tevékenység területén működik. A vállalkozások elsősorban az Orosi út mentén koncentráálódtak, amely Nyíregyháza egyik magas forgalmú főútja (41-es számú főút). Megállapítható, hogy Kőlapos, Oros, Nagyszállás területén nincs olyan székhelyű vállalkozás, amely megyei vagy városi viszonylatban meghatározó lenne.

Azonban fontos megemlíteni, hogy a STRABAG építőipari cég Nyíregyháza-Oroson üzemelteti az aszfaltkeverő üzemét, valamint az Orosi út város felőli oldalán található a tejgyár.

Városrész szerkezete, infrastruktúra, lakásállomány, zöldfelületek

Nyíregyháza település szerkezetének egyik fő jellemzője, hogy falvak és bokortanyák veszik körül. Ezen települések és tanyák gyakorlatilag a város „agglomerációs” települései, településrészei voltak, amelyek a megyeszékhely folyamatos növekedésével, az 1960-70-es évekre gyakorlatilag összeépültek a belső átmeneti területekkel. Így történt Oros Nyíregyházához csatolása is 1979-ben, mely mára annyira egybeforrt a belvárossal, hogy a városközpont felé közeledve szinte egyáltalán nem érzékelhető az egykori határ.

A városrészt ÉNY-ről a 4. sz. elsőrendű főút határolja. A városrész könnyen megközelíthető, a 41-es számú másodrendű főút, azaz az Orosi út – Nyíregyházi út mentén, melyet közvetlen

környezetében kereskedelmi-, szolgáltató gazdasági terület övez. A kereskedelmi funkciójú terület mentén, kertvárosias lakóterület a jellemző, amely teljes mértékben közművesített. A 41. számú 2x1 forgalmi sávú főút a megye K-i, ÉK-i irányában Vásárosnamény, majd Ukrajna felé biztosít elérhetőséget. A városrész másik meghatározó útszakasza a 403. számú 2x1 forgalmi sávú elsőrendű főút (E573), amely lényegében Nyíregyháza keleti elkerülő útjaként funkcionál. A főút az M3-as autópályát, a 41-es és a 4-es számú főutakat köti össze, jelentős átmenő forgalomtól tehermentesíti a város belső úthálózatát. A 41-es és a 4-es számú főutak mentén a Nyíregyháza város zajtérképe alapján, a jelentős forgalom miatt a zaj mértéke jelentősen a határérték felett van.

Összességében a városrész jól megközelíthető, amely a területet behálózó főutaknak köszönhető. Az Orosi út – Nyíregyházi út mellett húzódik, a város egyik leghosszabb összefüggő kerékpárútja. A városrészt a 4-4Y, H32, H33 menetrend szerinti autóbuszjáratok érintik, amelyek járatsűrűsége ritka.

A 4-es számú főút mentén, a városrész északi határán található Kőlapos, amely nagyrészt mezőgazdasági kertés terület, falusias lakóterület részleges közművesítéssel, valamint jelentős méretű a gazdasági célú erdő.

A városrész összességében falusias, kertvárosias lakóterület részleges és teljes közművesítéssel.

Az ország legnagyobb területű régészeti lelőhelyét tárták fel 2010-ben az orosi városrész határában, ahol a muzeológusok rábukkantak a Kárpát-medence egyik legnagyobb bronz kincsleletére is.

A Nyíregyháza és térsége szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programja keretében a városrész jelentős része csatlakozik a szennyvízhálózathoz.

A mezőgazdasági területek, valamint a nagy kiterjedésű erdő miatt a város ezen részén található a legnagyobb kiterjedésű külterületi zöldfelület.

Nyíregyháza város területén négy Natura 2000 terület került kijelölésre, melyből egy ezen a városrészen található (Orosi-gyepek, nyilvántartási szám: HUHN 20131). A Nyíregyházához tartozó Oros település melletti gyepek európai jelentőségét az itt élő vidra, mocsári teknős, valamint a ritka növényfajok és társulások mellett elsősorban annak köszönheti, hogy egy rendkívül veszélyeztetett lepkefaj, a vérfű-hangyaboglárka egyik legjelentősebb populációja az Orosi-gyepeken él.

Nyíregyháza lakásállományának alig több mint 5%-a található a város ezen területén, 2817 db. Megfigyelhető, hogy az elmúlt időszakban egyre többen költöznek a belvárosból ebbe a városrészbe a terület falusias, kertvárosi jellege miatt. A lakások minőségi mutatóit vizsgálva megállapítható, hogy Kőlapos, Oros, Nagyszállás területén az alacsony komfortfokozatú lakások aránya és a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya magasabb a városi átlagnál. Az egyszobás lakások aránya (30-40m²-nél kisebb lakások aránya) az adott városrészben 4,2%, ami Nyíregyháza átlagához viszonyítva alacsony.

A városrész funkcióellátottsága

A városrész és a város szempontjából kiemelt jelentőségű a termelői piac a Meggyes utca és Orosi út kereszteződésében, amely szinte az egyetlen jelentősebb gazdasági funkcióját adja az egyébként alacsony funkció ellátottságú területnek. A városrész az alacsony funkcióellátottságú városrészek közé tartozik, elsősorban a lakófunkciók a meghatározóak. A közszolgáltatások tekintetében kizárólag a városrész kiszolgáltatását biztosító alapellátások vannak jelen, fontos kiemelni a humán-szolgáltatások funkcióját, az oktatási intézmények, (iskola, óvoda), valamint a szociális funkciók jelenléte miatt.

49. táblázat: Kőlapos, Oros, Nagyszállás városrész funkcióellátottsága

	Funkciók megnevezése	db
Gazdasági	Piac	1
	Bankok száma	1
	Pénzügyi szolgáltatók száma	0
	Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	0
	Ipartelep, iparterület	0
	Ipari park	0
	Logisztikai, innovációs központ	0
	Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	0
	Irodaház	0
	Kereskedelmi szálláshely	1
	Vendéglátó egységek	2
Közlekedési, távközlési	Vasútállomás	0
	Repülőtér	0
	Tömegközlekedési csomópont	0
	Postahivatal	1
	Benzinkút	0
	Taxi állomás	0
Közösségi	Közművelődési könyvtár (iskolai könyvtárakkal együtt)	0
	Művelődési ház, közösségi ház	0
	Színház	0
	Mozi	0
	Muzeális intézmény, gyűjtemény	0
	Szabadidőcsarnok	0
	Szabadtéri szabadidő park, sportlétesítmény	0
	Uszoda, strand	0
	Templomok	3
	Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgálati	Önkormányzati hivatal
Okmányiroda		0
Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények		0
Rendőrség		0
Polgárőrség		1
Humán szolgáltatási	Egészségügy	
	Körzeti orvosi (házi)orvosi) székhely	3
	Gyógyszertár	0
	Központi körzeti (házi)orvosi) ügyelet	0
	Járóbeteg szakellátás	0
	Szociális²¹	
	Étkeztetés	0
	Házi segítségnyújtás	1
	Családsegítés	0
	Támogató szolgáltatás	0
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	0
	Nappali ellátás	1
	Utcai szociális munka	0
	Ápolást, gondozást nyújtó szociális intézmény	1
	Rehabilitációs intézmény	0
	Lakóotthon	0
	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	0
	Bölcsőde	0
	Családi napközi	0
	családok átmeneti otthona	0
	Gyermekotthon	0
	Nevelőszülői hálózat	0
	Gyermekjóléti szolgáltatás	0
	Oktatás	
	Óvoda	2
	Általános iskola	1
	Középiskola	0

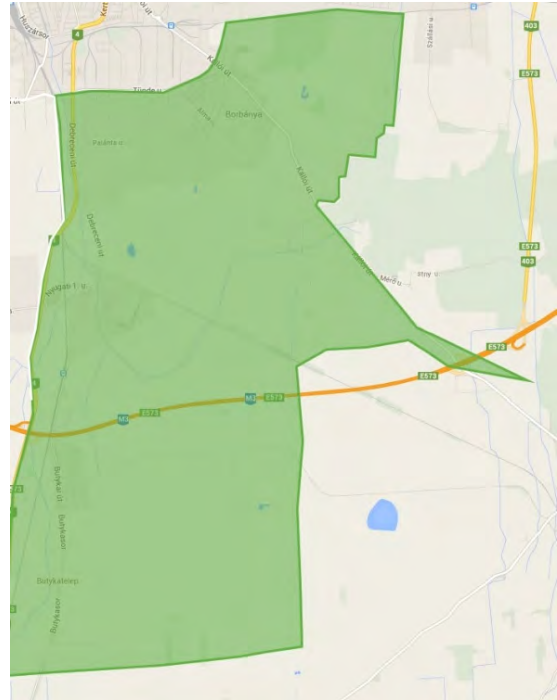
²¹ A szociális szolgáltatások székhely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladatellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a támogató szolgálat esetében a székhely nem a tényleges ellátási területet jelenti, mivel a szolgáltatások igénybevétele az érintettek lakásán történik.

3.3.1.9 Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka

Városrész lehatárolása: Vásárosnaményi vasútvonal, Oros belterületének déli határa, Nagyszállási erdő nyugati határa, Kállói út, Nyíregyháza déli közigazgatási határa, 4.sz.főút, Érpataki főfolyás, Simai utca, Tünde utca.

Társadalmi szerkezet

A városrész lakónépessége 10 999 fő, amely Nyíregyháza lakónépességének 9,2%-a. A városrész területét is figyelembe véve (49,57 km²) elmondható, hogy a népsűrűség a többi városrészszel összehasonlítva alacsonynak mondható. A 15-59 évesek aránya 0,4, míg a 60 év fölöttiek aránya 2,8 százalékponttal kevesebb, mint a városi átlag. A fiatalkorúak aránya ugyanakkor 3,2%-kal meghaladja a városi átlagot, itt az egyik legmagasabb a városrészek tekintetében. Ez a városrész a városon belüli népeségmozgás folyamatok egyik nyertese, hiszen a gyermekes családok jelentős része vándorolt e városrészbe, mind a borbányai, mind a kistelekiszőlői lakóövezetbe, amely az alacsony ingatlanárakkal van összefüggésben.

A városrész képzettségi mutatói az egyik legrosszabb értéket képviselik Nyíregyháza városrészei közül. A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 évesek körében 15,3%, amely jóval magasabb a városi átlagnál (10,9%) és a többi városrészt vizsgálva is kiemelkedően magasnak mondható. Az alacsony képzettségi szintet erősíti az is, hogy a felsőfokú végzettségűek aránya 9,3 százalékponttal alacsonyabb, mint a városi átlag, a második legalacsonyabb a városrészeket vizsgálva. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül ebben a városrészben igen magas (10,5%), jelentősen meghaladja a városi átlagot (7,4 %). Az iskolázottság alacsony szintje összefüggésben lehet az Ókistelekiszőlőben élő hátrányos helyzetű családokkal.

A városrészben a gazdaságilag nem aktív népesség aránya magasabb, mint a városi átlag, a többi városrészt tekintve is középmezőnyben helyezkedik el. A foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességen belül kedvezőtlenebb a városi átlagnál. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányát tekintve a középmezőnyben található ez a városrész.

Gazdasági szerkezet

A városrész jelentős gazdasági potenciálokkal rendelkezik, a városi ipartelepítés egyik fókuszterülete. A déli iparterület közvetlenül kapcsolódik a Borbánya kertvárosi részéhez, valójában a Tünde utca déli oldala már ehhez a városrészhez tartozik. A Tünde utca két oldalán lévő iparterületből a déli oldalon több iparág is képviselteti magát. A járműipart kiszolgáló gumi- és műanyagipar jelentős képviselője ezen a területen a Hübner-H Gumi- és Műanyagipari Kft. Jellemző még a bútorgyártás, amelynek jelentősebb képviselői a REITA Kft., az acélidomok gyártásában jelentős vállalkozásnak számító BILFINGER MCE Nyíregyháza Kft. Ezen ipari terület közvetlenül a lakóövezethez kapcsolódik, amelyet nem mindig választ el zöldövezeti terület. A Tünde utca mentén lévő iparterületek további területi bővítése nem célszerű. A Tünde utcai iparterületek üresen álló területeinek a kereskedelmi célú felhasználása mellett a rekonstrukció a legfontosabb feladat.

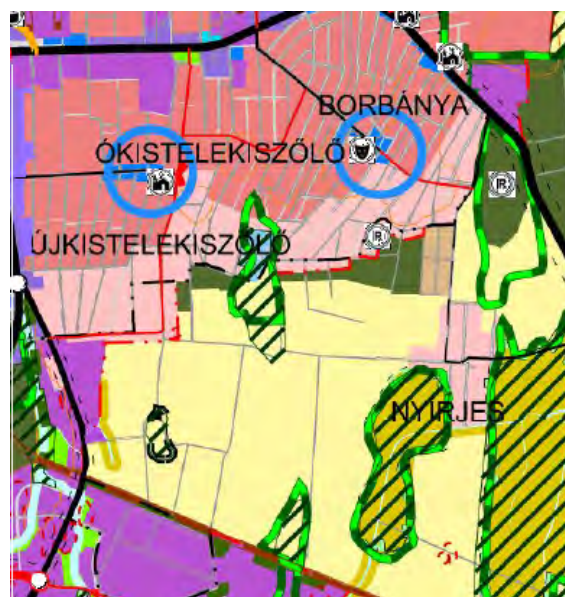
Ezen városrész egyik kiemelkedő ipari területe a Nyíregyházi Ipari Park, amely a Debrecen és Nyírbátor irányába tartó vasútvonalak közötti területen fekszik és jelentős gazdasági-logisztikai funkciót biztosít ennek a városrésznek. Az ipari parkban működő vállalkozások a vegyipar (elsősorban műanyag- és gumiipar), az elektrotechnika, az élelmiszeripar, a logisztikai és kereskedelem területén tevékenykednek. A 131 hektáros parkban 18 cég működik 91%-os beépítettség mellett. Szintén ebben a városrészben található a város másik igen jelentős gumiipari cége a MARSO Ipari Kereskedelmi Szolgáltató Kft.

A városrészben 1126 bejegyzett vállalkozás található, a tevékenységek tekintetében kiemelkedő számban találhatóak kereskedelmi tevékenységgel foglalkozó vállalkozások. Személygépjármű-, könnyűgépjármű-kereskedelemmel foglalkozó cégek száma 40 db, a gépjárműjavítással, karbantartással foglalkozó cégek száma 19 db. A kiskereskedelemmel foglalkozó cégek száma is magas (50 db), valamint jelentős a gabonafélék kereskedelmével foglalkozó cégek száma is (27 db). A kereskedelmi cégek jelentős hányada az országos főutak mellett, így a Debreceni utca mindkét oldalára települtek. A városban kialakuló és megtelepedő vállalkozások előszeretettel kerestek és találtak helyet a bevezető, nagy forgalmú utak mellett.

Városrész szerkezete, infrastruktúra, lakásállomány, zöldfelületek

A nagy kiterjedésű kertvárosias, illetve falusias lakóterületen nagyméretű telkekre épített földszintes vagy emeletes, tetőtér-beépítéses házak dominálják a településképet. A közös terek és a valódi városrész-központ hiánya jellemzi a területet. Mindez különösen annak ismeretében előnytelen, hogy a városrész elhelyezkedése jelenleg perifériusnak tekinthető, az elérhetőség tömegközlekedési eszközökkel nem megfelelő. Az infrastruktúra sok helyen hiányos, a kereskedelmi és szolgáltatási kínálat nem kielégítő

Nyíregyháza településszerkezeti terve szerint ez a városrész meghatározóan falusias lakóterület, melyet a Tünde utca déli területéről ipari gazdasági területek szabdalnak. A Borbánya, Ókistelekiszőlő, Újkistelekiszőlő és az Ipari Park közötti terület általános mezőgazdasági területként funkcionál.

Ezen városrész közlekedését a határvonalakat is jelentő 4-es számú főút, 4911. jelű összekötő út és ezek összekapcsolását jelentő Tünde utca határozza meg. Mindhárom jelentős forgalmi terhelésnek van kitéve a közúti forgalom szempontjából. A városrészben három jelentős közlekedési csomópont található, a Debreceni utca-Tünde utca valamint a Tünde utca és a Kállói út találkozásánál, valamint az Ipari Park kiemelt közlekedési csomópontja. A megvalósult M3 autópálya (valamint tervezett folytatása Vásárosnamény irányába) nemzetközi és országos tranzitforgalom szempontjából kiemelt jelentőségű. Az M3 autópályával kapcsolatot biztosító 4 sz. főút gyorsforgalmi jellegű kiépítése (vonalvezetés, külön szintű vasúti keresztezés, csomóponti távolságok) kiváló elérhetőséget biztosít.

A városrész elhelyezkedése periférikusnak tekinthető, az elérhetőség tömegközlekedési eszközökkel nem elégséges. Közlekedési szempontból problémát jelent, hogy főként Kistelekiszlő területén az új lakóterületi beépítések környezetében viszonylag magas a burkolatlan utak száma.

Nyíregyháza és térsége szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programjának megvalósulásával ebben a városrészben – főként Kistelekiszlő területén – a szennyvízelvezetés megoldódik. Csapadékvíz elvezetés szempontjából is ez a terület legkritikusabb, az elvezetés több helyen nem megoldott, a lakóépületek mellett sok helyen földutak húzódnak.

A lakosság életkörülményeinek egyik meghatározó tényezője a lakásviszonyok alakulása. Nyíregyháza lakásállományának 7,7%-a található ebben a városrészben, szám szerint 3939 db. A lakások minőségi mutatóit vizsgálva megállapítható, hogy ebben a városrészben a harmadik legmagasabb az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (8,9%), jóval magasabb a nyíregyházi átlagnál (4,6%). A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások arányát tekintve, a negyedik legmagasabb a városrészeket összehasonlítva. Az egyszobás lakások aránya (5,8%) amely alacsonyabb, mint a nyíregyházi átlag (7,7%). Ez az érték a családi házas beépítésnek az eredménye.

Az érintett városrész esetében zöldfelület tekintetében a kertvárosias-falusias lakókörnyezettől délre nagyobb kiterjedésű extenzív illetve intenzív hasznosítású mezőgazdasági területek találhatóak, ebben a városrészben erdő nem található.

A városrész funkcióellátottsága

A városrész funkcióellátottságát tekintve jelentősek a gazdasági funkciók, hiszen itt található a város legjelentősebb Ipari Parkja, mindezek mellett azonban alacsony az egyéb gazdasági funkciók száma. A városrész közlekedését a határvonalakat is jelentő 4-es számú főút, 4911. jelű összekötő út határozza meg, valamint az Ipari Parknál található csomópont. Kifejezetten alacsony a közösségi funkciók aránya, két művelődési ház található ebben a városrészben. A humán szolgáltatási funkciók tekintetében még rosszabb a helyzet, a körzeti orvosi hálózat kielégítő, az oktatási közszolgáltatások is megfelelőek, 3 óvoda és egy általános iskola található itt. A városrész funkcióellátottságát az alábbi táblázat összesíti.

50. táblázat: Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka városrész funkcióellátottsága

	Funkciók megnevezése	db
Gazdasági	Piac	1
	Bankok száma	1
	Pénzügyi szolgáltatók száma	0
	Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	2
	Ipartelep, iparterület	0
	Ipari park	1
	Logisztikai, innovációs központ	0
	Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	0
	Irodaház	0
	Kereskedelmi szálláshely	0
	Vendéglátó egységek	5
Közlekedési, távközlési	Vasútállomás	0
	Repülőtér	0
	Tömegközlekedési csomópont	3
	Postahivatal	2
	Benzinkút	2
	Taxi állomás	0
Közösségi	Közművelődési könyvtár (iskolai könyvtárakkal együtt)	1
	Művelődési ház, közösségi ház	2
	Színház	0
	Mozi	0
	Muzeális intézmény, gyűjtemény	1
	Szabadidőcsarnok	0
	Szabadtéri szabadidő park, sportlétesítmény	0
	Uszoda, strand	0
	Templomok	1
	Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási	Önkormányzati hivatal
Okmányiroda		0
Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények		0
Rendőrség		0
Polgárőrség		3
Humán szolgáltatási	Egészségügy	
	Körzeti orvosi (házi)orvosi) székely	4
	Gyógyszertár	1
	Központi körzeti (házi)orvosi) ügyelet	0
	Járóbeteg szakellátás	0
	Szociális²²	
	Étkeztetés	0
	Házi segítségnyújtás	0
	Családsegítés	0
	Támogató szolgáltatás	1
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	0
	Nappali ellátás	1
	Utcai szociális munka	0
	Ápolást, gondozást nyújtó szociális intézmény	0
	Rehabilitációs intézmény	1
	Lakóotthon	0
	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	1
	Bölcsőde	0
	Családi napközi	0
	családok átmeneti otthona	0
	Gyermekotthon	0
	Nevelőszülői hálózat	0
	Gyermekjóléti szolgáltatás	0
	Oktatás	
	Óvoda	3
	Általános iskola	1
	Közéiskola	0
	Felsőoktatási intézmény	0
	Kutató intézet	0

²² A szociális szolgáltatások székely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladatellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a támogató szolgálat esetében a székely nem a tényleges ellátási területet jelenti, mivel a szolgáltatások igénybevétele az érintettek lakásán történik.

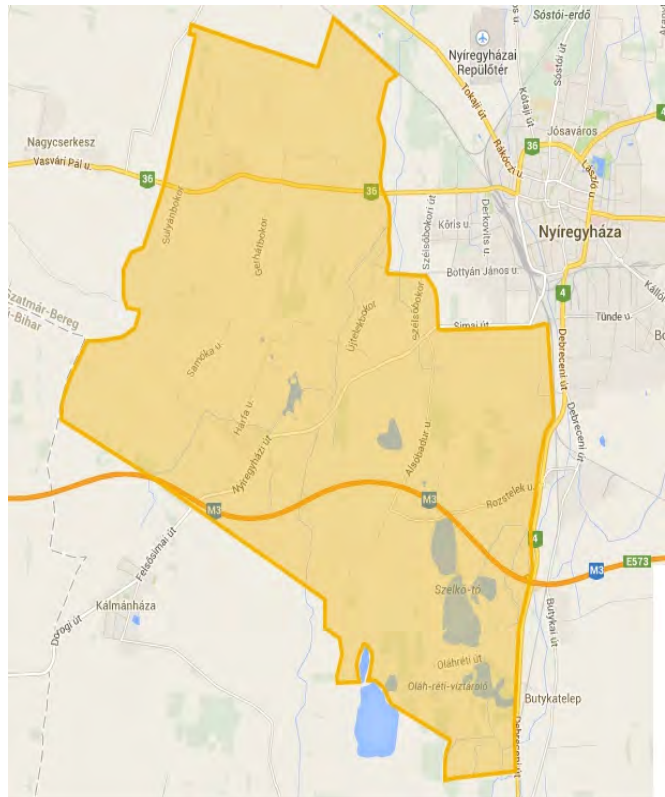
3.3.1.10 Bokortanyák, Császárszállás

A városrész lehatárolása

Miskolci vasútvonal, tervezet Nyugati elkerülő út, tervezett összekötő (Nyugati elkerülő út - Kálmánházi út között), Hóvirág utca melletti tervezett összekötő, Kálmánházi út, Érpataki főfolyás, 4.sz.főút, Nyíregyháza délnyugati és nyugati közigazgatási határa.

Társadalmi szerkezet

A városrész területe 99,51 km², amely Nyíregyháza területének 36%-át teszi ki. A népsűrűsége – a terület sajátosságából adódóan – rendkívül alacsony, egy km²-re jutó lakosok száma mindössze 59,18 fő, amellyel a városrészek között a legritkábban lakott területnek minősül. A városrész lakónépessége 5 889 fő, amely Nyíregyháza lakónépességének 5%-a. Az itt élők korcsoportos megoszlása közel azonos városával; a 0-14 évesek aránya 15,6%, a 15-59 évesek aránya 65%, míg a 60-x éveseké 19,4%. A többi városrészhez viszonyítva a 3. legkedvezőbb korcsoportos összetételű terület, melynek okai közé sorolható, hogy a városból egyre több család költözik ki a város környéki külterületre.

Az iskolázottság szempontjából kedvezőtlen a helyzet. Az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 23% (a városi arány 10,9%), a felsőfokú végzettségűek aránya mindössze 8,4%, amely csupán harmada a városi értéknek, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 14,8%, amely kétszer magasabb a városinál. Összességében megállapítható, hogy a többi városrészhez viszonyítva ezen a területen élők iskolázottsága a legalacsonyabb.

Foglalkoztatottság szempontjából szintén kedvezőtlenek a mutatók, amely összefügg az alacsony iskolázottsággal. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya 56,7%, amely – a városrészek tekintetében – a 2. legmagasabb arány. A munkanélküliek aránya több mint 6%-kal magasabb városinál (19,9%), a tartósan munkanélküliek aránya szintén magas. A városrészen belül legkedvezőtlenebb mutatókkal – korcsoportos megoszlás, iskolázottság, foglalkoztatottság – Polyákbokor rendelkezik, amely 2010-ig újonnan kialakult szegregátuma városnak.

Gazdasági szerkezet

A városrész területén található Nyíregyháza új iparterülete, amely felértékeli a városrész gazdasági státuszát. Az ipari terület Ge gazdasági övezet terület Nyíregyháza város nyugati peremén, a 36-os főút déli oldalán, a várostesttől 3-4 km-re, az M3-as autópályától 6,2 km-re helyezkedik el.

A fejlesztési terület nagysága 326,41 ha, mely meglévő gazdasági övezet (59,56 ha), valamint mezőgazdasági területek átsorolásával alakult ki. A terület főút felüli sávjában már működő gazdasági-ipari-kereskedelmi és szolgáltató tevékenységek vannak, lényegében a Tiszavasvári felé vezető út jelenti a városrész legjelentősebb gazdasági területét (itt működik a Révész Transz telepe).

A LEGO Manufacturing Kft. üzemi egységei az I. ütemben beépítésre kerülő 80 ha-on valósult meg, amely a gazdasági övezeten belül a Nyugati elkerülő úttól nyugatra épült. Az üzem a Nyíregyházi Ipari Park területén működött, de a termelés folyamatos bővítése szükségessé tette egy nagyobb gyár létesítését, amellyel 250 új munkahelyet létesít, így várhatóan közel 1500 dolgozó részére biztosít munkát az új gyárban. A beruházás hatására újabb vállalkozások, elsőként a LEGO beszállítóinak betelepülése várható. Ez alapján kijelenthető, hogy ez az iparterület lesz Nyíregyháza legdinamikusabban fejlődő és legnagyobb ipari övezete, amely jelentős változásokat indíthat el.

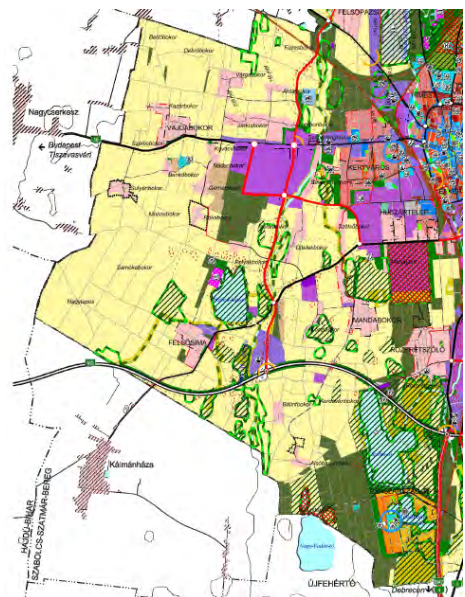
A városrész területére bejegyzett vállalkozások száma meghaladja a négyszázat, melynek nagy része mezőgazdasággal foglalkozik, ezen belül is a gabonafélék, hüvelyes növény, olajos magok termesztésével, valamint gyümölcsstermesztéssel. Szintén nagyszámú az állattenyésztéssel foglalkozó vállalkozók száma. Ezen kívül a szolgáltatási ágazatban működő vállalkozások száma jelentős (pl. építőipar, kereskedelem, pénzügy). A megye legnagyobb vállalkozási közül kettőnek ebben a térségben van a székhelye. A SZURO-TRADE Termelő Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.-t (Alsóbaduri u.) fő tevékenysége mezőgazdasági termékek (jellemzően gabona- és olajos növények) nagykereskedelme és a "GOF HUNGARY" Gabona-, Olajos és Fehérje-Növények Termelését Koordináló Kft. (Alsóbaduri u.), melynek fő tevékenysége az inputanyagok beszerzése és a megtermelt termények értékesítése.

A városrész összességében kifejezetten jelentős gazdasági potenciálokkal rendelkezik, egyrészt kiemelt szerepet tölt be a város mezőgazdasági termelésében, de a létesülő új iparterület révén Nyíregyháza legjelentősebb ipari centruma is egyben.

Városrész szerkezete, lakásállomány, infrastruktúra, zöldfelületek

Nyíregyháza rendelkezik országosan – Kecskemét után – a második legnagyobb tanyavilággal. A falunál is kisebb településformát a tirpák lakosság életmódja hozta létre: tavasztól őszig a bokortanyákon, télen a városban laktak. A tanyák nevüket általában arról a családról kapták, amely rokonságával együtt birtokba vette a területet és létrehozta a szálláshelyet. A bokortanyák élete az idők folyamán eltávolodott a hagyományos, a földműveléssel és állattenyésztéssel összefonódott gazdálkodási formától.

Főleg a főút közelében elhelyezkedő bokrok lakói általában a városban találnak megélhetést maguknak, a gazdálkodást esetleg kiegészítésként folytatják. A városból kitelepülni szándékozók viszont vonzzák az olcsóbb telekárak és a bokrok lassan lakóterületté alakulnak. Példa erre Vajdabokor, ahol a településszerkezetben jól elkülöníthető a régi és az új rész. Mindez tükröződik az épületállomány állapotában, karakterében és a telekhasználatban is.

A bokortanyák településszerkezeti szempontból kuriózumnak tekinthetők; halmazos és az utcás elrendezés egyaránt megtalálható, illetve szórványtanyák is előfordulnak. Különleges településszerkezetével – központi tér köré szervezett sugárirányú telekosztásával – a Rókabokor emelkedik ki. A telekhasználat még tükrözi a hagyományos gazdálkodási módot. A beépítés jellemzően fésűs, tipikus parasztházakkal. (Műemlék védelemmel rendelkező a Rókabokor 10., amely a régi tanyaépületek tipikus példája, ezenkívül a Benkőbokor 11. sz. alatti tanyaház.) Hasonlóan központi tér köré szerveződő, halmazos településszerkezetű Sulyánbokor, Mandabokor, Felsősimá, Rozsrétszőlő tanyás szerkezetét elveszítve utcás lakóterületté vált. A tanyavilág legfőbb jellegzetessége a „kettőség”. Egyik arca a megyeszékhely közvetlen közelében elhelyezkedő „kertvárosias” tanyajelleg. Ezek a tanyák a városi fiatalok betelepülésével folyamatos megújuláson mennek keresztül (pl. Mandabokor), ugyanakkor a tanyák másik arca klasszikus „szórványtanya” jellegű. A településszerkezeti terv a külterületi lakott helyek az alábbi kategóriákba tartoznak:

1. *falusias lakóterület*: Vajdabokor, Sulyánbokor, Vargabokor, Antalbokor, Jánosbokor, Kovácsbokor, Nádasbokor, Gerhátbokor, Polyákbokor, Felsősimá, Újtelekibokor, Mandabokor, Rozsrétszőlő, Bálintbokor, Alsóbadurbokor
2. *egyéb ipari gazdasági terület*: Zomborbokor, Szabadságbokor környéke
3. *üdülőházas, hétvégi házas üdülőterület*: Császárszállás

Nyíregyháza-Császárszálláson található az Oláh-rét (nagysága kb. 43 ha), amelynek északi része csatlakozik az Oláh-réti üdülőtelephez, összefüggő, nagy nádas parttal rendelkezik. A víztározó déli beszögellésében vizes, nádas részek találhatóak. Jelentős része fel van parcellázva, beépítésre került, főként hobby- és hétvégi házakkal. Közúti elérhetőségét a 4. számú főút biztosítja, a várostól 7 km-re található. A víztározó adottságaira építve a területrendezési tervben fejlesztési lehetőségként jelenik meg a turizmus feltételeinek fejlesztése, javítása („tó-tópart” vonzástényező fejlesztése), melynek feltétele a vízminőség javítása, fürdőzésre alkalmassá tétele.

A városhoz legközelebb lévő tanyák már szinte „összenőttek” Nyíregyházával. Ezek megközelítése nem jelent gondot az ott lakók számára. (Pl.: Salamonbokor). Ugyancsak könnyebb helyzetben vannak az úgynevezett tanyaközpontok is, amelyek valamelyik nagyobb, a városból kivezető fő közlekedési út mentén helyezkednek el (pl. Felsősimá, Rozsrétszőlő). A Nyíregyházától északnyugatra fekvő külterületeknek nincs megnevezhető tanyaközpontjuk. Elszórt, egymástól távol elhelyezkedő, egyedülálló, nem főútvonal melletti szórványtanyák (pl.: Bedőbokor, Samókabokor, Mohosbokor), melyek megközelítése nehezebb. Az egész városrész legnagyobb problémáját az alacsony integrációja jelenti Nyíregyházával, a tanyák közötti közlekedési kapcsolat a legtöbb esetben nem kiépített.

A külterületeken lakók tömegközlekedésében az elmúlt évek legjelentősebb változása az ún. H viszonylatok beindítása. Az új járatok révén a korábban helyközi járatokkal kiszolgált külterületek nagy része bekapcsolódott a helyi járatok hálózatába. Tömegközlekedési elérhetőségét biztosító járatok: 3-as: Rozsrét, H31 járat: Császárszállás, Butykasor, Oláhrét, H35 járat: Alsóbadúr, Polyákbokor, Felsősimá, H40 járat: Antalbokor, Rókabokor, Vargabokor, Kazárbokor, Sulyánbokor. A városrészben a Füzesbokor vasúti megállóhely található, amelyen a Miskolc-Tiszai pályaudvar (-Szerencs) – Nyíregyháza között közlekedő személyvonatok állnak meg. Feltételezhetően a város közelsége miatt a megállóhely alacsony utasforgalmú, az itt élők a helyi tömegközlekedést veszik igénybe.

A tanyás térségek elektromos energiával történő ellátottsága 100%-os. Az ivóvízhálózat csaknem teljesen kiépült, a hálózattól távol eső külterületi családi házak egy részének – gazdaságos üzemeltetés hiányában – ellátását egyedi kutakkal lehetséges megoldani. Gázellátás részben vezetéken biztosított, ahol a hálózat kiépítése nem gazdaságos, ott a gáztartályok telepítése jelenti a megoldást. Közcsatorna-hálózat sehol nem épült ki.

A városrészben 2295 db lakás található, jellemzően földszintes és egylakásos családi házak. Az egyszobás lakások aránya 7,8% – ez a városi értéktől csupán 0,1%-kal magasabb –, inkább a 2-3 szobás lakások jellemzőek. Rendkívül magas az alacsony komfort fokozatú lakások aránya (22,9%), illetve a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (18,2%), mindkettő ötször magasabb a városi aránynál, városrészek között is a legmagasabb arányú.

A város zöldfelületi rendszerét meghatározó városszerkezetben jelentős zöldfelületi elemek találhatóak, de kapcsolati rendszerük esetleges.

A városrész funkcióellátottsága

A városrész funkciókkal kevésbé ellátott. Elmozdulást jelent a területen kialakított Nyugati Iparterület amely a teljes betelepülés után lehetőséget biztosít a környéken élők munkához jutására. Ezen kívül a bokortanyákon élők közbiztonsága érdekében létrejövő 4 db polgárőrség emelhető ki, illetve a humán szolgáltatáson belül az alapfokú oktatási ellátást biztosító 3 db óvodai ellátóhely, egy iskola, illetve szociális alapszolgáltatást nyújtó egy db egyházi intézmény.

A városrész jelentős potenciállal bír különösen a lakófunkciók tekintetében, miután azonban a peremterületek ellátottsága alacsony szintű, a városból kiköltözni szándékozók sokszor a környező, az alapfokú ellátás tekintetében legalább kielégítő színvonalú kiépült kertvárosi területeket és falvakat veszik célba, mint a bokortanyákat.

51. táblázat: Bokortanyák, Császárszállás városrész funkcióellátottsága

	Funkciók megnevezése	db
Gazdasági	Piac	0
	Bankok száma	0
	Pénzügyi szolgáltatók száma	0
	Szolgáltató központ, bevásárlóközpont, hipermarket	0
	Ipartelep, iparterület	1
	Ipari park	0
	Logisztikai, innovációs központ	0
	Inkubátorház, vállalkozásfejlesztő segítő létesítmény	0
	Irodaház	0
	Kereskedelmi szálláshely	0
	Vendéglátó egységek	0
Közlekedési, távközlési	Vasútállomás	0
	Repülőtér	0
	Tömegközlekedési csomópont	0
	Postahivatal	1
	Benzinkút	0
	Taxi állomás	0
Közösségi	Közművelődési könyvtár	0
	Művelődési ház, közösségi ház	1
	Színház	0
	Mozi	0
	Muzeális intézmény, gyűjtemény	0
	Szabadidőcsarnok	0
	Szabadtéri szabadidő park, sportlétesítmény	0
	Uszoda, strand	0
	Templom	0
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgálati	Önkormányzati hivatal	0
	Okmányiroda	0
	Kormányhivatal, kormányablak, Területi hatósági intézmények	0
	Rendőrség	0
	Polgárőrség	4
Humán szolgáltatási	Egészségügy	
	Körzeti orvosi (házi) orvos (székhely)	0
	Gyógyszertár	0
	Központi körzeti (házi) orvos (ügyelet)	0
	Járóbeteg szakellátás	0
	Szociális²³	
	Étkeztetés	1
	Házi segítségnyújtás	1
	Családsegítés	1
	Támogató szolgáltatás	1
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	0
	Nappali ellátás	0
	Utcai szociális munka	1
	Ápolást, gondozást nyújtó szociális intézmény	0
	Rehabilitációs intézmény	0
	Lakóotthon	0
	Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény	0
	Bölcsőde	0
	Családi napközi	0
	családok átmeneti otthona	0
	Gyermekotthon	0
	Nevelőszülői hálózat	0
	Gyermekjóléti szolgáltatás	0
	Oktatás	
	Óvoda	3
	Általános iskola	1
	Közéiskola	0
Felsőoktatási intézmény	0	
Kutató intézet	0	

²³ A szociális szolgáltatások székhely szerint kerültek városrész szinten besorolásra, de feladatellátási területük Nyíregyháza teljes területére vonatkozik. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a támogató szolgálat esetében a székhely nem a tényleges ellátási területet jelenti, mivel a szolgáltatások igénybevétele az érintettek lakásán történik.

3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

3.3.2.1. A szegregátumok, illetve a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása

Nyíregyháza város leromlott részeinek lehatárolása a Városfejlesztési Kézikönyvben meghatározott ún. szegregációs mutató alapján történik. A Kézikönyvben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. A szegregációs mutató a 2011-es népszámlálási adatokból állítható elő.

52. táblázat: Szegregátumok lehatárolása a 2011. évi Népszámlálás adatai alapján

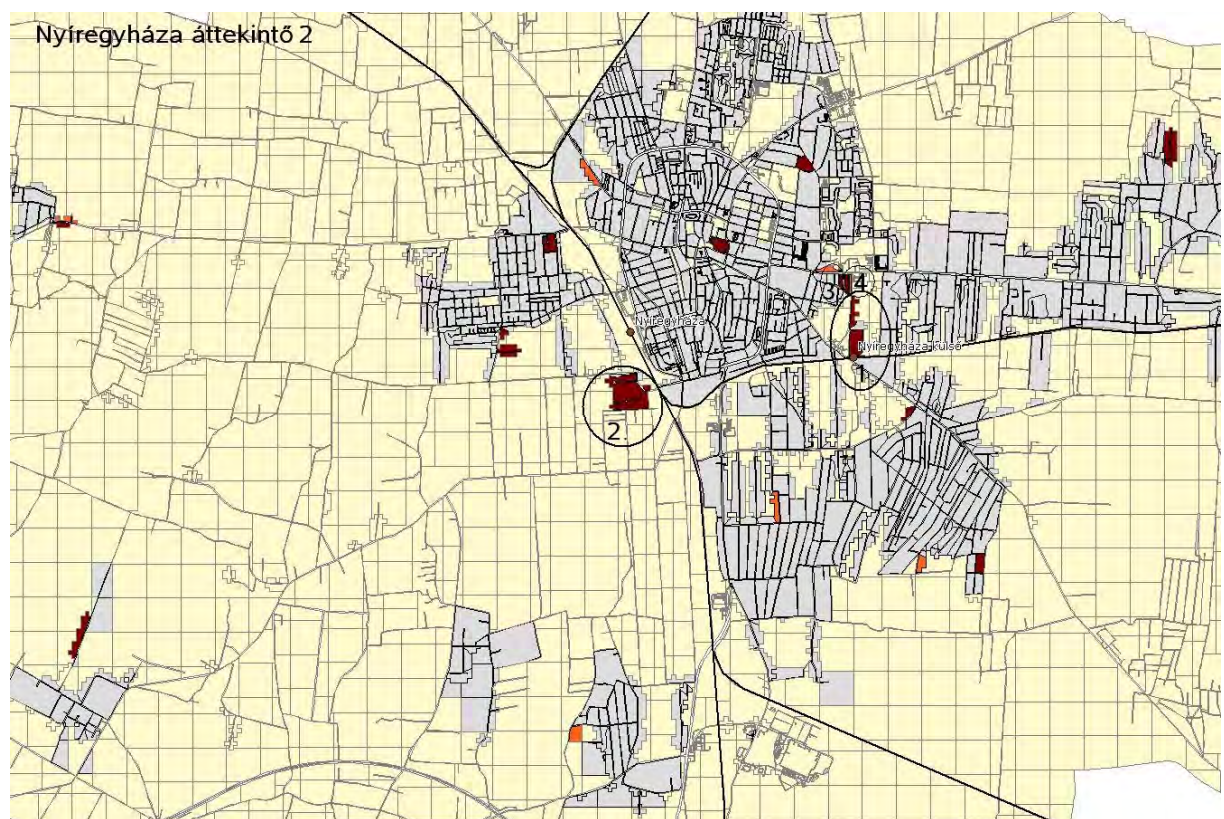
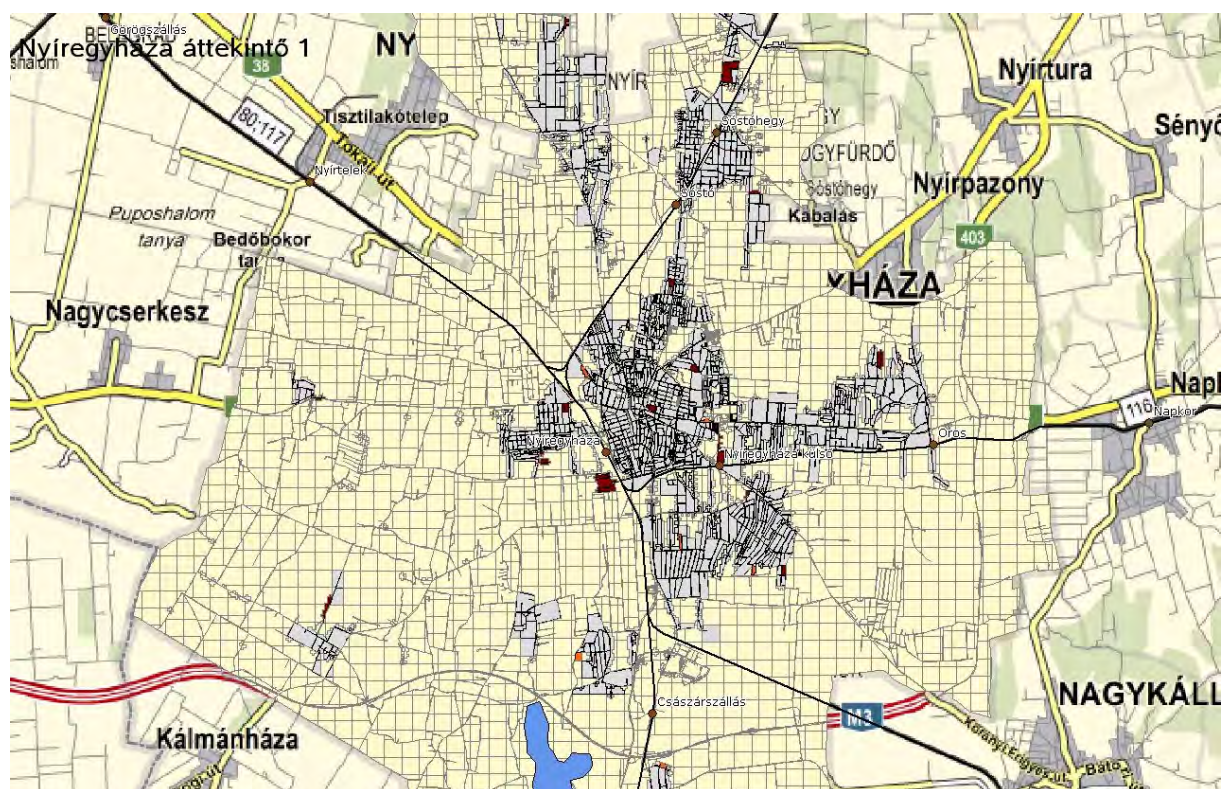
Mutató megnevezése	Nyíregyháza összesen ²⁴	1. szegregátum (Orosi út - Gomba utca - Kállói út - Tüzér utca)	2. szegregátum (Bottyán János utca - Huszár tér - Orgona utca - Viola utca)	3. szegregátum (Csáki István utca - Vértanúk útja - Tarcsai István utca)	4. szegregátum (Gerliczki Mihály utca - Vértanúk útja - Károlyi Mihály utca)	5. Szegregátum (Polyákbokor külterület)
Lakónépesség száma	119 746	55	843	72	158	153
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,0	32,7	34,8	30,6	42,4	31,4
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	65,0	61,8	59,2	61,1	55,7	58,8
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya	20,0	5,5	6,0	8,3	1,9	9,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	10,9	61,8	72,7	68,2	71,6	64,4
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	26,6	3,2	0,9	0,0	0,0	0,0
Lakásállomány (db)	51 274	14	257	20	36	39
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	4,6	42,9	65,0	90,0	100,0	53,8
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,2	73,5	78,4	79,5	70,5	78,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	7,4	52,9	59,1	50,0	51,1	55,6
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	56,1	25,0	20,9	20,0	29,2	20,2
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	34,3	50,0	63,6	55,0	37,1	62,8
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében	10,9	61,8	72,7	68,2	71,6	64,4
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év feletti népesség körében	26,6	3,2	0,9	0,0	0,0	0,0

²⁴ Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (74 fő) adatait

Mutató megnevezése	Nyíregyháza összesen ²⁴	1. szegregátum (Orosi út - Gomba utca - Kállói út - Tüzér utca)	2. szegregátum (Bottyán János utca - Huszár tér - Orgona utca - Viola utca)	3. szegregátum (Csáki István utca - Vértanúk útja - Tarcsai István utca)	4. szegregátum (Gerliczki Mihály utca - Vértanúk útja - Károlyi Mihály utca)	5. Szegregátum (Polyákbokor külterület)
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak magas aránya 2011-ben (7,8,9 kategóriájú foglalkoztatási főcsoportúak/foglalkoztatottak)	28,4	66,7	88,9	90,0	96,2	78,9
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	53,1	67,3	74,3	79,2	74,1	79,1
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	13,5	50,0	50,2	33,3	36,6	40,6
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	8,3	33,3	33,2	0,0	14,6	25,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	3,7	42,9	63,7	90,0	100,0	51,4
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,7	14,3	75,9	75,0	88,6	24,3

Forrás: KSH

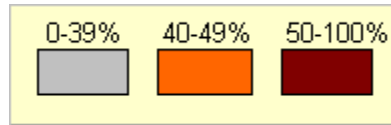
23. térkép: A szegregátumok elhelyezkedése Nyíregyházán

Forrás: KSH

A települési kartogram jelzi, hogy mely területek tesznek eleget a szegregátum kritériumainak, vagyis ahol a szegregációs mutató 50%, illetve a fölötti értéket vesz fel.

A térkép azt is mutatja, hogy melyek azok a területek, ahol a szegregációs mutató 40 % feletti, az ilyen területek szegregáció szempontjából veszélyeztetett területnek számítanak. (Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0-39% = szürke, 40-49%=narancs, 50-100%=barna)

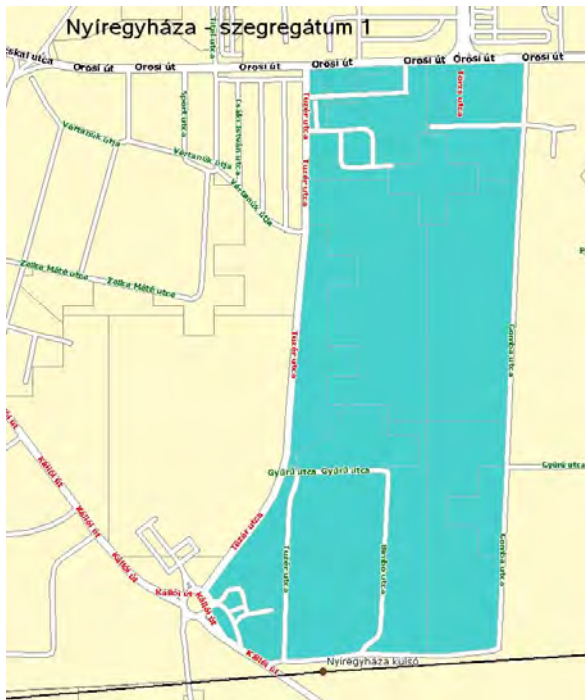
A térkép olyan területeket is megjelenít, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk, vagy intézeti háztartásban élők miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

A térképen bekarikázásra kerültek azok a területek, amelyek 50 főnél nagyobb lakosságszámmal bírnak.

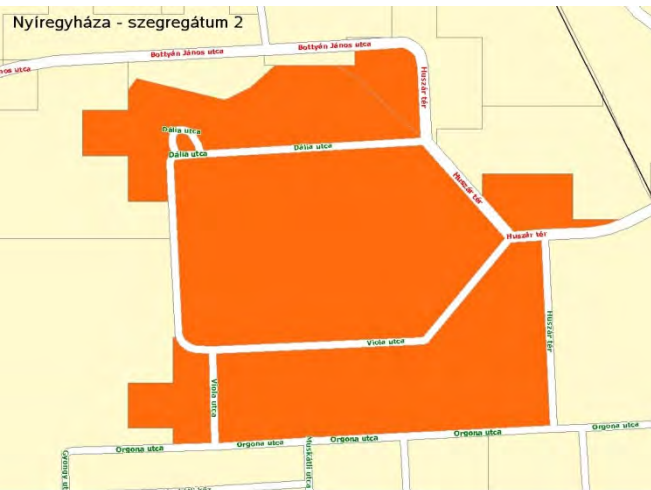
A 2011-es népszámlálási adatokon alapuló KSH szegregációs térkép öt szegregációs területet jelölt ki a városban. Ezek területi lehatárolása a következő:

- 1. szegregátum (Orosi út - Gomba utca - Kállói út - Tüzér utca)
- 2. szegregátum (Bottyán János utca - Huszár tér - Orgona utca - Viola utca)
- 3. szegregátum (Csáki István utca - Vértanúk útja - Tarcsai István utca)
- 4. szegregátum (Gerliczki Mihály utca - Vértanúk útja - Károlyi Mihály utca)
- 5. szegregátum (Polyákbokor külterület)

24. térkép: 1. szegregátum

25. térkép: 2. szegregátum

26. térkép: 3. szegregátum

27. térkép: 4. szegregátum

Emellett az 1. számú szegregátum déli része a Nyíregyháza-Vásárosnamény vasútvonalon található Nyíregyháza Külső vasútállomástól gyalog 5-10 percre található. Mindezeknek köszönhetően a közszolgáltatást nyújtó intézmények elérhető közelségben fekszenek, különösen a Jósa András Kórház.

A 2-es számú szegregátum a Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep elnevezésű városrészben fekszik. Ez a terület az ipari épületegyüttesekkel és mezőgazdasági területekkel övezve a város társadalmi és területi szegregátumaként azonosítható, a régi huszárlaktanyát foglalja magába. A szociális és gyermekjóléti szolgáltatások többsége a telepen közvetlenül elérhető (Gyermekjóléti Központ, bölcsőde, Idősek Klubja). Egyéb közszolgáltatást nyújtó intézmény közösségi közlekedéssel érhető el.

A szegregátumok közül az elhelyezkedést tekintve az 5. számú szegregátum (Polyákbokor) jellemezhető a leginkább periférikus fekvéssel. Ez a terület a Bokortanyák, Császárszállás elnevezésű városrészben található, mely a városközponttól 9 km távolságra, külterületen fekszik. Közúton egyedül a Simai út - Szélsőbokor felől közelíthető meg. Községi közlekedéssel utazók számára a ritka járatú, H35 jelzésű autóbusz jelenti a városközponttal való kapcsolatot.

Szegregátum kialakulásához és fennmaradásához vezető okok

Az egyes területeken a szegregátumok kialakulása és fennmaradása eltérő okokra vezethető vissza.

A Keleti lakótelep (1. 2. és 4. szegregátum) a város peremén helyezkedett el, mely jellemzően a hátrányos helyzetű lakosokat vonzotta. A város ugyan 1-3 km-rel továbbnőtt, azonban jellemzően vállalkozások, gazdasági funkciójú telephelyek kerültek kialakításra, melynek hatására a telepen élők helyzetét tovább nehezítő „zárványtelep” alakult ki. Az elszigeteltségen a Tüzér utca 2011-es megnyitása sem volt képes változtatni. A területen jellemzően önkormányzati tulajdonban lévő szociális bérlakások állnak.

A 2. szegregátum, azaz a Huszártelep létrejöttének hátterében a XIX. század második felében épített nyíregyházi huszárlaktanya áll. Az 1891-ben elkészült kaszárnya az akkori legmodernebb igényeknek megfelelően épült, az Osztrák Magyar Monarchia legkorszerűbb lovassági laktanyája lett. A lovasság jelentőségének visszaszorulásával 1957-ben került a városi tanács kezelésébe eredetileg azzal a céllal, hogy elhelyezhessék a településen élő szovjet katonatisztek, később pedig a város hivatalnoki elitjét. A kolónia vonzereje csak addig tartott, amíg az 1960-as években elkezdődött az új lakótelepek építése a városban. A telep lakossága gyorsan kicserélődött, a tehetősebb családok a város más részein felhúzott lakótelepeken kaptak lakást, a Huszártelep pedig egyre inkább a hátrányos helyzetű lakosság otthona maradt. Így alakult ki Nyíregyháza legnagyobb szegregátuma.

Az infrastrukturális fejlesztések és programok ellenére az itt élő lakosság társadalmi és szociális helyzete lényegében nem változott.

Az 5. szegregátum (Polyákbokor) különleges helyzetben van. Nyíregyháza településszerkezeti és ebből kifolyólag társadalmi-gazdasági kuriózumát a várost nyugati oldalról körülvevő bokortanyák jelentik. Kialakulásuk a XVIII. századi tírják népesség sajátos életformájának köszönhető, akik tavasztól ősziig a termőföld közelében kialakult szálláshelyeken laktak, vagyis az épületek nem állandó itt tartózkodásra készültek.

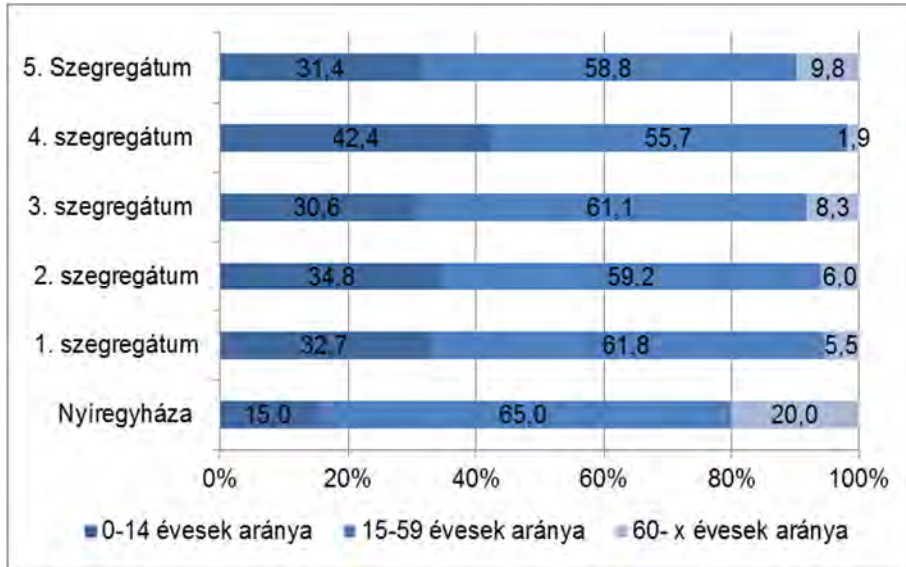
A tanyák funkciója megváltozott, szerkezetüket és az ott lakók életmódját tekintve jelenleg már nagy heterogenitást mutatnak. Amíg tehát korábban a bokortanyákon élők tulajdonában voltak a környező mezőgazdasági területek, addig napjainkban ez elvált egymástól, azaz jellemzően nem a jómódú, tehetősebb mezőgazdasági termelők állandó lakhelyeként szolgál. Jellemzően a bokortanyákon egyre nagyobb számban telepedtek le olyanok, akik a városban emelkedő rezsiköltségek előli menekülés, az olcsóbb megélhetés, és a kiskertek révén az önellátás reményében költöztek ki.

Demográfiai és szociális helyzet

A Nyíregyházán beazonosításra került szegregátumokban a 2011-es Népszámlálási adatok alapján összesen 1 281 fő él, mely a város lakónépességének 1,1%-a. A Huszártelpei szegregátum a legnépesebb a maga 843 fős lakosságával.

A szegregátumok fiatalabb korstruktúrával rendelkeznek a városi átlagnál, különösen a Huszártelep távolodik el markánsan, ahol a 0-14 évesek aránya 27 százalékponttal haladja meg a városi átlagot, míg a 60 éves és idősebb korosztály átlaga 18 százalékponttal marad el attól. Összességében a szegregátumok előregedéséről nem beszélhetünk.

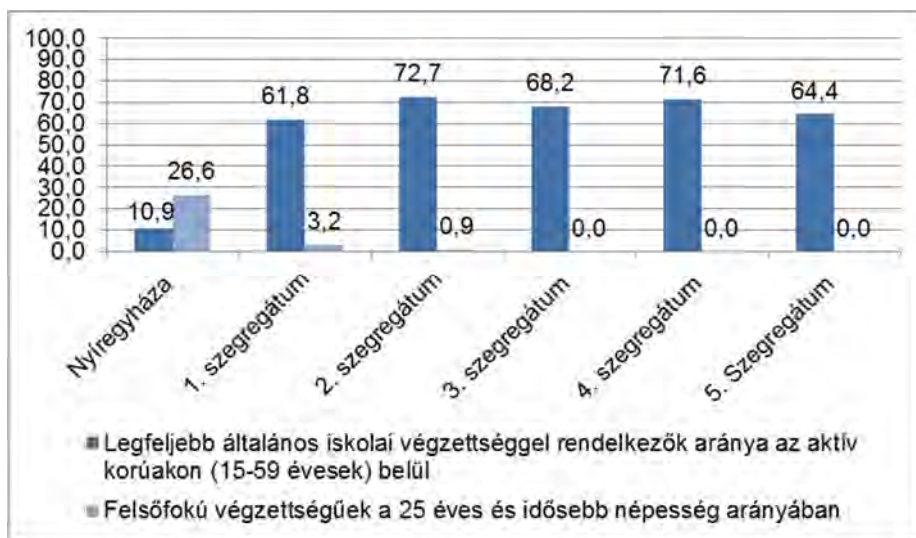
37. ábra: A szegregátumok lakosságának korösszetétele, 2011

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

A szegregátumokban élők társadalmi helyzetét és kilátástalanságukat súlyosbítja alulképztségük. A szegregátumokban élő aktív korúak több mint 60%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, mely a városi átlag ötszöröse. Különösen magas ez az arány a Huszártelep (72,7%) és a 4. számú szegregátum (71,6%) területén. Emellett csekély azon személyek száma, akik felsőfokú végzettségűek.

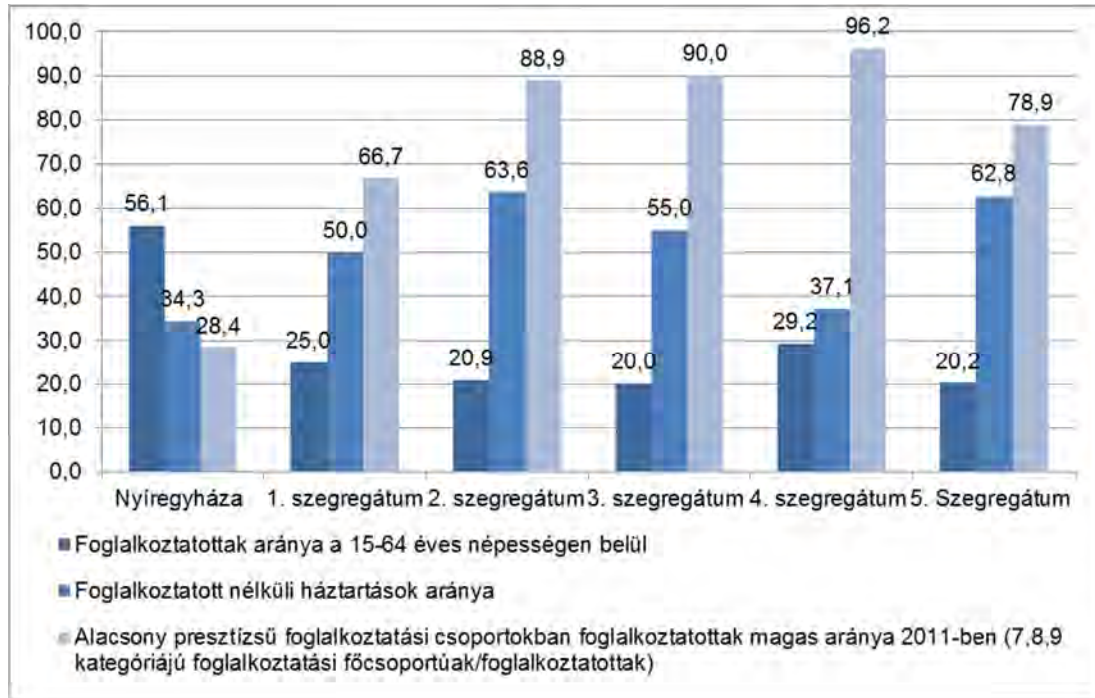
38. ábra: A szegregátumok lakosainak képzettsége, 2011

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

A szegregátumban élők foglalkoztatási helyzete is messze elmarad a városi átlagtól. A szegregátumok 15-64 éves népességének mindössze 20-29%-a foglalkoztatott, mely közel fele a városi átlagnak. Különösen nehéz azon háztartások megélhetése, amelyek egyáltalán nem rendelkeznek kereső tevékenységet folytató taggal. A 4. szegregátumot kivéve, ahol ez az arány 37,1%, a szegregátumok háztartásainak legalább fele tartozik ebbe a kategóriába. A 2. szegregátum esetén a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya közel 20 százalékponttal haladja meg a városi átlagot.

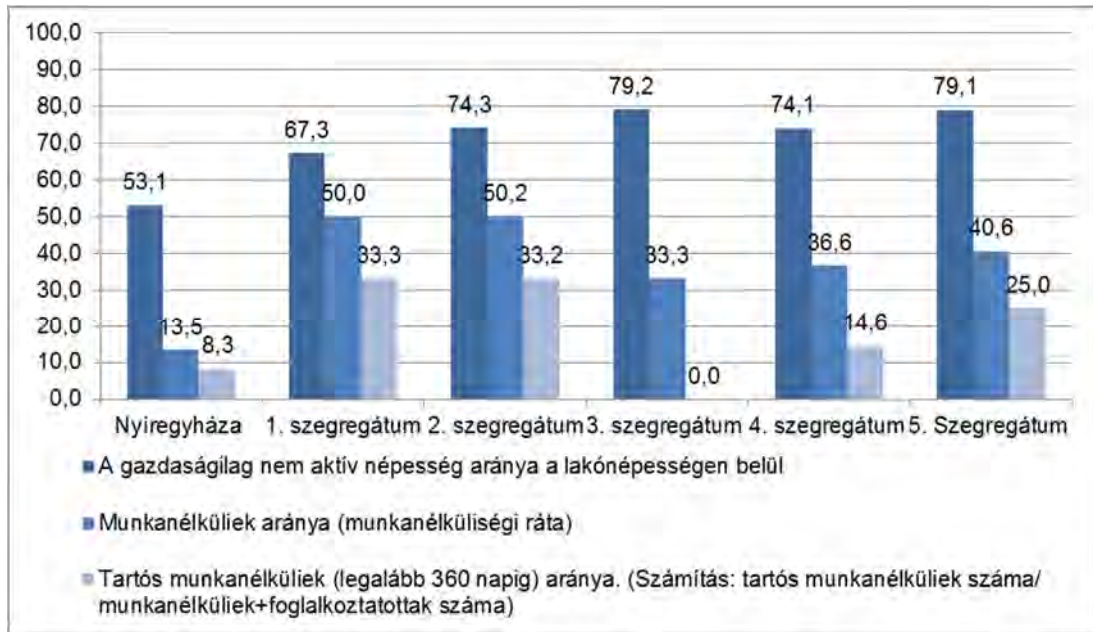
39. ábra: A szegregátumok lakosainak foglalkoztatottsági helyzete, 2011

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

A szegregátumok területén élők munkaerő-piaci helyzetének nehézségét mutatja, hogy a munkanélküliek aránya 33,3% és 50,2% között mozog, míg a tartós munkanélküliek aránya eléri a 33,3%-ot. Ilyen magas munkanélküliségi érték kialakulásához jelentős mértékben hozzájárult a már korábban említett alacsony képzettségi, illetve foglalkoztatottsági szint is. Emellett a szegregátumok lakónépességének fele-háromnegyede gazdaságilag nem aktív, szemben a 8,3%-os városi átlaggal, melynek háttérében a fiatalok magas aránya, illetve a be nem jelentett munkanélküliek nagy száma is áll. Az alacsony gazdasági aktivitás a társadalom jövedelmi helyzetét is jelentősen befolyásolja.

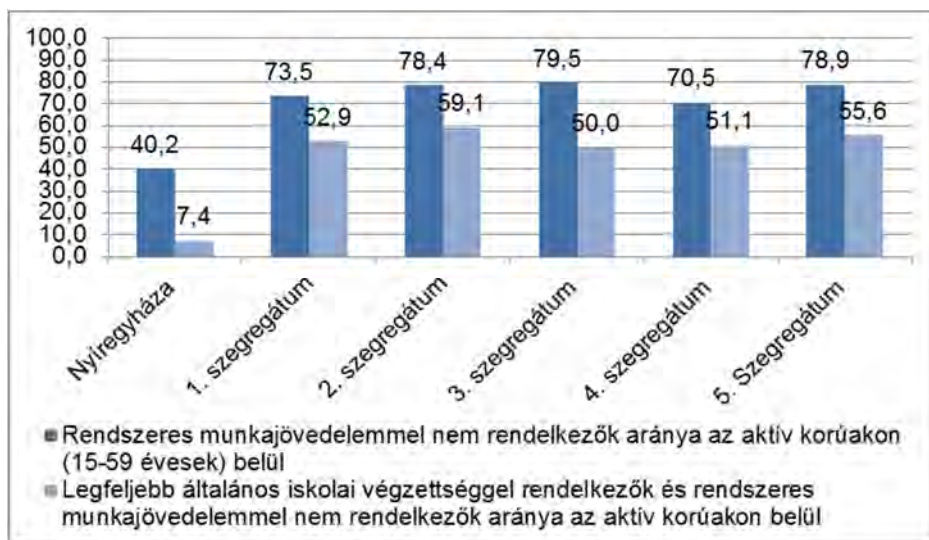
40. ábra: A szegregátumok munkaerőpiaci helyzete, 2011

Forrás: Népszámlálás, 2011

A szegregátumok lakosainak jövedelmi viszonyait az alábbi mutatók tükrözik: a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül több mint 30 százalékponttal haladja meg a városi átlagot, azaz az aktív korúak háromnegyede tartozik ebbe a csoportba. Míg a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 50% és 59,1% között mozog, mely hét-nyolcszorosa a városi átlagnak.

41. ábra: A szegregátumok lakosainak jövedelmi helyzete, 2011

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

Lakáskörülmények

A szegregátumok eltérő beépítettségűek. A 2. szegregátum területén, azaz a Huszártelenen a volt huszárlaktanya egykori istállóépületeiből és a huszárlaktanya emeletes épületeiből kerültek kialakításra lakások. Az 1., 3. és 4. szegregátum, azaz a Keleti lakótelepen jellemzően téglából és panelből épített egyszintes, döntően 4 lakrészes találhatóak.

Családi házas beépítés az 5. szegregátumot (Polyákbokor) jellemzi. A Huszártelenen és a Keleti lakótelepen a lakások önkormányzati tulajdonban vannak.

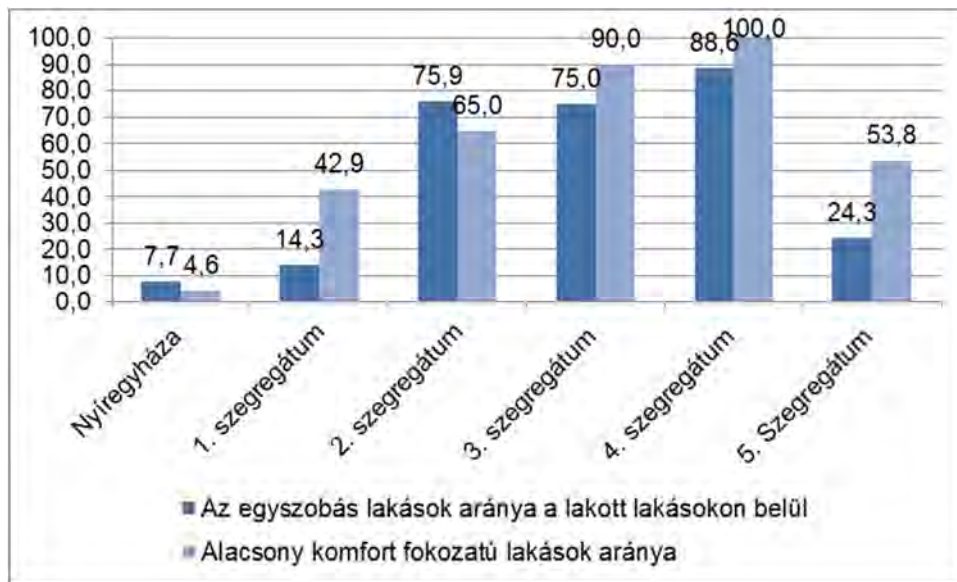
A szegregátumok területén a lakhatási körülmények rosszak, a lakások komfortfokozata a városi átlag adatoktól elmarad. Amíg a városban az alacsony komfortfokozatú lakások aránya mindössze 4,6%, és a 3. szegregátumot magába foglaló Örökösöld városrészben is csak 3,3%, addig a szegregátumokban átlagosan ez az arány 70%. A legrosszabb helyzetben a Keleti lakótelephez tartozó 3. és 4. szegregátum van, ahol a lakások 90-100%-a tartozik ebbe a kategóriába.

Az 1., 2. és 5. szegregált területeken a lakások általános állapota jobb, mint a 3. és 4. szegregált területeken, de itt is elmarad a városi átlagtól az alacsony komfortfokozatú lakások arányszáma.

A 2., 3. és 4. szegregátum területén tovább nehezíti a lakhatási körülményeket az egyszobás lakások magas aránya.

Mindezek hatására az egy lakásra jutó személyek száma 3,3 és 4,4 fő között mozog, szemben a 2,3 fős városi átlaggal. A legalacsonyabb érték (3,3 fő) a 2. szegregátum, míg a legmagasabb (4,4 fő) a 4. szegregátum területén jellemző.

42. ábra: A szegregátumok lakáskörülményei, 2011

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

Nyíregyháza **önkormányzati bérlakásainak** száma 2000. évhez képest közel 6%-kal nőtt 2013-ra a NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. adatai alapján. 2013. szeptember 30-án 1931 db önkormányzati bérlakást tartottak nyilván Nyíregyházán, melyek között a kisebb méretű lakások dominálnak. A bérlakások a Jósaváros, a belső lakóterület, Örökösöld és a Huszártelenen koncentrálnak. A Huszártelep fejlesztésére alkotott programok jelentős változást eredményezett a lakáskörülmények tekintetében. Számos szociális bérlakás újul(t) meg a területen az elmúlt években.

53. táblázat: Önkormányzati bérlakások a szegregátumokban

Szegregátum	Utca megnevezése	Önkormányzati bérlakások száma
1. szegregátum	Tüzér utca	23 db
	Orosi utca	12 db
2. szegregátum	Huszár tér	12 db
	Viola utca	190 db
	Dália utca	137 db
3. szegregátum	Csáki I. utca	27 db
	Tarcsai I. utca	13 db
4. szegregátum	Gerliczki M. utca	42 db
	Károlyi M. utca	40 db

Forrás: Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyongazdálkodó Kft.

Infrastrukturális ellátottság

A szegregált területek **közműellátottsága** egységes képet mutat. A szennyvízlefedettség, az áramellátottság, a közvilágítás, vízellátás mára teljesen kiépült. Problémát jelent a pormentes utak hiánya, mely az 1. szegregátum három utcáját érinti.

A kiépített közművek ellenére a lakások jelentős hányada nem, vagy nem megfelelően használja ezeket a szolgáltatásokat, különösen a Huszártelre jellemző ez.

54. táblázat: A település infrastruktúrája

Infrastruktúra	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem található	A városrész(ek) nevei, ahol az utcák találhatóak
áram	Agár u.	9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka
	Akácos köz	3. Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep
	Aranyfürt köz	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Aranyfürt u.	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Atléta u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Bea u.	7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő
	Berkenye köz	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Berkenye sor	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Bogáncs u.	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Bokor u.	8. Kőlapos, Oros, Nagyszállás
	Boróka u.	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Borsikafű u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Búzavirág u.	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Ciklámen u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Cirbolya u.	9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka
	Czelder Orbán u.	2. Örökösöld
	Csatorna u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Csárda sor	9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka
	Cserepes u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Cserje u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
Csillagfürt u.	10. Bokortanyák, Császárszállás	
Ferde u.	8. Kőlapos, Oros, Nagyszállás	

Infrastruktúra	Azon utcák, ahol részben vagy egészben nem található	A városrész(ek) nevei, ahol az utcák található
	Fény u.	3. Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep
	Furulya u.	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Fütytös u.	9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka
	Füzes part	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Gál Ambrus u.	2. Örökösöld
	Gilice u.	9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka
	Gólyahír u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Gyöngyike u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Gyöngyperje u.	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Horgásztanya u.	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Illés u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Jácint u.	7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő
	Kankalin u.	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Kard u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Kikerics u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Kopó u.	8. Kőlapos, Oros, Nagyszállás
	Krizantém u.	7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő
	Labrador köz	9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka
	Lenfonó u.	7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő
	Mécsvirág u.	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Napvirág u.	7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő
	Nárcisz köz	9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka
	Pajzsikafű u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Repkény u.	10. Bokortanyák, Császárszállás
	Rét u.	3. Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep
	Spániel u.	9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka
	Szél u.	6. Nyírszőlős, Felsőpázsit
	Temető köz	7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő
	Téglavető u.	7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő
	Varsó u.	5. Jóságáros, Stadion környéke, Hímes
	Verőfény u.	8. Kőlapos, Oros, Nagyszállás
pormentes út	Bimbó u., Gomba u., Gyűrű u.	2. Örökösöld
	Polyákbokor, Kazal u.	10. Bokortanyák, Császárszállás

Forrás: Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Kft.

Közzolgáltatások elérhetősége

Szociálpolitika

30 önkormányzati, 3 önkormányzati társulási, 7 állami, 21 egyházi, 22 egyesület vagy alapítványi fenntartású szociális intézmény működik Nyíregyházán.

A **Nyíregyháza Megyei Jogú Város Szolgáltatástervezési koncepció** célja, hogy egységes dokumentumba foglalja a rászorulóknak részére biztosított szolgáltatási feladatokat, fejlesztési elképzeléseket. A törvény által meghatározott kötelező elemei a koncepciónak:

- a lakosság szám alakulása, a korösszetétel, a szolgáltatások iránti igények,
- az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzete, ütemterv a szolgáltatások biztosításáról,

- c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatai, az esetleges együttműködés keretei,
- d) az egyes ellátotti csoportok (idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek) sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségessége.

Nyíregyháza Megyei Jogú Városban a szociális és gyermekjóléti ellátórendszer jól kiépített. A folyamatosan változó struktúrában működő szolgáltatásokkal az Önkormányzat célja a lakosság részéről felmerülő szükségletek kielégítése a lehető legracionálisabb módon. Természetesen a társadalmi és gazdasági változások jelentősen befolyásolják a lehetőségeket, ugyanakkor éppen a változások következményeként megjelenő problémák jelentős részének kezelése az ellátórendszerre hárul.

Nyíregyházán 10 db **bölcsőde** működik, melyből 9 db önkormányzati fenntartású.

A szociális alapszolgáltatások biztosításában jelentős szerepet vállal a **Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ**, amely szociális alapszolgáltatás keretében házi segítségnyújtást, szociális étkeztetést, nappali ellátást (idősek, pszichiátriai, értelmi fogyatékos személyek részére), jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, pszichiátriai betegek közösségi ellátását, támogató szolgáltatást, valamint szakosított ellátási formák közül az időskorúak tartós bentlakásos szociális ellátását biztosítja. A szociális szolgáltatások keretén túl az igények alapján otthonápolási és hospice csoport működtet, gyógyászati segédeszköz kölcsönzésre lehetőséget biztosít, és mentálhigiénés csoport működtet.

Az önkormányzat által működtetett **Gyermekjóléti Központ** a gyermekjóléti szolgáltatás feladatait látja el 3 központ munkája révén (Nyírpazonyi Társulás Gyermekjóléti Központ és Módszertani Központ, Nyírpazonyi Társulás Gyermekjóléti Központ, Nyírpazonyi Társulás Gyermekjóléti Központ Családok Átmeneti Otthona). A 3 gyermekjóléti szolgálat által a gondozott kiskorúak száma megközelíti a 2000 főt. Központ a gyermekjóléti szolgáltatás feladatain túl speciális szolgáltatásokat, így utcai és lakótelepi szociális munkát, kapcsolattartási ügyeletet, kórházi szociális munkát és készenléti szolgálatot működtet.

55. táblázat: Szegregátumokban, vagy azok közvetlen közelében elérhető szociális szolgáltatások

Intézmény megnevezése	Címe	Nyújtott szolgáltatás	Férőhelyek száma	Ellátottak száma
Huszártelepi Gyermekjóléti Központ	4400 Nyíregyháza, Huszár tér 5.	gyermekjóléti központ	-	437
6. számú Napsugár Bölcsőde	4400 Nyíregyháza, Dália u. 1.	gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde)	24	24
7. számú Idősek klubja	4400 Nyíregyháza, Dália u. 1.	nappali ellátás (idősek klubja, étkeztetés)	20	21
Városi Családsegítő és tanyagondnoki szolgálat	4400 Nyíregyháza, Huszár tér	családsegítés	-	328

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

A szociális rászorultságtól függő egyes pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 46/2012. (XII.14.) önkormányzati rendelet alapján

a) szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátásként:

aa) rendszeres szociális segély

- ab) lakhatást segítő támogatás
 ac) önkormányzati segély
 ad) méltányossági jogkörben megállapított ápolási díj
 ae) lakbér hozzájárulási szolgáltatás
 b) szociális rászorultságtól függő természetbeni ellátásként:
 ba) lakhatást segítő támogatás
 bb) önkormányzati segély
 bc) méltányossági jogkörben megállapított közgyógyellátás
 bd) adósságkezelési szolgáltatás
- adható.

56. táblázat: Segélytípusokban részesülők, 2013

Segély típusának megnevezése	Nyíregyháza	1. szegregátum	2. szegregátum	3. szegregátum	4. szegregátum	5. szegregátum
Adósságcsökkentési támogatás	768	2	14	3	3	1
Alanyi lakásfenntartási támogatás ADÓSSÁGHOZ	606	1	16	2	2	1
Ápolási díj EGYÉB	778	1	19	1	2	1
Ápolási díj NORMATÍV	516		7		1	1
Átmeneti segély	6704	56	519	42	87	11
Átmeneti segély - Karácsonyi támogatás	318		1			
Egészségügyi szolgáltatás	830	3	9		1	
Előrefizetős fogy.mérő LST	17		5		2	
Előrefizetős fogy.mérő NORMATÍV	87	6	12		2	
Foglalkoztatást helyettesítő támogatás	4558	33	200	16	43	1
Fűtési támogatás	1793	18	90	7	27	11
Hajléktalan lakbértámogatás	7					
Halmazottan hátrányos helyzet megállapítása	241	15	79	6	15	
Hatósági lakásfenntartási támogatás	31					
Hátrányos helyzet megállapítása	123	1	2			
Közgyógy	7542	12	202	8	19	
Köztemetés	52	1	1			
Lakásfenntartási	284	1	33	2	2	

Segély típusának megnevezése	Nyíregyháza	1. szegregátum	2. szegregátum	3. szegregátum	4. szegregátum	5. szegregátum
támogatás						
Lakhatást segítő támogatás FŰTÉSIEZH	897	15	66	5	17	5
Lakhatást segítő támogatás NORMATÍVHOZ	2260	5	37	2	6	1
Normatív lakásfenntartási támogatás (NEM ADÓSSÁGHOZ)	4339	8	35	1	1	
Otthonteremtési támogatás	4		1			
Óvodáztatási támogatás	294	4	96	4	8	
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	2770	25	244	10	32	10
Rendszeres átmeneti segély	61	1	12	2	2	
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	6488	51	336	26	55	11
Rendszeres szociális segély	261	3	19		1	
Temetési segély	364	1	5	1		1
Védendő fogyasztó	2819	22	170	19	30	1

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

A fenti táblázat jól mutatja, hogy Nyíregyháza Város Önkormányzata számos támogatási lehetőséget biztosít hátrányos helyzetű lakosai számára. Különösen magas az átmeneti segélyben, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban, a rendkívüli és a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma.

A rendszeres szociális támogatásban részesülők lakáshoz viszonyított aránya Nyíregyháza egyes városrészeiben és szegregátumaiban eltérő képet mutat. A városrészek közül a városi átlagtól való legnagyobb negatív irányú eltérést a 3. Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep és a 9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka városrész mutatja. A szegregátumok valamennyi mutató alapján kedvezőtlenebb helyzetben vannak a városi átlagnál.

57. táblázat: A városrészek és a szegregátum segélyezési mutatói

Azonosított városrészek és szegregátumok neve	Lakónépesség száma	Lakások száma	LFT-ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva ²⁶	Rendszeres szociális segélyben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva
1. Belső lakóterület (Belváros)	30 933	15 590	1 005 (6,45%)	1 203 (7,72%)	1 397 (8,96%)
2. Örökösöld	14 537	6 006	472 (7,86%)	447 (7,44%)	679 (11,31%)
3. Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep	5 886	2 458	290 (11,8%)	413 (16,8%)	644 (26,20%)
4. Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor	5 732	2 241	87 (3,88%)	127 (5,67%)	134 (5,98%)
5. Jóságáros, Stadion környéke, Hímes	23 224	10 461	687 (6,56%)	753 (7,2%)	850 (8,13%)
6. Nyírszőlős, Felsőpázsit, Csernyikbokor, Mátyásbokor	6 415	2 354	260 (11,05%)	223 (9,47%)	390 (16,57%)
7. Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros, Cúgosrész, Ilonatanya, Sóstóhegyi külterület	8 441	3 089	154 (4,99%)	183 (5,92%)	303 (9,81%)
8. Kőlapos, Oros, Nagyszállás, Forgácstanya, Kiszmezőtanya	7 557	2 817	233 (8,27%)	231 (8,2%)	298 (10,58%)
9. Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka, Alispántanya, Butyka sor, Butykatelep, Lászlótanya, Nyíritanya, Százkúttanya, Újsortanya, Vadritkadűlő	10 999	3 939	498 (12,64%)	475 (12,06%)	895 (22,72%)
10. Bokortanyák, Császárszállás	5 889	2 295	237 (10,33%)	188 (8,19%)	373 (16,25%)
Be nem sorolt külterület	59	24			
1. szegregátum (Orosi út - Gomba utca - Kállói út - Tűzér utca)	55	14	18 (128,57%)	32 (228,6%)	65 (464,29%)
2. szegregátum (Bottyán János utca - Huszár tér - Orgona utca - Viola utca)	843	257	131 (50,97%)	206 (80,16%)	413 (160,7%)

²⁶ LFT-be beletartozik a normatív, helyi és adósságkezelési LFT egyaránt

Azonosított városrészek és szegregátumok neve	Lakónépesség száma	Lakások száma	LFT-ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva ²⁶	Rendszeres szociális segélyben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva
3. szegregátum (Csáki István utca - Vértanúk útja - Tarcsai István utca)	72	20	7 (35%)	17 (85%)	29 (145%)
4. szegregátum (Gerliczki Mihály utca - Vértanúk útja - Károlyi Mihály utca)	158	36	19 (52,77%)	42 (116,7%)	85 (236,11%)
5. Szegregátum (Polyákbokor külterület)	153	39	7 (17,95%)	1 (2,56%)	16 (41,03%)
Város egészére vetített mutató²⁷	119 746	51 274	9,44%	8,79%	13,11%
Város egészére az adott segélytípus száma	-	-	4 838	4 505	6 722

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

²⁷ Az adott segélyezés típus aránya a város összes lakásszámához viszonyítva

Lakáspolitiká

A város tulajdonában lévő lakások kezelését, üzemeltetését, karbantartási, felújítási feladatainak ellátását az önkormányzat tulajdonú Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. látja el.

Az önkormányzati lakások képezik a szociális bérlakás-állomány bázisát. Az önkormányzati lakások bérletét és a lakberek megállapítását a 15/2006. (IV.27.) KGY rendelet szabályozza.

Szociális helyzetük alapján önkormányzati bérlakásra azok az Európai Unió tagállamaiban állampolgársággal rendelkező nagykorú személyek, továbbá azok a Magyar Köztársaság területén állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándoroltak, valamint a magyar hatóságok által menekültként elismert személyek jogosultak:

- a) akiknek nincs lakásuk, de - a családjukban – a velük együttköltöző családtagokat számítva az egy főre jutó havi nettó átlagjövedelem nem haladja meg a mindenkori saját jogú öregségi nyugdíj legkisebb összegének háromszorosát, egyedülállók esetében az ötszörösét,
- b) akik jelenlegi bérlakásuk helyett azt a bérbeadónak beköltözhetően leadva - indokoltan nagyobb szobaszámú és /vagy magasabb komfortfokozatú vagy - kisebb szobaszámú és/ vagy alacsonyabb komfortfokozatú lakást igényelnek és szociális bérlakásra jogosultak.

Szociális helyzet alapján csak olyan lakásra köthető bérleti szerződés, amelynek nagysága a bérlőjogos lakásigénye mértékének felsőhatárát nem haladja meg. A jogos lakásigény mértékének számításánál a lakásba ténylegesen együttköltözők számát kell figyelembe venni.

A lakásigény mértéke:

1-2 főesetén	1-2 lakószoba
3 főesetén	1,5 - 2,5 lakószoba
4 főesetén	2 - 3 lakószoba
5 főesetén	2,5 - 3,5 lakószoba

minden további 2 főesetén a mérték fél lakószobával növelhető, de nem lehet kevesebb 6 m²/főnél.

A rendelet a lakbér mértékénél megkülönbözteti a Huszártelenen, a Keleti lakótelepen és a szórányosan elhelyezkedő családi ház jellegű épületeket, az ezen övezeteken kívüli területektől, melynek köszönhetően az érintett területeken kedvezőbb bérleti díjakkal lehet számolni: pl. összkomfortos lakás Huszártelenen, Keleti lakótelepen 136Ft/m²/hó, más területen 312 Ft/m²/hó.

Az önkormányzat 23/2013. (V.31.) önkormányzati rendelete szerint lakbértámogatási lehetőséget biztosít a nem önkormányzati tulajdonban lévő bérlakásban lakók számára is a megadott feltételek teljesülése esetén.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a jogszabályi változások következtében 2012. február 1. napjától bevezette a lakhatást segítő támogatást, mely olyan családoknak nyújt továbbra is támogatást, akik nemcsak jövedelmüket tekintve vannak hátrányosabb helyzetben, hanem pl.: három vagy több gyermekesek, gyermekét egyedül nevelő szülő, tartósan munkanélküliek stb.. A lakhatást segítő támogatás mértéke minden esetben 1200 Ft, a folyósítás időtartama megegyezik a normatív lakásfenntartási támogatás időtartamával, tekintettel arra, hogy a lakhatást segítő támogatás önállóan nem állapítható meg. (Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2013 - 2018).

A lakáscélú helyi támogatásokról szóló 8/2001. (III.1.) KGY rendelet (3-4.§) támogatási lehetőséget biztosít a Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területén lévő, magántulajdonban álló lakóházon/épületen olyan munkálatok elvégzésére, mely a Polgármesteri Hivatal Építésügyi Osztályának igazolása alapján életveszélyes állapot elhárítására, lakóház/épület lakhatóvá tételére szolgálnak. A támogatás formája kamatmentes kölcsön, mely mértéke legfeljebb 400 000 Ft lehet. A rendelet szerint nem adható támogatás, ha a támogatás visszafizetése a kérelmező vagyoni és jövedelmi viszonyaira tekintettel nem biztosított.

Az önkormányzat lakásrendeletében megfogalmazott szociális lakás elosztási szabályok, a lakbér mértékek meghatározása, illetve a lakbér-támogatási feltételek megfelelőek, alkalmasak a hátrányos helyzetű családok, lakosok lakhatási szociális problémáinak átmeneti kezelésére.

Oktatáspolitikai

Az oktatásnak, oktatáspolitikának kulcsszerepe van a szegregátumokban élő népesség hátrányos helyzetének leküzdésében, különösen a fiatalabb generációk esetében.

A megyeszékhelyen 40 db óvoda működik, a megyei és országos tendenciáktól eltérően Nyíregyházán nőtt az óvodák száma az elmúlt tíz évben.

Az általános iskolai oktatás Nyíregyházán 26 feladat ellátási helyen zajlik, az általános iskolai feladatellátási helyek száma csökkent az ezredforduló óta.

Nyíregyházán összesen 20 db gimnázium és 21 db szakközépiskola található, az elmúlt tíz év alatt növekedett a középfokú feladat ellátási helyek száma. Szakiskolai és speciális szakiskolai feladatellátási helyek száma a 2001-es évhez képest (11db) megduplázódott.

A város óvodáiban és iskoláiban teljes mértékben integrált oktatás és nevelés folyik.

A **Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Tervben** megfogalmazódott, hogy alapvető feladat a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség megvalósítása, és az esélyegyenlőtlenség megszüntetése, ezért Nyíregyháza közoktatási intézményeiben tilos a hátrányos megkülönböztetés (bármiféle okból), továbbá minden olyan különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy kedvezés, amelynek célja vagy következménye az egyenlő bánásmód megszüntetése vagy akadályozása. A feladat-ellátás módjára vonatkozó döntések, intézkedések meghozatalakor a gyermek, a tanuló mindenekfelett álló érdekét kell figyelembe venni.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók esélyeinek javítására, a hátrányos helyzetű gyermekek nevelésére, a differenciált képességfejlesztésre, és a tehetséggondozásra.

Az egyes közoktatási intézmények integráltságát a következő táblázat mutatja be.

A Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott óvodákban 2010/2011-es tanévben a szülői nyilatkozatok alapján a gyermekek közül 270 óvodás, 593 általános iskolás és 368 középiskolás volt halmozottan hátrányos helyzetű (HHH). A 2011/2012-es tanévben a nyilvántartott **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek száma az óvodában 270 fő, míg az általános iskolában 459 fő, a középiskolában 340 fő volt.

A legfrissebb adatok alapján a HHH és SNI gyermekek arányában jelentős eltérések mutatkoznak az egyes intézmények között. Az óvodák esetében a legmagasabb HHH arányt a Tündérmű Keleti Óvoda Koszorú úti Telephelyen figyelhető meg.

Az oktatási intézmények között is széles skálán mozog a HHH és SNI gyermekek aránya. Nyíregyházán két intézmény (Nyíregyházi Bárczi Gusztáv Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Kollégium és EGYMI, Nyíregyházi Göllesz Viktor Speciális Szakiskola, Általános Iskola és EGYMI) profilját a sajátos nevelési igényű gyermek oktatása képezi.

58. táblázat: A közoktatás intézményeinek integráltsága Nyíregyházán

Óvodák

Városrész megnevezése	OM azonosító	Intézmény neve	tanulólétszám az intézményben		
			összesen	HHH	SNI
Belső lakóterület	033101	Búzaszem Nyugati Óvoda	214	2	8
Belső lakóterület	033101	Búzaszem Nyugati Óvoda Benczúr téri Telephely	102	2	0
Belső lakóterület	033101	Búzaszem Nyugati Óvoda Aranykörte Tagintézmény	208	11	2
Belső lakóterület	033101	Búzaszem Nyugati Óvoda Gyermekkert Tagintézmény	110	0	1
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033101	Búzaszem Nyugati Óvoda Városmajori Tagintézmény	161	7	1
Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep	033127	Tündérváros Keleti Óvoda Székhelyintézmény	258	2	-
Örökösöld	033127	Tündérváros Keleti Óvoda Kikelet Tagintézmény	229	5	-
Örökösöld	033127	Tündérváros Keleti Óvoda Ligeti Tagintézmény	117	-	-
Kőlapos, Oros, Nagyszállás	033127	Tündérváros Keleti Óvoda Nefelejcs Tagintézmény	81	-	1
Örökösöld	033127	Tündérváros Keleti Óvoda Margaréta Tagintézmény	220	17	2
Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka	033127	Tündérváros Keleti Óvoda Százszorszép Tagintézmény	153	3	3
Kőlapos, Oros, Nagyszállás	033127	Tündérváros Keleti Óvoda Élet úti Telephely	50	-	-
Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka	033127	Tündérváros Keleti Óvoda Koszorú úti Telephely	42	23	-
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033092	Eszterlanc Északi Óvoda Székhely Nyíregyháza, Tas u. 1- 3	170	2	1
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033092	Eszterlanc Északi Óvoda Kerekerdő Tagintézmény Nyíregyháza, Sóstói u. 31.	172	2	2
Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros	033092	Eszterlanc Északi Óvoda Nyitnikék Tagintézmény 4481 Sóstóhegy Jázmin u. 10.	123	-	-
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033092	Eszterlanc Északi Óvoda Napsugár Tagintézmény Nyíregyháza, Stadion u. 32/a.	149	1	3
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033092	Eszterlanc Északi Óvoda Nyíregyháza, Etel köz 13. telephely	127	1	4
Belső lakóterület	033092	Eszterlanc Északi Óvoda Nyíregyháza, Ferenc krt. 1. telephely	120	1	-
Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros	033092	Eszterlanc Északi Óvoda Állomás úti Telephely	43	5	0
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033092	Eszterlanc Északi Óvoda, Nyíregyháza, Krúdy Gy. u. 27. telephely	148	5	1
Nyírszőlős, Felsőpázsit	033092	Eszterlanc Északi Óvoda 4432 Nyíregyháza, Kollégium u. 50. telephely	104	3	1
Belső lakóterület	033090	Gyermekház Déli Óvoda	203	1	10

Városrész megnevezése	OM azonosító	Intézmény neve	tanulólétszám az intézményben		
			összesen	HHH	SNI
Belső lakóterület	033090	Gy.H.D.Ó. Virág Utcai Tagintézmény	207	12	1
Belső lakóterület	033090	Gy.H.D.Ó. Kincskereső Tagintézmény	94	5	2
Malomkert, Déli iparterület, Huszártelep	033090	Gy.H.D.Ó. Kertvárosi Csicsergő Tagintézmény	126	3	2
Belső lakóterület	033090	Gy.H.D.Ó. Bóbita Tagintézmény	97	2	1
Belső lakóterület	033090	Gy.H.D.Ó Vécsey köz 29. Telephely	106	1	0
Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka	033090	Gy.H.D.Ó Butyka Telep Telephely Bajcsy Zs. u. 12.	28	6	0
Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka	033090	Gy.H.D.Ó Rozsrétkor 17. Telephely	34		0
Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor	033090	Gy.H.D.Ó Kassa u 27.sz. Telephely	47	0	0
Bokortanyák, Császárszállás	033090	Gy.H.D.Ó Mandabokor Telephely	16	0	0
Borkotanyák, Császárszállás	033090	Gy.H.D.Ó Felsőxima Telephely Hosszúhátí u. 59.	15	1	0
Malomkert, Déli iparterület, Huszártelep	033090	Gy.H.D.Ó Tünde u. 2.sz. telephely	98	0	0

Iskolák

Városrész megnevezése	OM azonosító	Intézmény neve	tanulólétszám az intézményben			tanulólétszám az iskolákban az osztályszervezés módja szerint								
						normál (általános) tanterv			emelt szintű oktatás és/vagy két tanítási nyelvű iskolai oktatás			gyógypedagógiai tagozat		
			összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI
Belső lakóterület	038397	Nyíregyházi Bárczi Gusztáv Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Kollégium és EGYMI	307	78	307	0	0	0	0	0	0	307	78	307
Belső lakóterület	033401	Nyíregyházi Bem József Általános Iskola	620	5	12	620	5	12	0	0	0	0	0	0
Belső lakóterület	033401	Nyíregyházi Bem József Általános Iskola Kazinczy Ferenc Tagintézménye	361	7	6	361	7	6	0	0	0	0	0	0
Kőlapos, Oros, Nagyszállás	033401	Nyíregyházi Bem József Általános Iskola Herman Ottó Tagintézménye	64	2	3	64	2	3	0	0	0	0	0	0
Belső lakóterület	033402	Nyíregyházi Kodály Zoltán Általános Iskola	420	1	3	0	0	0	420	1	3	0	0	0
Jósaváros, Stadion környéke, Hímes	033401	Nyíregyházi Bem József Általános Iskola Gárdonyi Géza Tagintézménye	355	14	32	355	14	32	0	0	0	0	0	0
Örökösöld	033425	Nyíregyházi Móra Ferenc Általános Iskola	851	56	15	444	30	11	407	26	4	0	0	0
Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka	033425	Nyíregyházi Móra Ferenc Általános Iskola Petőfi Sándor Tagintézménye	332	7	5	307	7	5	25	0	0	0	0	0
Belső lakóterület	033687	Nyíregyházi Művészeti Szakközépiskola	406	6	12	406	6	12						
Belső lakóterület	033654	Nyíregyházi Vasvári Pál Gimnázium	653	3	1	370	3	1	283	0	0	0	0	0
Jósaváros, Stadion környéke, Hímes	033681	Bánki Donát Műszaki Középiskola és Kollégium	1246 (ebből 906 nappali tagozat, 340 felnőttoktatási tagozat)	11	10	1246	11	10						
Jósaváros,	033690	Inczédy György	1024	6	4	886	5	2						

Városrész megnevezése	OM azonosító	Intézmény neve	tanulólétszám az intézményben			tanulólétszám az iskolákban az osztályszervezés módja szerint								
						normál (általános) tanterv			emelt szintű oktatás és/vagy két tanítási nyelvű iskolai oktatás			gyógypedagógiai tagozat		
			összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI
Stadion környéke, Hímes		Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium												
Belső lakóterület	038396	Nyíregyházi Göllesz Viktor Speciális Szakiskola, Általános Iskola és EGYMI	234	31	234							234	31	234
Belső lakóterület	033652	Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium és Kollégium	709	25	6	709	25	6						
Belső lakóterület	033686	Vásárhelyi Pál Építőipari és Környezetvédelmi – Vízügyi Szakközépiskola	485	0	8	485	0	8	128	0	0			
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033683	Nyíregyházi Széchenyi István Közgazdasági, Informatikai Szakközépiskola és Kollégium	622	4	2	541	4	2						
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033683	Nyíregyházi Széchenyi István Közgazdasági, Informatikai Szakközépiskola és Kollégium (Szakképzés)				81	0	0						
Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor	033429	Bencs László Szakiskola és Általános Iskola	259	74	7	259	74	7						
Örökösöld	033662	Zay Anna Egészségügyi, Informatikai Szakközépiskola és Kollégium	522	14	14	522	14	14						
Belső lakóterület	033423	Nyíregyházi Móricz Zsigmond Általános Iskola	569	49	6	36	20	1	533	29	5	0	0	0
Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor	033423 005	Nyíregyházi Móricz Zsigmond Általános Iskola Kertvárosi Tagintézménye	354	26	6	354	26	6						
Bokortanyák,	033423	Nyíregyházi Móricz	128	25	4	128	25	4						

Városrész megnevezése	OM azonosító	Intézmény neve	tanulólétszám az intézményben			tanulólétszám az iskolákban az osztályszervezés módja szerint								
						normál (általános) tanterv			emelt szintű oktatás és/vagy két tanítási nyelvű iskolai oktatás			gyógypedagógiai tagozat		
			összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI
Császárszállás		Zsigmond Általános Iskola Váci Mihály Tagintézménye												
Belső lakóterület	033423	Nyíregyházi Móricz Zsigmond Általános Iskola Vécsey Károly Tagintézménye	404	66	12	404	66	12	0	0	0	0	0	0
Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor	033691	Wesselényi Miklós Középiskola, Szakiskola és Kollégium	979	100	29	979	100	29	-	-	-	-	-	-
Belső lakóterület	033653	Nyíregyházi Kölcsey Ferenc Gimnázium	560	3	2	-	-	-	560	3	2	-	-	-
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033666	Nyíregyházi Arany János Gim., Ált.Isk. és Kollégium – gimnázium	384	1	0	384	1	0	0	0	0	0	0	
Nyírszőlős, Felsőpázsit	033666	Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézmény	196	46	7	115	39	7	81	7	0	-	-	-
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033666	Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium – általános iskolai tagozat	664	27	11	664	27	11	0	0	0	0	0	0
Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros	033666	Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Szabó Lőrinc Tagintézmény	85	0	2	85	0	2						
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033666	Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Zelk Zoltán Angol és Német Kéttannyelvű Tagintézmény	450	7	3	99	5	2	351	2	1			

Városrész megnevezése	OM azonosító	Intézmény neve	tanulólétszám az intézményben			tanulólétszám az iskolákban az osztályszervezés módja szerint								
						normál (általános) tanterv			emelt szintű oktatás és/vagy két tanítási nyelvű iskolai oktatás			gyógypedagógiai tagozat		
			összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI	összesen	HHH	SNI
Jósvaváros, Stadion környéke, Hímes	033682	Sipkay Barna Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Középiskola Szakiskola és Kollégium	1157	13	13	993	13	12	164	0	1			
Belső lakóterület	033651	Nyíregyházi Krúdy Gyula Gimnázium	640	0	2	358	0	2	282	0	0			

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Nyíregyházi Tankerület

A 2008-as tanévben az intézmények alapító okirataiba szakfeladatként bekerültek a **sajátos nevelési igényű gyermekek** (SNI), így minden intézmény fogadhatja őket, és a nyilvántartás is pontosabbá vált.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a kezdetektől csatlakozik a **Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez**. Minden évben 6,5 millió Ft (2014-re 7 millió Ft van betervezve a költségvetésbe) biztosításával mintegy 300 fő, szociálisan hátrányos helyzetű, állandó nyíregyházi lakhellyel rendelkező, felsőoktatásban tanuló, vagy tanulni szándékozó hallgatót támogat.

Képzési- és foglalkoztatás politika

A munkanélküliek képzése kiemelt feladat a munkaerő-piaci integráció érdekében. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjának immár 23 éve feladata és célja, hogy tevékenysége, szolgáltatásai és támogatásai által a munkaerő-piaci folyamatok kedvező irányba forduljanak.

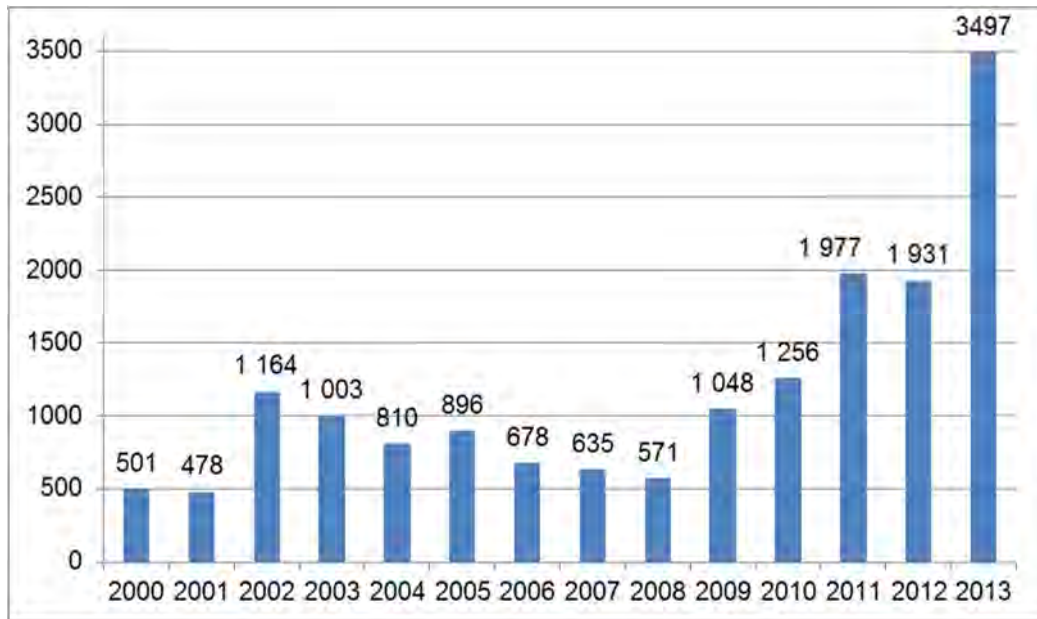
Feladatai közzé tartozik:

- álláskeresők nyilvántartásba vétele,
- ellátja egyebek között az álláskeresők járadékával, valamint az álláskeresők segélyével kapcsolatos feladatokat,
- munkaközvetítés, tanácsadás, a munkaerőigényekre vonatkozó bejelentések fogadása,
- információ nyújtás és gondoskodás a támogatási és szolgáltatási rendszer működtetéséről,
- a szervezet munkavállalási tanácsadói ingyenes humánszolgáltatásként segítenek a pályatervezésben és munkakeresésben,
- a munkaközvetítés mellett álláskeresési technikák oktatásával és személyre szóló tanácsadással is támogatják az álláskeresőket, az új vállalkozások elindítását tervezőket, valamint
- felzárkóztató képzéseket is szerveznek a hátrányos helyzetű álláskeresőknek.

Nyíregyházán az Önkormányzat által szervezett **közfoglalkoztatást** a NYÍRVV Nonprofit Kft. szervezi. Kiemelt feladat a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők, és egyéb regisztrált álláskeresők munkába állítása. A foglalkoztatás során fontos cél, hogy minél több aktív korú, szociálisan rászoruló ember számára biztosítsanak munkalehetőséget. Ennek érdekében maximálisan próbálják kihasználni a közfoglalkoztatási lehetőségeket, elsősorban a hagyományos önkormányzati (városüzemeltetési, intézményi) közfoglalkoztatást helyezve előtérbe.

A közfoglalkoztatásban dolgozók főként településfejlesztés, településrendezés, településüzemeltetés, közparkok fenntartása, közutak fenntartása, környezet, egészségügy, köztisztaság biztosítása, kulturális szolgáltatás, szociális szolgáltatás és ellátás, óvodai ellátás területeken végzik munkájukat. A közfoglalkoztatottak száma Nyíregyházán 2000-2012 között megnégyszereződött, amiben közrejátszottak a közfoglalkoztatás rendszerében központi szinten bekövetkezett jelentős változások. Ezt követően az újabb változtatások hatására 2013-ra 1,5-szeresére nőtt a közfoglalkoztatottak szám az előző évhez képest.

43. ábra: Közfoglalkoztatottak számának alakulása Nyíregyházán

Forrás: NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft.

Együttműködési rendszer

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata és a helyi nemzetiségi önkormányzatok közötti együttműködési megállapodások megkötéséről szóló 126/2012. (V.31.) számú határozat alapján a 28161/7 helyrajzi számú, a NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Kft. kizárólagos tulajdonában álló, Nyíregyháza, Tüzér u. 2-4. I/104. szám alatti irodahelyiséget biztosítja a Roma Nemzetiségi Önkormányzat részére. Ezen felül a helyi önkormányzat a közüzemi díjakat (villany, víz, csatorna, fűtés), valamint a postai, kézbesítési, gépelési, sokszorosítási feladatokat ellátja, és ezek költségeit finanszírozza, biztosítja továbbá a működéshez szükséges tárgyi feltételeket.

A megállapodás alapján a helyi önkormányzat a nemzetiségi önkormányzat feladatainak ellátásához évente költségvetési támogatást nyújt, melynek 2013. évi összege 1,5 millió forint. (Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2013 - 2018)

Több projektben partner szervezetként vesz részt a Roma Nemzetiségi Önkormányzat. Ezek közül kiemelendő a Keleti lakótelepen és a Huszártelen megvalósuló hazai és nemzetközi programok, így

- 2008-2011 között az URBACT II. RegGov munkacsoportjában a Helyi Támogató Csoport (Local Support Group) tagja volt a szervezet,
- aktív szereplője az ÉAOP-5.1.1./B-09-2f-2012-0002 azonosító számú, „A Huszártelen területi és társadalmi reintegrációja” c. projektnek, amelyben a Helyi Támogató Csoport tagja.
- konzorciumi partnerként részt vett a TÁMOP-5.3.6-11/1 azonosítószámú, Komplex telep-program (komplex human szolgáltatás hozzáférés biztosítása) című pályázat kidolgozásában, illetve nyertes pályázat esetén szakmai megvalósítóként is közreműködik.

3.3.3. *Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)*

A potenciális **akcióterületek** lehatárolása az **ITS kidolgozásakor** történik, elemzésük azt követően kerül itt bemutatásra.

ÁBRÁK, TÁBLÁZATOK, TÉRKÉPEK JEGYZÉKE**Ábrajegyzék**

1. ábra: Nyíregyháza népességének alakulása 1870-2011 között.....	35
2. ábra: Élveszületések és halálozások számának alakulása 2001-2011 között.....	36
3. ábra: El- és odavándorlók száma 2002-2012 között Nyíregyházán	37
4. ábra: Magyarország megyei jogú városainak öregedési indexe, 2011.....	38
5. ábra: A foglalkoztatottak megoszlása kor szerint Nyíregyházán (2001. és 2011. évben)	40
6. ábra: Foglalkoztatottak megoszlása Nyíregyházán nemzetgazdasági ágak szerint, 2001/2011.....	40
7. ábra: Magyarország megyei jogú városainak munkanélküliségi rátája, 2012.....	41
8. ábra: Munkanélküliek arányának megoszlása korcsoportok szerint, 2011.....	42
9. ábra: Egy adózóra jutó személyi jövedelemadó, eFt, 2001/2011.....	48
10. ábra: Egy lakosra jutó jövedelem alakulása 2000-2011 között	48
11. ábra: Nyíregyháza lakosságának vallási-felekezeti megoszlása a 2011-es népszámlálási adatok alapján.....	50
12. ábra: Az óvodákba beírt gyerekek számának és az óvodai férőhelyek számának alakulása Nyíregyházán 2001-2012 között.....	53
13. ábra: A főiskolai hallgatók létszámának alakulása Nyíregyházán 2000-2013 között	56
14. ábra: Nyíregyházi Főiskolai nappali, levelező hallgatói létszám alakulása, oklevelet szerzők száma 2000-2013 között	57
15. ábra: Debreceni Egyetem OEC Egészségügyi Karán a nappali és levelező tagozatos hallgatói létszám, valamint az oklevelet szerzők számának alakulása 2000-2013 között.....	58
16. ábra: A Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola a nappali és levelező tagozatos hallgatói létszámának, valamint az oklevelet szerzők számának alakulása 2000-2013 között	59
17. ábra: Kulturális rendezvényeken résztvevők száma a megyei jogú városokban, 2011 (fő).....	69
18. ábra: Vendégéjszakák számának alakulása 2000-2012 között Nyíregyházán	74
19. ábra: Férőhelyek számának alakulása Nyíregyházán 2000-2012.....	76
20. ábra: Kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításainak, költségeinek és beruházásainak alakulása 2005-2012 között Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (eFt).....	87
21. ábra: Lakásállomány számának alakulása Nyíregyháza (2001-2011)	90
22. ábra: Épített és megszünt lakások számának alakulása Nyíregyházán 2000-2011 között	90
23. ábra: Nyíregyháza lakásállományának kor szerinti megoszlása, 2011	91
24. ábra: Nyíregyháza lakásállományának alapterület szerinti megoszlása, 2011	92
25. ábra: Négyzetméter árak alakulása Nyíregyházán 2002 - 2011 között.....	93
26. ábra: Lakáseladások számának alakulása Nyíregyházán 2002 - 2011 között.....	93
27. ábra: Önkormányzatok bérlakások számának változása 2000-2012 között	100
28. ábra: Nyíregyháza vasúti kapcsolatai	136
29. ábra: Nyíregyháza ivóvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának változása 2001-2011 között.....	141
30. ábra: Másodlagos közműhálózat alakulása Nyíregyházán 2001-2011 között	142
31. ábra: Internet előfizetések számának alakulása Nyíregyházán 2003-2010 között.....	145
32. ábra: A városi klíma tulajdonságait kialakító tényezők.....	156

33. ábra: A havi átlagos hősziget É-D-i keresztmetszeti képe Nyíregyháza esetében (Terra/Modis 2001-2008, Aqua/Modis 2003-2008)	157
34. ábra: A lakónépesség száma Nyíregyháza városrészeiben	175
35. ábra: A lakónépesség korcsoportos megoszlása Nyíregyháza városrészeiben	175
36. ábra: Gazdasági aktivitás Nyíregyháza városrészeiben	176
37. ábra: A szegregátumok lakosságának korösszetétele, 2011	228
38. ábra: A szegregátumok lakosainak képzettsége, 2011.....	228
39. ábra: A szegregátumok lakosainak foglalkoztatottsági helyzete, 2011.....	229
40. ábra: A szegregátumok munkaerőpiaci helyzete, 2011	230
41. ábra: A szegregátumok lakosainak jövedelmi helyzete, 2011.....	230
42. ábra: A szegregátumok lakáskörülményei, 2011.....	231
43. ábra: Közfoglalkoztatottak számának alakulása Nyíregyházán	248

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Magyarország legnagyobb népességszámú városainak állandó és lakónépessége, 2012 .8	
2. táblázat: Országos és regionális városhálózat	10
3. táblázat: A Nyíregyházai kistérség települései	13
4. táblázat: A Nyíregyházi járás települései	14
5. táblázat: Nyíregyháza ingázási adatai a 2011-es népszámlálás adatai alapján	15
6. táblázat: A nyíregyházáról indított autóbuszjáratok száma/nap	17
7. táblázat: Magyarország megyei jogú városainak lakónépességének változása a 2001. és 2011. évi népszámlálás között.....	34
8. táblázat: Természetes szaporodás, illetve természetes fogyás mértéke Magyarország megyei jogú városaiban, 2012	36
9. táblázat: Nyíregyháza népességének korcsoport szerinti összetétele, 2011.....	37
10. táblázat: Nyíregyháza nemzetiségi megoszlása, 2011	39
11. táblázat: Nyíregyháza képzettségi mutatói, 2001/2011	42
12. táblázat: Születéskor várható átlagos élettartam.....	43
13. táblázat: A leggyakoribb betegségek alakulása Nyíregyházán, 2011	45
14. táblázat: Tartósan beteg, illetve fogyatékkal élők aránya megyei jogú városokban, 2011	45
15. táblázat: Általános haladóság Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében és Nyíregyházán	46
16. táblázat: Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt), fő.....	54
17. táblázat: Középszintű tanulók száma a nappali oktatásban (a hat- és nyolc évfolyamos gimnáziumok adataival együtt) (fő), 2001-2012	55
18. táblázat: Az intézményi telephelyek, kihasználtság mutatók, 2013	65
19. táblázat: Ellátási szerződés keretében biztosított ellátások Nyíregyházán.....	67
20. táblázat: Nyíregyháza muzeális intézményeinek látogatottsága 2009-2013	68
21. táblázat: Nyíregyháza vonzerői és látogatottsága	75
22. táblázat Ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma; 2010.....	78
23. táblázat: Vállalkozások megoszlása foglalkoztatottak száma alapján a megyei jogú városokban, 2012	79

24. táblázat: Nyíregyházán regisztrált vállalkozások és foglalkoztatottak nemzetgazdasági megoszlása	80
25. táblázat: Nyíregyháza legnagyobb vállalkozásai	81
26. táblázat: A vállalatok által megvalósult legnagyobb gazdasági beruházások Nyíregyházán 2007-2013 között	83
27. táblázat: Magyarország megyeközpontjainak képzettségi mutatói, 2011	85
28. táblázat: A nyíregyházi ipari parkban működő vállalkozások	88
29. táblázat: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának tulajdonában lévő gazdasági szervezetek foglalkoztatott létszáma, 2014	99
30. táblázat: Közfoglalkoztatási és egyéb programok alakulása 2000-2012 között	100
31. táblázat: A bérlakások városon belüli területi koncentrációja Nyíregyházán, 2013	101
32. táblázat: Natura 2000 területek Nyíregyházán	107
33. táblázat: Nyíregyháza helyi jelentőségű védett természeti emlékei	107
34. táblázat: A NYÍRVV kezelésében lévő zöldfelület fenntartásba bevont körzetek kategóriánként %-os megoszlásban, 2014	114
35. táblázat: Nyíregyháza Megyei Jogú Város funkció ellátottsága, 2014	118
36. táblázat: Nyíregyháza ingatlan vagyon katasztere, 2013. december 31.- időpont szerint	124
37. táblázat: Nyíregyháza műemlékei	128
38. táblázat: Nyíregyházát érintő vasútvonalak bemutatása	134
39. táblázat: Parkolóhelyek megoszlása Nyíregyházán	138
40. táblázat: Kimutatás Nyíregyháza katasztrófaveszélyes létesítmények adatairól	154
41. táblázat: Nyíregyháza Megyei Jogú Város városrészeinek lehatárolása	174
42. táblázat: A belső lakóterület városrész funkcióellátottsága	182
43. táblázat: Az örökösöldi városrész funkcióellátottsága	186
44. táblázat: Malomkert, Déli ipartelep, Huszártelep városrész funkcióellátottsága	190
45. táblázat: Kertváros, Salamonbokor, Szabadságbokor városrész funkcióellátottsága	194
46. táblázat: Jóságáros, Stadion környéke, Hímes városrész funkcióellátottsága	198
47. táblázat: Nyírszőlős, Felsőpázsit városrész funkcióellátottsága	202
48. táblázat: Sóstóhegy, Sóstógyógyfürdő, Korányi kertváros városrész funkcióellátottsága	206
49. táblázat: Kőlapos, Oros, Nagyszállás városrész funkcióellátottsága	210
50. táblázat: Borbánya, Nyírjes, Kistelekiszőlő, Butyka városrész funkcióellátottsága	214
51. táblázat: Bokortanyák, Császárszállás városrész funkcióellátottsága	219
52. táblázat: Szegregátumok lehatárolása a 2011. évi Népszámlálás adatai alapján	221
53. táblázat: Önkormányzati bérlakások a szegregátumokban	232
54. táblázat: A település infrastruktúrája	232
55. táblázat: Szegregátumokban, vagy azok közvetlen közelében elérhető szociális szolgáltatások	234
56. táblázat: Segélytípusokban részesülők, 2013	235
57. táblázat: A városrészek és a szegregátum segélyezési mutatói	237
58. táblázat: A közoktatás intézményeinek integráltsága Nyíregyházán	241

Térképek jegyzéke

1. térkép: Magyarország policentrikus városhálózati csomópontja és határon túli kapcsolatai	6
2. térkép: A Kárpátok Eurorégió és a működési területén lévő, illetve formálódó eurorégió típusú interregionális szervezetek	7
3. térkép Magyarország városhálózata (külső és belső városi gyűrű).....	9
4. térkép: Az Észak-alföldi régió térkategóriái	10
5. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye növekedési tengelyi	12
6. térkép: Nyíregyháza mikroregionális vonzáskörzetei funkcionális szerepkörök alapján	16
7. térkép: Nyíregyházára bejáró tanulók megoszlása településenként, 2013.....	18
8. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye turisztikai desztináció.....	20
9. térkép: Országos Területrendezési Terv Országos Szerkezeti Terve tervlapjából	23
10. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye településeinek öregedési mutatója, 2012	38
11. térkép: V. Páneurópai folyosó (Velence-Triest-Ljubjana-Maribor-Budapest-Ungvár-Lenberg-Kijev)	84
12. térkép: Nyíregyháza jelentős iparterületei	89
13. térkép: Nyíregyháza ökológiai hálózata	108
14. térkép: Nyíregyháza külterületi zöldfelületi rendszere.....	111
15. térkép: Nyíregyháza belterületi zöldfelületi rendszere	113
16. térkép: Nyíregyháza áttekintő karaktertérképe	126
17. térkép: Nyíregyháza kerékpárforgalmi elemei	137
18. térkép: Nyíregyháza stratégiai zajtérképe: közúthoz kapcsolódó jelentős zajforrások.....	149
19. térkép: Problématérkép	169
20. térkép: Értéktérkép 1.....	171
21. térkép: Értéktérkép 2.....	172
22. térkép: Nyíregyháza Megyei Jogú Város városrészei.....	173
23. térkép: A szegregátumok elhelyezkedése Nyíregyházán	223
24. térkép: 1. szegregátum.....	225
25. térkép: 2. szegregátum.....	225
26. térkép: 3. szegregátum.....	225
27. térkép: 4. szegregátum.....	225
28. térkép: 5. szegregátum.....	226

FELHASZNÁLT IRODALOM

Baranyi Béla – Euroregionális szervezetek és új interregionális szerveződések Magyarország keleti államhatárai mentén, Magyar Tudomány, A Magyar Tudományos Akadémia lapja, 2002.

Belügyminisztérium Területrendezési és Településügyi Főosztálya – Az Országos Területrendezésről szóló 2003. évi XXVI. törvény felülvizsgálata (készítette: Lechner Lajos Tudásközpont Nkft), Budapest, 2013.

Beluszky Pál – Magyarország településföldrajza, Budapest-Pécs, 1999.

dr. habil Kormány Gyula – Nyíregyháza éghajlata in: Nyíregyháza szerk.: Frisnyák Sándor, 2003.

Központi Statisztikai Hivatal – KSH adatai, kiadványai (2011. évi népszámlálás, megyei és területi statisztikai évkönyvek, egyedi adatkérés)

Malakucziné Póka Mária - Nyíregyháza lakosságának főbb demográfiai jellemzői, 2012 (letöltés helye: http://epa.oszk.hu/02500/02535/00003/pdf/EPA02535_acta_medicinae_2012_03_011-032.pdf)

Nemzeti Tervezési Hivatal – Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) 2013.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Nyíregyháza Város Komplet Csapadékvíz és belvízproblémájának felülvizsgálata és csapadékvíz elvezetési koncepció tanulmányterve, (készítette: BARTHERV Vállalkozási és Tervező Bt.), Nyíregyháza, 2013.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Nyíregyháza Megyei Jogú Város lakosainak egészségi állapotáról és az egészségügyi alapellátás működtetéséről szóló beszámoló, Nyíregyháza, 2011.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Nyíregyháza Megyei Jogú Város gazdasági programja 2011-2014, Nyíregyháza, 2011.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Nyíregyháza Megyei Jogú Város Esélyegyenlőségi Programja 2013-2018, Nyíregyháza, 2013.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Nyíregyháza Megyei Jogú Város településrendezési terve/településszerkezeti terve és módosításai

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Nyíregyháza Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzata, Nyíregyháza, 2007.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (készítette: MEGAKOM Tanácsadó Iroda), Nyíregyháza, 2008.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Nyíregyháza hosszú távú településfejlesztési koncepciója (készítette: Excellence Rt, Városkutató Kft., GFB Kft.), Nyíregyháza, 2000.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Nyíregyháza Megyei Jogú Város Középtávú Zöldfelületi Programja, Nyíregyháza, 2004.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Nyíregyháza Megyei Jogú Város Környezetvédelmi Programja 2008-2014 (készítette: Bio-Genesis Környezetvédelmi Kft.), Nyíregyháza, 2013.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata – Közlekedésfejlesztést megalapozó tanulmány, Felmérés-elemzés (készítette: Nyíregyháza Közlekedésfejlesztési Konzorcium), Nyíregyháza, 2014.

Soós Edit - Fejes Zsuzsanna – Határon átnyúló együttműködések Magyarországon, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2009.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat – Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területrendezési terve, (készítette: Város-teampannon Kft.), 2009.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat – Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciója (készítette: MEGAKOM Tanácsadó Iroda, Sz.-Sz.-B. Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft.), Nyíregyháza, 2014.

Szegedi, S., Szilágyi, K., Unger, J., Zöld, A. Városklíma Kalauz. Döntéshozóknak és döntés-előkészítőknak. Magyar Urbanisztikai Társaság, Budapest, 2011.

Soósné Dezső Zsuzsanna – A Magyarországi és Közép-Európai nagyvárosokban kialakuló városi hősziget vizsgálata finom felbontású műholdképek alapján, doktori (PhD) értekezés, Budapest, 2009.

Szomszédos települések településrendezési dokumentumai:

- **Kálmánháza Község Önkormányzata** – Kálmánháza Hosszútávú Településfejlesztési Koncepciója, 2003-2004.
- **Kemecse Nagyközség Önkormányzata** – Hosszútávú településfejlesztési koncepció módosítása, 2005.
- **Nagycserkesz Község Önkormányzata** – Alátámasztó munkarészek Nagycserkesz településrendezési tervéhez, 2006.
- **Nagykálló Város Önkormányzata** – Nagykálló Város településszerkezeti terv leírása, 2007.
- **Napkor Község Önkormányzata** – Napkor község Településrendezési Tervéhez Alátámasztó Munkarészek, 2008.
- **Nyírpazony Község** – Nyírpazony Község Településrendezési terve, Településszerkezeti terv és leírás, 2008.
- **Nyírtelek Nagyközség Önkormányzata** – Nyírtelek Településrendezési Terve, 2004.

314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről

Városfejlesztési Kézikönyv, Második, javított kiadás, 2009. január 28.